3th Edition April 2025

Geçmişe Yolculuk
Journey To The Past

ADNAN MERT BARANTICO

ISBN:978-605-68823-1-9

3th Edition April 2025

Geçmişe Yolculuk
Journey To The Past

ADNAN MERT BARANTICO

ISBN:978-605-68823-1-9

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayımlayan yayınevinin izni olmaksın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayımlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No:

ISBN: 978-605-68823-1-9
Yayın tarihi:

Kitabın Adı: Geçmişe Yolculuk (Journey to the Past)

GEÇMİŞE YOLCULUK

Journey to the Past

ADNAN MERT BARANTICO

INDEX / İÇİNDEKİLER

Yazar Hakkında..... I
Ön Söz / Foreword..... V
Hannibal'ın Hazineleri / Treasures of Hannibal..... 20
Hititler / Hittite Empire, Frigyalılar / Frigler..... 28
Truva / Troy..... 34
Pergamon (Bergama) Krallığı..... 43
Bithynia Krallığı..... 45
Antik Prusia (Prusias - Prusa - Bursa)..... 51
Bursa Kronolojisi / Chronology of Prusia..... 65
İznik Kronolojisi / Chronology of Nicea, Helikare..... 71
Mitraizm..... 89
Artemis..... 89
Meryem Ana..... 90
On İki Havari / 12 Havarian..... 93
Selçuklular / Seljuks..... 96
Osmanlılar (Devlet-i Aliye-i Osmaniye)..... 113
Birinci Sultan Osman Gazi, Kurucu / Founder..... 116
İkinci Sultan Orhan Gazi, Prusa Fatihi..... 153
Üçüncü Sultan Murad-ı Hüdavendigâr..... 157
Kosova Muharebesi..... 159
Zihgir (Yay Kirişi Yüzüğü)..... 161
Türk Okçuluğu..... 167
Turnayı Gözünden Vurmak (İlm-i Sima)..... 171
Osmanlı Kılıcı..... 172
Kılıç Kömürle Cevheri Demire Çevirme..... 175
Dördüncü Sultan Yıldırım 1. Bayezid..... 184
Ulu Cami, Bursa..... 188
Fetret Devri..... 226
Bursa'da Yaşamış Evliyalar..... 230
Hz. Emir Sultan..... 233
Hz. Somuncu Baba / Ekmekçi Koca / Şeyh Hamid-i Veli Hz..... 236
Hz. Süleyman Çelebi..... 240
Molla Fenari..... 241
Aziz Mahmud Hüdayi / Üftade Hz. 245

Hz. Hacı Bayram-ı Veli Hz..... 246
Eskici Mehmed Dede / Tezveren Dede 248
Beşinci Sultan Çelebi 1. Mehmed 249
Bursa Yeşil Cami & Türbesi..... 254
Altıncı Sultan 2. Murad..... 259
Mezar Taşları..... 262
Svastika..... 266
Yedinci Sultan Fatih Sultan 2. Mehmed 268
Topkapı Palace, Ayasofya / Hagia Sophia..... 271
Yerebatan Sarnıcı / Basilica Cistern..... 275
Sultan Ahmet Camii / Blue Mosque, Selimiye Camii..... 276
Küba'nın Bağımsızlığı / Independence of Cuba..... 279
Kuvvet & Güç Sembolü Osmanlı Çoklu Arması..... 291
Multiple Ottoman Coat of Arms..... 292
Yunan Ayıbı / Greek Shame..... 294
Mudanya Mütareke Evi..... 307
Trilye / Triglia..... 309
Hünkâr Köşkü..... 312
Bursa Anadolu Arabaları Müzesi & TOFAŞ, Koç Müzeleri
İnkaya Çınarı..... 317
Uludağ (Keşiş Dağı)..... 321
Karagöz & Hacivat..... 323
Kılıçkalkan Founder / Kurucu Mustafa Tahtakıran..... 326
Irgandı Köprüsü..... 327
Cumalıkızık / Osmanien Village..... 330
Bursa Fransız Protestan Kilisesi..... 334
Arap Şükrü Sokağı & Yahudilik..... 336
Rodop Köftesinin Tarihçesi & Sırrı..... 350
Zeki Müren..... 353
Astral Seyahat..... 355
İsimlerin İadesi..... 359
Hierapolis..... 360
18 Mart 1915..... 385
Terminoloji / Terminology..... 409
Kaynaklar / References..... 444
Son Söz..... 445
Fotoğraflar / Photos..... 450

ADNAN MERT BARANTICO

Eğitimi: Bursa - Tophane Endüstri Meslek Lisesi, Inlingua Sprachschule 1 yıl, Goethe Institut 2 yıl, Hotelfachhochschule Kermess - München / Ger. 1 yıl, training 1 yıl, Deutsches Weininstitut Mainz. / Ger. 3 ay, Chaine de Rotisseurs, Paris / Fra. 1 hafta, Uludağ Üniversitesi Turizm Meslek Yüksekokulu Öğr.Gör. 2 yıl.

Profesyonel Turist Rehberi - Yazar Adnan Mert - Barantico, doğma büyüme Bursalı olup tam bir Bursa sevdalısıdır. Yazar Adnan Mert-Barantico 6 eser yazmış olup, 5. Akademik eseri Gastronomy - Mixology`yi 20 yılda 3 dilde (Türkçe-English-Deutsch) yazmıştır. Bu sefer 6. & son, ustalık & gözde eseri olan "Geçmişe Yolculuk - Journey to the Past" kitabını akıcı bir şekilde 10 yılda sanat tarihçileri ile birlikte, tarihe özellikle erken dönem Osmanlı tarihine olan ilgisi & Bursa şehrine olan sevgisi sayesinde 2 dilde (Türkçe-English) kaleme dökmüştür.

Halen Bursa`da ruhsatlı, eylemli, kokardlı profesyonel turist rehberliği yapmaktadır. Bursa Rehberler Odası`nın faal üyesidir. Kılıç & Kalkan`a merakı çocukluğunda seyrettiği Zorro & 3 Silahşörler filmlerinin etkisinde kalarak, eskrim dersleri de alarak, kendini Osmanlı kılıçları üzerine verdi, Bursa`daki 5 Kılıç & Kalkan folklor derneklerinin 3`ünde oynayarak dünyanın birçok ülkesinde Türkiye`yi temsil etmiştir. Judo hakemliği, spor masörlüğü/ sport masseur, fitness & halk oyunları, Osmanlı kılıçları ile kargı resmi antrenörüdür. 15 yaşında başlayan motorsiklet tutkusu günümüzde halen faal olarak devam etmektedir. Bursa Tüyap fuar alanında Barantico ailesi 14 yıl gastronomy işletmeciliği yapmışlardır. Bursa Choppersclub`ın faal üyesiydi, Selçuklu-Osmanlı kılıçları, kalkanları, piştovları, kostümleri koleksiyoneridir. Bursa`da müze ofis-misafirhanesi vardır.

ADNAN MERT BARANTICO

Education	
High School:	Tophane Industrial High School, Bursa
University: 2 years	Uludağ University - Tourism Business school -
	Hotelfach Hochschule Kermess München - 1 Year
Language:	Ilingua Sprachschule - 1 year
	Goethe Institute - 2 years
Expertise:	Deutsches Weininstitut Mainz - 3 months
	Chaine de Rotisseurs Paris - 1 Week

About Adnan Mert,

Professional Tour Guide / Author, Adnan Mert - Barantico was born in Bursa and loves Bursa by heart. He completed so far 6 books and the 5th academic work "Gastronomy – Mixology" is a result of 20 years of work. It is available in three languages; Turkish, English, German. His last work, authored in novel narration form "Journey to the Past" of 20 years of work and was created in collaboration with art historians and blend with his commitment to early Ottoman history and his passion for Bursa. It is available both in Turkish and English languages.

Adnan Mert is still an active and certified professional tour guide in Bursa. He is an active member of the Bursa Tour Guides Chamber. His is a master in "Kilic and Kalkan" meaning "Sword and Shield" (a traditional Bursa folk dance, performed with the

harmonies movements of the sword and shield. He was inspired from the movies Zorro, and The Three Musketeers which he saw during his youth; later leading to fencing lessons and specializing in Ottoman blades and swordsmanship. Mr. Mert, member of three different folk associations in Bursa, represented Turkey abroad, in many countries with Kilic and Kalkan.

Additionally, Mr. Mert is a certified trainer for Judo, Sport Massage, Fitness, Folk Dance, Ottoman Swordsmanship and Javelin. Apart from this, he was an active member of Bursa Choppers Club as he is an active motorcycle rider and an avid enthusiast since age 15.

He also founded and operated the Barantico Gastronomy Restaurant in Bursa for 14 years.

As a collector Mr. Mert has a considerable collection of Seljuk/ Ottoman Swords, Shields, Pistols and Costumes which he exhibits in his private museum in Bursa, Türkiye.

BARANTICO The King of Prusias - Prusia - Prusa - Bursa

Ön Söz

Bismillah her hayrın başıdır, besmelesiz başlanmaz. Padişahlar da ferman yazarlarken Osmanlıca B. ile başlarlarmış. Bismillahirrahmanirrahim.

Profesyonel turist rehberi & yazar **Adnan Mert**-Barantico doğma büyüme Bursalıdır & tam bir Bursa sevdalısıdır. Yazar Adnan Mert-Barantico, akademik & eşsiz eseri "Gastronomy & Mixology"yi 20 yılda üç dilde (Türkçe, English, Deutsch) yazdıktan sonra bu sefer altıncı & son ustalık & gözde eseri olan "Geçmişe Yolculuk" (Journey to the Past) adlı eserini hazırlamak için onu bir roman gibi akıcı bir şekilde, 10 yılda, sanat tarihçileri ile birlikte, iki dilde (Türkçe, English) kâğıda dökmüştür.

Adnan Mert, yazılarını yazmak için Bursa'nın ruhsatlı, eylemli, kokartlı profesyonel turist rehberi olarak dünyayı bir seyyah üslubunda gezdi & araştırdı. Geçmişten günümüze, dedelerden torunlara, kulaktan kulağa gelen anlatım, bilgi & belgelerle yazdı. Ayrıca kılıç & kalkan halk dansında savaşın balesini oynayarak, dünyayı gezerek araştırdı. **Tarihte geçmişini bilmeyip tarihten ders alamayan toplumlar geleceğini göremezler. Geçmişini, tarihini unutma! Unutursan bölünür, parçalanırsın. Tarihin seni birleştiriyor**. Pek çok bilinmeyenle dolu bu yolculuğunuzda keyifle her şeyi öğreneceksiniz. Tabii ki ibret de alacağız. Tarihi bilmemek o millete acı dersler verir.

Yolculuğunuzda geçmişe ait birçok öykü göreceksiniz. Ortaya yeni yeni çıkan buluntu & keşiflerle tarih yeniden yazılıyor & yolculuğumuz heyecanlı bir şekilde başlıyor. Özellikle kavimler kapısı dünyanın merkezi olan & içerisinde binlerce rengi barındıran bir gökkuşağı, büyük yarımada Anatolia, bitmek tükenmek

bilmeyen bir hazine & yüzyıllarca Türkler ile birlikte evrim geçiren bu eşsiz toprağın üstünde medeniyetler & güzelliklerle dolu şahane bir ülkeyiz.

Allah her şeyi vermiş. Ne istiyorsunuz? Deniz mi, tarih mi, medeniyet mi? Hepsi var. Yaşadığınız müddetçe Anatolia' nın güzelliklerini yaşayın. Dünyanın neresine giderseniz gidin, Anatolia' dan başka güzel bir yer bulamayacaksınız! Seyahatin sonunda geçmişe yolculuk tiryakisi olacaksınız & aldığınız her nefeste geçmişi teneffüs edeceksiniz. Güç & enerjinizi yüksek tutunuz, bundan böyle üstünüzde yalnız gökyüzü olacak!

Koltuklarınıza yaslanınız, gevşeyiniz, kemerlerinizi bağlayınız, derin nefes alınız. Konsantre olunuz, macera başlıyor! Sizi uçuruyoruz. Korkmayınız, tekrar geri döneceksiniz.

Haydi! Hayırlı yolculuklar.
Adnan Mert-Barantico

Bil Kıymeti, Al Himmeti.
Müstefid olması dileğiyle...

Foreword

Bismillah (with the name of God), brings you success & happiness, never start the day without saying this word, every Ottoman King starts their law making letters with the letter B (capital B in Ottoman alphabet) this is the symbol of Bismillahirahmanirrahim.

It took 10 years to write this book "Journey to the Past" with help of knowledgeable & skillful peoples" . This book Adnan Mert's 6th & last, it shows his skills & sense of humor in a such way that make you laugh & interesting to read. Working hard, the 6th last work of "mastery of his work in the eye" this time written fluently, novel like, written together with art historians. The Information, no matter how great it is, if it can not be presented graciously it looses its value, as a Professional licensed Turkish writer from Bursa & professional tourist guide, I did my research in style like a world traveler.

I wrote this book by reading & obtaining information from past to present, from grandfather to grandchildren with narration from ear to ear, besides traveling round the world with my "sword & shield " (I call it ballet of fighting game) folk dance group gave me the appetite to write. With many years of experience Anatolia had a rough history. Any body let get past their own the date of the course (history) & not knowing about it, they can't see the future of their own societies. You will enjoy our journey to full of the unknowns, you will learn many things. Once more any nations that do not know their own History is bount to have example of bitter lessons.

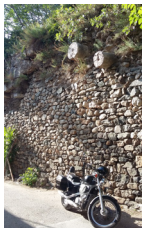
During our journey you will see a lot of stories of the past.

The resulting new discoveries & new finds, this is history in the making, again our journey starts in an exciting way. Especially with the Earth's Centre of ethnoses gate with a rainbow who has 1000s of colours, large peninsula, Anatolia with endless treasure, Home for Turks centuries evolving this unique beauty, filled with Earth of civilization, in the heart of the Centre of the world, lies beautiful city g/Kon-stanbol-is/Stanbol/Konstantiyye, İstanbul.

We are not Europians nor Asians – We are Euroasins, Euro-asians.

God has gave him everything. What more do you want? Sea, History, Civilization, It's all there, as long as you live & experience the beauty of Anatolia which ever parts you go you will find nice place & pleasant hospitality. Please from now on keep your power & energy high intact, because you will be alone in the sky! Put your back on your seats & relax, fasten your seat belt, take a deep breath. Concentrated, we're blowing you guys, beginning the adventure, do not be afraid, you will return back again.

Have a nice Journey....
Adnan Mert - Barantico

Kartaca (Carthage) Generali Hannibal Barca Dönemi; Kaleşehir, Antik Prusia (Antique Prusia), Batı Tarafı Surları (M.Ö. 218)

Ön Söz / Foreword

Tarih Bilgisi & Bilinci Tarih; tarihlerini unutan, daha doğrusu tarihlerini bilmeyen & öğrenmeyen milletlerin hazin öyküleriyle doludur.

Biz kendi tarihimize, öz geçmişimize; ecdadımızın, atalarımızın kültürüne, bilgisine yabancılaştıkça & onlardan uzaklaşmaya çabaladıkça kendi geleceğimizin saatli bombasını ayarlıyoruz aslında.

Bizim tarihimizi, bizim kültür birikimimizi yabancılardan mı öğreneceğiz? Tarihimizi bir Fransız gözüyle değerlendirebilir miyiz?

Tarihimize, özellikle yakın tarihimize ne kadar uzağız?

Taş Devri'nde, Tunç Devri'nde neler yaşanmış diye merak edip çocuklarımıza bunları öğretirken daha dün "93 Harbi"nde neler yaşandı; milyonlarca Türk nasıl göçe, katliama & vahşete tanık oldu bilmiyoruz. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın, o büyük dramın tarihinden bile habersiz; "93 Harbi"nin adından dolayı 1893 yılında olduğunu zannediyoruz. Ya Balkan Harbi? O büyük yıkım hakkında, o büyük insanlık trajedisi ile ilgili bir fikrimiz var mı?

Çoğu okumuş 253 bin insanımızı şehit verdiğimiz & birçoğumuzun dedelerinin şehitlik ya da gazilik rütbesine eriştiği Çanakkale Savaşı ile ilgili ne öğretildi bize? Komuta kademesiyle ilgili üç isim sayamıyoruz. 15 Mayıs 1919'da Yunanlar güzel İzmir'imizi işgal etmiş & hızla ilerlemişlerdi. Kurtuluş Savaşı başlamıştı. Aynı tarihlerde İtalyanlar da Güneybatı Anatolia'yı işgal etmişti. Allah aşkına, ne biliyoruz? İtalyanlar ne zaman ülkemize girdi? Ülkemizi nerelere kadar işgal etti? Ne kadar sürdü bu işgaller? Kaç kişi öldü, kim karşı çıktı? Soruları çoğaltabilirsiniz. Ne

biliyoruz? Hiçbir şey! Ülkemiz işgal ediliyor. Çok eski değil. Öz dedelerimiz hayattaydı o tarihlerde. Ama biz bir cümlecik olsun doğru bir bilgiye sahip değiliz. Doğu cephesi için de geçerli bu durum.

"Kâzım Karabekir Doğu'yu Ermenilerden temizledi." Bilgilerimiz bu kadar. Nasıl temizledi? Ne zaman temizledi? Koskoca Doğu Anatolia Bölgesi'nin kurtulması bu kadar basit mi? Bir şey bilmiyoruz. Rusların desteğiyle Ermenilerce ele geçirilen Van ilini Türk askeri geri aldığında Van ilimizde bir tek Türk yoktu. Ya orayı terk etmiş ya da öldürülmüşlerdi.

Bu bilgisizlik, bu vurdumduymazlık nereye & ne zamana kadar devam edecek? Biz ne zamana kadar Abdülhamid gibi büyük bir devlet adamına "Kızıl Sultan" diye hitap edeceğiz?

Kendi tarihine hakaret edip, geçmişini reddeden bir toplumun inandırıcılığı olabilir mi? Geçmişini kabullenmeyen bir milletin geleceği olur mu? Teknik anlamda sizin tarihinizi reddetmek gibi bir lüksünüz zaten olamaz. Fiilen o sizin tarihinizdir. Beğenseniz de tarihinizdir beğenmeseniz de. Ayrıca neden beğenmeyelim ki? Tarihimiz & kültürümüz geçmişte Batı'yı aydınlatmadı mı? Avrupa Orta Çağ karanlıklarını yaşarken, Dünya'nın yuvarlak olup olmadığını tartışırken Piri Reis Dünya'nın haritasını çiziyordu. Tarihin her döneminde Türk milleti dünyaya barışı, hoşgörüyü & sevgiyi öğretmiştir. Üç yüzyıl Osmanlı hâkimiyetinde kalan birçok millet bir kelime bile Türkçe konuşamazken otuz yıl İngiliz ya da Fransız işgalinde kalan aynı ülkelerin bugün ana dilleri İngilizce ya da Fransızca olmuştur.

Ecdadına saygı duymayana evlatları saygı duymaz. Geçmişi olmayanın geleceği de olmaz. Tarihin tekerrürden ibaret bir olgu olmasını istemiyorsak tarihten gereken dersleri alıp geleceğimizi de ona göre planlamalıyız. **Tarihini bilen, koruyan milletler kaybolmaz.**

Fatih Genel
e. Bornova Kaymakamı

HANNIBAL'IN HAZİNELERİ / Treasures of Hannibal

Prusias, Prusia, Prusa, Bursa

Yıl M.Ö. 1200. Anatolia'da hüküm süren Hitit Devleti (M.Ö. 2000-1200) Trakya'dan alınan göçlerden dolayı yıkılmıştır. Otorite boşluğunun yerini Lidyalılar (M.Ö. 700-546) almıştır. M.Ö. 800 yıllarında yaşayan, Strymonia'dan gelen göçebe Thrak (Trakya) kavimleri "Bithyn"ler & "Tynin"ler Anatolia'ya, Marmara Denizi'nin güneydoğusuna, göl kenarına yerleşirler. Karşılıklı kız alıp, kız vererek Bithynia Krallığını kurdular. M.Ö. 546'da Lidyalıların, sonra da Perslerin idaresi altına girdiler. Yerleştikleri yere surları 5 km uzunluğunda, 4 m kalınlığında & 10-13 m yüksekliğinde; dört ana kapısı ile dış & iç savunma hendeği (su kanalları) bulunan muhteşem bir kale şehri yaparlar. Ana Lefke Kapısı'ndan, dışarıdan gelen ziyaretçilere önce makaralı tahta köprüler indiriliyor, sonra giyotin demir kapılar kaldırılıp misafirler içeri alınıyordu. Tehlike anında da dış & iç kapılar kapatılıyor, makaralı tahta köprüler kaldırılıyor, giyotin demir kapılar indiriliyordu. Önceleri **Bebryeya (Bebryces)** olarak bilinen bölge **Bithynia** adını alıyor, kale şehrinin adını da Helikare koydular [Büyük İskender üçüncü doğu seferinden dönerken Helikare'ye uğruyor. Kale şehrinin yaklaşık 5 km uzunluğundaki & 4 m kalınlığındaki surlarının hem ön hem iç tarafında su kanalları olan Bithynialıların da kılıç & kalkanlı, güçlü savaşları olduğundan ordusu savaş & yol yorgunudur. Ordu, savaşmayı göze almayıp Makedonya'ya dönüyor. Antik tarihçilerin; **Herodot** (M.Ö. (B.C.) 5. yy.), Xenepon & Amasyalı **Strabon**'un yazıtlarından kale önlerinde bu kavmin kılıç & kalkanlarla savaş oyunu gösterileri yaptığı anlaşılıyordu. Zaten Bursa'nın kılıç & kalkan (savaşın balesi) halk dansı da Osmanlı'ya & Bursa'ya (Prusia) efsanevi mirastı]. M.Ö. 323 yılında, Büyük İskender (3. Aleksandros) otuz üç yaşında iken hırslı generallerinden **Cassender** tarafından zehirlendiği şaibelidir. İskender'in tüm ailesi de

Cassender tarafından yok edilmiştir. İmparatorluk dört general tarafından paylaşılıp Bithynia General **Antigonus Monoptalmus** tarafından zapt ediliyor, General şehri yenileyip **Helikare** ismini **Antigonia** olarak değiştiriyor (M.Ö. 316). Sonra General Lysimakhos savaşta General Antigonus'u yenip, şehre güzel hanımı **Kral Naibi Sibonlu Antipatros'un kızı Nicea'**dan esinlenerek Nikaia (Nicea) adını veriyor. Diadoklar / Generaller Dönemi / 50 Yıl Savaşları başlıyor.

Yıl M.Ö. 1. yy. Romalılar İtalya'nın kuzeyinden, Venedik'ten, Cenova'dan güneye doğru Messina Boğazı'na, Sicilia'ya kadar muhteşem bir yol yaparlar. Adına da Sunway (Sonnenweg, Güneş'in Yolu) derler. **One minute, one minute!**

Ama Güneş güneyden doğmuyor ki. Nereden doğuyor? Güneş doğudan, Anatolia'dan doğuyor. Anatolia "doğudan yükselen Güneş", "Tanrıça Kybele'nin ellerinin arasından yükselen Güneş" demektir. Aslında Romalıların taktiği Sicilia'yı istila etmektir. Sicilia da Carthage (Kartaca) Krallığına ait, Fenike kökenli & Sami ırkındandır. Şimdiki Tunus (Tunis). Akdeniz tamamıyla Kartaca'nın hâkimiyetindedir. Bahri millet. Akdeniz deniz ticareti ellerindedir, çok zengindirler; hazineleri ağzına kadar doludur. Romalılar da henüz Anatolia'ya girmemiştir, Mezopotamia'dadırlar. Kartaca'nın başında da ılımlı Kral Hamilcar Barca (M.Ö. 247-183) ile ılımlı senatosu vardır. Roma ordusu güçlüdür, savaştan çekinirler. Kral Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca & yardımcı kurmayları olan kardeşleri **Hastrubala** ile **Mago'dur**. Hannibal, kral babasına ısrarla "**Bırak baba, gidip Roma'yı dağıtayım**." der. Baba Hamilcar Barca da üzülerek oğlunu Roma'ya gönderir ama tam tersi Hannibal Barca elli bin kişi & otuz yedi filden oluşan ordusuyla Roma ordusunu yenip Romalıların korkulu rüyası olur. Tam Roma'ya girip, Roma'yı tarihten silecekken Roma'nın para & tehdit ile korkuttuğu Cartaghe (Kartaca) Parlamentosu & Kral General Hannibal'ı geri çağırır. Hannibal

dönmek zorundadır, dönmezse idamla yargılanacaktır. Bir sabah kalktıklarında, Hannibal ihanete uğrayıp sırtından hançerlenmiştir. Roma gemileri & ordusu Cartaghe'ya dayanmış, Hannibal yenilmiştir. Yıl M.Ö. 200 Roma ordusu; başında asker, diktatör **Fabius Maksimust (Scupio)** ile peşindedir. Hannibal Barca ordusuyla, filleriyle & Cartaghe hazineleriyle kaçar. İber Yarımadası'ndan, Pireneler (Pyrenees) & Alp Dağları üzerinden Kuzey İtalya'ya; günümüzün Marsilia, Cannes, Nice, Monte Carlo, Menton & Sanremo üzerinden Anatolia'ya doğru gelirken savaş & yol yorgunu ordusunun morali bozuktur. Askerlerinin maneviyatını yüksek tutup, onları galeyana getirmek için atını şaha kaldıran Hannibal kılıcını çekip ordusunu motive eder & ordusuna şöyle moral verir: "**Askerler, üzülmeyiniz. Ya bir yol bulacağız ya da bir yol açacağız**." Ordunun moralini yükseltip motive eder. Zor Alp Dağlarını aşarak Anatolia'ya varırlar. Marmara Denizi'nin güneydoğusuna doğru indiklerinde Nikaia'ya (Nicea) varırlar. Bithynia Krallığı **Pergamon (Bergama)** Krallığı ile sürekli savaş hâlindedir. Başşehirleri Nicea'dır, sonradan şimdiki **İzmit** olan **Nicomedia**'ya taşınır. Başlarında on birinci Bithynia kralı 1. Nikomedes'in oğlu 1. Prusias vardır. Kral, güçlü bir kraldır. Damadı da Makedonia Kralı 5. Phillip'tir. Kral 1. Prusias ile karşılaşırlar. Prusias sorar: "**Nereden geliyorsun**?" Cevap verir: "**Cartaghe'den geliyorum. Peşimde Roma ordusu var. Kendime yeni bir yurt arıyorum**." Cartaghe hazinelerinden yüklü bir pay verir. "**Peki, topraklarımda bir yer bul, yerleş.**" der. Hannibal Barca araştırır, kale şehri Nicea'dan etkilendiğinden böyle bir kale şehri kurmayı planlar. Günümüzün Uludağ'ının [Olympios Mysios (Keşiş Dağı)] yamaçlarından Tophaneye doğru rampası olan yüksek bir yer bulur, 3 km uzunluğunda surlarla & burçlarla çevrili bir kale şehri yapar. Cartaghe hazinelerini de surların dibine (batı tarafına) yakın bir yerde gizli bir hazine odasına koyup tünelleri mühürler -büyüler- (Cartaghe'dan sonra Bithynia, daha sonra Byzans, daha sonra Osmanlı Dönemi gelmiş; bu hazineler

hiçbir zaman dışarıya kaçırılamamıştı! 1855 depreminden sonra, "Küçük Kıyamet"te surlar yıkılmış. Bu hazineler hâlâ gün ışığına çıkmayı bekliyor). Hannibal Barca, kale şehri bitirdikten sonra Bithynia Kralı'nı da açılışa davet edip adını izafeten Prusia koyar. Şehrin güneyindeki yüksek surları Keşiş Dağı'ndan akan kar suları ihya ediyordu. Eteklerinden hemen başladığından dağın şifalı kar suları toprak altında gizemli şekilde fırınlanmış antik yuvarlak künkler ile dikdörtgen su kanallarını (Pınarbaşı Fetih Kapı tarafındadır halen bulunmaktadır, Hannibal'ın gizli kaçış yolu ise kale kentin batı tarafındaki dikdörtgen kale burcunun dibindeki kayalıklardadır!) kale şehrinin içine doğru akıtılıp sarnıçlarda toplanıyordu. Şehrin su problemi yoktu. Tahıl, sebze & meyveler şehrin içinde oluşturulan tarım alanında ekilip biçilmekteydi [Şehrin uzunca zaman muhasara (kuşatma) altında olduğu dönemlerde dayanma gücü oluyordu]. Kale şehrinin kuşatma anında uzun müddet dayanma gücü oluyordu, organizasyon planlıydı. Daha sonraları Romalılar Pergamon (Bergama) Kralı 3. Attalos Filomater ile savaşan Bithynia Kralı'na tehdit ile "**Bak, biz Pergamon (Bergama) Kralı 3. Attolos Filomater'in tarafını tutarsak siz yenilirsiniz. Bu nedenle General Barca'yı bize teslim edin.**" der. Bu arada Kral Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca Libyssia'dadır (Gebze, Kocaeli). Teslim edileceğini anlayıp çaresiz kalan General gururludur. Romalıların eline düşmemek için yüzüğündeki zehri içerek yaşamına son verir. Mezarı, üzerindeki kitabeden anlaşıldığı gibi Libyssa'daki (Gebze, Kocaeli) TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel & Teknolojik Araştırma Kurumu) alanının içerisindedir. Prusia adı zamanla Prusa, ardından Bursa'ya dönüşmüştür. Bize bu muhteşem, tarihî kale şehrini armağan eden Cartaghe Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca'yı [M.Ö. (B.C.) 247-183] & on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'ı [M.Ö. (B.C.) 260-185] saygıyla anıyoruz. Bu dönemde en büyük kütüphane Antik Mısır'daydı. Mısırlılar papirüsü bulmuşlardır. Rakipleri ise Anatolia'daki Perga-

mon (Bergama) Krallığıydı. Pergamon (Bergama) Krallığı dönemin ikinci büyük kütüphanesine sahipti [**Kütüphanelerinde iki yüz bin kitap vardı**]. Antik Mısır Papiyrus'unun (paper, papier) ismi buradan gelmektedir. İhraç (export) etmeyi yasakladığından Pergamon Kütüphanesi yazarları zor durumda kalırlar. Pergamon Kralı 3. Attalos Filomater ülkenin tüm bilginlerini toplayıp, "**Bana ya yazılacak kâğıdı bulun ya da ölün**." deyince bilginler & yazarlar telaş içinde araştırırlar & sonunda keçi veya oğlak derisinden parşömeni (Bergama kâğıdı) bulurlar. Bilginler ile yazarlar rahat bir nefes alır (Tarih öyle enteresandır ki… Romalıların yok ettiği Kartacalı General Hannibal'ın kurduğu kale şehri Prusia'dan altıncı sultan 2. Murad Han'ın oğlu Fatih Sultan Mehmed Han da 1453 yılında Roma İmparatorluğunu tarihten silecektir).

TREASURES OF HANNİBAL
Prusias, Prusia, Prusa, Bursa

In 218 B.C. the Romans built a great road that stretched from the Venice in Italy to the southbound Strait of Messina Sicilia, they called it "The Sun way". One minute! One minute! But The Sun does not rise from the south, the Sun rises from the east, from Anatolia. Anatolia means; The sun rises out of the hands of the goddess Cybele's.

In fact, the Roman tactics were to invade Sicilia. Sicilia belonged to Carthage, the Kingdom of Phoenician originally home to the Sami race, current Tunisia. The Mediterranean sovereignty was totally in the hand of the Carthage Kingdom.

At that time from the east, Romans had not entered into Anatolia they were occupying Mesopotamia.

Carthage had a modest senate with a moderate King called "Hamilcar Barca". They knew that the Roman army was very strong, they refrained from fighting, but the king Hamilcar Barca's General son, Hannibal Barca, asked his father to fight the Romans saying "Father let me fight & destroy Rome!" . The King with regret & sadness allowed his son to go to Rome.

However, opposite to his thoughts Hannibal Barca defeated the Roman Army & became their nightmare, destroying the Roman Empire's army & entering Rome. Messengers from Rome scared the Carthage Kingdom with threats, the senate of Carthage recalled Hannibal. Hannibal had to return, otherwise he would be sentenced to death if he did not.

When they woke up one morning Hannibal & Carthage senate was betrayed & stabbed in the the back by Romans. Roman ships & their army surrounded Carthage, Hannibal is defeated.

With the Roman army in pursuit Hannibal Barca escaped with his Army, Elephants & Carthage treasures.

Year B.C. 218, over the Alpines/Pyreenes they traveled through Marseille, Cannes, Nice, Monte Carlo, Menton, & passed through the Sanrome towards Anatolia. His army was exhausted & morale was very low. To boost his armies morale, Hannibal on his horse back drew his sword & said "Soldiers, do not worry, we will either find a path or we will open a path.".

They reach Anatolia. They travel down to the south of the Marmara Sea, Helikare to (Antigonia/Nikaia) the Kingdom of Bithynia, they were always at war with the Kingdom of Pergamon (Bergama). Their capital city was Helikare (Antigonia/Nicea), later the Nicomedia (İzmit) became their capital city & their King was the 11th King of Bithynia called Prusias the 1st. They met Prusias asked: "Where do you come from?" Hannibal answered "I come from Cartaghe, & a Roman armyis after me, & I am looking for a new homeland." Hannibal gives a share of the Carthage treasure to Prusias & Prusias tells Hannibal "So find a place to settle in my land."

Hannibal Barca investigated the lands, & found a place near the present Uludag (Olympios Mysios/Kesisdağ), he built a citadel on top of a high hill & hid his treasure somewhere near the bottom of the walls in a secret room. He locked & sealed all the tunnels leading to the treasure room. The healing snow water is started from the foothills of the mountain, so the ancient round knobs and rectangular water channels (it is still located on Pınarbaşı Conquest Gate side while Hannibal secret escape route is on the cliffs at the bottom of the rectangular bastion on the western side of the city) that were mysteriously baked under the ground were flowing into the castle city and collected in cisterns. Carthage treasure first Bithynian than Byzans, then through the Ottoman period, the treasure had not been found so had never left the walls. In 1855 after an earthquake which ruined the walls the treasure is still hidden, never seeing the day light.

Hannibal Barca, after finishing the castle, named it Prusia on behalf of the King of Bithynia.

Later, the Romans sent a message to the King of Bithynia, threating him, that if he did not hand Hannibal to them then they would side with Pergamon (Bergama) King Attalos Filomater the 3rd, & they would loose. Meanwhile, the son of King Hamilcar, Barca General Hannibal Barca was in Libyssi (Gebze) near Kocaeli. He was desperate but being a very proud general he drank a poison from his ring, ending his life rather then falling in to Roman hands. His tomb kept in a field near Libyssi (Gebze) & protected by the TÜBİTAK (Turkey Scientific & Technological Research Council of Turkey). Pursia once named Prusa has become todays Bursa. We give our deepest respects to the Hannibal Barca (B.C. 247 - 183) the son of Hamilcar Barca & to the 11th Bithynian King Prusias 1st. (B.C. 260-185) for building/given us this beautiful, historic castle, we remember you with respect. During this period (300 - 200 BC) the largest library was in ancient Egypt, they have found writing paper called Papyrus (where to day "paper" name comes from, The Kingdom of Pergamon (Bergama) in Anatolia with 200 thousand books had the 2nd biggest library. Suddenly, Ancient Egypt kingdom forbid the export of papyrus outside of Egypt. The Pergamon library writers were in a difficult situation with no paper to write on, The King of Pergamon, Attalos Filomater the 3rd asked all the wise man of the kingdom to either produce a paper that could be written on or loose their heads.

Much to their relief a paper called Parsomen was discovered which was made from goat skin.

Hititler (Hittite Empire) (M.Ö. 1900-1180) Ağaç dallarına çaput bağlama Hitit âdetlerinden gelir. Tarih ya Anatolia'dan başlar ya da Anatolia dışında başlayıp Anatolia'da sonlanır.

Frigyalılar (Frigler) (M.Ö. 1200-700) (İmp. 2. Mursil)Çengelli iğneyi (fibula) icat ettiler.

Lidyalılar (Lydians) (M.Ö. 700-546) [İmparator Kraisos (Kharun)]İlk sikkeyi (para) icat ettiler.

Persler (Ahameniş, İran, Persian Empire) (M.Ö. 550-330) [İmp. Kurus (Kiros)] (Kraisos Dönemi)

Makedonlar (Macedonians) (M.Ö. 336-323) [Büyük İskender (K. Antigonus)] [3. Darius Dönemi (M.Ö. 330)]

Bithyniler (Bithynia) (M.Ö. 228-149) on birinci kral 1. Prusias'ın damadı Makedonia Kralı 5. Phillip [Prusa (Bursa)] Kartaca Generali Hannibal [Mezarı Gebze, Kocaeli'de TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel & Teknolojik Araştırma Kurumu) alanının içindedir]. Komutan Antigonus. Carthage (Kartaca), bugünkü Tunus (Tunis). Bergama Krallığı ile savaşmaları Bithynialıları zayıf düşürünce Roma hâkimiyetine girdiler.

Pergamon (Bergama) Krallığı (M.Ö. 263-130) Mısır Kütüphanesi Papiyrus'u Pergamon'a göndermeyince Pergamonlular keçi veya oğlak derisinden parşömeni buldular. Oğlak derisinden yapılan parşömen (Bergama kâğıdı) kütüphanelerinde iki yüz bin kitap vardı. Nüfusu ½ milyon idi. Kral 3. Attalos (M.Ö. 133) vasiyet yoluyla tahtını Romalılara bıraktı, vârisi yoktu.

Nankör Bir Oğul

Pergamon Hükümdarı M.Ö. 133 yılında öldü & hiçbir ardıl bırakmadı. Egemenliğini Roma'ya devretmişti. Hemen uzak

bir akrabasını sahneye çağırdı & bu akraba ondan hakkını talep etti. Romalılar onu durdurabildi ama o, bu yapılmadan Küçük Asya'nın kuzeybatısında yer alan bazı yerleşim yerlerini talan etmişti bile. Bu yerlerin arasında İlium (Troy) da vardı. Bu sırada güneyde, surların dibinde bulunan bazı konutlar kül oldu & bu konutların sahipleri oradaki evlerini terk edip eski kalenin yakınında bulunan daha korunaklı evlere taşındılar. Ilium, M.Ö. 129 yılından sonra Asia adlı Roma eyaletine dâhil edildi. Vergi memurları 123 tarihinden başlayarak bu ilin kentlerini o kadar keyfî bir şekilde sömürdüler ki çoğu yeni bir Hellen İmparatorluğunun düşlerini kuran Pontus Kralı Mithridates'e katıldı. 88'de Romalılara karşı ayaklanma başladı. Ilium (Troy) buna katılmadı. Yine de üç yıllığına Pontus Kralı Mithridates'in eline geçti. Roma bunu kabullenemezdi tabii. O nedenle birliklerini harekete geçirdi. 86 yılında Sulla, 148'den beri Roma'nın bir iliydi. O zamandır kopmaya çalışan Hellen ülkesini geri aldı. Bir yıl sonra da Romalı Flavius Fimbria Küçük Asya'da Mithridates'in ordusunu yendi. Ardından üstüne karşı gelip onu katleden & orduların komutasını ele geçiren Fimbria, Küçük Asya'nın batısını talan ederek dolaştı & "ana kent"e saldırmaktan da geri durmadı. Tehdit altındaki Troyland (Troy, Ionios, Troas, İliumlular), bu arada Trakya'ya (Thrace, Thracia) kadar ilerlemiş olan Sulla'ya yardım çağrısı gönderdi. Ne var ki Sulla zamanında yetişemedi. Fimbria on gün kuşattıktan sonra kenti fethetti, sonra da övündü. Agamemnon'un bin gemilik bir donanmaya & tüm "Hellen"lerin desteğine sahip olmasına karşın kenti ancak onuncu yılda, üstelik zorlukla alabildiğini; kendisinin ise on birinci günde başarılı olduğunu belirtti. Strabon'a bakılacak olursa bunun üzerine Iliumlulardan biri Fimbria'ya kara mizahla cevap vermiş, bu defa saflarında Prens Hector gibi biri bulunmadığını söylemiş. Fimbria'nın adamları kent halkını kılıçtan geçirdi. Kente ne kadar zarar verdikleri kesin olarak bilinmiyor. Ama arkeologlar yıkıcı davranışlarının izlerini buldular. Çok sayıda ev yandı, bunların

yanında kutsal mekândaki binalar da vardı. Pers Kralı Xerxes M.Ö. 480 yılında Yunanistan'ı fethetmek için güçlü ordusuyla "Hellespont" da denilen Çanakkale Boğazı'nı geçerken, Kral Priamos'un kalesine uğrayıp Ilion Athenası'na bin sığır kurban etmiştir. M.Ö. 334 yılında Büyük İskender'in seferiyle karşı saldırı yapılır. Büyük İskender, Akhilleus'un mezarına kurban sunup kendi yaptıklarını anlatacak bir Homeros'un olmadığından yakınır. Onun izinden yürüyen Selefi Lysimachos (M.Ö. 301-280) harap Ilion'u yeniden imar ederek kalıntılarını günümüzde dağınık olarak görebildiğimiz görkemli Athena Tapınağı'nı yaptırır. Bir süre sonra 1. Antiochus (M.Ö. 281-261) Avrupa'dan Küçük Asya'ya akın eden Keltleri yani Galatları yener.

M.S. 1202-1204 döneminde Dördüncü Haçlı Seferi Jerusalem (Kudüs) yerine Konstantinepolis (Konstantiniyye) üzerine yönelince şövalyeler yapılan haksız saldırıyı örtbas etmek için Troia yenilgisinin öcünü almaya geldiklerini ileri sürerler. Haçlı Askeri Peter Von Bracheux, düşman bir komutana şu açıklamayı yapar: "Troia bizim atalarımızındı. Oradan kaçıp kurtulanlar, varıp geldiğimiz yerleri yurt edindiler. Onlar ki bizim atalarımızdı. Geldik buralara, onların yurdunu yeniden fethetmeye."

Fatih Sultan Mehmed de neredeyse aynı şekilde davranır. Konstantiniyye'yi (Constantinople) aldıktan birkaç sene sonra 1462 yılında yapılan adaletsizliğin öcünün alındığını duyurmak için Troia'yı & Troia Ovası'ndaki mezarlık tepelerini ziyaret eder. Troia sadece politik taleplerin yasallaştırmasına yarayan bir çıkış noktası değildir. Troia Savaşı'nın öyküsü, Yunanistan & Roma'nın etki alanına giren ülkelerde yani eski dünya kültürlerinde eğitim temelinin önemli bir bölümünü oluşturmuştur. Orta Çağ Dönemi'nde Haçlılar & soylular bu ortak tarihe bağlanırlar. Troia'da olanlar bu tür yollarla da orada Batı kültürünün & tarihinin önemli köklerinin olduğunu ya da bunun inancının olduğunu bize gösterir.

Romalılar (Roman Empire) (M.Ö. 27-476) M.S. 395'te Roma İmparatorluğu ikiye ayrıldı.

Byzanslılar (Byzantine, Byzantium) (395-1453) İmparator Konstantinepol. Erken Byzans (330-726), Orta Byzans [867-1204 (Latinler ihanet etti!)], Geç Byzans (1261-1453). Megara Kralı Byzas Byzantion'u kurdu (M.Ö. 667). Surlar ile çevrili şehir devleti. Dördüncü Haçlı Seferi (13 Nisan 1204). Konstantinopolis'i ele geçirip yağmaladılar. Halkın ½'si öldürüldü, şehir devletinin nüfusu yarıya düştü.

Selçuklular (Seljuks Empire, Great Seljuks Saltanate) (1040-1308) Sultan 1 & 2. Alâeddin Keykubad, 3. Gıyâseddin Keyhüsrev.

Osmanlılar (Osmanien) Empire (1299-1920) 1st to 36th Sultan. Ahmed Cevdet Paşa'nın naklettiği, Hz. Muhyiddin-i Arabi'nin İlm-i Cifir'i ile Kur'an-ı Kerim ayetlerinden öğrendiği "Eddayuratu Humaniyye Fit Devletu Osmaniyye" (Osmanlı Devleti'nde Soy İdaresi). Osmanlılarda çarşı kavramı ilk defa ikinci sultan (Orhan Gazi) ile başlar & Bursa'da (Prusia) oluşur. Bu uzun çarşıyla bütün hanlar bağlantılıdır. Günümüzde de bu tarihe dönük çarşı & hanları özellikle gelip görmek, buralardan alışveriş etmek istiyorlar.

Dördüncü sultan [1. Bayezid veya Yıldırım Bayezid (1389-1402)], Constantinople (Kon-stanbol-is, Konstantiniyye, İstanbul) Kuşatması'nı kaldırması & Byzans İmparatoru Yuannis ile yaptığı anlaşma gereğince Sirkeci, Konstantiniyye'de (İstanbul) Türkler için yedi yüz ev ile bir mescit yaptırmış; Taraklı Yenicesi, Göynük & Karadeniz sahili tarafından buraya Türkmen (Turcoman) halkı naklettirerek iskân ettirmiştir. Bugünkü İstanbulluların nesli Taraklı-Göynük'tendir.

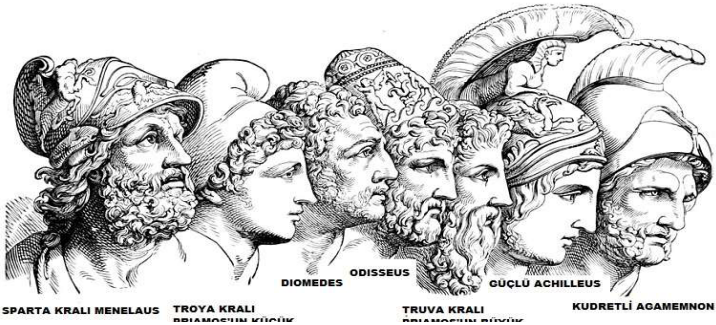
Türkiye Cumhuriyeti (1923-∞)Artık ezan susmayacak, bay-

rak inmeyecekti! Türkiye, bölgede parlayan bir yıldız olacak & yeni Osmanlıları dünya yine, yeniden görecekti! Tek vatan, tek devlet, tek millet. Allah da tek. Tek al bayrak. Rengi de ne güzel be! 1923'te T.C.nin kuruluşu Ankara'da (Angora) kabul edilir. Karanlık bulutların ardında mutlaka bir Güneş vardır. Sonunda karanlık bir dönem kapanmış, aydınlık bir döneme başlanmıştır. Anatolia halkı da bu uzunca Kurtuluş Savaşı'yla sonunda aradığını bulmuştur. Gazi Mustafa Kemal Atatürk (1881-1938) bile bu hareketi ummamıştır. Yeni bir devletin kuruluşu & Angora'nın (Ankara) yeni başkent oluşu ile 13 Ekim 1923 akşamı yeni bir lider bulunmuştu. Cumhuriyet, kanun & nizam rejimidir. Tarihimizi öğrenmek, geçmişimizi unutmak öyle kolay değildir. Geçmiş de "Öyle kolay yorumlanamaz!" Atatürk'ün kurduğu Türkiye'de, Orta Doğu'nun en gelişmiş ülkesi olarak, onlara mirası olan cennet gibi güzel bir ülkede yaşıyoruz. Kökenimiz ne olursa olsun "Ne mutlu kendini Türk hissedene!" Ülkemiz hızla ilerlerken kendi özünü; tarihî, kültürel geçmişini de koruyor. Türkiye'nin gerek komşularıyla kalıcı barışı gerek ülke içindeki & okyanuslar ötesindeki ülkelere olan barışseverliği, dostluğu & üç ilahi dine hoşgörüsü olağanüstü. Modern Türkiye'nin eski kültürel değerlerini unutmayıp onlara sahip çıkma & küresel sorumluluk fikirleri böyle olursa dünyada sekiz milyar insan mutlu olur! Türkiye sonunda Misakımillî sınırlarını belirlemiştir. Savaş kazanılmış, tüm dünya bunu kabul etmiştir. Türkleri Hellespont (Kallipolis, Çanakkale) Savaşlarında parçalayıp bölmeye çalışan üst akla en iyi cevap "**Yurtta sulh, cihanda sulh." ("Peace at home, peace in the world.", "Frieden im Land, Frieden auf der ganzen Welt.")** olmuştur. Tüm kültür merkezi Angora'dadır (Ankara): bakanlıkları, TRT, okullar… Ama popüler kültür medya ile beraber İstanbul'a taşınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti… Bu millet rejimle değil de yönetenlerle problemli olmuştur. Türkiye'yi sırtından hançerleten Kuzey Irak Kürt Yönetimi & tüm dünya şunu iyi bilsin ki 1.000 yıl önce bilek gücüyle, kılıçla alınan vatan asla

geri verilemezdi. Bundan böyle tüm dünya & içerideki vatan haini bölücüler anlasınlar ki Türkler artık vatanının tek bir çakıl taşını dahi vermeyeceklerdir. Anatolia'daki Frigya Dönemi'nde cumhuriyete fibula (çengelli iğne) yapan Anatolia insanı, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yoksul duruma düşmüştü; zor dönem başlamıştı. Bu insanlar toplu iğne yapamazken şimdiki dönemde kendi tankını, kendi gemisini, kendi uçağını & kendi silahını yaparak dünya devlerine kafa tutacak hâle gelmiştir.

Ama Batı'da, üst aklın Doğu ile Batı'nın hoşuna gitmeyen siyasi oyunları var. Bunlar çarpışmayı hedefleyen oyunlardır. Hoşgörüsüzlük de gani. Aslında bu bir cambaza bak oyunudur! Yani oyun içinde oyunlardır. Ama Allah Türkiye'yi Türkler için yaratmıştı, bu yüzden onu Türklerin ellerinden alamadılar. Çünkü yukarıdan müsaade yoktu. Dünyanın neresine giderseniz gidin bundan böyle, bundan başka, bundan güzel vatan yok. Kökeni ne olursa olsun ne mutlu kendini Türk hissedene (Geçmiş jenerasyon Osman Gazi'nin sandukasının tekmelendiğini gördü. Britanya & Amerika'daki üst akla karşı bir, birlik & ortak akıl olmazsak gelecek jenerasyon Fatih Sultan Mehmed Han ile Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün mozolesinin tekmeleneceğini görecektir! İçimizdeki vatan hainleri Selçukluda, Osmanlıda & Türkiye Cumhuriyeti'nde de olduğundan yüce Meclis'te karar alınsın: İçimizdeki vatan hainleri yakalandığında hapse atılmasın, derhâl Türk vatandaşlığından çıkarılsın. Böylece bilelim ki vatan hainleri içimizde değil, dışımızdadır. Bu da gelecek jenerasyona güzel bir armağan olacaktır.)

Ilion (Troia, Troya, Truvalılar) Sardis kökenli Herakleid Hanedanı'nın yerine geçmiş; Anatolia'yı 505 yıl boyunca, Lydia Krallığı Candaules Dönemi'ne (M.Ö. 735-718) dek yönetmişlerdir (İyonlar, Kimmerler, Frigler & Miletlilerden sonra Anatolia'ya yayılmış; M.Ö. 546'da Persler gelmiştir).

Savaşta Truva Prensi Hector, Achilleus'un yeğeni Patroklus'u öldürür. Her iki taraf da geri çekilir. Achilleus, Truva kale şehrinin önünde Prens Hector'a meydan okur. Kurallar gereğince savaşırlar. Prens Hector, Kral Menelaus'u öldürür. Achilleus; Truva Krallığının tacının vârisi, Kral Priamos'un oğlu Prens Hector'u öldürür (Akhalar & Truvalılarda cenaze törenleri on iki gün sürerdi. Ölülerini yakarlardı. On iki günlük barış esnasında da Akhalar, Yunanlar o efsanevi tahta atı yaparlar. Tarihi de kazananlar yazar). On iki gün sonra Posseidon için o efsanevi tahta atı yapıp sahile bırakırlar. Atın içi, Achilleus ile birlikte asker doludur. Truvalılar tahta atı içeri alırlar. Achilleus & adamları gece gizlice kale kapısını açar. Truva (Troy) düşer, Truva yakılıp yerle bir edilir. Prens Hector'un kardeşi Prens Paris okuyla Achilleus'u topuğundan vurarak öldürür & kaçar (Tıp dilindeki "Aşil tendonu", "Achilles tendon" adı buradan kalır).

Kente kurucusundan dolayı Illion, Ilius'un babasından dolayı da Troya denir.

Truva Kahramanları Dardanos (Troya'nın kurucusu.), Tros (Truva'ya ismini veren.), güçlü Achilleus, kudretli Agamemnon (Truva'yı hile ile yenen Akad, Yunan Kralı.), kurnaz Odisseus, Diomedes, Troya Kralı Priamos (Oğulları Hector & Paris.), Sparta Kralı'nın kardeşi Menelaus'un karısı Hellena (Dönemin "dün-

yanın en güzel kadını".) Tarih hep göstermiştir ki eşit olmayan savaşlarda, taktikler sayesinde, hileli baskınlarla -tıpkı tahta at gibi- insanlık hep büyük kayıplar vermiştir.

Hikâyesi Tanrılar, dorukları bulutlu Olympos (Mysia) & İda Dağılarından (Kaz Dağı) Troia'yı izlerler. Onlar sadece insan görünümünde değillerdir: Kıskançlık, nefret, sevgi, çekemezlik, iyi yüreklilik gibi insanlara özgü duygulara da sahiptirler. Troia'da her biri bir tarafı tutar.

TRUVA MİTOLOJİSİ / MITHOLOGY OF TROY

Zeus: Tanrıların & insanların babası.

Hera: Tanrı Zeus' un karısı, baş & evlilik tanrıçası.

Athena: Zeka & barış tanrısı.

Aphrodite: Aşk ve güzellik tanrıçası.

Hermes: Haberci tanrı.

Eris: Fesatlık tanrıçası.

Olay Kazdağı / İda dağında oluyor, bahtsız bir kale kent büyük bir felakete uğruyor. Kahinler Troya kralı **Priamus**' a doğacak ikinci erkek çocuğunuzun (Birinci prens **Hector**) Troya' nın felaketi olacağını söylüyorlar. Paris bebek doğduğunda güvendiği bir generaline "Bebeği götür İda dağında öldür." der. General prens **Paris** bebeği alarak İda dağına götürür. Bebeği öldürmeye kıyamaz, orman vahşi hayvanlarla dolu olduğundan zaten ölecek diye oraya bırakıp geri döner. Ama **Paris** bebek orada hayvanlarla doğada güçlü & becerikli, yakışıklı bir çoban olarak büyür.

Başka bir yerde olan Yunanistan' da Olympos dağının zirvesinde bir düğün şöleni devam ediyor. Tanrılar & tanrıçalar bir

masada oturmuşlar yiyip içiyorlar. Ama bu düğüne bir tanrıça çağrılmamış. Fesat tanrıça **Eris** kıskançlığından & hasetliğinden masanın tam ortasına bir elma fırlatıyor. Üzerinde de "En güzel tanrıçaya" yazıyor. Amacı masanın ahengini bozup huzursuzluk yaratmaktır. Masanın ortasında tanrı **Zeus**, sağında karısı tanrıça **Hera**, kızları tanrıça **Athena** ile tanrıça **Aphrodite** var. Zeus akıllı bir tanrı, "En güzel sensin" diyerek elmayı hiçbirine vermiyor. Çünkü biri karısı tanrıça **Hera**, diğerleri kızları **Athena** & **Aphrodite**. Şöyle devam ediyor; haberci tanrı **Hermes**' i alıp İda dağına gidiniz, orada yaşayan yakışıklı, güçlü Paris var. O iyi bir karar vericidir, muhakemesi güçlüdür. O en güzel tanrıçanın kim olduğuna karar verecektir. Böylece haberci tanrı **Hermes** ile üç tanrıça **Hera**, **Athena** & **Aphrodite** İda dağındaki ayazmaya geliyor. **Paris** burada güzellik yarışmasına hakim olarak hakemlik yapıyor.

Zeus' un karısı **Hera** güçlü bir tanrıça olarak **Paris**' e dünyanın egemenliğini bağışlayacağını kulağına fısıldıyor. **Athena** ise bütün bilgileriyle evrensel sırları vereceğini söylüyor. **Aphrodite** ise güzellik & aşk tanrıçası olarak "Sana dünyanın en güzel kadını Spartalı **Helena**' yı vereceğim." diyor. Tabii ki **Paris** en zayıf yerinden vurulmuş oluyor & elmayı **Aphrodite**' e veriyor.

Sonra **Paris** ağabeyi Prens **Hector** (kız kardeşleri **Kassandra**) ile Yunanistan / Akhalar' a misafir olarak gittikleri Sparta kralının kardeşi **Menelaus**' un karısı Spartalı **Helena**' yı görünce aşık oluyor. **Paris Helena**' ya aşık olup gece gizlice Troy' a kaçırınca Truva Savaşının ilk tohumları / kıvılcımlar atılıp başlıyor. Bu kaçırma sadece **Menelaus** için değil, aynı zamanda evlenme törenindeyken bu evliliğin korunması için yemin etmiş bütün Akhalar / Yunan birlikleri için de Troya/Truva Savaşının nedeni olarak bilinir.

Athena' nın rolü ise ikili bir roldür. Çünkü o, kentin kuruluşundan beri Troia' nın koruyucu tanrıçasıdır. Tapınağı kalenin

üzerindedir. Onun kutsal heykeli Palladion ise Troia Krallığının devamının garantisidir. İşte bu nedenle tarihsel dönemlerde basılan birçok Ilion sikkelerinde farklı Athena betimlemeleri vardır. Bu destan insanoğlunun, tanrılarının sempatisini nasıl kaybettiğini gösterir. Athena, savaşın sonlarına doğru Palladion'un Odysseus & Diomedes tarafından kaçırılmasına izin vererek Akhaların zaferini belirler.

Tahtına kurulmuş tarafsız Zeus bütün bu olayları genelde İda Dağı'nın zirvesinden yönetir, hırçın tanrıları yola getirir, yiğitlerin kaderini belirler. Aslında Troia Savaşı'nı başından beri kendisi yeryüzündeki kalabalığa bir çare olarak planlamıştır. Troia'nın yıkılmasına çoktan karar verilmiştir ama Akhilleus'un öfkesi onun savaştan çekilmesine neden olunca pek çok kahraman yok yere ölüme gider. Savaş iki taraf için de acılarla dolu bir deneyimdir. Aynı dili konuşan bu insanlar birbirlerine düşman olsalar bile aynı insani duyguları paylaşmaktadırlar. İliada'nın son bölümünde bu durum oldukça belirgindir: laomedon'ın oğlu & Troia'nın kralı Priamos, oğlu Hector'u mağlup eden Akhaların (Akhaioslar) en acımasız savaşçısı Akhilleus'u bir kuşatma gecesi karargâhında ziyaret eder. Oğlu Hector'un ölüsünü onurlu bir cenaze töreni yapmak için geri ister.

Akhilleus en çok sevdiği, en yakın dostu & yeğeni Patroklus'un Hector tarafından öldürülmüş olmasına rağmen Hector'un ölüsünü geri verir. Sonunda ise Akhilleus & Kral Priamos oturup ortak kaderlerine ağlarlar.

Hisarlık Tepesi, Truva (Troia, Ilios)

Her şey yerinde güzeldir! Eski Yunan & Roma geleneğinde her zaman buranın Truva olduğu bilinmekteydi. Bu nedenle Ilion bilinçli olarak burada inşa edilmişti. 18-19. yy.lar "Ilium Novum, Ilium Recens" olarak lokalize edilmiştir. Buraya ilk kazmayı vuranlar önce 1865 yılında Büyük Britanyalı Frank Calvert; sonra

1870 yılında, o zamanlar Rus & Amerikan vatandaşı olan Alman Heinrich Schliemann olmuştur. Uzun zaman Truva'yı yanlış yerlerde aramıştır. Çok paralar harcadığından, aramaktan vazgeçip Yunanistan'a gideceği gemiyi kaçırmıştır. Gemiyi kaçırınca yabancıların oteline gider. Calvert ile tesadüfen kaldıkları otelde tanışırlar. Hisarlık Tepesi'ni Calvert'in yardımıyla keşfeder. Şöhret peşinde, zengin, yarı şeytan yarı melek olan Schliemann Calvert ile yaptığı anlaşmaya uymaz, sözleşmeye ihanet eder.

Her ikisinin de yol göstericisi Smyrnalı (İzmirli) Homeros idi [M.Ö. (B.C.) 730]. Vilusa, Hititlerin başşehri Hattuşa'dan uzakta bulunuyordu yani Küçük Asya'nın en kuzeybatısındaki bölgelerde. Eski Hellencede Troya'nın diğer adı Ilios'u "Vilios" şeklinde yazıyorlardı. Vilusa ile olan benzerlik şaşırtıcıdır. Hitit metinlerinde (çivi yazması tabletlerinde) Ahhiyava ülkesi, Akhaların (Akhaioi) ülkesinden başka bir yer değildi. Homeros da Troya'ya saldıranlara bu adı vermişti. İlyada & Odessa muhteşem bir edebiyattır. Yiğitlik, onur, ün & ihanet ile bunlardan kaynaklanan tüm insani & tanrısal çatışmaları konu alır. Arkeologların Troya hakkında hâlâ süren araştırmalarını bir tarafa bırakıp dünyanın kabullendiği Homeros'un "İlyada"sını kabullenelim. Çünkü tüm dünya bunu kabul etmiş durumdadır.

Attika'dan & Euboea Adası'ndan gelen İonialılar İzmir (Smyrna) ile Bodrum (Halikarnassos) arasındaki bölgeye, ayrıca bu kıyı şeridinin önünde yer alan adalara yerleştiler. Nihayet Dorlar da bu bölgenin güneydoğusuna yayıldılar (M.Ö. 800). Bu üç yerleşim hareketi büyük ölçüde tamamlanmış, bu sırada meydana gelmiş olan kentler üç kökene göre ayrı ayrı ittifaklar oluşturmuştu. Hellenler (Hellene) Anatolia'ya (Asia) daha fazla sokulamamıştı çünkü lider & M.Ö. yaklaşık 1200 civarında gelen Frigler burada imparatorluklarını kurmuşlardı bile. Yani yeni kentler meydana getirirken boş yerlere kaymak gerekiyordu. Bu iş için Troas (Truva) daha uygundu. Zamanla yeniden büyük boyutla-

ra ulaşmış olan deniz ticareti buradan gayet güzel denetlenebiliyordu. Bu bağlamda Troya çevresindeki arazi oldukça farklı ana kentler tarafında kolonileştirildi.

Truva; Çanakkale Boğazı'nın girişinde, 150 m'ye 200 m büyüklüğünde olan **Hisarlık Tepesi** üzerinde yer almaktadır. Doğu-Batı çatışmasının âdeta sembolü hâline gelmiş olan Troia Savaşı, bu savaşı anlatan **Smyrnalı (İzmirli) Homeros'un** [M.Ö. (B.C.) 730] dünya literatürüne geçen ünlü eseri "**Iliada & Odessea"** Roma şehrinin kurucusu kabul edilen Aeneas'ın vatanı olmakla ünlüdür.

Adı, ilk kez Alman asıllı Rus & Amerikan vatandaşı tüccar Schliemann tarafından Homeros'un destanında [M.Ö. (B.C.) 730] geçen Troia Kralı Priamos'un hazinelerini aramak için kaçak olarak 1871-1890 yılları arasında kazılmıştır. 1893-1894 yıllarında kazıya Alman bilim adamı & mimar Dörfeld katılmıştır. Troia'yı 1932-1938 yılları arasında Amerikalı Prof. Carl W. Blegen kazmıştır. 1988-2005 yılları arasında Alman Prof. Manfred Korfmann kazmıştır. 2005 yılından bu yana kazı çalışmalarını Tübingen Üniversitesinden Dr. Peter Jablonka yürütmektedir.

Smyrnalı (İzmirli) Homeros, ünlü eseri İliada & Odessea'yı M.Ö. (B.C.) 730 yılında yazmıştır. İliada'da Hellenli Akhaların (Akhaioi) Trojalılar ile yaptıkları on yıl süren savaş & savaşın sonunda şehri entrika ile aldıkları anlatılmaktadır. Homeros'un lirik anlatımıyla ifade bulan Troia Savaşı M.Ö. 1200-1190 yılları arasında geçmiştir. İliada & Odessea isimli eserde Troia Savaşı'nın nedeni şöyle anlatılmaktadır: Hellen Tanrıçaları Athena, Hera & Aphrodite güzellik yarışmasına katılırlar. En güzeli belirleyecek olan Troia Kralı'nın küçük oğlu Paris'tir. Aphrodite kendisini en güzel seçmesi için ona dünyanın en güzel kadınını vadeder. Bu kadın Tanrı Zeus'un kızı, Sparta Kralı Menelaos'un güzel karısıdır. Aphrodite, Paris tarafından en güzel tanrıça seçil-

dikten sonra Paris'e yardım eder. Paris, Hellena'yı kaçırır & Troia'ya getirir. Bunu onur meselesi yapan Menelaos tüm Hellenleri (Akhaları) toplar & karısını kurtarmak için Troia'ya savaş açar. Bu, ünlü Hellenlerin (Akhaların) bir entrikası ile tahta bir at içinde askerlerini Troia'nın içine sokması & Troialıların savaşı kaybetmesi ile son bulur. Bu savaş ile ilgili anlatılar; lahitler, paralar (sikkeler) & seramikler üzerinde yer almıştır.

Troia şehrinin arkeolojik önemi ise şehirde M.Ö. 3500'den M.S. 1000 yılına kadar kesintisiz ikame edilmiş olmasıdır. Arkeologlar yaptıkları kazılarda dokuz tabaka tespit etmişlerdir. Bu tabakalar üst üste durur & dokuz ayrı şehrin kalıntılarını belgeler.

Heinrich Schliemann

Dönemin Alman asıllı Rus & Amerikan vatandaşı. 1873'te Truva Kralı Priamos'un hazinesini bulup eşi Sophia'yla birlikte hazine & takıları eşinin elbiselerinin altında Yunanistan'a kaçırdı. Hazinenin İkinci Dünya Savaşı öncesi Almanya'da olduğu saptandı, sonra yeri meçhul oldu. Yakın zamanda Ruslar hazinenin kendilerinde olduğunu açıkladı. İkinci Dünya Savaşı'nda ganimet olarak ellerine geçirmiş olabilirler. Yine de Schliemann'ın Truva'nın bulunup dünyaya tanıtılmasında büyük faydası olmuştur. Zamanı geldiğinde elbette Anatolia'dan kaçırılan bütün tarihî eserler bulunup esas sahibine ulaşacaktır! 2007'den bu yana yurt dışına kaçırılan 3.700 tarihî eserin Türkiye'ye iade edilmesi Kültür & Turizm Bakanlığının çabaları ile sağlanmıştır.

Wilhelm Dörpfeld & Arkadaşları 1902'de sitenin (Truva) yerleşim kronolojisini & planını tespit ettiler.

Illion (Troy): İzmirli Homeros'un İliada & Odysseus Destanlarındaki [M.Ö. (B.C.) 730] Truva, altıncı Truva'dır [M.Ö. (B.C.) 1500-1000].

Akhilleus (Aşil): Truva kahramanı.

Dardanos: Çanakkale'ye ismini veren.

Tros: Truva'ya ismini veren.

Truva kahramanları: Dardanos (Troya'nın kurucusu.), Tros (Truva'ya ismini veren.), güçlü Achilleus, kudretli Agamemnon, kurnaz Odisseus, Diomedes, Troya Kralı Priamos (Oğulları Hector & Paris.), Sparta Kralı Menelaus & Hellena (Dönemin "dünyanın en güzel kadını".) M.Ö. 334 yılında İlyada'ya ateşli bir hayranlık duyan Büyük İskender, Perslere karşı sefere çıkmadan önce Ilion'a uğradı. Kalkanını tapınakta korunan başka bir kalkanla değiştirdi. Bu kalkanı daha sonra çatışmada "Athena'nın kutsal kalkanı" olarak niteledi & önünde yürüyen adamlarına taşıttı. Ilion'u kutsal kent ilan etti. Kentin yenilenmesini, kente özerklik & vergi bağışıklığı tanınmasını emretti. Fakat İskender birkaç yılda elde ettiği imparatorluğunu sağlamlaştıramadan M.Ö. 323 yılında öldü. Kendisinden sonra gelen Diadoklar (Generaller) Dönemi'nde neredeyse elli yıl süren kanlı iktidar savaşları yapıldı.

Bu dönem aslında Birinci Dünya Savaşı'dır. Gelibolu (Gallipoli) Savaşları da (Çanakkale) bu dönemin tekrarı, İkinci Dünya (Truva) Savaşı'dır. Bu sefer Anatolia'yı (Asia) Türkler (Osmanlılar) korumuştur.

Troya VII. böl. 1: M.Ö. 12. yy.

Troya VII. böl. 2: M.Ö. 11. yy.

Troya VII. böl. 3: M.Ö. ~950

Troya VIII. M.Ö. 700

Troya IX. Hellenistik Ilium, M.S. 1. yy.

M.Ö. 5. yy.dan gerilere inildikçe tarihî kayıtların efsanelerle

karıştığı görülür. Bu devrede Dardanos (Çanakkale'nin bir kısmına ismini veren.) ile Tros'un (Truva'ya ismini veren.) isimleri gelmektedir. İskender zamanı Truva için bütün Anatolia gibi yeni bir devirdir. İskender M.Ö. 334'te amiral gemisinden Anatolia seferinin başladığını anlatmak üzere mızrağını Çanakkale topraklarına fırlatıp karaya ayak bastı. Truva kahramanı, Akhilleus'u anne tarafından ahfadı & akrabası sayıyordu. Ilion (Truva) harabelerindeki Akhilleus'un mezarına çelenk koyduktan sonra Ilion Tanrıçası Ate'ye (Athena) kurbanlar kesti.

Heinrich Schliemann: 1873'te Truva Kralı Priamos'un hazinesini buldu. Eşi Sophia ile hazineyi çalıp Sophia'nın elbisesinin altında önce Yunanistan'a, sonra da Almanya'ya kaçırdı. Almanya'da olduğu öğrenildi, sonra yeri meçhul oldu. Yakın zamanda Ruslar hazinenin kendilerinde olduğunu açıkladılar. Herhâlde İkinci Dünya Savaşı'nda ganimet olarak ellerine geçirdiler. Ama Schliemann'ın Truva'yı dünyaya duyurup tanıtması çok hoş oldu. Hazineler bahane, Truva'nın ortaya çıkması & dünyaya duyurulması şahane.

İlk kez Alman tüccar Schliemann tarafından Homeros'un [M.Ö. (B.C.) 730] destanındaki Troia Kralı Priamos'un hazinelerini aramak için kaçak olarak 1871-1890 yılları arasında kazılmıştır. 1893-1894 yıllarında kazıya Alman bilim adamı & mimar Dörfeld katılmıştır. Troia'yı 1932-1938 yılları arasında Amerikalı Prof. Carl W. Blegen kazmıştır. 1988-2005 yılları arasında Alman Prof. Manfred Korfmann kazmıştır. 2005 yılından bu yana kazı çalışmalarını Tübingen Üniversitesinden Dr. Peter Jablonka yürütmektedir. İzmirli Homeros, ünlü eseri İliada & Odessea'yı M.Ö. 730 yılında yazmıştır. İliada'da Hellenli Akhaların (Akhaioi) Trojalılar ile yaptıkları on yıl süren savaş & sonunda şehri entrika ile aldıkları anlatılmaktadır. Homeros'un lirik anlatımıyla ifade bulan Troia Savaşı M.Ö. 1200-1190 yılları arasında geçmiştir. Ancak gerçekten böyle bir savaşın olup olmadığını kanıtlayan

belgeler yoktur. Gerçek olan sadece bu eserin varlığıdır.

Pergamon (Bergama) Krallığı (M.Ö. 263-130)

Hitit İmparatorluğuna dâhildiler. Roma İmparatoru ile müttefik olunmuştur. Mısır Kütüphanesi, Pergamon Kütüphanesi' ne papirüs göndermeyince sıkışan Pergamonlular araştırıp sonunda keçi veya oğlak derisinden yapılan parşömeni (Bergama kâğıdı) buldular (**Papirus,** papier, paper isimleri buradan gelir.) Kütüphanelerinde iki yüz bin kitap vardı. Zeus Mabedi (tapınak, temple) oradadır.

PERGAMON (BERGAMA) KRALLARI (M.Ö. 263-130)

Hitit İmparatorluğuna dâhildiler.Kral 1. Evmenes (M.Ö. 263-241) Zeus Mabedi' ni yaptırdı (M.Ö. 159). Kral 2. Attalos Soter (M.Ö. 241-197),

Kral 2. Evmenes Soter (M.Ö. 197-159). Mısır Kütüphanesi Pergamon' a papirüs göndermeyince Pergamonlular araştırıp sonunda keçi veya oğlak derisinden yapılan parşömeni (Bergama kâğıdı) buldular. Zeus Mabedi' ni Kral 1. Evmenes yaptırdı (M.Ö. 159).

Kral 2. Attalos Filadelfos (M.Ö. 159-138)

Kral 3. Attalos Filomater (M.Ö. 138-133) Vârisi olduğu krallığını Romalılara vasiyet yoluyla bıraktı. **On birinci Bithynia kralı 1. Prusias'ın damadı Makedonia Kralı 5. Phillip & Hannibal dönemi.**

Kral 1. Aristonikos (M.Ö. 133-130) 3. Attalos'un kardeşi olduğunu iddia ediyordu. Üç yıl müddetle kral olan 1. Aristonikos M.Ö. 130'da öldürüldü & Roma, krallığa vâris oldu. Büyük olasılıkla Romalılar tarafından suikasta uğradı.

Pergamon (Bergama) Krallığı (M.Ö. 263-130)

Hitit İmparatorluğuna dâhildiler. Roma İmparatorluğu ile müttefik olmuştur. Mısır Kütüphanesi Pergamon Kütüphanesi'ne papirüs göndermeyince sıkışan Pergamonlular araştırıp sonunda keçi veya oğlak derisinden yapılan parşömeni buldular. Kütüphanelerinde iki yüz bin kitap vardı. Zeus Mabedi (tapınak, temple) oradadır.

BITHYNIA KRALLIĞI (M.Ö. 228-149)

Antik çağın seyyah tarihçileri Herodot, Xenofon ("Anabasis - On Binler'in Dönüşü"), Amasyalı Strabon, Joseph von Hammer Konstantiniyye'de, Avusturya Elçiliğinde 17. yy.da görevliydi. Evliya Çelebi'nin seyahatnamesi ile seyyah, yazar Adnan Mert Barantico'nun araştırmalarından:

Eskiden Trakya (Thrakia) kıyılarından, vatan bildikleri Strymon'dan (Strymonia) kovulan göçebe Thrak (Trakya) kavmi (Bithi & Tinniler) Asya'ya, Batı Karadeniz & Marmara'nın doğusuna **(Bebrykoslar, Bebryeya, Bebryces)** geçip Bithynia Krallığını kurdular. Kral 1. Nikomedes Nikomedia'yı (İzmit) kurdu (M.Ö. 260-278). Carthage Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca, on birinci Bithynia kralı 1. Prusias ile birlikte Prusia'yı (Prusa, Prusa) kurdu. Şehrin adı Kral Prusias'a ithafen Prusia kondu.

Bithynia M.Ö. 5. yy.da 7. Kral Doidalsos tarafından kurulmuştur (Artabanos). 8. Kral ise Bassakes.

9. Kral Zipoites (M.Ö. 328-278) M.Ö. 297'de krallığını ilan etmiştir. Onuncu Kral 1. Nikomedes (M.Ö. 278-260) Nikomedia'yı (İzmit) kurdu. 11. kral 1. Prusias'ın damadı Makedonia Kralı 5. Phillip (M.Ö. 260-185) Olympium'u (Prusia, Prusa) kurdu. Kartacalı General Hannibal Romalılara yenilip kaçarken de peşinde Romalı asker & diktatör Fabius Maximust & Cornelius Scupio vardı! Sonra Bithynia'ya sığındı, krallar gibi karşılandı. Elli bin asker & otuz yedi filden oluşan ordusu ile Prusia'yı kurup şehrin adını kralın adına ithafen Prusia koyup 11. kral 1. Prusias'a armağan etti. Mezarı Gebze, Kocaeli'de (Libyssa) TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel & Teknolojik Araştırma Kurumu) alanının içindedir.

2. Carthage (Kartaca) Savaşı Hannibal (M.Ö. 218-201). Günümüzün Tunis (Tunus) & Pön (Ponic) Savaşları, Kartaca Savaşları olarak da bilinir. Kartaca ile Roma Cumhuriyeti arasında, M.Ö. 264-146 yılları içinde, Akdeniz deniz ticaretini ele geçirmek & elde tutmak için yapılan & üç evre olarak gerçekleşen savaşlardır. Dönemin bilinen en geniş çaplı savaşlarıdır. Pön sözcüğü, Latincedeki "punicus" (poenicus) sözcüğünden türetilmiş bir sözcüktür, "Kartacalı" (Phoenicians) anlamına gelmektedir & Kartacalıların Sami ırkından Fenike kökenini belirtir. Birinci Carthage (Kartaca) Savaşı, Romalıların Sicilya'yı ele geçirmek istemesi yüzünden çıktı. Aslında Carthage Generali Hannibal Barca'nın mezarı (lahit) ile İznik'teki on üçüncü Bithynia kralı 2. Prusias'ın lahitleri Tophane, Prusa'daki (Antik Prusia) Osman Gazi ile Orhan Gazi türbelerinin olduğu yerdeki Tekfur Sarayı'nın yakınına veya sur önüne Valiliğin, Büyükşehir Belediyesi'nin, Kocaeli Belediyesi'nin, BKTVKK'nin (Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu), Gebze'deki Nicomedia'nın & TÜBİTAK'ın da katkılarıyla nakledilip konulursa bu, o dönemde Prusa'yı kurup bize armağan eden bu kültürel mirasın sahipleri olarak büyük bir onur olurdu. Tarihe saygı & turizm açısından da bu çok önemlidir! Biz yazalım da uçmasın.

1. Kartaca (Carthage) Savaşı / Phonic Wars (M.Ö. 264-146)

Kartaca: Bugünkü Tunus (Tunis)

2. Kartaca (Hannibal) Savaşı (M.Ö. 264-146)

The King of Bithynia,

2. Prusias On İkinci Kral 2. Prusias [Bithynia (M.Ö. 185-149)]

On ikinci Bithynia kralı Prusias'ın ikinci oğlu 2. Nikomedes Epifanes (Annesi Apemeia) kaçarken Neikaia'ya (İznik) sığınan kralın (M.Ö. 149) lahdi Abdülvahap Sancaktari Tepesi'ne (panoramik tepe) çıkarken sağdadır. Lahit, mezar soyguncuları tarafından kırılıp soyulmuş, atıl vaziyette duran bir lahittir. Carthage Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca ile on birinci kral Prusias'ın (Prusa'nın kurucuları.) oğlu olan 2. Prusias'ın büyük bir kültür değeri olan bu lahdinin görünümü Nicea'ya (İznik) yakışmıyor! Lahdin müzeye kaldırılmayıp yerinde kalması veya Prusia'ya (Bursa) nakledilip sur önüne veya Tekfur Sarayı'nın yakınına konulması kralın onuruna gider. Kral Prusias'ın ikinci oğlu 13. Kral 2. Nikomedes tarafından zehirletilmiş ya da boğdurulmuştur [Pergamon (Bergama) Kralı 3. Attalos Filomater Dönemi].

13. Kral 2. Nikomedes (M.Ö. 149-94) Bithynia uzaklaşıp Roma'ya kaçtı.

14. Kral 3. Nikomedes (M.Ö. 94-85) Dönemi'nde Bithynia, Roma'nın imparator eyaleti olarak varlığını devam ettirdi (M.Ö. 74).

15. Kral 4. Nikomedes'in (M.Ö. 85-?) oğlu, Pontus Kralı ile iş

birliği yaptı. Pontuslular Prusia'yı (Prusa) teslim aldı (M.Ö. 73). General Pompeius Magnus Bithynia & Pontus'u Roma topraklarına kattı (M.Ö. 62). İmparator Trajanus (M.S. 62-113) Nikomedia (İzmit) & Prusia'da (Prusa) imar faaliyetlerinde bulundu. İmparator Hadriyanus Prusia (Olympium, Prusa) & Antigona'yı (Nikeia, İznik) onarttı (M.S. 123). "Got"lar bu bölgeyi tahrip ettiler (M.S. 265). Pergamon (Bergama) & Bithynia Krallıkları arasında yapılan savaşlarda Bithynia zayıf düşüp Roma'nın etkisinde kaldı. **Bithynia M.Ö. 64'te Roma'nın Bithynia-Pontus eyaleti oldu.**

"Ya bir yol bulacağız ya da bir yol açacağız."

Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca'nın (M.Ö. 247-M.Ö. 183) kardeşleri Mago & Hastrubala

Hannibal Barca [Hanibal, Anibal (M.Ö. 247-M.Ö. 183)]

Fenike kökenli, Sami ırkından gelen Kartacalı politikacı & general Hannibal, tüm zamanların en büyük askerî dehalarından biridir. Hannibal'ı takip eden Romalı General Cornelius Scipio & Fabius Maximust onun hep peşindelerdi! & Philopoemen ile birlikte çağının üç büyük generalinden biriydi. Scuipio onu şimdiye kadar yaşamış en büyük generallerden biri olarak kabul eder, **Epirli Pyrrhus'u** ikinci sıraya yerleştirir, kendisini de üçüncü olarak kabul eder. Aynı sıralama Hannibal'a sorulduğunda o, Büyük İskender'in en büyük general olduğunu söyler. İkinci olarak Pyrrhus'u gösterir, kendisini de üçüncü sıraya koyar. Askerî tarihçi

Theodore Ayrault Dodge Hannibal'ı "stratejinin babası" olarak nitelendirir & en büyük düşmanı Roma'nın bile onu yine kendi taktikleriyle alt ettiğini belirtir. Roma'nın en büyük düşmanı olarak İkinci Pön Savaşı'ndaki başarılarıyla tanınmıştır. Otuz yedi fil içeren elli bin kişilik ordusuyla İber Yarımadası, Pireneler & Alplerden Kuzey İtalya'ya girmiş & Romalıları birkaç önemli savaşta yenmiştir. Sonucunda Roma'ya yenilip elli bin kişiden & otuz yedi filden oluşan ordusuyla Alpleri aşarak günümüzün Marsillia, Cannes, Montecarlo, Menton & Sanremosu üzerinden Marmara Denizi'nin güneyindeki Bithynia (Anatolia) Krallığına, on birinci kral 1. Prusias'a Carthage hazinelerinden yurt edinmek için pay ödeyerek sığınmıştır [M.Ö. (B.C.) 260-185]. Başlangıçta Kral 1. Prusias'tan çekinmiştir, Kral'ın ona iyi davrandığını görünce filleri & ordusuyla antik kale şehri kurup şehre krala ithafen M.Ö. 218'de Prusia adını koymuştur. M.Ö. 185'te Romalılar Bithynia'ya karşı sürekli savaş hâlinde oldukları Pergamon (Bergama) Krallığının (M.Ö. 260-130) tarafını tutarak Bithynia Kralı 1. Prusias'tan Hannibal'ı istemiştir. Çaresiz kalan Bithynia Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca'yı vermeyi kabul edince Hannibal yüzüğündeki zehri içerek yetmiş yaşında yaşamına Libyssa'da (Gebze, Kocaeli) son vermiştir. Mezarının (lahit), mülkü TÜBİTAK'a (Türkiye Bilimsel & Teknolojik Araştırma Kurumu) ait alan içerisinde olduğu kitabesinden anlaşılmaktadır.

Kapılar

1. Saltanat Kapısı (gate) (Tekfur, Sultan Kapısı, Protokol Kapısı)
2. Yer Kapısı (gate)
3. Taht-al Kal'a, Tahtakale Kapısı (gate)
4. Zindan Kapısı (gate)
5. Fetih Kapısı (gate)
6. Demir Kapı (gate)

Carthage, Bithynia (Byzans, Byzantium) hazineleri sur içinde, şehrin batısındadır ama gelecekte tonozlu odalardan

gün yüzüne çıkmayı bekliyor. Çünkü bu hazineler Prusia dışına kaçırılamadığından, Osmanlının da yirmi üç yıl muhasarası altına alındığından, 1855 yılında da "Küçük Kıyamet" denen büyük bir deprem olduğundan hiçbir zaman gün yüzüne çıkartılamamıştır. Arkeolojik miras olan hazineler gün yüzüne çıkmayı bekliyor! Devletimizin ciddi çalışmalarıyla gün yüzüne çıkarılmayı hâlen beklemektedirler. Haydi hayırlısı! Heinrich Schliemann 1873'te bir hikâyeden, İzmirli (Smyrnalı) Homeros'un İliada & Odysseus Destanlarından [M.Ö. (B.C.) 730] yola çıkıp Truva'yı & Troia Kralı Priamos'un hazinelerini bulmamış mıydı? Atalarımız ne demiş: "Söz uçar, yazı kalır." Haydi hayırlısı!

ANTİK PRUSIA / ANTIQUE PRUSIA

Saltanat Kapısı (Soltonate Gate, Saltanate Gate)Kale Şehri (Castle City)

Prusa Kalesi (Kale Şehri, Surları & Burçları)

Bithynia, Hellen, Roma, Byzans, Selçuklu & Osmanlı Kültürünün Bir Halkası

Antik Prusia (Prusa), Olympos Mysios (Keşiş Dağı, Uludağ) eteklerinin dibinden birden bayıra doğru yokuş yukarı (Osmangazi & Orhangazi Türbeleri, Tophane) yükselir. Kalenin ana kapısının önü düz meydan olmadığından savaşmak imkânsızdır. Bayır yukarı doğru çıkarken kale kapısı hemen soldaydı çünkü mesafe aralığı çok dardı (tekfur, satrap, vali, saltanat kapısı). Kale şehrinin surları & burçları da oldukça sağlam & yüksektir. Şehrin kuzey yönü Nikaia (Nicomedia) & Konstantiniyye, Byzans; doğu yönü Angora (Ankara) & batı yönü Troy (Troya, Dardanelles, Gallipoli, Çanakkale) çok yüksek uçurumdur & yine yüksek, kalın kale surlarıyla kale şehrinin etrafı tamamen çevrilidir. Kale şehrinin (Prusia) etrafına hâkim, yüksek bir tepe üzerine bilinçli olarak Kartacalı General Hannibal Barca tarafın-

dan kurulmuştur! Prusia kuşatılabilir ama Prusia'nın fethedilmesi imkânsızdır. Erken dönemde ateşli silahlar & top yok, piştov (çakmaklı tabanca) yok, teknoloji yok. Kılıç, kalkan, kargı, ok & yay ile savaştılar. Üstelik Bithynialılar müthiş savaşçı bir kavim. Kentin güneyindeki yüksek surları, Keşiş Dağı'ndan akan kar suları ihya ediyordu. Eteklerinden hemen başladığından dağın şifalı kar suları toprak altından gizemli şekilde antik dikdörtgen gizli kanallar ile yuvarlak fırınlanmış künklerle kale şehrinin içine doğru akıtılıp sarnıçlarda toplanırdı (Hannibal'ın gizli kaçış yolu ise kale kentin batı tarafındaki dikdörtgen kale burcunun dibindeki kayalıklardadır!). Kale kentin su problemi yoktu. Tahıl, sebze & meyveler kentin içindeki tahıl alanında ekilip biçilmekteydi. Kale kentinin kuşatma anında uzun müddet dayanma gücü vardı & organizasyon planlıydı. Diğer gıda & gereçler ise Konstantiniyye'den gemilerle Mudanya'ya (Montania, Moun-tain-ia) getirilip oradan Prusia'ya antik araçlarla taşınırdı. Makedonia Kralı 2. Phillip'in oğlu Büyük İskender, 3. Megas Aleksandros (M.Ö. 356-323) bile doğu seferinden (Hindistan) dönüşte Helikare'yi (Nicea, İznik) fethetmeyi göze alamayıp Macedonia'ya dönmüştür. Bithynialılar da barıştan yanaydılar! Büyük İskender'in ölümünden sonra imparatorluk dört parçaya ayrıldı, kanlı iktidar savaşları elli yıl sürdü. Diadoklar (Generaller) Dönemi'nde General Antigonus Monoptalmus'un payına Bithynia (eski **Bebrykoslar, Bebryeya, Bebryces**) düşüyordu. Bithynia'nın başşehri **Helikare**'yi kendi ismi olan **Antigonia** olarak değiştiriyor. Sonra General Lysimakhos, General Antigonus'u yenince Kral Naibi şehre Sibonlu Antipatros'un kızı olan güzel eşi Nikaia'nın (Nicea) adını veriyor. General Cassender Yunanistan'ın (Makedonya) hükümdarıyken iktidar hırsıyla önce Büyük İskender'in annesi Epeiros'u (Epir despotluğu Adriyatik Denizi'nin kıyısındadır.), ardından Epir Kralı Neoptolemos'un kızı Olympias'ı idam ettirdi. On ikinci yılın sonunda İskender'in karısı Baktriane Prensesi Roksana ile imparatorluğun gerçek vârisi olan oğlunu zehirlettir-

diğinde ise artık İskender'in soyunu tamamen kurutmayı başarmıştı. İskender'in cariyesi (karısı), Pers İmparatoru 3. Dareios'un (Darius) kızı Barsine'den (Stateria) doğan oğlu Herakles'i de zehirletti. Hatta Cassander'in Macedonia Kralı 2. Philip (Philipos, Filip) ile Epeiros (Epir) Kralı Neoptolemos'un kızı Olympas'ın oğlu Büyük İskender'in (3. Aleksandros, Megas Aleksandros) [M.Ö. (B.C.) 356-323] otuz üç yaşında ölmesinden de sorumlu olduğu iddia edilmektedir. Romalılardan elli bin kişi & otuz yedi filden oluşan ordusuyla Bithynia'ya kaçan Carthage Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu Carthage General Hannibal Barca (M.Ö. 247-183), on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'ın damadı Makedonia Kralı 5. Phillip'e (M.Ö. 260-185) sığınmış & Kartaca hazinelerinden yüklü bir pay vererek Kral'dan yeni bir yurt istemiştir. Kral 1. Prusias, General Hannibal'ı iyi karşılayınca Hannibal elli bin kişi & otuz yedi filden oluşan ordusuyla M.Ö. 2. yy.'de kale şehri Prusa'yı kuruyor. Kartaca hazinelerini şehrin batı tarafına götürüyor. Hazinelerin geri kalanınıysa yaptırdığı tonozlu odalara götürüp odaları mühürlüyor -büyü yaptırıyor-. Tüneller açıp tünelleri patlatıyor. Kral 1. Nikomedes'in oğlu, on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'a izafeten şehrin adını Prusia koyar & onu Bithynia'ya armağan eder. Şehrin ismi zamanla Prusa'ya dönüşmüştür. Kurucu (founder, gründer), "Ufukların Efendisi" birinci sultan Osman Gazi (1258-1326) Prusia'yı 1303 yılında muhasara altına almıştır. Kale şehrinin beden duvarları ile surları öyle yüksek & sağlam yapılmıştır ki fethi imkânsızdır. Keşiş Dağı'ndan (Olympos, Mysia Dağlarından), toprak altından akan kar suları birkaç koldan fırınlanmış toprak künkler ile getirilip Antik Prusia'yı ıslah ediyor & kuşatma uzadıkça uzuyordu. Surlar 3 km uzunluktaydı. Kuşatma yirmi üç yıl sürmüş, Osman Gazi'nin ömrü şehri kuşatmaya yetmemiştir. Ama kaynaklara göre Prusia'nın düştüğünü söylemişlerdir [Prusia (Prusa) Kalesi'ne çıkıp burç üzerine ilk sancağı asan Ahi Hasan'dır]. Prusia'nın düşmesinde en büyük etken Osmanlıların Mudanya'ya kadar yarma hareketi yapıp Byzans ile

bağlarını keserek, batıda Akdemir/Aktimur, doğuda Balabancık Kalelerini kuşatmayı kontrol etmek için kurdurdu. Muhasara 23 yıl sürdü. Mudanya limanından gelecek olan bütün askerî yardımları & gıda yardımlarını Aktimur Kalesi kesmiştir. Uzun süren kuşatmadan sonra 16 Nisan 1326'da Orhan Gazi'nin arkadaşı Harmankaya Tekfuru (strap, vali) Mihael Koses'in diplomatik çalışmalarının sonucunda & Prusia Tekfuru Barsak (Pursuk) ile yardımcısı Saros'un oluru ile Kaleşehir Komutanı Evrenos (Makranos) Prusia şehrinin anahtarını "kılıç, kınından çıkmadan" ikinci sultan Orhan Gazi'ye (1281-1362) teslim etmiştir. O dönem Prusia'nın iki yüz hanesi, bir Tekfur Sarayı, yedi mahallesi, yedi kilisesi & bir hamamı vardı. Prusia fethedildikten sonra sur içine ilk camiyi Orhan Gazi'nin ağabeyi Alaeddin Bey [Alaeddin Camii (Şehadet Camii)] yaptırmıştır. Fetih sonrası Orhan Gazi Taht-al Kal'a'ya (sur üstü, kale önü, sur altı) kapılar [Saltanat Kapısı (gate) (Tekfur, Sultan Kapısı, Protokol Kapısı), Yer Kapısı (gate), Taht-al Kal'a (Tahtakale Kapısı (gate)), Zindan Kapısı (gate), Fetih Kapısı (gate) & Demir Kapı (gate)], sur dışına çıkıp cami (Orhan Camii), bir hamam (şimdiki Aynalı Çarşı), külliye vb. (hepsi bir arada) eserler vakfetmiştir! Çünkü cazibe artırıp halkın antik şehir dışına da yerleşmesine öncülük etmiştir. Şehir Konstantiniyye gibi savaşarak fethedilmemiş; kan dökülmeden, kişi başına Prusia Tekfurluğu tarafından fidye ödenerek düşmüştür. Yağma edilmemiştir! [Byzans İmparatoru 3. Andranikos Palaiologos, Yarhisar Tekfuru Iohannes (Holefera, Holifira, Nilüfer Hatun'un babası), Belokoma (Bilecik) Tekfuru Digenis & Angelokoma (İnegöl) Tekfuru Aya Nikola Dönemi]. 1855'te yaşanan Küçük Kıyamet depreminde surların büyük bölümü yıkılmıştı. Prusa Büyükşehir Belediyesince Prusa Sarayı, Kalesi & kale burçları yenilenmiştir. Bize bu muhteşem kale şehri Prusia'yı kuran & miras bırakan Kartaca Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca (M.Ö. 247-183) & 1. Nikomedes'in oğlu on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'ı (M.Ö. 260-185) saygıyla anıyoruz.

General Hannibal Barcas

Kardeşleri Hastrubala, Mago

Aslında Prusa'yı armağan eden, miras bırakan Carthage (Kartaca) Generali Hannibal Barcas'ın [M.Ö. (B.C.) 247-183] & Bithynia Kralı 1. Prusias'ın (M.Ö. 265-185) heykelinden Tophane'ye, sur önüne dikilmesi gerekir. Birinci sultan Osman Gazi'nin (1258-1326) & ikinci sultan Orhan Gazi'nin (1281-1362) heykelleri Tophane'ye dikilirse Prusia'nın (Bursa) kurucusunun onuruna yakışır hatta General Hannibal'ın mezarı da Libyssa'daki (Gebze, Kocaeli) TÜBİTAK arazisinden Meclis kararı ile alınıp Tophane'ye, sur önüne, türbelerinin yakınına taşınırsa yakışır.

Prusa ismi on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'tan gelmektedir!

Tarih & İnanç Zenginliğinin Yeri, Tekke & Zaviyeleriyle Prusia Hikâyesi Prusa bölgesi, M.Ö. 4. yy.da Bithynia Devleti kurulana dek çeşitli koloni & ülkelerin egemenliğindedir. Herodot tarihçisine göre o dönemde Prusa & civarında var olan tek kent Cius'tur (Gemlik). Cius (Kius) kentinin kuruluşu M.Ö. 12. yy.a kadar uzanır. Mudanya kentinin antik ismi Apameia, Bithynia Kralı 2. Nikomedes Epifanes'in annesinin (M.Ö. 149-128) ismin-

den gelir. M.Ö. 10. yy.da Mustafakemalpaşa yakınlarındaki Melde Tepesi'ndeki antik Miletopolis kenti, 356 yılında Orhangazi'de Basilinopolis kenti, Sölöz köyünde Pythopolis, Yenişehir'de Otroia, Orhaneli'nde Adriani, Karacabey'de Kremastis, Eşkel'de Daskylium, Çekirge'de Pytnia, Kurşunlu'da Brillos & İznik'te Nicaea antik kentleri kurulmuştur. Prusa'nın kent statüsüne yükselip surlarla çevrilmesi on birinci Bithynia kralı 1. Prusias Dönemi'nde gerçekleşir. Kartaca (Carthage) Generali Hannibal, kardeşleri Mago & Hastrubala ile birlikte Roma İmparatorluğu ile yaptığı savaşı kaybeder & askerleriyle birlikte on birinci kral 1. Prusias'a sığınır. 1. Prusias tarafından büyük itibar görmesi üzerine Hannibal, onun onuruna Prusa kentini kurar & kente bu nedenle Prusia adı verilir. Uzun yıllar Roma egemenliğindeki Prusa daha sonra Byzanslıların bir ili olarak varlığını sürdürür. Türklerin Prusa civarına geldikleri tarihe kadar bölge Bithynia adını korur. Romalılara yenilen Kartaca (Carthage: Şimdiki Tunus, Kuzey Afrika) Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca (M.Ö. 247-M.Ö. 183) filleri & ordusu ile İber Yarımadasından, Pireneler & Alp Dağları üzerinden Kuzey İtalya'ya (Günümüzün Marsillia, Cannes, Nice, Monte Carlo, Menton & Sanremosu üzerinden.), Anatolia'ya varıp Bithynia'ya sığınır ama on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'tan çekinir. Bithynia Kralı Prusias onları iyi karşılar. General Hannibal da filleri & ordusu ile kale şehrini yapar, ismini on birinci kral 1. Prusias'a ithafen Prusia koyar & şehri Bithynialılara hediye eder [Bithynia (M.Ö. (B.C.) 228-149)].

Kral Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca'nın [M.Ö. (B.C.) 247-183) mezarı bellidir & Gebze, Kocaeli'deki (Libyssa) TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel & Teknolojik Araştırma Kurumu) alanının içindedir! (Üzerindeki kitabesinden anlaşılmıştır!)

Pön Savaşları, Carthage (Kartaca) Savaşları olarak da bilinir. Bunlar Kartaca ile Roma Cumhuriyeti arasında, M.Ö. (B.C.)

264-146 yılları içinde Akdeniz deniz ticaretini ele geçirmek & elde tutmak için yapılan, üç evre olarak gerçekleşen savaşlardır. Dönemin bilinen en geniş çaplı savaşlarıdır. Pön (phonic) sözcüğü Latincedeki "punicus" (poenicus) sözcüğünden türetilmiş bir sözcüktür, "Kartacalı" anlamına gelmektedir & Kartacalıların Finike kökenini belirtir. Birinci Kartaca Savaşı, Romalıların Cicily'yi (Sicilya) ele geçirmek istemesi yüzünden çıktı.

1. Carthage (Kartaca) Savaşı (M.Ö. 264-146) [Carthage: Bugünkü Tunus (Tunis)]

2. Kartaca (Hannibal) Savaşı (M.Ö. 264-146)

Önce Bebryeya'dan (Bebryces) M.Ö. 5-3 yy.larda Ionlar, sonra Bithynia'dan M.Ö. 8. yy.da Thrak kavmi geliyor.

Antik Çağ tarihçileri Herodot [M.Ö. (B.C.) 5. yy.], Xenophon & Strabon'un yazıtlarından:

Eskiden Trakya (Thrakia, Thrak) kıyılarından, vatan bildikleri Strymon'dan (Strymonia) kovulan savaşçı, göçebe Thrak kavmi **Bebrykoslar** (Bthyni & Tinniler) Asya'ya gelip, Batı Karadeniz & Marmara'nın doğusuna **(Bebryeya, Bebryces)** geçip Bithynia Krallığını kurdular, onuncu kral 1. Nikomedes Nikomedia'yı (İzmit) kurdu (M.Ö. 260-278). on birinci kral 1. Prusias, Carthage (Kartaca) Generali Hannibal'ın yardımıyla 3 km uzunluğundaki muhteşem kale şehri Prusia'yı kurdu (M.Ö. 185-149). Şehre, Kral'a ithafen Prusia adı verildi. M.Ö. 1200 yıllarında Anatolia'da hüküm süren Hitit Devleti'nin Trakya'dan alınan göçlerden dolayı yıkılması ile ortaya çıkan otorite boşluğunda Prusia & çevresi, Balkanlardan Anadolu'ya giren Bithy & Tynin gibi akraba toplulukların istilasına uğramış & burada yaşayanlar Marmara Denizi'nin güneyine yerleştirilmişti. Daha sonra bu akraba topluluklar kız alıp vermişler, sonra da birleşerek Bithynia Krallığını kurmuşlardı. Güney sınırı bugünkü Mustafakemalpa-

şa, Kirmasti ilçesi yakınlarından başlar. Marmara & Karadeniz kıyılarına kadar uzayan kuzeydeki bölgeye ise Antik Çağ' da Bithynia adı verilmiştir. Antik Çağ' ın iki önemli bölgesinde toprakları bulunan Prusia & çevresi sadece kuzeyden değil, güneyden de istilalara uğramış; bu istilalar sonucunda güneyde çok sayıda koloni kentler kurulmuştur. Ama hazineler hiçbir zaman kale şehri dışına kaçırılamamış, çıkartılamamıştır!M.Ö. 5-3. yy.lar arasında çoğunlukla Ion şehirleri tarafından kurulan bu kentler bölgede mevcut bir antik kentin & günümüzün modern şehirlerinin temelini oluşturmuştur. Bu antik kentlerin en önemlileri Helikare (Nikaia, Nicea, Antigonia; M.S. 323), İznik, Kios (Cius, Gemilik), Apameia (Mudanya), Miletepolis (Mustafakemalpaşa) & Apollonia' dır (Gölyazı).

Hellenistik Dönem' de kurulan, günümüzdeki Tophane bölgesi & hisar içerisinde (antik Prusia surları) kalan antik kent, yeni kent dokusu altında bulunmaktadır.

Yakın tarihlerde ise üçüncü derece arkeolojik sit alanı ilan edilerek denetim altına alınmıştır. Ancak hisar içerisinde yapılan kazılarda ele geçen eserler antik Prusia kentinin Hellenistik Dönem' den önce de varlığını göstermektedir.

M.Ö. 8. yy.da Trakya' da yaşayan **Bebrykoslar** (Bithynler), Kuzeybatı Anatolia' ya göç ederler. **Önceleri Bebryeya (Bebryces) olarak bilinen bu bölge Bithynia adını alır.** Bithynialılar M.Ö. 546' da Lidyalıların hâkimiyetine girdiler. Daha sonra da Pers ordularının istilası ile Bithynia Krallığı Pers idaresi altına girdi [Lidyalılar (M.Ö. 700-546)].

M.Ö. 4. yy.da bağımsızlıklarına tekrar kavuştular. Yedinci Kral Deadalses' in torunu, sekizinci Kral Bassakes' in oğlu dokuzuncu Kral Zipoties (M.Ö. 400-278), İskender' in ordularının istilasından kurtularak Bithynia Krallığını ilan etti. M.Ö. 4. yy. başlarında yine İskender' in komutanlarından olan

Lysimakhos, Antigonies'i mağlup ederek Antigonia'yı (İznik) aldı. Şehrin adını da Kral Naib'in, Sibonlu Antipatros'un kızı olan güzel eşinin adı Nikaia olarak değiştirdi.

Dokuzuncu Kral Zipoties M.Ö. 278'de ölünce yerine oğlu onuncu Kral 1. Nikomedes (M.Ö. 278-260) geçti. Karışıklık sonucu Nikomedes, İzmit Körfezi kıyısındaki Bithynia'nın ikinci büyük şehri Nikomedia (İzmit) adında büyük bir şehir kurdu. Nikaia (İznik) ile olan sürtüşmelerden sonra küçük oğlu on birinci kral 1. Prusias M.Ö. 260 yılında tahta geçti. M.Ö. 185 yılında ölen on birinci kral 1. Prusias'ın yerine oğlu 12. Kral 2. Prusias geçti. Antik kaynaklar Prusa'nın kurucusu olarak 1. Prusias'ı göstermektedir. İlk kurulan şehir günümüzdeki hisar içinde yer alır & kısa zamanda gelişir. Bithynia Krallığı ile Pergamon Krallığı arasındaki savaşlar neticesinde zayıflayan Krallık, Roma İmparatorluğunun etkisinde kalır. M.Ö. 149 yılında 2. Prusias'nın yerine oğlu 13. Kral 2. Nikomedes Epifanes (M.Ö. 149-94) tahta geçer. Bu tarihlerde Bithynia'nın en önemli şehirleri Calchedonia (Calchedon, Kadıköy), Nikomedia (İzmit), Nikaia (İznik), Cios (Gemlik), Apameia [(Mudanya) "Apameia", Bithynia Kralı 2. Nikomedes Epifanes'in annesinin (M.Ö. 149-128) ismidir.], Antiocheia (Yalova) & Prusia (Prusa) idi. M.Ö. 94 yılında 14. Kral 3. Nikomedes (M.Ö. 94-85) tahta geçti. Bir ara tahttan uzaklaşıp Roma'ya kaçan 3. Nikomedes M.Ö. 85'te tekrar Bithynia Krallığını kurdu. Bu Krallık, M.Ö. 74'te tekrar Roma İmparatorluğu şehri olarak varlığını devam ettirdi. Bithynia M.Ö. 64'te Roma'nın Bithynia (Pontus) eyaleti oldu.Bithynia'nın on beşinci kralı 4. Nikomedes'in oğlu, Pontus Kralı ile iş birliği yapar. Pontuslular Nikomedia (İzmit), Nikaia (İznik) & Olympium adını alan Prusa'yı M.Ö. 73'te teslim alır. Donanma da Cius (Gemlik) & Apameia'yı (Myrleia, Mudanya) ele geçirir. Daha sonra Roma orduları Bithynia & Pontus'u kendi topraklarına bağlar. M.Ö. 62 yılında General Pompeius Magnus bu bölgede Roma İmparatorluğunun birliğini sağlar. M.S. 62-113 arasında İmparator Traja-

nus Nikomedia (İzmit), Prusia (Prusa) & Pytnia'da (Çekirge) imar faaliyetlerinde bulunur. M.S. 123'te İmparator Hadrianus Hadrianapolis'i (Edirne) kurdu, Prusia (Prusa) & Nikaia'yı (İznik) onarttı. Gotlar bu bölgeyi tahrip etti (M.S. 265).

Prusa dâhil otuz üç kent Kyzikos'a bağlandı. Byzans İmparatoru Constantinus M.S. 325 yılında Nikaia'da (İznik), göl kenarında, Senatus Sarayı'nda Cordoba Metropoliti Hasius başkanlığında 2. Genel Konsül'ü topladı. M.S. 395 yılında İmparator Theodosyus'un ölümü ile Doğu Arkadiusa, Batı Honorius'a bağlandı. Roma Devri'nin izlerini Pytnia'da (Çekirge), hisar içinde, Muradiye'de & Hamzabey'deki kazılarda çıkan mozaiklerde, heykellerde, başlarda & mezar taşlarında görmek mümkündür. M.S. 395'ten sonra Nikaia (İznik) kenti, Prusia (Prusa) yanında etkinliğini sürdürdü. Arap orduları 8. yy. başlarında Nikaia'yı (İznik) kuşattı. 787 yılında İznik'te, Ayasofya'da İkonoklast Devir ile ilgili konsül toplantısı yapıldı. Selçuklular 1081'de İznik'i zapt etti. 1097'de Haçlı orduları kenti kuşattı & Kutalmışoğlu Süleyman Şah oğlu 1. Kılıç Arslan (1079-1107) şehri (Nicea) 22 yıl sonra terk etti. Dördüncü Haçlı Ordusu'nun Konstantiniyye'yi işgal etmesiyle (13 Nisan 1204) Byzans Hanedanlığı da bir süre İmparatorluğun başkenti Nikaia'ya (İznik) zorunlu olarak geçti (1208). Byzans İmparatorluğunun dağılması ile İznik'e sığınan İmparator 1. Teodor Laskaris 1208'de Roma İmparatoru olarak Nicea'da (İznik) taç giydi. 1261 yılına kadar varlığını korudu. 6 Nisan 1326 tarihinde Osmanlı ordularının Prusa'yı teslim alması ile Byzans Dönemi kapandı. 5 & 6. yy.larda Hisar semtinde bir Byzans Tekfur Sarayı'nın kurulduğu yapılan kazılarda ortaya çıkan malzemelerden anlaşılır (Sarayın kalıntı çalışmaları hâlen yapılmaktadır!). Selçukluların Kayı Boyu Oymağı 13. yy.da Söğüt & Domaniç bölgesine yerleşmiştir. Ertuğrul Bey'in ölümü ile Beyliğe Osman Bey geçmiştir. Osman Bey'in başarılı fetihleri neticesinde Kestel, Yenişehir, Koyunhisar, Kite Tekfurluğu, Lefke & Mekece çevreleri Türklerin eline geçmiştir. Osmanlı Türkleri-

nin Prusa'yı almalarının nedeni Sakarya Havzası'nın, Havza'yı Susurluk Havzası'na bağlayan yan yol şebekesi üzerinde olması & Uludağ gibi suyu bol & verimli bir ovanın kenarında bulunmasındır. Osman Bey Prusa yönünde Belokoma (Bilecik), Yarhisar, Yenişehir & İnegöl'ü fethetmiştir. Daha sonra Prusa'nın dışarı ile bağını kesmek üzere 14. yy.da Kükürtlü civarındaki Akdemir (Aktimur) & Uludağ eteğinde Balaban Bey Kalesi'ni yaptırmıştır. Osman Bey'in ağabeyi Gündüz Alp'ın arkadaşı Kale'nin ilk komutanı olmuş, Kale'nin adı konulmuştur. Osman Gazi, oğlu Orhan Gazi'ye bu kaleden şöyle vasiyet etmiştir: "Ey oğul! Şayet ben ölürsem ha beni aşağıdaki şol gümüşlü kubbenin altına koyasın, emi!" Tarihî kaynaklar Prusa'nın fethinin Adranos & Beyce Kalelerinin (Orhaneli) alınmasından sonra olduğunu belirtir. Osman Bey, oğlu Orhan Bey'i Prusa'nın fethi ile görevlendirmiştir. Uzun bir kuşatmadan sonra kale komutanı Evrenos ile Harmankaya Tekfuru (vali) Mihael Koses'in diplomatik çalışmaları sonucunda, Prusia Tekfuru Barsak'ın (Pursuk) da pes ettirilmesiyle 16 Nisan 1326'da kişi başına fidye ödenerek Prusa'nın anahtarını Orhan Gazi'ye teslim etmişlerdir. Pınarbaşı Kapısı'ndan (Fetih Kapısı) şehre girilmiştir. Kale komutanı Evrenos (Makranos) ile Harmankaya Tekfuru Mihael Koses sonradan Müslüman & uç beyi olmuşlardır. Osman Gazi'nin arkadaşı Harmankaya Tekfuru Michael Koses sonradan Müslüman olmuştur, soyu Mihaeloğullarıdır. Prusia'nın (Bursa) kale komutanı Evrenos Makranos da Müslüman olmuştur, soyu Evrenoğullarıdır. Mihael Koses, Byzans'ın Harmankaya (Bugün Mihalgazi; Belokoma, Bilecik) Tekfuru'ydu. Köse Mihael İslamiyeti kabul edip Abdullah Mihael adını aldı & Harmankaya toprakları Osmanlı topraklarına katıldı. Onun kılavuzluğuyla Löblüce, Mekece & Lefke (Osmaneli) elde edildi. Üç kalenin Tekfurları da bağlılığı kabul ettiklerinden yerlerinde bırakıldı. Daha sonraki Rumeli fetihlerinde önemli rol oynayan ünlü Akıncı Ailesi Mihailoğulları onun soyundan gelir.Prusa alınmadan önce Balabancık Kalesi'nden birinci sul-

tan Osman Gazi (1281-1324), oğlu ikinci sultan Orhan Gazi'ye (1324-1362) vasiyet eder. Böylece 6 Nisan 1326'da Prusia (Prusa) Osmanlıların kenti olmuştur. Orhan Bey Prusa'yı alınca Osman Bey'in vasiyeti üzerine Tophane'deki Gümüşlü Kümbet'in [Aya Elia Monastery (manastır (Mesihiler, chapel)] yerine restorasyon ile türbesini yaptırır. Kale şehrinin dışına, uzun bir çarşıya bağlı hanlar yaptırmışlardır. Osmanlılar kendilerine güvenen atlı, savaşçı kabileler olduklarından hiçbir zaman kale şehrinde yaşamamış, her zaman rahat şekilde kale dışlarında yaşamışlardır. Korkusuzlardır, kendine güvenleri tamdır. 1855 depreminde (Küçük Kıyamet) Prusa'da her şey yerle bir olur. 1855 depremine kadar Osman Gazi & Orhan Gazi Türbeleri bitişikti, o dönemin Valisi Ahmet Vefik Paşa Türbeleri ayırdı. Byzans İmparatoru 3. Adronikus'un kızı Asporça Hatun Osman Gazi Türbesi'nde bırakıldı. Normalde sultanların yanında gelinler olmazdı. Ama emir büyük yerden gelmişti. Ulu Cami'nin yirmi kubbesinden on yedisi yıkılır. Sadece mihrap üstündeki kubbe; batı kapısındaki, köşedeki iki kubbe & doğu kapısı kalır. 1863 yılında dönemin padişahı otuz ikinci sultan Abdülaziz (1861-1876) tüm Prusa'yı aslına sadık kalarak restore ettirdi. Tophane'de mevcut topların arkasındaki saatin & yangın kulesinin solundan orduevine kadar olan kısımda eski Tekfur & Prusa Saraylarının kalıntıları vardır. Yeniden kazı çalışmaları başlatılmıştır. Bu Saraylar gün yüzüne çıkarılacaktır. İmar faaliyetleri başlamıştır. Orhan Bey burayı 1330'da Byzans İmparatoru 3. Andronikos'u yenerek almıştır. 3. Adronikus, Orhan Gazi'nin kayınpederidir; Orhan Gazi, 3. Adronikus'un kızı Prenses Asporça Hatun ile de evlidir. Prenses Asporça'nın kabri Osman Gazi'nin sandukasının sağındadır. Dördüncü Haçlı Seferi'nde Haçlılar Kudüs'e doğru ilerlerken aldıkları yerlerde kendi krallıklarını kurdular, Byzans'ın başkenti Konstantiniyye'yi işgal ettiler (13 Nisan 1204) & kenti yağmaladılar. Nüfusun yarısı öldürüldü. Byzans'tan (Konstantinopolis) kovulan Byzans Hanedanlığı bir süre İmparator'un başkenti olan Nikaia'ya (İznik, Nicea)

zorunlu olarak geçti. Sonra Haçlılar Konstantiyye'den yine kovuldu & İmparatorluğun başşehri tekrar Konstantiniyye'ye taşındı. 1334 yılında Bithynia'nın zahire ambarı olan Gemlik (Cios), Armutlu & çevresi Kara Timurtaş tarafından alınmış; 1337'de de İzmit (Nicomedia) alınıp Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa ile atının idaresine verilmiştir. 1357'de Süleyman Paşa Bolayır, Gelibolu'da şehit olmuştur. Süleyman Paşa ile Namık Kemal'in de mezarları Bolayır, Gelibolu'dadır (Kallipolis). Orhan Bey'in fetihlerinin ikinci devresi Balıkesir'deki Karesi Beyliği olmuştur. Anatolia'da yapılan tarihî araştırmalar, bölgede M.Ö. 3000'li yıllardan başlayarak çok sayıda devlet & beyliğin hâkimiyet kurduğunu göstermektedir. Çeşitli kaynaklara dayanarak bu devlet & beylikleri şu şekilde sıralamak mümkündür: Beylikler & idare olarak Muinuddin Pervane, Eratna & Kadı Burhaneddin Beylikleri.

1. Hattuş Krallığı
2. Hitit İmparatorluğu
3. Frig Uygarlığı
4. Med Devleti
5. Pers İmparatorluğu
6. Makedonya Krallığı
7. Pontus Krallığı & Bithynia Krallığı
8. Roma İmparatorluğu
9. Byzans İmparatorluğu
10. Danişment Devleti
11. Anadolu Selçuklu Devleti (Seljuks)
12. Moğol İmparatorluğu
13. İlhanlı Devleti (İl, han. İl hanlığı.)
14. Osmanlı İmparatorluğu
15. Türkiye Cumhuriyeti Devleti (T.C.)

Byzans İmparatorları (1204-1461, Trabzon)

Trabzon'da Gürcistan Kraliçesi Tamar'ın da desteğiyle 1204'te Trabzon İmparatorluğu kuruldu. Komnenos Hanedanından Aleksios & David tarafından kurulan bu devlet, 1461'de Osmanlılar tarafından ortadan kaldırılıncaya değin varlığını sürdürdü. Önce Adriyatik Denizi kenarlarında Mikhail Komnenos Dukas tarafından kurulan, daha sonra "Epir Despotluğu" olarak anılan devlet daha sonra Makedonya & Batı Trakya'da (Thrakia, Thrak) genişleyerek Selanik şehrini ele geçirmiş & devletin hükümdarı 1224'te "Roma imparatoru" olarak taç giymiştir.

1. Alexius (1204-1222)
1. Andronicus (1222-1235)
1. Ioannes (1235-1238)
1. David (1238-1240)
2. Ioannes (1240-1266)
1. Georgios (1266-1280)
2. Andronicus (1280-1297)
2. Alexius (1297-1330)
3. Andronicus (1330-1332)
1. Basilius (1332-1340)
1. Irene (1340-1342)
3. Ioannes (1342-1344)
1. Mihail (1344-1349)
3. Alexius (1349-1390)
1. Manuel (1390-1417)
4. Alexius (1417-1429)
4. Ioannes (1429-1458)
2. David (1458-1461)

BURSA KRONOLOJİSİ / CHRONOLOGY OF PRUSIA
Prusias (Prusia, Prusa, Bursa)

M.Ö. 13-14. yy.larda Thrak kökenli **Bebrykoslar / Bebryxler** (M.Ö. 900 / Bithyn'ler öncesi) Bithynia'ya yerleşti (Bebryeya). Luwi dilindee "bol su, gürsu" demektir.

M.Ö. 8. yy.da Prusia bölgesine Frygialar egemen oldu.

M.Ö. 7-8. yy.larda Prusia & çevresindeki kıyı bölgelerine gelenler tarafından koloniler kuruldu. Bu dönemde Kios (Gemilik) & Apameia (Myrleia, Montania, Mudanya) şehirleri kuruldu.

M.Ö. 670'te Miletuslular tarafından Myria (Mudanya), Kolophonlular tarafından Kios (Gemilik) şehirleri kuruldu. Bu şehirler kendi içinde bağımsız birer şehir devleti olarak uzun süre bağımsızlığını sürdürdü.

M.Ö. 5 yy.da, 561'de, Bursa Lidya Kralı Kroisos'un egemenliğindeydi. Bithynia prensleri bölgede yaşayan toplulukları birleştirerek krallığın temellerini attı, bölgede yaşayan Mysia & Frig kökenli halklar M.Ö. 900'lü yıllarda Trakya'dan gelmiş Bithynialılarla karışıp kaynaştılar. M.Ö. 546'da 2. Kreisos'un Bithynialılarla karşılaştığı kayıtlara geçmiştir.

M.Ö. 377-327 arasında Bithynia Devleti kurulmadan önce Bithynialıların önderliğini Bas (Bias) yaptı. (Bithynia'yı M.Ö. 5. yy.da Doidaisos kurdu.)

M.Ö. 323'te Büyük İskender'in ölümü sonucu Hellen İmparatorluğunun generalleri arasında pay edilmesiyle birlikte Bias tehlikeden kurtuldu. Büyük İskender'in (3. Aleksandros) ölümünden sonra, Diadoklar (Generaller) Dönemi'nde elli yıl kanlı iktidar savaşları yapıldı. Ondan sonra gelen Bithynia prensleri bölge kentleri üzerinde hâkimiyetlerini kabul ettirerek krallıkla-

rını ilan etti.

M.Ö. 327-279 arasında Zipoties tarafından Bithynia Krallığı resmen kuruldu.

M.Ö. 279-278 arasında Zipoties ölünce büyük oğlu 1. Nikomedes tahta çıktı. Yeni kral rakipsiz olarak tahtında emniyetli bir şekilde oturmak için kardeşlerinin öldürülmesini buyurdu.

M.Ö. 255' te Bithynia tahtına babası ölünce, Galatların desteği ile Ziaelas (Zielas) geçti. 1. Prusias'ın damadı Makedonia Kralı 5. Phillip tahta çıktı. 1. Prusias, ağabeyi Zileas ile yıllarca savaştı. Burada birçok vaatle Galatlardan asker toplayıp kardeşine karşı savaştı. Uzun süren savaşlar sonucunda Zielas savaşı kazandı.

M.Ö. 202' de Makedonia Kralı 5. Phillip, Myrlia (Mudanya) şehrini aldı & şehri kayınpederi Bithynia Kralı 1. Prusias'a hediye etti. Böylece Mudanya, Apameia [Bithynia Kralı 2. Nikomedes Epifanes'in annesi (M.Ö. 149-128)] olarak yeniden kuruldu.M.Ö. 188'de Carthage Kralı Hamilkar Barca'nın oğlu Carthage Generali Hannibal Barca, Bithynia Kralı 1. Prusias'a sığındı. Hannibal'ın önerisiyle Prusia kuruldu. Kral 1. Prusias'ın Pergamon ile yaptığı savaşlarda yararlılık gösterdi. Bunun üzerine Romalılar Pergamon Kralı'nı tuttu. Kral 1. Prusias da Hannibal'ı Roma'ya iade etme kararındaydı ki Hannibal yüzüğünden zehir içerek Libyssa'da (Gebze) yaşamını yitirdi. Kabri TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel & Teknolojik Araştırma Kurumu) arazisi içindedir. Prusia yüksek surlarla çevrilip kale şehri oldu.

M.Ö. 188-183 (Hannibal'ın Bithynia Krallığına sığınması ile ölüm tarihleri) arasında, M.Ö. 208 yılında elli bin kişi & otuz yedi filden oluşan ordusuyla Bithynia'nın üçüncü büyük şehri Prusia kuruldu. Hisar içerisinde yapılan elli kadar kazıda elde edilen arkeolojik buluntulara göre şehrin kuruluşunun bu dönemin öncesine gitmediği görülmekte. Şehrin batı tarafında kaplıca kapısı

bulunmaktadır. Bu kapı, çevredeki diğer surlarla birlikte çok eski tarihlerde yontulan kayanın üzerine oturtulmuş dört köşeli büyük kayalardan yapılmıştır. Bu kapıdan daha yukarıdaki Demir Kapı ile Kayabaşı semtlerine & daha ötede bulunan, adını aldığı kaplıcalara çıkış sağlanıyordu. Güneybatıda Zindan Kapı bulunmaktadır. Buradan dağın eteklerine çıkış sağlanmaktadır. Kapı, adını eski bir hapishaneden almıştır. Hapishanenin özelliği dört köşeli, birleşik, derin & geniş bir kuyudan oluşmasıdır. Buraya eskiden beri mahkûmları hapsediyorlarmış. Güneydoğuda Yer Kapısı adlı iki kapı bulunmaktadır. Bunlardan birisinin girişinin sağ tarafındaki üst kemerinde kazınmış Byzans haçı & kapısının üzerinde kurucusunun adını taşıyan bir kitabe yer almaktaymış: "Tanrı' nın günahkâr & zavallı kulu …' a yardım et."M.Ö. 183' te Bithynia Kralı 1. Prusias öldü, yerine 2. Prusias geçti.

M.Ö. 153' te Pergamon Kralı Attalos' a karşı yaptığı savaşı senatonun girişimiyle durdurmak zorunda kaldı.

M.Ö. 149' da Bithynia Kralı 2. Prusias, oğlu 2. Nikomedes Epifanes tarafından öldürüldü. 2. Nikomedes' in küçük kardeşi veliaht gösterilince, küçük kardeşini yok etmek için halkın babasına olan tepkisinden yararlanıp savaş açtı. Pergamon (Bergama) Kralı 3. Attalos' un yardımıyla babasını yakalatıp boğdurttu ya da zehirletti & tahta geçti. Myrelia' yı yenileyip şehre annesinin adı olan Apemeia ismini koydu.

M.Ö. 128' de 3. Nikomedes Bithynia Kralı oldu. Bu tarihe kadar Bithynia, Galatların ücretli askerleriyle başarılar kazandı. Bu başarılı kral, Hellen kültürünü de Bithyniler üzerinde egemen kıldı. Yunan sanatını korudu, yaymaya çalıştı. Egemenliği altındaki Nikaia (İznik), Prusia (Bursa), Apemeia (Mudanya), Kios (Gemilik) gibi eski & yeni Greek şehirleri Asia' nın en zengin ticaret şehirleriydi. Roma ile iyi ilişkiler kuran Bithynia Kralı üç yüzyıl süren bağımsızlığını korudu. Atthaloslara yenilen Hanni-

bal bile güçlü gördüğü Kral 1. Prusias'a sığınmıştır.

M.Ö. 94'te Bithynia Kralı 3. Nikomedes zehirlenerek öldürüldü. Bunu, oğlu Sokrates'in yaptırdığı söylenir. Nikomedes'in ölümünden sonra 4. Nikomedes kral oldu. Ancak bu dönemde Krallık çok zayıfladı. Bu kralın çocuklarının anneleri de tıpkı Osmanlılarda olduğu gibi Greek bir cariye, Nisa adlı bir dansöz idi. Çocuklarını bazı ufak sancaklarda kral veya vali (strap, satrab, tekfur) olarak görevlendirdi. Halk da 3. Nikomedes'in sefih yaşamı nedeniyle yeni kralı tasvip etti. Bunun üzerine kardeşi Roma'ya gitti. Roma'nın baskısı sonucu Pontus Kralı, Sokrates'i öldürttü. 3. Nikomedes tekrar tahta geçti.

M.Ö. 74'te (Roma Dönemi) Bithynia Kralı 3. Nikomedes'in vasiyeti gereğince ölümünden sonra Prusia'nın da içinde bulunduğu ülke Roma egemenliğine geçti. Prusia & çevresi Roma'ya katıldı. 4. Nikomedes ölümünden önce ülkesini Romalılara bırakmıştı. M.Ö. 63'te Pompeius Magnus tarafından kentte sikke de bastırdı. Bunlar tarihte "Apemeia sikkeleri" olarak bilinir. Bithynia (Pontus) eyaleti kuruldu & bir anayasa hazırlandı. Bu yasalar, İtalya yasalarına benziyordu. Bu yasalara göre kent çevresindeki topraklar Prusialılar tarafından yönetiliyordu. Bithynia kentlerinin İtalyanlar gibi birer anayasaları & senatoları vardı. Bu senatoları iç işlerinde özgündü. İstedikleri değişiklikleri yapabiliyorlardı. Prusia'da ayrıca bir halk meclisiyle yaşlılar meclisi de vardı. Bu meclisler Yunan yasalarında da vardı. Roma'nın Bithynia eyaletindeki on iki idare biriminden biriydi.

M.Ö. 47'de J. Caesar (Sezar), Nikaia (İznik) kentinde bulunduğu günlerde Prusia çevresini içine alan Asia'yı yeniden düzenledi.

M.S. 58'de Bölge Gothların saldırısına uğradı.

M.S. 98'de Roma İmparatoru Traianus, Bithynia eyaletinin

başkentini Nikomedia'ya (İzmit) taşıdı.

M.S. 2. yy.da Prusia & çevresinde Hristiyanlık yayılmaya başladı.

M.S. 1087'de Prusia şehri ruhani olarak metropolitlik derecesine yükseldi.

1**097'**de (20 Haziran) Haçlılar Nikaia (İznik) önüne geldi. İranlı askerler toplanıp orada karargâh kurmuş Frankların üzerine geldi. Franklar, İranlıları yenip kaçmaya zorladı. Onların arkalarına düşüp, ülkeyi kana bulayıp Nicea'ya (İznik) saldırdı. İznik, Haçlıların eline geçti. Tüm Müslümanlar kılıçtan geçirildi.

1097'de Selçukluların başkenti Nicea (İznik) Haçlılar tarafından alındı. Kios (Gemilik) Limanı'ndan yaklaşık 10 km uzaklıktaki İznik Gölü'ne bir gecede yüz savaşçı alabilecek gemileri bu vadiden taşıdılar.

1212'de Franklar, Theodor Laskaris'i Luparkos'ta yendi & onu Mysia & Bithynia'nın bir kısmını bırakmaya zorladı.

1281'de (Osmanlı Dönemi) Osmancık (Osmalino, Osman Bey) Ertuğrul Gazi'nin yerine boyun reisi oldu, beyliği kurdu (kuruluş, doğuş).

27 Temmuz 1302'de "The First Osmanlı Challenge to the Byzantine Empire Yalakova (Bapheus) War" [Byzans'a İlk Meydan Okuma Savaşı, Koyunhisar Savaşı (27 July 1302)] Sonunda Prusia topraklarının bir bölümü daha Osmanlıların eline geçti.

1303'te Bapheus (Koyunhisar) bozgunundan sonra Prusia Osman Bey tarafından kuşatıldı. **Dimbos Savaşı'nda (1303), "Opening the Gate to Prusia Dimbos War" (Bursa'ya Açılan Kapı)** olarak anılan savaşta Adranos (Orhaneli), Madenos, Kete (Ürünlü) & Kestel Tekfurları Prusia hâkiminden aldıkları emir

üzerine Osman Bey ile savaşa tutuştu. Bu savaşta Kestel Tekfuru öldü. Kete (Ürünlü) Kumandanı Uluabat'a kaçtı. Bu savaşı kazanan Osman Gazi Prusia'yı kuşatmaya doğru ilk adımını attı (Byzans İmparatoru 3. Andranikos, Prusia Tekfuru Pursuk (Barsak), Belokoma/Bilecik Tekfurları Aliates & Digenis, Angelakoma/İnegöl Tekfuru Nikola & Yarhisar Tekfuru Johannes. Dönemin komutanları Konur Alp, Turgut Alp, Abdurrahman Gazi, Akça Koca, Gündüz Alp, Karamürsel & Saltuk Alp idi. **1. Osman Bey'in 1299 yılında İnegöl'ü alması, Osmanlı Devleti'nin kuruluşu olarak kabul edilir.)** Öncelikle deniz ilişkisinin kesilmesi gerektiğinden kaplıca tarafında bir kale yaptırıp kardeşinin oğlu Aktimur'u kumandan tayin etti. Balabancık'ta dağ tarafına yapılan kaleden sorumluydu. Bu bölgelerde halkın giriş & çıkışları engellenmişti. Adranos & Beyce Kalelerini yıkan Türkler, Pınarbaşı'na karargâhlarını kurdu. Uluabat Kumandanı'nın adı Makrenos (Evrenos) idi. Kete (Katukeia) arazisi içinde kalan Limni Adası, Gallos Adası idi. Aykut Alp'ın oğlu Karaali tarafından alınmıştır.

6 Nisan 1326' da Prusia (Bursa) şehri Orhan Bey tarafından fethedildi. Kuşatma yirmi üç yıl sürdü. Üç tarafı uçurum olan, 3 km uzunluğundaki surlar & güçlü kaleler ile korunan Prusia'nın savaşarak alınamayacağını gören Osman Bey, kentin batısına & doğusuna küçük birer kale yaptırdı (Aktimur/Akdemir Kalesi - Batı, Balabancık Kalesi - Doğu). Böylece Prusia halkının dışarıdan yardım alması engellenmişti. Kuşatma sürerken Prusia'nın bütün çevresi bir bir ele geçirildi.

Osman Gazi'nin ağabeyi Gündüz Alp'ın arkadaşı Balaban Bey, Prusia'nın doğusuna yapılan bu kalenin ilk komutanı olduğundan kaleye onun ismi verilmiştir. Osman Gazi'nin oğlu Orhan Gazi'ye bu kaleden de vasiyet ettiği söylentisi (rivayeti) vardır.

İZNİK KRONOLOJİSİ / CHRONOLOGY OF NICEA

Thrak'lar, Berberikoslar, Bithi & Tinni'ler; **eskiden Bebryeya diye anılan bölge sonradan Bithynia diye anılır!**

Helikare (Antigonia, Naikaia, Nikaia, Nicea, İznik)

2300 yıllık altın kentin iç surlarının yapımı / tadilatı imparatorluk hanedanı & Hadrianus adına dönemim ünlü Nicea metropolü **Cassius** denetiminde yapılmıştır. 4970 m. uzunluğunda M.S. 123 depremler oluyor. Daha önceleri Kolophonlu göçmenler ile Gothlar' ın istilasında olduğundan surlar yapılıyor.

Surlar Haçlı Seferlerine, Arap akınlarına, Selçuklular' a, Osmanlılar' a direnmiştir. Kale kentine girememişler. Osmanlılar' da kuşatma 23 yıl sürmüştür. Lefke Kapısında Roma yolu düz olarak devam etmektedir. Sonradan şehir yükselmiş, kota farkı olmuştur, merdiven yoktu, şehrin içine merdivenlerle giriliyor.

Lefke eski Rum köyüydü. Gothlar, Palmira kraliçesi Zenobia da surları zorlamış, ilk zamanlar Gothlar' ın yağmalamasından sonra surlar güçlendirilip onarılmış. İmparator Hadrianus döneminde Roma tiyatrosundan getirilen malzemelerle surlar güçlendirilmiş. İç & dış surlarda 238 kule var, Konstantinapolis surlarına benziyor. İç taraflarında freskolar vardır. M.S. 74' de deprem oluyor, mermer kaplı surlar Roma döneminden, tuğla kaplı duvarlar Byzans döneminden.

M.S. 787' de Hagia Sophia / Ayasofya' nın apsis tarafında 3 adet pencere baba - oğul - kutsal ruhu temsil ediyor. Kutsal emanetler Constantinople / Konstantiniyye' den Nicea' ya getirilerek muhafaza edilmiş (1402). Ekmek, şarap ayinleri yapılmış. Freskolar sınva / alçı ile ıslak sıva yapılmış (kuru sıva yapılmamış).

OMPHALION / OMFALION: İznik'e sığınan İmparator 1. Teodor Laskaris Palailogos 1208'de Roma İmparatoru olarak Nicea/İznik'de taç giydi. 1261 yılına kadar 58 yıl boyunca, 1075-1090 İznik Selçuklu başkenti oluyor. İznik 1331-1334 Osmanlı'ya başkentlik yapmıştır. 4 Bizans imparatoruna taç giyme töreni yapılmış. Aynı şekiller dışarıda da var & Orhan Gazi türbesinde de vardır.

Ayasofya, Sancta Sophia, St. Sophia Kutsal & İlahi Bilgelik Anatolia' daki 4 Ayasofya' dan Biri

Anatolia' nın beşinci büyük gölü 298 km² büyüklüğündedir. Gölün suyu tatlıdır & içinde yirmi yedi çeşit balık yetişir. Askania (Nicea, İznik) Gölü' nün surları doğusunda kurulan kale kentin çevresini beş kenarlı çokgen şeklinde kuşatan dört ana kapısı (Konstantiniyye Kapısı, Yenişehir Kapısı, Lefke Kapısı, Göl Kapısı) var. Kuş bakışıyla bakıldığında Nikaia istavroz (haç) şeklinde menfezli (hippodamik, ızgara planlı) bir yapıdır. Menfezli yapılarda sokaklar caddelerle planlı şekilde kesişiyor. Dört ana kapısı dışında on iki tali kapısı vardır. Surlar 4.970 m (~5 km) uzunluğundadır. Döneminde dış & iç surların iç taraflarında, Lefke Kapısı' nda, dış ana kapısından sonra ziyaretçilere makaralı tahta köprü indirilir, demir giyotin kapı kaldırılırdı. Güvenlik açısından su kanalları, hendekleri vardı. Surların yüksekliği 13 m, kalınlığı ise 4 m' dir. Yuvarlak & kare şeklinde yüz on dört burç vardır. Gölün rengi ne mavi ne de yeşildir. Yeşil

ile mavinin kombinasyonudur. Rengi turkuazdır! İçinde Türk lafı var. Yani Türk' ün ta kendisi. Anatolia bitmek tükenmek bilmeyen bir hazine. Yüzyıllarca Türkler ile birlikte evrim geçiren bu eşsiz toprak medeniyetler & güzelliklerle dolu. Şahane bir ülkedeyiz. Allah her şeyi vermiş. Ne istiyorsunuz? Güneş mi, deniz mi, dağ mı, tarih mi, medeniyet mi? Hepsi var. Yaşadığınız müddetçe Anatolia' nın güzelliklerini yaşayın. İznik Çandarlı Köyü Kocaeli girişindedir. Dünyanın neresine giderseniz gidiniz, bu vatandan başka daha güzel bir vatan yok. Kökenlerimiz ne olursa olsun ne mutlu kendini Türk hissedene.

Konstantiniyye Kapısı (gate): Kuzey

Lefke Kapısı (gate): Batı

Göl Kapısı (gate): DoğuYenişehir Kapısı (gate): Güney

• **M.Ö. (B.C.) 356-323** Büyük İskender (3. Aleksandros, Megas Aleksandros, Makedonyalı İskender. Otuz üç yaşında.)

Akhalar (Akheans)

Büyük İskender Doğu seferinden dönerken Helikare' ye uğruyor. Kale şehrin yaklaşık 5 km uzunluğundaki duvarları ile

yüksekliği 13 m, kalınlığı ise 4 m olan iç surlarında hendekler, su kanalları vardı. Bithynialılar kılıçlı & kalkanlı, güçlü savaşçılardı. İskender'in ordusu savaş & yol yorgunuydu. Zaman kaybetmemek istediğinden, savaşmayı göze almayıp Makedonya'ya dönüyor. Zaten Bursa'nın kılıç & kalkan halk dansı (savaşın balesi) Osmanlıya & Prusia'ya (Bursa) efsanevi mirastı.

Büyük İskender'in M.Ö. 323 yılında, otuz üç yaşında iken, hırslı generallerinden Cassender tarafından zehirlendiği şaibelidir. Elli yıllık kanlı Diadoklar/diadokhlar (Generaller) Dönemi başlıyor! İskender'in tüm ailesi de Cassender tarafından yok edilmiştir. İmparatorluk dört general tarafından paylaşılmıştır. Bithynia, General Antigonus Monoptalmus tarafından zapt ediliyor, yenileniyor & Helikare olan ismi Antigonia olarak değiştiriliyor (M.Ö. 316). Sonra General Lysimakhos yaptığı savaşta General Antigonus'u yenip şehre güzel hanımı, Kral Naibi Sibonlu Antipatros'un kızı Naikaiya'nın (Nicea) adını veriyor.

2. Philipos (İskender'in babası.), Olympas [İskender'in annesi. Epeiros (Epir) Despotu & Kralı Neoptelemos'un kızı.)], Roksana (Baktriane Prensesi, İskender'in karısı. Bir vârisi olan oğlu oluyor.), Barsine'nin (Stateria. İskender'in cariyesi, hanımı.)

oğlu Heracles.

Pers Kralı 3. Daraios'un kızı, hırslı General Cassender Yunanistan'ın (Makedonya) hükümdarıyken önce İskender'in annesi Olympas'ı, on iki yıl sonra ise İskender'in karısı Roksana ile gerçek vârisi oğlunu zehirletti. Sonra cariyesi (hanımı) Barsine'den (Stateria) olan oğlu Heracles'i de hallederek büyük İskender'in soyunu tamamen kuruttu.

M.Ö. / B.C. 247-183 Carthage Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca [M.Ö. (B.C.) 247-183] & Bithynia Kralı 1. Nikomedes'in oğlu, on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'ın damadı, Makedonia Kralı 5. Phillip dönemi.

M.Ö. / B.C. 218'de General Hannibal, elli bin kişi & otuz yedi filden oluşan ordusuyla on birinci Bithynia kralı 1. Prusias ile Nicea'da karşılaştı. Kale şehrin 5 km surlarla çevrili olduğunu görüyor. Surların yüksekliği 13 m, kalınlığı 4 m'dir. Dört ana kapısını, on iki tali kapısını & yüz on dört yuvarlak ya da kare şeklindeki burçlarını inceliyor. İç & dış surların iç taraflarında kanalları olduğunu görüyor. Şehrin çok etkisinde kalıyor. Arkasında Roma ordusu olduğundan hayali böyle bir kale şehri kurmaktı. Kral 1. Prusias'a Kartaca hazinelerinden bir kısmını veriyor & kendine yeni bir yurt aradığını söylüyor. Araştırarak Olympos Mysios (Keşiş, günümüzde Uludağ) eteklerinden Tophane'ye doğru dik bir rampa görüyor. Ordusuyla hayalindeki 3 km uzunluğuna sahip kale şehri kuruyor. Surlara altı kapı yaptırıyor: Saltanat Kapısı (Bab-u Saltana, Protokol Kapısı), Yer Kapısı, Taht-al Kal'a Kapısı, Zindan Kapısı, Fetih Kapısı, Demir Kapı. Şehrin batı tarafına Kartaca hazinelerinin kalanını koymak için tonozlu odalar yaptırıp bu odaları mühürlüyor (Efsunluyor, büyü yaptırıyor.) Tüneller açıp tünelleri patlatıyor. Yerini sır olarak kendisi biliyor. Şehrin açılışına Bithynia Kralı 1. Prusias'ı çağırıp şehre Kral'a ithafen Prusia adını veriyor. Bu, Kral'ın çok hoşuna

gidiyor. Prusia, Bithynia'nın üçüncü şehri oluyor.

"Ya bir yol bulacağız ya da bir yol açacağız."

Romalıların korkulu rüyası Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca (Carthage) (M.Ö. 247-183)

M.Ö. / B.C. 188'de Helikare (Antigonia, Nicea) & Nicomedia (İzmit) bölgeleri bir müddet Bithynia Krallığının hâkimiyetinden Pergamon (Bergama) Krallığının hâkimiyetine giriyor.

M.Ö. / B.C. 62'de Romalı General Pompeus Magnus Nikaia'yı yeniledi, Bithynia & Pontus'u Roma topraklarına kattı.

M.S. / A.D. 98-117 arasında İmparator Trejanus Nikaia'yı yeniledi.

M.S. / A.D. 78-79 Şehrin patronu **Proconsul** (vali) **M. Plancius Varus'un**, dostu Cladius Quintanus'u onurlandırdığı yazılıdır. Döneminde şehrin nüfusu **45.000** idi. **Şehir nüfusu, o dönemin tiyatrosunun oturma yerlerinin (cavea) kapasitesinden anlaşılıyor. Nüfusun 1/3'ü 15.000'dir**. Ne ilginçtir ki günümüzde de İznik'in nüfusu **45.000'**dir. Vali Plancius Varus, Roma tiyatrosunun yapımı için Flavius hanedanı **İmparator Vespasianus**'tan yardım istiyor ama İmparator, Roma'ya büyük projesi Collesium'u yaptıracaktır. Az para gönderince Nicea'da nüfus sayımı yaptırıyor. Sonuç 45.000 kişidir. İmparator Vespasianus ölünce yerine oğlu **Titus** geçer, Titus da ölünce yerine **Domitianus** geçer. Muazzam bir açılış yapıyor, 5.000 kurban kestiriyor, Collesium'un içinde savaş gemileri yüzdürüyor. Nicea, Proconsul Plancius Varus'a tam para gönderecek ama bir aksilik oluyor: 79 yılında Vezüv Yanardağı patlıyor. Volkanik bulutlar yükseliyor, Pompei şehrine doğru yöneliyor. Şehir yaklaşık 7-10 km uzaklıktadır ama 500 derecedeki lavların volkanik tozu Pompei şehri üzerine geliyor. Aniden yağmur gibi yağınca gafil avlanan kişiler

taş heykel oluyor. İmparator Titus, Proconsul Plancius Varus'a yeterli para gönderiyor. Titus 81 yılında 41 yaşında hastalık yüzünden ölüyor (yerine kardeşi Dominus / Dominitianus geçer), rivayete göre kardeşi Domitianus tarafından öldürüldüğü söylenmektedir. Vali, Nikea'da nüfus sayımı yaptırıyor. Para eksik kalınca 45.000 kişiden Roma tiyatrosu için harç toplayıp tiyatroyu yaptırıyor. Şu an İznik'in nüfusu 45.000 kişi. İznik ne uzamış ne kısalmıştır. Tiyatronun İmparator Trajanus Dönemi'nde, M.S. 62-113 yıllarında yapıldığına dair belgeler vardır. 13. yy.da veba yüzünden tiyatronun altı toplu mezarlığa dönüştürülmüştür.

Gladius: Kısa Roma kılıcı.

Romalılar, ilk Hristiyanlar için **"ateist"** terimini kullandı.

M.S. / A.D. 123'te Romanın sakallı ilk imparatoru (sakal bırakan ilk imparatoru) Hadrijanus [M.S. / A.D. 117-138] Hadrianapolis'i (Edirne) kurdu, Britanya'da meşhur Hadrianus Duvarı'nı inşa ettirdi (Hardrian's Wall) & Neikaia (Nicea) şehri ile şehrin surlarını yenileyip ihya etti. Şehrin ikinci kurucusu olarak kabul edilir. (Durmadan genişlemek, büyümek isteyen; savaşmaya doymayan bir imparatorluk. Ne işleri vardı uzak ülke Britanya, Gallerde?)

M.S. / A.D. 313'te İmparator 1. Konstantinius'un Milano Fermanı'yla Hristiyanlık yasal oldu. Askerlerin kalkanlarında ilk kez Hristiyanlık sembolü kullanıldı.

M.S. / A.D. 1075-1096 Nikaia/Nicea/İznik Selçuklu başkenti oluyor. **Kutalmışoğlu Süleyman Şah**.

İznik Dikilitaş

Dikilitaş, Bursa ili, İznik ilçesi sınırlarında bulunan Roma

eseridir. Beştaş veya Nişantaşı da denilmektedir. Elbeyli köyünde, zeytin bahçeleri arasında yer alır. Anıt İznik (Nikaia) - İzmit (Nikomedia) arasındaki tarihi Roma Yolu üzerinde, İznik'in 7 km. kuzeyindedir.

M.S. 1. yy.da C. Cassius Philiscus anısına dikilmiştir. Anıtın kaidesi dikdörtgen prizma şeklindedir. Kaide üzerinde üçgen prizma tarzında beş taş bulunur. Adına anıt yapılan kişinin İznik kapılarını yaptıran Cassius Chrestus'un yeğeni veya kardeşi olduğu sanılmaktaadır. Anıtın yüksekliği 12 metredir.

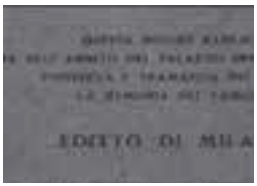
Anıtı oluşturan beş taş beyaz mermerden yapılmış ve demir kamalarla birbirine geçirilmiştir. Anıtın bir yüzeyinde "C. Cassius Philiscus, C. Cassius Asklepiodotus'un oğlu, 83 yıl yaşadı" yazmaktadır. Anıtın toprak altı kısmında mezar bulunmaktadır.

Üzerinde Yunanca bir kitabe bulunan anıt günümüzde 12 m. yüksekliğindedir. Üzerinde bugün olmayan altıncı taşın üzerinde zafer tanrıçası Nike veya kartal heykeli bulunduğu sanılmaktadır.

M.S. / A.D. 20 Mai 325 CONCILIUM NICAENUM

1. ve 7. konsüller ekümenliktir, Jerusalem/Kudüs Vatinkan'dan sonra Nicea/İznik, 3. önemli şehirdir. 1. (7.) Nikaia Konseyi (Konsilium), İmparator 1**. Konstantinius'**un başkanlığı ile papanın temsilcisi **Cordoba Metropoliti Hasius** as başkanlığında Göl Kapı' daki **Muhteşem Senatus Palast**'ta (saray) toplandı. 2543' den fazla din adamı (keşiş, rahip, monk, bischoff, priester) konse-

ye katıldı & konseye uygun 318 din adamı kabul ediliyor. Yüzlerce incil 27 kitap haline getirilip tek incil / Holy Bible kabul ediliyor. İmparator'un amacı paganizm & İsevilikte Roma lehine balans ayarı yapmaktı. Göl Kapı'da bulunan Senatus Palace / Senatus Sarayı / Bazilika Nicea'nın batısındaydı. Depremlerden sonra yıkılıp bazilikası (külliye) gölün içine kaymıştır! (**Bazilika:** Antik çağlarda Thrak krallarının sarayı, Roma döneminde adaletin uygulandığı dikdörtgen formunda uç bölümünde apsis / yarım çember biçiminde çıkıntısı olan hem senato sarayı hem de bazilikadır!) Roma ordularının & rahiplerin bulması için yollarda Senato Sarayı'na kadar zeytinyağlı, fitilli kandiller yakıldı. Roma'dan, Byzans'tan, Jerusalem'den (Kudüs) & Philadelphia'dan geldiler [Philadelphia, Anatolia'nın batısındaki Ön Asia'da bir yer. İncil'de adı geçen, melek gönderilecek yedi kiliseden biri. Yani Amerika'daki Philadelphia, Anatolia'daki Philadelphia'nın esin kaynağı (sebeb-i esin)!]. Her yöreden geldiler. Dara mezhebinin lideri **İskenderiyeli Arius** & yandaşları tartışmalarda karşı gelip "İsa Mesih **Logos** (sonsuz söz) değil, önceden var olan değil; yaratılanlar dünyasından. Ama en yüce olanıdır." deyince sapkın ilan edilip aforoz edildiler (dışlandılar). Aynı görüşteki üç papaz **(Trigleia) Aya Yorgi, Aya Yani & Aya Sotiri** konseyi terk edip şimdiki Trilye'yi kurdu. Sonra Dara mezhebinin lideri İskenderiyeli Arius (M.S. 256-336) öldürüldü (M.S. 336) & sonucunda Nikaia (Nicea), kutsal (mukaddes) şehir ilan edildi. "Meryem'in oğlunun (Nazaret, Nasıralı İsa Mesih, Jesus Christus) Tanrı'nın oğlu olduğunu & Tanrı'nın bu bedenle yeryüzüne indiğini söyleyen 27 orijinal İncil'de (Holy Bible) dört yön vardır: kuzey, güney, doğu, batı (su, hava, ateş, toprak). Svastika." denilip, Roma İmparatorluğunun menfaatine dört İncil seçilip, Roma'nın bütünlüğünü bozmamak için ilaveler de edilip Matta Levi, Marcus, Luca & Johanna (Mathias) İncilleri kabul edildi. Diğer orijinal İnciller de halledildi! İmparator 1. Constantinius Dönemi, Neikaia (İznik) ile Hristiyan tarihi & ilahiyatı açısından önemlidir. Şehirdeki ki-

liselerin varlığı & orijinal seksen İncil' den indirilen dört İncil' in burada teşekkülü, Nikea' nın çekiciliğini artırmış ama tartışmalar Konstantinopolis Konseyine [M.S. / A.D. 381] kadar sürmüştür! İlk Hristiyanlar tek tanrıcı idiler. Aynı zamanda (Tanrı' nın yağ ile kutsadığı temsilcisi olarak) Meryem' in oğlu Nasıralı (Nazireli) Hz. İsa Mesih' in (Jesus Christus) Galile' ye yollandığına inanıyorlardı. Hristiyan yaşam biçimi, özellikle yoksullara & toplumdan dışlanmış kişilere Hz. İsa' nın (Jehosua, Jesus Christus, JC) (0-M.S. 33) sunduğu sevgi örneği & öğretisi izlenerek oluşturuldu. Hz. İsa' ya başından beri inananlar (Mesihiler, İseviler) ona tanrısal bir onur yakıştırdılar. İnançlarına göre Tanrı' ya yakarırken İsa (ruhu ile) hep onların yanındaydı. Matta Levi (Matthaus), Marcos & Lucas İncilleri Hz. İsa' yı bir kurtarıcı olarak betimler. İsa' nın bedeninde & onun aracılığıyla "Tanrı, halkına inmiştir." St. Paulus, Korintos halkına "Yani kendisiyle dünyayı barıştırarak, suçlarını onlara saymayarak & bize barışma kelamını teslim etmiş olarak Tanrı Mesih' te idi." yazıyordu. 1 & 2. asırların bazı Hristiyan ilahiyatçıları Tanrı' nın birliğini vurgulamak isteyerek **teslisin (Trinity)** ikinci unsuru olan "**Oğul**"u birinciye yani "**Baba**"ya bağlamak istemişlerdir. **"İn nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti."** Nicea Konseyi **"Homo-Ousios"** terimini kullanarak Mesih' in "Baba"yla sonsuzluktan beri var olduğunu & aynı özden olduğunu bildirdi. Kilise, Hz. İsa' nın (JC) Baba' yla sadece benzer özden olmadığını, onunla aynı özden & maddeden olduğunu belirtti. Tarsuslu (Kilikyalı) Çadırcı Saul koyu bir Musevi' yken sıkı bir Yahudi cemaatindendi & Hristiyan olmadan önce ilk Hristiyanlara acımasız zulümler yaşatmıştı. **Stefanos**' un (ilk şehit, martyrer) taşlanarak ölümünü **(recm)** onaylayan kendisidir. Şam' daki İsevilere zulüm yapmak için giderken yolda gökyüzünden inen bir imge görür. Bu, Hz. İsa' dır. Ona, "**Niye benimle uğraşıyorsun, neden inananlarıma zulmediyorsun**?" diye sorar. Bu şokun etkisiyle Tarsuslu (Kilikyalı) Çadırcı Saul uzun müddet geçici körlük yaşamış, şoka girmiştir. Bu imgeden sonra aklı

başına gelmiş; Hristiyanlara zulmetmeyi bırakıp, din değiştirerek Musevilikten İseviliğe geçmiştir. Roma vatandaşı olunca Pavlus ismini almıştır (St. Paulus "Tarsuslu, Kilikyalı"). St. (Saint) Paulus, pavlik kiliselerin kurucusu & Hristiyanlığı yayan misyonerdir. İlk papa da havari Simon Petrus' tur.

Onikinci Kral 2. Prusias (Bithynia, M.Ö. 185-149)

Onikinci Bithynia Kralı Prusias' ın ikinci oğlu 2. Nikomedes Epifanes' ten kaçarken Neikaia' ya (İznik) sığınan Kral' ın (M.Ö. 149) lahdi, Abdülvahap Sancaktari Tepesi' ne (panoramik tepe) çıkarken sağ taraftadır. Mezar soyguncuları tarafından kırılıp soyulmuş, atıl vaziyette duran, Carthage Kralı Hamilcar Barca' nın oğlu General Hannibal Barca ile on birinci Kral Prusias' ın (Prusa' nın kurucuları) oğlu olan & on ikinci Bithynia kralı 2. Prusias' ın büyük bir kültür değeri olan bu lahdin müzeye kaldırılmadan yerinde onarılması bizim için onurlu bir görev olacaktır! Kral Prusias' ın ikinci oğlu, on üçüncü Kral 2. Nikomedes tarafından zehirletilmiş ya da boğdurtmuştur. Ayrıca önceden belirttiğimiz gibi Hannibal' ın "Carthage" hazinesiyle Bithynia' nın gizli hazineleri Prusia' da, antik şehrin batı tarafında gün yüzüne çıkmayı bekliyor. Pergamon (Bergama) Kralı 3. Attalos Filadelfos dönemi.

M.Ö. 149' da on ikinci Bithynia kralı Prusias, ikinci oğlu 2. Nikomedes tarafından öldürüldü. 2. Nikomedes' in küçük kardeşi veliaht gösterilince, küçük kardeşini yok etmek için halkın ba-

basına olan tepkisinden yararlanıp savaş açtı. Pergamon (Bergama) Kralı 3. Attalos Filadelfos'un yardımıyla babasını Nicea'da Abdülvahap Türbesi'ne çıkarken sağda yakalatıp, öldürtüp tahta geçti. Pergamonluların & Romalıların tehlikesinden Bithynia hazineleri Prusia'nın batı tarafında, Hannibal'ın hazinelerinin yakınındaki gizli bir bölümüne götürüldü. Hazineler hâlâ gün yüzüne çıkmayı bekliyor!

M.S. / A.D. 327'de İmparator 1. Konstantinius konseyden iki yıl sonra vefat etti.

M.S. / A.D. 358, 362 & 368'de şiddetli depremler oluyor. Muhteşem Senatus Palast (saray bazilikası, külliyesi) yıkılıp gölün içine kayıyor.

M.S. / A.D. 527-575 arasında İmparator Justianos (Justinyen)Nikaia'yı yeniden canlandırdı. Kiliseler, Ayasofya & manastırlar yeniden kuruldu. Su, tepelerden su getiren yollardan **(aquaduct, watergang, Köprülü Kemer),** yüksek bir seviyeden (Şehrin doğusuna, Lefke Kapısı tarafına.) cazibeli viyadükler, köprüler ile akıtılıyordu. Roma amfiteatrı & surları yenilendi, Nicea ihya oldu.

İmparator 1. Justinianus (527-565) Aynı zamanda İstanbul & İznik'teki Ayasofya'yı, İstanbul'daki Basilica Cistern'i (Yerebatan Sarnıcı, Binbirdirek Sarnıcı); Çekirge, Bursa'daki kaplıcayı & Efes'teki St. John kilisesini yaptırmıştır.

Aslında Konstantiniyye'ye, Nicea'ya, Prusa'ya; Efes, Selçuk'a armağan eden & miras bıraktığı İmparator 1. Justinianus'un heykeli Yerebatan Sarayı'nın önüne dikilirse yakışır.

M.S. / A.D. 787'de 7. Nikaia Konseyi İkonoklast Devir ile ilgili Hagia Sophia'da (Ayasofya: kutsal bilgelik) toplandı. İmparator Leon'un oğlu İmparator 5. Konstantinous on yaşında olduğundan, naibe olarak annesi Kraliçe İrene'nin (M.S. 760-

802) başkanlığında 7. Nikaia Konseyi Hagia Sofia'da (Ayasofia) toplanıyor. Üç yüz elli kadar keşiş (rahip, monk, bischoff, priester) katılıyor. Byzans İmparatorluğu Hristiyanlığın iç bunalımını çözmek için toplanmış & kiliselerde resimleri, ikonaları (tasvirler kültü) yasaklama yoluna gidilmişti. Manastırlar kapatılmış, kilise & rahipler itibarlarını kaybetmişlerdi. Sonuçta ikonalar yasaklanmıştı. Aslında Meryem'in oğlu Nasıralı İsa Mesih (Jesus Christus) döneminden sonra, insanlar o dönem okuma yazmayı bilmediğinden İnciller yazı yerine resimlerde, ikonalarda anlatılmıştır. İncil'in hikâyesi aynı fotoroman gibi ikonalarla, resimlerle dünyanın kuruluşundan yok oluşuna kadar tasvir ediliyordu çünkü o dönemler halkın çoğunun okuma yazması yoktu. Ayasofya Kilisesi'nin beden duvarları, onuncu sultan Kanuni Sultan 1. Süleyman (1520-1566) Dönemi'nde Mimar Sinan tarafından yenilenip payandalar (istinat duvarları) ile güçlendiriliyor. Bu sayede Ayasofya günümüze kadar ayakta kalmıştır. **Selimiye Camii (Edirne), boyutta büyüklüğü, kudreti & ihtişamı olan; Koca Mimar Sinan'ın "İşte bu benim ustalık eserim.", Fransızların** "Bu muhteşem yapıyı Türklerin yaptırdığını bilmeseydik onu gökten ilahi güçlerin indirdiğini zannederdik.", Japonların ise "Bu muhteşem eser şayet bize ait olsaydı onu camdan fanus ile koruma altına alırdık." dediği camidir. **9 km uzaktan, Belgrad Ormanı'ndan Konstantiniye'ye; Romalılar gibi saraylara aquaduct (su yolları) yapıp su getiren ama evine susuz giden ey Koca Sinan! Seni rahmetle anıyoruz. Sen mübareksin. Ruhun şad olsun.**

M.S. / A.D. 1075-1090 On beşinci yıl. Nikaia, Selçuklunun başkenti oluyor. 1075'te Nikea'yı *(Anadolu Selçuklu Devleti' nin kurucusu)* Kutalmışoğlu Süleyman Şah alıp şehrin ismini İznik'e çeviriyor *(Oğlu 1. Kılıçarslan)*. Sonra Sultan Melikşah (1072-1082) Byzans'a yenilip, şehri terk edip başkenti Ikonia'ya (Konya) taşıyor. O dönemde Byzans'ta Türkmen (Turcopulos) askerleri lejyoner & paralı asker olarak vardı.

M.S. / A.D. 1204-1222 Latin egemenliği (istilası) (1204-1261), 13 Nisan 1204. Dördüncü Haçlı Seferi Konstantinopolis'te. **Flandre Kontu Baudouin** yönetiminde Latin İmparatorluğu kuruldu.Venedik'in kör hükümdarı Dandalos komutasındaki Haçlılar (Latinler) kenti ele geçirip yağmaladı, nüfusun yarısı öldürüldü. Konstantiniyye'den Venedik, İtalya'ya çok sayıda tarihî eser büyük bir hırsızlıkla kaçırıldı. Osmanlı ise her şeyi korudu. Bütün eserler yerli yerindedir. Konstantiniyye iki defa fethedilmiştir: Birincisi Latinler tarafından 1204'te, ikincisi Osmanlılar tarafından 1453'te. Byzans İmparatoru **Theodorus 1. Lascaris Palailogos** (1204-1222) İmparatorluğunun başkentini Konstantiniyye'den Nikaia'ya taşıyıp, Roma imparatoru olarak Ayasofya'da taç giydi [M.S. / A.D. 1208].

M.S. / A.D. 1329' da ikinci sultan Orhan Gazi (1324-1362) Nikomedia'yı (İzmit, Bithynia'nın ikinci başkenti.) kuşatıyor. Savaşta Hünkâr Çayırı, Çayırova (Pelakanon), Gebze'de (Fatih'in şüpheli vefatının yaşandığı yerde.) Orhan Gazi, kayınpederi Byzans İmparatoru 3. Andranikos'u (Palailogos) yeniyor. İmparator savaştan yaralı olarak kurtuluyor. İmparator'un kızı Prenses Asporça ile evliydi. Asporça'nın kabri Osman Gazi Türbesi'nde, sandukasının solundadır. Savaşta İmparator Andranikos'un yardımcısı sonradan İmparator olan, Orhan Gazi'nin kayınpederi 6. Ioannis (Yannis) Kantekuzenos (Kızı Prenses Theodora Kantakouzene Irene'dir. Kabri bilinmiyor. Byzans'ta, Fatih Camii'nin altındaki eski Byzans mezarlarında olabilir!) Sırp Kralı'yken adı Stefan Dusan'dı. Protokol gereğince kral olurken, papalıktaki gibi tahta geçerken yeni isim alıyorlardı.İkinci Sultan Orhan Gazi Beyliği (1324-1362)Yarhisar Tekfuru Ioannes'in (Johannes) kızı Prenses Horophira (Holifira, Nilüfer) Hatun ile olaylı şekilde evlenmiştir. Oğlu Rumeli (Kosova) Fatihi Üçüncü Sultan 1. Murad Hüdavendigar'dır. Üçüncü Sultan 1. Murad Hüdavendigar (1366-1389) ile Holifira (Nilüfer) Hatun'un kabri Orhan Gazi Türbesi'nde, Orhan Gazi'nin sandukasının solundadır.

M.S. / A.D. 1331'de Nikaia Osmanlıların eline geçiyor & İzmit (Nicomedia) alınıyor. Hagia Sophia (Ayasofya) yenilenip aynı isimle camiye çevriliyor. İznik dört yıl Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapıyor. **Çini ne demektir?** Çin demektir. Çin'den gelmiştir. İçine **kaolin** & volkanik granit tozu karıştırılmıştır. Kaolin, Çin'de bir şehrin adıdır. 1331 yılında Orhan Gazi İznik'i alınca onlarca çini atölyesi kurmuştur. Ateşte açan çiçekler gibi fırınlanan çinilerin atölyelerde üretimi tavan yapmıştır. Fırçanın suyla, suyun boyayla, boyanın ateşle buluştuğu; geçmişte, günümüzde tüm dünya saraylarını süsleyen & "**ateşte açan çiçekler**" olarak adlandırılan İznik çinisi ne kadar tarif edilirse edilsin, ne kadar anlatılırsa anlatılsın mutlaka eksik bir özelliği kalır. 17. yy.da Nikaia'ya gelen Evliya Çelebi üç yüzden fazla çini fırınının bulunduğunu seyahatnamesinde yazmıştır. Çiniler, döneminde sanat hâline gelmiş & muhteşem yüksek kalitede olanları cami & türbelerde kullanılmıştır. İznik çinilerinin sırrı, içindeki yüksek oran & birinci kalitedeki kuvarstır (deniz kumu maddesi). Çiniler kuvars, kaolin & granit tozu katılımıyla sert bir yapıya sahip & uzun ömürlüdür. 950 derecede fırınlanır. Teknoloji olmadığından & %40 fire verildiğinden çok değerlidir.

SUİKAST İÇİNDE SUİKAST

Orhan Gazi' nin sandukasının solundaki Yarhisar Tekfuru Yohannes' in kızı Prenses **Holifira** (Nilüfer Hatun) ile Belokoma (Bilecik) Tekfuru Aliates' ten sonraki Tekfur Digenis' in oğlu **Serekantus**' un düğünü **Çakırpınar**' da yapılıyor. Suikast için düğüne Osman Gazi (Osmalino) çağırılıyor. Ama yakın arkadaşı Harmankaya Tekfuru **Mihael Koses** istihbarat alıp onu uyarıyor! Alplar düğüne alınmayacağından Osman Gazi kırk kadar kayı alpını at & öküz arabaları içinde, kadın kılığında gönderiyor. Bu kadın kılığındaki alpların önüne de kayı kadınlarını koyuyor. Bir o kadar alpını da keçelere sarıp, sandıkların içine koyup yüklüyor. Bu hayvanları sürerek **Belokoma (Bilecik) Kalesi**' ne giriyorlar. Kale dışında Osman Gazi (Osmalino) ordusu ile Tekfurlar **Aliates & Digenis**' in ordularıyla savaşıp savaşı kazanıyor. Osmanlino (Osman Gazi) Tekfurları halledip düğünü bozuyor & gelin olan Prenses Holifira' yı oğlu Orhan Gazi ile **Belokoma' da (Bilecik)** evlendiriyor. Holifira, "Nilüfer Hatun" ismini alıp Üçüncü Sultan 1. Murad Hüdavendigar' ı doğuruyor.

M.S. / A.D. 1357' de Süleyman Paşa Bolayır' dayken atı; ayağı bir çukura takılıp, tökezleyince, attan düşüp atıyla birlikte ölüyor. Atı da yanına gömülüyor. Kitabe olmadığından atın ismi belli değildir. Edirne' ye (Hadrianapolis) **1361**' de Şehzade 1. Murad otuz altı yaşında iken fethedildi.

MAHMUD ÇELEBİ CAMİİ

Çandarlı Hayrettin Paşa' nın torunlarından Mahmud Çelebi, Sultan 1. Mehmed Çelebi' nin damadıdır. 1442 yılında Niş' te Venediklilere esir düşüyor. 7.000 duka altın kefalet ile serbest kalınca, Nikea' da (İznik) bu camiyi yaptırıp inzivaya çekiliyor. Kabri, caminin arkasındaki haziresinin ortasındadır.

EŞREFOĞLU ABDULLAHİ RUMİ

Kadiriye tarikatının Eşrefoğlu kolunun kurucusudur. Hz. Emir Sultan ile Kubreviyye, Nakşibendiyye, Nurbahşiyye sohbetlerine katıldıktan sonra Ankara'ya, Hacı Bayram-ı Veli'nin yanına gidip on bir yıl kadar onun eğitim & sohbetlerine katılıyor. Sonra kızlarından Hayrünisa Hatun ile evlenip onun damadı oluyor.

Rivayete göre Eşrefoğlu Rumi, dergâhın sürülerini otlatmaya götürürken çınar ağacının yakınındaki Rum kadın her seferinde ineğini Eşrefoğlu Rumi'nin sürüsüne katar. Eşrefoğlu Rumi de her seferinde Rum kadını şöyle uyarır: **"Bak, senin ineğin hep sürünün dışına çıkıyor. Bir gün kurtlar kaparsa mesuliyet kabul etmiyorum."** Rum kadın da Eşrefoğlu Rumi'nin sözlerini kulak arkası edip ineğini her seferinde sürüye katar. Bir gün kadının ineği sürünün dışına çıkıp, hakikaten kurtlar tarafından parçalanınca, kadın kadıya gidip Eşrefoğlu Rumi'yi şikâyet eder. Mahkeme kurulur. Eşrefoğlu Rumi derdini anlatır. Kadı, "Şahidin var mıdır?" diye sorunca Rumi "Evet, var." der. Kim olduğu sorulduğunda, "Çınar ağacı." deyince kadı & maiyeti şaşkına dönerler. Mahkeme heyeti çınar ağacına gider. Eşrefoğlu Rumi çınar ağacın dalını tutup, ona "Yürü mahkemeye, ey ulu çınar!" der demez, çınar köklerinden çıkıp, yürümeye başlayınca, kadı da korkup davayı düşürür. Ona, ağacı tekrar yerine götürmesini söyler. Ağaç 1.500 yıllıktı. Yanındaki kabirde astronomi, matematik, felsefe âlimi; Osmanlı Medresesinin temelini Süleymanpaşa Medresesinde atan Şeyh Davud-i Kayseri'nin (Şerefüddin Davud Bin Mahmud Bin Muhammed) mezarı vardır. Osmanlının ilk resmî eğitimcisidir, atomun enerji yüklü olduğunu o söylemiştir (1258-1350). İznik'teki, Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Şah Medresesinde dersler vermiştir.

İZNİK MİTOLOJİSİ / MITHOLOGY OF NICEA

Sangarios (Sakarya) Irmağı ile Tanrıça Kybele'nin kızı Nikaia (Nicea) hiç evlenmeyeceğine dair ant içmiş. Kırlarda, ormanlarda, sularda yaşar; avlanırmış. Günün birinde çoban Hymnes Nicea ile karşılaşmış & onu görür görmez ona âşık olmuş. Nikaia çobana yüz vermeyip attığı bir okla onu öldürmüş. Aşk Tanrısı Eros bu davranışa çok içerlemiş & Nikaia'dan öç almak için Şarap Tanrısı Dionysos'a başvurmuş. Ne var ki Dionysos da güzel Nikaia'yı derede yıkanırken, görüp ona âşık olmuş. Çoban Hymnes gibi kendisinin de öldürüleceğinden korkan Dionysos, Nikaia'nın su içtiği ırmağa şarap katmış. Şaraptan meftun olup uyuşan Nikaia'yı baştan çıkarıp gebe bırakmış. Nikaia başta canına kıymaya kalkmış fakat Şarap Tanrısı'na boyun eğip onun çocuğunu doğurmuş. Dionysos da Doğu'dan, Hindistan'dan bir yolculuktan dönüşünde bir şehir kurup bu şehrin adını sevgilisinin adı olan Nikaia koymuş.

TANRIÇA GÜZEL ARTEMIS

Artimu (Kybele, Diana, Kubaba, Kibele)

Nikaia, Kybele ile Sakarya Irmağı'nın (Sangarios) kızıdır.

Saint [Aziz (St.)] Paulus [Apostel, havari. Tarsuslu (Kilikya)], İncil yazarı St. Johannes, Meryem Ana & St. Ignatius pagan döneminde (Çok tanrıya tapılırken.) Ephesus'ta yaşadılar.

Aziz Petrus ilk papadır. Kibele'nin özellikleri farklı tanrı & tanrıçalarda yeniden hayat bulmuştur. Bunun en bilinen örneği Yunan mitolojisindeki Artemis'tir. Artemis, Roma mitolojisinde Diana adını almıştır. Kybele, Amazon kadınlarının temsilcisidir. Ephesus'u da İskitli, Pontuslu, Amazonlu savaşçı kadınlar kurmuştur. Tarihin birçok döneminde hep tanrıça olmuştur (Thermedon, Terme Çayı).

MİTRAİZM

Mitra (Güneş Tanrısı, Ra)

Tarsus'taki (Tarsa) stoacı filozofların çoğu bir tür astral dinî inanca sahipti. Solili Aratos (M.Ö. 315-240) Tarsus'taki felsefe okullarını astronomi konusunda etkilemiştir. Özellikle **Krisippus'un** (M.Ö. 280-207) astral inanç konusunda ileri sürdüğü düşünce son derece önemliydi: "**Uzay bir tanrıdır, yıldızlar tanrıdır, Dünya da tanrıdır ama en büyük tanrı cennette oturan akıldır."**

Temelini Krisippus'un yukarıdaki sözlerinin oluşturduğu yeni bir din insanların düşüncelerinde & inanışlarında şekillenmeye başlamıştı. Plutark'ın anlatımına göre de M.Ö. 67'de Tarsus'ta, Mitras dinine özgü yer altı mabetlerinde gizli ayinler düzenleniyordu.

Mitraizm, Romalı lejyonerler & Kilikyalı korsanlar vasıtasıyla Orta Avrupa & Anatolia'ya yayılmıştır. Bazı araştırmacılar, Hristiyan din öğretisinin temelini bu dinsel inanışın oluşturduğunu düşünmüşlerdir. Yer altı tapınak dini olan Mitraizm özellikle astral inançlar ile sayılar etrafında şekillenmiştir. Dönemin Tarsus sikkeleri üzerinde Mitra'nın boğayı öldürme sahnesini betimleyen resimler de bulunmaktadır.

Anatolia'da (Anadolu) Göbeklitepe, Şanlıurfa inanç bakımından Neolitik Dönem'in Hagia Sophiası'ydı (Aya Sofya)!

MERYEM ANA (MARIA, MADONNA, VIRGIN MARY)

Hz. Meryem Hz. İsa'nın annesidir. Hristiyanlık & İslam dinlerine göre önemli & kutsal kişilerden biridir. Meryem Ana & Bakire Meryem olarak da anılır.

431 yılında Efes'teki Hz. Meryem Kilisesi'nde Hristiyan Konsülü toplanmış & Hz. Meryem'in (Maria, Madonna) burada yaşayıp öldüğünü kabul etmiştir (Meryem Ana & Aziz Yuhanna burada meditasyon hayatı yaşamıştır.) 1896 yılında papa burayı Hristiyanların hac makamı ilan etmiştir.

Anatolia "Assos'ta Tanrıça Kybele'nin ellerinin arasından doğan Güneş'in adı, Güneş'in yolu" demektir (sunway, Sonnenweg). Işık yüzyıllardır Anatolia'ya (Anadolu) tanrılar dağı Nemrut'tan doğar & Asos'ta Tanrıça Kybele'nin ellerinin arasından tüm dünya uygarlığa uyanır (Anatolia "Güneş'in yolu" demektir. Yunancada da "doğu" anlamındadır.)

Ignatius ile Aziz Yuhanna [Johannes, Yahya, St. Jean (İncil yazarı, havari, apostle, apostel)], Hz. İsa Peygamber'in (prophet)

çarmıha gerilmesinden (İS 33) sonra Ephesos'a (Efes) yerleşip meditasyon hayatı yaşadılar. Polikarp, İzmir (Smyrna) Kilisesi'ni kurdu & çok sayıda öğrenci yetiştirdi.

Ignatius ise 30 km uzaklıktaki Menderes "Magnesias"ında vaaz vermeye başladı, 69 yılında Antakya'ya gitti. Orada piskopos olarak vaaz verdi. O dönemde Hristiyan olmak suç olduğundan İmparator Trajanus'un emri ile tutuklanıp ölüme mahkûm edildi. Roma'ya gönderilip (colesium, amfiteatr, kolezyum), aslanlara atılıp martır (martyrer, şehit) oldu.Ignatius'un Magnesialılara mektubu ile Anadolu & Roma'nın yedi kilisesine mektupları günümüze kadar ulaşmıştır. Bu mektuplar ilk dönemde kilise & dogmalar tarihinde önemli belgeler olarak kabul edilir (İS 69).

Mutter Maria (Madonna, Meryem Ana) ile İncil yazarı St. Jean (Johannes, Yahya) 69 yılında Ephesus (Efes), Smyrna'da (İzmir) meditasyon hayatı yaşarken Tarsuslu Paulus (Seul, St. Paul) ile Aziz Ignatius da Efes'te yaşamıştır. Güzel Tanrıça Artemis'e tapınma dönemi Ephesus'ta (Efes) aynı döneme rastlar. Ephesuslulara Mektup (İncil). Kybele'nin (Diana) kızı Nikaia.

Monoteizm: Tek tanrılı din.
Aziz Petrus ilk papa oldu.

St. Pavlus [St. (Saint) Paulus]

Paulus "küçük" anlamındadır. Tarsuslu (Kilikya) Havari (havarian, apostle, Apostel), Hristiyanlığın Hz. İsa (Jesus Christus) devrinin Ferisi Yahudilerindendir & Roma vatandaşıdır. Tarsus doğumludur. Asıl adı Saul'dür. Hristiyan teolojisinde Pavlus (**Lat.** Sanctus Paulus, **Yun**. Ágios Pávlos, **İt**. San Paolo, **İsp.** San Pablo, **Port.** São Paulo, **İng., Fr.** Saint Paul, **Alm**. Sankt Paul, **Rus.** Svyatoy Pavel) olarak anılır. Pavlik kiliselerin kurucusu & Hristiyan misyonerdir.

12 HAVARIAN (HAVARİ, APOSTLE, APOSTEL)
[M.Ö. (B.C.)-M.S. / A.D. 33]

1. **Simon Petros 2. Andreas** (Petros' un kardeşi.)
3. **Yakup** (Jacop)
4. **Yuhanna** (Iohannes)
5. **Philippus** (M.S. 3-84, Hierapolis - 3 ekmek, 2 balık)
6. **Bartelemeos**
7. **Thomas**
8. **Matta Levi (Matthaus)** (Alfeos' un oğlu.)
9. **Yakup** (Judas)
10. **Taddeos**
11. **Simon** (Simeon)
12. **Yahuda İşkariot** (Judas) (İhanet eden. Kendini erguvan ağacına asıyor.)

"Kral Hirodes Dönemi' nde Hz. İsa doğuyor!"

Aramateali Yusuf Kudüs İhtiyarlar Meclisinden. Kudüs (Jerusalem) Valisi Platius Pontius' tan izin alıp Hz. İsa' yı mezara götüren.

Kreneli Simon: Hz. İsa' nın çarmıhını (istavrozunu) Golgota' ya (kafatası tepesi) kadar taşıyan.

Barnabas (Kıbrıslı Yusuf): Barnabas, "avuntu verenin oğlu" anlamındadır. Levililer soyundandır. Yeğeni Markus' tur. Dara mezhebi lideri İskenderiyeli Arius (256-336) Logos' u yaratılanlar dünyasına dâhil ederek Mesih' in eskiden var olmadığını öne sürdü. Ona göre Mesih yaratılanlar içinde en yüce olanıydı, bundan ötesi yoktu (İS 312). İmparator Konstantinius Hristiyan inancını kabul ettikten sonra, 20 Mai 325' te Nikea (İznik) Meclis Konseyini toplayıp çözüm istedi ancak 381 yılındaki Constantinople Konseyine kadar çözüm olmadı.

Hz. İsa (ΙΗΣΟΥΣ, İsus)

Güvercin Kutsal Ruh'u, İncil İsa'yı, taht Baba Tanrı'yı temsil eder.

Hz. İsa'nın Kardeşleri
1. Yakup
2. Yusuf
3. Simun
4. Yahuda

Yehova'nın Şahitleri (Jehovah's Witnesses) & Kristadelfiyanlar İsa Mesih'in gerçek tanrı yönünü sık sık felsefi & teolojik görüşlere başvurarak reddetmektedirler. Nikaia & Konstantinopolis'te Mesih'in yaratılmış varlık olmadığının yeniden açıklığa kavuşması, diğer sorunlara çözüm bulmamıştır.

Kilise (Ekklesia): Topluluk

Eskatalogya: Çağın sonu

Halleluya: "Tanrı'ya övgüler olsun."

Komminion: Pazar Ayini/Ekmek Şarap Ayini

Periklitos (Galad) dilinde Perikles, Praklit: Hz. Muhammed'in (Muhammed: Övülmüş, övülen.) İncil'de (Barnabas İncili'nde de son peygamberden bahseder.) Arapça tam karşılığı Ahmad yani "davet edilen"dir. Barnabas Arap olduğundan Yahudilere hep yükleniyor. Orijinali Vatikan'da vardır. Ayrıca Kemerhisar Kitabelerinde iki taş yazıt vardır. Aytunç Altındal'ın "Üç İsa" adlı kitabına bakınız!

Stefanos (Stephanos): Hristiyanlığın, Hz. İsa'nın (Jesus) ilk şehidi. Recm edilerek (taşlanarak) şehit (martyrer, martır) oldu.

Aziz Petrus: İlk papa Simon Petrus.

Tarsuslu (Kilikya) St. Paulus (havari, apostle) "küçük" anlamındadır.

İlk Konsül Kudüs'te (Jerusalem) olmuştur.

Ayazma (vaftiz suyu, zemzem): Kutsal sular.

Trinity (teslis, üçleme): "İn nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti." (Baba, Oğul, Kutsal Ruh)

Hare / hale: Meleklerin, azizlerin başında yer aldığına inanılan yuvarlak bulut.

Deccal: Yalancı Peygamber'dir (Antichrist, Antiislam). "Aldatıcı" demektir. Kıyamet günü solunda "cennet", sağında "cehennem", iki kaşının arasında "kâfir" yazıyor [Aldatıcılığının nedeni şudur: Kur'an-ı Kerim'e (Mushaf-ı Şerif) göre cennetin solda değil, sağda olması gerekir.)]

Beelzebub (Beyealzebab): Satanus (İblis), cehennemin üç yöneticisinden biri.

Mezhepler: Yunitariyanizm (Unitarianism). Mesih'i yadsıyan (inkâr eden).

Hristiyan Bilimi / Christian Science

Komminion: Pazar ayini / ekmek - şarap ayini

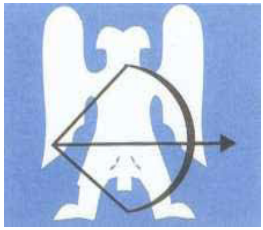
Mormonizm / Mormonism

Birleşik Kilise: The Unification Church (Moonies, Kitab-ı Mukaddes Ş)Üveysi Tariki: Herhangi bir mürşide bağlanmadan, direkt bağlı.

SELÇUKLULAR (SELJUKS) (1077-1302)

Kökeni Oğuz Türklerinin büyük bir kolu olan bir hanedandı. Selçuklular 11-14. yy. arasında Orta Asya'nın bir bölümünü & Orta Doğu'yu yönetti.

Büyük Selçuklu Sultanları (1037-1157)

Yirmi dört Oğuz kabilesinden Kınık Boyu'na mensupturlar. Bozoklar, Üç Oklar (Oklar: Kabileler)

I. Selçuk Bey (1000-1038)
II. Tuğrul Bey (1037-1063)
III. Alp Arslan (1063-1072)
Byzans İmp. Romenos Diogen'i yendi (1071).
IV. Melikşah (1072-1092)
V. 1. Mahmud (Selçuklu) (1092-1093
VI. Berkyaruk (1093-1104)
VII. Müizzeddin Melikşah (1105)
VII. Mehmed Tapar (1105-1118)

IX. 2. Mahmud (Selçuklu) (1118-1131)
X. Ahmed Sencer (1131-1157)

OĞUZ HAN (M.Ö. 173)

Mete Han (Motun)

Türklerin aslında üç bin yıllık tarihi var. İlk orduyu Kara Kuvvetleri Mete Han (Motun) kurdu. Oğuz Karahan Nesli (Halk için devlet, devlet için halk.)"**Gök çadırımız, Güneş tuğumuz olsun."** dediler. Anatolia Selçukluları (1060-1307) Moğulların [Temuçin (Cengiz Khan)] & Çinlilerin baskılarından, zulmünden bunalan Oğuz Türkleri batıya, Anatolia'ya göç etti. Türkler burada göçebe hayattan yerleşik hayatlara geçti, yaylalara yerleşti. Byzanslılar gibi kale şehirlerine sığınmayıp atlı, savaşçı millet olduklarından

kale dışlarına (Taht-al Kal' a) serbestçe yerleştiler. Açıklarda, yaylalarda yaşadılar. Yaşadıkları coğrafyaların tüm zenginliklerini de Avrupa' ya taşıdılar. Ahlat mayalanma, Söğüt ile Domaniç sallanma yeridir. Prusia (Prusa, Bursa), Edirne (Hadrianapolis) & Konstantiniyye Yükselme Dönemi' dir. Selçuklu mimarisinde kümbetler (konik külahlar) Orta Çağ çadır geleneğinin taşlaşmış hâlidir. İskitler, Kimmerler Anatolia' ya geçen Oğuz kavmidir. Hazarlar halkının ise tamamı (çoğunlukla siviller) Musevi dinine geçmiştir. Oğuzlar atlı, savaşçı, göçebe, ordu millettir. Mezar taşları kültürü ise Türklerden İslam' a geçmiştir. Anatolia' da Türkler, Rumlar, Ermeniler beraber yaşamış, karışmamışlardır. Dinî geleneklerden, örflerden & âdetlerden dolayı kız alıp vermemişlerdir. Türkler İslamiyet' ten önce de domuz eti yemezlermiş. Kara rengi severlermiş. Kâbe' nin örtüsünün (kisve) rengi de kara değil mi? Aslında her şey İslam ile Türklere uyuyor. "Türk" ifadesi ilk defa Orta Asya' da 582 yılında kullanılmıştır. 11-12. yy.lardan itibaren Türk ifadesi kullanılıyor. İlk önce Kıpçaklar Karadeniz' in kuzeyinden gelenlere "İskit" demişler. Birinci Dünya Savaşı' nda da İngilizler Almanlara "Khun" demişlerdir. Macaristan' da 18.000 Avar mezarı vardır. Selçukludan sonra "Rüzgâr gider, kum kalır." misali Anatolia' daki beylikler paramparça porselenler hâlinde devam ediyor. İsimler de Anatolia' da hep orijinal kalmıştır. Sonradan isim değiştirmeler olmamalıydı! İsimler kurucu kişilerin & tarihin onuruna, saygısına orijinal kalmalıdır.

Avrupalıların gözünde Türkler üç denizin arasında kalan, bir zamanlar yüksek meziyetlere sahip olan kültürlü insanların bağımsız devletler hâlinde yaşadığı Anatolia'yı; Orta Asya' dan gelen yabancı ırklı, tuhaf dinli, kültür seviyesi düşük kavimlerce ele geçirildi. Bu barbar & küçük kavmin yüksek kültür seviyesindeki üç Hristiyan krallığını nasıl ortadan kaldırıp, kale şehri dışlarına çıkıp, gizlenmeye gerek kalmadan yaylalarda yaşayan daha güçlü, daha dayanıklı bir imparatorluk kurmayı nasıl başardıkları tarihin derinliklerindeki enteresan gizemlerden biridir.

Türkmen bozkırlarından kalkıp Anatolia'ya giren Türkler zaten faziletlerinden, doğal yeteneklerinden yoksun değillerdi. Hele İslam'ı topluca kabul eden Türklerin millî karakterleri müthiş oldu. Hz. Muhammed'in sahabelerinden sonra değerli olan sultanların öncülüğünde volkan gibi patlayıp, etrafa yaydığı kıvılcımlar ile bu Asya çocuklarını alevlendirip karakterlerinin özünü oluşturan metali eritmiş; daha da ötesi takdiriilahi ile yepyeni bir millî benliği billurlaştırarak ortaya çıkarmış & İslam'ı Avrupa'nın ortalarına kadar taşımışlardır. Türkler olmasa idi Allah'ın izniyle İslam bu kadar yayılmazdı. Kalpleri iman coşkusu ile dolup taşmıştı. Yeni topraklar fethedip, Osman Gazi'nin rüyasıyla başlayıp, Kayılar dağlardan kayarak sel gibi geldiler. Beraberinde köklü kültürlerini & sofralarının lezzetini Anatolia'ya taşıdılar. Rüya gibi küçük bir beylikten muhteşem yüzyıllara, batıya doğru akan bir nehir oldular. Üç kıtaya yayılmayı, İslam'ı Allah yolunda tanıtmayı vazife olarak gördüler. İslam ile edindikleri yüksek maneviyat, Türk hâkimiyetinin Avrupa'daki hızlı yayılışını her hâlükârda açıklamaya yeterlidir. O dönemde bitmekte olan "Byzanstism"in yaydığı soluk ışığın altında halk dünyevi zevklere düşmüştü. Yüksek rütbeli din adamlarıyla Hristiyan dini son derece soyut & anlaşılması güç bir din hâlindeydi. Bu yüzden Hristiyanlık öğretisi geri plana atıldı, kilise ön plana çıkarıldı. Kilise, krallardan faydalanabilmek için büyük bir hızla dalkavukluk ederek Hristiyanlığın uygulamalarını eski kemiklere, paçavralara, mumyalara tapınmaya dayandırıp cahil, ihtiraslı, batıl inançlı, bencil keşişler ile rahiplerden oluşan, çok sıkı örgütlenmiş & ölülerin ruhlarının huzur bulacağı vaadi ile dua alınıp satılabilen bir yapı olarak kendini yeniden tanımladı. İncil'in saf kaynağından giderek uzaklaştırıldılar. Böylelikle krallar & kilise hiyerarşisi sonuna kadar ittifak içinde hareket etti. Böylece Bogomiller (Müslüman Boşnaklar) gibi birçok halktan Hristiyanlıkta aradığını bulamayan, tatmin olamayan mültecilerin, taht taliplerinin & maceraperestlerin saray & kapı kulu (gulam) ocaklarındaki varlıkları Türkle-

rin zaferden zafere koşmasına yardımcı oldu. Onlar olmasaydı Hristiyan ülkelerde bu kadar bilgiye anında ulaşılamazdı. Türkler, Hristiyan kralların planlarından tam vaktinde haberdar olup onları engelliyordu. İmparatorluğun yönetimi büyük bir hızla bu Hristiyan dönmelerin eline geçmiş, hemen hemen bütün büyük devlet adamları & komutanlar Rum, Arnavut, Bulgar & Sırp asıllılardan çıkmıştır. Kendi ülkelerinde asla bu mevkilere çıkamayacak olan bu yetenekli dönmeler Osmanlı İmparatorluğunda büyük bir haysiyete & güce sahip oluyorlar, beylerbeyi oluyorlar, vezir oluyorlar hatta padişahın kızlarından veya kız kardeşlerinden biriyle evlenip bu kızların altın kafesine giden bir yol bulmuş oluyorlardı. Tıpkı Pargalı Damat İbrahim Paşa gibi. Savaşlarda veya ani sınır ötesi baskınlarda esir alınan Hristiyan çocuklar arasından sağlıklı, boylu boslu, eli yüzü düzgün & zeki olanları seçilip; enderunda ("en derin") (özel okullarda) sıkı bir eğitim görüp; koyu Müslüman olarak, gözü kara askerler olarak, yetiştirilip yeniçeri ocaklarına alınırlardı. Bu çocuklar 7-12 yaş arasındaki umut vadedenlerden toplanırlardı. Yeniçerilerin içinde de en iyileri, turnacı başları tarafından "eline, yüzüne bakılıp" turnayı gözünden vuruyorlardı! Beş yüzü seçilip birer ölüm savaşçısı hâline getirilirlerdi. Bunlara serdengeçti (dalkılıç) denilirdi & bunlar el üstünde tutulurlardı. Osmanlılarda ilk yeniçeri ocağı ise ikinci sultan Orhan Bey (1324-1362) döneminde Prusa (Bursa) alındığında (1326) düzenli bir ordu olarak (Romalıların lejyoner askerleri gibi) kurulmuştur. Yeniçerilerin tamamı at üstünde ok atan okçulardı. Sırtlarında ok sadağı & yayı, sağ elinin başparmağında yay kirişi yüzüğü "**zihgir**" (kemankeş, kirişçi, kiri) olan; eğri pala kullanan savaşçılardı. Şehzadeler de aynı şekilde yetiştiriliyorlardı. Savaş kostümleri ise ayaklarına kadar inen, üst üste atılmış birkaç pamuklu entariydi. Bunların üstüne (keçi derisinden yapılma) kaftan giyiliyordu. Bu kaftanlar hafif, yağmur geçirmez, son derece şık & zariftiler. Dizlerine kadar çıkan çizmeleri deriden & bordo kadifedendi ya da yemeni (çarık) giyerlerdi.

İpekli pazenden ya da başka kumaştan yapılma uzun poturlar giyiyorlardı. Poturlarının altındaki kapalı deliklerden, uzunca yola at üstünde giderlerken küçük su ihtiyaçlarını yapıyorlardı. Savaşa hazırlık sırasında, sefere çıkmadan entarilerini poturlarının içine sokuyorlardı ki özgürce savaşabilsinler.

Prusia' da (Bursa) kılıç & kalkan cenk oyunlarındaki gibi diz üstü mavi poturları olan halk dansçılarının kullandıkları poturlar biraz daha uzatılıp diz altına indirilmelidir! **Osmanlıda cenk (savaş) sanatının sırrı Bursa kılıç & kalkan halk dansının içinde gizlidir (savaşın balesi).**

O dönemde leventlerin & Türk deniz korsanlarının denizlerde rahat edebilmek & sıcaktan bunalmamak için kullandığı diz üstü poturlar olabilir. Ayrıca Bursa kılıç & kalkan halk danslarındaki alüminyum saplı, balçaklı kılıçların da şanlı Osmanlı kültürüne uygun orijinalleri yapılmalıdır. Savaş sıralarında mehteran vardı. Mehteran davullu (kös) müzik ile savaşa başlıyordu. Mehteranın büyük bir davulla (kös) çalınan özel bir marşı vardı. Mehteranın giydiği, ayak bileklerine kadar olan rahat, körüklü, uzun poturları herhâlde orijinal savaş kıyafetleriydi. "Türk gibi kuvvetli." deyimi ise Türklerin sağlam görünüşlü gür sakallarıyla eli yüzü oldukça düzgün, ellerine pusat yakışan savaşçılar olmalarındandı. Avrupalı şövalyeler yalnızca iyi koşan, kolay sürülen atları tercih ederken Türkler hızlı yürüyen, uzun süre koşabilen atlar dışında başka atları asla tercih etmiyorlardı. Bu hadîdülmizaç (öfkeli) savaşçılar, gökyüzünde aksungur (kartal cinsi yırtıcı kuş) uçuşurken aşağıda yakın pala cenklerinde kılıçların & kalkanların şakırdaması ile at kişnemeleri arasında bir ritim ile armoni oluşturuyordu âdeta. Savaşta düşman ordusunun değişik bölümlerine aynı anda saldırabiliyorlar, dağılıyorlar & tekrar birleşebiliyorlardı. Bu taktiğiyle ormanlık ya da dağlık alanlarda savaştıklarında büyük üstünlüğe erişiyorlardı. At üzerinde savurdukları palaların attıkları okları ıskalaması imkânsızdı. Tekrar

toplanmaları için komutanları küçük bir davula üç kez vuruyor, savaşçıları etrafında topluyordu. Bu sefer kaçarken kovalama sırası Türklere geçiyor, Türkler değişik yönlerden aniden saldırıyorlardı. Atları hep besili oluyor, uzun süre yorulmadan dörtnala koşabiliyorlardı. Atları kısa sürelerde serbest bırakıyorlar; altı avuç arpayı on iki avuç kıyılmış samanla karıştırıp, heybelere koyup, atlarının boynuna asıp onları yalnız geceleri besliyorlardı. Gündüzleri ise atları temizleyip tımarlıyor, yularlarını takıyorlardı. Atlarına öğle vakti olmadan asla su içirmiyorlardı. Yalnız öğleden sonra & akşam vakitlerinde, mola zamanlarında, erken bir saatte nehir kenarında durduklarında atlar buldukları bu suyu içiyordu. Geceleri ise atlarını üşümemeleri için keçeden yapılmış bezlerle örtüyorlardı. Atlar Kafkasya (Çerkez) usulü dizginlenip eyerleniyordu. Eyerler gösterişliydi, içleri boştu. Savaşçılar eyerlerin üstünde, dizleri çok yukarıda, bir koltukta oturur gibi derine gömülmüş vaziyette oturuyorlardı. Kalkanları ufak çaplı, ahşaptan veya sacdandı. Üzerleri deri ile kaplıydı & oldukça hafif idiler. At üstünde mızrakları (kargı), kılıçları, palaları & gürzleri vardı. Selçukluların Anatolia'ya girişi, Byzans İmparatorluğunun sonunun başlangıcıydı!

Atların en değerlisi "Ahalteke" altın renkli, muhteşem, asil bir at. İlk yetiştirenler Tekeboyu Türkmenleri'dir. Durmadan, yemeden, su içmeden koşan atlardır. Osmanlı ordusu için savaş atları olarak seçilip yetiştirilir.

1) Kutalmışoğlu 1. Süleyman Şah (1077-1086)
2) Melik Davut (1086-1092)
3) 1. Kılıç Arslan (1092-1107)

Kutalmışoğlu Süleyman Şah'ın oğlu (İznik 22 yıl Selçuklu'nun başkenti oluyor. Vali Ebu Kasım, İmp. 1. Alexios Kommenos dönemi)

4) 1. Mesud (1107-1155)
5) 2. Kılıç Arslan (1155-1192)
6) 1. Keyhüsrev (1192-1196, 1204-1210)

7) 2. Süleyman Şah (1196-1203)
8) 3. Kılıç Arslan (1203-1204)
9) 1. Keykâvus (1210-1219)
10) 1. Keykubad (1219-1237, Hz. Mevlâna Dönemi)
11) 2. Keyhüsrev (1237-1246)
12) 2. Keykâvus (1246-1249, 1249-1261)
13) 4. Kılıç Arslan (1249, 1261-1266)
14) 3. Keyhüsrev (1266-1283)
15) 2. Mesud (1283-1297)
16) 3. Keykubad (1297-1302)
17) Olcaytu Hudabende (1308-1316)
18) Ebu Sait Bahadır (1316-1335)

İlhanlılar (İl, han. İl hanlı)İran Moğollarıyla yapılan (1256-1353) Kösedağ (Sivas yakınları) Savaşı'nda (1243) Baba İshak 1240 tarihinde devlete karşı ayaklandı. 1242 yılında Moğollar Anatolia'ya girdi. 1243 yılında Kösedağ Savaşı'nda Selçuklular yenildi. Moğollar Türklerin savaş tekniklerini iyi bildiklerinden çok iyi savaştılar & Anatolia istilası başlamış oldu. Aynı zamanda bu Byzanslıların aleyhine de oldu. Parçalanan Selçukluda en batıda olan Osmanlı, Byzans'a komşuydu & bu kayı aşiretinde 4.000 çadır vardı. Tarih hep "Şöyle olsaydı, böyle olsaydı…" sözleriyle doludur. Tarihi büyük adamlar yapar. Selçuklu dağıldıktan sonra Osman Gazi tarih yazdı. Osman Gazi ufukların efendisiydi, uzak görüşlüydü. Küçük beylikten rüyaya, rüyadan devlete, muhteşem yüzyıllara taşıp batıya doğru akan büyük nehir oldular.

Bir fatih devletler vardır, bir de kâşif devletler vardır. Osmanlı fatih devletidir & aslında Roma'nın devamıdır. Amerika'daki eyalet sistemi Osmanlıdan alınmış & koloniler hâlinde kurulmuştur. Aslında dünyadaki hâkim devletlerden biri Romalılar, diğeri ise devamı Osmanlılardır. Osmanlı kuruluşu ise "tarih ile efsanedir". Türkler yaylak & kışlak yerlere yerleşen kıvrak,

pratik zekâlı, savaşçı, konfederasyonu olan atlı, okçu göçerlerdi. Batı Roma'nın son yıkılış dönemlerinde Khunlar, Vizigotlar kademe kademe İtalya'ya yayılırken savaşlar Orta Çağ'da her şeyi değiştirecek, doğuda da Osmanlı Devleti çok temkinli olacaktır. Anatolia'daki **Karamanlar** Hristiyan Oğuz Türkleridir, aslında Şamanist kökenlidirler. Toroslarda & Karaman, Konya'da bulunurlardı. Dönemin Kiev Rusyası'nda ise çoğu şey Moğollar & Altınorda Devletlerinden sonra öğrenildi. Altınorda istilası ile Moğol istilası da başlangıçtı. Türkler aslında Batılılardan daha iyi örgütlenebilen bir topluluktu. Türkler at üstünde cirit oynarlarken âdeta savaşın balesini yapıyorlardı.

Anatolia'da kadınlar da at üstünde bebeklerini emzirirlerdi. At & yiğit demek, hırs & güven kazanmaktı. Yeniçerilerde & enderunda tımarlı süvarilere at üstünde ok atma eğitimi ile cirit atma eğitimi verilirdi. Yani atlı yiğitler mehteran eşliğinde önemliydi. Anatolia'da ardı ardası kesilmeyen Haçlı ordusunu da bu yiğit Türkler önlemiştir.

Cirit Alayları

Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubad (1301-1303) atlı cirit oyununu çok severmiş. Sultan Genç Osman (2. Osman) (1618-1622) & Sultan 4. Murad (1623-1640) önem verirdi. Günümüz Türkiyesi'nde ise at üstünde ok atmak, cirit atmak unutulmuş gözüküyor. Ama son zamanlarda Biga & Yüreğir Kaymakamlıklarınca at üstünde okçuluk etkinlikleri yapılmaktadır. Başkalarını da yanlarına çekip çoğaldılar. Anatolia tekfurlarından Türklere dönen de oldu (Harmankaya Tekfuru Michael Koses gibi), Batı'ya dönen de oldu. Bu arada Karadeniz'deki Rum Pontus Hellen değildi. İçlerinde Gürcüler & Ermeniler de vardı. Moğol istilasının başlangıcı son derece acımasızdı, "taş üstünde taş, baş üstünde baş bırakmıyorlardı" ama yerleştikten sonra konstrüksiyon (yapılanma) başlar. Moğolların **baskak** denen vergi memurları vardı. Anatolia tarihimizde & onun günümüze kadar ulaşan

izlerinde yolculuğa devam ediyoruz.

İran Moğolları & Batı Moğolları olarak da anılan İlhanlılar (İl, han. İl hanlı.) İran, Irak, Anatolia & Kafkasya'da egemenlik kurmuş bir Moğol hanedanıdır. 13. yy.ın ikinci yarısında Anatolia Selçukluları tarihinde de önemli bir rol oynamışlardır.

Moğollar daha Cengiz'in sağlığında Harezmşahları ortadan kaldırmak amacıyla İran'ı istila etmiş, daha sonra Moğol orduları Anatolia içlerine kadar ilerleyerek 1243'te Kösedağ Savaşı'nda Anatolia Selçuklularını büyük bir yenilgiye uğratmıştı. Ama bunlar geçici birer istila hareketiydi. 1251'de Moğol Büyük Hanı **Möngke**, bu kez kardeşi **Hulagu**'yu Batı & Ön Asya'yı Moğol egemenliği altına sokmakla görevlendirdi. 1256'da İran'a giren **Hulagu** 1258'de de Bağdat'ı ele geçirerek Abbâsî Devleti'ni ortadan kaldırdı. Moğol ilerlemesi ancak 1260'ta, Filistin'deki Ayn Calut'ta Memlûkler, Sultan **Baybars** tarafından durdurulduğu. Bunun üzerine geri çekilen Hulagu, Azerbaycan'daki Meraga kentini merkez edinerek ele geçirdiği topraklarda yeni bir devlet oluşturdu. Hulagu bölgeyi Büyük Han adına yönettiği için "ilhan" sanını aldı. Ondan sonra gelen hükümdarlar da bu sanla anıldı. Hulagu iyice zayıflayan Anatolia Selçuklularını da İlhanlı yönetimine bağlayarak Orta Doğu'da yeni bir güç oluşturmayı başardı.

Hulagu'nun ölümünden sonra (1265) başa geçen Abaka bu toprakları elinde tutmak için baş düşman saydığı Memlûklere karşı dikkatli bir siyaset izledi. Abaka döneminde (1265-1282) Anatolia Selçukluları yoğun İlhanlı baskısına karşı zaman zaman Memlûklerden destek almaya çalıştılarsa da pek başarılı olamadılar.

1295'te başa geçen **Gazan**, İslam dinini kabul eden ilk İlhanlı hükümdarı oldu. Bu arada büyük Moğol Hanı **Kubilay** ölmüş (1294), İlhanlıların merkezle olan bağları gevşemişti. Gazan'dan sonra tahta çıkan **Olcaytu** (1304-1317) ile **Ebu Said Bahadır**

(1317-1335) dönemlerinde İlhanlılar bir yandan iç ayaklanmalarla uğraştılar, bir yandan da Memlûkler ile mücadeleyi sürdürdüler. Ebu Said Bahadır'ın 1323'te Memlûklerle bir barış antlaşması imzalaması bu sorunu büyük ölçüde çözdüyse de iç savaşlarla iyice yıpranan İlhanlılar önce Irak'ta, ardından da Anatolia & İran'da denetimi yitirmeye başladılar. Ebu Said Bahadır'ın vâris bırakmadan ölmesinden sonra Celâyirîler yönetimi ele geçirdiler. İlhanlı tahtına göstermelik birkaç han atadıktan sonra, 1353'te bu hanedana kesin olarak son verdiler. Anatolia beylikler, Irak & Azerbaycan Celâyirîler & Çobaniler, Güney İran Muzafferiler, Horasan da Serbedariler arasında paylaşıldı. Göçebe & istilacı bir kavim olan Moğollar bir bölgeye yerleşip düzenli yönetimler kurduklarında yerleşik uygarlığı benimseme yolunda da adımlar atmışlardır. İlhanlılar da buna örnek gösterilebilir. Gazan'dan önceki hükümdarlar Budacı olduklarından İran'da birçok Buda tapınağı yaptırmışlardı. Gazan İslam dinini kabul edince bunların hepsini yıktırıp camiler yaptırdı. İlhanlı mimarlığı geleneksel İslami biçimler & yerel etkiler yanında Orta Asya mimarlık anlayışını Orta Doğu'ya taşıması bakımından önem taşır. Olcaytu'nun vezirliğinin İlhanlı Dönemi mimarlık yapıtları bu üç kaynaktan gelen etkilerin ilginç bir birleşimidir. Bu dönemden kalma önemli mimarlık yapıtları olarak Meraga Rasathanesi, Tebriz'deki Gazaniye, Rab-ı Reşidi & Ali Şah Camileri, Sultaniye ile Isfahan & Bakü'deki türbeler gösterilebilir. Anatolia'da da bu dönemden kalma mimarlık yapıtları vardır. Bunların en önemlisi yapımı 1310'da tamamlanmış olan, Erzurum'daki Yakutiye Medresesidir. İlhanlılar Budacı dönemde resim sanatında da ileri gitmişlerdi. Türklerin tarihi bakımından da önemli bir kitap olan Câmi'ut-Tevârîh'in yazarı Reşîdüddîn (1245-1318) de İlhanlılar Dönemi'nde yaşamıştı.

Anatolia/Anadolu Selçuklu Devleti Sultanları (1040-1308)
Kutalmış (1060-1077) (Büyük Selçuklu Devleti'nin tahtı için Alp Arslan'la savaşmıştır. 1072'de Harzem Kalesi komutanı

Yusuf el Harezmi Oğuzların Üç oklar boyundan Alp Arslan'ı öldürmüştür.)

Arslan Yagbu oğlu Kutalmış Tuğrul & Çağrı Beylere isyan etti. Alp Arslan ile Kutalmış savaşta vefat etti. Alp Arslan çok üzüldü, oğlu Melikşah Kutalmışoğullarını İsfaham'da geçici olarak hapsetti. Bir müddet sonra serbest bıraktı.

"Her nereye yönelirsen ve hangi düşmanın üzerine yürümek istesem daima Allah'tan yardım dilerim. Dün bir tepeye çıktım ordunun azametinden ve askerlerimin çokluğundan dolayı altında yer titriyordu. Kendi kendime "Ben bütün dünyaya hükmeden biriyim, bana kimsenin gücü yetmez" dedim. Bu yüzden Allah Teâlâ beni yarattıklarının en zayıfı karşısında aciz bıraktı. Allah'tan mağirifet diler ve bu düşüncemden dolayı beni affetmesini niyâz ederim."

- Alp Arslan
(ölmeden önce söylediği son sözü)

Kutalmışoğlu Süleyman Şah 1. (1077-1086)
"Alp Arslan'nın emmi oğlu, Anadolu Selçuklu Devletinin kurucusu"
Ebu'l-Kasım'ın Yönetime El Koyması (1086-1092)
I. Kılıç Arslan (1092-1107)
"Kutalmışoğlu Süleyman Şah 1. oğlu" Nicea (İznik)'yı başkent yaptı(22 yıl).
Melikşah (Anatolia, Selçuklu) (Şahinşah) (1107-1116)
I. Rükneddin Mesud (1116-1156)
II. Kılıç Arslan (1156-1192)
I. Gıyâseddin Keyhüsrev (birinci defa) (1192-1196)
II. Süleyman Şah (Rükneddin) (1196-1204)
III. Kılıç Arslan (1204-1205)
I. Gıyâseddin Keyhüsrev (ikinci defa) (1205-1211)
I. İzzeddin Keykâvus (1211-1220)

Ertuğrul Gazi Dönemi (1188-1281)
I. Alâeddin Keykubad (1220-1237)II. Gıyâseddin Keyhüsrev (1237-1246)
II. İzzeddin Keykâvus (1246-1260)
IV. Kılıç Arslan (Rükneddin) (1248-1265)
II. Alâeddin Keykubad (1249-1257)
III. Gıyâseddin Keyhüsrev (birinci defa) (1265-1282)

Osman Gazi Dönemi (1258-1326)
II. Gıyaseddin Mesud (1282-1284)
III. Alâeddin Keykubad (1284)
II. Gıyâseddin Mesud (ikinci defa) (1284-1293)
III. Alâeddin Keykubad (ikinci defa) (1293-1294)
II. Gıyâseddin Mesud (üçüncü defa) (1294-1301)
III. Alâeddin Keykubad (üçüncü defa) (1301-1303)
II. Gıyâseddin Mesud (dördüncü defa) (1303-1307)

Selçuklu Anatoliası kolayca bir kenara konulacak değildi. Özellikle tarikatlar, tekkeler; Selçuklu İranı (Horasan & İran Zerdüştlüğü), Suriyesi & Anatoliası ile atabeyler de geleceğin komutanlarıydı. Örneğin Nureddin Zengi ile Selahaddin Eyyubi de öyleydi.

Türk İmparatorluğu

1. Türk İmparatorluğu: Hunlar (Khunlar) (M.Ö. 220-M.S. 216, 436 yıl)

2. Türk İmparatorluğu: Siyenpi (216-394, 178 yıl)
3. Türk İmparatorluğu: Aparlar (Avarlar) (394-552, 156 yıl)
4. Türk İmparatorluğu: Köktürk (Göktürk) (552-745, 193 yıl)
5. Türk İmparatorluğu: Uygur (Dokuz Oğuz, on Uygur) (745-940, 195 yıl)
6. Türk İmparatorluğu: Karahanlılar (940-1040, 100 yıl)

Khunlardan otuz sekiz, Siyenpilerden on altı, Uygurlardan on beş, Karahanlılardan on büyük Türk hakanı imparatorluk tahtına oturmuştur.Türkler (Turkoman, Turcopulos)Ana yurdu Orta Asya'nın kuzeydoğusu, Baykal Gölü'nün güneyidir. Ural-Altay-Turan ırkı (üç ırk), Moğollar ile Tunguzlar (Mangurlar) (M.Ö. 220-209) & Teoman (Tuman) Yabgu ile imparatorluk olmuştur. Yerine oğlu Mete Han (Mao-tun, Motun) (M.Ö. 209-174) geçti. İlk kara kuvvetleri ordusunu kurdu. Aslında tarihimiz üç bin yıldır. Türklerin ölümsüz kıldıkları bu İkinci Büyük (Oğuz Khan) Türk hakanı, genişliği 18 milyon km2yi bulan imparatorluk bıraktı.

Türkiye İsmi Nereden Geliyor? Orduları Diyar-ı Rum'u yani Roma İmparatorluğunun Anatolia topraklarını fetheden devlet & toplum 11 yy. içinde İran yaylasından göçebeleri, şehirlileri, dervişleri, zanaatçıları & askerleriyle Anatolia'ya aktı. Onlar kendilerine "Romalı, Rumi" diyorlardı. Gerçi Türkmen olduklarını bilirlerdi ama asıl 12. yy.da Anatolia'da ticaret yapan Cenovalı & Venedikli tüccarlar & diplomatik raporlarını yazdıkları devletleri bu ülkeye "Turchia, Turcmenia" demeye başladı. Sadece Hellenlerin değil; Kapadokyalı, Ermeni, Arami (Süryani), Kürt, Gürcü kavimlerin yaşadığı bu ülkede Türkler çok çabuk ara bulucu & yaygın ekseriyer durumuna yükselmişti. Dilleri (Lingua Franca) ortak anlaşma dili hâline geldi. Zaten 2,5 asır sonra da Balkanlara yerleştiler. Türklerin Müslüman oluşu 12. yy.da başlamıştır. Göre göre, yavaş yavaş, baskı altında kalmayarak, isteyerek Müslüman olmuşlardır; zorla Müslüman olmamışlardır. İran etkisinde kalarak Müslüman oldular (M.S. 652). O dönemde İran etkisi çok hâkimdi. İlk Müslüman Türk devleti Karahanlılardır (940).

12 & 13. yy.lar Anatolia'da Türkleşme & İslamlaşmanın gerçekleştiği dönemlerdir. Anatolia'nın Türk & İslam yurdu hâline gelmesinde pek çok etken vardır. Bunlardan biri tasavvuf & ta-

savvufi zümrelerdir. Ahmed Yesevî, Mevlâna, Hacı Bektaş-ı Veli & Yunus Emre gibi sufiler Anatolia insanının hamisi hâline gelmişlerdir. Yeseviyye, Mevleviyye, Kübreviyye, Sühreverdiyye & Rufâiyye gibi tarikatlar ise zaviyeleri ile Anatolia'nın mamur hâle gelmesinde önemli roller üstlenmişlerdir. Anatolia Müslümanları genelde tasavvufa meyyal (meyilli) zümrelerdir. Zaviyeler Anatolia insanının buhranlı anlarında sığındığı liman hâline gelmiştir. Toprağın işlenmesinde, zanaat dallarının gelişmesinde, sosyal barışın sağlanmasında, dinî eğitimin verilmesinde önemli roller üstlenmişlerdir. Osmanlının kuruluşunda & Anatolia birliğinin Osmanlılar çevresinde oluşturulmasında Osmanlıların İslam'ın cihat emrini & İslam'ı yayma arzusunu ifa etmesi, uç beyliğinin kabulü ile Byzanslılarla mücadelesi & Müslümanlarla uğraşmamaları önemli sebepler olduğu gibi Ahiliğin & Horasan erenlerinin de çok mühim rolü vardır. Âşıkpaşazâde, onları "gaziler, alp erenler, Ahiler, Bacıyan-i Rum, Abdalan-ı Rum" gibi isimlerle anmıştır. "Horasan erenleri" denen gazi dervişler kitlelere cihat & i'la-yı kelimetullah umdelerini işliyorlardı. Bu erenlerin ocağında yoğrulan Türkler yerlerini, yurtlarını terk ederek i'la-yı kelimetullah uğruna şehit oluyorlardı.

O dönemde iki etkin misyonerlik dönemi vardı: Hristiyanlarda Byzans (farklı uygarlıkların ortak kökeni, birleşme noktası), Müslümanlarda ise Abbasi Dönemi (1492'de sekiz yüzyıllık muhteşem Andalucia (Endülüs) Emevî Devleti'ni yıkıp Müslümanlara & Yahudilere kıydılar.) Abbasiler kendi dilleri, dinleri & kültürleri ile bir yere gelmişlerdi. Eğer Osmanlılar da böyle yapmış olsalardı bugün Avrupa'nın ½'si Türkçe konuşuyor olacaktı. İşte o zaman Türkçe en çok konuşulan dil İngilizce gibi kıstas niteliğinde bir dil olacak & başka bir dile ihtiyaç duyulmayacaktı. Türkçe dilinde İslam'da misyonerlik nasıl olurdu? Bu dönemde biz & İlahiyat Fakültesi mezunu değerli hocalarımız Tora (Tevrat), Mizmorlar (Zebur) & Bible'ı (İncil) çok iyi okuyup, bilip; İngilizceyi de ana dilimiz gibi öğrenip konuşursak Batı ile karşı-

lıklı, yumuşak bir üslupta konuşulup, orta bulunup İslam'da da misyonerlik yapılabilir zira üç ilahi dinin de yolu tek yoldur, aynı Yaradan'a, Allah'a inanmaktan geçer.

Osmanlı Türkleri Oğuzların Bozok kolundan Kayı Boyu'na mensupturlar. Kayı Han, Gün Han'ın oğludur. Kayı kelimesi ise "dağdan inen sel, tipi, çığ" manasındadır. "Kayılar kayarak yüksek dağlardan sel gibi geldiler**. Zaten sert rüzgârlar yüksek dağlarda esiyordu**." Oğuz "kutlu kabileler" anlamındadır. Türk "kuvvetli, güzel" anlamındadır.

Oğuzlar Oğuz Han'ın neslinden gelen en temiz soydur. **Hunlar** Müslümanlığı kabul edince **Türkmen** adıyla adlandırılırlar. Türkler, Avrupalı kavimler gibi beyaz ırktandırlar. Moğollar ise ayrı bir kavimdir. Oğuz Türkleri beyaz tenli, kumral saçlı, ela gözlü, kuvvetli vücut yapılı **("Türk gibi güçlü, kuvvetli." sözü buradan gelir.)** & yüksek ahlaklıdırlar. Hürriyet & istiklaline âşık bir millet olduğundan tarihte hiçbir dönemde esaret (boyunduruk) altına girmemiştir. Oğuzların cihan tarihinde devletleri 3.000 yıldan beri devam etmektedir. Oğuz Türkleri; Khun Türkleri, Göktürk İmparatorluğu, Selçuklu İmparatorluğu & Osmanlı İmparatorluğu olmak üzere birbirinin devamı olarak dört büyük imparatorluk kurmuşlardır. İlk üç imparatorluk Çinliler ile Moğolların sürekli akınlarıyla yıkılınca sonucunda Oğuz Türkleri Osmanlı İmparatorluğunu kurdu. Türk dilini konuşan bütün oba, oymak & boylara genel olarak "Türk" denirdi. Günümüzde "Türk gibi kuvvetli." sözü, Türk kelimesinin "kuvvetli, güzel" manasına gelmesindendir. Oğuz kelimesi ise "kutlu kabileler" anlamındadır.

Kutalmışoğlu Süleyman Şah 1. (1077-1086) Oğuz Han'ın neslindendir. Caber Kalesi, Rakka civarında; Fırat Nehri'nde boğularak ölmüştür (karıştırılmasın! Anadolu Selçuklu Devletinin kurucusu Kutalmışoğlu Süleyman Şah 1.'nin (1077-1086) kabri

Caber Kalesindeki/Suriye Türk toprağındadır, Anadolu Türklerinin atası Kutalmışoğlu Süleyman Şah 1.'dir!). Osmanlıların Oğuz Han'a kadarki silsilenameleri eski el yazma tarihlerinde kayıtlıdır. Kaya Alp oğlu Süleyman Şah (... - 1188) ise Ertuğrul Gazi'nin babasıdır, o da Fırat Nehrinde boğularak ölmüştür (kabri o civarlarda bir yerlerdedir. Caber Kalesindeki Kutalmışoğlu Süleyman Şah 1. ile karıştırılmasın). Kızıl Boğa, Baytimur, Iğla, Kutluğ, Doğan, Kaytun, Sungur Tekin, Baki, Sunka, Yakıtimur, Basak, Göktürk, Oğuz Han & Kara Han olmak üzere şecereleri devam etmektedir [Osmanoğulları, Kayıların (Bozokların) Günhanoğulları soyu: Gün Han, Ay Han, Yıldız Han.]

Selçuklular yıkıldı & Anatolia halkı esarete düşmeden, hemen Ertuğrul Gazi oğlu Osman Gazi & onun da oğlu Orhan Gazi (1326) tarafından yeni bir devlet kuruldu. Türkler hep ateş çemberlerinde imtihan edildiler & Allah'ın izniyle varlıklarını korumayı hep başardılar. Önce büyük Selçuklular, sonra Anatolia Selçukluları, daha sonra da Osmanlılar, o da dağılınca yeni Türkiye Cumhuriyeti kuruldu. Avrupa'nın o dönemden bu döneme zihniyeti "Anatolia, Türklere bırakılmayacak kadar güzel bir ülkedir." şeklindedir. Üst aklın bu düşünce & hesaplarıyla onlar Türkiye'ye nasıl sahip olacaklardır? Bölerek. Ama bu zihniyetlerin hesaplayamadığı şudur: Türkler bu vatanı 1.000 yıl önce iman, bilek & kılıç gücüyle almıştır. Geriye dönüş yoktur. Kılıç gücüyle alınan bir ülke de asla satılamaz & bölünemez. Türklere düşen görev millî birlik & beraberliği kalplerinde millî şuur ile taşımaktır.

Türkler tarih boyunca kırk bir devlet, otuz üç beylik, yirmi bir atabeylik, on altı imparatorluk & cumhuriyeti kurmuşlardır. Son olarak biz atalarımız Osman Gazi'nin, Fatih Sultan Mehmed'in, Mustafa Kemal Atatürk'ün yurdunun nesliyiz. Ne mutlu vatanını, bayrağını sevene!

OSMANLILAR (DEVLET-İ ALİYYE-İ OSMANİYYE) (1299-1922)

Osman Gazi'nin askeri Başbuğ Alp (Alperen) yalnız pusatı ile değil, nefsi ile savaşandır. 5.000-8.000 kişilik ordusu vardır. 1299'da yeniçeri geliyor, **Bafeus** (Koyunhisar) Savaşı'ndan sonra (1302) Osmanlı Beyliği kuruluyor. Prusa fethi için 1303 yılında Osman Gazi tarafından abluka altına alınıyor (Osman Gazi'nin yeğeni Aktimur'dur). Önce İznik (Nikea) Muharebesi (1302), sonra Bafeus (Koyunhisar) zaferi. Prusa Ovası'na Türkmenler yerleştiriliyor. 1305'te Karesi Beyliği Avrupa yakasına geçiyor. İlk Trakya fatihi Karesi Beyliğidir.

Osman oğlu Orhan Gazi Prusa'yı 1326'da fethediyor [1321'de Apemeia'yı (Mountania) aldı, **kalesini tamamen yıktı].** Orhan Gazi Osmanlı Devleti'nin kurucusudur. Darüssaltana'da ilk sikkeyi (akçe) bastırıyor. 1131'de Nicea (İznik), 1337'de İzmit (Nicomedia) alınıyor. (İbn-i Battuta dönemi, 1324-1333 yılları) **M.S. / A.D. 1357**'de Süleyman Paşa Bolayır'da atının ayağının çukura takılmasıyla atıyla beraber düşerek ölüyor, atı da yanına gömülüyor. **1361'** de Edirne (Hadrianapolis), Şehzade 1. Murad otuz altı yaşında iken fethedildi.

Oğuz Han (M.Ö. 173)
Oğuz Karahan nesli, Kayı Boyu'ndan.

Kaya Alp
Süleyman Şah'ın babası. Kabri Ahlat, Siirt'tedir.
Haime (Hayme Ana)
Ertuğrul Gazi'nin annesi (Bey Ana, Gazi Ana).

Karacahisar Kalesi & Tekfuru Vasilius ile Prenses Hellena Dönemi

Prenses Hellena, eski tekfurun kızıdır.

Ertuğrul Gazi (diriliş) (1188-1281)
Doksan üç yaşında, Kayı aşiretinin beyi.

Ertuğrul Gazi' nin Rüyası

Rüya ile amel edilmez amma rüya tamamen inkâr da edilemez. Bu rüya Kara Osman'ın (**Osmalino**) nesli İslam'ın sancaktarlarıdır. Rüya gibi Osmanlı İmparatorluğu, rüyadan devlet kuracaklardı. Gün gelecek, Prusia'yı (Prusa) da Konstantiniyye'yi de (İstanbul) alacaklardı. İt Burnu (**Uludere)**, Eskişehir yakınındaki Ahi Tekkesi'nin şeyhi Şeyh Edebalı'nın (Edebali) duası ise şöyle idi: (Kara Osman'a uzun uzun bakarak) "Ya Rabb'i, bu beye & onun soyuna din-i mübin-i İslam'a hizmet etmeyi nasip et." Osmanlı Beyliğinin kurucusu olan Osman Gazi'nin babası Kaya Alp oğlu **Ertuğrul Gazi** (1188-1281) Oğuzların Bozok koluna bağlı Kayı Boyu'ndan Süleyman Şah'ın oğludur. Cengiz'in İslam ülkesini talan ettiği sırada bunalan Kayı aşiretinin şefi olan babası Selçuklu topraklarında yaşamak üzere kabilesiyle beraber ülkesini terk etmiş, Amuderya'yı (Amuderya Nehri/Ceyhun Nehri) geçip Oğuzların yoğun olduğu Ard Havzası'na gelmişti. 1220'lerde Horasan'ın kuzey sınırına, oradan Karakum Gölü'nün güneyine, oradan da Merv yoluyla Ahlat'a ulaşmıştı. Moğol ateşinin Doğu Anatolia'yı da sarması üzerine kabilesine daha uygun bir yer arayan Süleyman Şah Rakka civarında Fırat Nehri'nden geçerken boğulmuş olup, kabri oradadır **(karıştırılmasın! Caber Kalesi'ndeki Süleyman Şah Anadolu Selçuklu'nun kurucusu Kutalmışoğlu Süleyman Şah'tır)**. Babalarının vefatından sonra Ertuğrul Gazi kabileye reis seçildi. Ağabeyleri Sungur Tekin & Gündoğdu, kendilerine tabi kabile mensuplarıyla beraber Ahlat'a geri döndüler. Ertuğrul Gazi ise kardeşi Dündar Bey ile beraber batıya hareket etti. Sivas yakınlarında konakladıkları sırada Selçuklu ordusu ile büyük bir Moğol birliğinin savaşına şahit oldular. Selçukluların yenilmekte olduğunu görünce kuvvetleriyle onların yardımına koşan Ertuğrul Gazi, Selçukluların galip gelmelerini

sağladı. Bunun üzerine Selçuklu Devleti'nin hükümdarı Sultan 1. Alâeddin Keykubad (1219-1237), Ertuğrul Gazi'ye Karadağ bölgesini verdi (1230). Ertuğrul Bey bir süre burada kaldıktan sonra oğlu Savcı Bey'i Konya'ya gönderince Prusa ile Kütahya arasındaki Domaniç Dağları **yazlık**, Söğüt ile Karacaşehir **kışlak** olmak üzere kendilerine verildi. Bunun üzerine Ertuğrul Gazi aşiretiyle beraber gelip Söğüt & Domaniç'e yerleşti. O civarlarda oturan Afşar & Çavdar aşiretlerinin etrafa verdikleri zararlara engel oldu. Hristiyan tekfurlarla (vali, satrap) da iyi geçinmeye dikkat etti. Adaleti, halka olan iyi davranışları ile yardımları o kadar çoktu ki Hristiyan halk bile kendisini sevip sayıyordu. Ertuğrul Gazi'nin günden güne kuvvetlenmesi Karacahisar tekfurunu kendisine cephe almaya yöneltti. Bunun üzerine Ertuğrul Gazi Konya'ya gidip Sultan 1. Alâeddin Keykubad'ı (1219-1237) bu hisarın fethine teşvik etti & beraberce gelerek Karacahisar'ı kuşattılar. Moğolların Konya Ereğlisi'ni kuşatması üzerine Sultan Alâeddin geri döndü. Ancak Ertuğrul Gazi muhasaraya devam etti. Bir süre sonra kaleyi fetheden Ertuğrul Gazi, Byzans İmparatoru **Dukas** döneminde tekfur & diğer esirleri kardeşi Dündar Gazi ile birlikte Konya'ya, Sultan'a gönderdi. Ertuğrul Gazi, Selçuklu Sultanı Alâeddin'in ölümüne kadar, altı sene etrafın fethi için bütün gayreti ile çalıştı. Sultan'ın vefatından sonra Selçuklu hükümdarları arasındaki taht & taç kavgalarına karışmayarak Söğüt uç bölgesinde tekfurlarla mücadeleye devam etti. 1281 yılında, doksan üç yaşındayken Söğüt'te Hakk'a kavuştu, oraya defnedildi. Zevcesi Halime Hatun, çocukları Gündüz Alp & Saru Batu Savcı'dır (Zevcesi Mehlika, oğlu Baykoca). Osmancık (Osmalino, Kara Osman, Osman Gazi Ahmet Cevdet Paşa'nın naklettiği, Hz. Muhyiddin-i Arabi'nin İlm-i Cifir'i ile Kur'an-ı Kerim ayetlerinden öğrendi.

Eddayuratu Humaniyye fit devleti Osmaniyye yani Osmanlı Devleti'nde Soy İdaresi

Dört Türk boyundan Oğuz Karahan nesli, Kayı: Bozokların Günhanoğulları kolundan, Oğuz Boyu' ndan bir Türk topluluğudur. Anatolia' ya gelenlerin çoğu Kızılırmak' ın batısına yerleşti. Osmanlı Devleti' nin kurucuları bu kabiledendir [İnegöl/Angelokoma Tekfuru Nikola, Belokoma/Bilecik Tekfuru Digenis, Yarhisar Tekfuru Johannis, Selçuklu Sultanı 3. Alâeddin Keykubad, Harmankaya Tekfuru Mihael Koses (Köse Mihael), Prusia Tekfuru Barsak (Pursuk) & yardımcısı Saros' un dönemi. İlhanlı Moğolları saldırınca Selçuklu hükümdarı Sultan 3. Alâeddin Keykubad (1301-1303) başkentini terk edip, tacını & tahtını bırakıp kaçtı.]

BİRİNCİ SULTAN 1. OSMAN BEY

(Osmalino) (1281-1324) 1258-1326.

Yaşı 68. Babası Ertuğrul Gazi dönemindeki Kayı Boyu' ndan sonra beylik kurdu. Hayal bile edilemeyecek şekilde adını küçük bir beylikten, rüyadan devlete, muhteşem yüzyıllara, imparatorluğa taşımıştır. Uzak görüşlüydü, öyle de oldu. Vasiyeti üzerine bedeni Prusa (Bursa) toprağına düştü. Rüyasında gördüğü o ulu İnkaya çınarına tohum olmak içindi. Atının adı da **Ay Işığı** (Moonlight) idi. Orta boylu, çatık kara kaşlı, kara gözlü, yuvarlak yüzlü, koç burunluydu.

Byzans İmparatoru 3. Andranikos, Prusa (Prusia) Tekfuru Pursuk (Barsak), Prusya Tekfuru Yardımcısı **Saros**, Belokoma (Bilecik) Tekfurları Aliates & Digenis, İnegöl Tekfuru Nikola, Yarhisar Tekfuru Johannes, Karacahisar Tekfuru Nikeferos dönemi, Osman Gazi Karaca Hisar'da kendi adına ilk sikkeyi bastırdı (1299). Oğlu Orhan Gazi ilk Osmanlı akçesini bastırdı (1327).

Komutanları Konur Alp, Turgut Alp, Abdurrahman Gazi, Akça Koca, Gündüz Alp, Kara Mürsel, Saltuk Alp idi. 1. Osman Bey' in 1299 yılında İnegöl' ü alması Osmanlı Devleti' nin kuruluşu olarak kabul edilir. "**O**, tüm Avrupa & dünya tarihinin kilit

taşıdır. **O** olmadan Avrupa & dünya tarihi olamaz, bilinemez. **O,** Selçuklu Devleti'nin esas mirasçısı, uzun Osmanlı tarihinde sözün başıdır. **O,** Osmanlı tarihinde var oluşun aklıdır. Bu sözün başına ne Tanrıça Kybele (Artimus, Artemis, Diana) ne Bithynia Prusiası & Roma'nın pagan tanrıları ne de Hellen tanrıçaları direnebilir." Oğuzların Kayı aşiretinin reisi Ertuğrul Gazi'nin üç oğlunun [Gündüz Alp, Sarı Batu Savcı & Osmancık (Osmalino, Kara Osman)] en küçüğü ittifakla bey seçilip başa geçti, muhteşem bir devletin temelini attı. Rivayetlere göre daha o doğmadan önce babası Ertuğrul Gazi'ye manen bildirilmişti. Babasının hocası & mürşidi, İt Burnu (Uludere), Eskişehir yakınlarındaki Ahi Tekkesi şeyhi Hz. Şeyh Edebali'yi (Âyan: Ahi) kendine rehber edindi, onun manevi terbiyesi ile aşiret reisi oldu. Şeyh Atabalı (Adabalı, **Edebali**) Osmanlı İmparatorluğunun maneviyat güneşi, manevi kurucusu & mimarıdır. İşte rüyadan devlete muhteşem bir imparatorluğun temelini atan cengâverler sultanı Osman Bey, Şeyh Adabalı'nın (Edebali) kızı Rabia Bala Hatun ile evleniyor. **İlk evliliği 1280 civarında, Sultan Orhan'ın annesi ile Selçuklu vezirlerinden Ömer Abdüllaziz Bey'in kızı Mal Hatun (Malhun) iledir. 1289 yılına doğru Şeyh Adabalı'nın (Edebali) kızı Rabia Bala Hatun ile evlenince nüfuzu & kudreti arttı. Bu hanımdan Şehzade Alâaddin Ali dünyaya gelmiştir.** Osmanlı soyu Silsile-i Nakşibendi'ye dayanır yani Evlad-ı Resul'dendir, Seyyid'dir. Anne tarafından Osmanlıların soyu Peygamber Efendimize kadar dayanır. Osman Bey olmasaydı Avrupa tarihinin anlamı & heyecanı olmazdı. **O** olmasaydı İslam bu kadar, Balkanlara kadar geniş olmazdı.

O, 1326 yılında Osmanlı sultanlarının genetik hastalığı olan nikris (gut, damla, podagra) yüzünden Hakk'a kavuştu, vasiyeti üzerine Prusa'ya getirildi & bedeni Prusa toprağına düştü. Bir zamanlar rüyasında gördüğü muhteşem **İnkaya çınar ağacı**na tohum olmak içindi. Bu ulu çınar Osmanlının simgesiydi. Keşiş Dağı'nın (Uludağ) 2.543 m yüksekliğinden karın öz suyunu alıp

toprağın üstünden & altından akan kar suları bu çınarın köklerini besliyordu. Kökler, kilometrelerce toprak altına yayılıyordu. Osmanlı da bu ulu ağaç gibi köklerinden aldığı gücü dallarına taşıdı. Rüyadan devlete, oradan da muhteşem yüzyıllara & efsanevi mirasa… **O** uzak görüşlüydü, öyle de oldu. Atının adı da neydi? **Ay Işığı (Moonlight)** idi. Bundan sonra herkes Kayılara "Osmanoğulları, Osmanlılar" diyordu. Çünkü Kayılar dağlardan kayarak sel gibi geldiler & cihan imparatorluğu kurdular. Ondan bir zincirin halkaları gibi kopmaması gereken mirası bize, Türkiye Cumhuriyeti' ne bıraktılar. Osmanlılar, Selçukluların küllerinden doğdu. Türkiye Cumhuriyeti de Osmanlıların küllerinden doğdu.

Kayı: Bozokların Günhanoğulları kolundan, Oğuz Boyu' ndan bir Türk topluluğudur. Anatolia' ya, konar göçerlerin çoğunluğu Ahlat' tan Kızılırmak' ın batısına yerleşti. Osmanlının kurucuları bu kabiledendirler.Ahlat mayalanma, Söğüt ile Domaniç sallanma yeridir. Prusia (Prusa, Bursa), Edirne (Hadrianapolis) & Konstantiniyye Yükselme Dönemi' dir. Oğuz "kutlu kabileler" anlamındadır. Kayı "dağlardan kayarak inen sel, tipi, çığ", yörük "yörü, yörüyen, göçebe", kısık (kızık) "insan-ı kâmil, tam insan, töreye saygılı halk" demektir. İnsan hangi yöne yürürse yürüsün, sadece eceline/kaderine yürür.

Şeyh Adabalı (Edebali) İt Burnu (Uludere/Eskişehir), kızından önce o bölgenin beyi Nureddin Caca da **Rabia Bala** Hatun' u kendine eş olarak istediğinden dergâhını **Belokoma' ya** (Bilecik) taşımıştır. Şeyh Adabalı, Nurettin Caca' dan çekindiğinden Belekoma' ya (Bilecik), Ertuğrul Gazi' ye sığınır. İt Burnu (Uludere) Ahi Tekkesi Şeyh'inin de hocası Şeyh Süleyman' dır. Kabri Eskişehir'dedir (Uludere/İt Burnu).

İkinci Sultan: Orhan Gazi (1324-1362)

Prusia (Prusa) Fatihi Osman oğlu Orhan Gazi, Osmanlı Devleti' nin kurucusudur. Yeniçeri ocağı kuruldu, mehteran ta-

kımı kuruldu, ilk akçe basıldı. Son dönemlerde Osman Gazi'ye ait sikkeler de bulunmuştur. Göçerlik bitti, konmak başladı. Hükümdarların evliliği gönül işi değildir, devlet işidir. Orhan Gazi Byzans imparatorlarının & tekfurunun kızı ile evlenerek Roma evliliği dönemini başlatmıştır [Byzans İmparatoru 3. Andronicus'un kızı Prenses Asporça Hatun ile evlendi, Yarhisar Tekfuru Yohannis'in kızı Holifira (Holofira, Nilüfer) Hatun ile evlendi (Kabri Orhan Gazi'nin sandukasının yanındadır.) Oğlu Holifira'dan doğan 1. Murad Hüdavendigar'dır. Sırp Kralı **Stefan Dushan** Byzans İmparatoru olunca papalıkta olduğu gibi isim değiştiriyor, 6. Yannis Kantakouzenes ismini alıyor. Orhan Gazi, onun ikinci kızı Prenses Teodora Kantakouzene ile de evlendi]. Uzun boylu, geniş omuzlu, çatık kaşlı, yuvarlak yüzlü, pembe beyaz tenli, top sakallıydı. Kulağında siyah bir beni vardı. Prusa, uzun süren (yirmi üç yıl) kuşatmadan sonra 16 Nisan 1326'da Byzanslılar tarafından fidye ödenerek kansız teslim alınır. Şehrin anahtarı Orhan Bey'e kale komutanı Evrenos (Makrenos) ile Harmankaya Tekfuru Osman Gazi'nin arkadaşı Michael Koses'in diplomatik çalışmalarıyla & Prusia Tekfuru Barsak'ın (Pursuk) izniyle kişi başına fidye (bedel) ödenerek teslim edilir. Evrenos Paşa Osmanlılarda uç beyi olur (Uç beyliği, Byzans İmparatorluğu sınırlarına yakın olan yerler!) Orhan Gazi Prusa'yı aldıktan sonra eski Prusa Kalesi duvarlarının dışına yerleşim alanları yaptırdı. Çok uzun bir çarşı & bu çarşıya bağlı hanlar yaptırdı. Orhan Camisi'ni yaptırdı [Karagöz & Hacivat (Şeyh Küşteri) hikâyesi bu camide, inşaat sırasında geçer.] Prusa'da ilk Osmanlı sikkesi (akçe) bastırıldı. 1324'te Yarhisar tekfurunun kızı Prenses Holifira (Nilüfer Hatun) ile evleniyor & oğlu Şehzade 1. Murad (Hüdavendigar) doğuyor. "Mevlid-Vesîletü'n-Necât"ın yazarı **Süleyman Çelebi** (1351-1422), Şeyh Atabalı'nın (Adabalı, Edebali) Mahmud Paşa yönüyle ikinci jenerasyon (kuşak) torunudur.Hamid-i Kayseri (Somuncu Baba) (1330-1412), Molla Fenari (1350-1431), Byzans İmparatoru 3. Andranikos & 6. Yannis Kantakuzenos, Prusa

(Prusia) Tekfuru Barsak (Pursuk) & yardımcısı Saros, Belakoma (Bilecik) Tekfurları Alias & Digenis, İnegöl Tekfuru Nikola, Yarhisar Tekfuru Johannes [Kızı Prenses Holefira (Nilüfer Hatun)], Harmankaya Tekfuru Michael Koses dönemi.

Üçüncü Sultan: 1. Murad Hüdavendigar (1366-1389)

Kosova Fatihi'nin (iri yapılı, orta boylu, beyaz tenli, mavi kurşuni şehla gözlü, iri dişli, keskin bakışlı, koç burunlu, uzun çeneli, uzun boyunlu, açık kumral seyrek sakallı) annesi Yarhisar Tekfuru Johannes'in kızı Holefera (Holifira, Nilüfer) Hatun'dur. 1326 yılında Söğüt'te doğdu.

Hz. Emir Sultan Buhari (1368-1430), "Mevlid-Vesîletü'n-Necât"ın yazarı Süleyman Çelebi (1351 –1422), Hamid-i Kayseri (Somuncu Baba) (1330-1412), Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Dördüncü Sultan: Yıldırım Bayezid (1. Bayezid) (1389-1402)

Uzun boylu, topluca, çatık kaşlı, korkutucu bakışlı, beyaz yüzlü, iri siyah gözlü, gerdanı düzgün, iri koç burunlu, gür bıyıklı, sert & kuvvetli ses tonlu, yuvarlak çeneli, açık renk sakallıdır. Sultan 1. Bayezid, Anadolu'da yaygın olmaya yeni başlayan ata sporumuz atlı okçulukta en iyi kemankeşlerdendi. At üzerinde giderken, atın dizgilerini bırakıp, sadağından ok alıp yayına takar; at üzerindeyken, ayak üzerindeki tendonların üzerine kalkıp, dönerek, oku sağ elinin başparmağındaki yay kirişi yüzüğü zihgir ile gererek, yön vererek oku hedefine atar & atın dizginlerini tekrar tutup yoluna devam ederdi. Ok atarken de "Ya Hak!" diye haykırırdı. Osmanlıların Anatolia'da ilk atış talimlerini yaptığı yer Prusa'da, Gökdere kıyısında hipodromun hâlen bulunduğu yerdir. Semtin orijinal adı Atıcılar olarak kullanılmaktadır.

Hz. Emir Sultan Buhari (1368-1430), "Mevlid-Vesîletü' n-Necât"ın yazarı Hz. Süleyman Çelebi (1351-1422), Hamid-i Kayseri (Hz. Somuncu Baba) (1330-1412), Hz. Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Beşinci Sultan: Çelebi 1. Mehmed (1413-1421)
Fetret Devri' nden sonra yeniden silkiniş & diriliş.

"Mevlid-Vesîletü' n-Necât"ın yazarı Süleyman Çelebi (1351-1422), Hz. Emir Sultan Buhari (1368-1430), Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Altıncı Sultan: 2. Murad (1421-1444, 1446-1451)

"Mevlid-Vesîletü' n-Necât"ın yazarı Süleyman Çelebi (1351-1422), Hz. Emir Sultan Buhari (1368-1430), Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Yedinci Sultan: Fatih Sultan 2. Mehmed (1444-1446, 1451-1481)
Konstantiniyye' yi fethetti. Orta Çağ bitti, Yeni Çağ başladı. Fatih Sultan . Mehmet polyglot/çok dilli bir hükümdardır.

Sekizinci Sultan: 2. Bayezid (1481-1512)

Engizisyon & şeriat mahkemeleri Yahudi & Müslümanları İspanya' dan atar (1492). Ya zorla Hristiyan olacaklar yani din değiştirecekler ya terk edecekler ya da öleceklerdi. Aslında üç ilahi dinin de yolunun sonu tek Allah' a gidiyordu. İnandıkları tanrı aynı tanrıydı. "Ya Hristiyan ol, olmazsan öl ya da terk et." diyorlardı. O dönemin sultanı 2. Bayezid büyük bir hoşgörü ile Yahudi İspanyolcası Ladino dilini konuşan Sefarad Yahudilerini Ortaköy (Ortayköy), İstanbul & Prusa' da Tophane altındaki tarihî Arap Şükrü Sokağı' na (Yahudilik sokağına) yerleştirir. The Gerush (kovulmuş) Synagogue' un 16. yy.da, The Ets Ahayim (hayat ağacı) Synagogue' un ikinci sultan Orhan Gazi döneminde

(1324-1362) yapılmasına müsaade verilmiştir. Yapının deprem & yangınlardan dolayı yalnız dış kapısı, üzerindeki 1-2 daire, kapı üstü aydınlık bölümü olan ferforje (el işi demir) kısmı ile kadınlar bölümü ayakta kalmıştır. 14. yy. The Mayor (Mallorca Adası' ndan gelenler) Synagogue 15-16. yy. başlarında sekizinci sultan 2. Bayezid (1481-1512) döneminde yapılmıştır. O dönem Yahudi olarak doğmak, başkaları için ölmek demekti. Tüm soylu Yahudi ailelerini kurtaracaklardı çünkü o dönemde kendilerini Yahudi olarak gizleyen Andolucia' nın (Endülüs) kurucularındandı. Kral 1. Ferdinando (Ferdinand) & onun soyu da gizli Yahudilerdendi, zirveye eriştiğinde başkaları da bu pastadan pay isterdi. Eğer istediklerini verirlerse bu işin sonu gelmeyecekti. Kastilya Prensesi Isabel ile evlenen 1. Ferdinando kral olunca da Yahudi aile avı başladı. Hayatta kalanların hepsi küçük bir kasabaya sığınıp saklandı. 1492 yılında da tüm Yahudilere yasa çıkarıldı: Üç ay içinde İspanya' yı (İberia) tamamen terk edeceklerdi. O dönemde Araplar Kuzey Afrika' ya yerleşti ama Yahudileri hiçbir Avrupa ülkesi kabul etmedi. Sultan 2. Bayezid büyük bir hoşgörü ile onları kabul etti. Sekizinci sultan 2. Bayezid (1481-1512) İspanya' ya Kemal Reis (Piri Reis' in amcası) önderliğinde gemiler gönderip Yahudileri Anatolia' ya taşıttı. Şeriat & engizisyon mahkemeleri tüm Müslüman & Musevileri İspanya' dan kovmuştur. O dönemde hiçbir Avrupa ülkesi Musevi cemaatini ülkesine kabul etmediğinden dönemin hoşgörülü büyük imparatorluğu Osmanlılar beş yüzyıl önce sekizinci sultan 2. Bayezid (1481-1512) döneminde Konstantiniyye & Prusia' ya, tarihî Yahudilik sokağı Arap Şükrü Sokağı' na Sefarad Yahudilerini göçmen olarak almışlardır. Bunların dili Ladino' dur. Ladino Yahudi İspanyolcasıdır. Bu, on birinci sultan 2. Selim (1566-1574) döneminde de devam etmiştir.

Avrupa' dan çılgın kaptan Christopher Columbus, Sultan 2. Bayezid' in huzuruna çıkıp "Sultan' ım, bana gemiler verip yardımcı olursanız Osmanlı adına yeni keşiflere çıkacağım." demiştir. Sultan 2. Bayezid çılgın kaptana bakar, bakar ama gü-

venemediğinden önemsemeyip isteklerini iki defa geri çevirir. Görüyorsunuz, tarihte bir anı değiştirmek, hayatın akışını değiştirmektir. O dönemde Sultan 2. Bayezid şayet Kaptan Christopher Columbus'u geri çevirmemiş olsa idi bugün Amerika'nın keşfi Osmanlılara nasip olacaktı. **Türkçeyi de Avrupa'da zorunlu dil olarak Osmanlılar şart koysaydı Amerika'daki dil Türkçe olacak idi. Bütün dünya da İngilizceyi öğrenmek için çabaladığı gibi Türkçeyi öğrenmek için çabalayacaktı!**

Şu an tarihî Arap Şükrü Sokağı (Yahudilik sokağı), Prusa'da üç sinagog vardır. Bir tanesi ibadete açıktır, bir tanesinin restorasyonu yapılmış, cenaze yıkama & defin işlemleri için kullanılmaktadır; üçüncü ise yangında tamamen kül olduğundan sadece orijinal kapısı ile kapı üzerindeki orijinal yarım daire ferforjesi (demir) bulunmaktadır.

Hz. Üftade (1490-1580), 1509 İstanbul depremi "Küçük Kıyamet", Christopher Columbus & Leonardo da Vinci dönemi.

Dokuzuncu Sultan: Yavuz Sultan 1. Selim (1512-1520)

Hz. Üftade (1490-1580), Christopher Colombus & Leonardo da Vinci dönemi.Halifelik (hilafet) Abbasi soyundan Osmanlı soyuna geçti. 1517'de kutsal emanetler Osmanlının eline geçmiştir. Yetmiş dördüncü İslam halifesi sırtında çıkan aslan pençesini, "şirpençe" denen çıbanı hekimleri dinlemeyip, hamamda sıktırınca hastalık tüm vücuduna yayıldı & elli yaşında vefat etti. Rivayete göre sultanlığının bu kadar kısa olmasının nedeni, tahttan zorla indirip ölüme gönderdiği babası Sultan 2. Bayezid'in kendisini lanetlemesi (kehanet) olmuştur.

Çaldıran Savaşı'nda (1582) dünyada ilk ateşli silah kullanıldı, yaylım ateşi yapıldı.

Onuncu Sultan: Kanuni Sultan 1. Süleyman (1520-1566)

Yetmiş beşinci halife & Mehmed Muhyiddin (Hz. Üftade) (1490-1580) dönemi.

Kıyamet-i Suğra (1520)

Damat Pargalı İbrahim Paşa ile evli. Padişahın kardeşi Hatice Sultan (1490-1538)"**Kimseye kalmaz dünya, elbette Kanuni Sultan Süleymana da."**

On Birinci Sultan: 2. Selim (Sarı Selim) (1566-1574)

Validesi Roxalan yani Yahudi dönmesi Ortodoks papazın kızı Hürrem Sultan Haseki' dir. Şehzade Mustafa, Kanuni' nin eşi Mahidevran' dan; diğer kardeşleri Şehzade Bayezid ile Cihangir Hürrem Sultan' dan doğmadır. Kız kardeşi Hatice Sultan, Pargalı Damat İbrahim Paşa ile evlenmiştir. Hürrem Sultan' dan doğma Mihrimah Sultan da Veziriazam Rüstem Paşa ile evlenmiştir. Hürrem Sultan ile Rüstem Paşa' nın çevirdiği entrikalar veliaht Şehzade Mustafa' nın otuz sekiz yaşında katline sebep olmuş, Şehzade Mustafa yay kirişi ipi ile boğulmuştur. Bu, Osmanlının kırılma noktasıdır. Şehzade Mustafa' nın eline pusat çok yakışmaktaydı. Yerine Sultan olan 2. Selim' e ise kadeh yakışmaktaydı. Osmanlının karanlık yüzü de böyleydi işte: Sultana yakın olmak, ölümün bir adım ötesinde olmak gibidir. Pargalının da Şehzade Mustafa' nın da Rüstem Paşa' nın da sonları böyle olmadı mı? Sultana yakın olmak!

Ayrıca hiçbir sultan ya da padişah kendisinden daha üstün kudrette birlikte çalışmak istemezdi.

Yetmiş altıncı halife, Mimar Sinan & Hz. Üftade (1490-1580) dönemi.

On İkinci Sultan: 3. Murad (1574-1595)

Yetmiş yedinci halife.

Hz. Üftade (1490-1580) dönemi

On Üçüncü Sultan: 3. Mehmed (1595-1603)
Yetmiş sekizinci halife.

On Dördüncü Sultan: 1. Ahmed (1603-1617)
Yetmiş dokuzuncu halife.

On dört yaşında tahta geçti. **Sultan Ahmet Camii (Blue Mosque, Mavi Cami / 1590-1617)** (1609-1616) 14. Sultan 1. Ahmed tarafından Mimar Sedefkâr Mehmed Ağa'ya yaptırılmıştır. On dört yaşında tahta çıktı, hastalandı, 22 Kasım 1617'de öldü. Eşi Mahpeyker Kösem Sultan, oğulları 16. Sultan Genç Osman (2. Osman) & on yedinci sultan 4. Murad'dır.

On Beşinci Sultan: 1. Mustafa (1617-1618, 1622-1623)

Akli dengesini bozuktu. Sekseninci halifedir.

On Altıncı Sultan: Genç Osman (2. Osman) (1618-1622)
Seksen birinci halifedir.

Anarşi dönemi, Hz. Aziz Mahmud Hüdayi (1541-1628) dönemi.

Hz. Aziz Mahmud Hüdayi'yi dinlemeyip hacca gitmedi. Gitmeyince Yedikule Zindanlarında yeniçeriler tarafından boğularak katledildi. İlk kez bir padişah öldürülmüştü. Osmanlı padişah katli ile sarsılmış, yeniçeriler mavi kanı tatmıştı.

On Yedinci Sultan: 4. Murad (1623-1640)

Seksen ikinci halifedir. Validesi Mahpeyker Kösem Sultan, babası Sultan 1. Ahmed'dir.

Hz. Aziz Mahmud Hüdayi, Evliya Çelebi (51 yıl görevli olarak geziyor, en son yetmişli yaşlarda 17. yy.'da Mısır'a gittiği biliniyor, mezarı bilinmiyor. 147 yöre gezmiş, seyahatnamesi Türkçe, Seyyah-ı Alem [1611 - ...]), Hezârfen Çelebi (1541-1628), "**Lagari**

Hasan Çelebi Roketle Uçuyor" dönemi.

Şark'ın Sultanı, Bağdat Fatihi 4. Murad; en kanlı Padişah. Çok adam öldürttü, istihbarat teşkilatı kahvelerdi. Hanımı Ayşe Hatun, validesinin naibeliğine son verdi. Döneminde sipahiler çoktu, otorite kaybolmuştu. Sultanlar net idareyi ele alamamışlardı. Sultan 4. Murad tebdil-i kıyafetiyle geceleri dolaşıp sokak kargaşalarını hallediyordu. Düzen çok bozuktu. Sultan 4. Murad'ın Prusa'da atası Yıldırım 1. Bayezid'in sandukasını "Neden esir düştü?" diye tekmelediği söylentileri kulaktan kulağa gelmiştir. Sultanların çoğu da 1. Bayezid'in kabrini ziyaret etmemiştir. O da Bursa'da doğmuştur.

On Sekizinci Sultan: İbrahim (1640-1648)
Seksen üçüncü halifedir.
On Dokuzuncu Sultan: 4. Mehmed (1648-1687)
Hz. İsmail Hakkı Bursevi (1653-1725) dönemi
Yirminci Sultan: 2. Süleyman (1687-1691)
Hz. İsmail Hakkı Bursevi (1653-1725) dönemi
Yirmi Birinci Sultan: 2. Ahmed (1691-1695)
Hz. İsmail Hakkı Bursevi (1653-1725) dönemi
Yirmi İkinci Sultan: 2. Mustafa (1695-1703)
Hz. İsmail Hakkı Bursevi (1653-1725) dönemi
Yirmi Üçüncü Sultan: 3. Ahmed (1703-1730)
Hz. İsmail Hakkı Bursevi (1653-1725), matbaa, İbrahim Müteferrika, Lale Devri & 27 Eylül 1730 Patrona Halil İsyanı (kıyam) dönemi.

Yirmi Dördüncü Sultan: 1. Mahmud (1730-1754)

Yirmi Beşinci Sultan: 3. Osman (1754-1757)

Yirmi Altıncı Sultan: 3. Mustafa (1757-1774)

Yirmi Yedinci Sultan: 1. Abdülhamid (1774-1789)

Yirmi Sekizinci Sultan: 3. Selim (1789-1807)

3. Selim İstanbul' da doğdu. Nizâm-ı Cedîd' i kurdu, hayatıyla ödedi. Sarayda çok güzel bir şekilde yetiştirildi. Edebiyata & güzel yazı yazmaya çok meraklı idi. Yazmış olduğu hat & levhalardan bazıları cami & türbelere asılmıştır. Arapça & Farsça lisanlarına fevkalade vâkıftı. Çok merhametli & nazik tabiatlı idi.

Döneminde olan mühim hadiseler 1791' de Avusturya ile Zistovi, 1792' de ise Rusya ile Yaş Anlaşması yapıldı. 1793' te Nizâm-ı Cedîd askerî teşkilatı kuruldu. 1798' de Napolyon' un Mısır' a saldırmasıyla Fransa ile savaş başladı. 1799' da Rusya & İngiltere ile ittifak yapıldı. Napolyon' a karşı meşhur Akka Müdafaası yapıldı. Cezzar Ahmed Paşa Mısır' da Fransızlara boyun eğdirdi. İddialara göre Napolyon bu devirde Müslüman oldu. 1801' de Fransızlar Mısır' ı mecburen boşalttılar. 1802' de Fransa ile Paris Anlaşması yapıldı. Aynı senelerde Arabistan' da Vehhabîlik isimli batıl mezhebin faaliyetleri görüldü. Vehhabîler üç ay müddetle Mekke & Medine' yi işgal ettiler. Bütün mübarek şahsiyetin kabirlerine hakarette bulundular, yakıp yıktılar. 1806' da Sırp İhtilali oldu & Ruslarla savaş başladı. 1807' de Kabakçı İhtilali oldu. Bu ihtilalle 3. Selim tahttan indirildi. Bir sene sonra da kırk altı yaşında iken yeniçeriler tarafından şehit edildi.

Yirmi Dokuzuncu Sultan: 4. Mustafa (1807-1808)

Osmanlı tarihçisi Joseph von Hammer dönemi.Konstantiniyye' de, Avusturya Elçiliğinde görevliydi.

Otuzuncu Sultan: 2. Mahmud (1808-1839)

Modern (gönüllü veya mecburi) orduyu kurdu. Yeniçeri ocağı & mehteran kapatıldı. Ocakta ateş söndürüldü, kutsal kazan devrildi. **Kazan kaldırmak**, yeniçerilerin isyan edeceği zaman ocaktan büyük kutsal kazanı kaldırıp dışarıya, yol ortasına koymalarından gelir. **Vaka-i Hayriye** olayıyla yeniçeriler yok edildi. Yeniden modern ordu **Nizâm-ı Cedîd** kuruldu (1717). Ja-

ponya'da **Samuraylar** ortadan kaldırıldı (1876) & yeni Japonya ordusu kuruldu. Hem Osmanlı'da hem de Japonya'da kılıç döneminden ateşli silah dönemine geçildi. Kaçıp kurtulanlar hamamların külhanlarında gizlice; yüzleri, gözleri kapkara kömür içinde çalıştılar. Yeniçerilerin kıyafet rengi sarı kırmızıydı. Bedenlerine dövme de yaparlardı. Aslan dövmesi & sarı kırmızı renkler içgüdüsel olarak Galatasaray futbol takımına geçmiş olabilir! Genelde "külhanbeyi", "külhanlı", "kabadayı" & "her şeye meydan okuyan" kavramları hamamların külhanında çalışan kaçak yeniçerileri karşılardı. **"Bana Derler Külhanlı, Tığ Gibi Delikanlı"** şarkısı içgüdüsel olarak esinlenilmiş olabilir! **Karakol** kelimesi ise gecenin karanlığında asayiş için dolaşan kolluk yeniçerilerinden (kolluk kuvveti) türemiştir. Osmanlı halkının nefretinden sık sık doğan ayaklanmalarda yeniçeriler yirmi sekizinci sultan 3. Selim'i (1789-1807) & on altıncı sultan Genç Osman'ı (2. Osman) (1618-1622) katlettiklerinden ilk kez bir padişah öldürülmüştü. Osmanlı padişah katli ile sarsılmış, yeniçeriler mavi kanı tatmıştı. Halk, yeniçerilerin mezar taşlarını bile kırıp yok etti. Halk yeniçerilerinden hırsını & katledilen Sultan Genç Osman'ın (2. Osman) intikamını almış, mavi kan yerde kalmamıştı. Taşlardan pek azı Prusa, Edirne & İstanbul'da kalmıştır. Ahmed Vefik Paşa & Osmanlı Tarihçisi **Joseph von Hammer** (Konstantiniyye'de Avusturya Elçiliğinde görevliydi.) dönemi.

Sultan 2. Mahmud değerli bir hattattı. Prusa'daki (Bursa) Ulu Cami'nin hünkâr mahfilinin sağında, sultanların namaz kıldığı yerin göz hizasında, Hz. Ömer'in levhasının altında, Kâbe'nin kapı örtüsünün üstünde, anlam üstüne anlam olan bir yerde (sultanın kendi eli ile astığı) askılı levha asılıdır. Bu hattat sultanının yazısındaki ayet şudur: "Ve-iza Hakemtüm Beyne'n-nasi en tahkümü bi'l-adli." **(Allah, insanlar arasında hükmettiğinizde adalete uygun tarzda hüküm vermenizi emreder.**) Levhanın sol üst köşesinde ise altınla yazılmış, kozalak şeklindeki (**Kozalak**

önemli bir şifredir. Vatikan'da dahi kullanılır. Sonsuzluğu & cenneti sembolize eder!) "Ketebehu Mahmud bin Abdülhamid han" (Hamid Han oğlu Mahmud) ifadesinde padişahın imzası gizlidir.

Otuz Birinci Sultan: 1. Abdülmecid (1839-1861)
1855 depremi (Küçük Kıyamet)
Türk bayrağı resmî olarak hazırlandı. Mecliste kabul edildi. Hatta Tanzimat Dönemi'nde Kuzey Afrika, **Fas** yakınlarında, Osmanlı kalyonunun direğinde asılı hâlde fotoğrafı çekilip kayıtlara geçti. Bu orijinal fotoğraf Ulus, Ankara'da Birinci Meclis'te sergilenmektedir.

Otuz İkinci Sultan: Abdülaziz (1861-1876)
1855 depremi (Küçük Kıyamet) dönemiİri yapılı, uzun boylu, kumral tenli, ela gözlü, siyah kısa sakallı, sade giyimli, gösterişten hoşlanmayan bir kişiydi. 1830'da İstanbul'da doğdu. Otuzuncu sultan 2. Mahmud ile Pertevniyal Valide Sultan'ın oğludur. 1855 depremlerinden sonra tüm eserleri orijinallerine sadık kalınarak yenilendi (1863), Süveyş Kanalı hizmete girdi, Hicaz (Şark, Orient) Ekpresi (İstanbul-Sofia-Paris) işletmeye açıldı (1873), Karaköy-Beyoğlu tüneli (metro) açıldı, Galata Köprüsü hizmete girdi, Türk bayrağı resmî olarak kabul edildi. Tanzimat Devri.

Otuz Üçüncü Sultan: 5. Murad (1876)

Otuz Dördüncü Sultan: 2. Abdülhamid (1876-1909)
Fen & Edebiyat Fakültesi, Tıp Fakültesi & Hukuk Fakültesi kuruldu. İlahiyata gelince tekkeler & zaviyeler vardı. Hristiyanlar için de Hristiyan mektepleri (ruhban okulları) vardı. İşte "Ne ekersen onu biçersin." demişler. Günümüzde İstanbul Üniversitesi dünyanın ilk beş yüz üniversitesi arasındadır.
Otuz Beşinci Sultan: 5. Mehmed Reşad (1909-1918)
Arapça & Fransızcayı mükemmel bir şekilde öğrendi. Uzun

şehzadelik dönemi hep okumakla geçti. 1890 senesinde İttihat & Terakki Cemiyeti kuruldu. 1909 yılında Sultan Abdulhamid Han'ı tahttan indirdi & tahta Mehmed Reşad Han'ı geçirdi. O dönemde Arnavutluk'ta isyan hareketleri başladı. Osmanlı orduları Montenegro (Karadağ), Bulgaristan, Yunanistan & Sırbistan karşısında bozguna uğradı. 30 Mayıs 1913'e kadar devam eden savaş sonunda Osmanlı Devleti Yenipazar, Lidya, Rodos, On İki Ada, Girit, Arnavutluk, Epir & Trakya'yı kaybetti. Edirne Balkan Devletlerinin eline geçtiyse de sonradan alındı. Son facialarla Afrika kıtası ile ilişki kesilirken Avrupa'da çok küçük toprağımız kaldı. Sultan Mehmed Reşad istemese de Almanya safında Birinci Dünya Savaşı'na girildi (11 Kasım 1914). Dört sene süren savaş sonunda Osmanlı İmparatorluğu yağma edildi. 550.000 şehit vardı. Diğerlerinin sayısı yaralı & kayıp olmak üzere 1.000.000'un üzerindeydi. Sultan Mehmed Reşad ülkenin içinde bulunduğu durumun sıkıntısı içerisinde 3 Temmuz 1918'de vefat etti. Türbesi kendi tarafından hazırlanmış olan Eyüp'e defnedildi.

36. Son Sultan: 6. Mehmed (Vahdeddin) (1918-1922)

Son Osmanlı Padişahı 1. Abdülmecid Han'ın oğullarının en küçüğüdür. Annesi Gülistu Sultan'dır. 2 Şubat 1861 tarihinde doğdu. Çok küçükken anne babasını kaybetti. Ağabeyi 2. Abdülhamid Han tarafından büyütülüp himaye edildi. 4 Temmuz 1918'de, ağabeyi Sultan Reşad'ın vefat ettiği gün padişah oldu. Tahta çıktığında ordu & donanmaya yazılı bir emir göndererek başkomutanlığı üzerine aldığını bildirdi. Enver Paşa'nın "başkumandan vekili" unvanını, "başkumandanlık kurmay başkanı" şekline çevirdi. Ancak bu sıralarda Birinci Dünya Savaşı'nın korkunç sonuçları alınmak üzereydi.

30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi Ege'de, Limni Adası'nın Mondros Limanı'nda (Mondros Körfezi'nde) demirli olan **Agememnon** gemisinde imzalandı. Dikkat edin, Agamemnon Birinci Truva Savaşı'ndan alıntı bir isimdir. Yani o dönemin Bi-

rinci Dünya Savaşı. O dönemde Hellenler (Akhalar) Truvalıları yenmişti. Bu sefer de rövanşı Truvalılar yerine Osmanlılarla savaşarak aldılar. Gelibolu'yu (Kallipolis) işgal edemediler & Dardanelles'i (Çanakkale Boğazı) geçemediler. Hüsrana uğradılar. Çanakkale'de mayası sağlam Türk ordusu & milleti yeniden doğuşu tüm dünyaya göstermiştir. Tarihten silemedikleri Türkleri Anatolia'da işgal edemediler. Çünkü Anatolia, tarihinde esir değildir. İşgal de edilmedi. Müttefikimiz Almanlar kaybedince Birinci Dünya Savaşı'nı biz de kaybetmiş olduğumuzdan geldiler, Anatolia'yı istila ettiler. T.C. bağımsızlığını tüm dünyaya İstiklal Savaşı'nda göstererek noktaladı. Dünya da bunu gördü. Bu yüce vatan için mücadele edip, vatanı şereflice koruyup kurtaran, bize armağan eden tüm şehitlerimize selam olsun. 1921'de, işgal sırasında Yunan askerlerinin kurşunlarıyla yarasından kanlar, gözlerden de yaşlar akmıştır. Savaşıp geçmişi geleceğimize taşıyan onlar. Mabetlerini taştan, evlerini de ahşaptan yaptılar. Sonsuzluk diye bir şey yoktu, her şeyin bir sonu vardı. Bu da işgal etmek isteyen, İkinci Truva Savaşı'nı kazanmak isteyen kuvvetlerin sonu oldu. Rövanşı bu defa Truvalılar (Osmanlılar) kazandı. Akhalar, İngilizler, Fransızlar, Anzaklar daha doğrusu tüm dünya kaybetmiş oldu. Dardanelles'de (Çanakkale Boğazı) kaldılar. Çanakkale'yi geçemediler, geçemeyeceklerdir de. Ama tarihini bilmeyen, geleceğini göremez. İbret alınmalı, dikkatli olmalı çünkü dünyanın öyküsünün bir bölümü hâlâ yazılıyor, savaşlar hâlâ devam ediyor. Türklere kalıcılığı öğrettiler. Birinci Dünya Savaşı sona erdi. 16 Mart 1920'de İstanbul, İzmir, Mudanya, Bursa itilaf devletleri tarafından işgal edildi. İşgal iki yıl, iki ay, iki gün sürdü. Kurtuluş Harbi'nden sonra İzmir ile başlayan işgal, Mudanya Mütarekesi ile tek kurşun atılmadan sona erdi. Edirne, Trakya Türklere kaldı. İstanbul & boğazlar yönetimimize bırakılıyor. Üst akıl, piyon, bedavacı, zavallı, paravan Yunan'ı İzmir'e, Prusa'ya, Mountanya'ya gönderdiler. İtalyanlar güneybatıya, Fransızlar da Güney Anatolia'ya girdiler. Sultan Vahdeddin Han'ın 11 Mayıs

1920'de düşmanların hazırladığı & Anatolia'nın **işgalini içeren Sevr** Antlaşması imzalanmamalıydı! Osmanlı ordusu tamamen dağıldı. Sultan Vahdeddin bundan sonra Anatolia'daki mücadeleyi gözden uzak tutmak için türlü siyasi gayretler içine girdi fakat İngilizler de Türk birliğini parçalamak için padişah aleyhine çalışmaktan geri kalmadılar, kötüleme kampanyaları başlattılar. Arzuları padişahı milletin gözünden düşürmekti. İstanbul'daki ısrarlı İngiliz işgal kuvvetleri 17 Kasım 1922 Cuma günü Sultan Reşad'ı baskı & silah zoruyla Dolmabahçe Sarayı'ndan motorlu kayık ile alıp Malaya Savaş Gemisi'ne götürdü. Bu gemi son Osmanlı padişahını, İngilizlerin Türk aydınları sürdükleri Malta Adası'na götürdü. Sultan Vahdeddin Han sıkıntı içerisinde geçen bir sürgün hayatından sonra, 16 Mayıs 1926'da İtalya'da yoksulluk içinde vefat etti. Cenazesi Şam, Suriye'ye getirilip Sultan Selim Camii kabristanına defnedildi. **Kabri Türkiye dışında olan tek padişahtır**. 2 Şubat 1861'de İstanbul'da doğdu. Otuz birinci sultan Abdülmecid ile Gülüstü Kadın Efendi'nin oğludur. Mezarı Türkiye'de olmayan tek padişahtır. Altı aylıkken babası, dört yaşındayken annesi öldü. Onunla ağabeyi otuz dördüncü sultan 2. Abdülhamid ilgilendi **(Ertuğrul Gazi'nin babasının kabri de Türkiye dışında ama Türk toprakları sayılan Caber Kalesi'nde, Suriye'dedir. Kutalmışoğlu Süleyman Şah ile karıştırılmasın.).**

Son Halife Abdülmecid Efendi (2. Abdülmecid) (1868-1944)

29 Mayıs 1968'de İstanbul'da doğdu. Babası Sultan Abdulaziz, annesi Hayranıdil kadındır. Babasının ölümü üzerine (1876) 2. Meşrutiyet'in ilanına kadar (1908) sarayda kapalı bir hayat yaşadı. Bu dönemde yabancı dil öğrendi. 4 Temmuz 1918'de, amcasının oğlu Mehmed Vahdeddin tahta çıkınca veliaht ilan edildi. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türk toprakları işgal edilince Kuvayımilliye lehinde beyanlarda bulundu. Bir ara Ankara'ya gitmesi söz konusu olunca İngilizler Abdülmecid Efendi'yi göz hap-

sine aldılar. 1 Kasım 1922'deki bir kararla TBMM saltanatı kaldırınca veliahtlık sıfatı kalmadı. 19 Kasım 1922'de halifeliğe seçildi. Daha sonra 29 Ekim 1923'te cumhuriyetin ilanı & 3 Mart 1924 tarihinde halifeliğin kaldırılması üzerine Osmanlı hanedanlarından olanların yurt dışına çıkarılması için hakkında karar alındı. Bunun üzerine hanımı, kızları & doktoru ile beraber Çatalca'dan trene bindirilerek İsviçre'ye gönderildi. Ekim 1924'te Nis (Nice), Fransa'ya gitti. Kendini ibadete verip meditasyon hayatı yaşayarak sakin bir şekilde yaşadı. 23 Ağustos 1944'te Paris'te vefat etti. Osmanlıyı kötüleme kampanyaları başlatıldı! Naaşının Türkiye'ye getirilmesi için yapılan başvurulardan bir sonuç alınamadı. On yıl bekletildiği Paris Camii'nden alınarak Medine'deki Cennetü'l-Baki Kabristanı'na (1954) defnedildi. İnşallah bir gün büyüklerimizin diplomatik ilişkileri ile son Osmanlı Sultanı'nın & halifesinin onurlarına kabirleri devletler arası özel bir karar & izinle İstanbul'a veya Prusa'ya nakledilir!

Birinci Sultan: Osman Gazi (Osmalino) (1281-1324)
1326 (Altmış sekiz yaşında.)From a Chiefdom to the State (Beylikten Devlete)

Her zaman hatırlanılacak olanlar, her zaman büyük hayaller peşinde koşanlar olacaktı. Tarih böyle yazılıyordu.

Bin yıllık imparatorluk, Türkler. Antik dünyadan modern dünyaya yolculuk. At üstünde tendon üzerine kalkıp geriye doğru ok atmak veya kılıç savurmak. İşte Türkler bunu başarmıştı. Mezopotamya' daki yazıtlar & buluntular sorgusuz sualsiz kabul edeceğimiz tarihsel kanıtlardı, çini yazıları gibi. Yazıtlar… Gılgamış Destanı gibi [M.Ö. (B.C.) 3000]. Muhteşem hikâyeler… Işdar & Gılgamış aşkı.

Osmanlılar (Yüce Osmanlı Devleti, Devlet-i Aliye, Devlet-i Aliye-i Osmaniye)Osman Gazi ittifakla bey seçildi, muhteşem bir devletin temelini attı.

Hayal bile edilemeyecek şekilde adını küçük beylikten rüyaya, rüyadan devlete, büyük bir imparatorluğa, muhteşem yüzyıl-

lara taşınmıştır. Selçuklunun küllerinden esarete düşmeden yeniden doğmuştur. Onlar Orta Asya' dan Anatolia' ya göç eden yirmi dört boyun yirmi ikisinden Oğuzların Kayı aşiretinin Bozoklar Günhan soyundandır.

Osman Gazi (Osmalino) (1258-1326)
Kurucu (Founder, Gründer, Beylik Kurucusu) (1281-1324)

Osmancık (Osmalino, Osman Gazi) ufukların efendisi Birinci Osmanlı İmparatorluğunun soyunun ışığı, güneşi; dünya tarihini değiştiren adam.

Ufukların efendisi Birinci Sultan Othman, Kan I (Chef de la Maison Emp. Ottomane)Osman Gazi' nin Karacakaya Kalesi alındıktan sonra adına hutbe okutup sikke bastırdığı da bilinmektedir!

Yıl 1278. Osmalino (Osmancık, Karaosman) henüz yirmi yaşındadır. Oğuzların, Bozoklardan Kayıların Günhan soyu. **O** Kaya Alp oğlu, Süleyman Şah oğlu, Selçukluların uç beyi Ertuğrul Gazi oğlu; Ertuğrul Gazi' den olma, Halime Sultan' dan doğma üç oğuldan [Gündüz Alp, Sarı Batu Savcı, Osmancık (Osmalino)] en küçüğü. **O, soyunun ışığıydı**. **O** bir alp, **O** bir cesur yürek, **O** bir şövalye, **O** ufukların efendisi, **O** bir serdengeçti (dalkılıç)… Osmancık… **O'**nun enerjisi Allah vergisi, çok yüksekti. **O** geceleri ay ışığında, ay ışığında parlayan atı Ay Işığı (Moonlight) ile yalın kılıç, çılgınca bozkırlarda koşturuyordu. **O'**nsuz Avrupa tarihi olmazdı. **O** Avrupa tarihinin kilit taşı, sözün & aklın başıdır.

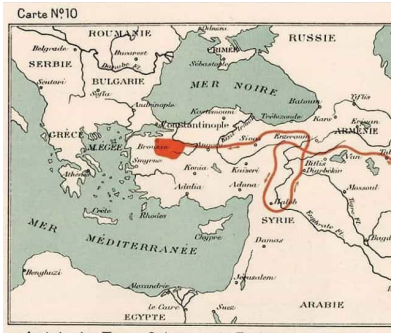
O olmasaydı Avrupa tarihi yeniden yazılırdı. **O'**na ne Roma' nın pagan tanrıları ne de Anatolia' nın Tanrıçası Kybele direnebilirdi. Kayılar Orta Asya' dan, Amuderya' dan, Maveranünehir' den; Kayılar kayarak dağlardan sel gibi geldiler. Zaten sert rüzgârlar yüksek dağlardan eserdi. **"Gök çadırımız, Güneş tuğumuz olsun."** dediler, batıya doğru akan nehir oldular. Birçok devleti himaye altına aldılar. **Orta Asya' nın köklü kültürlerini & sofralarının bereketini Anatolia' ya taşıdılar.**

Osman Gazi, atı Ay Işığı' nı (Moonlight) Eskişehir' e sürer, orada konaklar. İt Burnu (Uludere), Eskişehir Ahi Tekkesi şeyhi Şeyh Atabalı' nın (Adabalı, Edebali) kızı Rabia Bala Hatun' u görüp ona âşık olur. Onu babasından ister. Böylece Osmanlının soyu evlad-ı resule kadar dayanır. Şeyh Adabalı' nın (Edebali) hocası Şeyh Süleyman' dır. Kabri İt Burnu (Uludere), Eskişehir' dedir. Nureddin Caca (o bölgenin beyi) da Bala Hatun' u istemektedir.

O gece rüyasında Şeyh Atabalı' nın (Adabalı, Edebali) göğsünden bir nur, hilal parçası çıkıp Osmancığın göğüsüne girer. Onun göğüsünden bir çınar fidesi çıkıp, büyüyerek üç kıtaya yayılır. O ulu çınar Osmanlının simgesidir, Uludağ yolundaki Uluğ İnkaya çınarıdır. O çınar Olympos Mysios' un (Keşiş Dağı, Uludağ) 2.543 m zirvesinden, toprak altından inen karların öz suyu ile köklerini besler. O kökler toprak altında metrelerce alana yayılır. Köklerinden aldığı gücü de dallarında taşır. Hani filmlerden hatırlar mısınız, Robin Hood efsanesinden? Sherwood Ormanı' ndaki ağaç var ya… İşte o ağaç İnkaya çınar ağacının yanında çıra kalır, çıra. Osmanlı da köklerinden aldığı gücü dallarında taşıyıp üç kıtaya yaymıştır. Küçük bir beylikten rüyaya, rüyadan devlete & muhteşem yüzyıllara taşıdı, birçok devleti himayesi altına aldı. Zaten bu devlet rüyadan önce Ahmed Cevdet Paşa' nın naklettiği, Hz. Muhyiddin-i Arabi' nin İlm-i Cifir' i ile Kur' an-ı Kerim ayetlerinden öğrenilmişti! Eddayuratu Humaniyye, Fit

Devletu Osmaniyye.

Yıl 1326. Osman Gazi altmış sekiz yaşındadır. Sultanlığı oğlu Orhan Gazi'ye devretmiştir. Kaleşehir, Prusia (Prusa) düşmek üzeredir. O dönem kale şehrinde iki yüz hane, bir Tekfur Sarayı, yedi mahalle, yedi kilise & bir hamam vardı. Tekfurun adı Pursuk (Barsak), kale komutanının adı da Evrenos (Makranos) idi. Keşiş Dağı'nın yamacından, doğudaki Balabancık Kalesi'nden oğlu Orhan Gazi'ye bakar, sonra aşağıdaki şol gümüşlü Silver Cupola'ya (Sun Elias Monastrey) bakar & şöyle vasiyet eder: **"Ey oğul! Şayet ben ölürsem ha beni aşağıdaki şol gümüşlü gubbenin altına koyasın, emi!"** Osmanlı sultanlarının genetik hastalığı olan nikris (gut, podagra) hastalığından bedeni vasiyeti üzerine Prusa toprağına düştü. **O** ulu çınara tohum olmak içindi. **O** uzak görüşlüydü, öyle de oldu. **O** hep uzaklara, yükseklere bakardı. Bu sefer yükseklerden aşağı, ay ışığında "şol gümüşlü gubbe"ye baktı. Atının adı da **Ay Işığı (Moonlight**) idi. Bundan böyle herkes Kayılara **Osmanoğulları** diyecekti. Osman Gazi atı Ay Işığı'nın (Moonlight) kuyruğunu düğüm atıp topuz yapardı gübresi kuyruğunu pisletmesin, kuyruğu böceklenmesin diye. Atının eyerinde de küçük bir davul vardı çünkü Byzans ordusuna vurkaç taktiği ile saldırdıktan sonra dağılan alplerini bu davulu çalarak üç defa tekrar toplardı (Osman Gazi'nin türbesinin üzerinde bu davul asılıydı. Kaldırmışlar! Ayrıca üç ok bir yay olan kayı sancağı konulursa yakışır).

Kaya Alp Oğlu Ertuğrul Gazi
(Anadolu'yu Açan Şeyh)
The Sheikh Who Opened The Doors of Anatolia
(1188-1281)

Zevcesi Haime Hatun' dur. Söğüt, Bilecik (Uç Anatolia)

Ertuğrul Gazi ile İslamiyetin Gönül Fatihi, Gönül Adamı, Hoca Ahmed Yesevi' nin Öğrencisi **Şeyh Adabalı (Edebali) (1206-1326) / Sheikh Edebali: The Spiritual Architect of The Ottoman State**

Türbesi Söğüt, Belokoma' dadır (Bilecik). Şeyh Adabalı (Edebali) Konya-Karaman' da doğdu. Söylentiye göre Hz. Mevlâna Celaladdin-i Rumi' nin sohbetleriyle kemale ermişti. **Şeyh Adabalı' nın (Edebali) hocası Şeyh Süleyman' dır & kabri İt Burnu' dadır (Uludere). İlk Osmanlı müftüsü & kadısıdır. Ahi Evran' ın görevlendirmesi ile Eskişehir yakınındaki İt Burnu' da (Uludere) zaviye kurdu. Mevlid-i Şerif' in yazarı Süleyman Çelebi Mahmud Paşa yönüyle ikinci kuşak (generation) torunudur. Osmanlı Beyliğinin ilk kadısıdır. Damadı Dursun Fakih ikinci kadı olmuştur. Kabri Bilecik-Söğüt arasında Konik Tepe, Küre' dedir.**

Osmanlılar (1299-1922) Kayıların, Bozokların Günhanoğulları soyu.

Oğuzhan (M.Ö. 173) "Gök çadırımız, Güneş tuğumuz olsun."

Süleyman Şah (?-1188) Ertuğrul Gazi' nin babası, karıştırılmasın! Kabri Caber Kalesi'nde (Türk toprağı - Suriye'de) olan Anadolu Selçuklunun kurucusu **Kutalmışoğlu Süleyman Şah 1.** (1077 - 1086)'dir, Sultan Melikşah'ın kardeşi Tutuş ile 1086'da kılıç darbesiyle öldürülmüş olup Tutuş tarafından Caber Kalesine defnedildi. Ertuğrul Gazi'nin oğulları ise Gündoğdu, Ertuğrul & Dündar' dır. Haime Ana (Hayme Ana, Bey Ana, Gazi Ana) Ertuğrul Gazi' nin annesi. Türbesi Çarşamba köyü, Domaniç, Kütahya' dadır.

Ertuğrul Gazi (diriliş) (1188-1281) Süleyman Şah' ın oğlu. Karacahisar Kalesi & Tekfuru Vasilius ile Ares & Prenses Hellena (eski tekfurun kızı) dönemi.

Osman Gazi soyunun ışığı, Osmalino, Osmancık (doğuş, kuruluş) (1258-1326) Ertuğrul Gazi' nin oğludur.

Kurucu (founder, gründer) Dünya tarihini değiştirecek adam.Sungur Tekin & Gündoğdu Ertuğrul Gazi' nin ağabeyleri. Dündar (?-1298) Ertuğrul Gazi' nin kardeşi. Osman Gazi' nin amcası. Hep muhalefet ettiğinden onu ok atarak öldürüyor. İlk kurban.

Halime Sultan Ertuğrul Gazi' nin zevcesi. Sultan Alâeddin Keykubat ikinci amcasıdır (yeğeni, melikesi). Babası Şehzade Numan, kardeşi Şehzade Yiğit.

Sarı Batu Savcı Bey, Ertuğrul Gazi' nin ikinci büyük oğludur. Osman Gazi ile birlikte altı sene beyliği yönetti.

En büyük özellikleri bilgisi, ikna gücü & diplomasi yeteneği idi. Dış görüşmelere hep o giderdi.

Byzansla yapılan 1287 Domaniç İkizce Savaşı'nda şehit olmuştur. Kabri Karaköy, Domaniç'tedir.

Dursun Fakih, Osman Gazi'nin divanında bulunmuş ilim adamıdır. Tefsir, hadis, fıkıh konularında bilgilidir. Türbesi **Söğüt**'ün Küre beldesinin 1 km yakınındaki **Konik Tepe**'de bulunmaktadır.

Karacahisar'ın fethinden sonra Osman Gazi adına ilk hutbeyi o okumuştur. Edabali'nin öğrencisi, damadı; Osman Gazi'nin bacanağıdır. Ahi teşkilatını Osmanlıya nakşedenlerdendir.

Gazavetnameleri meşhurdur. Anatolia daha kuşatılmadan sufi dervişlerle kuşatılmıştı! Tekkeler & dergâhlar birer ruhani merkezdi & uluslararası merkez niteliğindeydi. Devletin büyümesinde büyük hizmetleri olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu büyük bir çiçek bahçesiydi, her türde & renkte çiçeklerle doluydu. Koklanıyordu. Ama şu ulusçuluk belasını kimler (üst akıl) nereden çıkardı? Sonunda parçaladılar Osmanlıyı (1914). Osmanlı bu büyük coğrafyada bütün bu çiçeklerin hepsini tutan mayaydı ama onu parçaladılar, böldüler. Hâlâ Osmanlıyı arkadan vuran, harçenleyen, bölenlerin yakasının bir araya gelmediğini görüyorsunuz.

Olympium (Prusia, Prusa) Zamanla Prusa'ya Evriliyor
Eski & yeninin birlikte yaşadığı şehir.
Prusa sürgünler şehri, yakındaki uzak.

Antik Çağ tarihçileri Herodot [M.Ö. (B.C.) 5. yy.], Xenophon & Strabon'un yazıtlarından: Eskiden Trakya kıyılarından, vatan bildikleri Strymon'dan (Strymonia) kovulan savaşçı, göçebe Thrak (Trakya) kavmi (Bithi & Tinniler) Asya'ya gelip, Batı Karadeniz & Marmara'nın doğusuna **(Bebryeya, Bebryces)** geçip Bithynia Krallığını kurdular. Onuncu Kral 1. Nikomedes Nikomedia'yı

(İzmit) kurdu (M.Ö. 260-278) On birinci Kral 1. Prusias, Kartaca (Carthage) Generali Hannibal Barca'nın da yardımıyla Prusia'yı (Prusa) kurdu (M.Ö. 185-149). Bizi bizde yaşanılan şehir, herkes geldiğinde görür. Kimliğini arayan gelsin Prusa'ya. Gelsinler, görsünler, yaşasınlar. Aslında Prusia (Prusa) anlatılmaz, yaşanır. Muhteşem ecdadın bu muhteşem mimarı Prusias (Prusia, Prusa).

Prusa ismi on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'tan gelmektedir! 1. Prusias'ın damadı Makedonia Kralı 5. Phillip'tir.

Tarih & İnanç Zenginliğinin Yeri, Tekke & Zaviyeleriyle Prusia Hikâyesi

Prusa bölgesi, İÖ 4. yy.da Bithynia Devleti kurulana dek çeşitli koloni & ülkelerin egemenliğinde yaşar. Ünlü Herodot tarihçisine göre o dönemde Prusa & civarında var olan tek kent Cius'tur (Gemlik). Cius kentinin kuruluşu İÖ 12. yüzyıla kadar uzanır. Mudanya kentinin antik ismi Apameia, Bithynia Kralı 2. Nikomedes Epifanes'in annesinin (M.Ö. 149-128) isminden gelir. M.Ö. 10. yy.da Mustafakemal paşa yakınlarındaki Melde Tepesi'ndeki antik Miletopolis kenti, 356 yılında Orhangazi'de Basilinopolis kenti, Sölöz köyünde Pythopolis, Yenişehir'de Otroia, Orhaneli'nde Adriani, Karacabey'de Kremastis, Eşkel'de Daskylium, Çekirge'de Plai/Pyntia, Kurşunlu'da Brillos, İznik'te Nicaea antik kentleri kurulur. Prusa'nın kent statüsüne yükselip surlarla çevrilmesi on birinci Bithynia kralı 1. Prusias döneminde gerçekleşir. Kartaca (Carthage) generali Hannibal, Roma İmparatorluğu ile yaptığı savaşı kaybeder & askerleriyle birlikte on birinci kral 1. Prusias'a sığınır. 1. Prusias tarafından büyük itibar görmesi üzerine Hannibal onun onuruna Prusa kentini kurar & kente Prusia adı verilir. Uzun yıllar Roma egemenliğindeki Prusa daha sonra Byzanslıların bir ili olarak varlığını sürdürür. Türklerin Prusa civarına geldikleri tarihe kadar bölge Bithynia adını korur. Romalılara yenilen Kartaca (Şimdiki Tunus, Kuzey Afrika.)

Kralı Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca (M.Ö. 247-183) filleri & ordusu ile İber Yarımadası'ndan, Pireneler & Alp Dağları üzerinden Kuzey İtalya'ya; günümüzün Cannes, Nice, Monte Carlo, Menton, Sanremos üzerinden Anatolia'ya varıp Bithynia'ya sığınır ama on birinci Bithynia kralı 1. Prusias'tan de çekiniyordu. Bithynia Kralı Prusias onları iyi karşılar. Kral Hannibal da filleri & ordusu ile kale şehrini yapıp ismini on birinci kral 1. Prusias'a ithafen Prusia koyar & şehri Bithynialılara hediye eder. Bithynia [İÖ (B.C.) 228-149]

Kral Hamilcar Barca'nın oğlu General Hannibal Barca'nın [M.Ö. (B.C.) 247-183] mezarı bellidir & Libyssa (Gebze), Kocaeli'deki TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel & Teknolojik Araştırma Kurumu) alanının içindedir! (Üzerindeki kitabesinden anlaşılmıştır!)

Pön Savaşları, Carthage (Kartaca) Savaşları olarak da bilinir. Kartaca ile Roma Cumhuriyeti arasında, M.Ö. (B.C.) 264-146 yılları içinde, Akdeniz deniz ticaretini ele geçirmek & elde tutmak için yapılan & üç evre olarak gerçekleşen savaşlardır. Döneminin bilinen en geniş çaplı savaşlarıdır. Pön sözcüğü, Latincedeki punicus (poenicus) sözcüğünden türetilmiş bir sözcüktür, "Kartacalı" anlamına gelmektedir & Kartacalıların Fenike kökenini belirtir. Birinci Kartaca Savaşı, Romalıların Sicilya'yı ele geçirmek istemesi yüzünden çıktı.

Birinci Carthage (Kartaca) Savaşı (M.Ö. 264-146)
Kartaca: Bugünkü Tunus (Tunis)

İkinci Kartaca (Hannibal) Savaşı: Kurmay subayı kardeşleri Hastrubala & Mago (M.Ö. 264-146)

Önce **Bebryeya'dan (Bebryces)** M.Ö. 5-3. yy.larda Ionlar, sonra **Bithynia'dan** M.Ö. 8. yy.da Traklar (Thrakia, Thrak, Trakya) geldi.

Antik Çağ tarihçileri Herodot [M.Ö. (B.C.) 5. yy.], Xenophon & Strabon'un yazıtlarından: Eskiden Trakya kıyılarından, vatan bildikleri Strymon'dan (Strymonia) kovulan savaşçı, göçebe Thrakia (Thrak, Trakya) kavmi (Bithi & Tinniler) Asya'ya gelip, Batı Karadeniz & Marmara'nın doğusuna geçip (Bebryeya, Bebryces) Bithynia Krallığını kurdular. Onuncu Kral 1. Nikomedes Nikomedia'yı (İzmit) kurdu (M.Ö. 260-278). On birinci Kral 1. Prusias, Carthage (Kartaca) Gen. Hannibal'ın yardımıyla muhteşem kale şehri Prusia'yı kurdu (M.Ö. 185-149) (Şehre, Kral'a ithafen Prusia adı verildi).

M.Ö. 1200 yıllarında Anatolia'da hüküm süren Hitit Devleti'nin Trakya'dan alınan göçlerden dolayı yıkılması ile ortaya çıkan otorite boşluğundan Prusia & çevresi Balkanlardan Anatolia'ya giren Bityn & Tynin gibi akraba topluluklarının istilasına uğramışlar & Marmara Denizi'nin güneyine yerleşmişti. Daha sonra bu akraba topluluklar kız alıp vermiş, sonra da birleşerek Bithynia Krallığını kurmuştur. Güney sınırı bugünkü Mustafakemalpaşa, Kirmasti ilçesi yakınlarından başlayan, kuzeyde ise Marmara & Karadeniz kıyılarına kadar uzanan bölgeye Antik Çağ'da Bithynia adı verilmiştir. Antik Çağ'ın iki önemli bölgesinde toprakları bulunan Prusia & çevresi sadece kuzeyden değil, güneyden de istilalara uğramış; bu istilalar sonucunda güneyde çok sayıda koloni kentler kurulmuştur (Ama hazineler hiçbir zaman kale şehri dışına kaçırılamamış, çıkarılamamıştır!).

M.Ö. 5-3. yy.lar arasında çoğunlukla Ion şehirleri tarafından kurulan bu kentler bölgede mevcut bir antik kentin & günümüz modern şehirlerinin temelini oluşturmuştur. Bu antik kentlerin en önemlileri Helikare (Antigonia), Nikaia (Nicea, İznik) (M.S. 323), Kios (Gemilik), Apameia (Mudanya), Miletepolis (Mustafakemalpaşa), Apollonia'dır (Gölyazı). Hellenistik Dönem'de kurulan, günümüzdeki Tophane bölgesi hisar içerisinde (antik Prusia surları) kalan antik kent & yeni kent dokusu altında bulunmakta-

dır. Yakın tarihlerde ise üçüncü derece arkeolojik sit alanı ilan edilerek denetim altına alınmıştır. Ancak hisar içerisinde yapılan kazılarda ele geçen eserler antik Prusia kentinin Hellenistik Dönem'den önce de varlığını göstermektedir. M.Ö. 8. yy. da Trakya'da (Thrakia, Thrak) yaşayan Bithynler Kuzeybatı Anatolia'ya göç ederler. Önceleri **Bebryeya (Bebryces)** olarak bilinen bu bölge Bithynia adını alır. Bithynialılar M.Ö. 546'da Lidyalıların hâkimiyetine girdiler. Daha sonra da Pers ordularının istilası ile **Bithynia** Krallığı Pers idaresi altına girdi. Lidyalılar (M.Ö. 700-546). M.Ö. 4. yy.da bağımsızlıklarına tekrar kavuştular. Yedinci Kral Deadalses'in torunu, sekizinci Kral Bassakes'in oğlu dokuzuncu kral Zippoets (M.Ö. 400-278) İskender'in ordularının istilasından kurtularak Bithynia Krallığını ilan etti. M.Ö. 4. yy. başlarında yine İskender'in komutanlarından olan lysimakhos, Antigonies'i mağlup edip Antigonia'yı (İznik) aldı. Şehrin adını da güzel karısının adı olan Nikaia olarak değiştirdi.

Dokuzuncu Kral Zippoets M.Ö. 278'de ölünce yerine oğlu onuncu Kral 1. Nikomedes (M.Ö. 278-260) geçti. Karışıklık sonucu Nikomedes, İzmit Körfezi kıyısında Nikomedia (İzmit) adında büyük bir şehir kurdu. Nikaia (İznik) ile olan sürtüşmelerden sonra küçük oğlu on birinci Kral 1. Prusias M.Ö. 260 yılında tahta geçti. M.Ö. 185 yılında ölen on birinci Kral 1. Prusias'ın yerine oğlu on ikinci Kral 2. Prusias geçti. Antik kaynaklar Prusa'nın kurucusu olarak 1. Prusias'ı göstermektedir. İlk kurulan şehir günümüzdeki hisar içinde yer alır & kısa zamanda gelişir. Bithynia Krallığı ile Pergamon Krallığı arasındaki savaşlar neticesinde zayıflayan Krallık Roma İmparatorluğunun etkisinde kalır. M.Ö. 149 yılında 2. Prusias'ın yerine oğlu on üçüncü Kral 2. Nikomedes (M.Ö. 149-94) tahta geçer. Bu tarihlerde Bithynia'nın en önemli şehirleri Kalchedonia (Kadıköy), Nikomedia (İzmit), Nikaia (İznik), Cios (Gemlik), Apameia [Mudanya (Apameia, 2. Nikomedes Epifanes'in annesinin adıdır!)], Antiocheia (Yalova) & Prusia (Prusa) idi. M.Ö. 94 yılında on dördüncü kral 3.

Nikomedes tahta geçti (M.Ö. 94-85). Bir ara tahttan uzaklaşıp Roma'ya kaçan 3. Nikomedes M.Ö. 85'te tekrar Bithynia Krallığını kurdu. Bu krallık M.Ö. 74'te tekrar Roma İmparatorluğu şehri olarak varlığını devam ettirdi.

Bithynia'nın on beşinci kralı 4. Nikomedes'in oğlu, Pontus Kralı ile iş birliği yapar. Pontuslular Nikomedia (İzmit), Nikaia (İznik) & Olympium adını alan Prusa'yı M.Ö. 73'te teslim aldı. Donanma da Cius (Gemlik) & Myrleia'yı (Apameia, Mudanya) ele geçirdi. Daha sonra Roma orduları Bithynia & Pontus'u kendi topraklarına bağladı. M.Ö. 62 yılında General Pompeius Magnus bu bölgede Roma İmparatorluğunun birliğini sağladı. M.S. 62-113'te İmparator Trajanus Nikomedia (İzmit), Prusia (Prusa) & Pytnia'da (Çekirge) imar faaliyetlerinde bulundu. **M.S. 123'te sakal bırakan ilk Roma İmparatoru Hadrianus Edirne'yi kurdu.** Prusia (Prusa) & Nikaia'yı (İznik) onarttı. Gotlar bu bölgeyi tahrip etti (M.S. 265).

Prusa dâhil otuz üç kent Kyzikos'a bağlandı. Byzans İmparatoru Constantinus M.S. 325 yılında Nikaia'da (İznik), göl kenarında, Senatus Sarayı'nda 2. Genel Konsül'ü topladı. M.S. 395 yılında, İmparator Theodosyus'un ölümü ile Doğu Arkadiusa, batıda Honorius'a bağlandı. Roma devrinin izlerini Pytnia'da (Çekirge), **hisar içinde, Muradiye & Hamzabey'deki kazılarda çıkan mozaik, heykel, baş & mezar taşlarında görmek mümkündür.** M.S. 395'ten sonra Nikaia (İznik) kenti Prusia (Prusa) yanında etkinliğini sürdürdü. Arap orduları 8. yy. başlarında Nikaia'yı (İznik) kuşattı. 787 yılında İznik'te, Ayasofya'da İkonoklast Devri ile ilgili konsül toplantısı yapıldı. Selçuklular 1081'de İznik'i zapt etti. 1097'de Haçlı orduları kenti kuşattı & Selçuklular (Kılıç Arslan) şehri terk etti. Dördüncü Haçlı ordusunun Konstantiniyye'yi işgal etmesiyle (13 Nisan 1204) Byzans Hanedanlığı da bir süre İmparatorluğun başkenti Nikaia'ya (İznik) zorunlu olarak geçti (1208). Byzans İmparatorluğunun dağılması ile **İz-**

nik'e sığınan İmparator 1. Teodor Laskaris Palailogos 1208'de Roma imparatoru olarak Nicea'da (İznik) taç giydi. 1261 yılına kadar varlığını korudu. 6 Nisan 1326 tarihinde Osmanlı ordularının Prusa'yı teslim alması ile Byzans dönemi kapandı. 5 & 6. yy.larda Hisar semtinde bir Byzans Tekfur Sarayı'nın kurulduğu yapılan kazılarda ortaya çıkan malzemelerden anlaşılır. (Saray'ın kalıntı çalışmaları hâlen yapılmaktadır!) Selçukluların Kayı Boyu oymağı 13. yy.da Söğüt & Domaniç bölgesine yerleşmiştir. Ertuğrul Bey'in ölümüyle Kayı Boyluğu Osman Bey ile beyliğe geçmiştir. Osman Bey'in başarılı fetihleri neticesinde Kestel, Yenişehir, Koyunhisar, Kite Tekfurluğu, Lefke, Mekece çevreleri Türklerin eline geçmiştir. Osmanlı Türklerinin Prusa'yı almalarının nedeni Sakarya Havzası'nın kendisini Susurluk Havzası'na bağlayan yan yol şebekesi üzerinde olması & Uludağ gibi suyu bol & verimli bir ovanın kenarında bulunmasındır. Osman Bey Prusa yönünde Belekoma (Bilecik), Yarhisar, Yenişehir, İnegöl'ü fethetmiştir. Daha sonra Prusa'nın dışarı ile bağını kesmek üzere 14. yy.da Kükürtlü civarında, Akdemir & Uludağ eteğinde Balaban Bey Kalesi'ni yaptırmıştır. Tarihî kaynaklar Prusa'nın fethinin Adranos & Beyce Kaleleri, Orhaneli'nin alınmasından sonra olduğunu belirtir. Soyunun ışığı Osmalino (Osman Gazi), oğlu Orhan Gazi'yi Prusa'nın fethi ile görevlendirmiştir. Uzun bir kuşatmadan sonra kale komutanı Evrenos ile Prusia Tekfuru & Harmankaya Tekfuru (vali) Mihael Koses'in diplomatik çalışmaları sonucunda, Prusia Tekfuru Pursuk'un da (Barsak) pes ettirilmesiyle 16 Nisan 1326'da kişi başına fidye (bedel) ödenerek Prusa'nın anahtarını Orhan Gazi'ye teslim etmişlerdir. Pınarbaşı (Fetih) Kapısı'ndan şehre girilmiştir [Kale komutanı Evrenos Makranos ile Harmankaya Tekfuru Mihael Koses sonradan Müslüman & uç beyi olmuşlardır. Osman Gazi'nin arkadaşı Harmankaya Tekfuru Michael Koses sonradan Müslüman olmuştur, soyu Mihaeloğullarıdır. Prusia'nın (Bursa) kale komutanı Evrenos Makranos da Müslüman olmuştur, soyu Evrenoğullarıdır. Mihael

Koses, Byzans'ın Harmankaya [Bugünkü Mihalgazi, Belekoma (Bilecik)] Tekfuru'ydu. Köse Mihal aslında gizli Müslümandır. Osman Gazi'nin alicenaplığı karşısında etkide kalmıştı. Osman Gazi'yle sıkı dostlardı. Osman Gazi de Köse Mihal'in bahadırlığını takdir ediyordu. Sonradan Abdullah Mihael adını aldı & Harmankaya toprakları Osmanlı topraklarına katıldı. Onun kılavuzluğuyla Löblüce, Mekece & Lefke (Osmaneli) elde edildi. Üç kalenin tekfurları da bağlılığı kabul ettiklerinden yerlerinde bırakıldı. Daha sonraki Rumeli fetihlerinde önemli rol oynayan ünlü Akıncı Ailesi Mihailoğulları onun soyundan gelir.] Prusa alınmadan önce birinci sultan Osman Gazi (1281-1324), oğlu ikinci sultan Orhan Gazi'ye (1324-1362) Balabancık Kalesi'nde şöyle vasiyet eder: "Ey oğul! Şayet ben ölürsem ha beni Prusia'daki (Prusa, Prusa) şol gümüşlü gubbenin **(Silver Cupola, Aya Elia Monastery) altına koyasın e mi!" (son, when I die, let me be laid to rest beneath the Silver Dome of Prusia/mein sohn wen ich sterbe, bergrab mich, unter diesen silver dom.)** Böylece 6 Nisan 1326'da Prusia (Prusa) Osmanlıların kenti olmuştur. Orhan Bey Prusa'yı alınca Osman Bey'in vasiyeti üzerine Tophane'deki Gümüşlü Kümbet'in [Aya Elia Monastery (manastır), Mesihiler, chapel] yerine restorasyonla türbesini yaptırır. Kale şehri dışına, uzun bir çarşıya bağlı hanlar yaptırmışlardır. Osmanlılar kendilerine güvenen atlı, savaşçı kabileler olduklarından hiçbir zaman kale şehrinde yaşamamış, her zaman rahat şekilde Taht-al Kal'a (kale dışlarında) yaşamışlardır. Korkusuzlardır, kendilerine güvenleri tamdır. 1855 depreminde (Küçük Kıyamet) Prusa'da her şey yerle bir olur. Ulu Cami'nin yirmi kubbesinden on yedisi yıkılır; sadece mihrap üstüneki kubbe, batı kapısındaki köşedeki iki kubbe & doğu kapısı kalır. 1863 yılında dönemin padişahı otuz ikinci sultan Abdülaziz (1861-1876) aslına sadık kalarak tüm Prusa'yı yeniler. Tophane'de mevcut topların arkasındaki saat & yangın kulesinin solundan orduevine kadar olan kısımda eski Tekfur & Prusa (Bey Sarayı) Sarayının kalıntıları vardır. Ye-

niden kazı çalışmaları başlatılmıştır. Gün yüzüne çıkartılacaktır. İmar faaliyetleri başlamıştır. Orhan Gazi 1331'de İznik'i Byzans İmparatoru 3. Andronikos'u yenerek almıştır (Dördüncü Haçlı Seferi'nde Haçlılar Kudüs'e doğru ilerlerken aldıkları yerlerde kendi krallıklarını kurdular, Byzans'ın başkenti Konstantiniyye'yi işgal ettiler (13 Nisan 1204) & kenti yağmaladılar. 13 Nisan 1204'te Latinler ihanet edip kenti yağmaladılar. Nüfusun yarısı öldürüldü, papazlar öldürüldü. Tüm rahibeleri cinsel istismar ettiler. Byzans'tan (Konstantinopolis) kovulan (sürülen) Byzans Hanedanlığı bir süre imparatorluğunun başkenti olarak İznik'e (Nikaia) zorunlu olarak geçtiler. İmparator 1. Theodor Laskaris Palailogos 1261 yılına kadar varlığını korudu. Sonra Haçlılar yine Konstantiyye'den kovuldu & İmparatorluğun başşehri tekrar Konstantiniyye'ye taşındı.) 1334 yılında Bithynia'nın zahire ambarı olan Gemlik (Cios), Armutlu & çevresi Kara Timurtaş tarafından alınmış, 1337'de İzmit (Nicomedia) da alınıp Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın [(1357'de Süleyman Paşa Bolayır, Gelibolu'da şehit olmuştur. Süleyman Paşa ile atının & Namık Kemal'in mezarları Bolayır, Gelibolu'dadır (Kallipolis)] idaresine verilmiştir. Orhan Bey'in fetihlerinin ikinci devresi Balıkesir'deki Karesi Beyliği olmuştur. Tarihî araştırmalar bölgede M.Ö. 3000'li yıllardan başlayarak çok sayıda devlet & beyliğin hâkimiyet kurduğunu göstermektedir. Çeşitli kaynaklara dayanarak bu devlet & beylikleri (Beylikler & idare olarak.) şu şekilde sıralamak mümkündür: Muinuddin Pervane, Eratna & Kadı Burhaneddin Beylikleri.

1. Hattuş Krallığı
2. Hitit İmparatorluğu
3. Frig Uygarlığı
4. Med Devleti
5. Pers İmparatorluğu
6. Makedonya Krallığı
7. Pontus Krallığı, Bithynia Krallığı

8. Roma İmparatorluğu
9. Byzans İmparatorluğu
10. Danişmend Devleti
11. Anatolia Selçuklu Devleti
12. Moğol İmparatorluğu
13. İlhanlı Devleti (İl, han. İl hanlığı.)
14. Osmanlı İmparatorluğu
15. Türkiye Cumhuriyeti Devleti (T.C.)

Türkler ezansız, sancaksız, devletsiz kalamazlardı.

Byzans İmparatorları (1204-1461), Trabzon

Trabzon'da ise Gürcistan Kraliçesi Tamar'ın da desteğiyle 1204'te Trabzon İmparatorluğu kuruldu. Komnenos hanedanından Aleksios & David tarafından kurulan bu devlet, 1461'de Osmanlılar tarafından ortadan kaldırılıncaya değin varlığını sürdürdü. Önce Adriyatik Denizi kenarlarında Mikhail Komnenos Dukas tarafından kurulan, daha sonra Epir Despotluğu olarak anılan devlet sonradan Makedonya & Batı Trakya'da genişleyerek Selanik şehrini eline geçirmiş & devletin hükümdarı 1224'te Roma imparatoru olarak taç giymiştir.

1. Alexius (1204-1222)
1. Andronicus (1222-1235)
1. Ioannes (1235-1238)
1. David (1238-1240)
2. Ioannes (1240-1266)
1. Georgios (1266-1280)
2. Andronicus (1280-1297)
2. Alexius (1297-1330)
3. Andronicus (1330-1332)
1. Basilius (1332-1340)
1. Irene (1340-1342)
3. Ioannes (1342-1344)
1. Mihail (1344-1349)

3. Alexius (1349-1390)
1. Manuel (1390-1417)
4. Alexius (1417-1429)
4. Ioannes (1429-1458)
2. David (1458-1461)

OSMAN GAZİ "FOUNDER" (1281 - 1324)

Osmancık/Osmalino/Osman Gazi was The Light, Shining Sun, The father of the Ottoman Empire, & The Man changed the History of the world.

Osman Gazi (Gazi means warrior of the Islamic Faith) /Kara Osman (Black Osman) was the leader of Ottoman Turks & founder, & namesake of the dynasty that established & ruled the Ottoman Empire.

The state while only a small principality (Beylik) during Osman's lifetime would prevail as a World Empire, under Osman's dynasty for the next six century after his dead.

Osman Gazi was born in 1258 in the town of Sogut, His ancestors comes from Kayi Tribe, His grand - grand father was Kayaalp Han, his grand father was Suleyman Shah, & he was one of three sun's of Ertugrul Gazi (Gunduz Alp, Sarubatu Savcı & Osmancık) their mothers name was Haime.

Osmancık was a brilliant leader, he was hero, he was brave, he was gracious, he was fighter, he often use to practice war games on his horse (moonlight) back under the moonlight, Either pagan Gods of Rome nor Anatolian Goddess Cybele could resist him.

Descended from Oguz Turks, then Seljuk Kayi Clan came from Amuderya, Maveranünehr of West of central Asia, They

led by Ertugrul Gazi, Osman's father , they moved like a wind & floods from mountains " Anyway High winds blows from high mountains & they believed the Sky is their Tent , & the Sun is their coat of Arm " they brought with them central Asian Culture & food.

According to famous tail Osman Gazi first saw the Quran in the house of Sheikh Edebali , He often went to Edebali's house where Dervish groups meets, Osman appreciated the opinion of the Sheikh.

One night when He was a guest in Sheikh Edebali' s house He had a dream, went to Edebali & told him " My Sheikh, I saw you in my dream, a moon appeared in your chest, it rose & rose then descended in to my chest, from my navel there sprang a sycamon tree sidling' s, it grew up & branched out to three continent, Sheikh told Osman Gazi " God gave you sovereignty & to your son, all the world will be under the protection of your son & my daughter will be the wife to you(Unknown to Sheikh Osman Gazi was in love with his daughter), that sycamon tree becomes symbol of Ottomans, & This tree gets his growth from the icy waters of Uludağ & still spreading his branches on the slops of Uludağ (İnkaya Çınarı), roots grows & the branches are spread out to three continents, (Do you remember Robin Hood film that tree in Sherwood Forest is no match to this İnkaya Çınar, not even its smallest branch).

Osman Gazi surnamed "Black" which according to Turcoman Tradition signifies brave & heroic, has died of gout in Prusa 1326 just before Prusa has fallen the hands of his son Orhan Gazi.'' at That time Prusa had 200 houses, 1 Tekfur' s Palace, 7 Parish, 7 church, 1 bath, Prusa was ruling by Tekfur called Pursuk, & the name of Commanding officer was Evrenos Makranos.

Osman Gazi was very wise person, always looked to the fu-

ture, one of his wishes was to be buried under the silver domed that he can see up on the mountain slops, during siege of Prusa.

His horses name was Ay Işığı/Moonlight , from there on Kayi Principality is to be called OSMANOĞULLARI (Ottoman Empire)

UFUKLARIN EFENDİSİ 1./SULTAN OTHMAN – KHAN 1./CHEF DE LA MAISON IMP . OTHOMANE. SYMBOL OF STRENGTH & POWER, power & glory MULTIPLE OTTOMAN COAT of ARMS

• TUĞRA: Sultan's monogram; Haga's signature & commandment means is his "Tuğrağ",

Hosni - I Hat is a form of calligraphy writing, with şefaat "intercede" hadiths (hadis - i serif) "The Prophet Muhammad believed to explained the verses & actions cover the whole of declarations of Qur'an" are written.

• SUN: The Sun around the Tuğra; The Sun symbolizes The Birth of Ottoman Empire to spread the Islam around the world.

• SPEARS: right & left; swords, spears, arrows, pistols & guns; it symbolizes with God's help & power Ottomans always & everywhere was ready to defend & protect the Government against infidels & kefereler "kafirler/atheists"

• HOLY QURAN: Holy Quran, On the left under the arms, Symbolizes that The Holy Quran are guiding all future events under the management of the State-i Aliye-i Osmaniyye , The Ottoman state acknowledges the justice & power written in the Quran & He believes that the Quran tells God's honourable & logical words.

• SCALES: It symbolizes; The Ottomans bring justice to the people in accordance with the Quran's.

• MEDALS: Bottom left & right with medals; The Medals are given to viziers that have served to the State-i Aliye-i Osmaniyye military commanders, & brave veterans & soldiers endanger their lives for the state are granted medals at the discretion of the Sultan, & each person have received their regular salaries from the state & they greeted like a members of the Ottoman dynasty.

• DECORATION: State-i Aliyye-i Osmaniyye, The medal swinging below the bottom; This supreme Medal is given to Kings, Emperors, foreign state men & also brave & successful people served in State - i Aliyye-i Osmaniyye for the support & help given to the Ottoman Empire during the peace & war.

The Medals also given personally by the Sultan to The Kings & Emperors who visit at the invitation of the Sultan, at the Ceremonial hall in Dolmabahce Palace, Medal attached to the person's left side of his chest, during the ceremony Quran was read.

Kayi's had a Coat of arms/starboard , their civilization that values religion,a high conquest & art, they establish the foundation which gave great service to his people. The Ottoman Empire also has a magnificent coat of arms! The New Great Republic of Türkiye have the coat of arms; One nation, one country, it will suit her better with symbol of Albayrak "national flag".

İKİNCİ SULTAN ORHAN GAZİ (kurucu / founder)

(Beylik, 1324-1362) (seksen bir yaşında)1326 Prusia (Bursa) Fatihi Osmanoğlu Orhan Gazi Osmanlı Devleti'ni kurdu, göçerlikten konarlığa (Göçebe hayatta yerleşik düzene geçiş.) geçti. İlk Yeniçeri Ocağıyla mehteran takımı kuruldu, ilk akçe basıldı (Babası Osman Gazi'nin Karacakaya Kalesi alındıktan sonra adına

hutbe okutup sikke bastırdığı da bilinmektedir!)İkinci Sultan Orhan Gazi (1324-1362)

Prusia (Prusa, Bursa) fatihi hükümdarların evliliği gönül işi değildir, devlet işidir. Orhan Bey, Byzans imparatorlarının & tekfurunun kızı ile evlenerek Roma evliliği dönemini başlatmıştır [Byzans İmparatoru 3. Andronicus'un kızı Prenses Asporça Hatun ile evlendi, Yarhisar Tekfuru Yohannis'in kızı Prenses Holifira (Holofira, Holefera, Horophira) Nilüfer Hatun ile evlendi. Oğlu Holifira'dan doğan 1. Murad Hüdavendigar'dır. Byzans İmparatoru 6. Yannis Kantakuzenos'un (Stefan Dushan) ikinci kızı Prenses Theodora Kantakouzene (Irene) ile de evlendi.]

Osmanlının Ön Sözü Prusia

Bithynialıların, Osmanlıların, sultanların, şehzadelerin, evliyaların, beşinci kutsal makamın & hamamlarınla; beyaz renkli, yumuşak, çok kaliteli Bursa ipeklerinle (Bursa ipeğinin diğer ipeklerden farkı Bursa'nın havasından, dağından, denizinden, dut ağaçlarının yapraklarının kalitesinden kaynaklanır. Rengi parlak beyazdır, yumuşaktır. Çin & Diyarbakır ipeğinin rengi sarımsı & serttir.); kestane şekerinle, şeftalinin en iyisinin & güzelinin yetişmesiyle, kayak merkezinle, havlunla, bornozunla, suyunun güzel tadıyla; Gemlik, Mudanya & Trilye'nin lezzetli zeytin & zeytinyağlarıyla, İznik'in mükemmel çinisiyle dağ & deniz arasındaki yüce şehir, Türkiye'nin merkezi Prusia (Prusa, Bursa)! Seni hafife alan bedelini ağır öder. Sen mübareksin, ulu şehirsin!

Prusia (Prusa, Bursa) Osman Gazi tarafından abluka altına alındı & Bursa Ovası'na Türkmenler yerleştirildi. Karesi Beyliği (Balıkesir) Avrupa yakasına geçip ilk Trakya fatihi oldu (1305). Prusia'nın uzun süre kuşatılmasından sonra (Yirmi üç yıl, 16 Nisan 1326.) Kaleşehir Byzanslılar tarafından kişi başı fidye (bedel) ödenerek kansız teslim alındı. Şehir & şehrin anahtarını ikinci sultan Orhan Gazi'ye, Harmankaya Tekfuru (vali) Mihael Ko-

ses'in diplomatik çalışmaları sonucunda & Prusia Tekfuru Barsak'ın (Pursuk) izniyle kale komutanı Evrenos (Makranos) "kılıç kınından çıkmadan" teslim etmiştir. Şehir alındıktan sonra ilk payitaht oldu, ilk Osmanlı sikkesi (akçe) basıldı (1324), eski saray onarıldı (Prusa Kalesi'ne çıkıp burç üzerine ilk sancağı asan Ahi Hasan'dır). Kale komutanı Evrenos (Makranos) ile Harmankaya Tekfuru Mihael Koses sonradan Müslüman & uç beyi olmuşlardır. Michael Koses'in soyu Mihaeloğulları, Evrenos'un (Makranos) soyu Evrenoğullarıdır.Tekfur (satrap, strap, vali) dönemi. Byzans İmparatoru 3. Andranicos Palaiologos, Byzans İmparatoru 6. Yannis Kuntakouzene (Eski Sırp Kralı Stefan Dushan), kale komutanı Evrenos Makranos, "Mevlid-Vesîletü'n-Necât"ın yazarı Süleyman Çelebi (1351-1422), Hamid-i Kayseri (Somuncu Baba) (1330-1412), Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Medeniyetlerin şehri; sultanların, âlimlerin & evliyaların yuvası Prusia'nın (Bursa) Fatihi uzun boylu, geniş omuzlu, çatık kaşlı, yuvarlak yüzlü, pembe beyaz tenli, top sakallıydı. Kulağında siyah bir beni vardı. Orhan Camii 1339 yılında ikinci Osmanlı sultanı Orhan Bey tarafından renove edilip yaptırılmıştır. Ters "T" planlı (zaviyeli) camilerdendir. Beden duvarları yığma taş, kesme taş & tuğla ile örülmüştür. Üzerinde art arda iki kubbe vardır. Ortadaki kubbenin iki yanında daha ufak iki kubbe vardır. Byzans sütun & sütun başlıkları ile devşirme malzeme kullanılarak yapıya arkaik bir hava vermiştir. Karamanoğlu Mehmed Bey, Fetret Devri'nde Prusa'yı 1413 yılında işgali sırasında tahrip edilmiş bir hâlde görmüştür. 1417 yılında Vezir Bayezid Paşa tarafından onarılarak tekrar ibadete açılmıştır. Karagöz (Kırklarelili) & Hacivat olayı Ulu Cami değil, Orhan Camii inşaatında olmuştur.

Orhan Camii'nin yapımını [İkinci sultan Orhan Bey (1324-1362) dönemi] işçileri sürekli güldürerek geciktiren demirci ustası Kambur Bali Çelebi Karagöz & duvarcı ustası Hacivat, ikinci sultan Orhan Bey tarafından öldürtülmüştür (Başları kesilerek

idam edilirler.) Sonradan işçiler & halk çok üzülmüştür. Orhan Bey de çok üzülmüştür. Bunu gören Şeyh Küşteri, Padişah'ı avutmak için önce çarıklarıyla, yemenileriyle sonra da perde arkasından oynatarak hayata geçirip Karagöz & Hacivat'ı ölümsüzleştirmiştir.

Osmanlı Devleti'nin dünyaya hükmetmiş hoşgörü & adalete dayalı felsefesinin temelleri Prusia'da (Prusa, Bursa) atılmış oldu (1326). Yüzyıllar sürecek küllerinden de T.C. devleti doğacaktı. Doğudan batıya gelen bir halk, Türkler, düzen & birlik gelmesine yardımcı olmuşlardır! Kayılar Oğuzların Bozoklardan Günhan soyu doğudan, dağlardan, Orta Asya'dan, Amuderya'dan, Maveraünnehir'den, dağlardan kayarak sel gibi geldiler & batıya doğru akan nehir oldular. Beraberlerinde köklü kültürlerini, sofralarının bereketini Anatolia'ya taşıdılar.

ÜÇÜNCÜ SULTAN 1. MURAD-I HÜDAVENDİGAR (1366-1389)

Sultan 1. Amourad cengâver sultanlardandır. Yirmi yedi yıllık sultanlığında otuz yedi savaş yapmış, hiç yenilmemiştir. Savaş sırasında ölen tek Osmanlı sultanıdır. Savaş sırasında esir alınan tek Osmanlı sultanı da oğlu Yıldırım Bayezid'dir (1. Bayezid) (1389-1402)."Kargılar kırıldı. Kılıçlar çentik çentik, kalkanlar paramparça ola; kişiler güz yaprağı gibi döküle. Aksungur, göklerden cihadı seyreyle."

Sultan 1. Amourad, (Kibar Şövalye), yirmi yedi yıllık saltanatında otuz yedi savaş yapmış & hiç yenilmemiştir (Devlet, hükümdar & oğullarının ortak malıdır).

Meşhed-i Hüdavendigar

6. Byzans İmparatoru 3. Andronicus, Bursa (Prusia) Tekfuru Pursuk (Barsak), kale komutanı Evrenos, Hz. Seyyid Emir Buhari Sultan (1368-1430), "Mevlid-Vesîletü'n-Necât" (Dört yüz seksen beyit, Ramazan 1409) yazarı Süleyman Çelebi (1351-1422), Hamid-i Kayseri (Somuncu Baba) (1330-1412), Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Kibar Şövalye

Üçüncü sultan 1. Murad Hüdavendigar (Sultan 1. Amourad) (doğ. 29 Haziran 1326, Söğüt-öl. 28 Haziran 1389) Osmanlı Devleti'nin üçüncü padişahıdır. Babası Orhan Gazi, annesi Nilüfer Hatun'dur (Yarhisar Tekfuru Johannis'in kızı Prenses Holefera). Orhan Gazi'nin Byzans İmparatoru 3. Andranikos'un kızı Asporça Hatun ile mezarı/kabri Osmangazi Türbesinin sağındadır. **1855 depreminde Osman Gazi ve Orhan Gazi türbeleri bitişikti. Depremden sonra ayrı ayrı renove edildi. Dönemin valisi Ahmet Vefik Paşa Asporça Hatun için "Bırakın kadıncağızın yeri Osman Gazi Türbesinde kalsın" demiştir. Çünkü Osman-**

lı'da gelinler Sultanların yanında yatırılmazmış. Ayrıca 6. Yannis Kantakuzenus'un ikinci kızı Prenses Theodora Kantakuzene (Irene) ile de evliydi (mezarı bilinmiyor). "Hükümdar, bey" anlamlarına gelen Hüdavendigar unvanı verilmiştir. Tuğrası "Sultan Orhan Bin Murad" olarak yapılmıştır.

BİRİNCİ KOSOVA MUHAREBESİ (1389)

Birinci Kosova Muharebesi'nin kahramanı Sultan Murad Hüdavendigar (Savaşta suikasta uğrayıp, şehit edilip, Hakk'a kavuşan tek Osmanlı sultanı.) savaşı kazandıktan sonra Miloś Obilić (Miloś Kobilović) tarafından şehit edilince, kardeşi Yakub Çelebi onu savaş meydanından çağırtıp boğdurtmuş (hallettirmiş), Osmanlı Devleti'nin padişahı olarak dördüncü sultan Yıldırım Bayezid (1. Bayezid) (1389-1402) başa geçmiştir. 1402 Ankara (Angora) Savaşı'nda (Çubuk Ovası) Timurlenk'e [Aksak Timur (Moğollar)] esir düşmüştür. Yıldırım Bayezid (1. Bayezid) savaşta esir edilen tek Osmanlı padişahıdır.

Birinci Kosova Muharebesi (1389)

Osmanlılar ile Haçlılar (Sırplar, Bosnalılar, Hırvatlar, Arnavutlar) arasında yapıldı. Orduyu sağ kanadında Bayezid Çelebi, sol kanadında Yakub Çelebi komuta ediyordu. 1. Murad Hüdavendigar başkomutan olarak ordunun ortasındaydı. Diğer komutanlar Büyük Vezir Ali Paşa, Akıncı Kuvvetleri Komutanı Evrenos Bey, Rumeli Beylerbeyi Karatimurtaş Paşa, Anadolu Beylerbeyi Sanıca Paşa'ydı. Haçlıları ise başlarındaki Sırp Despotu **Lazarus** komuta ediyordu. Osmanlıların şiddetli, hadîdülmizaç (öfkeli) saldırısı & savaş planının disiplinli, tam uygulanması ile Haçlılar yenildi. Savaş sekiz saat sürdü. Savaştan sonra Sultan 1. Murad Hüdavendigar'ın otağına geri dönmeden önce İslam geleneğine uygun olarak, savaş alanını gezerken yaptığı hata attan inmekti. Attan inmeden savaş alanını gezecekti. Attan inince Miloś Obilić (Milos Kobilovic) tarafından haince hançerlenerek, suikasta uğrayıp şehit edildi. Büyük kumandan & savaşçı bir sultandı. Şehadetini önceden bilen evliya gibiydi. Mezarı iki yere bile sığmadı. İç organları & kalbi Kosova'da, Meşhed-i Hüdavendigar Türbesi'nde, Priştina-Prizreni arasında; bedeni ise oğlu Yakub Çelebi ile beraber Bursa'dadır [1. Murad Hüdavendigar suikasta

uğradıktan hemen sonra Yıldırım Bayezid (1. Bayezid) sultan olmuş, Kosova'da savaşmakta olan kardeşi Yakub Çelebi'yi çadıra çağırttırıp boğdurtmuştur (halletmiştir). Tabii bu da Osmanlının karanlık yüzüdür]. Osmanlı tarihinde savaşta suikasta uğrayıp şehit olan tek sultan, üçüncü sultan 1. Murad Hüdavendigar (1366-1389) oldu. Savaşta savaşıp esir düşen tek sultan da oğlu dördüncü sultan Yıldırım Bayezid'dir (1. Bayezid) (1389-1402). Yirmi yedi yıllık sultanlığında otuz yedi muharebe yapmış, hepsini de zaferlerle sonuçlandırmıştır. O bir kibar şövalye idi. Ruhu şad olsun. Milos Kobilovic suikasttan sonra yeniçeriler tarafından anında orada infaz edildi. Esir alınan Sırp Despotu **Lazarus** & yakınları "mukabele-i bilmisil" için hemen öldürüldü (halledildi).

Avrupa ülkeleri Türkleri Balkanlardan çıkarıp atmak için ittifakla Haçlı ordusunu kurmuşlardır. Ufukta Haçlı ordusu ile Osmanlı ordusunun savaşı görünmektedir. 1396 yılında Niğbolu (Nicosia, Bulgaristan) Savaşı sırasında Bayezid Allah'a dua edip niyazda bulunmuş, zafer elde ederse kazanılan ganimetlerle Allah'a şükür nişanesi olarak Prusa'da (Bursa) yirmi cami yaptıracağını vadetmiştir. Zaferden sonra padişahın, Germiyanoğlu Yakub Şah'ın kızı Devlet Hatun'dan olma Fatima Hundi Hatun ile evli olan damadı Hz. Emir Sultan'ın önerisi (teklifi) ise yirmi cami yerine yirmi kubbeli büyük cuma camisi idi. Padişah bu teklifi uygun gördü & caminin nasıl, nerede olacağının belirlenmesi üzerine tapuları dedesi Orhan Gazi'ye ait olan Orhan Gazi Külliyesi'ndeki yerine götürdü. Mimar Ali Neccar nezaretinde beşinci makam olan cami-i kebir-i bi-nazir caminin, benzersiz Ulu Cami'nin inşasına Osmanlıda ilk defa iskele kurularak başlanılır.

ZİHGİR

Zihgir, kemankeşlerin (ok atanlar) kiriş germesine yarayan yüzük, yüksüktür. Yayı gererken, parmak boğumunu koruyup isabetli atış yapmak için sağ elin başparmağına okçu yüzüğü (Keçi, dana boynuzu, fil dişi, gümüş, bronz, vb.nden yapılır.) takılır; ok atarken de "Ya Hak!" diye haykırılırdı. Arap & Byzans döneminde bunlara "kirişci, kiri" lakabı verilmiştir.

Türkler ta Orta Asya'dan beri ok atmak için yay çilesini çektiği elinin başparmağına zihgir adı verilen özel bir yüzük takarlar. Macarlar & son zamanlarda ülkemizde Türk okçuluğuna gönül veren değerli araştırmacılarımız bizi umutlandırmaktadır.

Zihgir… Ne kadar şiirsel, ne kadar esrarlı bir sözcük.

Osmanlı Dönemi'nde kabza alan, günümüzün Türkçesiyle lisanslı okçulara **"kemankeş"** deniyordu. Kemankeş olmak o kadar kolay değildi. Zorlu bir eğitim sürecinden geçip disiplinli bir çalışma yapan atıcı, pişrev adındaki menzil okuyla dokuz yüz gez (yaklaşık 594 m) atmadan kemankeş unvanını alamıyordu. Osmanlıda Fatih, Yavuz, II. Mahmut, IV. Murad üst düzey keman-

keşlerdendi. Ok meydanı kuralları çok katıydı. "Burası er meydanıdır. Burada şah u geda birdir." kuralı geçerliydi. Osmanlıda okçuluk âdeta bir ibadet gibi algılanıyordu. Kemankeşler okuyla, yayıyla tek vücut oluyor & başparmaklarındaki zihgiri hiç çıkarmıyorlardı. Zihgir, kemankeşin vücudunun bir parçası hâline geliyordu.

Takı tasarımcılarının, mücevher modacılarının & üst düzey altın & gümüş markalarımızın bu esrarlı takıyı keşfedememiş olmasına şaşırıyorum. Bugün ünlü bir markamız zihgiri aslına uygun üretip, piyasaya sürdüğünde hem kültür & tarihimizde çok önemli bir yer tutan geleneksel okçuluğu gündeme taşımış olacak hem de ecdadımızın üç kıtada at oynatan o efsanevi gücünün zihgir gibi küçük bir takıyla ne kadar bağlantılı olduğu anlaşılmış olacaktır. Ayrıca gençlerimiz yabancı menşeli takılar yerine kendi tarih & kültürlerinden kaynaklı bir takıya kavuşmuş olacaktır.

Türkleri temsil eden en önemli figürlerden biri de son sürat giden bir atın üzerinde geriye dönmüş, ok atan savaşçı figürüdür. Orta Asya'dan beri Türkler atın üzerinde her yöne ok atmasıyla ünlenmiştir. Türkler, özellikle Osmanlı ecdadımız okçulukta zirveyi yakalamış, dünya rekorlarına imza atmıştır. Tozkoparan İskender'in 846,5 m'lik rekoru bugün bile aşılamamış & anlaşılamamıştır. Oklarını at üstünde atarlarken & yayı çekerken "Bismillahirahmanirahim!", atarken de "Ya Hak!" diye bağırırlardı. Bursa'da hâlen Okçular Çarşısı adında bir çarşı vardır. Bu çarşı, Osmanlı Dönemi'nde ok yapan çarşıydı.

Fatih'in Orta Çağ'ı kapatıp Yeni Çağ'ı açmasında Osmanlının okçulukta ulaştığı zirvenin büyük önemi vardır.Fatih'in elindeki kırmızı gülün devletin sevgisini, şefkatini & gülen yüzünü temsil ettiği gibi başparmağındaki zihgir de imparatorluğun gücünü ifade ediyordu.

Dalkılıç (Serdengeçti)
"Allahu ekber!" diye diye yiğitler haykıra,
davullar mehteranda vurula, vurula.
Kargılar kırıldı. Yatağanlar çentik çentik, kalkanlar paramparça ola;
kılıçların & kalkanların şakırtıları, ölümün senfonisi çala.
Havada oklar yağmur gibi yağa,
kanlar fıskiye gibi fışkıra, fışkıra.
"Allah allah!" diye hücum etti hadîdülmizaç yiğitler ölesiye.
Haydi, bre, savulsun karşımızda melun düşman, serile!
Aksungur göklerden cenk eden Osmanlıyı seyrede,
kâfirler güz yaprağı gibi toprağa döküle;
yaralılar kanlar içerisinde yerlerde sürüne, sürüne.

DALKILIÇ (SERDENGEÇTİ)
Mamur olma Padişah'ım, senden büyük Allah var!

Devlet-i Aliye-i Osmaniye için ölünceye kadar savaştılar. Ölümle dosttular & kasırga kadar, ölümüne güçlüydüler. Ömürlerinin sonuna kadar savaştılar. Savaşan korkusuz, gözü pek, gözü kara savaşçı yiğitler; devleti uğruna kendilerini feda eden alevli karakterli, hadîdülmizaç, savaşçı fedailer; günlerce cenneti hayal eden fedailer cennete gitmek için öyle bir istekliydiler ki ölüm korkusu göz bebeklerinden silinirdi. Bu korkusuz fedailerin kılıçlarının önünden kaçmak imkânsızdı. Karşılarındaki düşmana korku salarlardı. Korku öyle bir şeydi ki dünyanın en büyük savaşçılarının bile kolları korkudan kalkamaz hâle gelirdi.

Selçukluda değişik toplulukların çocukları küçük yaşta alınıp, özel olarak yetiştirilip yeterli olgunluktayken askere alınırdı. Bu sisteme "gulam" denir.

Osmanlıda ise **"kapı kulu"** denir. Bu kapı kullarından özel olarak seçilen serdengeçtiler (dalkılıç) yaklaşık beş yüz kişidir. Bunlar ile beraber şehzadeler de yetişirdi. Hepsinin sağ el baş-

parmağında da "zihgir" denen, kemik veya metalden yay kirişi yüzükleri bulunurdu. Şehzadeler de aynı şekilde yetiştiğinden yedinci sultan Fatih Sultan 2. Mehmed'in (1444-1446, 1451-1481) gül kokladığı meşhur tablosundaki sağ elinin başparmağında zihgir olduğunu görüyoruz. Bunlara "kemankeş" denirdi. Enderuna (mektep, okul) seçmek için **"turnacıbaşı"** vardır. Bunlar çocukları seçerken yüzlerine, gözlerine bakarak; genel yeteneklerini anlayarak "**turnayı gözünden vuruyorlardı**". Sultanlar, yemeleri için yeniçerilere akide şekeri veriyorlardı ("Akit, sağlamlık"tan gelir). Eğer yeniçeriler sultanın sunduğu akide şekerini yemezlerse sonradan kazan kaldırırlardı (Arap & Byzans tarihlerinde "kirişci" veya "kiri" lakabı verilmiştir. Yeniçeri ocağında hazır bulunurlar & el üstünde tutulurlardı. Savaşlarda %90'ı ölüyordu. Sağ el başparmağına takılan, kemik & metalden yapılan yay kirişi yüzüğüne de "zihgir" adı verilir.)

Türkler Orta Asya'dan Osmanlı Dönemi'ne kadar at üzerinde okçudurlar. Yayları da ünlüdür. At üzerinde giderken, üzengiye basıp, bileklerinin üzerinde tendonlarına yükü verip ayağa kalkarlardı. Atın dizginlerini bırakıp, sağ elleriyle sırtlarındaki sadaklarından oku hızlıca alıp sol ellerindeki yayına takarlardı. Çok zor bir hareket olan sadece beden üzerinde geniş bir açıyla dönme hareketini büyük bir esenlikle yapıp, oku hedefine yönlendirirken, sağ el başparmaklarındaki zihgir ile yay kirişini gerip, oku yönlendirip atarlardı. Oku atarken de "Ya Hak!" diye haykırır; seri şekilde dönüp, tekrar dizginleri tutup, atlarını rüzgâr gibi sürüp yollarına devam ederlerdi. İşte Türklere yakışan buydu: At üzerinde ok atmak. Günümüzün dünyasında hâlen yaygın olmayan, güreş gibi bir ata sporu olan at üstünde ok atmayı; günümüzün Türkiyesi'nde unutulmuş olan bu ata sporunu inşallah tekrar gündeme alıp özümüze döneriz.

Dalkılıç (serdengeçti): Osmanlı Devleti'nde muhasara edilen kaleye girmek veya düşman ordusu içine dalmak için fedai

yazılan asker. Bunlara "serdengeçti" de denirdi. Bunlar toplu hâlde düşman ordusuna sağ, sol veya arkadan hücum ederlerdi.Ölümü hiç düşünmeyen bu yiğitlerin hücumları pek dehşetli olurdu. Genellikle daldıkları ordunun moralini bozar, içlerine korku salarlardı. Karşılarındaki ordu psikolojik olarak yıpratılırdı. Serdengeçtiler; boylu boslu, gösterişli, iyi görünümlü bu yiğitler el üzerinde tutulurlardı. Hatta içlerinden bazıları padişah kızlarıyla evlenip sadrazam bile olurdu, Muhteşem Sultan Süleyman'ın kız kardeşi Hatice Sultan (1490-1538) ile evlenen Pargalı Damat İbrahim Paşa (1493-1536) gibi.

Pargalı Damat İbrahim Paşa (1493-1536)

Bugün Yunanistan'da kalan Parga yakınlarındaki bir köyde doğdu. Değişik kaynaklarda Rum ya da İtalyan kökenli olduğu belirtilmektedir. Babası bir balıkçıydı. Altı yaşında korsanlar tarafından kaçırılıp Manisa'da dul bir kadına satıldı. Bu kadın İbrahim'in eğitimine önem vererek onu hem keman benzeri bir müzik aletini iyi çalabilecek şekilde hem de başka birçok alanda en iyi şekilde yetiştirdi. Şehzade Süleyman, Manisa'da sancakbeyi olarak görev yaptığı sırada karşılaşıp arkadaşlık kurduğu İbrahim'i maiyetine aldı. İbrahim Paşa'nın annesiyle babasını sadrazamlığı sırasında Konstantiniyye'ye (İstanbul) getirttiği kayıtlara geçmiştir.

Kuşatması uzayan kalelere serdengeçtiler gece merdiven kurarak yalın kılıç girer, bütün kale efradına gözlerini kırpmadan kılıç sallarlardı. Az da olsa sağ kalanlar olurdu. Bunlar gerek komutanları gerek arkadaşları tarafından çok ilgi görürler, bunlara "**serdengeçti ağası"** tabiriyle hürmet gösterilirdi.

Akıncılar ise fetih öncesi önden giden saldırgan, yalın kılıç öncü birlikleridir. Ani baskınlar yaparlardı. Padişahlar geldiğinde yeniçeriler tek bir ağızdan "Padişah'ım, gururlanma. Senden büyük Allah var." derlerdi.

Osmanlılarda en iyi ok atanlardan, şehzadeliğinde yetişmiş olanlardan birisi dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid'di (1389-1402). Osmanlıların Anatolia'da ilk atış talimlerini yaptığı, Prusa'daki (Bursa) Gökdere kıyısında bulunan, hipodromun hâlen bulunduğu yer olan semtin orijinal adı "Atıcılar"dır. Her zaman tarafgir olduğumuz yerlerin Antik Çağ'daki orijinal isimlerini değiştiriyorlar. Orijinal isimleri kullanmak turizm & tarih açısından önemlidir. Hiç değilse yeni isminin yanına ya da altına eski, orijinal ismini yazsınlar!

Konstantiniyye'de atış talimlerinin yapıldığı yer ise orijinal ismiyle "Okmeydanı"dır. Padişahların menzil taşları hâlen durmaktadır. En iyi ok atanlardan "tozkoparan" lakaplı İskender kemankeş bir yiğittir. Tozkoparan'ın siperden menzil atışı (ok atış menzili) 880 m'dir & hâlen rekoru kırılamamıştır. Attığı oklar yerden 1 m yükseklikte giderken okun yelesi yerdeki tozları havalandırdığından bu lakabı almıştır. Yeniçerilerin bozulmasıyla (Yeniçeriler yüz kırk dokuz cemaatten oluşmuşlardır.) serdengeçtiler de eski önemini kaybettiler. Ocak kaldırılınca dalkılıç da (**serdengeçti)** kendiliğinden kalkmış oldu [Otuzuncu sultan 2. Mahmud (1808-1839) döneminde kaldırılmıştır.]

Arap & Byzans tarihlerinde kemankeşlere **"kirişçi"** veya **"kiri"** lakabı verilmiştir. Çeşitli kaynaklarda değişik açıklamaları bulunur: Yay, özellikle yayın tutturulduğu & çekildiği sert ipten kiriş yapma sanatını öğrenmiş olması, güreşmesi, öldürülmekten korkup bir kirişçinin yanında çıraklık yapması, yay kirişi ile boğulmak istenmesi vb.

Başıbozuk (maceraperest, çapulcu), Osmanlıda bir harp (cenk, cihat) çıktığında orduya süvari veya piyade olarak katılan gönüllü asker, savaşçıdır.

TÜRK OKÇULUĞU

Ok & Yay / Bow & Arrow

Şanlı bir tarihimiz, gurur duyacağımız bir geçmişimiz var. Tarihte birçok alanda başarılı işler yapmışız. Bazı konularda zirve olmuşuz. Ama zamanla gerilemiş & duraklamaya başlamışız. Savaşın sanatı 2.500 yıllık bir gelenek & kültür hazinesidir. Atlı okçuluk & cirit ata sporudur **(At için binici Türk, gerisi yük). Cirit,** dünya üzerinde rakibin bağışlandığı tek spor dalıdır.

Bugün şöyle bir soru sorsak kendimize: Dünyada genel kabul görmüş, dünyaya mal olmuş, en zirvede olduğumuz & tartışmasız otorite olarak kabul edilen, hâlen eşi benzeri yapılamayan neyimiz var? Mimari mi, edebiyatımız mı, müziğimiz mi? Neyimizle biz dünyada bir numarayız? Ben bir tane biliyorum: Okçuluğumuz. Evet, Türkler Orta Asya'dan bu yana okçulukta öyle bir gelişme sağlamış, özellikle Osmanlı ile erişilemez bir zirve yakalamış ki bugün bu gerçek dünya otoritelerince bilinmekte, saygıyla kabul edilmektedir.

Dünyanın en küçük, en hafif, en esnek ama en güçlü yayı Türk-Osmanlı yayıdır.

Peki, Osmanlı ecdadımız bu nitelikleri bir yayda nasıl toplamış? Türk yaylarının en önemli özelliği tek parça olmaması, birleşik yani kompozit olmasıdır.

Osmanlı yayı ana hatlarıyla beş parçadan oluşmaktadır. Ortada kızılcık ağacından yapılan kabza bulunmaktadır. Kabza, adından da anlaşılacağı üzere yayı germek için genellikle sol elimizle tuttuğumuz yerdir. Kabzanın her iki tarafında bulunan, akçaağaçtan yapılan & **kabza** ile birleşen parçalara **sal** denir. Yaya gücü veren & atıştaki itme gücünü sağlayan parçalardan oluşmaktadır. Her iki salın uçlarında gürgen ağacından yapılan & yayı germekte

kullanılan **kasan & kasanbaşı** bulunmaktadır. Görüldüğü gibi bu beş parça farklı ağaçlardan imal edilmekte & organik tutkallarla birbirine yapıştırılmaktadır.

Aslında Osmanlı yayı sadece bu parçalardan müteşekkil değil: Kabzanın her iki tarafında bulunan salın iç kısımlarına yani ok atarken atıcıya bakan yüzeylerine manda boynuzu, dış kısmına da öküzün diz kapağı ile ayak bileği arasında bulunan & özel yöntemlerle elde edilen sinirler (tendon) yapıştırılmaktadır. Buralarda kullanılan tutkal da çok özeldir. Mersin balığının hava kesesi & ağız mukozasından üretilen organik tutkal ile saydığımız parçalar yapıştırılarak bir yaya en az üç yıl emek verilmekte; böylece dünyanın en hafif, en küçük ama en güçlü silahı ortaya çıkmaktadır.

Öyle üç gün ya da 3-5 ay değil, tam üç yıl beklemeniz; üç yıl bebek gibi bakıp gözünüz gibi korumanız gerekiyor. Osmanlı okları da çok özeldir. Osmanlıda okun yapımı da yayın imali kadar önemli görülmüş & ona özen gösterilmiştir. Okun bir endamı vardır. Ok yirmi dört bölümden oluşmaktadır. Baş, boyun, göğüs, karın, baldır & ayak gibi bölümlere ayrılmıştır. Her bölümün çapı farklıdır. Gerçek bir Türk oku yapabilmek için on yıl emek vermek gerekiyor. Şaka gibi değil mi? Hayır, şaka değil. Bir okun orijinal şekli & estetiği ile yapılabilmesi için Kaz Dağı'ndaki özel kızılçamlara en az on yıl işlem yapmanız gerekiyor.

Usulüne uygun olarak yapılan bir Türk okunu gerçek bir Osmanlı yayı ile gerekli disiplin & ahlaka sahip bir kemankeş 846,5 m mesafeye fırlatmakta, bir kara sabanın çeliğini delmekte & bir çanı duvara çivileyebilmektedir.Atış gücünün bu inanılmazlığı karşısında sadece 350 gr ağırlığında & gerildiğinde 40 cm'ye kadar küçülen Osmanlı yayları ile ecdadımız son sürat giden bir atın üzerinde dört bir yana ok atmasıyla ünlenmiştir. Üst düzey birer kemankeş olan Fatihler, Yavuzlar & Kanuniler çağ açıp çağ kapat-

mışlar & eşsiz zaferlere bu güçlü yaylarla imza atmışlardır. Burada büyük birer kemankeş olan IV. Murad, III. Selim, II. Mahmud, 1. Bayezid & Tozkoparan İskender'i anmadan geçmemek gerekir.

Düşünebiliyor musunuz? Beş bin yıllık bir birikim, uzun bir serüven, büyük bir çalışma, yüce bir zirve & erişilmez dünya rekorları sadece bir nesil sonra tamamen unutuluyor. Adı, esamesi anılmıyor. Yabancılar belgesel programları hazırlıyor, Türk okçuluğu hakkında kitaplar yazıyor, Türk okçuluğunu yere göğe sığdıramıyor, Hun İmparatorluğunun büyük gücünün sırrını kompozit Türk yayları ile açıklıyor, Osmanlının fetihlerini yine eşi benzeri olmayan Osmanlı yayları ile özdeşleştiriyor ama bir tek biz bilmiyoruz. Biz hâlâ Fatih ile Yavuz'un sağ ellerinin başparmağındaki, ok atmakta kullanılan "zihgir"i sıradan bir yüzük zannediyoruz. Bugün geleneksel Türk okçuluğuna gönül veren, Türk ok & yaylarını orijinal hâli ile imal etmeye çalışan fedakâr insanların & akademik alanda inceleme yapan; geleneksel Türk yaylarıyla atıcılığı, özellikle atlı okçuluğu geliştirmeye çalışan yiğit insanların desteklenmesi gerekmektedir. Kültür Bakanlığımızın, Gençlik & Spor Bakanlığımızın, Okçuluk Federasyonunun hatta Genelkurmay'ımızın, belediyelerin duyarlı yetkililerinin dikkatini çekmek istiyorum. İşin zor kısmını aşan bu değerli ustalara küçük destekler vererek, onların önderliğinde kurslar açarak Türk okçuluğunu tekrar canlandırabiliriz.

Bir yıl boyunca geleneksel Türk ok & yaylarıyla amatör olarak atış yapan Bornova Kaymakamı Fatih Genel farklı yaş gruplarından onlarca kişiye ok atmayı öğretmiştir. Her Türk vatandaşının içinde gizli bir okçuluk sevdasının olduğunu fark ettim. Klasik bir Türk yayını ok atmak için eline alıp da içi kıpır kıpır olmayan bir kişiyle bile karşılaşmadım. Yaşlı olsun genç olsun kadın olsun erkek olsun her kesim & her rütbeden her kişinin içinde ok atma arzusunu gördüm. Bu tespit Türk okçuluğunun geleceği konusunda umutlandırmıştır.

Geleneksel Türk-Osmanlı okçuluğuna emek veren şanlı ecdadımızı & yüzyıldır tamamen unuttuğumuz ata sporumuzu aslına uygun olarak yaşatmaya çalışan bir avuç gönüllüyü saygıyla selamlıyoruz.

Mete Han, Alp Arslan, Ertuğrul Gazi, Osman Gazi, Orhan Gazi, Fatih Sultan Mehmed, Kanuni Sultan Süleyman, Atatürk. Özümüz bir, kalplerimiz bir. İşte bunlar hepimizin atası. Ne mutlu ki atalarımız bir. Onları saygı & rahmetle anıyoruz. Ruhları şad olsun.

TURNAYI GÖZÜNDEN VURMAK (ilm-i sima)

Günümüzün Spor Akademisinde "Genel Yetenek" dersi olan Osmanlıda **"turnacı başları"** vardı. Bunlar yeniçeri ocağından boylu boslu, atletik yapılı, iyi görünümlü, savaşa müsait özel kişilerin yeteneğini eline, yüzüne, gözüne bakıp anlıyor, "turnayı gözünden vuruyorlardı" (**ilm-i sima**). Bu özel savaşçıların sağ el başparmaklarında **zihgir** denen yay kirişi yüzükleri vardır. Şehzadeler ile birlikte at üstünde ok atan, ağırlığı 500 gr'ı geçmeyen eğri Osmanlı kılıçları (Bu kılıçların ucu menzilli, balçağı "S" şeklindeydi. Savurucu, sıyırıcı özelliği vardı. Elden kaymaması için kabzası topuzluydu & topuzundaki deliğe bağlı deriden veya sutaşından (su taşı, deriden kılıç & kalkan yeleklerinin/kartal kanatlarının, poturlarına işlenerek süslenmiştir.) bağ geçerdi. Kılıçlar, bu bağla bileklerine bağlıydı.) kullanan bu savaşçılara serdengeçtiler (dalkılıçlar) deniyordu. El üstünde tutuluyorlardı. En az üç lisan biliyorlardı. Devlet-i Aliye-i Osmaniye için cenneti hayal edip kendilerini feda ediyorlardı. Bu korkusuz ölüm savaşçılarının önünden kaçmak imkânsızdı. Korku diye bir şeyleri yoktu & asla teslim olmuyorlardı.

Yüz elli bin Osmanlı ordusu ile yüz elli bin düşman ordusu karşılaştığında beş yüz serdengeçti gözleriyle gökyüzünü tarıyor, aksungurun havada uçtuğunu gördüğünde "Tamam, Allah (Tengri) bizimle." diyordu. Gözlerine kestirdiği yüz elli bin düşman ordusunun bir noktasına öyle bir saldırıyordu ki en az bin beş yüz düşmanı hallettikten sonra serdengeçtilerin %90'ı imha oluyordu. Geriye kalan serdengeçtiler at üstünde & arkalarından ok yağmuru yağarken, tendonların üzerinde kalkıp, hızlıca sadaklarından oklarını alıp, okları düşman üzerine atıp, hemen dönüp, atın dizginlerini tutarak yeniden savaşmak üzere Osmanlı ordusuna katılıyorlardı. Ama düşmanın da morali bozulmuş oluyordu. Ordu düzeni gevşediğinde, Osmanlı ordusu hilal şeklinde saldırıp savaşı kazanıyordu.

OSMANLI KILICI

Selimiye… Büyük ustanın büyük eseri. Koca Sinan'ın "Ustalık eserim." dediği; boyutta büyüklüğü, kudreti & ihtişamı ile muhteşem ulu mabet. Dost düşmanın tartışmasız kabul ettiği, mimaride büyük zirve. Ya Fuzuli'ye ne demeli? Üç kıtanın hâkimi Kanuni Sultan Süleyman'ın "sultanü'ş-şuara" diye vasıflandırdığı şairler sultanı. Bir şiir yazıyor, benzeri yapılamıyor. "Kelamda sihir vardır." teşhisini bire bir oturuyor. Aynı dönemlerde Itrî bir beste yapıyor, yüzyıllardır İstanbul semalarında yankılanıyor. Çıtayı o kadar yükseltiyor ki bir daha o çıta aşılamıyor. Zaten gelişmişlik böyle bir şey değil mi? Bir ülkenin gelişmesi sadece topraklarının genişletilmesi veya askerinin fazlalaşması değildir. Gelişme çok yönlü bir kavram. Geri iseniz ekonominiz, savunmanız, edebiyatınız, sanatınız, müziğiniz, sağlık sisteminiz, eğitim sisteminiz yani her şeyiniz geri oluyor.

İşte Mimar Sinanların, Fuzulilerin, Itrîlerin yetiştiği ortamda bir "usta" çıkıyor. Biz onun adını bilmiyoruz. Kanuni Sultan Süleyman'a bir kılıç yapıyor. Ağırlığı bir kilonun altında, boyu da 1 m'den uzun değil. Beş bin yıllık bir savaş geleneği, binlerce yıllık bilgi birikimi & cihan devletinin maddi & manevi desteğiyle birleşince ortaya öyle bir sanat eseri çıkıyor ki emsali yok! Ergonomisiyle, çeliğiyle; oyma, kakma, hat, tezhip, savat vesaire işçilikleriyle tam bir zanaat şaheseri.

Ama mahzun. Ne ustasını biliyoruz ne de eserini. Topkapı Sarayı'nda, Harbiye Müzesi'nde "Acaba beni keşfedecek bir kâşif yok mu?" diye hüzünlü bir bekleyiş içinde. Denebilir ki "Abartmanın ne âlemi var? Yaklaşık 1 m boyunda bir metal işte!" Doğru, 96 cm'lik bir metal! Itrî'nin bestesi de sadece 4-5 satır! Fuzuli'nin şiiri de on mısralık bir şey!

Bugün ortalama bir gencimize soralım. Japon kılıcı hakkında size bazı şeyler söyleyebilir. Samuray kılıcı **katana** ile Japon

kültürü dünyaya pazarlanmaktadır.

Osmanlı kılıcı hakkında bir şey biliriz. "Çok ağırmış. Saatlerce onunla nasıl savaşmışlar?" İşte tek bildiğimiz: "Çok ağırmış." Bu kadar. Bu da yanlış. Tarihin hiçbir devrinde hiçbir silah çok ağır olduğu için özel veya kıymetli olmamıştır. Günümüzde de öyle! Osmanlı kılıcı çok ağır olduğu için değil, olsa olsa çok hafif olduğu için övülebilir. Peki nedir bu kılıcı bu kadar özel yapan?

Önce çeliğine bakmak lazım. Bir kere çeliği muhteşem. **Dımişki** denen, Batılıların **"damascus"** diye adlandırdığı **Şam çeliği veya Osmanlı çeliği**. Karbon oranları ile sertliği farklı en az iki çeşit çeliğin birbiriyle kaynaşması & hamur gibi yoğrularak yüzlerce kat oluşmasıyla elde edilen özel, kompozit bir çelik. Yeteri kadar sert, yeteri kadar yumuşak.

Osmanlı kılıcı "**yalmanlı**"dır. Dünyadaki kılıçların bir kısmının tek tarafı, bir kısmının iki tarafı keskindir. Osmanlı kılıcının ise namlu kısmının ucundaki 20-25 cm'lik bölümün her iki tarafı keskin. Buna "**menzil" (yalman**) denir ("Yalın kılıç" sözü buradan gelir.) Kabzadan yalmana kadar da tek tarafı keskindir. Sırtı son derece kalın & etli, keskin tarafı ise olabileceği en ince (yalın) şeklinde.

Osmanlı kılıcı olukludur. Oluksuz kılıç, keskin bir demirdir. Adı "kan oluğu" olsa da kanın rahat akması ile ilgisi yoktur. Amaç kılıcın mukavemetini azaltmadan hafifletmektir. Yeteri kadar hafif, yeteri kadar ağır. 15-20 gr daha hafifletirseniz o tam bir Osmanlı kılıcı olmaz. Bir o kadar ağırlaştırırsanız yine olmaz.

Osmanlı kılıcı eğridir. Ama çok değil, yeteri kadar eğri. Arap kılıçları kadar eğri değil, Batı kılıçları kadar da düz değil. Yeteri kadar eğri, yeteri kadar düz.

Osmanlı kılıcının namlusunda, kınında, kabzasında & balça-

ğında oyma, kakma, savat, hat, tezhip, varak işlemelerinin en üst düzey örneklerini görebilirsiniz.

Osmanlı kılıcını tanımlayacak en uygun sözcük muhtemelen "optimizasyon"dur. Her şey; ağırlık, uzunluk, sertlik, ergonomiklik, eğim, kabza, süslemeler optimaldir.

Duygusal davrandığımızı düşünenler olabilir. Cihan hükümdarı Muhteşem Süleyman'ın beş bin yıllık bir altyapıya istinaden elinde tuttuğu kılıç elbette sıradan olamaz, yine elbette muhteşem olacaktır. Her türlü övgü & incelemeye değer. Ecdat yadigârı kılıcımızı sadece bir savaş aracı, kesici bir silah gibi görmek yerine ondaki ince sanat & estetiği görsek kılıcımızla birlikte tarihsel kültürümüzü de dünyaya pazarlayabileceğimize inanıyoruz.

Yalmanlı Orijinal Osmanlı Kılıcı

KILIÇ: KÖMÜRLE CEVHERİ DEMİRE ÇEVİRME SANATI

Alacahöyük'te bulunan, M.Ö. 2500 yıllarına ait kılıç dünyanın en eski kılıcı olarak bilinirken 1996 yılında Malatya yakınındaki Aslantepe bölgesinde M.Ö. 3300-3000 dönemine ait, üzerleri işlemeli kılıçlar bulunmuştur.

Bir kılıç; demir cevherinden demiri eriterek ayırmak, dövülür hâle getirmek, dövüp uzatmak, su vermek, yüzünü bilemek, kabza, balçak & kakmasını yapmak; kınının tasını oymak, derisini tabaklamak, menevişlemek gibi pek çok zanaat erbaplığı isteyen üretim basamaklarından sonra olur. Dünyanın demir ile tanışması & demirin işlenmesinin Ural Dağlarında & Yukarı Mezapotamya'da olduğu bilinmektedir (Urartular, Sümerler). Dünya Yontma Taş Devri'ni yaşarken Sümer Medeniyeti tunç, bakır, gümüş & demiri işleyerek savunma & saldırı silahları ile tarım aletleri üretmiştir. Aşağı Volga, Macaristan, Bulgaristan & Anatolia'da rastlanan tüm bu kılıçlar Orta Asya'daki Türklerin kılıçları gibi dışbükey eğimli; yüzleri keskin, sırtları ise düz olmalıdır. Kılıcın ucu menzilli, namlusu sivridir. Kabzası ise topuzlu & deliklidir. Deliğine bileğe geçecek şekilde örme-geçme (geflochten) ya da sutaştaki deriden bileğe geçecek şekilde ilmek yapılır (Bu, at üstünde cenk anında yaralandığında kılıcın elinden uçup gitmemesi içindir.) Kılıcın ağırlığı 500 gr'ı, uzunluğu ise 70 cm'yi (At üstünde geriye dönüp cenk etmesi için.) geçmemelidir. Hafif & ağırlık merkezleri kabzaya yakındır. Balçakları istavroz (+) veya ters **"S"** şeklindedir. Bu, savurucu & sıyırıcı özelliğinin olması & cenk anında elin kılıcın keskin tarafına kaymasını önlemek içindir. Sade & kullanışlıdır. Kabzalarının uç tarafı aşağı doğru az kalınlaşarak bir topuz oluşturur. Kabzadaki topuz deliklidir. Deliğin içindeki deriden, sutaştan veya yünden, burma (gedreht) veya örme-geçme (geflochten) ip ile cengâverin bileğine geçirilir. Bu, at üstündeki cengâver yaralandığında veya sert darbe aldığında kılı-

cın elinden uçmaması içindir. Kılıç namluları uca doğru incelir & az genişler. Uçları sivridir yani menzillidir (yalman). Uç kısmına da "namlu" denir. Eğri tarafı keskin (yalın), sırt kısmı kalındır. Kalın kısmı savaşta karşılamak içindir. Bu özellikleri sonucunda Türk savaşçıları daha hareketli olabilmişlerdir.

Tarihçiler (lofgar, löfer), Alp Arslan'ın askerlerinin at üzerinde bir kılıç belde, bir kılıç ağızda, bir kılıç da elde iken çok süratli hareket ettiklerinden bahsetmektedirler. Türkler Orta Asya'dan Osmanlı Dönemi'ne kadar at üzerinde okçulardır. Yayları da ünlüdür. At üzerinde giderken üzengiye basıp, bileklerinin üzerinde tendonlarına yük verip ayağa kalkarlardı. Atın dizginlerini bırakıp, sağ elleriyle sırtlarındaki sadaklarından oku hızlıca alıp sol ellerindeki yaylarına takarlar; çok zor bir hareket olan sadece belden üzeri geniş bir açıyla dönme hareketini büyük bir esenlikle yapıp, oku hedefine yönlendirirken, sağ el başparmağındaki zihgir ile de yay kirişini gerip, oku yönlendirip atarlardı. Oku atarken "Ya Hak!" diye haykırır & seri şekilde dönüp, dizginleri tekrar tutup, atlarını rüzgâr gibi sürüp yollarına devam ederlerdi. İşte Türklere yakışan buydu: At üzerinde ok atmak. Günümüzün dünyasında hâlen yaygın olmayan, güreş gibi bir ata sporu olan at üstünde ok atmayı; günümüz Türkiyesi'nde unutulmuş olan bu ata sporunu inşallah tekrar gündeme alıp özümüze döneriz. Tabii ki bu sürat ancak savaş öncesi çok eğitimle & kılıçların özellikleri ile mümkün olabilir. Hafif & keskin kılıç ile etkili olma teknikleri geliştirmişlerdir (Kılıcı sürterek kullanma; delişmen atlarını şaha kaldırıp, inerken kılıcı düşmana vurma gibi.) Anlatımlara göre benzer teknikler ile tek hamlede devenin başını bedenden ayırabiliyor, yavru deveyi ikiye bölebiliyorlardı. Şöyle bir benzetme ile anlatım sağlanabilir: Boksör hasmına karşı hafif yan durur, yumruk atacağı sırada belden dönüş yaparken yumruğunu hasmına uzatır. İç içe olan bu hareketler yumruğun momentini (etkisini) birkaç misli arttırır.

Oysa Batılıların (Avrupalılar) kılıçlarının düz, kısa, kalın; iki yüzlerinin keskin, küt; uçlarının sivri, ağır olması en önemli özellikleridir. Bu tip kılıçlar ile daha çok kırma, yıkma, koparma gibi saldırılar yapılabilir; bu tip kılıçlar savaşçıların hareketlerini yavaşlatır. Kalkanlar incelendiğinde Orta Asya kökenli kalkanların toparlak, düz ya da dışbükey & hafif olduğu; üzerlerinde çeşitli şekillerde yarım küre kabartmalarının bulunduğu göze çarpar. Oysa Batılıların kullandıkları kalkanların en belirgin özellikleri ana şekillerinin dikdörtgen & dışbükey olması, kola bağlanabilmesi, büyük & nispeten ağır olmasıdır.

Konumuza dönersek… Kılıç & kalkanlarımızın şekillerinin Türk (Orta Asya) & Müslümanlarla benzerliğinin ardından efsanevi miras kılıç & kalkan oyunlarının Anatolia'da görünürlüğünün ortak noktalarını arayalım. Evet, tüm toplumlarda kılıç hemen her dönem kabul görmüş, üzerine yeminler edilmiştir. Kılıç, bilindiği gibi, toplumların metallerle tanışmasından sonra bakır, tunç & demirden yapılmaya başlamıştır. İlerleyen yıllarda -arındırılıp ilaveler ile- güçlendirilmiş demirden yapılsa da tahta kılıçların (matrak, matrakçı) Prusa'nın fetih yıllarında varlığını (Abdal Murad) sürdürdüğü bilinmektedir. Kılıçların varoluşuyla birlikte kalkanlar da gündeme gelmiş, bunlar da çeşitli malzemelerden (tahta, demir, bakır, tunç, deri, kaplumbağa kabuğu, timsah derisi vb.) yapılmıştır. Toplumların teknik altyapısına, imkânlarına & kültürlerine bağlı olarak kılıç & kalkanlar çeşitli malzeme & şekillerden üretilmiştir diye özetleyebiliriz.

Kılıç, kalkan, bıçak, hançer, kama veya pala ile oynanan oyunların özellikle Anatolia'da & buranın belirli yörelerinde gelişmesinin ortak yönlerini inceleyelim (İran kılıçlarının da çok kaliteli & meşhur olduğu biliniyor. Bu durum Pers oyunları ile örtüşüyor.) zira kılıç Orta Asya'daki Türklerde çok önem kazanıyor & kazandırıyor. Fakat kılıç yapımı belirli yerlerde önem kazanıyor ya da belirginleşip o yörenin metal ürünleri tercih ediliyor.

Bu yöreler Orta Asya' da Altaylar, Anatolia' da Prusa & daha sonra Aydın; Yatağan, Muğla; Sürmene, Erzurum, Kayseri, Ahlat, Divriği, Malatya & Kafkasya bölgeleridir.

Demir cevheri bulunmuştur. Pik, çelik & zenginleştirilmiş -karışımlarından arındırılmış, gerekli özellikler kazandırılmış- demir ürünlerin yapılması için yüksek sıcaklık & mermer gerekmektedir. Kılıç, bıçak, hançer, kama, kalkan, topuz gibi aletlerin Bursa' da üretilenlerinin makbul & meşhur olmaları ile bu aletlerin kullanıldığı folklorik yapının oluşmasının altyapısı kentimizin sahip olduğu özelliklerdir.

Evet, neden Prusa? Bu yörede üretilen bıçak, kama, kılıç & kalkan gibi ürünlerin beğenilmelerinin nedeni üreticilerin demiri karışımlarından (kum, taş, kükürt, fosfat…) arındırmaları; elde edilen çeliği esneklik, kırılmama gibi özellikler kazanması için su verme, menevişleme gibi işlemlerden geçirmeleri ile önceki ısıtılmalarında yakacak malzeme olarak başlıca kestane & meşe kömürü kullanmaları idi. Zira kestane ağacından üretilen kömürler taş kömürüne yakın sıcaklık vermekteydi. Ayrıca demirin ısıtılıp dövülürken kıvılcım oluşturmaması çalışma rahatlığı sağlıyordu. Bu arada demirin (pik) arındırılmasında yani katışıklarla bileşik yapmasında & demir havuzunun üzerinde cüruf tabakasının oluşmasında mermer çok önemli bir katalizördür (Araştırma sırasında Prusa' nın meşhur bıçakçılarının çoğunun kestane kömürünü hâlâ kullandıklarını & bu bilgiyi paylaşmadıklarını gördük.) Aksi hâlde temiz ürün alınması pek mümkün olmuyor. Uludağ eteklerinde kestane & meşe ağaçları ile çevrede mermer & demir maden yataklarının bulunması demirciliğin, bıçakçılığın & özellikle kılıç yapımının bu yörede gelişmesinin altyapısını oluşturuyor.

Bıçakçılık & kılıç sektörünün yaygınlaştırılması, kalabalık aile yaşantısı olan toplumlarda çocukların büyüklerinin yaptık-

ları ile oynamaları & bunların toplumda zamanla yaygınlaşması çocukların büyüdüklerinde savaşmaları için alacakları eğitime büyük bir altyapı oluşturuyor; bunların günlük yaşamın neredeyse bir parçası olması halk oyun kültürünün oluşumuna zemin hazırlıyor. Tahta kılıç & kalkanlar ile oynama (matrak, matrakçı) mahalle aralarında, çocuk yaşlarda başlıyor. Yukarıda da belirtildiği gibi savaş & dövüş aletlerinin üretildiği yörelerde bu aletler ile oynanan halk oyunlarının varlığı, üretim ile kültürün oluşumu arasındaki ilişkiyi doğruluyor [Dokuma sektöründeki kelimelerin (taharlamak, taraka, terbiye vb.) günlük hayatta uygun yerlerde kullanılması gibi]. Kepeçioğlu' nun (Prusa kütüğü) işaret ettiği gibi Osmanlının son zamanlarında dahi (salnamelerde) ordu savaşa toplanırken mutlaka Prusa' daki en az 3-4 kılıççıdan & esnaf odalarından maddi destek alınırmış.

Matrakçı Nasuh (?-1564)

Türk minyatürcü, matematik & tarih kitapları yazmış bilgin. Enderunda okumuştur.

Matrakçı ya da matrakî adıyla anılması, labutu andıran sopalarla oynandığı & eskrime benzeyen bir tür savaş oyunu olduğu bilinen "matrak" oyununda çok usta & belki de bu oyunun mucidi olmasından ileri gelmektedir. Nasuh ayrıca çok usta bir silahşordu. Bu nedenle silahî adıyla da anılırdı. Türlü silah & mızrak oyunundaki ustalığı nedeniyle Osmanlı ülkesinde "üstat" & "reis" olarak tanınması için 1530' da onuncu sultan Kanuni Sultan 1. Süleyman (1520-1566) tarafından verilmiş bir beratı da (kitabe) vardı. Çeşitli silahların nasıl kullanılacağını & dövüş yöntemlerini anlatan Tuhfetü' l-Guzât adlı bir kılavuz kitap bile yazmıştı.Teknik altyapıların gelişmesi & zamanla savaş aletlerinin değişmesi sonucu binlerce yıldır kullanılan savaş aletleri terk edilmiştir (Kılıç, süngü, kama vs. en son Birinci Dünya Savaşı' nda kullanıldı.) Fakat halk kültürlerinin nesilden nesile geçmiş olması, toplum-

ların bilinçaltı yaşam felsefeleridir. Evet, savaş aletlerinin kılıç & kalkandan tüfeğe & piştova (çakmaklı tabanca) geçmesi ile harp okullarında da tüfek gösterilerinin organize edilmesi efsanevi miras kılıç & kalkan cenk oyunu ile örtüşmektedir [Mehteranın da ikinci sultan Orhan Gazi döneminde ilk kurulduğu şehir Prusa (Prusia) olmuştur.]

Teknik gelişmelerin paralelinde sosyal yaşamının da geliştiği, kültürlere sahip olunduğu & güçler ile orantılı olunduğu hemen her toplumda gözlenmiştir. Milattan önce Anatolia'nın çeşitli yörelerinde savaş & dövüş aletleri ile oynanmakta olan oyunlar, ikinci sultan Orhan Gazi'nin (1324-1362) Prusa Kalesi'ni kuşatması sırasında (yirmi üç yıl) askerlerin gerek eğitim gerek kendi aralarında eğlenirken düşmana verdikleri mesaj ile imparatorluk zamanında Prusa medreselerinde öğrencilere öğretilen & eğlencelerde, kutlamalarda, toylarda, loncaların katıldığı bütün törenlerde esnaf tarafından oynanan kılıç & kalkan oyunu; Kurtuluş Savaşı'nın ardından Atatürk'ün Afyon'a & Prusa'ya gelişlerinde gösteriye sunulmuştur.

Kılıç & kalkan Mekke'de

Otuz dördüncü sultan 2. Abdülhamid (1876-1909) döneminde Mecca'da (Mekke) ellerinde küçük davulları olan kırk kadar Arap koşarak kafilenin önüne geçer & davullarını çalarak kılıç & kalkan oynardı.

Kılıç & kalkan Prusa'da

Beldenin öz folkloru olan kılıç & kalkan cenk oyunu Türk folklorunun en önemli kaynaklarındandır. Çok eski tarihimizi yansıtan kılıç & kalkan oyunları halk danslarına dönüşerek günümüze kadar gelmiştir. Böyle devam etmesi için hassasiyet gösterilmelidir. Efsanevi miras kılıç & kalkan oyunu (savaşın balesi) dünya halk danslarında enstrümansız; müzik kuralları içinde kı-

lıçların kalkanlara 4/2, 4/4, 9/8 ritmi ile vurulmasıyla çıkan seslerden tempo alarak oynanan tek halk dansıdır. Bu da Prusa'nın en büyük özelliğidir. Mehteran da ilk Prusa'da kurulmuştur & dünyada ilk askerî bandodur! (Türk devlet geleneğinde askeri müziğin izleri MÖ. 209 yılında Hun İmparatorluğu zamanında boru, kös davul, zil, bayrak & sancaktan oluşan tuğ takımları)

Savaş kostümleri ise ayaklara kadar inen, üst üste atılmış birkaç pamuklu entaridir. Bunların üstüne keçi derisinden yapılma kaftan giyiliyordu. Bu kaftanlar hafif, yağmur geçirmez, son derece şık & zarifti. Dizlerine kadar çıkan çizmeleri deriden & bordo kadifedendi ya da yemeni (çarık) giyerlerdi. İpekli pazenden ya da başka kumaştan yapılma uzun poturlar giyiyorlardı. Savaşa hazırlık sırasında, sefere çıkmadan entarilerini (gömlek) poturlarının içine sokuyorlardı ki özgürce savaşabilsinler.

Prusia'da (Prusa) kılıç & kalkan cenk oyunlarında & halk danslarında kullandıkları diz üstü mavi poturlar tarihe uygun değil. O dönemde leventlerin & Türk deniz korsanlarının denizlerde rahat edebilmek & sıcaktan bunalmamak için kullandığı diz üstü poturlar olabilir. Ayrıca Prusa kılıç & kalkan halk danslarındaki alüminyum saplı, balçaklı kılıçlar da şanlı Osmanlı kültürüne uygun değil (Prusa'da ilk çarşılı köprü olan Irgandı Köprüsü'nün yakınında, kütüphanenin yanında Setbaşı Kılıç & Kalkan Müzesi; Heykel'in arkasında Bıçakçılık & Kılıç Müzesi vardır.)

YATAĞAN USTALIĞI

Akıncı, savaşta yatağanını (yataghan) yamultuyor. Tüm çabalarına & yataghan ustalarına götürmesine rağmen bir türlü **yataghan**ını düzelttiremiyor. Çaresi için Prusa'ya, tarif edilen ustaya gidiyor (Onun tek usta olduğu, yataghanı düzeltebilecek başka usta olmadığı söyleniyor.)

Usta ne istediğini sorunca akıncı yataghanının yamuk ol-

duğunu söyleyip onu ustaya veriyor. Usta da onu çalışmakta olduğu tezgâhta oturduğu yerden alıp kontrol ediyor & yataghanın üstüne oturup eski işine devam ediyor. Sandalye özel, çukur bir sandalye. Usta vücut ısısıyla yatağanı ısıtıp, iki eliyle sağ sol yaparak, düzeltip, sonra göz hizasıyla bakıp, kontrol ederek akıncıya geri veriyor.

Akıncı sevinerek borcunu soruyor. Usta "30 dinar." deyince akıncı şaşırıp hiddetleniyor & "Usta, ne yaptın ki 30 dinar istiyorsun? Yataghanın üzerine oturmakla 30 dinar mı alınır?" diyor. (Normalde sikke, akçe, mangır, kuruş da kullanılmaktaydı)

Usta da yataghanı akıncıdan geri alıp, tekrar üstüne otururak, eski hâline getirip akıncıya geri veriyor & "O zaman sen otururak düzeltirsin." diyor. Akıncı hiddetle çekip gidiyor ama bütün uğraşlarına rağmen yataghanını düzeltemiyor.

Bir müddet sonra aynı ustaya ikinci defa yataghanını getiriyor. Usta da aynı yöntemlerle yataghanı tekrar düzeltip, akıncıya geri verirken "Borcunuz 60 dinar." diyor. Akıncı tereddüt edip "Neden 60 dinar usta?" diye soruyor. Usta da "30 dinar kılıç tamiri parası, 30 dinar da akıl parası." diyor & sözüne devam ediyor: "İstersen yataghanını eski hâline geri getireyim." Akıncı telaş ile "Hayır, hayır, usta. Al 60 dinarını, ver yataghanımı." deyip, arkasına bakmadan rüzgâr gibi uçup gidiyor.

Bu olay, ustalığın yalnız savaşanda olmadığını; el mahareti olan ustanın genel yeteneğini sadece el becerisi & gözleriye değil, tüm bedeni & ruhuyla sunduğunu göstermektedir.

YATAĞAN (YATAGHAN)

Kılıç değildir; Muğla, Prusa & Kostantiniyye'de (İstanbul) yapılan eğri paladır. Bu palada balçak bölümü yoktur.

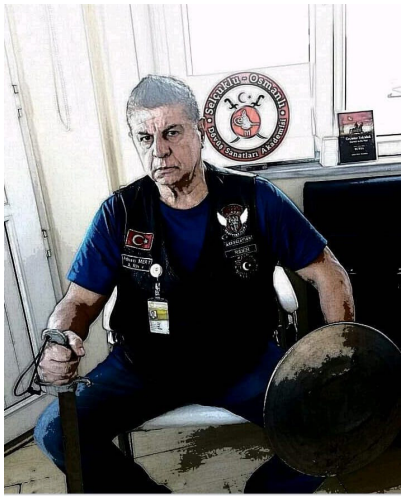
1. Sırt Kısmı

Bu kısım keskin değildir & genişçedir. Ustası su vermeden, yalın (keskin) kısmını döverek, sırt kısmına doğru yığarak & kılıcın sırtını kalınlaştırarak, kılıcı döverken yalın kısmının kesici ağzının moleküllerini de su vermiş gibi sıklaştırır. Yatağan palalar yamulabilirler ama kırılmazlar, çok keskindirler.

2. Yalın (keskin) Kısmı

3. Kabza Kısmı

Kemik, ahşap, balık dişi, fil dişi & gümüşten yapılır. Kabzanın son kısmına savaşta at üstünde iken savaşçının elinden kayıp gitmemesi için kulak yapılır (Koç başı kafası, ½ koç veya topuz başlı, fil kulaklı gibi.)

DÖRDÜNCÜ SULTAN YILDIRIM 1. BAYEZİD (1389-1402) (Kırk üç yaşında.)

Yıldırım gibi geldi, yıldırım gibi yendi, Osmanlı topraklarını yıldırım hızıyla genişletti, kısa sürede yıldırım gibi gitti (on üç yıl).Hz. Seyyid Emir Buhari Sultan (1368-1430), "Mevlid-Vesîletü'n-Necât"ın yazarı (Dört yüz seksen beyit, Ramazan 1409) Süleyman Çelebi (1351-1422), Hamid-i Kayseri (Somuncu Baba) (1330-1412), Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Bayezid (doğ. 1360, Bursa-öl. 8 Mart 1403) 4. Osmanlı padişahıdır. 1389'dan 1402 yılına kadar hükümdarlık yapmıştır. Babası Sultan 1. Murad Hüdavendigar (1366-1389), annesi ise Gülçiçek Hatun'dur.

Babası Sultan 1. Murad savaş sonunda bir Sırp soylusu olan Miloš Obilić (Miloš Kobilović) tarafından suikasta uğrayıp, şehit edilince devlet ileri gelenlerinin müşterek kararı ile Osmanlı tahtı kendisine verildi.

Yakub Çelebi'nin Halledilmesi

1. Bayezid, Kosova Meydan Savaşı'nın son saatlerinde babasının suikasta uğrayıp öldürülmesi üzerine savaş alanından çağrıldı & kendisine biat edildi. Bu biat töreni biter bitmez düşman peşinde olan kardeşi Yakub Çelebi çağırtılıp çadırda yay kirişi ile boğduruldu. Naaşı (cenaze) Prusa'ya (Bursa) babası 1. Murad Hüdavendigar ile beraber götürülerek Çekirge'ye defnedildi. Zamanının tarihçisi Âşıkpaşazâde "Yakub'un öldürülmesi o gece askeri ızdıraba düşürdü." demektedir. Yıldırım'ın bu askerî tepkiden kurtarılması için Yakub Bey'in ümera & ulemanın onayı ile Başvezir Ali Paşa'nın buyruğu gereğince idam ettirildiği kontrpropagandası yayılmaya çalışıldı. Askeri yeni padişaha bağlamak için de **Osmanlı tarihinde ilk defa cülusiye (bahşiş)**

dağıtılmış, böylece cülusiye (bahşiş) dağıtma geleneği ortaya çıkmıştır.

Niğbolu Savaşı / Crusade of Nicopolis (23 Eylül 1396)
(Haçlı Seferi Ordusu)

Los Turcos (Türkler) 1396 yılında, beklenmedik bir biçimde Niğbolu, Bulgaristan'a girip Bulgar ordusunu (Haçlıları) yok etmişlerdir. **Kral Şişman** & ailesini Nicopolis'te (Niğbolu) esir aldılar.

1397'de Balkanlardaki akıncı grupları; Evrenos Bey (Prusa'nın eski kale komutanı. Şehrin anahtarını Orhan Bey'e teslim edip sonradan Müslüman olan.), Murtaza Bey & Yakub Paşa komutalarında Venedik'e bağlı Koron & Modon Kaleleri ile Mora'ya akınlar tertip ettiler. Bu akınlar yıldırma & yağma toplama hedefli idi. Bu kaleler ile arazileri fethetmeleri & arazilerine yeni Türkmen aileleri yerleştirmeleri öngörülmemekteydi. Tam aksine Rumeli'nin bu yörelerinin bazı yerlerinde bulunan halk da toplu olarak Anatolia'ya (Anadolu) göç ettirilmişti.

Osmanlı tarihinde Osmanlı sultanlarının yüzüklerinde zehir taşıdığına dair kaynak veya belge yoktur! Dinimizde de intihara müsaade yoktur! Ama yaşamının son günlerinde koskoca cihan imparatorluğu sultanının esir olmasını & Fetret Devri'ni gördüğünden (yaklaşık dokuz ay) dünyaya küsmüş olabilir. Üzüntüsünden hastalanarak ya da zehir içerek Hakk'a yürümüş olabilir. Aslında 1. Murat Hüdavendigar gibi savaş alanında savaşarak ölmek bir sultan için en iyisi, esir alınmak en kötüsüydü. Takdiriilahi buydu. Ama Osmanlı İmparatorluğu altyapılı olduğundan yüzyıllarca hüküm sürdü. Timurlular ise altyapısız olduklarından yok oldular. **Timur Han** Ankara (Angora) Savaşı'ndan üç yıl sonra, altmış dokuz yaşında, 1405 yılının Kasım ayında son seferini Çin'e düzenledi. Yerini **Naibi Pir Muhammed'**i bıraktı. Hastalanıp Otrar'da ölüme gitti.

Rivayete göre esir düştüğü için ondan sonra gelen sultanlar Bursa' daki mezarını ziyarete gitmemiş, on yedinci sultan 4. Murad (doğ. Bursa, 1623-1640) esir düştü diye atası Yıldırım 2. Bayezid' in sandukasını tekmelemiştir. 2. Bayezid savaşta esir düşmüş tek Osmanlı padişahıdır (Savaşta suikasta uğrayıp şehit edilen tek Osmanlı padişahı da babası 1. Murad Hüdavendigar' dır.)Yıldırım Bayezid yılbeyıl askerî sefere geçerek Anatolia (Anadolu) Türk Siyasi birliğini kuran ilk Osmanlı hükümdarı oldu. Bu faaliyetleri üzerine Yıldırım Bayezid, Abbasi halifesinden Sultan-ı İklim-i Rum (Anatolia ülkesi sultanı) unvanını aldı. Bu da bir anlamda Bayezid' in icraatını meşrulaştırıyordu.

Timurlenk (Aksak Timur) & Yıldırım 1. Bayezid Han Savaşı [Angora Çubuk Savaşı, 28 Temmuz 1402;

Çubuk Ovası, Ankara (Anchor, Ancor, Ankyra)]Sivas' ın nüfusu yedi yüz bin idi! Timur Han (Demir Han), dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid' i Angora Savaşı' ndan sonra esir aldığında ona bakar & şöyle der:

"Bu dünya senin gibi kör ile benim gibi topala kaldıysa vay hâline!" (Bayezid' in bir gözü hafif kördür.)

BAİAZETH.P
III

Katipzade

ULU CAMİ, PRUİSA (PRUSA, BURSA) (1396-1399)

Ulu Cami' nin içindeyseniz Kur' an-ı Kerim' in içindesiniz.
Ulu Cami' nin içine girmek, Kur' an' ın içine girmektir!

Bursa' nın Temel Taşı, Mihenk Taşı Ulu Cami
Cami-i kebir, cami-i kebir-i bi-nazir, Prusa' nın Ayasofyası, beşinci kutsal makam.
(İşte burası geometrik düşüncenin zirveye ulaştığı yer! Zaten o hep zirvedeydi ki.)

Erken dönem muhteşem & gizemli Osmanlı mimarisi cami, Osmanlıda iskele kurulan ilk camidir! Sonradan yapılan camilere esin kaynağı (sebeb-i esin) olmuştur. Prusa'nın göğünün mavisi, ovasının yeşili & mimarisiyle en ilahisi Ulu Cami (Grand Mosque).

Her köşesi anlam üzerine anlam taşımaktadır. Kendimizi Kültür & Turizm Bakanlığının ruhsatlı, eylemli, kokartlı, vizeli, deneyimli, bilgili profesyonel rehberlik hizmetleriyle caminin muhteşemliği & gizemliliğini meydana çıkarıp sizi âdeta metafiziksel uçuruyorlar. Tabii ki onları iyi dinlerseniz!Ulu Cami sekizgen kasnaklı, yirmi kubbeli & on iki fil ayaklı (pilpayeli) kolonludur [(column), sütun (saulen)]. Dıştan dışa 3.795 m^2, içten içe 3.165,5 m^2dir. Beş bin cemaat kapasiteli, iki minarelidir. İçeriden & dışarıdan şerefelerine çıkılan iki yollu sarmal merdivenleri vardır. Müezzinler dışarıdan (dış kapı) & içeriden birbirlerini görmeden yukarı, minarenin şerefesine (balkon) çıkarlar. Bu erken dönem muhteşem Osmanlı mimarisi ileride tüm mimarlara esin kaynağı (sebeb-i esin) olacaktır. Kuzey cephesinin batısındaki minare orijinaldir, şerefelerinde Pınarbaşı'ndan gelen özel su (çeşme) vardır. Beden duvarlarının kalınlığı 2 m'dir. Bu sebeple caminin içi kışları sıcak, yazları serin & depremlere de dayanıklıdır. Beden duvarlarında & on iki fil ayaklı sütunlarında asmalı levhalar & yüz yirmi sekiz düz hüsnühat eseri vardır. Hüsnühat, İslam tarihinde resmin yerini almış hat sanatıdır [İncil'de ise fresk (fresko) kullanılır. Islak kireç sıva üstüne, ezildikten sonra su ya da su & kireç bileşimi bir bağlayıcı ile karıştırılan pigmentlerle yapılır. Bu resimler tamamen Hz. İsa (Jesus) ile havarilerini (apostle, apostel) anlatır. O dönemde insanların çoğu okuma yazmayı bilmiyordu! Bu yüzden İncil yazı yerine resimlerle anlatıldı.] İslam'da ise resim yasak olduğundan tıpkı Prusa Ulu Cami'de olduğu gibi hüsnühat sanatı ile anlatılır (Ulu Cami'nin içine girmek, Kur'an-ı Kerim'in içine girmek gibidir!) O dönemde hem resim yasak olduğundan hem de insanların

çoğu okuma yazma bildiğinden bizde Kur'an-ı Kerim hüsnühat sanatı ile anlatılmıştır. Kur'an-ı Kerim (Mushaf-ı Şerif) ayetleri, kelamıkibarlar (kibar sözler) & esmaü'l-hüsna (Allah'ın doksan dokuz ismi) yazılıdır. Hat sanatında müsenna (aynalı, çift taraflı, simetrik) yazılar olduğundan üst üste katlandığında yazılar tam çakışır. Zor bir zanaattır.

Cami'nin içinde küçük tabhaneler (bitap düşme, yorgun düşme), bu tabhanelerde pencereler, odalar (geniş pencereli gömeç odacıklar) vardır. Buralar, uzun yoldan gelenlerin namaz vakti öncesi dinlenme amaçlı Kur'an-ı Kerim (Mushaf-ı Şerif) okudukları yerlerdir. Bu küçük tabhaneler ilk esin kaynağıdır (sebeb-i esin). "T" planlı, tabhaneli camiler grubunda Yeşil Cami; ters "T" planlı, tabhaneli camiler grubunda orta kubbe & üç yan kubbeli eyvanlarla çevrili Muradiye Cami yer alır. Sonradan Edirne & Konstantiniyye'deki (İstanbul) camilerin yapımında dönemin mimarlarına esin kaynağı (sebeb-i esin) olmuştur.

Beş Kutsal Makam

1) Mescid-i Haram (Kâbe-i Muazzama) (M.Ö. 800, Mekke)
2) Mescid-i Nebevi (Ravza-ı Mutahhara) (632, Medine)
3) Mescid-i Aksa (Beyt-ul Makdis, Uzak Mescid) [M.Ö. 960-950, Kudüs (Jerusalem)]
Halife Hz. Ömer tarafından yaptırılmış, 708-715 arasında fethedilmiştir.
4) Emeviye Cami (Şam, M.S. 709-715) 8. yy.da Emevi Halifesi 1. Velid tarafından yaptırılmıştır.5) Ulu Cami [Prusa (Bursa), 1399]

Niğbolu Savaşı / Battle of Nicopolis (1396)

Niğbolu Kalesi Osmanlıya aitti & kuşatılmıştı. Kale Komutanı Doğan Bey ulak gönderip Sultan Bayezid'den yardım ister. 25 Eylül 1396'da Osmanlı ordusunun; Macaristan, kutsal Roma (Cermen) İmparatorluğu, Fransa, Eflak, Lehistan, İngiltere Kral-

lığı, İskoçya Krallığı, Eski İsviçre Konfederasyonu, Venedik Cumhuriyeti, Genova Cumhuriyeti & St. Jean Şövalyeleri (Tapınak Şövalyeleri / Temple' s Ritter) askerlerinden oluşmuş bir Haçlı ordusuyla Tuna (Donau) Nehri üzerinde bulunan Niğbolu (Nicopolis) Kalesi yakınlarında yaptığı & zaferle sonuçlandırdığı bir savaştır. Bu savaş aynı zamanda Niğbolu Haçlı Seferidir. "Crusade of Nicopolis" diye de anılmaktadır. Orta Çağ' ın sonuncu büyük Haçlı seferi olarak da nitelendirilmektedir.

Osmanlı Devleti' nin 4. Hükümdarı Yıldırım Bayezid tarafından Mimar Ali Neccar' a 1396-1399 yılları arasında yaptırılmıştır. Cami, zaferden elde edilen ganimetler ile yapılacaktı. 1402' deki Ankara Savaşı' nda sultanın esir düşmesinden sonra Timurlenk [(Aksak Timur) Moğollar] camiyi ahır olarak kullanmıştır. Cami 1403 yılında Moğol Şeyhi Emir Bedrüddin tarafından yaktırılmış, 1413' te Karamanoğlu Mehmed Bey' in kuşatması sırasında tekrar yakılmıştı. Onarımı Bayezid' in oğlu 1. Mehmed gerçekleştirdi & cami 1421 yılında tekrar ibadete açıldı. 1 Mart 1855 tarihlerindeki büyük depremde (Küçük Kıyamet) [Otuz birinci sultan Abdülmecid (1839-1861) & otuz ikinci sultan Abdülaziz (1861-1876) dönemi] on yedi kubbesi çöken cami yenilenip 1863 yılında tekrar ibadete açılmış, 1889 yangınında da hasar görmüştür. Kuzey cephesi, en soldaki kubbe, şadırvan üstündeki kubbe, mihrap üzerindeki kubbe & doğu kapısı yıkılmamıştır. Bunlar 1855 depremi öncesine aittir, orijinallerdir. Yirmi kadar hattatın 1855 depremi öncesine & sonrasına ait askılı & askısız levhaları, yüz yirmi sekiz Ayet-el Kürsi yazısı, kırk yedi ayet, esmaü'l-hüsna & kelamıkibarlar vardır. Hüsnühat sanatında "müsenna" denir. Yani çift taraflı, aynalı yazılardır. Şadırvanın batı tarafına baktığınızda bir sütunun yarısı açık, diğer yarısı koyudur. Yani restorasyon öncesini & sonrasını gösterir.

Kendisinden sonra gelen eserleri derinden etkileyen, esin kaynağı (sebeb-i esin) olan erken dönem şaheseri. Dehanın, bü-

tünlüğün, tutarlılığın, sürekliliğin & hoşgörünün ürünü. İşte İslam Medeniyeti, bir nurlu kutsal mekân.

Ulu Cami' nin Açılışı (1396-1399)

1399 yılında caminin inşaatı bitmiştir. Açılışın yapılacağı cuma günü bütün gözler Yıldırım Bayezid' in (1389-1402) Germiyanoğlu Yakup Şah' ın kızı Devlet Hatun' dan olma kızı Hundi Fatima Hatun ile evli olan damadı Hz. Seyyid Emir Külal Buhari Sultan' dadır. Emir Sultan (1368-1430) yirmi üç yaşında Buhara, Özbekistan' dan önce Mekke' ye, sonra Medine' ye, daha sonra Prusa' ya üç manevi ışık işareti ile geldi, üç kozlarda / cevizlerde durdu. Kırk yıl yaşadı. Altmış üç yaşında, o dönem çok büyük salgın olan vebadan Hakk' a kavuştu. Sultan Bayezid açılış hutbesini Hz. Emir Sultan' a "Emir' im, buyurun." diyerek havale eder. O da "İçimizde asrın mana büyüğü, kutbu varken söz bize düşmez Sultan' ım." der. "Kim bu asrın büyüğü?" diye sorulunca Somuncu Baba' yı işaret eder. Somuncu Baba bu emrivaki karşısında itiraz edemez. Minbere çıkarken, Hz. Emir Sultan' ın yanına gelip ona "Beni neden ele verdin, niye ifşa ettin?" diye sitem eder. Zira halk onu hep sıradan, somun pişirip dağıtan, normal, halktan insan olarak bilmekteydi. Yanındaki yardımcısı ise Hz. Hacı Bayram-ı Veli idi. Ama şimdi sırrı açığa çıkmıştı.

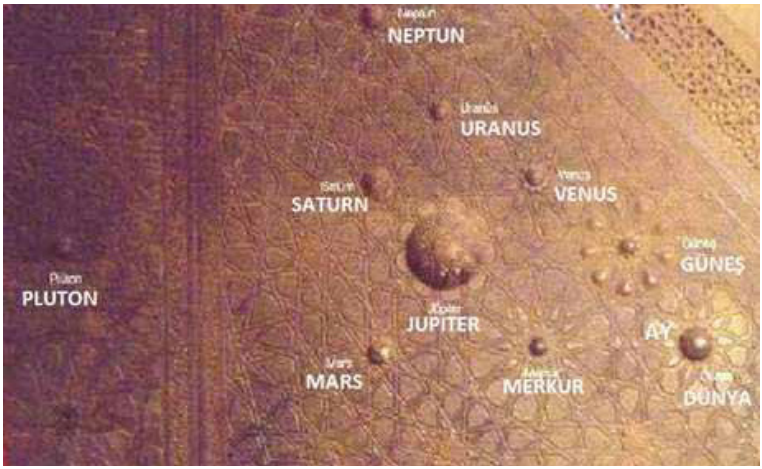
Bugüne kadar kendisini gizleyen Hamid-i Kayseri' nin (Hamid-i Aksarayi, Hz. Somuncu Baba) (1330-1412) sırrı, gizemi ortaya çıkar. Somuncu Baba minberde ilk hutbeyi okur. Fatiha' nın yedi ayrı derinlikte tefsirini yapınca ilk tefsirlerin manasını cemaat, sonrakileri ilim (ilm-i ledün) sahipleri anlar. En sondakileri Şemseddin Muhammed Bin Hamza (Molla Fenari) (1350-1431) bile anlamamıştır. Hâlbuki Molla Fenari o dönemin kadısıdır. Sonra şeyhülislam, daha sonra da tefsir müellifi olmuştur. Arapça, Farsça & iki dil daha bilir. Buna rağmen "Üstadım, nece konuştun? Biz de anlamadık." deyince Somuncu Baba "İlm-i le-

dün bilmeyen anlayamaz." der. Bu hutbeden Somuncu Baba'nın tefsir ilmini ne kadar derinden bildiği, zahirî & bâtını manalara ne kadar muttali olduğu anlaşılır.

Fırını, çilehanesi, makamı Prusa'da Hz. Üftade'nin yakınındadır (1847). Yakınlarında da Eskici Hz. Mehmed Dede'nin (?-1619) kabri vardır.Hutbeden sonra Prusa halkı onun nasıl büyük bir veli olduğunu anlayınca ona hürmet göstermek, onun elini öpebilmek için Ulu Cami'nin üç kapısında yoğunlaşır & dağılmaz. Her üç kapıda [kuzey kapısı (Taç Kapı), doğu kapısı, batı kapısı] bekleyenler "Bizim kapıdan çıktı, biz de gördük." diye iddia etmişlerdir. Cumhuriyet Dönemi'nden önce Ulu Cami'nin doğusunda dördüncü kapı olan Sultan Kapısı da vardı.

Sırrı ortaya çıktıktan sonra kendisini gizlemiş olan bu mübarek insan, insanların hürmet & ikramlarından, teveccühlerinden sıkılır; dostları ile vedalaştıktan sonra Ankara yolundaki Duaçınarı'nda Prusalılar & Prusa için dua edip yakın öğrencisi Hz. Hacı Bayram-ı Veli ile birlikte gider. Bir müddet Adana & Aksaray'da yaşadığı, hacca gittiği; Darende, Malatya'ya yerleştiği & kabristanının orada olduğu bilinmektedir. Bu çınarın yanında Prusa'ya dönüp feyizli (bereketli), ulu bir şehir olması & yeşil kalması için dua etti. Veda ederek ayrıldılar. Dua çınarı denen bu ağaç iyi korunamadığından yerinde yoktur ama aynı isim altında metro istasyonu vardır. Prusa'nın Ankara yolu çıkışındadır. Dua çınarının adı var ama çınar yok. Adının devamı için yenisinin dikilmesi gereklidir!

Minberdeki **dokuz gezegen** ile Güneş Sistemi'nin muhteşemliği & kündekâri sanatı neredeyse sonsuzluğu tamamlıyor. Gezegenin Yunancada karşılığı "planítis"tir. Planítis "avare" demektir. Uzayda kendi hâlinde dönen küçücük bir uzay topunun içinde acaba yalnız mıyız? Uzay biliminin ilmini burada görüyoruz!

Minberdeki Kabartma Şekiller (Ali Kuşçu - Galileo'dan yaklaşık 200 yıl önce Dünya'nın döndüğünü söylemiş & Ay'ın evrelerini açıklaşmış ilk kaşiftir.) - Nasa tarafından ilgililer gelip incelemişlerdir.

Minberin yapılış tarihi 1399' dur. O dönem bırakın Güneş Sistemi' ni, Dünya' nın yuvarlaklığı bile kabul edilmemiştir. O dönemde Osmanlıda kâğıt kalem bile ele abdestsiz alınmazdı. İşte Osmanlının ilime verdiği değer budur. Ulu Cami' nin inşaatı devam ederken, bir işçi aldığı taşı götürüp, tekrar geri getirip yerine koymuştur. Ustasının dikkatini çeker, sebebini sorar. İşçi de boy abdesti ihtiyacı olduğunu söyler. Bu durum Mimarbaşı **Ali Neccar**' a iletilir. Derhâl cami inşaatına ara verilir, caminin kuzey kapısının karşı sol tarafına **Şengül Hamamı** yapılır (Şimdi Gümüşçüler Çarşısı olarak kullanılmaktadır.)

O dönemde (bundan 243 yıl önce) gezegenlerin Güneş' e uzaklıkları & büyüklükleri eşit oranla yerleştirilmiştir. Burada, Güneş Sistemi' nde o dönemde sekiz adet idi ama minberde on

bir gezegen görüyorsunuz. Plüton dâhil. Plüton'u da 1930 yılında Amerikalılar yeni keşfetmişlerdi. Sonradan Plüton gezegen kabul edilmedi.

Konstantiniyye'nin anahtarını elinde tutan bir gün gelecek, dünyayı yönetecektir. [Napoleon Bonaparte (1769-1821)]

Napoleon Bonaparte Fransa İmparatoru & İtalya Kralı'dır. Şair Dante Alighieri'den sonra aradan 263 yıl geçiyor. Yine Floransa'da Galileo Galilei (1564-1642) "Dünya yuvarlaktır. Evrenin merkezi yoktur. Dünya ile birlikte Güneş'in merkezinde sistematik bir şekilde dönmektedir." deyince kilise tarafından aforoz edilip idama mahkûm edildi. 21 Haziran 1663'te Galileo Galilei engizisyon mahkemesince inkâra davet edilir. Ancak ikinci mahkemede sözünü geri alınca ömür boyu ev hapsine tutulur (Yoksa Galileo işkence görecek, kazığa bağlanıp yakılacaktı.) Mahkemeden çıkarken meşhur sözünü söylemişti: "Ama yine de Dünya dönüyor."Gerçek şu ki 1474 yılında İslam dünyasının Avrupa medeniyetlerine çok büyük katkıları olmuştur. İslam dünyası maalesef eski buluşlarını önemsememiştir. Bundan sonra da ciddiye almazsak kaybeden onlar değil de biz oluruz. İslam & Osmanlı tarihinin Los Turcos (Türkler) bilimine ciddi açıdan bakılırsa, gelecek de dikkate alınırsa bunun katkıları ileride bize geri dönecektir. Bilgilere bu şekilde yaklaşırsak gelecek bize bir şeyler fısıldayacaktır. Kur'an-ı Kerim'in bilime bu kadar önem vermesi & teşviki ile yeniden İbn-i Sinalar, Farabiler, Piri Reisler gelecektir. İbn-i Sina, Avicenna (Avisena) olarak değiştirilmiştir! Güneş Sistemi'ne gelince Batılıların aklına & işlerine Galileo Galilei (1564-1642) gelir. Ulu Cami minberine nedense kulak tıkarlar.

243 yıl önce Prusa'nın (Prusa) Ayasofyası Ulu Cami'yi Bulgaristan Zaferi'nden [Battle of Nicopolis (Niğbolu)] sonra dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid (1389-1402), **Mimar Ali Neccar**'a yaptırdı (1399). Bu caminin minberi Kur'an ayetlerine

denk 6.666 parçadan oluşur. Bunlar kündekâri (Kündekâri parça sanatıdır. Kündekâride çivi & yapıştırma yoktur, geçme-kakma sistemi vardır.) ile büyük bir zarafet ile işlenmiş, sanatkâr **Devaklı Abdülaziz'in oğlu Mehmed** tarafından yapılmıştır. Minberindeki ağaç işçiliği birer şaheserdir. Ağacı Hindistan'dan getirilen Hint cevizi türlerindendir, yoğunluğu sıkıdır, dayanıklıdır. Minber, kâinatı temsil eder. Üzerine Güneş Sistemi kabartma bir formla işlenmiştir. Gezegenler, gezegenlerin Güneş'e uzaklıkları & büyüklüklerinin oranları doğru yerleştirilmiştir. Minber 613 yaşında Hindistan'dan getirilen sert ceviz ağacındandır. **Künde** "parça", **kündekâri** "parça sanatı" demektir. Minberin sağ tarafına göz hizasında zarif bir şekilde, sufi yazısıyla adını yazmıştır [**Devaklı Abdülaziz'in Oğlu Mehmed (Mehmed Bin Abdülaziz Dakıva, Der Sohn Von Dakiva, Abdulaziz's Mehmed)**]. Minberin sol tarafına çeşitli kabartmalarla Güneş Sistemi, sağ tarafına **Tebriz'in Devak** köyü işlenmiştir. Bu eser Murad Han'ın oğlu büyük Sultan Bayezid Han'ın emriyle 802 (1399) tarihinde yaptırılmıştır. ("Mimma Amile Bi-Resmi's-Sultani-Muazzam Bayezid bin Murad Han bi-tarihi isneyn ve semânemie.")

Kur'an-ı Kerim'in bir ayet-i kerimesinde şöyle der: "Allah onların gözlerinin önüne perde çekip göstermedi." Kitabede bu yazı öylesine zarif & şık yazılmış ki yasaklama dönemlerinde (1927 yılında çıkarılan sultan isimlerinin kapatılması ile ilgili kanun.) bu yazıyı görememiş & kapatamamışlardır.

Güneş Sistemi Galileo Galilei'den (1564-1642) 243 yıl önce Osmanlı Dönemi'nde bilinmiştir. Prusa'daki 1855 depreminde (Küçük Kıyamet) yıkılmayan kuzey kapısı, batı tarafındaki kubbe, şadırvan üstündeki camlı kubbe & minber üzerindeki kubbe ile doğu kapısı yıkılmadığından deprem (1855) öncesine ait & orijinallerdir! Minberin mihrap (mukarnas) tarafının kule tepesinin üzerinde "El-mü'minü fi'l mescit ke's semeki fi'l ma." (Mescitteki mümin, sudaki balık gibidir.) yazar. Balık için su nasıl

hayat kaynağı ise mescitler, mabetler de mümin için hayat kaynağıdır. Altında ise "ve'l münafıku fi'l mescit ka't tayri fi'l kafes." (Mescitteki münafık ise kafesteki kuş gibidir.) yazılıdır. Kuşun kafeste durmak istememesi gibi münafıklar da mescitlerde durmak istemezler, çıkmak için çırpınıp dururlar.

Kayıların Sancağı & Arması (Üç Ok, Bir Yay)

Kaşgarlı Mahmud'un "Dîvânu Lugâti't-Türk"ünde "iki ok" yazıyor. Sağdaki fotoğrafta "Bursa Geleneksel Okçuluk" yazıyor. Türklerde Üçoklar & Bozoklar vardı. Üç ok, bir yay. Yay açık "U" şeklindedir. Oklar Tengri'nin, Allah'ın elçisi olduğunu ("sancak" anlamında), yay ise göğü kavradığını ifade ediyor (mavi göğe hitabendir.) Gök tanrısı Allah'tır (Oklar: kabileler, Göktengri: mavi gök).

Minberin doğu tarafında da (sağında) batı tarafında da on iki kapı (kutu, dolap) vardır. Bunun anlamı yirmi dört Oğuz kabilesinin üzerinden Güneş Sistemi'ne göre evrenin yükseldiğidir. Yani Türk boyları Sistem'i ellerinde tutuyor. Acaba Türklerin geleceği gerçekten böyle mi olacak? Minberin doğu & batı tarafında, Güneş & galaksi sisteminin altında ise on ikişer kutu bulunmaktadır. Anlamı yirmi dört Türk boyunun üzerinden kâinatın yükseldiğidir! Minberin doğu tarafında bulunan mihrap (mucarnas) tarafındaki soldan ilk üç kapı (kutu) Bozokları sembolize eder [Gün Han (Osmanlı soyu), Ay Han, Yıldız Han]. Diğer on

iki kapı (kutu) ise çocuklarıdır (Kayı, Bayat, Alka Avlı, Kara Avlı, Yazır, Döger, Dodurga, Bayırlı. Avşar, Kırık, Begdili, Karkın).

Minberin batı tarafında, sağda bulunan ilk üç kapı (kutu) Üçokları sembolize eder (Gök Han, Dağ Han, Deniz Han). Diğer on iki kapı (kutu) ise çocuklarıdır (Bayındır, Perçene, Çavuldur, Cebin, Salur, Eymür, Alayuntlu, Üregir, Biğdir, Böğdüz, Biva, Kınık).

O dönemde gezegenlerin Güneş'e uzaklıkları & büyüklükleri eşit oranla yerleştirilmiştir. Burada, Güneş Sistemi'nde o dönemde yedi adet idi ama minberde on bir gezegen görüyorsunuz. Plüton dâhil. Plüton'u da 1930 yılında Amerikalılar yeni keşfetmişlerdi. Sonradan Plüton'un gezegen olduğu kabul edilmemiştir. Fransa İmparatoru & İtalya Kralı Napoleon Bonaparte (1769-1821) döneminde şöyle demişti: "Konstantiniyye'nin anahtarını elinde tutan bir gün gelecek, dünyayı yönetecektir."

Caminin iki minaresi vardır. Kuzeybatı köşesinde yer alan cami ile birlikte Yıldırım Bayezid döneminde inşa edilmiş, kuzeydoğudaki Çelebi 1. Mehmed tarafından yaptırılmıştır [Kuzey cephesinin batısındaki minare orijinaldir. İçeriden & dışarıdan şerefelerine (balkon) çıkılan iki yollu sarmal merdivenleri vardır. Müezzinler dışarıdan (dış kapı) & içeriden birbirlerini görmeden dar merdivenlerden çıkarlar. Bu erken dönem muhteşem Osmanlı mimarisi ileride tüm mimarlara esin kaynağı (sebeb-i esin) olacaktır.]3.795 m2 alan kaplayan Ulu Cami, her biri dörder kubbeli beş bölümden oluşur. Hemen hemen eşit büyüklükteki yirmi kubbesinin ortasındaki kubbe açık olarak yapılmıştır. Telle örtülü bu orta kubbeden giren yağmur damlaları havuzda toplanır, ışık ise camiyi aydınlatırdı.

Ortadaki colonial fenerli, aydınlatmalı kubbenin altında havuzlu, on sekiz köşeli bir şadırvan bulunur. Hem havadaki tozları emer hem de suyun sesi ziyaretçilerinin ruhunu dinlendirir,

demlendirir. Su sesinin kaynağı müminlerin sesiyle karışır. Su sesi iç açıcıdır. Hava karardığında da ay ışığıyla şadırvan üstü fenerin mimari güzelliği, verdiği ışık ile muhteşem bir hâl alır. Ulu Cami'de ışığın içine bakınız, üç katlıdır & otuz üç yerden akmaktadır. Allah & tespihi her daim otuz üç defa çektiğimiz hatırlatılır. Ulu Cami'nin özelliklerinden birisi olan şadırvanın yapılma nedeni o dönemdeki masallaşmış anlatıma göre şöyle hikâye edilir: Cami yapımı için arazi istimlak edilirken şadırvanın bulunduğu yerdeki toprak parçasının sahibi olan gayrimüslim bir hanım arazisini satmak istememiş. Rüyasında Hz. Emir Sultan'ı görmüş. Emir Sultan ona, yerini satmaz ise cennete giremeyeceğini söylemiş. Bu kadın da Allah'a inanan bir kişi olduğundan yerini devlete satmış. Ancak daha sonra gönül rızası olmadan alınan yerde namaz kılınmayacağı düşüncesiyle o yere şadırvan yapılmıştır. Ama bu doğru değildir! Aslı şöyledir: 1326 yılında, Bayezid'in dedesi Orhan Gazi Prusa'yı aldıktan sonra o bölgeye külliye yaptırıyor. Orijinal tapular Orhan Gazi'ye aittir.

Cami içindeki şadırvan o hadise ile irtibatlıdır. Fıskiye ile şadırvanın özelliği toplantılarda, gizli konuşmalarda Byzans casuslarına karşı sesi perdelemesi & ruhu dinlendirip arındırması, terapi yapmasıdır.

İçindeki şadırvan & duvarlarında yer alan dev boyutlardaki yazılar Ulu Cami'nin kendine özgü özellikleridir. Günümüzde Ulu Cami'de yirmi bir hattat tarafından yapılmış kırk üç askılı levha, seksen beş duvar yazısı, kırk dört farklı ayet, on dört hadis-i şerif, yirmi beşten fazla dua, kolonlarda doksan dokuz esmaü'l-hüsna (toplam 128 levha) bulunmaktadır. Bu levhaların en değerlisi Sultan 2. Mahmud'un yaptığı & Ulu Cami'ye astırdığı levhadır. İmzası kozalak şeklindedir, cenneti & sonsuzluğu sembolize eder. Kozalak Vatikan'da da kullanılır! Ulu Cami günümüzde mevcut hüsnühat eserleri, okunuşları, anlamları, yazılış tarihleri, hattatları ile tanıtılmaktadır. Her köşesinde anlam üstü

anlam ifade eder, gizemlidir. Üç kapısı da açık olduğu hâlde dikkat ederseniz içeride sinekler, böcekler barınamaz. Osmanlı bu sırrı çözmüş. Pencereleri renkli camlar & İznik çinileriyle bezendiğinden Güneş ışıkları içeri girdiğinde içeride kimyasal dönüşüm yapar. Bu nedenle içeride sinekler, böcekler barınamaz.

Ulu Cami' deki ışığın içine bakınız: Tıpkı Ay' ın Güneş' in yörüngesine girip, etrafında dolaşarak ışığından yararlanması gibi!

Kâbe kapısının örtüsü dünyadaki tek örnektir. Mısır (Memlûk) Seferi' nden sonra (1517) halife olan dokuzuncu sultan Yavuz Sultan Selim Mekke' de onarıma girişmiş (1512-1520), bu arada Kâbe' nin o dönemdeki kapı örtüsünü (kisve) Konstantiniyye' den

(İstanbul) gönderilen yeni örtü ile değiştirmiştir. Dört parçadan oluşan örtüye (kisve) 125 kg altın, 25 kg gümüş sicim nakşedilmiştir. Yavuz Sultan Selim eski Kâbe kapısının örtüsünü (kisve) ise Prusa'ya (Bursa) getirtip Ulu Cami'ye hediye etmiş & kendi elleri ile taşıyıp asmıştır. Saf altın iplik ile üzerine ayetler işlenmiş bu örtü yüzyıllar boyu kararmadan kalmıştır. Ayrıca minberinin sağında, üstte üç boyutlu, altın kaplı Kâbe tablosunu göreceksiniz. Özel yapılmıştır, ortası bombelidir. Köşelere doğru bombe azaldığından üç boyutlu gibi görünür. Kur'an-ı Kerim'in bir ayetinde "Sana Kâbe'yi öyle bir resmedeceğim ki nereye gidersen git, kapısı sana bakacaktır." der. Bu tablo, bu ayet-i kerimeyi hatırlatır gibidir. Burada büyük bir teknik vardır. Bu levhayı alıp başka bir sütuna astığınızda üç boyutlu göstermez.

Metafizik

Psikolojik (ruhsal) sıkıntınız olduğunda Allah'ın ipine sarılınız. **O**nsuz hiçbir şeyin olamayacağı cisimsiz merkezdir. **O** sayısız yıldızların sayısı, tartıya gelmez havanın ağırlığıdır. Çünkü bedenin istekleri ruha, ruhun istekleri de bedene karşı çıkar. Mühim olan bedenin arzularıyla ruhun arzularını terazide dengede tutmaktır! Bu da mutluluğun ta kendisidir. Çünkü iman umut edilen şeylere güvenmeli, görünmeyen şeylere de inanmalıdır. Görülen şeylerin görünmeyenlerce de oluşturulduğunu imanla anlamaktayız. Kâinatı bilinçli bir gücün yönettiği gerçektir, o gücün adı Allah'tır. Gökyüzü & içiniz ne kadar kararırsa kararsın. Fırtınalar kopsa bile, simsiyah da olsa gökyüzünün asıl rengi mavidir. Ulu Cami'yi ziyaret ediniz. Colonial fenerli, ay ışığı aydınlatmalı muhteşem kubbenin altında ruhunuzu aydınlatınız. Bu, içinizi ısıtan bir kandildir. Şadırvanında abdestinizi alınız. Yıkanıldığında (abdest alındığında) kızılötesi (infrarouge) ışınları topraklama yaptığından bedendeki elektriği alır! Transa geçiniz, namazınızı kılınız. O an, Allah ile konuşma anıdır. Kur'an-ı Kerim dinleyiniz. Şadırvandaki fıskiyenin kenarında ruhunuzu

demlendirip dinlendiriniz! Göreceksiniz ki her türlü hissî, iradi, mantıki boşluklarınız rentable & flexible olacaktır. Allah ile Prusa'nın Ayasofyası, beşinci kutsal makam cami-i kebir-i bi-nazir Ulu Cami'nin içinde olmak Kur'an-ı Kerim'in içinde olmak gibidir. İşte kurtuluş budur. Geçmiş olsun, Allah şifalar versin (**İnananlar için soru yoktur, inanmayanlar için de cevap!**).

16 yy. Eseri Kâbe Kapı Örtüsü (kisve)

Osmanlı Devleti ile Memlûkler arasında yapılan Mercidâbık & Ridaniye Savaşlarından sonra Memlûk Devleti'nin yıkılması ile Mısır'da bulunan kutsal emanetler getirilmiş (Getirilmeseydi İngiliz askerleri tarafından talan edilip satılırdı!), Kâbe örtüsü dokuzuncu sultan Yavuz Sultan 1. Selim Han tarafından Prusa Ulu Cami'ye bizzat getirilip konmuştur (1512-1520)! (Resmin anlamı solda.) Hünkârların & yöneticilerin namaz kılarken gözlerinin tam önündeki Kâbe kapı örtüsünün üzerindeki tablo Sultan 2. Mahmud'a aittir & tabloların en değerlisidir. Ulu Cami'ye astırdığı tablonun anlamı şudur: **"Allah, insanlar arasında hükmettiğinizde adalete uygun tarzda hüküm vermenizi emreder."** Adalet denince dört halifeden aklınıza kim geliyor? İşte yukarıdaki yuvarlak tablo: Hz. Ömer! Hz. Ömer namaz kılarken şehit edilmemiş miydi? Hünkârların da halk arasında olmayıp ayrı bir yerde namaz kılması güvenlik bakımından önemlidir. Sultan mahfilinin ayrı kapısının olmasının sebebi sultanın inzivaya çekilmesi & suikasttan kurtulması içindir. Mesaj bu anlamdadır.

Örtü toplam dört parçadan oluşur & 125 kg altın ile 25 kg gümüş sicim nakşedilip kullanılır. Bir yılda tamamlanır, yılda iki tane hazırlanır. İkincisi hep yedektir. Olağanüstü durumlarda değiştirmek içindir.

Namaz kılma alanı bakımından Türk tarihinde yapılan en büyük camidir [Süleymaniye & Sultan Ahmet Camileri (Blue Mosque)] gibi diğer büyük camilerin büyüklüğü, duvarlarla çev-

rili avluları ile birliktedir. Ulu Cami ise alçak tavanlı, çok kubbeli & sütunlu olduğu için daha küçük olduğu izlenimi verir. Ama gerçekte namaz kılma alanı en büyük camidir, 5.000 kişi kapasitelidir.

Ulu Cami, Hz. İsmail Hakkı Bursevi'nin [Kabri Bursa'dadır (1657-1725).] "Rûhu'l Beyân" adlı tefsir kitabında İslam'ın en yüksek beşinci mertebesindeki ibadethane olarak kabul edilmiştir (İslam'da en yüksek mertebeli cami Mekke'deki Mescid-i Haram'dır. Diğerleri Medine'deki Mescid-i Nebevi, Kudüs'teki Mescid-i Aksa, Şam'daki Emevî Camisi'dir.) Emir Sultan, Akşemseddin, Molla Gürani gibi din adamlarının konuşmalarına göre beşincilik mertebesi Prusa'daki Ulu Cami'dedir. Ulu Cami'nin kutsallığı, yapıldığı devirde din adamlarının & evliyaların gösterdiği ilgiden gelir. Yapılmasını teklif eden Emir Sultan, ilk namazı kıldıran Somuncu Baba (Somuncu Baba'nın yardımcısı Hacı Bayram-ı Veli'dir.); ilk cemaati Emir Sultan, Molla Fenari, Yıldırım 1. Bayezid; ilk imamı Süleyman Çelebi, müezzinlerinden birisi Hz. Üftade'dir.

"Mevlid-Vesîletü'n-Necât"ın yazarı Süleyman Çelebi ömrü boyunca Ulu Cami'de imamlık yapmıştır. Türbesi Yoğurtlu Bahçe, Çekirge, Pytnia'da; mezar taşı Muradiye Külliyesi'ndeki mezar taşları bölümünde bulunmaktadır.

Ulu Cami hakkında geliştirilen çeşitli söylentiler vardır: Kıble duvarındaki vav işaretinin yanında Hz. Hızır'ın bulunması, işaretin önünde namaz kılanların her duasının kabul olunması, Cami'nin kuzeybatı penceresindeki stavroz (istavroz, haç) şeklindeki parmaklıkların Davud Peygamber'in döneminde yapılmış kutsal mabetten (Beyt-ul Makdis) getirilen demirler olması (Bu nedenle Hristiyanlar o parmaklıklara yapışarak dua eder)…

GABRIEL: ALLAH'IN GÜÇLÜ HABERCİSİ

Ferman yazarken divani yazı kullanılır. 7 m'ye 60 cm'dir. Yazı gemiye, sandala, kılıca benzetilir. Araya bir harf girmesin, mana değişmesin diye bitişik yazılmıştır çünkü sonradan araya bir harf girerse manası değişir (Örneğin diş-dış, saç-sac). Hüner ise uzun bir ayeti kısaltarak ufacık bir yere sığdırabilmektir. Hat sanatı Arapçaya uygundur, Latin harfi ile hat sanatı yapılamaz. Rivayete göre Hz. İbrahim (Avraam) çok zengindir & büyük peygamberlerdendir. Allahutaala kendisine "halilim" (dostum) diye hitap edince, melekler nefis taşıyan insanoğlu peygambere "halilim" diye hitap edilmesine anlam veremeyip sebebini merak ederler.

Allah, "Peki, üç elçi gidip Hz. İbrahim'i imtihan edin, görün." der. Başlarında Cebrail olmak üzere üç melek Hz. İbrahim tam malı ile, ahırda hayvanların bakımı ile meşgulken -tayyı-mekân, bastızaman: öbür boyuttan berzaha, oradan dördüncü boyuta geçme, teleportasyon (ışınlanma) yoluyla- aniden gerçek melek görünümünden hoop diye dönüşüp onun karşısına keşiş, insan formunda çıkarlar. Hz. İbrahim (Avraam) onların insan suretinde melek olduklarını hissedip ürperir, adrenalini yükselir, tüyleri diken diken olur & birden korkup "**Tehassantü bi zi'l-mülki ve'l-melekûti va'tasamtü bi zi'l-izzeti ve'l-azameti ve'l-kibriyâi ve'l-ceberûti ve tevekkeltü ale'l-hayyi'l-lezi lâ yenâmu velâ yemût.**" (Sizden, mülk & melekûtun sahibi olan Allah'a sığındım.) der. Hz. Cebrail "Peki, biz yolcuyuz. Çok uzaktan geldik & yorgunuz. Bizi misafir olarak ağırlar mısın?" diye sorar. Hz. İbrahim de hemen sofralarını kurup ellerini & ayaklarını yıkamaları için bir su kabı (ibrik) koyar & ardından hemen bir koyun kesip, pişirip ikram eder. Sofrada Hz. Cebrail şöyle dua eder: **"Sübbûhun kuddüsün rabbünâ ve rabbü'l-melâiketi ve'r-ruh. Allahü rabbi lâ şerike leh."** (Allah Rabb'imdir & onun hiçbir ortağı yoktur.) Hz. İbrahim'in çok hoşuna gider: "A, ne kadar güzel

bir dua! Bana gelen vahiylerde böyle bir dua veya ayet yok. Önce malımın bir kısmını, sonra da hepsini size vereyim. Bana bunu öğretin, ezberletin." Melekler Hz. İbrahim'in bu duayı öğrenme karşılığında tüm mal varlığını vereceğine, doğru söylediğine emin olup, zihnini okuyarak veya bedenindeki bizim göremediğimiz elektro ışık, astral renklerinden doğru söylediğine kanaat getirip onun Allahutaala'nın "halilim" (dostum) hitabına layık olduğunu anlarlar. Duayı okuyup bitirir & melek olduklarını bildirerek (tayyımekân, bastızaman) dördüncü boyuttan berzaha, oradan öbür boyuta geçip teleportasyon (ışınlanma) tarikiyle melek görünümlerinde sol uçtan uçup giderler.

Hz. Cebrail'in Besmelesi

Hz. Cebrail'in keşiş suretindeki görünümü. Cebrail, Allah'ın güçlü habercisi. [St. Jean Kilisesi, Selçuk, Smyrna (İzmir)]

"Tehassantü bi zi'l-mülki ve'l-melekûti va'tasamtü bi zi'l-izzeti ve'l-azameti ve'l-kibriyâi ve'l-ceberûti ve tevekkeltü ale'l-hayyi'l-lezi lâ yenâmu velâ yemût." (Sizden, mülk & melekûtun sahibi olan Allah'a sığındım.)**, "Sübbûhun kuddüsün rabbünâ ve rabbü'l - melâiketi ve'r-ruh. Allahü rabbi lâ şerike leh."** (Allah Rabb'imdir & onun hiçbir ortağı yoktur.)

ASTRAL SEYAHAT

Astral beden ile zaman içinde zamanlar. Allah katından gelen ilahi zaman yolcusu. Zamansız mekânlardan dönen (tayyimekân, bastızaman), zamanlı mekâna (dünya) geçen keşiş, insan silüetindeki ilahi zaman yolcusu. Paradoks ile paralellik, asimetriklik. Bizim zekâmızca, zaman ile zaman ötesi boyutta şimdiki matematiksel zekâmızla çözümsüzlük. Sonucunda şifrelenmek vebtini (diyafram) yapmaya kalkarsak bu ezoteriktir & sonunda yapılır! O, sonsuza açılan sonucu altmış altıya bağlamaktır! Allah, evre lafzının bağlantısıdır. Eski Arap rakamlarına göre hangi açıdan toplarsan topla altmış altı olur yani her yolun sonu Allah'a gider.

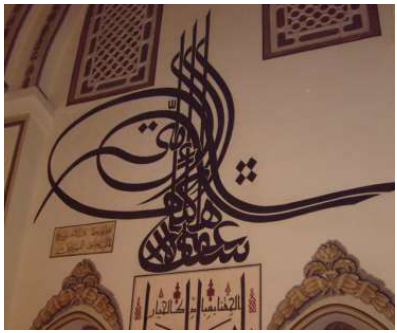
Keramet: İkram edilen şey.

Hare/Hale: Meleklerin, azizlerin başında yer aldığına inanılan yuvarlak bulut. Ortodoks ikongrafisi için hare, kişinin ışığın kaynağı olan tanrı ile birliğinin sembolüdür.

Deccal (Yalancı Peygamber, Antichrist, Antiislam): "Aldatıcı" demektir! Kıyamet günü solunda "cennet", sağında "cehennem", iki kaşı arasında "kâfir" yazıyor. (Aldatıcılığının nedeni şudur: Kur'an-ı Kerim'e göre cennetin solda değil, sağda olması gerekir.)

Tuğra Formunda Hadis-i Şerif

"Benim şefaatim ümmetimden büyük günah işleyenleredir."

Tuğra: Hakanın imzası & buyruğu olan "tuğrağ" demektir. Hüsnühat sanatında bir yazı şeklidir. Şefaat ile hadis-i şerifler yazılır.

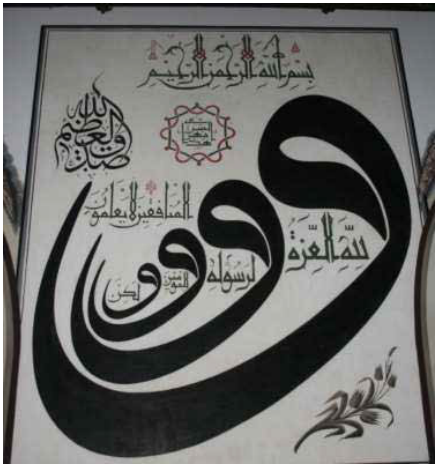
Şefaat: Allah'a dua edip cennete girmek içindir. En büyük şefaat yetkisi Peygamber Efendimize aittir. Hz. Âdem'den sahabelere kadar "Benim ümmetim başka ümmete benzemez, ben ümmetimi abdest izinden tanırım." demiştir. Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimse ile Allah arasında peygamberin (prophet) yaptığı aracılık. **"Şefâati li ehli'l-kebâiri min ümmetî."**

Evliya Çelebi (1611-1682) rüyasında Hz. Muhammed'i görünce, **"Şefaat ya Resulullah."** diyeceğine heyecandan dili sürçüp hayatını değiştiren "Seyahat ya Resulullah." sözünü söylemiş, ona da hep seyahat nasip olmuştur.

Sahabe [Eshâb-ı Kirâm, E-shab-ı (Shab-e)]: Sohbet kelimesinden gelir. Hz. Muhammed'den (571-632) sonra en büyük kişilerdir. Cennet vaatlidirler. Mekke & Medine'den her yöreye hicret edip İslam'ı yaydılar & "Ya Resulullah! Anam, babam, canım sana feda olsun." dediler.

İç İçe Geçmiş "Vav"lar
Münafikun Suresi, 8. Ayet

Ve lillâhi' l - izzetü,
Ve liresûlihî,
Ve lil - mü' minîne,
Ve lâkinne' l -münâfikîne lâ ya' lemûn.
"Sadakallahülazim" (Allah doğru söyledi.)

Allah' ın resulü & müminleri izzetlidirler, şereflidirler lakin münafıklar bunu bilmezler. Üzerindeki büyük dikdörtgen levhada ise **"Başarı, muvaffakiyet Allah' ın." yazmaktadır. (Hattatların yaptıkları eserlere levha, ressamların yaptıkları eserlere ise tablo denir.)**

"Vav"ın Sırrı

Ziyaretçiler çok değer verdiklerinden dokunmasınlar diye camekân ile çevrilmiştir.

"Vav"ın Sırrı, Hz. Hızır' ın Hikâyesi, Vav & Lale
Transa geçiniz & derinlemesine düşünüp hayal ediniz. Nere-

lerde gizli neler anlamlı mesajlar vermekte, bizi âdeta metafiziksel olarak uçurmaktadır? Lale, hilal & Allah. Bu üç kelime aynı harflerle yazılır & ebcet hesabındaki karşılığı altmış altıdır. Bu nedenle lale & hilal, Allah'ı simgeler. Ebcet hesabında lam: 30, he: 5, elif: 1, elam: 60, 1 he: 5, 1 elif: 1' dir; toplamı altmış altıdır.

Lale

Kur' an-ı Kerim' in bir ayet-i kerimesinde "Bilen ile bilmeyen, gören ile göremeyen bir olur mu?" der. Lale Allah'ı, vahdetivücudu, vahdeti & vahdaniyeti yani bütün varlığın tek kaynağı Allah'ı temsil eder. Gül ise ilahi güzelliği & Peygamber Efendimizi sembolize eder. Gülün kokusunun Hz. Muhammed' in kokusu olduğuna inanılır. Ayrıca Gül, Türkçede bir kadın ismidir. "Vav"ın şekli bir bebeğin ana rahmindeki duruş pozisyonuna benzer. Osmanlıda **Lale Devri** yaşanmıştır. Bu lalenin soğanları Hollanda'ya götürülmüş, Hollandalılar laleyi kendilerine mal edip dünyaya duyurmuşlardır. Dünyada sadece Karayazı, Erzurum' da yetişen, bir tür ters lale olan çiçeğin iki Hollandalı tarafından kaçırılmak istenmesi üzerine bu lale ile soğanına yurt dışı yasağı konup bunların İstanbul' da da yetiştirilmesine karar verilmiştir. Artık lalenin ana vatanının Hollanda değil de Türkiye olduğunu dünyaya duyurma zamanı gelmedi mi? Aslında lale Osmanlıya aittir & T.C. Kültür & Turizm Bakanlığı ile Türkiye' nin amblemidir. Ayrıca Lale Türkçede bir kadın ismidir.

Hızır, cismen ayakta değildir ama ruhen kıyamete kadar ayaktadır. Allah katından gelen ilahi zaman yolcusu. Zamansız mekânlardan dönen; zamanlı mekâna (dünyaya) geçen keşiş, insan siületindeki ilahi zaman yolcusu.

Ters Lale / Reverse Tulip

Dünyada sadece Hakkari, Van, Adıyaman, Malatya, Elazığ, Bitlis, Batman'da yetişiyor. Soğanlarının yurtdışına çıkarılması yasaklanmıştır.

"Vav"ın Sırrı, Hızır'ın Hikâyesi(Hızır cismen ayakta değildir ama ruhen kıyamete kadar ayaktadır.)Ulu Cami'yi gezenler Cami'nin üç kapısı olduğunu bilirler [kuzey kapısı (Taç Kapı), doğu kapısı, batı kapısı. Doğu kapısının sol tarafındaki dördüncü kapı Hünkâr Kapısı'ydı. Cumhuriyet Dönemi'nde bu kapı kapatılıp pencereye çevrilmiştir.] Hamid-i Kayseri (Somuncu Baba) (1330-1432) Cami'nin yapıldığı sırada buraya gelir, işçilere hayrına somun dağıtırmış. Rivayete göre Somuncu Baba bir gün gene ekmek dağıtırken Hz. Hızır'ın orada olduğunu fark etmiş & kolundan tutup ona "Sen Hızır'sın. Seni tanıdım. Buraya gelip her gün namaz kılmanı istiyorum. Eğer söz vermezsen buradaki herkese senin Hızır olduğunu ifşa ederim (açığa çıkarırım)." demiş. Hz. Hızır her gün geleceğine dair söz vermiş, "Gelirim ama hangi vakit geleceğim bende kalsın." demiş. Bunun üzerine Hz. Hızır'ın vav harfinin önünde her gün namaz kıldığı rivayeti vardır.

Batı kapısı, görülüyorsunuz!
Allah'tan kaçacak hiçbir yeriniz yoktur!

Doğu kapısı, kayıt ediliyorsunuz!
Allah onları arkalarından kuşatmıştır!
Levh-i Mahfüz

"Bel hüve Kur'anun mecid. Fi levh-i mahfüz."
Sadakallahül Azim (Büruc suresi, 21-22. ayetler)

Hale/Hare
Meleklerin, azizlerin başında yer aldığına inanılan yuvarlak bulut.

"Hakikatte o, mecit & şerefli Kur' an, Allah kelamıdır."

Allah, "İnsanlar arasında hakem olduğunuzda adaletle yönetin."hükmünü verir.

Levhanın üst sol köşesinde kozalak şeklinde sultanın imzası vardır: "Ketebehü Mahmud bin Abdülhamid Han" (Hamid Han oğlu Mahmud)"Ve - iza hakemtüm beyne' n - aşi en tahkümü bi' l - adli."

Hünkâr mahfilinde padişahların namaz kıldığı yerde, tam göz hizasında yazılıdır. Hemen üstünde de Hz. Ömer' in yazısı mevcuttur. Düşünenler için anlam üstüne anlamlar ifade eder. Hünkârın toplumdan ayrı yerde namaz kılması. Düşünün, Hz. Ömer namaz kılarken nasıl şehit edilip Hakk' a kavuşmuştu. 1960 yılında çıkarılan kanuna göre dördüncü kapı olan Sultan Kapısı kapatılıp pencereye çevrilmiştir. Sultanların namaz kıldığı mahfilin (balkonun) hemen arkasında da Kalem suresinin dördüncü ayeti yazmaktadır. Bu ayet, peygamberimizin en yüce ahlak sahibi olduğunu anlatır.Yirmi yedinci sultan 1. Abdülhamid' in (1774-1789) oğlu otuzuncu sultan 2. Mahmud (1808-1839), Ahmed Vefik Paşa (1823-1891) dönemi.

1879-1882 yıllarında Prusa Valiliği yaptı, ilk tiyatroyu kurdu, **Molière'** den on altı piyesi Fransızcadan Türkçeye çevirdi & Ebu' l Gazi Bahadır' dan "Şecere-i Türkî" adlı eseri Türkçeye çevirdi. Babasının vazifesi dolayısıyla Paris' te okuduğundan valilik döneminde Ulu Cami' nin içindeki Doğu & Batı sentezli, **rokoko tarzındaki, Türk baroku** denen & caminin mimarisine uygun olmayan tiyatrovari, perdeli mihrap tasvirlerini de yaptırmıştır. Yeniçeri ocağı & mehteran kapatıldı.

Şem Suresi, 1. Ayet
Sütundaki Perdeli Mihrap

[On iki fil ayaklı (pilpayeli) kolonlar ("columns" sütunlar "saulen")]

"Hz. Zekeriyya onun yanına mihraba, mabede ne zaman girse beraberinde yiyecekler bulurdu. 'Meryem! Bu yiyecekleri nereden buluyorsun!' deyince o, 'Bunlar Allah katındandır.' dedi." (Ve keffelehâ Zekeriyyâ küllemâ dehale aleyhâ Zekeriyye'i – mihrabe vecede indeha rızkan. Kâle yâ Meryemü enna leki haza. Kâlet hüve min indillâh.)1855 depreminden (Küçük Kıyamet) sonra otuz birinci sultan Abdülmecid (1839-1861) ile otuz ikinci sultan Abdülaziz (1861-1876), 1879 yılında dönemin Prusa Valisi Ahmed Vefik Paşa'nın Ulu Camisi'ne restorasyon yaptırmıştır. Kendisi, babasının vazifesi gereğince Paris'te okuduğundan Türk & Batı tarzının sentezi (kombinasyon) ile Türk barok, rokoko tarzı doğmuştur. Bu süslemeler Ulu Cami, Osman Gazi & Orhan Gazi Türbelerinde de görülür. Ulu Cami'nin mimari asaletine uymasa da fena görünmüyor. Fil ayaklı sütunlardaki perdeler tiyatro perdelerini anımsatmaktadır.

Hz. Mevlana'yı Hatırlatan Simetrik Aynalı Yazısı (müsenna, Mevlevi sikkesi) "Allah-hû"

Ortada, "vav" harflerinin içinde Mevlâna'nın sakalı sembolü vardır. Sakalında **"Ya hayyü ya kayyum!"** (Ey daima hayatta olan, ey bütün her şey kendi varlığı ile kaim olan!) & Allah'ın iki büyük ismi yazılıdır.

Külah şeklinin altındaki beyaz yazı: **"Ya hazreti mevla!"**

Külah şeklindeki yazı: "Ya ze'l - celali ve'l - ikram!" (Ey celal & ikram sahibi!)

En alttaki Sultan Abdülmecid Han kelimeleri 1927 yılında çıkarılan, sultan isimlerinin kapatılması ile ilgili kanun gereğince kapatılmıştır. Sonradan açılmış olan bu levhayı büyük hattat Abdülfettah Efendi Hicri 1275 (1859) senesinde yazmıştır.

Yazının orijinali: "Ketebehü Abdülfettah, ser - sikkekünan fi ahdi's - Sultan el - Gazi Abdülmecid Han" (Gazi Sultan Abdülmecid Han devrinde para basanların başı olan Abdülfettah

yazdı.)(Alttaki kapatılıp sonradan açılan yuvarlak yazı.)

Para basanlar "darphane sorumlusu" anlamındadır.

Altta, daire şeklindeki iki kapı arasında bulunan yazıda "Bu kapıların anahtarları Allah'tadır." ("Müfettihallahül ebvab."), en alttaki iki kapı arasında bulunan dikdörtgen yazıda ise "Ya Rabb'i, üzerimize hayır kapılarını aç." ("İftah lena ebvebel hayrat.") yazar.

Hattatın muska şeklindeki **kalemi.** Buradaki ince mesaj şudur: "İşte, kalem duvarda asılı. Yazmak isteyen buyursun!" Mihraptaki mukarnas boyalı değildir, saf altındandır çünkü kimyada en iyi iletken altındır!

Mihrap (mukarnas, hutbe)

En iyi iletken altın olduğundan altın varaktan yapılmıştır, boyalı değildir. Metal iletkendir; sesi mukarnastan yukarı, kubbeye iletir. Ses desibell'i oradan caminin içinde her köşeye aynı şekilde iletilir.

Allah, Hz. Muhammed & Miraç (göğe çıkma) ile İlgili Ayet-i Kerimeler

Üstte Allah, altında Muhammed yazısı, namazı kıldıran hoca & cemaate ince, güzel, anlamlı mesajlar vardır. Hep yan yana olan Allah, Muhammed yazıları burada alt alta olmuştur yani kıbleye doğru miracı temsil etmektedir. Hz. Muhammed yazısının soluna **"Kal - Allahü teala"** (Allahutaala buyurdu ki) ile üç satırlık, miraç ile ilgili ayetler yazılmıştır.

"Sümme denâ fetedellâ fekâne kaabe kavseyni ev ednâ." (Sonra o yaklaştı & iyice sarktı. Öyle ki araları yayın iki ucu arası kadar veya daha az kaldı.)

Hz. Muhammed yazısının sağ alt köşesinde **"Sübhânellezi esrâ bi abdihi leylen minel - mescidi'lharâmi ile'l - mescidi'l - aksâ."** (Bir gecede kulu Muhammed'i Mescid-i Haram'dan Mescid- i Aksa'ya götüren Allah bütün eksiklerden uzaktır.) yazar.

Tayyimekân, bastızaman: Teleportasyon (ışınlanma) yoluyla (tarikiyle) seyahat (yolculuk): Aynı beden ile her insan aynı anda transportal yolculuğa çıkar yani bedenden çıkıp, yolculuk yapıp tekrar bedene gelir. İnsanlar, Allah tarafından ruhun bu mazhariyetine hazır ise her insan tabii ki zamanı geldiğinde ödüllendirilebilir. Bu uzun olmaz; ruh bedenden saniyeler ile, en fazla dakikalar ile ayrılır.

Mürekkep Nasıl Yapılıyordu?

Osmanlı Dönemi'nde caminin yağlı (fitil) kandillerinden çıkan isler is pencerelerinden geçip is odalarına geçer. Camilerin ana duvarlarının arkasındaki is odalarından toplanan isler özel karışımlar ile yoğrulup kırba denilen, keçi derisinden yapılan onar kg'lık torbalara (deri mahfaza) konuluyor; sonra kervanlarda deve semerlerinin sağına & soluna asılıyordu. Aylarca süren hac yolculuklarında da develer "sallana sallana" gittiğinden, boyları da yüksekçe olduğundan mürekkep "lıkırt lıkırt" diye iyice sallanıp kıvama geliyor, çok kaliteli mürekkep elde ediliyordu (Üç ay gidiş, üç ay dönüş. Toplam altı ay.) İs mürekkepleri dünyanın en kaliteli hattat mürekkebiydi & uzun ömürlüydü. **"Mürekkep yalamak" deyimi buradan gelmektedir.** Bu mürekkepler iyi hattatların hünerleriyle el yazması Kur'an-ı Kerimlerde & camilerdeki askılı levhalar ile duvar yazılarında kullanılıyordu.

Dönüşümlü Levhalar

Karşıdan, sağdan, soldan ayrı ayrı okunur; tam bir mühendislik harikası, hesap işidir!

Ortada: Allah, Muhammed
Sağda: Ebû Bekir, Ömer
Solda: Osman, Ali

"Nûrun alâ nûr." (Nur üstüne nur.)
Aslan suretinde resmedilmiştir!

"Allah, dilediği kimseyi nuruna iletir."
[**"Yehdi' llâhu li-nûrihî men-yeşâu."**
(Nur suresi, 35. ayet.)]

Cami şeklindeki yazının sağında & solunda **"Kale' n - Nebiyyu sallallahü tealâ aleyhi ve sellem."**

(Peygamber Efendimiz buyuruyor ki),
ortasında cami şeklinde "Maşallah",
sol köşede minber şeklinde "Bârekallah" yazar.

Cami şeklindeki yazının altında çerçeveli duvara celi sülüs ile yazılmış hadis-i şerif: **"Accilû bi' s - salâti kable' l - fevti ve accilü bi' t - tevbeti kable' l - mevti."** (Vakti geçmeden namaz için acele edin, ölüm gelmeden tövbe için acele edin.)

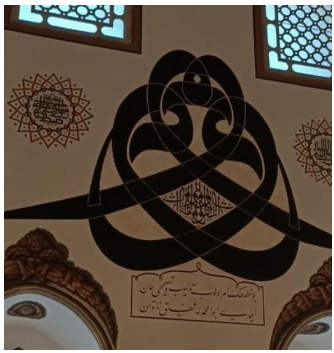
Minber şeklindeki yazının altındaki ayet-i kerime: **"Ve mâ tevfiki illa billah."** (Muvaffak olmam sadece Allah'ın yardımıyla olur.)

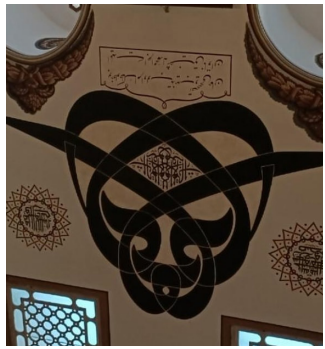
En alttaki, kûfi bir yazı & cetvelle girift şekilde yazılmış çerçeveli, koyu, ince, siyah levhada ise "Ayet-el Kürsi" yazar.

Hac ile İlgili Ayet
Bir harf ile dört vazife.
"Min külli feccin amik."

(Uzak yollardan sana gelsinler.)"Nun" harfine türlü vazifeler yüklenmiştir. "Min" kelimesinin "nun"u, "külli"nin "lam"ı, "amik" kelimesinin "kaf"ı & "feccin" kelimesinin "cim"inin de karnıdır. Alttaki hilal, dört harfin ortak noktasıdır. Hilal ile "lam", "nun", "cim" & "kaf" harflerinin ortak noktası olmuş.

Tokuşan "Vav"lar
Birbirine Geçmiş İç İçe Vavlar

Vavlardan sakınılmadığında sorumluluğu (vebal) büyüktür! Aksini yapanlar "satanus (şeytanın Latincesi) / melek şeytan" ın ağına düşerler! Şeytana uydum diye bir şey dememeliyiz! Buradan alacağımız ders şeytana uydum dememeliyiz, uymayacağız!

"İttaku'l - Vâvât." (Vavlardan sakınınız!)

"**Düşünmemeyi, akıl etmemeyi telkin eden her türlü his şeytan işidir!"**

Vali olmak, **v**ezir olmak, **v**eli olmak, **v**asi olmak, **v**âris olmak, **v**âkıf olmak, **v**alide olmak, **v**ekil olmak, "**V**allahi." diye boş yere yemin etmek…

"Bu isimlere vâkıf olunduğunda ölçülü, hassas, dikkatli davranıp sakınınız." [Hz. Muhammed (571-632)]

Vav harflerinin içine tersli düzlü müsenna (aynalı yazı).

Vav harfinin şekli ana rahmindeki bebeğin duruş pozisyonuna benzer. Vav, Allah'ı temsil ediyor. Biz dünyaya gelirken vav gibi geliyoruz, giderken de vav gibi gidiyoruz.

Tekerleme

"Nete haccecü bitehaccici tehaccece bihuccâci tehaccecet bitahcici haccecet haccâbi."

(Biz hac yaparız. Hac yapanlarla hac yaparız, hacılarla. Sen de hac yap benim hac yaptığım gibi. Hac yap kafilemdeki hacılar gibi.)

"Yâ câmia'l - kebir veyâ mecmea'l - kibâr
tûbâ limen yezûrüke fi'l - leyli ve'n - nehâr."

Hz. Mehmed Muhyiddin Üftade'nin (1490-1580) Ulu Cami'yi metheden, ziyaretçilere gizemli müjdesi (Ulu Cami'de

on sekiz yıl müezzinlik yapmıştır).

"Ey büyük cami veya ey büyüklerin toplandığı yer,
seni gece gündüz ziyaret edenlere (ne mutlu) müjdeler olsun!"

Süleyman Çelebi (1351-1422)

Ömrü boyunca Ulu Cami'de imamlık yapmıştır.Mevlid-i Şerif (Mevlid-Vesîletü'n-Necât) (Dört yüz seksen beyit, Ramazan 1409) Eskişehir yakınındaki İt Burnu (Uludere) Ahi Tekkesi şeyhi Şeyh Adabalı'nın (Edebalı) [Mahmud Paşa yönüyle ikinci kuşaktan (jenerasyon) soyudur!] hocası Şeyh Süleyman'dır. Kabri İt Burnu (Uludere), Eskişehir'dedir.

"Mevlid-Vesîletü'n-Necât"ın [Mevlid-i Şerif (Ramazan 1409)] yazarıdır.

Sultan 1. Murad Hüdavendigar'ın (1366-1389) veziri, Ahmed Paşa'nın oğlu, Şeyh Mahmud Efendi'nin torunudur. O da Şeyh Edebali'nin torunudur. Mevlevi tarikatından olduğu sanılmaktadır. Sultan Yıldırım 1. Bayezid (1389-1402) döneminde Ulu Cami'ye imam olarak atanmıştır.

Ramazan 1409'da, ikindi namazında kürsüdeki vaizin vaazı esnasında "**Resuller arasında fark yoktur."** ifadesine cemaatten biri itiraz edip, "Risalet yönüyle aralarında fark olmasa bile efendimiz Hz. Muhammed (571- 632) fazilet açısından hepsinden üstündür." deyince tartışma olur. Kur'an-ı Kerim de **"Resullerin bazılarını faziletli & üstün kıldık.**" der.

Kur'an-ı Kerim sık sık üç semavi dinden & Hz. İbrahim (Abraham), Hz. Musa (Moşe Rabenu, Moses), Hz. İsa [Jesus (0-33)] & Hz. Muhammed'in (571-632) mucizelerinden bahsetmektedir. Ör. "Biz Meryem oğlu İsa'yı Cebrail ile kuvvetlendirdik." Tartışmadan etkilenen Süleyman Çelebi (1351-1422), Peygamber

Efendimizin faziletlerini anlatan dört yüz seksen beyitlik "Vesîletü' n-Necât"ı yazar (1409).

Mevlid-Vesîletü' n-Necât [Mevlid-i Şerif (Ramazan 1409)]

Evliyaullah Süleyman Çelebi (1351-1422)

Hz. Muhammed (571-632)

Gül: İlahi güzelliği, aynı zamanda Peygamber Efendimizi temsil eder. Gül'ün süsleme sanatlarında & özellikle mezar taşları üzerinde görülmesi, ilahi güzelliği sembolize etmesinden & Hz. Muhammed'in simgesi olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle "Verd-i Muhammedi" veya "Gül-i Muhammedi" isimleri de verilen gülün kokusunun, Hz. Muhammed'in (571-632) kokusu olduğuna inanılır. Gül aynı zamanda bir kadın ismidir.

ANALAR AĞLAMASIN
Anaların & Kadınların Değeri

Gazi Mustafa Kemal Atatürk Türk kadınlarına hakkı olan değeri vermiştir! Velakin Prusa'da yaşayan, yetişen; Prusa'nın usta profesyonel turist rehberi & yazarı olarak görüşüm olarak görmedikleri önemli konu analar ağlamasın, üzülmesin.

Ulu Cami'nin kuzey kapısının önünde sekizgen, mermer havuzlu, çeşmeli, şadırvanlı iki kamelya vardır. Hz. Emir Sultan'ın türbesinin doğu kapısında bir kamelya vardır. Ulu Cami'nin içindeki şadırvanda & kuzey kapısının önündeki kamelyalarda tuvalet ihtiyacından sonra erkekler rahatça abdest alıyorlar. Analarımızı, kadınlarımızı abdest almak için tıpış tıpış tuvaletlere gönderirken yüreğim yanıyor, içim cız ediyor. Ulu Cami'nin kuzey kapısının önündeki iki kamelyadan sağdakinin etrafı ahşap paravan ile çevrilir, Emir Sultan'ın doğu kapısındaki kamelya da

ahşap paravan ile çevrilip üzerine "bayanların abdest alma yeri" yazılırsa analarımız ağlamaz, üzülmez. Sevgili okurlar, lütfen bu konunun takipçisi olunuz. Bu konuyu ilgili bakanlığa kadar götürelim. Bundan böyle abdest alırken analarımızın anaları ağlamasın. Biz yazmış olalım da ne olur ne olmaz! Atalarımız ne demiş: "Söz uçar, yazı kalır."

FETRET DEVRİ
(Saltanat Fasılası, Fasıla-ı Saltanat, Kaos, Smutnoye Vremya) (1402-1413, on bir yıl)

Fetret Devri'nden Sonra Yeniden Diriliş

Osmanlı darbelerle eğildi ama yıkılmadı, altyapısı mükemmel & sistemliydi. Timurlular bir süre sonra dağılmıştı! On bir yıllık fetret, kaos devrinden sonra Prusa (Bursa) yeniden diriliş & silkinişin tarihî başkenti olmuştur. İki padişah arasında padişahsız geçen süreye "fetret" denir.Timurlenk (Aksak Timur, Timur Han, Amir veya Emir Temur) ile yapılan savaşta Osmanlı ordusunun yenilmesi & Yıldırım Bayezid'in esir düşmesi üzerine (Babası 1. Murad Hüdavendigar savaşta suikasta uğrayıp Hakk'a kavuşan tek sultandır. Oğlu Yıldırım 1. Bayezid ise Osmanlı tarihinde savaşta esir alınan tek sultandır. Takdiriilahi…) Yıldırım Bayezid'in oğullarından Mehmed Çelebi Amasya'da, Musa Çelebi Prusa'da (Bursa), Süleyman Çelebi Edirne'de & İsa Çelebi Balıkesir'de sultanlıklarını ilan etmişlerdi. 1402 yılında Şehzade Süleyman Prusa'daki (Bursa) hazineyi Edirne'ye getirerek kendisini veliaht ilan etmiş, sekiz yıl boyunca burada hüküm sürmüştü. Bu dönemde ibadete hâlâ açık olan eski caminin temelleri atılmış, eski Tekfur Sarayı da genişletilmiştir. 1410 yılında Prusa'da (Bursa) bulunan Musa Çelebi önce İsa Çelebi'yi, ardından da Edirne'ye bir baskın düzenleyerek Süleyman Çelebi'yi yenince kendisini Osmanlı Devleti'nin veliahdı ilan etmiştir. Musa Çelebi döneminde de Eski Cami'nin inşaatı sürecek hatta yanında bir de

medrese inşaatı başlatılacaktır. Onun hâkimiyeti ise üç yıl sürmüş, 1423 yılında Çelebi Mehmed kuvvetlerine yenilmesi sonucunda on bir yıllık Fetret Devri (Saltanat Fasılası) Çelebi Mehmed'in padişah ilan edilmesi ile son bulmuştur. **Bani-i Sani** Osmanlı İmparatorluğunun ikinci kurucusu olarak da anılır! Dördüncü sultan 1. Bayezid Han'ın (1389-1402) Ankara (Angora) Savaşı'nda (Timur Han'ın ordusunda 160 bin asker, ayrıca otuz iki fil vardı. Buna karşılık Osmanlı ordusunun mevcudu 70 bin idi. Aralarında orantısız güç vardı.) Timurlenk'e (Aksak Timur) esir düşmesiyle Mehmed Çelebi'nin 1. Mehmed olarak tahta çıkması arasında geçen on bir yıllık zamana tarihte "**Fetret Devri**" veya "**Saltanat Fasılası**" denmiştir. Yıldırım Bayezid Han Timur'a esir düştüğü zaman Emir Süleyman, İsa, Mehmed, Musa, Mustafa & Kasım adlarında altı erkek çocuğu vardı. Bunlar, Kasım Çelebi hariç, Ankara (Angora) Savaşı'na katılmıştı. Emir Süleyman savaşın kaybedildiğini görünce Veziriazam Çandarlızade Ali Paşa, Murad Paşa, yeniçeri ağası Hasan Ağa & diğer bazı devlet büyükleriyle birlikte savaş alanını terk etti. İsa Çelebi savaştan kaçtıktan sonra Balıkesir'e, 1. Mehmed Çelebi ise Amasya'ya çekildi. Mustafa Çelebi & Musa Çelebi ise esir düştü. Timur'un amacı Osmanlı Devleti üzerinde kendi hâkimiyetini tanıyan birkaç Osmanlı beyliği meydana getirmekti. Bu sebeple Sultan Bayezid'in dört şehzadesini Osmanlı tahtına pay etti (Mustafa Çelebi Fatih dönemi). Düzmece Mustafa'yı ise beraberinde Semerkant'a götürdü. Böylece Edirne'de Emir Süleyman Çelebi, Prusa'da (Bursa) Musa Çelebi, Balıkesir yöresinde İsa Çelebi, Amasya'da Mehmed Çelebi hüküm sürmeye başladılar. Timur'un Osmanlı Devleti'ni şehzadeler arasında paylaştırarak parçalaması yeni bir devrin açılmasına, fetihlerin durmasına sebep oldu. Çünkü Timur Anatolia'dan çıktıktan sonra şehzadeler arasında on bir yıl süren saltanat mücadelesi başlamıştı. Timur'un parçaladığı Anadolu Türk birliğini yeniden bir idare altında toplayan Çelebi 1. Mehmed oldu. 1. Mehmed, "2. Osman Gazi" olarak da anılmıştır.

Yirmi bir yaşındaki torunu Sultan 2. Mehmed de Konstantiniyye'yi fethedince artık fatih olmuştu.

Angora (Ankara) yenilgisinden sonra Rumeli'de Konstantiniyye'den (İstanbul) Silivri'ye kadarki bölgeler, Karadeniz'in Rumeli sahilinin önemli bir kısmı, sonra Selanik, Tesalya (Kuzey Yunanistan) & Anadolu'da Kartal, Pendik, Gebze Byzanslılara bırakılmıştı. Timur Anadolu'da Kastamonu, Çankırı, Tosya & Batı Paflagonya'yı Candaroğullarına; Saruhan (Aydın), Menteşe, Hamideli, Tekeili'yi (Antalya hariç) Germiyan & Karaman Beyliklerini sahiplerine; Osmanlıların asıl topraklarından olan Beypazarı, Sivrihisar & Kayseri gibi şehirleri de Karamanoğullarına vermişti. Osmanlılara ait belli başlı yerler olarak Sivas, Tokat, Çorum, Amasya, Eskişehir, Ankara, Kocaeli, Prusa (Bursa) & Balıkesir kalmıştı. Fakat Çelebi 1. Mehmed kısa süren saltanatı zamanında Aydınoğulları Beyliğinin tamamını aldı & Menteşe Beyliğini hâkimiyeti altına alarak Osmanlı birliğini sağladı. Sultan zor durumlarında iken bile Bogomillerin (Bosnalılar) yardım talebini çevirmeyip onlara yardımcı olmuştu. Günün Bosnia Herzegovinalıları için Sultan'ın önemi büyüktür (Bogomiller Müslüman olunca **Boşnak** adını almışlardır). Bilindiği gibi tarihte Türkler en çok birbirleriyle savaşmışlardır. Fetret Devri'nden sonra Anadolu'daki Türk siyasal birliği bozuldu, beylikler dönemi yeniden başladı, Konstantiniyye'nin (Constantinople, Kon-stanbol-is, İstanbul) fethi gecikti.

Timur Han (Demir Han) (1336-1405) (Altmış dokuz yaşında.)

Sonucunda Osmanlıyı parçalamak (Fetret Devri) Timur'a da hayır getirmemiş; üç yıl sonra, 1405'te göçüp gitmiştir. Yerine oğlu **Şahruh** geçmiştir. Bu güçlüyü yenen Memlûk Sultanı **Baybars** olmuştur. Tarihte en çok Türkler çoğu zaman yine Türklerle savaşmıştır.

Bu savaşın tarihi, dünya tarihinin en büyük askerî dehaların-

dan olan Timur Han'a da yaramamıştır. Ankara (Angora, Çubuk Ovası) Savaşı'ndan sonra üç yıl yaşayabilmiş, 1405 yılında altmış dokuz yaşında Hakk'a yürümüştür. Kabri Semerkant, Özbekistan'dadır. Vasiyeti üzerine manevi hocası Hz. Seyyid'in yanına defnedilmiştir. Yanında oğulları yatmaktadır. Torunu Uluğ Bey de dedesi Asia'yı fethederken, rasathane kurarak yüz kadar yıldızı gözlemledi.

Esareti & Ölümü

Timur'un fetihnamesine göre Ankara (Angora) Savaşı'nın bitiminde Bayezid bir gürz darbesiyle atından düşürülüp yakalanmış; tam öldürülecekken, "Durun! Ben Sultan Bayezid'im, beni hükümdarınıza götürünüz." demesi üzerine elleri bağlı olarak Timur'un çadırına götürülmüştür. Bayezid'in Timur tarafından şahsen iyi karşılandığı belirtilmiştir. Yıldırım'ın oğulları Mustafa Çelebi & Musa Çelebi de aynı savaşta tutsak düşmüşlerdir. Timur Han & tümenleri Prusia (Prusa, Bursa) ile Nikaia'yı (İznik), sonra Smyrna'yı (İzmir) ele geçirmişler; talan edip, yakıp yıkmışlardır. Timur bu seferlerinde & Anatolia'da bulunduğu sıralarda Bayezid'i devamlı yakınında tutup onun ayrılmasına izin vermemiştir. Bayezid'i kaçırmak için birkaç girişim ortaya çıkarılmış, dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid (1389-1402) & eşi Sırp Prensesi Olivera'nın (Maria Despina) birlikte tutsak alınıp demir kafeste tutuldukları söylenmiştir.

İç İçe Geçmiş Ters "Z"

Mermerin Sırrı Yıldırım Camii'nin giriş kapısına gelmeden, şadırvanın tam karşısında, caminin solunda, dışarıda, birbirine geçmiş ters z şeklinde hususi yapılmış mermer vardır. Dönemin deprem için yapılmış **hendese (geometri)** ilmidir! Yani bugünün statiğinin göstergesidir, deprem bilimi ile ilgilidir. Özel olarak yapılmış, yerine konmuştur. İnce bir tel sokulduğunda telin içeri doğru gitmesi tehlike olduğunun & konulduğu yerin depremde

yıkılabileceğinin işaretidir!

PRUSA'DA (BURSA) YAŞAMIŞ OLAN EVLİYALAR

Geyikli Baba (Baba Sultan) (1275-1350)

Babasultan köyü, Kestel, Bursa. Horasanlı Türkmen Geyikli Mehmed Baba Sultan, Ertuğrul Gazi'nin alperenlerinden Turgut Alp'ın ihtiyarlık günlerindeki yakın dostuydu. **Ertuğrul Gazi (1188-1281) 93 yaşında vefat ettiğinde Geyikli Baba henüz altı yaşındaydı.** Bursa'nın yirmi üç yıllık muhasarasında geyikleri & alperenleri ile Osman Gazi & Orhan Gazi'ye 1326 yılında Prusia'nın (Bursa) fethinde yardımcı olmuştur. Kabrini Orhan Gazi yaptırmıştır.

Hamid-i Kayseri (Hz. Somuncu Baba, Hamideddin Veli) (1330-1412)Müridi Hacı Bayram-ı Veli'ye icazet verdi (el verdi). Hac hikâyesi, tayyimekân, bastızaman, teleportasyon (ışınlanma) yoluyla (tarikiyle) seyahat (yolculuk), metafizik güçleri var.

Hz. Süleyman Çelebi (1351-1422)

Hz. Molla Fenari (Şemseddin Muhammed Bin Hamza) (1350-1431)
Zeyniyye Tarikatı. Önce kadı, daha sonra şeyhülislam olmuştur.

Hz. Emir Sultan (1368-1430) [Nakşibendiye tarikatının Nurbahşiyye (Kübreviye) kolu]

Hz. Eskici Mehmed Dede (?-1619) Hz. Üftade'nin müridi.Zamanın Prusa kadısı Hz. Aziz Mahmud Hüdayi'nin (1541-1628) kadılığı & dünyanın debdebesini bırakıp Hz. Üftade'nin talebesi olmasına Eskici Mehmed Dede (?-1619) vesile olmuştur.Hac hikâyesi, tayyimekân, bastızaman, teleportasyon (ışınlanma) yoluyla (tarikiyle) seyahat (yolculuk), metafizik güçleri var.

Hz. Mehmed Muhyiddin Üftade (1490-1580) (Celvetiye tarikatı)Hz. Üftade'nin hem Ulu Cami hem de Ulu Cami'yi ziyaret edenler için söylemiş olduğu çok güzel bir sözü (kelamıkibar) vardır: "Ya camial kebir, mecmaal kibar tüba limen yezürüke filleyli vennehar!" [Ey cami-i kebir & kibarın (büyüklerin) toplandığı mekân! Seni gece gündüz ziyaret edenlere müjdeler olsun.] Bursa'da doğmuş, yaşamış, vefat etmiştir.

Hz. Aziz Mahmud Hüdayi (Hüdayi/Hidayet Allah yolunca olan) (1541-1628)

Hz. İsmail Hakkı Bursevi (1653-1725) "Rûhu'l Beyân" adlı eseri vardır.

Hz. Veysel Karani (555/60-657)

Hz. Tezveren Dede (?-1737)

Sözü edilen Allah dostunun (Tezveren Sultan) yüce kabrinin tozları, ihtiyaç sahiplerinin gözlerini parlatan ciladır. Rahmetle dolu toprağı ise sıtmadan titreyen hastalara şifa & ilaçtır. Kabri Somuncu Baba Fırını & Çilehanesi yakınındadır. Duası; zikredilen ruhu şerefine şöyledir, bu zatın türbesini ziyaret ederek ruhuna Kur'an okuduktan sonra Cenabıhakk'a şöyle dua edilir: "Ey Allah'ım! Bu kul senin indinde (yanında) makbul ise bu zalim yüzü suyu hürmetine benim duamı kabul et." Zira istiane, dua ancak Allah'tandır.

Hz. Hacı Bayram-ı Veli (1352-1429/30)

Hocası Hamid-i Kayseri'dir (Somuncu Baba). Müridi ise Akşemseddin'den (Şemsüddin, Hz. Fakih Ahmed) icazet aldı (el aldı). O da Fatih Sultan Mehmed Han'ın hocasıydı. Konstantiniyye'nin fethini müjdeledi, Hz. Ebu Eyyûb el-Ensarî'nin (M.S. ?-672) mübarek kabrinin yerini buldu. O dönem topu yağla soğutma sistemi ile mikronlu sistem bulundu, Haliç (Altınboynuz,

Goldenhorn) sırtlarından gemilerin kaydırılması dünyaya altın harfler ile yazıldı. Rivayete göre Ebu Eyyûb el-Ensarî' nin (?-672) mezarını Byzans (Konstantiniyye) surlarının dibinde Akşemseddin Hoca (1389/90-1459) bulmuştur!

Sen şartlara teslim olmazsan şartlar değişir, sana tecelli eder.

Hz. Akşemseddin (1389/90-1459), Geyikli Baba (1275-1350)
Hz. Molla Fenari (1350-1431), Eskici Mehmet Dede (?-1619)

Molla Fenari Hz. (1350-1431)

Geyikli Baba (1275 -1350)

Eskici Mehmet Dede (-1619)

HZ. EMİR SULTAN (1368-1430) (Altmış üç yaşında.)

Veli (Evliyaullah) Hz. Seyyid Emir Buhari SultanKübreviyye, Halvetiyye, Nakşibendiyye tarikatının Nurbahşiyye kolu. Babasının adı Buharalı Emir Külal (çömlekçi) Ali' dir. Geçimini çömlekçilikle sağlardı.

Seyyid: Hz. Hüseyin' in soyu.

Sherif: Hz. Hasan' ın soyu.

Hz. Emir Sultan Buhari dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid' den (1389-1402) olma, Germiyanoğlu Yakub Şah kızı Devlet Hatun' dan doğma Hundi Fatima Hatun ile evlendi. Padişah damadı olduğundan ona "Emir Sultan" dendi.

14. yy.da Özbekistan, Buhara' dan manevi işaret ile (Üç Işıklar) önce Mekke, sonra Medine' de "Esselamü aleyke ya ceddi." dedi. Resul-u ekrem mübarek sesiyle "Ve aleykümselam ya veledi." diye cevap verdi. Bunun üzerine orada bulunan sahte seyitler görünüşte fakir & hakir gibi olan Emir Sultan karşısında büyük bir mahcubiyet duydular & ondan af dilediler. Sonra da Prusia' ya (Prusa) yirmi üç yaşında, manevi ışıkla, Uludağ eteklerine (Üç Kozlar / Üç Cevizler) geldi & söndü. Prusia' da kırk yıl yaşadı, 1430 yılında dönemin hastalığı vebadan altmış üç yaşında Hakk' a kavuştu.

Hz. Emir Sultan' ın parmaklıklarla çevrili sandukasının yanında oğlu Emir Ali (İmralı Adası aslında Emir Ali Adasıdır!), Hanımı Hundi Fatima Sultan & iki kızının sandukaları bulunmaktadır.

Türkiye genelinde İstanbul' daki Eyüp Sultan (?-672) türbesinden sonra en çok ziyaret edilen türbelerde ikinci sırada yer alır & Bursa' daki en güzel revaklı avluya sahiptir.

EMİR SULTAN AVLUSU (Cennet Avlusu)

1. Batı kapısı (ana giriş kapısı), ön merdiven tarafı

"Selam olsun size. Allah merhameti, bağışlamayı kendine yazdı. Allah merhamet eden, bağışlayandır." (ʻâs)

2. Batı kapısı, iç kısım (avlu kısmı)

"Ne kadar hoşsunuz. Selametle, emniyetle girin cennete." [Hicr suresi 46. ayet (cennet ayeti)]

3. Kadınlar bölümü, kapı üstü

"Allah kapıları açandır. Allah hepimize hayırlı kapılar açsın."

4. Cami kapısı, giriş kitabesi

Caminin kuruluş yılı 1429' dur. Sonra 1855' te Sultan Abdülmecid onardı, 1865' te Sultan Abdülaziz yeniledi.

5. Türbenin giriş kapısının üstü

Kelimeişehadet vardır.

6. Doğu kapısı, iç kısım

"Ne kadar hoşsunuz. Selametle, emniyetle kalın cennette. Cennet bekçileri sizi korusun." (Zümer suresi 73. ayet)

Cennet Avlusu

HZ. SOMUNCU BABA
(Şeyh Hamid-i Veli Hz. - Kayseri / Ekmekçi Koca)
(1330-1412) (Seksen iki yaşında.)

Hac hikâyesi, tayyimekân, bastızaman, teleportasyon (ışınlanma) yoluyla (tarikiyle) seyahat (yolculuk).(Kendini kamufle etmiş veli.)

(Tasavvufta davet yoktur, çağrılmadan gelinir.)

Anatolia'yı mayalayan bir gönül & aşk eri. Tasavvufta davet yoktur, çağrılmadan gelinir. Prusa'dan Aksaray'a, oradan da dünyaya açılan açık deniz. Hz. Somuncu Baba açık denize açıldı; Darende, Malatya'da Hakk'a kavuştu. Aslında o sonsuz bir dergâh. Çiğ iken pişiren, acı iken tatlandıran. Sürdü, başak oldu, sonra hamur etti, sonra da gönül ateşinde somunları pişirdi. Tevazu, ihlas & kerametler sahibi.

Evliyaullah (Hamid-i Kayseri, Somuncu Baba), kendini kamufle etmiş veli. (1330-1412)

"Tekmile-i tarikat, makam-ı mahbubiyet"

Evi, çilehanesi & fırını Prusa'da; Hz. Molla Fenari yakınındadır. Ziyaretçilere açıktır. Eskici Mehmed Dede'nin (?-1619) kabri Hz. Üftade'nin yakınındadır. Kayseri'nin Akçakaya köyünde doğmuştur. Anatolia'yı manevi fetih için gelen Horasan erenlerinden Şemseddin Musa Kayseri'nin oğludur. Soyunun İslam peygamberi Muhammed'e ulaştığına & onun yirmi dördüncü kuşaktan torunu olduğuna inanılmaktadır. Şeyh Hamid-i Veli ilk tahsilini babası Şemseddin Musa Kayseri'den almıştır. Bilge kişiliği olan Şeyh Hamid-i Veli ilim alanındaki çalışmalarını Şam, Tebriz & Erdebil'de sürdürmüştür. Alâeddin Erdebîlî'den & Bâyezid-i Bistâmî'nin ruhaniyetinden manevi terbiye almıştır. Dinî

& dünyevi ilimlerle ilgili icazet alarak (el alarak) irşat vazifesi için Anatolia'ya dönmüş, Prusa'ya yerleşmiştir. Prusa'da, çilehanesinin yanına yaptırdığı ekmek fırınında somun pişirip, çarşı pazar dolaşarak "Somunlar müminler!" nidasıyla yardımcısı Hacı Bayram-ı Veli ile insanlara ekmek dağıtmıştır. Bu sebeple Şeyh Hamid-i Veli "Somuncu Baba" & "Ekmekçi Koca" olarak da tanınmıştır. Yıldırım Bayezid Nicopolis (Niğbolu) zaferini elde edince Allah'a şükür nişanesi olarak **Mimar Ali Neccar**'a 1396-1399 yılları arasında Ulu Cami'yi yaptırmıştır. Rivayete göre Sultan; Haçlılara karşı Niğbolu, Bulgaristan zaferini elde etmeden önce savaşı kazanmak için Allah'a niyaz etmiş & şükür nişanesi olarak yirmi cami adamıştı. Zaferden sonra damadı Emir Sultan'ın önerisi ile yirmi cami yerine yirmi kubbeli büyük cuma camisi olarak tek bir cami yaptırmaya karar vermiştir.

Germiyanoğlu Yakup Şah'ın kızı Devlet Hatun'dan olma Hundi Fatima Hatun ile evli olan damadı Hz. Emir Sultan'dan şöyle bir teklif gelir: **"Sultan'ım, Bursa'da yeterince cami & medrese var. Yirmi küçük cami yerine yirmi camiyi yan yana koyup yirmi kubbeli büyük bir cami yaptır ki cuma namazlarının kılındığı büyük bir cami olsun."** Padişah bu teklifi uygun bulup kabul eder & Prusa Ulu Cami'yi yaptırır. Ulu Cami'nin açılışında cuma günü bütün gözler Hz. Emir Sultan'dadır ama o Somuncu Baba'yı ifşa etmiştir. Açılış hutbesini Somuncu Baba (Şeyh Hamid-i Veli hazretleri) okumuş, hutbede Fatiha suresini yedi farklı şekilde yorumlamıştır. Bu olağanüstü hutbeyi dinleyen cemaat Şeyh Hamid-i Veli hazretlerine çokça teveccüh & tazim etmiştir (ilm-i ledün). Hz. Somuncu Baba Prusa Ulu Cami'den çıktıktan sonra izini kaybettiriyor. Manevi kişiliği & bilgelik yönü ortaya çıkan Şeyh Hamid-i Veli hazretleri şöhretten çekindiği için talebeleriyle birlikte Prusa'dan Aksaray'a gelmiştir.

Prusa'dan ayrılırken, dua çınarının yanında Prusa'ya dönüp onun feyizli (bereketli), ulu şehir olması & yeşil kalması

için dua etti. Veda ederek ayrıldılar. "Dua çınarı" denen bu ağaç, Prusa'nın Ankara yolu çıkışındadır. Yerinde aynı isimde metro istasyonu vardır. Aksaray'da Hacı Bayram-ı Veli'yi dünyaya & ahirete ait ilimlerde eğiterek yetiştirmiş, irşat vazifesi için Angora'da (Ankara) görevlendirmiştir. Hacı Bayram-ı Veli'nin talebesi Akşemseddin, onun talebesi ise Fatih Sultan Mehmed'dir. Şeyh Hamid-i Veli'nin kabr-i şerifi Aksaray'da, Ervah Kabristanı'nın orta mahallindedir. Somuncu Baba (1330-1412) kendini kamufle etmiş bir veliydi ama Hz. Emir Sultan onu ifşa etmiştir. Aslında bu bir vesiledir; zamanı gelmiş, açığa çıkmıştır. Mezarının mescidinin yanında ya da Darende, Malatya'da olduğu bilinir. Fırını, makamı Prusa'da Hz. Üftade'nin yakınındadır. Hemen yakında da Eskici Mehmed Dede'nin (?-1619) mezarı vardır.

"Senin kızını Prusa'da dervişin biri zorla aldı, kaçırdı." derler. Bunu duyan Yıldırım 1. Bayezid (1389-1402) çok öfkelenir, intikam almak için Prusa'ya kapı kulu askerlerinden kırk kadar dalkılıç (serdengeçti) göndermeye kalkar. Padişahın öfkesini yatıştırmak için o günün kadısı Hz. Molla Fenari (1350-1431) Padişah'a şöyle bir mektup yazıp (1396) bunu bir ulak, dalkılıç ile gönderir:

"Sultan'ım, duydum ki çok öfkelenmişsiniz. Ancak olay şu şekilde cereyan etti… Ayrıca bu zat seyittir, evlad-ı resuldendir. Bugüne kadar Anatolia'ya böyle kıymetli insan gelmemiştir. Seyitlere sahip çıkmak esastır. Uğraşmaya kalkarsak başımıza bela & türlü musibet gelir. Ayrıca siz bu izdivaca razı olmakla, müsaade etmekle öyle bir şerefe nail oluyorsunuz ki… Kâinatın efendisine, Allah'ın resulüne dünür oluyorsunuz. Bundan büyük şeref mi olur? Ferman Padişah'ımındır."

Molla Fenari'nin (Prusa kadısı) mektubunu okuyan Yıldırım 1. Bayezid Han'ın (1389-1402) öfkesi yatışır & Hz. Emir Sultan'a (Hz. Seyit Emir Buhari Sultan) (1362-1430) kalbinde bir meyil

olduğunu hisseder. Rivayete göre o günlerde kendisi bir kalenin fethi ile uğraşmaktadır. Bir sabah vakti kale kapılarını açan bir genç görülür. Kalenin fethi tamamlandıktan sonra padişah gencin bulunmasını emreder. Genci gören çoktur fakat arar, bulamazlar. Seferden Prusa'ya döndüklerinde karşılayanların içinde, Hz. Molla Fenari'nin yanında o genci görürler: "Sultan'ım, bu genç sağ kolunuzdan yaralandığınızda kolunuzu mendil ile saran o genç değil mi? Aynı zamanda kale kapısını açan da oydu, değil mi?" Hz. Molla Fenari şöyle der: "Tanıştırayım Sultan'ım: Damadınız Emir Külal Buhari." Sultan'ın içi rahatlar. Emir Külal Buhari artık Hz. Emir Sultan'dır.

Veli, beden ile ruhun iyi iletimidir.
Kayıtlı dünya, sınırlı dünya. İlm-i ledün.

HZ. SÜLEYMAN ÇELEBİ TÜRBESİ / TOMB (1951)

Eski Yoğurtlu Baba (Yoğurtlu Bahçe) mezarlığı.Mimarlar: İbrahim Sezen, Nurettin Öz.

Üçüncü sultan 1. Murad Hüdavendigar (1366-1389), dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid (1389-1402), beşinci sultan Çelebi 1. Mehmed (1413-1421), Hz. Seyit Emir Sultan Buhari (1368-1430) dönemi.

"Mevlid-Vesîletü'n-Necât" (Dört yüz seksen beyit. Ramazan 1409)

Süleyman Çelebi (1351-1422) ömrü boyunca imamlık, Ulu Cami'nin başimamlığını yapmıştır. Sultan 1. Murad Hüdavendigar'ın veziri Ahmet Paşa'nın oğlu Şeyh Mahmud Efendi'nin torunudur. Ahmed Paşa da İt Burnu (Uludere) Ahi Tekkesi şeyhi Şeyh Atabalı'nın (Adabalı, Edebali) Mahmud Paşa yönüyle ikinci kuşaktan (jenerasyon) torunudur. Soyu evlad-ı resuldendir, seyittir. Hocası Şeyh Süleyman'dır. Kabri İt Burnu (Uludere), Eskişehir'dedir.

Süleyman Çelebi Türbesi
Molla Fenari Türbesi

Süleyman Çelebi Türbesi

MOLLA FENARİ (1350-1431) (Seksen bir yaşında.)
Veli, evliyaullah Şemsüddin Muhammed bin Hamza
Zeyniyye Tarikatı

Kabri Hz. Aziz Mahmud Hüdayi'nin atının Üçkuzular/Üçkozlar'da (Üç Kozlar, Üç Cevizler) saplandığı yolda, Hz. Molla Fenari'nin kabrinin yanındadır.

Servi Ağacının Sırrı

Rivayete göre Hz. Molla Fenari servi fidanını ekerken, birtakım el yazması kitabı naylonun içine koyup fidanın dibinde korumaya alıyor. Fidan büyüyüp ağaç oluyor, kitaplar gövdenin içinde kalıyor. Ortasında da bir yarık açılıyor. Osmanlı Dönemi'ndeki halk da kitapları korumaya alarak & dilekler sunarak o yarıktan aşağı atıyorlar.

ÜFTADE (1490-1580)
(Doksan doksan yaşında.)

Mehmed Muhyiddin Üftade (veli, evliyaullah)
Doğumu: Hicri 895
Vefatı: Hicri 988

Kutbül Arifin Gavsül Vasılin Hazreti Mehmed Muhyiddin Üftade Kaddesellahü Sirrahü
Halvetiye tarikatı: Soyu Hz. Ali'ye dayanır.
Nakşibendi tarikatı: Soyu Hz. Ebû Bekir'e dayanır.
Halvet: İnsanın tenhada Hak ile yalnız kalması.

Saçlarını uzatıp, **Bent Deresi'**nde (Çırpan Deresi) **Cenk Kayası'**nın üzerinde saçlarını öne doğru dağıtarak, başını sağa sola sallayarak, **transa girip** Arap, İran, Hint & Rum illerini keşfeder-

di. Rüyasında gördüğü meleklerin, bedenine bir müdahalesinden sonra **"Bana öyle bir hâller oldu ki kâinatı avcumun içinde hisseder oldum."** demiştir.

Bu esrarlı zikirle ruhları demlendiriyordu.
Babasının zoruyla ipekçilik (kazazlık) yapmıştır.
Üveysî tarikiyle, herhangi bir mürşide bağlı olmadan kemale ermiş & keşfe açılmıştır.

Zulmani & nurani **yetmiş bin** perdeyi geçerek her nesnenin sırrına vasıl olmuştur. Meçhuldür ki sırrı gaybü'l-gayb'dadır.

"**O** ne kadar güzel müezzin, ne güzel okuyor."

Sekizinci sultan 2. Bayezid (1481-1512), dokuzuncu sultan Yavuz Sultan 1. Selim (1512-1520), onuncu sultan Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566), on birinci sultan 2. Selim (1566-1574) dönemi.

İslam âlimi evliyaullah Muhammed Üftade'ye ait eşyaların bulunduğu beş yüzyıllık iki sandık açılınca sandıklardan kaftanlar, seccadeler, pantolonlar, takkeler, asalar, kılıç, takunya, sikkeler, çile kemerleri, tekkeye ait orijinal duvar levhaları & seramikler çıkmıştır. Bu eserler üzerinde uzmanlar özel laboratuvarda çalışmalarını sürdürmüştür.

16. yy. SM.Ö. yapısı olan Üftade Tekkesi (müze) Prusa'dadır (Bursa). Yapının kapısı & tavan süslemeleri tamamen orijinaldir.

Mehmed Muhyiddin Üftade 895 (1490) yılında Prusa'da dünyaya gelmiş, 988'de (1580) yine Prusa'da vefat eylemiştir. Üftade; Prusa'da kurulup teşkilatlanan, daha sonra Anatolia & Balkanlara yayılan **Celvetiye** tarikatının (Celvetiye "hayata & hadiselere iştirak etmek, halk içerisinde Hak ile beraber olmak", halvet ise "insanın tenhada Hak ile yalnız kalması" demektir.) piri & kadısı Aziz Mahmud Hüdayi'nin (1541-1628) şeyhidir. İcazet al-

mıştır (el almıştır). "Bizi ziyarete gelenler & Fatiha okuyanlar bizdendir. Bizden olanlar denizde boğulmasın, ahir ömründe sıkıntı çekmesin, iman kurtarmadıkça göç etmesin."Hz. Üftade' nin hem Ulu Cami hem de Ulu Cami' yi ziyaret edenler için söylemiş olduğu çok güzel bir sözü (kelamıkibar), müjdesi vardır: "**Ya camial kebir veya mecmaal kibar tüba limen yezürüke filleyli vennehar."[Ey cami-i kebir & kibarın (büyüklerin) toplandığı mekân! Seni gece gündüz ziyaret edenlere (ne mutlu) müjdeler olsun.]**

Prusa kadısı iken Aziz Mahmud Hüdayi (Celvetiye tarikatının kurucusu), hocası Hz. Üftade' nin tesirinde kalıp tasavvuf yolunu seçti. Kabri Üsküdar, İstanbul' dadır.

ÜFTADE TÜRBESİ
AZİZ MAHMUD HÜDAYİ (kadı) (1541-1628)

(Seksen yedi yaşında.)

Veli, evliyaullah.

Evliyaullah Hz. Mehmed Muhyiddin Üftade' nin icazet verdiği (el verdiği) öğrencisi, dönemin Prusa kadısı "Bizden olanlar (ziyaret edip dua edenler) denizde boğulmasın, ahir ömründe sıkıntı çekmesin, iman kurtarmadıkça göçmesin." demiştir.

"Neyleyim dünyayı? Bana Allah' ım gerek."
Hz. Aziz Mahmud Hüdayi

On beşinci sultan 1. Mustafa (1617-1623), on altıncı sultan Genç Osman (2. Osman) (1618-1622), on yedinci sultan 4. Murad (1623-1640) dönemi.Celvetiye tarikatından Hz. Mehmed Muhyiddin Üftade'nin (1490-1580) icazet verdiği (el verdiği) öğrencisidir (Celvetiye "hayata & hadiselere iştirak etmek, halk içerisinde Hak ile beraber olmak", halvet "insanın tenhada Hak ile yalnız kalması" demektir).

Hüdayi Yolu

Hz. Hüdayi hiçbir kayıkçının denize açılamadığı çok fırtınalı bir havada Üsküdar'dan salim bir şekilde karşıya geçmişti. Kayığının geçtiği yerde fırtına kesilmiş, deniz sütliman olmuştu. Aziz Mahmud & yanındakiler sanki bir tünelden geçer gibi emniyetle gidecekleri yere varmışlardı. Kayığın takip ettiği, Üsküdar ile Sarayburnu arasındaki yola **"Hüdayi Yolu"** denir. Üsküdarlı Kayıkçılar Hüdayi Yolu'nun ehline aşikâr bir geçit olduğuna inanmışlardır. Aziz Mahmud Hüdayi, "Ya Rab! Kıyamete kadar bizim yolumuzda bulunanlar & **ömründe bir kere türbemize gelip ruhumuza Fatiha okuyanlar bizimdir. Bize mensup olanlar denizde boğulmasınlar.**" diye dua etmiştir.

Aziz Mahmud Efendi'nin Kerameti:

Rivayete göre on dördüncü sultan 1. Ahmed (1603-1617), Aziz Mahmud Efendi'yi çok sever & ona çok hürmet ederdi. Bir gün Aziz Mahmud, Padişah'ı ziyaret ediyordu. Namaz vakti yaklaşmıştı, Aziz Mahmud Efendi abdest almak için ibrik & leğen istedi. Sultan 1. Ahmed büyük bir hürmetle suyu kendisi dökerek şeyhin abdest almasına yardımcı oldu. Valide Sultan da elinde havlu ile bekliyordu. Valide Sultan içinden "Şu mübarek insan bir keramet gösterse de gönlümüz rahatlasa." diyordu. Valide Sultan'ın gönlünden geçenleri anlayan Aziz Mahmud Efendi "Dünyanın en büyük devletinin hükümdarının ibrikle su döktüğü, annesinin kurulanması için havlu tuttuğu bu insan sıradan

biridir. Bundan daha büyük bir keramet (ikram edilen şey) olabilir mi?" dedi.

Aziz Mahmud Hüdayi Türbesi

AZİZ MAHMUD HÜDAYİ TÜRBESİ
HACI BAYRAM-I VELİ (1352-1429/30)

Hüdayi/Hidayet: Allah yolunda olan. Hidayet yolu doğru yolu gösteren.

Numan bin Ahmed (geçtiği yerlere misk-i amber saçan)
Bayramiye tarikatı.
(Tasavvufta davet yoktur, çağrılmadan gelinir.)

Hocası Somuncu Baba ile ilk bayram günü tanıştı. Adı Bayram' dı, bir bayramda iki bayram yaşadı. Onun fırınında kıvılcım oldu, pişti. Prusia' da hocasıyla fırını yaptı & yoksullara somun dağıttılar.

Somuncu Baba, Hacı Bayram-ı Veli'yi yetiştirip ona icazet vermiştir (el vermiştir). Yani Somuncu Baba'nın (1331-1412) talebesidir. Hacı Bayram-ı Veli'nin talebesi Akşemseddin, Akşemseddin'in (1389/90-1459) talebesi Fatih Sultan Mehmed'dir (1444-1446, 1451-1481).

Hacı Bayram Veli [Ankara (Angora), 1352-Ankara, 1429]

Hz. Hacı Bektaş-ı Veli'nin yoldaşı, Türk mutasavvıf & şair. Türbesi Ankara'da, Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır.

Hz. Emir Sultan (1368-1430), Somuncu Baba (Hamideddin Veli, Hamid-i Kayseri) (1330-1412) dönemi.

Doğum ismi "Numan bin Ahmed", lakabı "Hacı Bayram"-dır. 1352 (H 753) tarihinde, Ankara'nın Çubuk Çayı üzerindeki Zülfadl (Sol-Fasol) köyünde doğdu. Hacı Bayram-ı Veli, 14-15. yy.larda Anatolia'da yetişti. Eserlerini diğer Hacı Bektaş-ı Veli yoldaşları gibi Türkçe yazarak Türkçe kullanımını önemli şekilde etkiledi.

HACI BAYRAM-I VELİ (1352-1429/30)

Numan bin Ahmed (geçtiği yerlere misk-i amber saçan)
Bayramiye tarikatı.
(Tasavvufta davet yoktur, çağrılmadan gelinir.)

Hocası Somuncu Baba ile ilk bayram günü tanıştı. Adı Bayram'dı, bir bayramda iki bayram yaşadı. Onun fırınında kıvılcım oldu, pişti. Prusia'da hocasıyla fırını yaptı & yoksullara somun dağıttılar. Somuncu Baba, Hacı Bayram-ı Veli'yi yetiştirip ona icazet vermiştir (el vermiştir). Yani Somuncu Baba'nın (1331-1412) talebesidir. Hacı Bayram-ı Veli'nin talebesi Akşemseddin, Akşemseddin'in (1389/90-1459) talebesi Fatih Sultan Mehmed'dir (1444-1446, 1451-1481).

Hacı Bayram Veli [Ankara (Angora), 1352-Ankara, 1429]

Hz. Hacı Bektaş-ı Veli'nin yoldaşı, Türk mutasavvıf & şair. Türbesi Ankara'da, Hacı Bayram Camii'nin bitişiğinde bulunmaktadır.

Hz. Emir Sultan (1368-1430), Somuncu Baba (Hamideddin Veli, Hamid-i Kayseri) (1330-1412) dönemi.

Doğum ismi "Numan bin Ahmed", lakabı "Hacı Bayram"dır. 1352 (H 753) tarihinde, Ankara'nın Çubuk Çayı üzerindeki Zülfadl (Sol-Fasol) köyünde doğdu. Hacı Bayram-ı Veli, 14-15. yy.larda Anatolia'da yetişti. Eserlerini diğer Hacı Bektaş-ı Veli yoldaşları gibi Türkçe yazarak Türkçe kullanımını önemli şekilde etkiledi.

ESKİCİ MEHMED DEDE (?-1619)
-Zaman Yolcusu-

Hac hikâyesi, tayyimekân, bastızaman, teleportasyon (ışınlanma) yoluyla (tarikiyle) seyahat (yolculuk)

Amasyalıdır. Pamuklu bez ticaretiyle meşguldü, bu nedenle lakabı "eskici" idi.

Mezarın hemen yanında evi vardır. Bu ev Somuncu Baba (Hamideddin Veli) (1330-1412) Vakfı tarafından aşevi olarak kullanılmaktadır.

Evliyaullah Hz. Mehmed Muhyiddin Üftade'nin (1490-1580) Celvetiye tarikatından öğrencisidir.

Celvetiye "hayata & hadiselere iştirak etmek, halk içerisinde Hak ile beraber olmak", halvet ise "insanın tenhada Hak ile yalnız kalması" demektir.

BEŞİNCİ SULTAN ÇELEBİ 1. MEHMED (1413-1421) (Otuz sekiz yaşında)

Sultan Mohammed Kan/Kaan/Khan I, Cinquième Empereur Ottoman
Fetret Devri [1402-1413 (on bir yıl)]

Osmanlı İmparatorluğunun ikinci kurucusu. "2. Osman Gazi" olarak da anılır (Osmanlının yeniden dirilişi).

Mevlid-Vesîletü'n-Necât'ın yazarı Süleyman Çelebi (1351-1422), Hz. Emir Sultan Buhari (1368-1430), Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Yeşil Türbe

Mimarı sultanın danışmanı & veziri Hacı İvaz Paşa'dır. Dünyanın hiçbir abidesinde ölümün bu kadar mesafesiz hâle getirildiği, güzelleştirildiği görülemez. İşte bu muhteşem lahdin (sanduka, sarpaganus) altında, on bir yıllık Fetret Devri'nden sonra yeniden dirilişin & silkinişin tarihî başkenti olmuştur. 2. Türk cihan Osmanlı İmparatorluğunun temellerini atan büyük adam yatmaktadır. Bu sandukaların altında beşik tonozlu mezar odası vardır. Gizli mezar kapısı son zamanlarda çevre düzenlemesi yapılırken bulunmuştur. Mukarnas (mihrap) üzerindeki üç yuvarlaktan birisi Güneş'i, diğer iki yuvarlak da bu dünya ile öteki dünyayı temsil ediyor. Bursa'nın yüzük taşı, baş mücevheri, sembolü olan bu eser Selçukludan geçiş erken dönem Osmanlı mimarisi eseridir.

Ölüm Savaşları (Çılgın Türkler), Kapı Kulu (dalkılıç, serdengeçti)

"Kargılar kırıldı. Kılıçlar, yatağanlar çentik çentik; kalkanlar paramparça ola. Kişiler güz yaprağı gibi toprağa döküle."

Kapı Kulu (dalkılıç, serdengeçti)

Devlet-i Aliye-i Osmaniye için ölünceye kadar savaştılar. Ölümle dosttular & kasırga kadar ölümüne güçlüydüler. Ömürlerinin sonuna kadar savaştılar. Savaşan korkusuz, gözü pek, gözü kara savaşçı yiğitler; devleti uğruna kendilerini feda eden hadîdülmizaç, savaşçı fedailer; günlerce cenneti hayal eden fedailer cennete gitmek için öyle bir istekliydiler ki ölüm korkusu göz bebeklerinden silinirdi. Bu korkusuz fedailerin kılıçlarının önünden kaçmak imkânsızdı. Karşısındaki düşmana delişmen atlarıyla korku salarlardı.

Kuloğlu: Babadan oğula geçen yeniçeri.

Korku öyle bir şeydi ki dünyanın en büyük savaşçılarının bile kolları korkudan kalkamaz hâle gelirdi. Selçukluda değişik toplulukların çocukları küçük yaşta alınıp, özel olarak yetiştirilip yeterli olgunluktayken askere alınırdı. Bu sisteme gulam (kulum, köle) denir.

Bu kapı kullarından özel olarak seçilen serdengeçtiler (dalkılıç) yaklaşık beş yüz kişidir. Bunlar ile beraber şehzadeler de yetişirdi. Hepsinin sağ el başparmağında da "zihgir" denen, kemik veya metalden yay kirişi yüzükleri bulunurdu. Bunlara "kemankeş" denilirdi. Yeniçeri ocağında hazır bulunurlar & el üstünde tutulurlardı. Savaşlarda %90'ı ölüyordu.

Türkler Orta Asya'dan Osmanlı Dönemine kadar at üzerinde okçudurlar, yayları da ünlüdür. At üzerinde giderken, üzengiye basıp, bileklerinin üzerinde tendonlarına yükü verip ayağa kalkarlardı. Atın dizginlerini bırakıp, sağ elleriyle sırtlarındaki sadaklarından oku hızlıca alıp, sol ellerindeki yayına takarlar; çok zor bir hareket olan sadece beden üzerine geniş bir açıyla geriye

dönme hareketini büyük bir esenlikle yapıp, oku hedefine yönlendirirken, sağ el başparmaklarındaki zihgir ile de yay kirişini gerip, oku yönlendirip atarlardı. Oku atarken "Ya Hak!" diye haykırır; seri şekilde dönüp, tekrar dizginleri tutup, atlarını rüzgâr gibi sürüp yoluna devam ederlerdi. İşte Türklere yakışan buydu:

Delişmen atları üzerinde ok atmak.

Dalkılıç (serdengeçti): Osmanlı Devleti'nde muhasara edilen kaleye girmek veya düşman ordusu içine dalmak için fedai yazılan asker. Bunlara "serdengeçti" de denirdi. Bunlar toplu hâlde düşman ordusunun sağ, sol veya arkasından hücum ederlerdi. Ölümü hiç düşünmeyen bu yiğitlerin hücumları pek dehşetli olur; genellikle daldıkları ordunun moralini bozar, içlerine korku salarlardı. Karşılarındaki ordu psikolojik olarak yıpratılırdı. Serdengeçtiler boylu boslu, gösterişli & iyi görünümlü yiğitlerdi. El üzerinde tutulurlardı. Hatta içlerinden bazıları padişah kızlarıyla evlenip sadrazam bile olurlardı, Muhteşem Sultan Süleyman'ın kız kardeşi Hatice Sultan (1490-1538) ile evlenen Pargalı Damat İbrahim Paşa (1493-1536) gibi.

Kuşatması uzayan kalelere serdengeçtiler gece merdiven kurarak yalın kılıç girer, bütün kale efradına karşı gözlerini kırpmadan kılıç sallarlardı. Az da olsa sağ kalanlar olurdu. Bunlar gerek komutanları gerek arkadaşları tarafından çok ilgi görürler, bunlara **"Serdengeçti Ağası"** tabiriyle hürmet gösterilirdi.

Akıncılar ise fetih öncesi önden giden saldırgan, yalın kılıç öncü birlikleridir. Ani baskınlar yaparlardı.Padişahlar geldiğinde yeniçeriler tek bir ağızdan "Padişah'ım, gururlanma. Senden büyük Allah var." derlerdi.

Osmanlılarda en iyi ok atanlardan, şehzadeliğinde yetişmiş olanlardan birisi dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid'di (1389-1402). Osmanlıların Anatolia'da ilk atış talimlerini yaptığı, Pru-

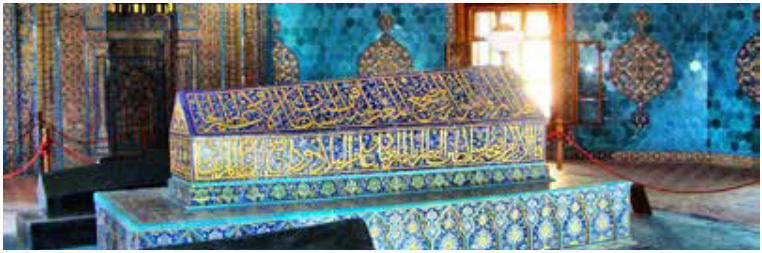
sa' daki (Bursa) Gökdere kıyısında bulunan, hipodromun hâlen bulunduğu yer olan semtin orijinal adı "Atıcılar" olarak kullanılmaktadır.Konstantiniyye' de atış talimlerinin yapıldığı yer ise orijinal ismiyle "Okmeydanı"dır. Padişahların menzil taşları hâlen durmaktadır. Ok atanların ikinci

iyi olanı "tozkoparan" lakaplı İskender, kemankeş bir yiğittir. Tozkoparan'ın ok atış menzili 880 m'dir & hâlen rekoru kırılamamıştır. Attığı oklar yerden 1 m yükseklikte giderken okun yelesi yerdeki tozları havalandırdığından bu lakabı almıştır.

Yeniçerilerin bozulması Türklerin yeniçeri ocaklarına alınmasıyla; babadan oğula geçen "kuloğlu" sisteminde menfaatler, iltimaslar düzeni & disiplini bozunca başlıyor. Serdengeçtiler de eski önemini kaybettiler. Ocak kaldırılınca dalkılıç da (serdengeçti) kendiliğinden kalkmış oldu [Otuzuncu sultan 2. Mahmud (1808-1839) döneminde kaldırılmıştır].

Başıbozuk (maceraperest): Osmanlıda bir harp (cenk, cihat) çıktığında orduya süvari veya piyade olarak katılan gönüllü asker, savaşçı.Akıncı: Harbe (cenk, cihat) giderken aniden baskınlar yapan, at üstünde kılıçlı savaşçı olan öncü birlik.

Osman Hamdi (1842 - 1910)
Arkeolog, Orientalist, Ressam, Derviş, Gezgin, Belediye Başkanı,
İstanbul Milletvekili, İstanbul Arkeoloji Müzesi Kurucusu

PRUSA YEŞİL CAMİ & SARAYI (1419-1424)
Osmanlı Mimarisinin Mihenk Taşı

Kubbenin üzerindeki colonial fenere döneminde halat ile çember şamdanlar çekilirdi. Böylece Konstantiniyye ile Mekke & Medine'den gelen kervansaraylara ışığıyla yol gösterir, kervandakiler Prusa'ya yaklaştığını anlardı. 1412-1419 yılında sultanın veziri, danışmanı Mimar Hacı İvaz Paşa'ya Çelebi Mehmed tarafından yaptırılıyor. Önce devlet hizmetleri için kullanılıyor, sonra camiye dönüştürülüyor.

Ters "T" planlı, kanatlı, zaviyeli, eyvanlı, tabhaneli (bitap düşme), "yan mekânlı", çok fonksiyonlu, Prusa stili odalı camilerdendir. Türbe ise Orta Asya çadır kültürünün taşlaşmış hâlidir, sekizgendir. Cennetin sekiz kapısını, sonsuzluğu temsil eder. Çinilerinin rengi ne yeşildir ne de mavi. Yeşil ile mavinin kombinasyonu olan turkuazdır. Türk'ün ta kendisidir. Cami ise sonraki dönem Osmanlı mimarisinde mimarlara esin kaynağı (sebeb-i esin) olmuştur. Kubbe üstünde colonial fener (lamba) vardı. Döneminde içeriden iple şamdanlar çekilirdi. Böylece Anatolia'dan & Konstantinyye'den gelen kervansaraylara yol göstermek için ışık olurdu. Giriş kapısının üzerindeki kitabede **Ahi Bayezid'in oğlu Vezir Hacı İvaz Paşa'nın Çelebi Sultan Mehmed'in emriyle bu caminin planını çizip ölçülerini tespit ettiği & süslerini ısmarladığı yazılıdır.**

Beşinci Sultan 1. Mehmed Çelebi (1413-1421)
Allah Osmanlılara yeniden silkiniş & diriliş nasip etti.

Yedinci sultan Fatih Sultan Mehmed Han'ın dedesidir. Yedi sene, on bir ay, on iki gün padişahlık yaptı. Edirne'de sürek avında (safari) attan düşüp felç oldu, otuz sekiz yaşında öldü. Amasya valisi şehzade oğlu 2. Murad gelinceye kadar bedeni bal mumuyla kaplanmış & gül suyu ile yıkanmış olarak uzun müddet bekletil-

miş; sonra Yeşil Türbe, Bursa'ya defnedilmiştir.

Fetret Devri'nde (kaos devrinde) umutsuzca yıkılmış devleti yeniden kuran & umutlandıran Sultan 1. Mehmed Çelebi'dir. Sultan Bayezid'in Germiyanoğlu Yakub Şah kızı Devlet Hatun'dan olan çocukları kızı Hundi Fatima Hatun (Hz. Emir Sultan'ın eşi), 1. Mehmed Çelebi (1413-1421) & İsa Çelebi'dir (1380-1406).

Diğer annelerden olan erkek kardeşler ise Şehzade Ertuğrul Çelebi, Emir Süleyman Çelebi (?-1411) & Kasım Çelebi'dir. Germiyanoğlu Süleyman Şah kızı Devlet Şah Hatun'dan olma oğulları Mustafa Çelebi (Düzmece Mustafa) (?-1413) & Musa Çelebi'dir (?-1413).

Yeşil Türbe (1419-1424)

Beşinci Sultan 1. Mehmed Çelebi (1413-1421)
Mimar: Hacı İvaz İbn-i Ahi BayezidİŞaretin Sırrı Neydi?

Gizli (secret) Mezar Odası Kapısı İşareti

Dokuzuncu sultan Yavuz Sultan 1. Selim'in (1512-1520) arkadaşı, yoldaşı, tarihçisi Hasan Can'ın kabri.

Türbenin doğu tarafının zemininde Mimar Hacı İvaz tarafından çekiç & murç ile yapılmış bu işaretin ne olduğu son zamanına kadar anlaşılmamıştır. Yakın zamanda çevre düzenlemesi yapılırken önündeki toprak çökmüş, düzeltilirken gizli mezar odasına açılan gizli kapı tesadüfen bulunmuştur. Merdivenlerden inildiğinde beşik tonozlu mezar odasında, sandukaların hemen altındaki taşların üzerinde Asia/Asya usulü mumyalanmış cesetler bozulmadan, aynen duruyordu. Yapımına 1413 yılında, Çelebi 1. Mehmed (1413-1421) döneminde başlanan & yapımı 1424 yılında Sultan 2. Murad (1421-1451) zamanında tamamlanan cami, ilk dönem Osmanlı mimarisinin önemli eserleri arasında yer alır.

Mimari sadece Prusa'ya özgü değildir, Türkiye'nin muhteşem erken dönem Osmanlı mimarisidir & bu mimarinin sembolü hâline gelmiştir. Dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid'in (1389-1402) oğlu beşinci sultan Çelebi 1. Mehmed (1413-1421) tarafından 1421 yılında yaptırılan Yeşil Türbe'nin mimarı Hacı İvaz Paşa; nakkaşları Ali bin İlyas Ali, Mehmed el Mecnun & Ali bin Hacı Ahmed Tebrizi'dir. Türbenin pencere alınlıklarında yazıları bulunur. Palmet & rumi motifli; geçme, demir, lokmalı parmaklıklı; muhteşem çinili, mihraplı; minberi (mucarnas) Prusa'ya değil, Türkiye'ye imza atmış müstesna eserdir. 1. Mehmed Çelebi türbenin yapımından kırk gün önce Edirne'de, safaride (sürek avı) attan düşüp felç oldu & otuz sekiz yaşında Hakk'a kavuştu. Bu yüzden Yeşil Cami'nin son cemaat yeri ile yazıları yarım kalmıştır. Queen Elizabeth 2. (1926 - 2022) Yeşil Cami'yi ziyaret etmiş, Kur'an-ı Kerim dinlemiştir.

Yeşil Türbe çiniden bir cennettir vesselam! İnsanın ölesi geliyor.

Yeniden dirilişin tarihî başkenti Prusa.

İşte bu muhteşem lahdin (sanduka, sarpaganus) altında 2. Türk cihan Osmanlı İmparatorluğunun temellerini atan büyük adam yatmaktadır. İlk altı Osmanlı padişahının bu şehirde gömülü olması bu bakımdan Prusa'ya müstesna bir ehemmiyet vermiştir. On bir yıllık saltanat fasılasından (fetret, kaos, karışıklık devri) sonra Allah bize Prusa'dan yeniden silkiniş & diriliş nasip etmiştir. Dünyanın hiçbir abidesinde ölümün bu kadar mesafesiz hâle getirildiği, güzelleştirildiği görülemez. Sandukaların altında, beşik tonozlu mezar odasına gizli bir giriş kapısı vardır. Bu kapı yakın zamanda bulunmuştur.

Sekizgen planlı (Osmanlıda sekiz rakamı cennetin sekiz kapısını & sonsuzluğu temsil etmektedir. Otuz altı Osmanlı sultanından altısı Prusa'da, yirmi dokuzu İstanbul'da & son sultan 6. Mehmed Vahdeddin Şam'dadır. Mekânları cennet olsun.), kubbeli bir yapıdır. Girişin iki yanında çiçekli çinilerin süslediği iki mihrap vardır. Ceviz ağacından & hendesi tezyinatlı kapıyı Tebrizli Ali bin Hacı Ahmed adındaki usta yapmıştır. Türbenin iç duvarları yerden 3 m'ye kadar yükselir. Altıgen & turkuaz (yeşil ile mavinin muhteşem kombinasyonu) renktedir (Türk rengi). Zamanla bu altıgen çiniler düştükçe 19. yy.da firuze & turkuaz renkli çiniler konmuştur. Çok kıymetlidirler. Yalnız 1 m2si bile servet değerindedir.

Efsanevi Rüya

19 Ağustos 1630 tarihinde Evliya Çelebi evinin bir köşesinde günlük uykusuna dalar. Uyku ile uyanıklık arasında kendisini Ahi Çelebi Camii'nde görür. Gerisini Evliya Çelebi'den dinleyelim: "Derhâl caminin kapısı açıldı & içerisi silahlı askerler & nurlu cemaatle doldu. Cemaat sabah namazının sünnetini kılıp salavat-ı şerifeyle meşgul oldu. Ben minber dibinde oturup bu

güzel yüzlü cemaati hayran hayran seyrediyordum. Hemen yanımda olan cana bakıp 'Benim Sultan'ım, mübarek zatınız kimdir? Mübarek isminizi ihsan eder misiniz?' diye sordum. O zat 'Aşere-i Mübeşşere'den kemankeşlerin (**zihgir**) Piri Ebu Vakkas oğlu Sad'ım.' deyince mübarek elini öptüm. 'Ya Sultan'ım, bu sağ tarafta nura gark olmuş güzel kalabalık kimlerdir?' diye sordum. 'Onların hepsi peygamberlerin ruhlarıdır. Geri saf da bütün evliya & asfiya ruhlarıdır. Bunlar Sahabe-i Kiram, muhacir, ensar, Kerbela şehitleri & sadıklarıdır. Bu mihrabın sağındakiler Hz. Ebû Bekir & Hz. Ömer'dir. Mihrabın solundakiler Hz. Osman & Hz. Ali'dir. Mihrap önündeki kalahlıca zat Hz. Risalet'in dünya ahiret kardeşi Hz. Veysel Karani'dir. Caminin solunda, duvar dibindeki müezzin Bilal-i Habeşi'dir.' dedi. 'Ya Sultan'ım, bu cemaatin bu camide toplanmasının aslı nedir?' diye sordum."

Evliya Çelebi'nin ayrıntılarıyla anlattığı rüya şöyle biter: "Hz. Muhammed (571-632) mihrapta ayaküzeri dururken hemen Hz. Ebu Vakkas oğlu Sad elime yapışıp, beni Hz. Muhammed'in huzuruna götürüp, 'Mübarek ellerini öp.' deyince, ağlamaklı olup, mübarek ellerine dudaklarımı küstahça vurup mehabetinden 'Şefaat ya Resulullah.' diyeceğim yerde 'Seyahat ya Resulullah.' demiştim. Hz. Muhammed hemen tebessüm edip, 'Allah'ım şefaati, seyahati, ziyareti sağlık & esenlikle kolaylaştırır.' deyip 'Fatiha' dediler."

Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Allah arasında peygamberin yaptığı aracılığa şefaat denir.

Evliya Çelebi rüyasında şefaat isteyecek iken heyecanla seyahat istediğini, bu isteğinin kabul edilmesi sonucunda da bol bol gezdiğini anlatmaktadır.

ALTINCI SULTAN 2. MURAD (1421-1444, 1446-1451)
(Kırk yedi yaşında.)

Yedinci sultan Fatih Sultan 2. Mehmed'in babasıdır, Fatih'in babası Sultan 2. Murad Edirne'de iken Şehzade Mehmed doğmuştur. İktidar hırsından kurtulabilen; direkt toprağa gömülmeyi, kabrinin üzerine rahmet yağması için üzerinin açık olmasını vasiyetiyle isteyen nadir sultan. Müthiş bir kültür birikimi buradadır.

Sultan Mourad Kan/Kaan/Khan I, Troisième Empereur OttomanPrusa'da yatan altı sultandan sonuncusudur. On yedi yaşında tahta çıktı. Osmanlı tarihinin yazılması fermanının verilmesiyle tarih yazılmaya başladı. Ateşli silahlar (pistol, piştov) & topçuluk Sultan 2. Murad Han ile geldi. Varna Savaşı Yanoş'a karşı müthiş askerî dehası ile kazanıldı.II. Murad (doğ. 1404, Amasya-öl. 3 Şubat 1451, Edirne) altıncı Osmanlı padişahıdır.

Tarih kokan, insanları vakum gibi çeken güller cenneti. Güllerin, manolyaların & ıhlamurların kokusunun buluştuğu yer. Türbelerin çokluğu ile ölüm yalnız burada korkunç değildir. Dakikalara dur diyeceğiniz yer burasıdır! Aynı zamanda da sürgünler, infazlar şehri olduğundan cennet ile cehennemin yakın olduğu yer, ölümle yaşam arasındaki ince çizgi, Prusa'daki son külliye (hepsi bir arada eserler), Osmanlının karanlık & aydınlık yüzüdür de! Osmanlı tarihinde önemli isme sahip fakat iktidarda rol almayan, başarılı olamayan şehzadeler & çocukları buraya defnedilmiştir. En önemli mezar taşları müzesi; Ahlat, Bitlis'teki Selçukludan sonra erken dönem & son dönem mezar taşları buradadır.

"Mevlid-Vesîletü'n-Necât"ın yazarı Süleyman Çelebi (1351-1422), Hz. Emir Sultan Buhari (1368-1430), Molla Fenari (1350-1431) dönemi.

Muradiye: Osmanlı sultanlarının & şehzadelerinin huzur avlusudur. Mihrap (mukarnas, minber) rokoko üslubundadır, 1790 yılında yapılmıştır. 22 Eylül 1446 tarihli vasiyetinde nerede ölürse ölsün Prusa'ya, kendisinden önce ölen oğlu Şehzade Alâaddin Ali'nin 3 m uzağına; lahit içinde değil de doğrudan toprağa gömülmek istemiştir. Yağmur & rahmet yağması için kabrinin üzerinin örtülmemesi, sonradan yanına hiç kimsenin gömülmemesi vasiyeti aynen uygulanmıştır.

Sadaka taşı**: Muradiye Camii'nin batı duvarı ile güney duv**arının köşesinde ortası delik sadaka taşı vardır. O dönemde Fukaraperverler yatsı namazından önce para, eşya, yiyecek bırakıyorlardı. Yatsı namazı sonrası son cemaat yerinde namaz kılan fukaralar cemaat dağıldıktan sonra utana sıkıla gelip o sadaka taşından ihtiyacı kadar para, eşya, yiyecek alıyorlardı. Ya şimdi olsaydı ne kadar alırlardı!

Yitik Taşı: Eşyasını yitirmişlerdir. Yeni Türkçesi "kayıp eşya taşı"dır. Kayıp para veya eşyayı bulan kişi, bulunan şeyi bu taşın dibine koyardı. Bu, o dönem toplumsal güven & dayanışmanın zirve yaptığını gösteriyor. Bir de dilek taşı vardır.

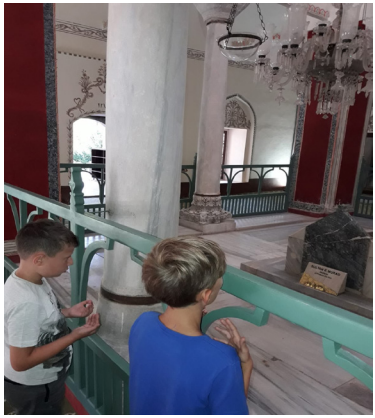

Prusia [M.S. / A.D. 1700]

3 Şubat 1451'de, Edirne'de altıncı sultan 2. Murad vefat edince vasiyeti üzerine oğlu yedinci sultan Fatih Sultan Mehmed

(1451-1481) onu Muradiye Külliyesi, Prusa'ya defneder. Fatih'in annesi Hüma Hatun (Şehzade Mehmed çocukken Hüma Hatun vefat ettiğinden yerine Sırp prensesi olan analığı Mara Hatun bakmıştır.), ağabeyi Şeyhzade Alâaddin Ali (1443 tarihinde Karamanoğulları ile yapılan savaş dönüşünde Bursa civarında kaza sonrası atından düşerek ölmüştür.), dadısı, babası, tüm sülalesi Prusa'da iken niye kendisi Konstantinopolis'tedir (İstanbul)?

Çünkü o öyle istedi. Atını Byzans'a sürüp "Ey Byzans (Konstanbol-is)! Ya sen beni alırsın ya da ben seni alırım." dedi. Öyle de olmadı mı? İstanbul da ona yakışır.

MEZAR TAŞLARI (ŞAHİDELER)

Serpuş (kavuk)

Başın örtüsü kimin ne olduğunu anlatır. Şahideler (mezar taşı) & mezar taşları müzesi özellikle Muradiye Külliyesi' ndedir! Tapu senedi olan mezar taşları. Prusia' nın (Prusa) altı üstünden daha zengindir. Altında yetmiş bin evliya yatan dualı şehir Prusia (Prusa).

Uzun bir yol hikâyesi, sonunda bizim de geleceğimiz, tek gerçek.

İnanmayanlar için bir son & bitiş olan ölüm biz inanan insanlar için yeni & güzel bir dünyaya açılan saadet kapısı, sonsuzluk âlemine nazır nurlu penceredir. Kabir ise cennetten bir bahçedir, berzaha geçiş yoludur. Bu yol hikâyesinde gördüğümüz bu muhteşem cennetin arka bahçesi olan mezarlık yol hikâyesidir. Burada, berzahta yatanlar ile mutlak şekilde yatacağımız bu yol hikayesinde biz de yolcuyuz. (**Berzah**: Ara geçiş, yol.)

Yaratılmış her ne varsa ölümlüdür. Dünyada nelere sahip olmuş olursa olsun iddiaları boşunadır. Mülkün ilk sahibi & son sahibi, baki olan odur: Allah. Görünebilen tüm bu muhteşem evrende görünmeyen her şeyi yöneten, koruyan, hesabını çabucak görecek olan odur. O güçlüdür, bilinçli güçtür. Mezar taşlarına yazılan tüm şeyler de hikâyedir. İnsan; adı gibi insanca, şerefiyle ölmelidir. Onun içindir ki insan olmalıyız, dürüst olmalıyız. Ölürken arkamızda kalan, bedensel arzuları çok yüksek olan güzel & yalan dünyamızda ihtiraslarımızdan, hırslarımızdan, nefislerimizden yanına bizi imanlı & borçsuz olarak al Allah' ım. Allah' ım, bu dünyada tüm mal mülkümüzü al ama aklımızı alma; bizi bu dünyada aç & kimseye borçlu bırakma, muhtaç etme. Muhtaçlığımız yalnız sanadır.

Ziyaretgâh, makber (kabir, metfen, merkat). Mezara Türkistan'da **"gavr"** denir, **kabir** tabiri buradan gelir. Mezarların bulunduğu yere hazire, mezarlık, mezaristan, kabristan denir. Mezar taşlarına **şahide** denir (baş taşı, ayak taşı).

İslamiyet'te vefat eden Müslümanların mezarına taş kitabe & ayak taşı dikme ananesi yoktur. İnsanı ölümünden sonra anıtlaştıran somut taş simgeler & yapılar meydana getirme düşüncesi şüphesiz bu geleneğin İslamiyet öncesi Türklerin halk kültüründen, ata kültüründen & özellikle Şamanizm (çok tanrılı) inancından geldiğini ortaya koymaktadır. Bu somut simgeler Türklerin tarih boyunca atalarına, ecdadına & hatta geçmişine gösterdiği saygının değişmez ifadesidir.

Prusa'da mevcut camilerin, dergâhların, tekke & zaviyelerin hazirelerinde bulunan mezar taşlarını okuduğunuzda tarihi anlatıyor. Her taşın ayrı bir dili, sembolü var. Üzerindeki başlıklar meslek durumlarını anlatmaktadır.

Lale: Vahdetivücudu yani bütün varlığın tek kaynağı Allah'ı temsil eder.

Gül: İlahi güzelliği aynı zamanda Peygamber Efendimizi temsil eder. Gülün süsleme sanatlarında & özellikle mezar taşları üzerinde görülmesi ilahi güzelliği sembolize etmesi & Hz. Muhammed'in simgesi olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle "Verd-i Muhammedi" veya "Gül-i Muhammedi" isimleri de verilen gülün kokusunun Hz. Muhammed'in kokusu olduğuna inanılır.

Hayat ağacı: Bolluğu & bereketi simgeler.
Meyveli ağaç: İnsan-ı kamili temsil eder.
Kefen: Modası asırlarca geçmeyen tek kıyafettir.
Servi (selvi) ağacı: Ölüm & faniliğin sembolü olarak kullanılır. Vahdeti, Allah'ı temsil eder. Yapraklarından çıkan "hü" sesi

ile sabrın & temkinin sembolüdür. Doğru & dik duruşu da dürüstlüğü temsil eder. Dallarının eğri durması ise Yaradan'ın karşısında boynu bükük kalmayı & aczi ifade eder.

Fesler: Sultan 2. Mahmud (1808-1839) dönemindekilere **"Mahmudî",** Sultan Abdülaziz (1861-1876) dönemindekilere "**Azizî"**, Sultan 2. Abdülhamid (1876-1909) dönemindekilere **"Hamidî"** denir.

Mühr-i Süleyman (Davud'un yıldızı): Bolluk & bereketi temsil eder. "Mühr-i Süleyman" motifi bolluk, bereket & güç sembolü olarak kullanılır. İç içe geçmiş iki üçgenden oluşan altıgen yıldız şeklindeki motifin Süleyman Peygamber'in yüzüğünden mülhem olduğu & üzerinde ism-i azamın yazılı olduğu rivayet edilir. İsm-i azam ise Allah'ın en büyük adıdır. Yahudiler bu motifi meydana getiren üçgenlerdeki her açıya Hz. İbrahim (Avraam) ["halilim" (dostum)], Hz. İshak (Yitshak), Hz. Yakub (Yaakov), Hz. Musa (Mose Rebanu, Moses), Hz. Harun (Aaroon), Hz. Davud (David). Tılsım, büyücülük değildir; haşerattan korur, sevgi aşılar, mührü nazarı engeller, negatif enerjiyi emer.

Menora: 7-9 kollu şamdandır. Mühr-i Süleyman (Hz. Süleyman'ın mührü, Hz. Davud'un yıldızı)

Mezuza (tılsım): İnsanda eksik olan enerjileri yukarı çeker. Nazarlık da bir tılsımdır.

Mezuza: Musevilerin kapılara astığı dua.

Sarık (dolama): Müderris & defter eminlerini temsil eder.

Kandil: Aydınlığı temsil eder.

Meyve: Ölümsüzlüğü (cennette ebedî ikramlar) temsil eder.

Haşhaş & çam kozalağı: Uykuyu, cenneti & sonsuzluğu temsil eder.

Kavuk: Orta dereceli memurları temsil eder.İhtişamlı, kallavi, büyük kavuklar: Sadrazam & Kubbealtı vezirleri, kaptanıderya.

Uzun külah: Mevlevi tarikatı mensuplarını temsil eder.

Çapa, gemi direği ile yelken: Leventleri (denizci) temsil eder.

Kırık başlı mezar taşları: Yeniçerileri temsil eder.

Hokka & kalem: Kâtipleri temsil eder.

Lahana & bamya: Cirit takımı oyuncularını temsil eder.

Cellat: Taşta hiçbir şey yazmıyorsa cellatlara aittir. (Bela okunmasın diye!)

Yazısız mezar taşları: Cellatları temsil eder. Tüm cellatlar konuşmasın & bela okunmasın diye dilsizdir (Kimse dua da okumaz. Okumamışlardır da). Mezar taşlarının isimsiz olması bir de başı kesilerek veya boğularak öldürülenlerin çocukları intikam almasın diyedir.

Sümbül motifi: Halvetiliğin & Sümbüliye tarikatının sembolü olarak kullanılmıştır.

Halvet: İnsanın tenhada Hak ile yalnız kalmasıdır. Halvetiye soyu Hz. Ali'ye, Nakşibendi soyu Hz. Ebû Bekir'e dayanır.

Celvetiye: Hayata & hadiselere iştirak etmek, halk içerisinde Hak ile beraber olmaktır. [Hamid-i Kayseri (Hz. Somuncu Baba) (1330-1412) Halvetiye ile Nakşibendi'ye dayanır. Mehmed Muhiddin Üftade hazretleri (1490-1580) Celvetiye tarikatına dayanır. Mevlâna Celaleddin-i Rumi (1207-1273) Mevlevi tarikatına dayanır.]

Semah: Duyguların meditasyonudur. Baştaki külah mezar taşını temsil eder. Sağ avuçların göğe, sol avuçların yere doğru olması-

nın nedeni gökten aldıklarını yere vermeleridir. **Mevlâna Celaleddin-i Rumi** (1207-1273), Güney Türkistan'ın Belh şehrinde 30 Eylül 1273'te Hakk'a yürümüştür. Kendisine hürmeten **"Mevlâyı Rûm"** [Anatolia'nın (Rum diyarı) Efendisi] demiş olan Celaleddin-i Rumi dünyanın en büyük şairlerinden birisi, belki birincisidir. 25.700 beyitlik & altı cilt mesnevisi, 40.380 beyitlik büyük bir divanı vardır. Mevlevi Türk Tarikatı Hazreti Mevlâna adına kurulmuş, Türk kültür & sanatının yüzyıllarca başlıca hareket noktası olmuştur. Şahıs & fikir hürriyetine verdiği olağanüstü değer, insanı âdeta kutsal bir varlık derecesine yükseltmesi, onu hiçbir doğuş & sonradan edinilmiş mevki farkı tanımadan beşerî bağışlanmaya & sevgiye layık görmesi & Tanrı aşkını tamamen dehasına has bir söyleyişle terennüm etmesi Mevlana'yı insanlığın ortak değeri hâline getirmiş, eserleri dünya dillerine çevrilmiştir.

10. Anadolu Selçuklu sultanlarından 1. Keykubad (1219-1237) dönemi.

Yasemin çiçeği: Hz. Fatima'nın sembolüdür.
Berzah: Ara geçiş, yol.

SVASTİKA

Bir şeye aitlik. (M.Ö. 4000) Mayalar, Navarrolar, Sümerler.
4 "L": (İng.) Işık, yaşam, sevgi, şans; ateş, su, hava, toprak.
İyi olmak, mutlu & sağlıklı olmak.

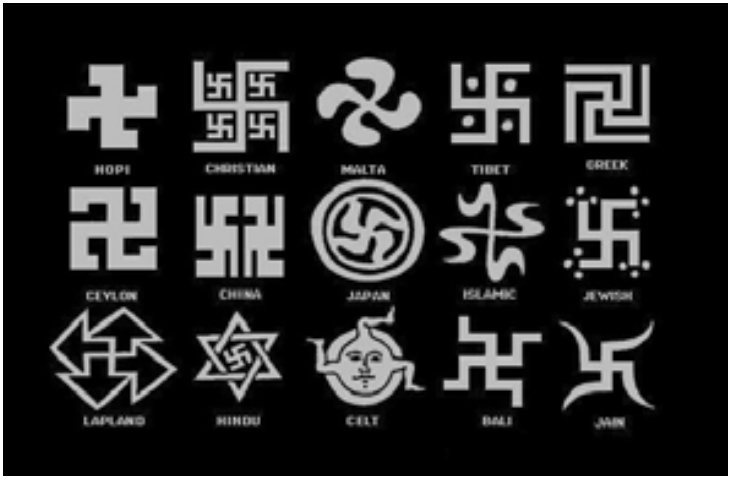
Gamalı haç ismi Yunanca "gama" ile haç şekline (+) ithafen verilmiştir. Svastika kelimesi Sanskritçedeki "su" (iyi) & "asti" (olmak) kelimelerinin birleşiminden oluşmuştur. İyi olmak, mutlu & sağlıklı olmak anlamlarına gelir.

Svastika Hinduizm, Budizm & Jainizme göre kutsaldır. Kökeni pek çok antik uygarlığa dayanır [Örneğin Mayalar, Navarrolar & Sümerler (M.Ö. 4000)]. **Vişnu**'nun yüz sekiz sembolünden

birisidir & kolları saat yönünde dönük olan şekliyle başarı & uğurun yanı sıra hayatın kaynağı olan Güneş ışığını simgeler. Kolları ters yöne dönük şekli ise geceyi & uğursuzluğu ifade eder.

Svastika' nın dört kolu dört kozmik gücü (ateş, su, hava, toprak) simgelemektedir. Ayrıca bazı kaynaklarda, eski dönemlerde bu sembol sayesinde dört kozmik güç etki altına alınarak büyü yapıldığı belirtilir. Bazı kaynaklarda da Svastika' nın dört "L" harfinden oluştuğu; bunların "light, life, love, luck" yani ışık, yaşam, sevgi, şans anlamına geldiği belirtilir. Ancak Svastika' nın (M.Ö. 4000) & İngilizcenin ortaya çıktığı tarihe bakılıp bu kelimelerin kökeni incelendiğinde 4 "L" göstergesinin sadece sonradan atfedilmiş bir anlam olduğu anlaşılabilir.

Hackenkreuz / gamalı haç, Birinci Dünya Savaşı' ndan sonra kurulan Alman Nazi partisi & hükûmeti tarafından amblem olarak kullanılmaya başlamıştır. Daha sonra Nazi Almanyası' nın bayrağı olmuştur.

YEDİNCİ SULTAN FATİH 2. MEHMED

Caesar (Kayser, Kaiser)

•Yirmi bir yaşındaki genç Sultan 2. Mehmed Konstantiniyye'yi fethedince artık **fatih** olmuştu. Başarılı bir kumandan, bir fikir adamı olduğu kadar büyük bir devlet adamıydı da.
•1453 Konstantiniyye (İstanbul) Fatihi.
•İmparator 11. Konstantinos Palaigos dönemi.
•Bir devletten cihan imparatorluğuna (**1432-1481**, 1444-1446)
•Fetih (29 Mayıs 1453) elli üç gün sürdü.

Cibali, İstanbul

Yedinci sultan Fatih Sultan 2. Mehmed 29 Mayıs 1453'te Konstantiniyye'yi fethettiğinde, salı günü, Bursa (Prusia) Subaşı **Cebe Ali Bey** sur kapısını kırdırıp surlardan içeri girdiğinden halk bu civara **Cibali** demiştir. Haç, hilal, yıldız. İşte burası Konstantiniyye. Hiç uyumayan, karmaşık, heyecanlı, iki kıta üzerine kurulmuş yegâne şehir Konstantiniyye. 1453 Konstantiniyye (İstanbul) Fatihi yedinci sultan Fatih 2. Mehmed'in (1444-1446, 1451-1481) gül kokladığı tabloda sağ elinin başparmağında bir yüzük vardır. O yüzüğün adı "zihgir"dir (kemankeş). Diğer şehzadeler gibi Şehzade Mehmed de at üstünde okçuluğu serdengeçtiler (dalkılıç) ile beraber öğrenerek yetişmiştir. Zihgirler metal veya kemikten yapılırlar.

Fakat bu kanunla kardeşlerin kanlarının (boğdurulmalarının)

birbirlerine âdeta helal kılınması Osmanoğlu hanedanının üzerine asırlarca dağılmayan karabulutların çökmesine sebep oldu. Osmanlı hanedanına mensup bir erkek olarak dünyaya gelmek sanki bir çeşit lanetti. 1. Abdullah kızı Hüma Hatun (Fatih'in annesi. Kabri Muradiye Külliyesi, Prusa'dadır.), 2. Sırbistan despotu George Brankoviç'in kızı Prenses Mara Hatun [Fatih'in üvey annesi. Köle olmadığı, hür olduğu için Hristiyan kalmıştır. Fatih çocukken annesi Haseki Hüma Hatun vefat ettiğinden yerine Sırp prensesi olan analığı **Maria Despina (Mara Hatun)** bakmıştır.], Fatih'in hanımı Gülşah Hatun [wife of Mehmed the conqueror (1479)] ile küçük oğlu Cem Sultan'ın (Zizim) kabirleri de Muradiye Külliyesi, Prusa'dadır. Cem Sultan Avrupa'da siyasi esir olarak tutulurken ona "Hristiyan ol, seni kardinal yapalım." demişler ama o "Hayır, ben Müslüman doğdum, Müslüman öleceğim." demiştir. Talihsiz Cem'in talihsizliği 1962 yılında, 460 yıl sonra Prusa Hâkimiyet Gazetelerinde yazılmıştır.

Neden Fatih Sultan 2. Mehmed'in tüm akrabaları Muradiye, Prusa'dadır? Babası altıncı sultan 2. Murad, annesi Hüma Hatun, hanımı Çiçek Hatun (Güiçiçek), ağabeyi Alâaddin Ali ile ebesi & dadısı Gülbahar Hatun (Emine Gülbahar)'un türbeleri Muradiye Külliyesi, Prusa'dadır. Kendi kabri İstanbul'dadır. Çünkü o öyle istedi. Ne demişti: "Ey Byzans (Konstantiniyye)! Ya sen beni alırsın ya da ben seni alırım!" Öyle de oldu. O Konstantiniyye'yi aldı, Konstantiniyye de onu aldı. Konstantiniyye de ona yakışır. Havariler Kilisesi Fatih Camii'nin olduğu yerde, Byzans imparatorlarının mezarlarının üstündedir.

Cem Sultan [Tzm, Sim, Zizim (1459-1495)]
(Otuz Altı Yaşında.)

Avrupalı kadınlar için o en romanesk idi.Türbesi Şehzade Mustafa'nın & annesi Mahidevran ile aynı türbede; Muradiye Külliyesi, Prusa'dadır. 1481'de babaları Fatih Sultan Mehmed Çayırova, Gebze'de öldüğünde Cem Sultan ağabeyi 2. Bayezid'in padişahlı-

ğını kabul etmedi & içine Avrupa'nın da karıştığı taht kavgasına sebep oldu. 2. Bayezid'in Konstantiniyye'de tahta çıkmasına rağmen Cem Sultan 4.000 neferi ile İnegöl önlerinde savaştı. İlk savaşı kazanan Cem Sultan Prusa'da adına hutbe okutup para bastırdı, on sekiz gün saltanat sürdü. Ağabeyi 2. Bayezid kendisine sultanlıktan vazgeçmesi hâlinde bir milyon akçe vermeyi teklif etti ama Cem Sultan teklifi reddetti. Ağabeyi 2. Bayezid ile Yenişehir Ovası'nda 1481 yılında yaptığı savaşı kaybedince 1482 yılında otuz adamıyla birlikte Rodos'a kaçtı. **Papa 8. Innocentius'un** üzerine **Fransa Kralı 8. Charles** Roma üzerine yürüyerek 26 Ocak 1495'te Cem Sultan'ı Papa'dan teslim aldı. Fransa ordusu ile yoldayken Cem Sultan 25 Şubat 1495'te vefat etti. Cem Sultan'ın ölümünü öğrenen ağabeyi 2. Bayezid Osmanlı coğrafyasında üç gün yas ilan edip, camilerinde cenaze namazı kıldırtıp günahlarının bağışlanması için fakirlere yüz bin akçe sadaka dağıttı. Rodos şövalyelerinin üstadı **Pierre d'Aubusson** tarafından Fransa'ya kaçırıldı. Siyasi tutukluluğu ölümüne kadar devam etti.

TOPKAPI SARAYI (Saray-ı Cedid, Fatih Sultan Mehmed Külliyesi) (1478)

Topkapı Palace (1478), Konstantinopolis'in (Kon-stanbol-is, Konstantiniyye, İstanbul) içerisinde yedi yüz eser var.

Kuruluş yıllarında **700 bin m²**lik alanı olan Topkapı Sarayı bugün **350 bin m²**dir. Dokuzuncu sultan Yavuz Sultan 1. Selim (1512-1520) Memlûk (Mısır) Seferi'nden sonra kutsal emanetleri Topkapı'ya getirmiştir. Sarayın en önemli bölümü kutsal emanetler bölümüdür. Dönemin orijinal Kâbe kapı örtüsünü de Ulu Cami, Bursa'ya Yavuz Sultan Selim Han bizzat getirip yerine koymuştur. Her sultan, Fatih'ten sonra Topkapı'ya ilave yapılar yaptırmıştır. Sarayburnu, İstanbul'da, Osmanlı İmparatorluğunun altı yüzyıllık tarihinin **üç yüz seksen yılı boyunca** devletin idare merkezi olarak kullanıldı. Osmanlı padişahlarının yaşadığı saraydır. Topkapı Sarayı, yedinci sultan Fatih Sultan 2. Mehmed (1444-1481) tarafından **1478'**de yaptırılmıştır. Otuz birinci sultan Abdülmecid (1839-1861) Dolmabahçe & Yıldız Saraylarını yaptırdıktan sonra devletin idare merkezleri Dolmabahçe & Yıldız Sarayları olmuştur. Sarayın mücevherler bölümündeki seksen karatlık Kaşıkçı Elması ile Hollywood filmlerine konu olmuş Topkapı hançeri emanetlerin en ünlüleridir.

HAGIA SOPHIA (Ayasofya) (532)

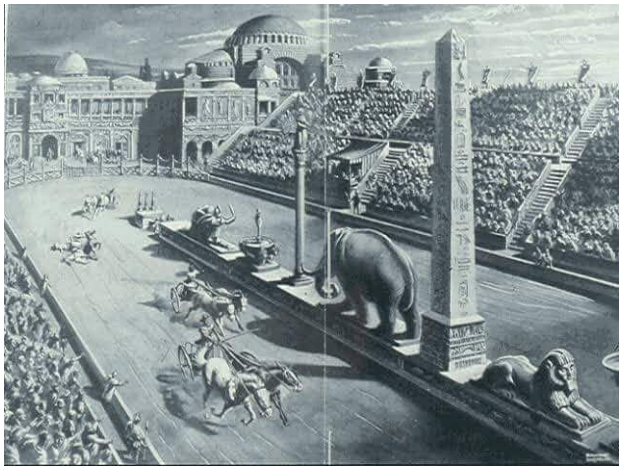

Fatih Sultan 2. Mehmed'in Türklere en büyük emaneti.

"Kutsal bilgelik" anlamındadır. Beş yılda tamamlanmıştır. İmparator 1. Justinianus (527-565) tarafından Miletuslu Mimar Isidoros ile Aydınlı Mimar Anthemios'a yaptırılmıştır. 1934 yılında müzeye dönüştürülmüştür. Pagan, Ortodoks, Katolik, İslam etkilerinin sentezli mimarisidir. Kubbe 32,5 m çapındadır. İmparator 1. Justinianus evvelden yanmış olan kilisenin üzerine bu muhteşem eseri yaptırdıktan sonra "Ey Süleyman! Seni geçtim." demiştir.

6. yy.da Constantinople / Konstantiniyye hipodromda yapılan müsabakalara katılan takımlar isimleri ile değil, renkleri ile bilinir & anılırlardı. Bunların arasında en çok taraftarı bulunanlar ise Yeşiller & Mavilerdi. 532 yılında Maviler ile Yeşillerin arasında yapılan bir karşılaşma, en çok taraftarın & insanın bir arada olacağı bir zaman olduğundan ayaklanmacılar tarafından özellikle seçilmiştir. Hipodromda başlayan & tüm şehri etkileyen bu ayaklanmaya Eski Yunanca (Hellen dilinde) zafer anlamına gelen "Nika" Ayaklanması denmiştir. Sebebi ise isyancıların ayaklanmanın başarılı olduğunu düşünüp, çok erken sevinip "Nika! Nika!" diye bağırmalarıdır. Dönemin güçlü imparatoru Justinianus'a karşı başlatılan bu ayaklanma imparatoru ziyadesi ile sinirlendirmiş & orduyu şehrin göbeğine kadar getirmesine

sebep olmuştur. Ayaklanmayı bastırmayı kafasına koyan İmparator gücünü göstermiş, ayaklanmayı bastırmış & günün sonunda şehrin sokaklarından oluk oluk kanlar akmıştır. Bu elim hadisenin sonunda Batı hukukunda Jüstinyen Kanunları (Justinian Codex) olarak bilinen & Batı hukukunun temellerinde kendine yer bulan kanun esasları kabul edilmiştir. Ayrıca isyancılar tarafından yakılıp yıkılan, İmparator Theodosius zamanında, M.S. 412'de yapılmış olan ahşap kilisenin yıkılması sonucunda İmparator Jüstinyen dünyanın bilinen en büyük mabedini yapmaya karar vermiştir & Ayasofya (kutsal bilgelik) Kilisesi'nin inşaatına başlanmıştır. Bu imar hareketleri ile birlikte yine aynı yıl hemen Ayasofya'nın karşısında bulunan alana da şehrin en büyük (9.800 m2) kapalı yer altı su sarnıcını yaptırmıştır.

Nika Riots;

In Constantinople during the 6th C teamscompeting at the Hippodrome were not called by their names like today but rather by their colors. The most popular ones were the Greens & the blues with highest number of supporters. Time was chosen by the rebellions deliberately in 532 when the Blues & Greens were

confronting in the Hippodrome as the highest number of the people would be here at the time. Nica/Nika was called this outrages uprising against the Emperor Justinianus meaning Victry in Ancient Greek. The rebel thought too early that they were successful so an immature celebration started as they were cheering "Nika! Nika!" By the end of the day, at race 22, the partisan chants had changed from "Blue" or "Green" to a unified "Nika", meaning "Win!" "Victory!" or "Conquer!", & the crowds broke out & began to assault the palace. For the next five days, the palace was under siege. The fires that started during the tumult resulted in the destruction of much of the city, including the city' s foremost church, the Hagia Sophia. When all came to an end Emperor Justinian started to rebuilt his city with Hagia Sophia & the largest underground Cistern of the City.

1567 yılında Sultan 2. Selim' i ziyaret eden Macaristan elçisi, Sultan ile görüşmesinin ardından saraya gelirken, Ayasofya' nın önünden geçerken çiçek açmış kestane ağaçlarından çok etkilendiğini & izin verilirse memleketine bunlardan götürmek istediğini belirtir. Kendisine izin verilir & Doğu (Oriental) at kestanesi (yaban kestane) bu şekilde kıta Avrupası' na ilk kez götürülüp ilaç sanayisinde kullanılır.

Austria-Hungurian Ambassador (mission) visits the Sultan in 1567 at the Topkapı Palace. Along the way as he procceds to the Palace he withnesses the white blooming beautiful Chestnut Tress wich he never saw before. After his meeting with the Sultan Selim 2nd he asks for permission to bring back home some of those enchanting plants. Permission was granted & thus the Horse Chestnut of Constantinople made its way to Continental Europe.

YEREBATAN SARNICI (Basilica Cistern, Binbirdirek Sarnıcı) (532)

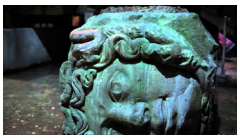

İmparator 1. Justinianus (527-565) yaptırmıştır. Aynı zamanda İznik'teki Ayasofya'yı; Çekirge, Bursa'daki kaplıcaları & Efes'teki St. John Kilisesi'ni yaptırmıştır. Üç yüz otuz altı sütunu vardır (28x12, yükseklik: 9 m). İyon & korint başlıklılardır, az sayıda dor başlıklı sütunlar da vardır. Duvarlar 4 m kalınlığındadır, su yalıtımlı özel harç ile sıvanmıştır. Tavanı tuğla ile örülmüştür. Çapraz tonozludur & orijinal tuğla döşenmiştir. Su, 19 km uzaklıktaki Belgrad Ormanı'ndan **aqueduckt (su kemerleri)** ile getirilmiştir.

İki Medusa Başı

Efes'te Antik Roma Çağı'na ait çok tanrılı dinden tek tanrılı dine geçiş. Başların biri yan, biri terstir. Ona bakanlar dönemin inancına göre taş oluyordu.

Aslında onu Konstantiniyye'ye, Nicea'ya, Prusa'ya; Efes, Selçuk'a armağan eden & miras bırakan İmparator 1. Justinianus'un, yedinci sultan Fatih Sultan 2. Mehmed'in (1444-1446, 1451-1481) & Sultan 1. Ahmed'in heykelleri Sultan Ahmed Meydanı'nın bir köşesine ya da Yerebatan Sarnıcı'nın önüne dikilirse bu üç büyük insanın onuruna yakışır.

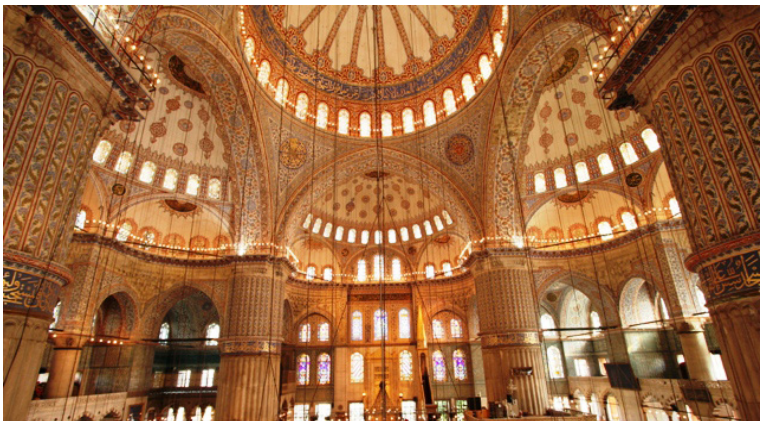

Milyon Taşı (4. yy.)

Roma İmparatoru 1. Konstantinius tarafından yaptırılmıştır. Mermer taş dünyanın merkezini temsil ediyor. Bir adet de Roma'da vardır. Arkasında Osmanlı su terazisi vardır. İmparator 1. Konstantin'in Milano Fermanı ile Hristiyanlık yasal oldu [M.S. / A.D. 313]. Askerlerin kalkanlarında da ilk Hristiyanlık sembolü kullanıldı. 2. İznik (Nicea) Konseyinde de [M.S. / A.D. 20 Mai 325] Roma, Pagan dini ile Hristiyanlık arasında balans ayarı yapmıştır.

SULTAN AHMET CAMİİ (Blue Mosque, Mavi Cami) (1609-1616)

On dördüncü sultan 1. Ahmed (doğumu 1580 / 1603-1617) tarafından **Mimar Sedefkâr Mehmed Ağa**'ya yaptırılmıştır. 13 yaşında tahta çıktı, hastalandı & 22 Kasım 1617'de öldü. **Eşi Mahpeyker Kösem Sultan**, oğulları on altıncı sultan Genç Osman (2. Osman) & on yedinci sultan 4. Murad'dır. Yirmi bin İznik çinisiyle bezenmiş, sarı & mavi bitki tonları kullanılmış kubbe **23,5** m çapında, 43,5 m yüksekliğindedir. Ayasofya'nın kubbesi 32,5 m çapındadır. Sonradan külliye (hepsi bir arada eserler) oluşturuluyor. İki yüz altmış penceresi vardır. Türkiye'nin ilk altı minareli camisiydi & imparatorlukta hayranlıkla geniş yankılar uyandırmıştı. Fakat bazı eyaletlerden itirazlar geldi "Niye altı minare?" diye. Çünkü Kâbe'ye saygısızlık oluyordu. Padişah bu meseleyi bütün İslam âlemini memnun edecek bir şekilde halletti: Mekke'ye yedinci minareyi yaptırdı. Sultan bu mabedi yaptırırken kaftanının eteğinde toprak taşımıştır. Bu ulu mabet Kâbe'den sonra en çok

ziyaret edilen yer olmuştur. Mimar Sedefkâr Mehmed Ağa, büyük usta Koca Mimar Sinan'ın "**boyutta büyüklük, heybet & ihtişam**" fikirlerini yansıtmada başarılı olmuştur. İznik'ten elli farklı lale deseninden üretilmiş, yirmi binden fazla çini ile bezenmiştir. Çiniler İznik'te Çömlekçi Kasap Hacı & Kapadokyalı Barış Efendi'nin yönetiminde birinci kalite "quarz"dan (deniz kumu) yapılmış, 950 derecede fırınlanmıştır. Harcın içinde sertleştirici kaolin (granit tozu) bulunduğundan su geçirmezlik özelliği vardır.

SELİMİYE CAMİİ [1568, HADRIANAPOLIS (EDİRNE)]

İmparator **Hadrijanus** [M.S. / A.D. 123], Roma'nın sakal bırakan ilk imparatorudur. Hadrianapolis'i (Edirne) kurdu, Britanya'da meşhur Hadrianus Duvarı'nı (Hardrian's Wall) inşa ettirdi, Neikaia (Nicea) şehrini & surlarını yeniletti. Nicea'nın ikinci kurucusu kabul edilir.

Boyutta büyüklük, heybet & ihtişam. İşte bu Koca Mimar Sinan. Yıl 1568, Sinan seksen yaşındadır. "İşte bu ustalık eserim." dedi.

Selimiye Camii'ni yaptıran, Osmanlı mimarisini en üst seviyeye taşıyan on birinci sultan 2. Selim (Sarı Selim) dönemi (1566-1574)

Eşsiz bir eserdir. 9 km uzaklıktan, Belgrad Ormanı'ndan Romalılar gibi aqueduckt (su kemerleri) yapıp Konstantiniyye'ye, saraylara, Hürrem Sultan'ın izni ile kendi evine su getiren, kendi evine susuz giden; Konstantiniyye'deki, Nicea'daki (İznik) Ayasofya'ya payanda & istinat duvarları yapıp günümüze kadar yaşatan ey Koca Mimar Sinan! Sen mübareksin. Allah mekânını cennet eylesin.

Fransızlar: "Bu muhteşem yapıyı Türklerin yaptırdığını bilmeseydik gökten ilahi güçlerin indirdiğini zannederdik."

Japonlar: "Bu muhteşem eser şayet bize ait olsaydı onu camdan fanus ile koruma altına alırdık."

KÜBA'NIN BAĞIMSIZLIĞI / Independence of Cuba

Fidel Alejandro Castro (1926-2016) (Doksan yaşında.)

Comandante Dr. Ernesto Ché Guevara (1928 -1967) (Otuz dokuz yaşında.)

16. yüzyıl. Genç bir kaptan sekizinci sultan 2. Bayezid'in (1481-1512) iki defa ayaklarına kapanıp ona başvurur, "Sultan'ım, bana gemiler verip yardımcı olunuz. Size yeni bir dünya keşfedeceğim." der. Sultan genç & çılgın kaptana bakar, bakar & kaptanı yanıtsız olarak geri gönderir. Kaptan, İspanya Kraliçesi Queen Isabella'ya gidip onu yeni dünya keşfetme konusunda ikna eder. Kraliçenin aklına yatar, "Bu genç kaptana gemiler, para & mühimmat yardımı yapınız." der.

Sonucunda genç kaptanın **Queen Isabella Apose**'den isteği geri çevrilmiyor. Bu genç kaptan **Christopher Columbus**'tur & Amerika'yı keşfeder (1492). Christopher Columbus Cenova asıllı olduğundan İspanya kraliçesi için yeni dünya (**nuevo mundo)** keşfine çıkmadan önce İspanyol vatandaşlığına geçmiştir. Americus Vespucius 1454-1512 yılları arasında yaşayan & Kuzey ile Güney Amerika kıtalarına adını veren İtalyan denizcidir.

Bu arada İspanya'da, 8. yy.da Endülüs (Andalucia) başlıyor & muhteşem El Hamra (kırmızı) Sarayı (1238-1368) yapılıyor. Başşehirleri Granada'da (nar) Arap & Latin halklarının kombinasyonuyla müthiş bir flamenco karma kültürü doğuyor, Makedonya Kralı 2. Philippos'un oğlu Megas 3. Aleksandros'un [M.Ö. (B.C.) 336-323] Doğululara Batılıları evlendirip Anatolia'daki sentezli Rum kültürünü oluşturması gibi.

Bu arada Endülüs'te, aslında Musevi asıllı olan & kendisini gizleyen Kral 1. Ferdinand (Ferdinando 1.) arkasına engizisyonu alarak Müslüman & Yahudileri zorlar, Yahudi avına çıkar, onlara "Ya Hristiyan olun ya ülkeyi terk edin ya da ölün." der. Endülüs'ün son sultanı 2. Abdullah, Osmanlı Sultanı 2. Bayezid'den yardım ister ama Osmanlının en romanesk şehzadesi, kadınların çok beğendiği şehzade Cem Sultan (Tzm, Zizim) (Prusa'da on sekiz gün sultanlığını ilan etti, adına hutbe okutup para bastırdığından "sultan" denmektedir.) Avrupa'da Osmanlıya karşı

diplomatik esir olarak kullanıldığından Osmanlı ordusu yardımı gönderemez. Sultan Bayezid, Kemal Reis'i (Piri Reis'in amcası) & donanmasını İspanya'ya gönderdi. Kemal Reis Müslümanları Kuzey Afrika'ya; Yahudilerin üst düzey ailelerini Selanik'e, Konstantiniyye'deki (İstanbul) Ortaköy ile Karayköy'e & Prusia'daki (Prusa) beş yüzyıllık tarihî Yahudilik sokağı olan Arap Şükrü Sokağı'na yerleştirdi. Yüz elli bin Yahudi Osmanlı vatandaşı oldu. Endülüs'te yenik düşen son sultan 2. Abdullah da Latinler ile savaşamadığından ağlamış, annesi de "**Ağla, ağla. Erkekler gibi savaşamadın, bari kadınlar gibi ağla**." demiştir. Prusa'daki beş yüzyıllık tarihî Yahudilik sokağı Arap Şükrü Sokağı'nda, 1326'da Prusa'nın fethinden sonra Ets Ahayim (hayat ağacı) Synagogue'unun ikinci sultan Orhan Gazi döneminde (1324-1362) yapılmasına müsaade verilmiştir. Yapının depremler & yangınlardan dolayı yalnız dış kapısı & üzerindeki 1/2 daire, kapı üstü aydınlık bölümün ferforje (el işi demir) kısmı ile kadınlar bölümü ayakta kalmıştır.

Mayor Synagogue ise 15. yy.da İspanya'nın Mallorca Adası'ndan Osmanlıya sığınan Musevi göçmenlerce yapılmıştır. Onuncu sultan Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu on birinci sultan 2. Selim (1566-1574) dönemine kadar göçler sürmüştür. 2. Selim'den sonra Osmanlı tabiiyetine geçen, Ladino İspanyolcası konuşan Aşkenaz & Sefarad Yahudilerine kadar aradan dört yüz elli yıl geçer.

Gerush (kovulmuş) SynagogueEngizisyon (şeriat) mahkemeleri tüm Musevileri İspanya Andalucia (Endülüs) Emeviye'den kovduğundan sinagoga **"Gerush"** (kovulmuş) adı verilmiştir.

19. yy.

Osmanlı zor dönem yaşamaktaydı. Rusların başındaki Çar 2. Nikolaus (Nicolai, Romanow) Ailesi, Balkanlarda Sırpları & Bulgarları Osmanlıya karşı ayaklandırıp savaş ilan eder. Niyetleri

dünyanın kalbi & merkezi Anatolia & Konstantiniyye'yi ele geçirmek, Kafkasları ele geçirerek & araya Ermenistan'ı sıkıştırarak Türklerin Orta Asya kara yolunu kesmektir. Birinci Dünya Savaşı başlamıştır. Ama Küba'nın başşehri Habana/Havana'da muhteşem bir yaşam vardır. İspanya'nın kolonisi Küba'da Amerika'nın gözü vardır. Bu yüzden İspanya & Amerika arasında savaş tamtamları çalmaktaydı. İspanya'da & Osmanlıda dil problemi olmadığından aradan geçen dört yüz elli yıl sonra Osmanlı tebaasındaki Sefarad Yahudilerinden, torunlarının torunlarından **Francisco Ruz** isimli şahıs Konstantiniyye'den iç karışıklıklar sebebi ile geçici olarak Havana, Küba'ya göç eder. Aklı hep Konstantiniyye & Prusia'dadır. Geri dönme hayaliyle yaşarken Havana'da Domingo adlı Kübalı kıza âşık olup onunla evlenir & üç kızı olur. Kızlarına da hep geri dönmek için hayal kurduğu Konstantiniyye & Prusia'yı anlatır.

Bu üç kızdan biri evlenip 1926 yılında ileride tarihe geçecek bir erkek bebek doğurur. O bebek kimdir? Fidel Castro'dur. Bu arada Rusya'da büyük iç savaş olan komünist Bolşevik Harekâtı başlar. Çar 2. Nicolai Romanov (1612 yılında Rusya'nın iç karışıklığında Andrei Romanov adlı Rus köle, efendisi İspanyol şövalyesi ölünce onun evraklarını alıp yerine geçen ilk çar oldu. Böylece üç yüzyıl boyunca Romanov Ailesi üst aklın kışkırtmalarıyla Türklerin başına bela oldu. Bolşeviklerin Romanov Ailesi'ni kurşuna dizmesiyle sonlandı.) İngiltere Kralı kardeşinden sığınma hakkı ister. Tarih acımasızdır. Kardeşi yardımcı olmak istemediğinden Romanov Ailesi Bolşeviklerce yakalanıp kurşuna dizilirler. Böylece Türkler birkaç cephede savaştığından Rusya cephesinde rahat bir nefes alırlar. Osmanlının yetiştirdiği değerli komutanlardan Gazi Mustafa Kemal & arkadaşları, Anatolia halkı, efeler, zeybekler, "patriot"lar (yurtseverler), ufukların efendileri, cesur yürekler, serdengeçtiler (dalkılıç), çılgın Türkler Anadolu halkını da arkasına alıp, işgal hâlindeki vatanlarını dört bir yandan kurtarmak üzere "Ya istiklal ya ölüm!" diyerek büyük

diriliş & bağımsızlık savaşını başlatırlar.

Bu arada 1920'lerde Amerika'da içki yasağı konulunca dönemin mafyaları, Al Caponeleri Stinger adı altında, "bathtub gin" adı ile bilinen, banyo küvetinde damıtılan, gerçekte ateş suyu gibi tadı olan içilemeyecek kadar sert bu içkiyi şişeleyip, kaçak yollardan dünyaya satıp parayı bulurlar. Aynı zamanda Havana, Küba'da lüks & görkemli bir hayat yaşıyorlardı. Amerika'dan gelen büyük yatırımcılar Havana'ya casinolar, gazinolar, oteller & eğlence yerleri, barlar inşa ederek lüks bir hayat yaşıyorlardı. Avrupa'da savaş varken Küba'da lüks yaşam süren Osmanlının Secret Service'i (Gizli Servis, şimdiki MİT) ile Amerika'nın Secret Service'i (Defense Intelligence Agency, şimdiki CIA) Küba'ya gitmiş, orada neler oluyor diye gözlem yapıyordu.

Aynı zamanda Küba'da Bacardi Ailesi lüks bir hayat yaşıyordu. Şeker kamışı tarlaları vardı. Şeker üretip dünyaya satarak parayı buluyorlardı. O kadar çok şeker kamışı mahsulü artıyordu ki "Ne yapmamız gerekir?" diye araştırma içindeydiler. Sonradan bu kamışlardan, ispirtolu içki sınıfından rom (rum) elde edip, bunları şişeleyip, Bacardi Rum adı altında dünyaya satarak daha çok zengin olurlar. İçinde swimming pool (yüzme havuzu) olan lüks villada yaşıyorlardı. İkinci Dünya Savaşı'nda Avrupa'da & Avrasya'daki komşularında korkunç savaşlar yapılıyor, milyonlarca insan ölüyordu.

Küba'da genç Fidel Alejandro Castro büyümüş, makine mühendisi olmuştur. Elinde, evlenmemiş kızların dizlerinde rulo yaptığı & onların ten kokusunu alan meşhur Küba purosu, başından çıkarmadığı Castro model şapkasıyla o dönemin lüks Amerikan arabalarının reklamını yapmaktadır [İleride hiç bozulmamış Küba'nın bu tarzı, dünyanın turizm cennetine dönüşmesine esin kaynağı (sebeb-i esin) olacaktır!] Küba'nın başına da diktatör Fulgencio Batista vardır. Genç lider Castro patriot (yurtsever)

& karizmatiktir. Bolivia'dan motosikletiyle Arjantinli Comandante Dr. Ernesto Ché Guevara Küba'ya gelir. Sırtında bir çanta vardır & hep kitap okumaktadır. Çantasının içinde de son kitabı vardır. Ché hem karizmatik hem de yakışıklıdır. Uzun siyah saçlı, kadınların beğendiği romanesk bir tiptir. Başında her zaman yıldızlı beresi vardır. İki lider karşılaşır, aynı düşüncelerdedirler. Küba halkı bağımsızlık savaşında bu iki kafadar liderin arkasındadır. Gerilla olarak Batista & ordusuna savaş ilan edip dağlara sığınır. Batista & ordusunu yenerler. Batista kaçar. Komünizm ilan edilip tüm kamu malları ile özel mallara el konulduğunda Amerikan yanlıları gemilerle Amerika'ya kaçarlar. Yurtseverler ise Küba'da kalırlar. Amerika Küba'ya ambargo üstüne ambargo uygular. Küba yüzünden SSCB ile Amerika arasında nükleer savaş neredeyse kapıdadır. Bu dönem ½ asırlıktır & günümüze kadar devam etmiştir. Sular yeni yeni durulmaya başlamaktadır (Başkan Richard Nixon & John F. Kennedy dönemleri.) Bacardi Ailesi zirveden yere öğle bir çakılır ki beş parasız kalır, bir ekmeğe dahi muhtaç olur. Onlar da Amerika'ya gemiyle kaçarken ailenin küçük oğulları akıllı davranıp Bacardi Rum'un gizli reçetesini beraberinde götürür. Bu gizli reçete ileride tekrar ayağa kalkmalarına sebep olacaktır.

Comandante Dr. Ernesto Ché Guevara, Fidel Alejandro Castro'ya "Ben Bolivia'ya & Arjantin'e bağımızlık savaşı başlatmak üzere gidiyorum." der. Castro "Gitme. Senin yerin burası, burada kal." diye yanıt verir. Buna rağmen Ché motosikleti ile sırtında çantası, çantasının içinde de okuduğu son kitabı ile Bolivia'ya doğru yola çıkar. Bu sırada American Secret Service onu Bolivia yönetimine jurnallerler & Ché Guevara pusuya düşürülüp kurşun yağmuruna tutulur. Kurşunlardan birisi kalbine isabet edince ölüyor (tıpkı Bonnie & Clyde gibi, tıpkı Maria Puzo'nun The Godfather'ındaki Don Vito Corleone'nin oğlu Sonny Corleone'nin kurşun yağmuruna tutulduğu gibi). Sonunda geriye Che'nin bir motosikleti kalır, bir de çantası. Çantasından da oku-

duğu son kitabı çıkıyor: Atatürk'ün "Nutuk" kitabı! [Vito Corleone'nin kurduğu firma Genco Olive Oil Export'tur (Genco Zeytinyağı Ticareti Şirketi).]

Bu arada Küba'da kısmi yerlerde on sekiz yaş altı gençlere içki yasağı vardır. On sekiz yaş altı Kübalı gençler eğlence yerlerinde paso Coca-Cola içmektedirler. Halk da buna anlam veremez, "Niye bize yaptırımlar yapan düşmanımız Amerika'nın ürünü olan Coca-Cola bu kadar çok içiliyor?" diye düşünür. Ama işin aslı böyle değildir: Gençler long (uzun) "drink" bardağına Coca-Cola doldurup, içine limon suyu & Rondella limon koyup, gizlice getirdikleri Bacardi Rum şişesini çantalarından çıkarıp bardağın içine bir de rom doldururlar.

Gençlerden biri iyice narkoz alıp, meftun olunca, dolu long drink bardağını alıp, salonun ortasına çıkıp havaya kaldırır & halka doğru "Cuba libre, Cuba libre!" (Free Cuba, bağımsız Küba) diye bağırınca işin aslı anlaşılır. Coca-Colalar toplanır, o genç tutuklanıp hapsi boylar. Böylece Küba'nın bağımsızlığı şişenin içinden çıkıp, ünlü bir cocktail olup dünyaya yayılır.

INDEPENDENCE OF CUBA / Küba' nın Bağımsızlığı

Fidel Alejandro Castro (1926 - 2016)
"age 90"

Comandante Dr. Ernesto Ché Guevara (1928 -1967) "Year 39"

Year, On the 16th century a young captain goes to 8. Sultan Bayezid 2nd (1481-1512) Twice to ask him if he can provide him ship & a money to discover the new world for him. The Sultan looks at the young & crazy captain & sends him without saying a single word.

Captain than goes to Spanish Queen Isabel & convince her to discover a new world & she orders to his men to give this young captain ships, money & ammunition. This young captain was

Christopher Columbus (1492) originally he was Cenovian before discover a new world he became Spanish.

Italian sailor called Americus Vespucius (who lived between 1454 – 1512) also gave his name to North & South American continent. Starting in the 13th century a spectacular Alhambra 'red/ kırmızı' palace (1238-1368) was built in Spain. Arabic & Latin people of Granada has created a dance called flamenco (it is a dance that reflects combination of a mixed cultures) just as the Macedonia king Philips 2nd. & his son Megas Alexandros 3. incaurages mix marriages between west & east, west cultre that of Anatolia & the East, like our origins as a Turk, no matter how happy you feel !

One country, one nation, one flag, this is us we are proud nation & what a beatiful feeling who ever says " I am a TURK ". its color is beautiful isn't it ?

Mean while in Andalusia, Jewish descent who disguises himself as a King Dec Andalucia 1. Ferdinand, taking back the Inquisition, & forces Muslim & Jews people to choose by saying " you must either become Christian or leave the country or die,". The last Sultan of Andalusia Abdullah 2nd Asks for help from The Ottoman Sultan Bayezid the 2nd. But The Osmanien Empire can not send help because the Prince CEM Sultan "TZM/Zizim" was kept prisoner for the barganing power agianst the Osmanien in Europe, Cem Sultan was very nice looking prince who was also loved by Romanex women.

Sultan Beyezid sends Kemal Reis (Uncle of Piri Reis) Admiral of the Osmanien Navy to Spain. Kemal Reis placed those Muslims & Jewish imingrants & their families to in Thessaloniki, Istanbul & Prusia/Bursa (500 years ago some Jewish people were settled in a place called Arapşükrü (Jewish region in Bursa). Than these 150.000 Jewish became Ottoman citizen.

During 19th century Ottoman Empire was having hard times. Russian Çar/Tsar 2. Nicole/Romanov family was in power. He provoke Serbs & Bulgarians in Balkan against the Ottomans, his intentions was to conquer Constantinople which is the heart & center of the World. He wanted to cut all Ottomans connections at the east of Anatolia & central of Asia. First World War had began. But there was a wonderful life in Cuba's capital Havana. Cuba was one of Spain's colony which America had eyes on it. Alarm war bells was ringing between Spain & USA. During the Balkan war, a man called Francisco Ruz from Konstantiniyye/ Constantinople (because he didn't have any language problems) went to Cuba (Havana). His mind was always in Constantinople, dreaming one day to go back to Constantinople. Domingo falls in love with local Cuban girl & marries her ,he has 3 daughters & he was always used to tells his daughters about Istanbul & his dreams about returning back there. One of the daughter gave birth to a boy in 1926, who was this boy? This boy was Fidel Castro. Meanwhile, communist Bolshevik movement started in Russia.

Tsar 2. Nicholas Romanov (Nikolai) was seeking asylum from his brother King of England. But his brother did not help him. So Romanov family was killed by the Bolsheviks. Turks take a deep breath. Because of Mustafa Kemal & his friends brave actions created a great patriotism in Türkiye. They were the brave hearts, they were the masters of horizons/ patriots of the master horizon, who were gone hard crazy, By taking the Anatolia people their sides They have started the independence movement to save the country from the enemy. When the government forbit the sale of alcohol in USA in 1920's the mafia in that period became very rich by selling a kind of alcohol under the name Stinger a kind of hard spirit called Bathtub Gin distilled in a bath tub in all over the World. Large investors from America went to Havana & built casinos, hotels & entertainment venues & lived a lavish lifestyle.

While the war rages on in Europe, life in Cuba was luxurious, Secret Service of Ottoman & USA went to Cuba for spying, Meanwhile Bacardi Family in Cuba was living a luxurius life. There had sugar cane plantations. They find the money by selling & producing sugar to all over the World. There was so much sugar cane in their hands. They are in research & from this spirituous beverage obtained from the class of the cane rum, & bottled & sold under the name Bacardi Rum. Young leader Castro (Patriotic, charismatic). Taking the people behind as counter guerrilla, declared war on Fulgencio Batista & his army, They seek refuge in the mountains. Argentinian Comandante Dr. Ernesto from Bolivia come to see Ché Guevara in Cuba. Always reading a books. Ché is both cool & handsome with long black hair & a type of romanex guy women likes. There is always star beret in his head. The two leaders meet & they have the same thoughts. Together they started a great independence war. They beat Batista & his army. Batista runs away & communism had declared & all public & private property was confiscated. Pro-Americans fled to America , all patriots stayed in Cuba.

America imposes an embargo on Cuba. Nuclear war between Russia & USA was almost started. (President Richard Nixon & John F. Kennedy period) Bacardi Family they fall to the ground from the top. They' re become broke, they are even be in need of bread. When they were Fleeing to America , One little boy finds the secret formula of Bacardi Rum. This secret formula will help them to recover again. Argentinian Comandante Dr. Ernesto & Ché Guevara says to Fidel Alejandro "'Castro I will go to Bolivia & Argentina to start independence war there. Castro says dont go your place is here & stay here". Ché In spite of this cry, jumps his motorcycle with his bag on his back with books. When he was going towards Bolivia ,American Secret Service reports him to Bolivian authorities then Ché Guevara ambushed & held in a hail of bullets just like Bonnie & Clide or like Sonny Carleone son of

Don Carleune in the movie The God Father of Maria Puzo.

There was a book İnside of his bag a book that he was reading called "Ataturk's Speach". Meanwhile some parts of Cuba alcohol was prohibited for under 18. So young Cuban under the age started to drink Coca Cola. The people could not understand why American made drink becomes so much popular who the enemy of Cuba ,the product of Coca Cola-not meaning to be, but the truth is not like that, young people long to fill up a long drink glass & lemon juice in Coca Cola & Bacardi lemon, put rondell & secretly brought out of the bag the inside of the bottle of rum they fill a long drink glass. Actually one of the boys after he got drunk from that drink goes into the middle of the room & shouts towards the people Cuba Libre, Cuba Libre, Free Cuba, Free Cuba than they.Coca Colas are collected & young boy was arrested & sent to jail. So that Cuba's freedom goes out from the bottle to become a well known cocktail & spread out all around the World.

OSMANLI ARMASI
(ARMORY OSMANY)

Kuvvetin (güç) sembolü, kudret & ihtişam.

• **Tuğra:** Sultanın tuğrası, hakanın imzası & buyruğu olan "Tuğrağ" demektir. Hüsnühat sanatında bir yazı şeklidir. Şefaat ile hadis-i şerifler yazılır.

• **Güneş:** Tuğranın etrafındaki Güneş, Osmanlı İmparatorluğunun dünyaya İslamiyet'i yaymak için Güneş gibi doğduğunu sembolize eder.

• **Mızraklar:** Sağdaki & soldaki kılıçlar, mızraklar, oklar, piştovlar & toplar Osmanlının her zaman, her yerde Allah'ın yardımı & kudretiyle kâfirlere (kefere) karşı devleti her zaman savunmaya & korumaya hazır olduğunu sembolize eder.

• **Kur'an-ı Kerim:** Solda, silahların altındaki Kur'an-ı Kerim; Devlet-i Aliye-i Osmaniye'nin yönetiminde, geleceğinde, olabilecek bütün olaylarda yol gösterici olduğunu sembolize eder. Osmanlı Devleti Kur'an'ın adaletinden başka hiçbir güç tanımaz & onun Allah'ın şerefli lafzı (kelamullah) olduğunu kabul eder.

• **Terazi:** Osmanlının Kur'an-ı Kerim'in doğrultusunda halkını adaletli yönettiğini sembolize eder.

• **Nişanlar:** Sol & sağ alttaki nişanlar Devlet-i Aliye-i Osmaniye'ye hizmet etmiş vezirler, ordu komutanları hatta canını devlet için tehlikeye atmış neferlere, gazilere sultanın takdiri ile verilir. Bunu alan kişiler maaşlarını devletten her zaman düzenli alırlar. Osmanlı hanedanına mensup bireyler gibi takdir görürler.

• **Nişan:** En altta, aşağıda sallanan nişan yüce Osmanlı Devleti'ne savaşta & barışta destek veren yabancı devlet adamlarının, kralların, imparatorların veya herhangi bir vesile ile Devlet-i

Aliyye-i Osmaniye'yi sultanın davetiyle ziyaret eden kralların, imparatorların sol göğsüne Dolmabahçe Sarayı'ndaki muayede salonunda Kur'an-ı Kerim okunarak, törenle bizzat sultan tarafından takılır.

Kayıların arması (sancağı) var. Din, fetih & sanata değer veren yüksek uygarlık döneminde kurdukları vakıf sistemi ile halka büyük hizmetler verdiler. Osmanlı İmparatorluğunun da muhteşem bir arması var! Yeni Büyük Türkiye Cumhuriyeti'nin de arması tek vatan, tek devlet, tek millet, tek al bayrak sembolüyle olursa yakışır, yakışır. "Ne mutlu vatanını, bayrağını sevene."

MULTIPLE OTTOMAN COAT of ARMS

Symbol Of Strength & Power, Power & Glory

• **TUĞRA:** Sultan's monogram; Haga's signature & commandment means is his "Tuğrağ", Hosni-i Hat is a form of calligraphy writing, with şefaat "intercede" hadiths (hadis-i serif) "The Prophet Muhammad believed to explained the verses & actions cover the whole of declarations of Qur'an" are written.

• **SUN:** The Sun around the Tuğra; The Sun symbolizes The Birth of Ottoman Empire to spread the Islam around the world.

• **SPEARS:** right & left; swords, spears, arrows, pistols & guns; it symbolizes with God' s help & power Ottomans always & everywhere was ready to defend & protect the Government against infidels & kefereler "kafirler/atheists"

• **HOLY QURAN:** Holy Quran, On the left under the arms, Symbolizes that The Holy Quran are guiding all future events under the management of the State-i Aliye-i Osmaniyye, The Ottoman state acknowledges the justice & power written in the Quran & He believes that the Quran tells God' s honorable & logical words.

• **SCALES:** It symbolizes ; The Ottomans bring justice to the people in accordance with the Quran' s

• **MEDALS:** Bottom left & right with medals; The Medals are given to viziers that have served to the State-i Aliye-i Osmaniyye military commanders, & brave veterans & soldiers endanger their lives for the state are granted medals at the discretion of the Sultan, & each person have received their regular salaries from the state, & they greeted like a members of the Ottoman dynasty.

• **DECORATION:** State-i Aliye-i Osmaniyye, The medal swinging below the bottom; This supreme Medal is given to Kings, Emperors, foreign state men & also brave & successful people served in State-i Aliyye-i Osmaniyye for the support & help given to the Ottoman Empire during the peace & war.

The Medals also given personally by the Sultan to The Kings & Emperors who visit at the invitation of the Sultan, at the Ceremonial hall in Dolmabahçe Palace, Medal attached to the person' s left side of his chest, during the ceremony Quran was read.

Kayi' s had a Coat of arms/starboard, their civilization that values religion, a high conquest & art, they establish the founda-

tion which gave great service to his people. The Ottoman Empire also has a magnificent coat of arms! The New Great Republic of Turkey have the coat of arms; One nation, one country, it will suit her better with symbol of Albayrak "national flag".

YUNAN AYIBI / GREEK SHAME

Yıl 1914. Dünya kaynayan kazan. Avrupa kaynıyor; her an patlamaya hazır bir bomba, bir kıvılcım bekliyor.

Sarajevo, Bosnia Herzegovina'da (Saraybosna, Bosna Hersek), Avusturya'nın veliaht prensi (arşidükü) Franz Ferdinand (1863-1914) & eşi Prenses Sophie seremonide Gavrilo Princip adındaki bir Sırp tarafından suikasta uğrar, Smith & Wesson tabancayla öldürülür. Böylece kıvılcım bombayı patlatmış, pusuya yatmış üst akıl planlar yapmaya başlamıştı [Aslında seksen bir yaşındaki İmparator Franz Joseph'in aksine veliaht Prens (arşidük) Franz Ferdinand savaşa karşıydı]. Ferdinand'ın ölümü Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcıydı (Sonucunda bölgeye Avusturya karışmış, Rusya bölgeyi Slavlık duygusuyla karıştırmış, Almanlar

da fitili ateşlemiş, olan Osmanlıya olmuştur.) Avusturya Sırplara karşı savaş ilan eder (Zaten aralarında siyasi gerginlik sürüyordu). Ruslar soydaşları Sırpların, Almanya Avusturyalıların tarafındadır. Almanlar, savaşmaları için Avusturya'ya açık çek yazar & Belçika'yı işgal eder (Amacı Fransa'yı arkadan vurup Paris'e girmektir). Britanya, Almanların savaş teknolojisinde büyümesinden rahatsız olmaktadır. Britanya, Fransa & Rusya Almanya'ya savaş ilan eder. Kıvılcım bombayı başlatmış, Birinci Dünya Savaşı başlamıştır. Bu arada üst akıl hesabını yapmıştı. Geniş topraklara & zengin kaynaklara sahip son medeniyet Osmanlı İmparatorluğunu (hasta adam) parçalayıp bölme hatta yok etme hesabındaydı çünkü Osmanlıda neft (sıvı yağ, petrol) vardı!

Osmanlının yönetiminde İttihat & Terakki Partisi; başında Enver, Talat & Cemal Paşalar vardı. Enver Paşa [Annesi Arnavut asıllı, babası Gagavuz, kardeşi Nuri Paşa (Killigil) Bakü kahramanıydı.] Almanya sempatizanıydı.Britanya, Osmanlının sipariş ettiği iki savaş gemisine el koydu. Üstüne üstlük gemilerin peşin ödenmiş parasını da iade etmedi. Bu durum Türkleri çok kızdırdı. Almanlar ile yapılan gizli ittifakla Almanların Akdeniz tümeninin zırhlı kruvazörü Goeben & Breslau'nun adı "Yavuz & Midilli"ye dönüştürüldü & tümen Türk filosuna katıldı. Alman subaylar başlarına kırmızı fes takıp, Karadeniz'de Rus kıyılarını bombalayınca Türkler tuzağa düşmüş, safları belli olmuştu: Türkler artık Almanların müttefikiydi. Britanya, Fransa & Rusya Osmanlıya karşı derhâl savaş ilan eder.

Anatolia; Asya, Avrupa & Afrika'yı birbirine bağlayan tam bir satanus (şeytan) üçgeninin merkezindeydi, kaygan zeminliydi. Üst aklın istediği Anatolia'yı, özellikle dünyanın gözü olan Konstantiniyye ile Bosporus'u Türklerden tamamen temizlemekti. Böylece savaş tüm şiddetiyle başladı. İngiltere ile Fransa'nın amacı Çanakkale (Gelibolu, Dardanelles, Gallipoli) Boğazı'ndan geçip Marmara Denizi'ne girmek; Dolmabahçe Sarayı'nı savaş

gemilerinden yüzlerce sorti vuruşuyla bombardıman ederek, Osmanlıyı tam kalbinden vurup bitirmek; Osmanlının çok zengin topraklarını sofrada paylaşmak & o dönemin bilinen adıyla sıvı yağa (petra, kara elmas, petrol, neft yağı) sahip olmaktı. Ölüm meleği (Azrail) sürünün en iyisini alıp götürüyordu. Ama üst aklın aklı Dardanelles'te (Çanakkale) durdu, durduruldu. İnatçı İngiliz'in inadı Gelibolu'da (Kallipolis) kırıldı! Anatolia'yı almasına müsaade etmedi çünkü Allah bu milleti koruyordu. Üst aklın hayalleri kursağında kaldı. Türkler ise hayalleri ay yıldızı artık yalnız gökyüzünde görecekti. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Üst akıl Türkleri öyle bir hâle getirdi ki Türklerin sabır taşı kırıldı. Özgürlük sevgisi büyük Türkler hep özgürdü, özgürlüğün tadını biliyorlardı. Özgürlük savaşı yolunda savaş tamtamlarını çalmaya başlamışlardı. Türkler son bir savaşa hazırlanıyorlardı. "Yurtta sulh, cihanda sulh." diyerek, savaşarak tarihin akışını değiştireceklerdi çünkü Türkler büyük bir imparatorluğun son kalan topraklarını savunmak için savaşacaklardı. Yedi düvel saldırdı, saldırdı. Belki bir bedel ödenecekti ki ödendi çünkü bu topraklar Türklerindi. Masa başında savaşmayı bilmeyen Türklerin Çanakkale Savaşı'nı büyük bir zafer ile kazanmalarına rağmen kuyruk acısı olan Britanya'daki üst akıl "Biz Gallipoli'de Türklere yenilmedik, onların Allah'ına yenildik." dedi. Bak, bak. Yine cambaza bak oyunları. One minute, one minute! Sizin Allah'ınız, bizim Allah'ımız diye bir şey yok. O hepimizin Allah'ı. O tektir, o herkesin Allah'ıdır. Ama müttefikimiz Almanlar savaşı kaybedince antlaşma gereği haksız işgal başladı. Britanya & Fransa'daki üst akıl hep paravan olarak kullandığı (Hâlen de Türklere karşı kullanmaktadır.) zavallı, bedavacı Yunan'a; İzmir'e, Bursa'ya, Mudanya'ya ayak bastırdı. Yıl 1920. İşgal iki yıl, iki ay, iki gün sürdü. İngilizlerin taşeronu Yunan'ın Türk halkına yaptığı suç savaşları, zulümler, açtığı yaralar, döktüğü kanlar öyle büyüktü ki… Tacizler, tecavüzler, sarkıntılıklar, edepsizlikler… Anatolia halkından Rumlara & Tebaa-i Sadıka Ermenilere de ne olmuştu

ki Yunan tarafına geçip onları coşkuyla alkışladılar? Osmanlının mozaiği; çiçek bahçesindeki bu renklilik, karma güzellikler; o beraber yaşanan dostluk & kardeşliklere ne olmuştu? [Osmanlı İmparatorluğu büyük bir çiçek bahçesiydi. Her türde & renkte çiçekle doluydu, koklanıyordu. Ama şu ulusçuluk belasını nereden kimler çıkardı ki (üst akıl) sonunda parçaladılar?] 1914'te otuz milyon insan öldürüldü! Talihsiz çağdaydılar. Son medeniyet Osmanlı, bu büyük coğrafyada bütün bu çiçekleri tutan mayaydı ama parçaladılar, böldüler. Hâlâ Osmanlıyı arkadan vuran, hançerleyen, bölenlerin yakasının bir araya gelmediğini görüyorsunuz, göreceksiniz de! İşgal, Bursa'nın en zor yıllarıdır. Bu öyle bir hadisedir ki bütün Türklerin başına dünya düşüp de patlasaydı yine bu kadar utanacakları bir günah olmayacaktı. Ne oldu da Bursa'yı kurtaramadılar? Anadolu'nun masumiyeti kirlenmiş, Anadolu acıdan yıkılmıştı. Bu nasıl olmuştu da Yunan düşmanı bütün mallara, mühimmata, gıda malzemelerine & şehrin kasasına el koyarak Prusa (Bursa) halkını açlığa mahkûm etmişti? Kurtuluş Savaşı'yla, Teşkilat-ı Esasiye kanunuyla egemenlik kayıtsız şartsız milletin olmuştur. Yani padişahlık, saltanat (hilafet) kaldırılmıştır.

Kurtuluş Savaşı 9 Eylül 1922'de İzmir'in kurtuluşu & 13 Ekim 1922'de Mudanya Mütarekesi ile sona erdi. 9 Eylül'de İzmir'in, 11 Eylül'de Bursa'nın & 12 Eylül'de Mudanya'nın kurtuluşuyla Mudanya Antlaşması'nın yolları açıldı. Mudanya Mütarekesi, Lozan yolunu açtı. 24 Temmuz 1923'te Lozan İsviçre'de, Leman Gölü kıyısındaki Beau-Rivage Palace'ta Lozan Barış Antlaşması imzalandı. İsmet İnönü (batı cephesi komutanı), İngiliz General Harington, Fransız General Charpy & İtalyan General Monbelli Kurtuluş Savaşı'nın zaferle noktalandığını teyit eden anlaşmayı 11 Ekim 1922'de, Mudanya'da, mütareke evinde imzalamıştı.Osmanlının baş belası Rusya vardır. Romanov Ailesi & Çar (czar, tsar) 2. Nikolay batıdan saldırıp dünyanın gözü & merkezi Konstantiniyye'yi (Bosphorus) ister. Doğudan da Kafkaslara

saldırırlar. Türkler birkaç cephede savaştığından zor durumdadırlar. Bu arada Rusya'da iç savaş başlar. Bolşevikler, komünistler Çar 2. Nikolay'ı çember altına alırlar. 2. Nikolay, kardeşi İngiltere Kralı'ndan sığınma hakkı ister ama tarih acımasızdır. Kardeşi yardım etmeyince Bolşevikler tüm Romanov Ailesini kurşuna dizerler & Türkler derin bir nefes alır.

Prusia'da (Bursa) üst aklın gönderdiği piyon, paravan, bedavacı & zavallı Yunan'ın başında Venizelos'un oğlu Yüzbaşı Sofokles (Çekirge yolundaki orman okulunu karargâh olarak kullanıyordu. Şimdi müze olarak kullanılmaktadır.) vardı. İlk iş olarak mahkûmları serbest bıraktı. Neden? Kaos yaratmak içindi, kaos. Sonra Tophane'ye müfreze askerleriyle çıktı; aşağı, Bursa halkına bakarak silahı ile havaya iki el ateş etti: "Dan, dan!" Bu bir psikolojik baskıydı, gözdağıydı yani "Biz geldik." mesajıydı. Sonra Yunanistan'a telgraf çekti, at üstünde fotoğrafçının gelmesini bekledi, fotoğrafçı geldi (o dönemin üç ayaklı, körüklü, negatif cam filmlerde basılan makinesi ile). Sofokles şarap içip, uyuşup, iyice meftun olunca bir müfreze asker ile Tophane semtindeki Osman Gazi & Orhan Gazi Türbelerine yöneldi. Askerleri ile sanki bir kaleye saldırırcasına Osman Gazi Türbesi'nin kapısını kırdılar. Sanki 1326 ile 1453'ten kalan savaşın rövanşıydı. Osman Gazi, sandukasının başındaki sarığı ile öylesine haşmetliydi ki askerler bir an irkildiler. Sofokles şaşkın bakışlar arasında pis, çamurlu körüklü çizmesini Osman Gazi'nin sandukasının önüne koyup fotoğraf çektiriyor. Dünya medyası da bu fotoğrafı zevkle yayımlıyor. Sonra aldığı narkozun etkisiyle sallana sallana kılıcını çekip "En garde!" dedi. Osman Gazi'nin sandukasının önünde sanki Osman Gazi'nin hayali ile savaşıyordu. Sofokles daha sonra edepsizce sandukayı tekmeleyip, Osman Gazi'nin adını narkozlu ağzında sakız gibi çiğneyerek aldığı narkozun etkisi & cesaretiyle "Ey Osmalino! Kalk, kalk da bak! Kalk ey Osmalino! Kalk, kalk, kalk da bak! Bak, kurduğun devleti yıktık. Kalk da gör hâlinizi!" dedi. Bu olay uluslararası kamuoyunda büyük yankı buldu.

Dünya basını da flaş haber olarak bu fotoğraf ile haberi büyük bir memnuniyetle yayımladı. Türkler bu acı olayla âdeta bir beyin travması geçiriyordu. Sonunda kaos egemen olmuştu Prusa'ya. İşgal altındaki Bursa halkı & Osman Gazi Türbesi korumasızdı. Türkler son bir hamle ile barış için savaşa hazırlanıyordu. Türkler asla & asla teslim olmayacaklardı. Vah Türkler vah! Siz ne büyük günah işlediniz! Sanki gök kubbe yarılsa, bütün günahlar aşağı düşse böyle büyük bir günah olmazdı. Bursa üzerinde karabulutlar toplanmış, güneşini kaybetmiş karanlıklardaki yüce Devlet-i Aliye-i Osmaniye'nin hâline karabulutlar çökmüştü. Dışarıda rüzgârın sesini dinliyoruz. Rüzgâr bile ağlıyordu, rüzgâr. O rüzgâr ki kızgınlığı Nilüfer Deresi'ni ateşe dönüştürüp büyülü bir şey gerçekleştirecekti. O rüzgâr fırtınaya dönüştü. Anadolu'da patriot (yurtsever) Osmanlının yetiştirdiği subaylar, Gazi Mustafa Kemal & arkadaşları, Anatolia halkı, Kuvayımilliye, efeler, zeybekler, Balkanlarda (bal & kan ülkesi) toprak kaybetmenin ne olduğunu çok iyi bilen Balkan göçmenleri, Boşnaklar, Arnavutlar, muhacirler "Ya istiklal ya ölüm!" sloganıyla İstiklal Savaşı'nın startını verdiler. Türkler ezansız, sancaksız (bayrak) kalmazlardı. Anatolia'dan İstiklal Savaşı ile dönüp bedavacı Yunan'ın yüzüne tokat gibi vuracaklardı. O üst aklın, Britanya & Fransa'nın bedavacı, paravan Yunan'ın önüne attıkları kemik daha kursaklara inmeden, korkuyla arkalarına bakmadan öyle bir kaçacaklardı ki… Kaçarlarken Ankara yolundaki Hacivat Köprüsü civarında, Osman Gazi Türbesi'nin önünde şehit ettikleri On Bir Kuzucukları saygı & rahmetle anıyoruz. Ruhları şad olsun. Âmin!

Bu olay yaşandı & bitti. Velakin hâlen üst akıl tarafından Türklere karşı yüzyıl önceki aynı cambaza bak oyunu oynanmaktadır. Çanakkale Savaşlarındaki kuyruk acıları hiç bitmeyecektir. Amaçları Türkiye'yi de Osmanlı gibi parçalayıp, küçük küçük karakol devletler kurarak Türkleri hapsetmektir. Britanya & Amerika'daki üst akla karşı bir & birlik olmazsak, tarihten ders almazsak (Geçmiş jenerasyon Osman Gazi'nin sandukasının tekme-

lendiğini gördü.), üst akla karşı bir & birlik olmazsak planlarını gerçekleştireceklerdir: Gelecek jenerasyon Fatih Sultan Mehmed Han'ın sandukası ile Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün mozolesini de tekmeleyecektir. Selçukludan, Osmanlıdan Türkiye Cumhuriyeti'ne kadar vatan hainleri hep içimizde vardı. "Hain içeridese kapı kilit tutmaz." demiş Dede Korkut. Yüce Meclis'ten karar çıkarılsın: Vatan hainleri hapse atılmasın; Türk vatandaşlığından çıkarılsın, sınır dışı edilsin ki artık bilelim vatan hainlerinin içimizde değil, dışımızda olduklarını. Kökeniniz ne olursa olsun ne mutlu kendini Türk hissedene! Ne mutlu vatanını, bayrağını sevene! Dünyanın neresine giderseniz gidiniz; bundan böyle, bundan başka, bundan güzel vatan yok! Önce vatan! Tek vatan, tek devlet, tek millet. Allah da tek, al bayrağın rengi de. Ne güzel be! Böylece Çanakkale sonunda tüm dünyaya savaşın değil, barışın simgesi oldu.Venizelos'un Oğlu Yzb. SofoklesTophane, Prusa (Bursa)8 Temmuz 1920-11 Eylül 1922Genelkurmay'ın arşivinden: "En çok şehit (3.737) Bursa'da verilmiştir. Kireçtepe Bursa Jandarma Şehitliği, Gallipoli (Gelibolu), Çanakkale."

Year 1914, Europe was uneasy ready to explode at any moment & as if just waiting for a spark. Austrain' crown prince /Arcduke Franz Ferdinand (1863-1914) & his wife Princess Sophia were assassinated by a Serb named Gavrilo Princip during a parade in Serbia. In fact, unlike Emperor Franz Joseph 81 years old arcduke Franz Ferdinand was opposed to the war. That spark exploded the bomb, Ferdinand' s death was the beginning of the World War I.

Austria declared war on Serbia . Russians was on the side of the Serbia. Germany was on the side of the Austrians & It was ready to give everything to fight. ln the meantime, Germans invaded Belgium with the aim to invade France. Britain was uneasy by the power of the German' s war technology.

Britain, France & Russia. declared war on Germany & 1st. World War began. Meanwhile, the West Europe was making plans for eastern Europe, the main aim was to divide & demolish the Ottoman Empire which has a large land & rich sources.

The Union & Progress party was heading of Ottoman administration & head of the party was Enver Pahsa, Talat Pasha & Cemal Pahsa. Enver Pasha was a Gagaus origin (his mother was from Albanian, father was Gagaus, brother Nuri Pasha/Killigil was hero of Baku) & was sympathetic to Germany.

Britain seized two warships which was ordered by Otoman, also, did not refund the money which paid in advance . This situation angered Turks very much.Armored cruisers called Goeben & Breslau running away from allied forces in Mediterranean sea came to İstanbul & converted their names to Yavuz & Midilli, joined the Turkish fleet. German officers wore a red fez on their heads, & bombarded the Russian coast on the North of Black Sea, so the Turks became clearer which side they were on. Turkey was now ally of the Germans. Britain, France & Russia declared war

on the Ottoman immediately.

Anatolia was like a bridge connecting Europe to Asia, Europe & Africa which is called Satan Triangle. The purpose of The West was to completely move Turks from Anatolia, Eyes of the World was on Bosporus & Constantinople. So, Allied forces declare war on Ottomans with all severity.The Aim of Britain & France were to enter the Marmara sea by passing "Dardanelles/Gallipoli" Bosporus, then strike at the heart of the Ottoman Empire with hundreds of bombing sorties from their warships . Their first aim was to share the rich soil & the other rich materials known as the liquid oil/petra "black diamond' ', Azrael was taking away the best of the flock. But the allied forces was stopped in Dardanelles/Çanakkale, this time God was on the Turkish side.

After long & bloody battles,Turks would just see their moon-star in the sky. Nothing would be the same as before. But Turks reached the end of theirs ropes, Turks who have a great love of freedom was free, has been free, is going to be free forever. The war drums began to play on the road of freedom. The Turks were preparing for the last push, They would change the course of history by saying "Peace at home, peace in the world". because the Turks would fight to the last men to defend their land of a great empire.

The Turks didn' t know how to fight in the moot-holl, so despite winning a big victory in Çanakkale, His ally Germany lost the war, Enemy forces began the invasion. The top Officials of Britain & France provided the greeks (which has always been used as a cover by them) with accupation of Izmir, Bursa & Mudanya. Occupation lasted 2 years 2 months 2 days.The Greeks did persecution towards the Turkish people & sheded a lot of blood in addition to rape, molestation & rudeness. At that time, Greek Cypriot people & Armenians living together with Turks in that area turned their coat & cheered them enthusiastically .

Ottoman Empire was like a large flower garden, There were many kinds of flowers in many colors & all of them could be smelled. But the top Officials who brought forward the nationalism began eventually to disintegrate the Ottoman Empire.(1914) in this region ottoman was the most important element that holds together everything But they break up & divide the country. You can see that the other countries to divide the country which is not to make both ends meet & will see.

Unfair occupation was the most difficult years for people of Bursa. This was a rather pathetic situation that even If the world had fallen on the head of the Turks, ıt wouldn' t hurt so. But why Bursa suffered so much?

The privacy of Anatolia was raped & had collapsed from the pain. How did it happen that the people in Bursa condemned to starvation by confiscating all goods, ammunitions & food supplies by Greeks, with Independence war & Fundamental Organization of law has become Sovereignty unconditionally belongs to the Nation, in other words reign/Caliphate was abolished. War of Liberation ended with 9 September 1922 Liberation of İzmir &. the Mudanya In October 13, 1922.

With 9 September 1922 Liberation of İzmir & 11 September 1922 Liberation of Bursa & 12 September 1922 Liberation of Mudanya began to Treaty of Mudanya. Mudanya Armistice opened the way to Lausanne Treaty. Lausanne Peace Treaty was signed in Beau-Rivage Palace which on the shores of Lake Leman in Switzerland/Lausanne On 24 July 1923.İn the armistice home, ismet İnönü, British general Harington, French General Charpy, Italian general Monbelli signed agreement which finished the war on October 11, 1922.

Same time, Russian was Trouble-maker for ottoman empire. Romanov family - Wed Char/Tar/Çar 2.Nikolay attacked to

the west & wished to have Constantinople/the Bosphorus which world' s eyes & heart. Caucasus attacked from the east. Turks were in a difficult situation as they fight on several fronts. Meanwhile, a civil war has started in Russia, Bolsheviks/Communists took control (surround) Nikolas/Nikolai 2. Nikolai (whose brother was the King of England) asked for asylum. but history is cruel, His brother refused to help, The Bolsheviks executed Romanov family by firing squad . therefor Turks did take a deep breath. Greek forces who was the under command of deadhead called Capt.Sophocles son of Venizelos (which was helped/send by Allied forces) as soon as he arrived to Bursa, his first duty was to released prisoners to create chaos .He went to the armory with soldiers, He fired his pistol two times by looking down from the castle. "dan, dan" this was psychological pressure, the intimidation, He send a telgram to greece for a photographer.

At that time, "with the three-legged printing machine bellows glass with negatives films", arrives Sofokles gets drunk & goes to Tophane (where the Tombes are) with his soldiers aim to destroy the Osmangazi & Orhangazi shrine, as if attacking a castle with soldiers, he broke down the door of the tomb of Osmangazi. It was like a replay of the war in 1453, & 1326 .The head turban of Osman Gazi' s sarcophagus was so majestic that Soldiers were startled for a moment of fear.

Sophocles was photographed putting his boot in front of the sarcophagus of the Osman Gazi/Osmalino (founder of Ottoman Empire) bellows between consternation. Then he pulled out the sword woozily, he said "Angard", as if he was fighting the dream of Osman Gazi in front of Osmangazi 's tomb "sarcophagus/ sanduka". Sophocles kicked the tomb "sarcophagus" & with The effect of drunkenness & its courage he said: " hey Osmalino, wake up, up & look. Up magnificant Osman,up . wake up, up & look. We destroyed the state you founded, see your last position.". This

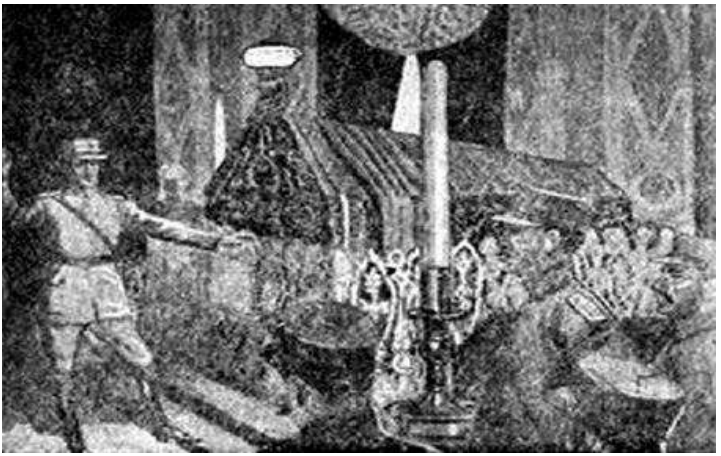
event found great interest in international public.In the world press, His photo was published with great satisfaction as Head news, Turkey spent nearly a brain trauma because of this painful incident. Finally chaos had become dominant & everywhere no longer vulnerable . Turks were preparing for all out war with a last attempt for peace. Turks never & would never be captured. (Poor Turks! What was your sin that this time,the god was on the other side). Black clouds gathered over the Bursa.The wind was even crying for the status of the supreme State-i Aliye-i Osmaniye which lost its sun. That anger in wind would return the magical fire in Nilufer stream,

Then the wind rapidly blow direction keşiştepe & Patriyot/ patriotic officers by the Ottomans raised, Mustafa Kemal & his friendsnds, Anatolia people, efeler, zeybeks, Balkan immigrants who know what was loosing ground, gave the start of the War of Independence by saying " either freedom or death" Then God would upset the Turks, then crying wind would blow from east to reverse.

Turks would hit back with War of Independence from Anatolia, with the slap in the deadhead Greek' face.

Britain & France fearfully fled without looking back, before the deadhead Greek eating discarded bones.

While they were fleeing, They covertly killed 11 young Army cadets, god bless them around Hacivat bridge near the Ankara way. & We remember them with respectful.

Captain Sophocles son of Venizelos/Venizelos oğlu Yzb. Sofokles

(8 July 1920-11 September 1922)

MUDANYA MÜTAREKE EVİ (3-11 Ekim 1922)

11 Ekim 1922 Mudanya Mütarekesi
(On dört maddelik ateşkes)

BOUNGIORNO BURSA YAŞAM,

ADNAN MERT BARANTICO YOLLARDA İLE GEÇMİŞE YOLCULUK.

ARKAMDA GÖRDÜGÜNÜZ MUDANYA MÜTAREKE EVİ,

ESKİ SAHİBİ KAYTANO ADLI RUM TÜCCAR.

11 EKIM 1922 TARIHINDE ATEŞKES ANTLAŞMASI; İSMET İNÖNÜ & GENERALLER İNGİLİZ HARRİNGTON, FRANSIZ CHARPY, İTALYAN MONBELLI TARAFINDAN İMZALANDIKTAN SONRA TÜRKİYE'NİN TAPUSU İSVİÇRE LOZANDA KESİNLEŞİYOR. AMERİKA'NIN 5. BÜYÜK GAZETESİ NEW YORK DAILY NEWS'TEN KALEMİ

KUVVETLİ GENÇ BİR HABERCİ MUDANYA'YA GÖNDERİLİR. BU HABERCİ 1928'DE CUBA'YA GİDER & 1960'DA FIDEL CASTRO İLE TANIŞIR.

HAVANA FINCA VIGA'DAKI EVİNDE ÖMRÜNÜN SONUNA KADAR KİTAPLAR YAZAR. KİTAPLARINDAN EN ÜNLÜSÜ;

FOR WHOM THE BELL TOLS /ÇANLAR KİMİN İÇİN ÇALIYOR'UN YAZARI ERNEST HAMINGWAY' DİR.

CUBA'YA GİDEN ZİYARETÇİLER MÜZE EVİNİ ZİYARET ETMEKTEDİRLER. FINCA VIGA/ KEY WEST.

KAMERADA ABDULLAH DENİZ İLE ADNAN MERT BARANTICO INSTAGRAM BURSA YAŞAM'DA.

BİLİNMEYEN SIRLARDA BİZİ İZLEMEYE DEVAM EDİNİZ.

1, 2, 3 ANDIAMOOO SELAMETLE.

GOOD MORNING BURSA YASAM;

A TRAVEL INTO THE PAST WITH ADNAN MERT BARANTICO ON THE ROADS.

THE MUDANYA ARMISTIC HOUSE YOU SEE BEHIND ME, ITS FORMER OWNER WAS A GREEK MERCHANT NAMED KAYTANO.

ON OCTOBER 11, 1922, AFTER THE ARBITRATION AGREEMENT WAS SIGNED BY ISMET INONU & GENERALS BRITISH HARRINGTON, FRENCH CHARPY, ITALIAN MONBELLI, TURKEY'S TITLE DEED WAS FINALIZED IN LAUSANNE, SWITZERLAND.

A YOUNG NEWSPAPER WITH A POWERFUL WRITER FROM THE NEWYORK DAILY NEWS, THE 5TH LARGEST NEWSPAPER IN AMERICA, IS SENT TO MUDANYA.

THIS NEWSMAN GOES TO CUBA IN 1928 AND MEETS FIDEL CASTRO IN 1960. HE WROTE BOOKS IN HIS HOME IN FINCA VIGA, HAVANA UNTIL THE END OF HIS LIFE.

THE MOST FAMOUS OF HIS BOOKS IS; FOR WHOM THE BELL TOLS. THE AUTHOR IS ERNEST HAMINGWAY.

VISITORS GOING TO CUBA VISIT THE MUSEUM HOUSE. FINCA VIGA/ KEY WEST.

CAMERAMAN ABDULLAH DENIZ AND ADNAN MERT BARANTICO ARE IN THE UNKNOWN SECRETS OF BURSA YASAM PAGE ON INSTAGRAM. CONTINUE FOLLOWING US. 1-2-3 ANDIAMOO.

TRİLYE / tri-ilya

(Triglia, Trigleia, Triglie) & ÜÇ PAPAZ
"Neden Zeytinbağı?" Caesareia (Briyllios)

Aya Yorgi [Hızır s.a.s., Surp Kevork, Saint Elias (İlyas)], Aya Yani, Aya Sotiri, İskenderiyeli Arius, İznik 2. Konseyi (concile) (CONCILIUM NICAENUM) & bu Konseye katılan (20 Mayıs 325) birinci imparator 1. Constantinus dönemi.

Aya Yani, Aya Yorgi & Aya Sotiri Dara mezhebinin lideri İskenderiyeli Arius ile aynı düşüncelerde olduklarından Konseyde aforoz edilip kovulmuşlardır. Bu üç papaz (peder) gelip Trilye'yi kurdular. Trilye (Triglia) "üç papaz" anlamındadır. İleride yetkililer inşallah orijinal ismi olan Trilye'yi kullanırlar. Bu, tarih & turizm açısından & kurucuların onuruna önemlidir!

Dara mezhebi lideri Arius (256-336), Logos'u yaratılanlar dünyasına dâhil ederek Mesih'in eskiden var olmadığını öne sürdü. Ona göre Meryem'in oğlu Nasıralı İsa Mesih (Jesus, Christus) Logos değil, önceden var olan değil; yaratılanlar dünyasının en yüce olanıydı. Bundan ötesi yoktu (M.S. 312). İmparator 1. Konstantin Hristiyan inancını kabul ettikten sonra M.S. / A.D. 325'te 2. Nikea (İznik) Meclis Konseyini toplayıp çözüm istedi. Sonra Dara mezhebi lideri İskenderiyeli Arius aforoz edilip öldürüldü. Ancak M.S. 381 yılındaki Kalchedonia (Kadıköy) Konseyine (Constantinople) kadar çözüm olmadı. Kadıköy konseyinde 451 kilise Hz. İsa'nın gerçekten insan & gerçekten tanrı olduğunu bildirdi (Vere Homo, Vere Deus) İki doğası karışmaz, karıştırılmaz, ayrılmaz ya da bölünmezdi. 5. yy.dan beri Hristiyanlığın bütün Ortodoks dalları Kalchedonia (Kadıköy) Konseyinin (concile) formülünü onaylamıştır.Mudanya (Montania, moun-tain-ia) "dağlık bölge" demektir. Apameia (Myrleia) M.Ö. 7. yy.da Kolophonlu (Değirmendere - Menderes - İzmir) göçmenler tara-

fında kurulmuştur. Ionia' nın on iki büyük kentindendi. Bithynia (Roma, Byzans), Selçuklu & Osmanlı dönemlerini yaşamıştır. İlçesine bağlı bir bucak merkezidir. İlçenin batısında, Mudanya' ya 11 km uzaklıktadır. Deniz kıyısındadır. Köyün tarihi çok eskidir. Antik dönemdeki adı "Caesareia" veya "Briyllios" olarak geçmektedir. Trilye adı da Brillius' tan gelmiş olmalıdır. Eski bir Rum köyü olan Trilye' nin adına çok eski belgelerde rastlanmıştır. Belgelere göre köyde Rumların yanı sıra Türklerin de yaşadığı anlaşılıyor. Bir belgeye göre ise köy yakınlarında Balica Çiftliği varmış. 1880' li yıllarda kentte belediye örgütü kurulmuştur. 1886 yılında Hristoforus Efendi, 1888 yılında Mehmed Hayri, 1889 yılında Yorgi Efendi belediye başkanı olmuştur. 1906 yılında yine Kalmaları Sokrat adlı bir Rum belediye başkanı olmuştur. Beş kişilik belediye meclisinin tüm üyeleri Rum' dur. 1908 yıllığına göre bu beldede sekiz yüz yirmi hane vardı. XIX. yy.ın sonlarında beldede 199 Müslüman, 3.657 Rum yaşamaktaydı. Bu tarihlerde beldede on dokuz yağhane, iki hamam, üç okul, bir cami & yedi kilise vardı. Köy yakınlarında Aya Yani & Aya Sotiri adlı mesire yerleri vardı.

HÜNKÂR KÖŞKÜ, BURSA (1844)

18. yy. ortalarında, on dokuz günde, otuz birinci sultan Abdülmecid (1839-1861) adına yaptırılmıştır. Av (sürek avı, safari) köşkü olarak Osmanlı sultanları tarafından kullanılmıştır. Otuz ikinci sultan Abdülaziz (1861-1876), otuz beşinci sultan 5. Mehmed Reşad (1909-1918) & Atatürk tarafından ziyaret edilmiştir. Uludağ'ın eteklerinde yer alan Temenyeri'nde av köşkü olarak yaptırılan Hünkâr Köşkü Müzesi zamanında Atatürk'ü de ağırladığı için Atatürk Köşkü ya da Cumhuriyet Köşkü olarak da anılıyor ama orijinal ismi Hünkâr Köşkü'dür. Köşk 1859 yılında inşa edilmiştir. Abdülaziz & Sultan Reşad'ın da konakladığı köşk Fransız ampir üslubunda yapılmıştır. İçinde yer alan süslemeler 19. yy. özellikleri taşımaktadır. Köşk 1844 yılında otuz birinci sultan Abdülmecid'in Bursa'yı onurlandıracağı haberi üzerine dönemin Bursa Valisi Mehmed Salih tarafından av köşkü olarak on dokuz günde, inanılmaz kısa bir sürede yaptırılmıştır. 29 Haziran-2 Temmuz 1844 tarihleri arasında otuz birinci sultan Abdülmecid (1839-1861), 18 Nisan 1862 tarihinde otuz ikinci sultan Abdülaziz (1861-1876) & 1909 yılında otuz beşinci sultan Mehmed Reşad (1909-1918) tarafından ziyaret edilmiştir. 16 Ekim 1922 tarihli ilk Bursa gezisinde Lozan Barış görüşmelerine gidecek delegelerin konuşulduğu Hünkâr Köşkü, misafirlerini on iki gün süre ile ağırlamıştır. Hünkâr Köşkü, devrinde "Kasr-ı Millî", "Kasr-ı Hümayun", "Cumhuriyet Köşkü" & "Atatürk Köşkü" olarak da adlandırılmıştır. Doğrusu Hünkâr Köşkü'dür. Türlü türlü ağaçlar altındaki kafesinin bahçesinde Bursa panoraması ile kahve & çay molası yapılabilir. TOFAŞ Anadolu Arabaları Müzesi yakınındadır.Sonsuzluğa Yolculuk

Köşkün giriş holünde, ikinci kapıdan girince hemen sağda & solda devasa ahşap altın varaklı taş aynalarından herhangi birine yüzünüzü dönerek tam orta noktasında durunuz. Derin nefes alınız & bakınız. Aynalarda bedensel olarak değil de yansımanız ile

sonsuzluğa yolculuk milyonlarca km.ye doğru başlıyor! Korkmayınız, tekrar geri döneceksiniz. Haydi hayırlı yolculuklar…

Hünkâr Köşkü'nün Yapım Özellikleri & İç Mekân Düzenlemesi

Müzenin ana girişi bahçenin güneybatısındaki parmaklıklı demir kapıdandır. Kapının hemen yanında güvenlik & danışma odası bulunur. Tam karşıda eskiden müştemilat olarak kullanılan eklenti vardır. Günümüzde bu bina Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenip 14 Temmuz 2009 tarihinde önündeki bahçelerle birlikte sosyal tesis olarak kullanılmaya başlamıştır. Köşkün kuzeyinde dört kademeli teraslarla oluşturulmuş ikinci bir bahçe bulunmaktadır. Buraya merdivenlerle inilir. İkinci kademede mermerden, yuvarlak, fıskiyeli bir havuz yer alır. Yapının kuzey, doğu & batı cepheleri iki katlı; güney cephesi tek katlı bir görünüme sahiptir. Bahçe zemini siyah beyaz çakıllarla değişik motifler (yıldız, baklava vb.) oluşturacak şekilde döşenmiştir. Tüm pencereler kepenklidir.

Köşkün güney bahçesinin güney duvarına dayalı bir de çeşmesi var. Buradan bir zamanlar Bursa'nın en güzel sularından sayılan & gümüş gibi parlak olduğu için "gümüş suyu" olarak adlandırılan kaynak suyu akarmış. Bu su kurnadan değil, ayna taşının önünde bulunan 10 cm. çapındaki dikey borudan akmaktaymış. Çeşmenin en önemli bölümü Kütahya çinileriyle kaplı bordürüdür.

Hünkâr Köşkü, dönemin Fransız ampir üslubu özelliklerini yansıtmaktadır. Dış yapıda görülen sadelik; iç kısımda, özellikle tavan yüzeylerinde görülen (kalem işi) süslemeler; ayna çerçevelerinde, kornişlerde, koltuklarda & sandalyelerde kullanılan varak kaplama & kübik tarzdaki mobilyalar bu üslubun belirgin özellikleridir.

Köşkün giriş kapısı güneydedir. Mermerden beş basamaklı bir merdivenle önce sahanlığa, buradan iki basamakla giriş holüne geçilmektedir. Mermer, sahanlık ahşap sütunlar üzerinde duran işlemeli ahşap tavanla örtülmüştür. Üçgen alınlık altında tığ şeklinde saçaklar bulunmaktadır. Girişteki bu üçgen alınlık, yapının doğu & batı cephelerinde de tekrar edilmiştir. Alınlıkların iç kısımlarındaki bölümler çıtalarla baklava dilimlerine ayrılmıştır. Ortalarına, daire içinde yeşil zemin üzerine koyu sarı renkte yıldız motifi işlenmiştir. Ana giriş kapısı ile kuzey cephesinin üst kat balkon kapısı üzerinde yer alan Güneş motifi ise aydınlık geleceği temsil etmektedir.

Çift kanatlı, ahşap, basık kemerli kapıdan girilen köşkün toplam alanı 450 m2dir. Giriş holünün karşısındaki çift kanatlı kapıdan kabul salonuna geçilir. Ortalama 50 m2 olan salondan genel olarak bakıldığında simetrik düzenleme dikkati çeker. Doğu & batı yönlerinde birer oda & bu odalara bitişik diğer odalar şeklinde oluşturulmuş bir düzenlemeden söz etmek mümkündür. Kabul salonu, duvar & tavan yüzeylerinde görülen kalem işi süslemeler son derece güzel işlenmiştir. Tavandaki kabartma & altın yaldız (varak) boyalı hatlarla ayrılmış panolarda çiçek demetleri, ortadaki altın yaldız boyalı kabartmada ay yıldız, güneybatıdaki panoda açmış güller & tomurcuklar, kuzeydeki büyük panoda akarsu kenarında beyaz bir ördek & güneyinde ise sağa sola kaçışan geyik figürleri vardır.

Hereke ipeğinden kumaşla kaplı koltuk kılıfları & perdeler restorasyon aşamasında orijinaline uygun şekilde yenilenmiştir. Tepede yer alan on sekiz kollu Bohemya tipi avize saray tarzındadır. Kabul salonunun kuzeyindeki çift kanatlı kapıdan oymalı ahşap korkulukları olan, Bursa panoramalı küçük bir balkona çıkılmaktadır. Bu salonun zemininde yer alan & Mimar Sinan Üniversitesi Halı & Kilim Restorasyonu Bölümünde bakımı yapılan Uşak halısının ortalama büyüklüğü 50 m2dir. Tüm salon zemini-

ni kaplayan halı, özel saray tezgâhlarında dokutulmuş el halısıdır.

Kabul salonunun doğusundaki kapıdan Atatürk'ün yatak odasına girilmektedir. Odanın duvarları panoludur. Tavan yüzeyine kabartma, altın yaldızlı, geçme Rumi motifler; köşelere yağlı boya güller, siyah renkli duran & uçuşan kuşlar işlenmiştir. Doğu kesiminde deniz manzarası, şato & yelkenliler; batıda ise dalgalı bir deniz, yelkenliler & deniz feneri görülmektedir. Ortalama 28 m2 alana sahip odada Atatürk adına özel olarak yapılmış karyolanın baş kısmında k&a ibaresi yer alır. Bu karyolanın üst kısmında duvarda asılı bulunan çerçeveli fotoğraf, Atatürk'ün beraberindekilerle 28 Eylül 1925 tarihinde şapka devrimini gerçekleştirdiği dönemlere denk gelen Bursa gezisi sırasında Hünkâr Köşkü önünde halka hitabı sırasında çekilmiştir. Yine Atatürk'e ait olduğu bilinen yatağın yanında yer alan rugan terlikler köşkün etkileyici & kıymetli eşyalarındandır.

Bu odanın devamında Atatürk'ün çalışma odası yer alır. Sadeliği ile dikkat çeken odadaki çalışma masası, dinlenme kanepesi & sehpanın üzerinde yer alan çay fincanı Atatürk'ün kullandığı eşyadan bazılarıdır. Kabul salonunun batısındaki kapıdan son tefrişte Atatürk'ün manevi kızları Sabiha (Gökçen) & Ülkü (Adatepe) Hanımların yatak odası şeklinde düzenlenmiş odaya geçilir. Çift kişilik pirinç karyolalar zarif görünümlüdür. Dolap & etajerler dönemin zevkini yansıtmaktadır. Ayrıca 1925 yılında Bursa'ya ikinci ziyaretini yapan Atatürk tarafından evlat edinilen Sabiha Gökçen'in evi Hünkâr Köşkü'nün yanındadır. Bu hikâye kısaca şöyle gelişiyor:

Atatürk'ün Hünkâr Köşkü'ne geldiğini duyan Sabiha Gökçen (1913-2001) korumaları atlatıp, onu görmeye çalışırken korumaların küçük kızı engellediğini gören Atatürk duruma müdahale eder & Gökçen'e ne istediğini sorar. O da sadece "Okumak istiyorum." der. Bunun üzerine Atatürk, ailesinin de olmadığını

öğrendikten & ondaki okuma isteğini de fark ettikten sonra onu evlatlık olarak alır. Türkiye'nin ilk kadın pilotu, aynı zamanda dünyanın ilk kadın savaş pilotu unvanlarını taşıyan Sabiha Gökçen 2001 yılında vefat etmiştir. O tarihte Atatürk'ün hayatta kalan tek manevi kızı Ülkü Adatepe (1932-2012) İstanbul'da yaşıyordu.

Bu odanın güneyindeki çift kanatlı kapıdan küçük bir hole, bu holün batısındaki kapıdan da "yaver odası"na geçilmektedir. Bu kısımda özellikle altı & dört kollu Bohemya kristali & renkli camdan el yapımı Murano tipi avizeler dikkat çekicidir. Bu odadan giriş holüne açılan çift kanatlı bir kapı daha mevcuttur.

Giriş holünün sağında bulunan & alt kata inen merdivenlerin hemen yanı başındaki küçük oda köşkün hizmetçisine aittir.

Oymalı ahşap korkulukları olan on sekiz basamaklı merdivenle bodrum katına inilmektedir. Yuvarlak kemerli giriş kısmından havuzlu salona geçilir. Bu salon serin olmasından dolayı daha çok yazın kullanılmıştır. Ortada dört köşeli mermer havuz, salonun güney cephesinde ise yuvarlak kemerli bir niş içerisinde lüleli iki çeşme vardır. Çeşmenin iki yanında bulunan mermer plakalar üzerinde iki bakır kupa yer alır. Bu kupaların Bursaspor'un henüz resmî adıyla kurulmadan önceki yıllarda 1944-45 sezonunda kazandığı gül kupası birinciliğine ait olduğu & köşke hediye edildiği bilinmektedir. Yine bu salonda sağlı sollu köşelere yerleştirilmiş raflı cam vitrinlerde köşke ait kullanılmış çeşitli eşya sergilenmektedir. Ayrıca bu salondaki çift kanatlı kapıdan oymalı ahşap korkulukları olan gömme balkona çıkılmaktadır.

Havuzlu salonun güneyindeki yatak odasının köşkün yapıldığı dönemlerde "berber odası", Atatürk bu köşke geldikten sonra ise misafir yatak odası olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bu odada yer alan döküm kapaklı kömür sobası da tarihsel geçmişini her hâliyle ona bakan gözlere yansıtmaktadır.

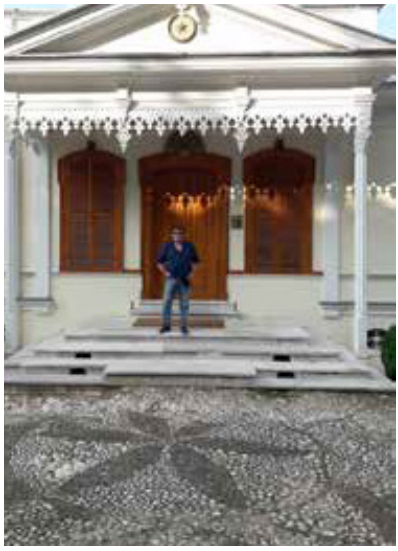
Bodrum katının en görkemli bölümü havuzlu salonun doğusundaki yemek odasıdır. Odanın ortasında on dört sandalyeli, kenarları oval, açılır kapanır ceviz masa yer alır. Masanın sağında & solunda yemek takımlarının konduğu dolaplar vardır.

Tavan süslemesi özellikle orta kısımda, yemek odasına uygun şekilde, çeşitli meyve resmiyle süslenmiştir. Tam ortada, tavanın göbeğinde yer alan yeşil bir düzlüğe uzanmış aslan figürü, hangi yönden bakılırsa bakılsın, bakana dönük konumda görünmektedir. Bu özellik, resmin çiziminde kullanılan perspektif tekniğinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu figürden dolayı bu oda "Aslanlı Oda" olarak da bilinmektedir. Çekoslovak (Çek Cumhuriyeti) markalı, çiçekli porselen yemek takımları; kristal sürahi, su takımları & porselen çay fincanları görülmeye değer güzelliktedir. Bu odanın yanında yemek servisinin yapıldığı oda bulunmaktadır. Bu oda günümüzde fazla eşyanın korunması için depo olarak kullanılmaktadır.

Hünkâr Köşkü Müzesi, Temenyeri (Maksem), Prusa (Bursa)

Panorama & Tarihin Bekasında Zevküsefa

Köşk'ün içini alan rehberleri eşliğinde gezdikten sonra muhteşem bir Bursa panoramasıyla Hünkâr Köşkü, BURFAŞ tesisinde Zeki Müren'in nostaljik Türk sanat müziği şarkılarıyla ruhunuzu dinlendirerek Türk kahvesi & çay içmeniz, akşamları da restoranında yemek yemeniz tavsiye edilir!

ANATOLIA ARABALARI MÜZESİ, BURSA

TOFAŞ Koç Müzesi & Hamam Müzesi / Bursa Anatolian Carriages Museum (TOFAS), 1455Anatolia'da Binlerce Yıl Öncesinin Ulaşım Araçları / Ancient Carriages of Anatolia

Umurbey Hamamı (müze) & Camii (1455), Kara Timurtaş Paşa'nın oğlu Umur Bey tarafından yaptırılmıştır. 1455 tarihli beratı (kitabe) vardır. Türbesi de müze bahçesindedir.

Yedinci sultan Fatih 2. Mehmed (1451-1481) dönemi.

TOFAŞ Anadolu Arabaları Müzesi, ülkemizde çağdaş müzecilik konusunda atılımdır. Tarihin ilk çağlarından başlayarak Anatolia'da bulunan ilk arkeolojik araba kalıntılarından günümüzdeki motorlu taşıtlara kadar araba kültürünü adım adım izleme olanağı veren müze, 30.000 m2lik geniş bir bahçe içindedir. Burada sadece eski arabaları değil, Anatolia'daki binlerce yıllık antik araba sanayisinin & kültürünün canlı & etkili köşe taşlarını izleme olanağı bulacaksınız. İpeker fabrikasının restore edilmesi ile kazanılan müze, doğa & kültürün bir arada sunulduğu huzur & bilgilenme ortamı olarak sizi beklemektedir. Araba sanayisi o dönemden günümüze dek hâlen Prusia'dan Bursa'ya kadar devam ederek gelmiştir.

İNKAYA ÇINARI (Yedi yüzyıllık)
Osmanlının Simgesi

Historical Inkaya TreeUludağ'ın eteklerindeki mücevher. Uludağ doğal sit kapsamındadır. İnkaya ulu çınarı kol kola ancak on iki kişi ile çevrilebiliyor.Birinci sultan 1. Osman Bey (Osmalino, Osmangazi) (1281-1324) 1326'da, altmış sekiz yaşında, sultanların genetik hastalığı olan nikris (gut, damla, podagra) hastalığından Hakk'a yürüdü. Vasiyeti üzerine 1326'da Prusa toprağına düştü. Rüyasından devlete, muhteşem yy.lara, imparatorluğa götürecek bu ağaca tohum olmak içindi. Uzak görüşlüydü, ufukların efendisiydi. Öyle de oldu. Atının adı da Moonlight'tı (Ay Işığı). Bundan böyle herkes Kayılara "Osmanoğulları" diyecekti.

Tarihî çınar Uludağ yolu üzerinde, İnkaya köyünde bulunmaktadır. Yedi yüzyıllık çınarın kökleri dağlardan inen karın öz suyu ile toprak altından şırıl şırıl akıp köklerini besler, kökleri toprak altında onlarca metre alana yayılır. Köklerinden aldığı gücü de dallarında taşır. İşte bu ağaç Osmanlının simgesidir & köklerinden aldığı gücü dallarında taşımıştır.

Yedi yüz yaşındadır (Aslında yaşı, Osmanlı İmparatorluğunun yaşına denktir.) Çapı 3 m, çevresi 9,45 m, yüksekliği 35 m'dir. On üç ana kolu vardır. Darkwood, Robin Hood filmindeki ağaçtan daha büyüktür.

Bu ağacın yedi yüzyıldır yaşamasının sırrı, tılsımı nedir biliyor musunuz?Buhara ise "ışığın olduğu yer" anlamındadır.

Batılılar "baba yurt" (fatherland, vaterland), Türkler ise ana yurt derler. Ana yurt & Anatolia ayrı kelimelerdir. O Güneş, Kybele'nin ellerinin arasından doğup 2.543 m yüksekliğindeki Olympos'a (Mysia, Keşiş Dağı, Uludağ) vurur. TV'lerde verilen hava raporlarındaki veya radyolardaki "Rüzgâr **Keşiş Tepe** yönünden saatte 1.200 km hızında esmektedir." cümlesi buradan gelmekte-

dir.O parıldayan Güneş, dağın zirvesindeki gelinliğini giymiş Olympos (Mysia) ne demektir biliyor musunuz? "Hep parıldayan" demektir. O karlar toprak üstünden & altından dereler hâlinde nazlı bir gelin gibi süzülerek şırıl şırıl akar. Toprak altından akıp o karların öz suyu ile yedi yüzyıllık Osmanlı İmparatorluğunun ruhu, sembolü olan bu ağacın köklerini besler. İşte bütün sır buradadır. Toprak altında kökler yaklaşık 950 m2lik köyün altını tamamen kaplamıştır. Bu ağaç Robin Hood filmlerinde geçen Darkwood, Sherwood ormanlarındaki o büyük ağaçtan çok daha büyüktür. Onca yorgunluğuna rağmen gelinliğini giymiş Uludağ'ın eteklerinden aldığı & yer altından akan köklerine kadar gelen bu karın öz suyunu önce köklerine verir. Köklerinden aldığı bu gücü, köyün toprağının altında onlarca metre alana yayıldıktan sonra dallarına taşımaktan vazgeçmiyor & uzun bir aradan sonra tarihinden aldığı gücü kendisinde taşıyor. Osmanlı İmparatorluğu da köklerinden aldığı gücü dallarında taşımıştır. İşte o ruh İnkaya çınarındadır (meşe, platanus). Güneş bu muhteşem Osmanlı İmparatorluğunun ruhu olan yedi yüzyıllık ağacın dalları arasından süzülüp, Tophane' deki Osman Gazi türbesini saygı ile selamlayıp, saygılı şekilde süzülüp gider.

Bu ağacı gördüğünüzde Osmanlının gücünü hislerinizde görüyorsunuz.

Efsanevi çınarın gölgesinde çayınızı yudumlayıp keyfinize bakınız & çınara dokunarak, esneyerek (stretching) kendinize tarihin pozitif enerjisini yükleyiniz.

Birinci Dünya Harbi sonrası 1921 yılında, işgal döneminde, üst aklın gönderdiği bedavacı, zavallı, paravan Yunanlar Osmanlı ruhu olan bu ulu ağacı hedef tahtası olarak kullanmış, bu ağaç kurşunların hedefi olmuştur. Sanki içinden Osmalino'nun (Osman Gazi) gözyaşları akmıştır. Ağacın yarasından uzun zaman yaşlar akmaya devam etmiştir.

Yaşayan En Yüksek Ağaç

25 Ağustos 2006'da California, ABD'deki (USA) Redwood Millî Parkı'nda bir kıyı sekoyası keşfedildi. Yunan mitolojisinden bir isim olan "Hyperion" adının verildiği ağaç Eylül 2006'da ölçüldüğünde 115,54 m ile Özgürlük Heykeli'nden bile daha uzundu. Kıyı sekoyası gibi ağaçlar çok uzun ömürlüdürler. Hyperion adı verilen bu ağacın fidanı da iki bin yıl öncesine aittir.

Ağrı (Ararat): Türkiye'dedir. 5.137 m'dir. Nuh'un Gemisi'nin kalıntıları bulunmuştur. Buluntular Nuh'un Gemisi'nin şekline & boyuna uyuyor.

Uludağ (Keşiş Dağı, Olympos, Mysios): Türkiye'dedir. 2.543 m'dir.Kilimanjaro: Afrika'dadır. 5.895 m'dir. Aconcagua: Güney Amerika'dadır. 6.962 m'dir.

Kosciuszko: Avustralya'dadır. 2.228 m'dir.

Elbrus: Avrupa'dadır. 5.642 m'dir.

Mc Kinley: Kuzey Amerika'dadır. 6.195 m'dir.

Everest: Asya'dadır. 8.848 m'dir. (Dünya'nın en yüksek noktası, K2-2)

ULUDAĞ (Keşiş Dağı) (2.543 m)

Bursa'dan Uludağ'a otobüs ile kırk dakikada tam yüz yirmi altı viraj sayarak varılır (En sonunda Uludağ'a yakışır yeni, geniş yollar yapılmıştır! Darısı TOFAŞ Anadolu Arabaları Müzesi ile Hünkâr Köşkü'ne.)

Keşiş Dağı'nda yüzün üzerinde manastır vardır. Monk (Olympos, Mysios) "hep parıldayan" demektir (Myian Olympos). Uluyama, Uludağ doğal sit kapsamındadır. Uludağ, Bursa'nın gelinidir. Uludağ turizm yelpazesinde markalaşmış alan olmuştur. Uludağ'da yirmi gün kal, kanını yenile & sıfır km'yle hayata yeniden başla. Bursa'nın 36 km güneyindedir. 2.543 m yüksekliğiyle Batı Anadolu'nun en yüksek dağıdır. Zirvenin altında Karagöl, Kilimli Göl, Buzlu Göl & Heybeli Göl bulunmaktadır. Kara yolu ile Bursa'ya 40 dk.da varılır. Olağanüstü tabiat yapısı ile fauna & florasının (hayvan & bitki örtüsü) mineralleri zengindir. Bor minerali & volfram (krom) madeni vardır. Kışın kayak turizminde, kış sporlarında & otelcilik hizmetlerinde yeri Türkiye'de önemlidir. Ayrıca arka arkaya durmadan çalışan yeni teleferikler ile Uludağ'a, otellere kadar 20 dk.da çıkılıyor. Otobüslerle ise 40 dk.da yüz yirmi altı viraj dönülerek çıkılmaktadır. İstanbul ile Uludağ'da hava açık olduğunda telesiyej ile çıkılan Kartal Tepesi'nden Marmara Denizi & boğazlar çıplak göz ile görülebiliyor.

Safranbolu & Cumalıkızık gibi Misi Köyü de (Gümüştepe) kentsel sit kapsamındadır.

Bugün Gümüştepe olarak anılan Misi Köyü, Orhaneli yolunda etrafı ormanlarla kaplı dört tepenin çevirdiği eğilimli arazi üzerine kurulu bir yerleşim yeridir. Yüzlerce yıllık geçmişinde şarapçılığı ile ünlenen Misi, Hristiyanlığın da önemli merkezlerinden birisidir. Tarihçi Herodot'a göre M.Ö. 8, 5 & 3. yy.larda Trakya'dan Güney Marmara (Marmoro, Marmor "mermer" an-

lamındadır. Yani mermerin çıkarıldığı yer. Roma dönemi.) Bölgesi'ne göç eden bir kavim, Misi olarak bilinen bu yerleşim yerinde "Misililer" olarak bilinen bir birlik kurar. Bu kavim dünya tarihinde ilk kez batıdan doğuya gelenler olarak bilinir. M.S. 183 yılında Batı Roma'dan kaçan bir grup keşiş (monk) Hristiyanlığın öncüleri olarak İnkaya & Misi Köyü'ne yerleşir. Yörenin gizlenmeye müsait bir boğaz niteliğinde olması, keşişlerin burada yy.larca güçlü bir misyonerlik örgütü kurmalarına yol açar. Yine o dönemde anlatıma göre Misi'de bir konsül toplanıp yazılmış olan İncil üzerine tartışmalar yapıyor. Kalıntılarına rastlanan Misipoli Manastırı'nda İncil'in ilk nüshalarının çoğalmasıyla bir nüshanın burada gömülü olduğuna inanılır (Kiril alfabesi de bulunmuştur. En eski Slav kitaplarının yazıldığı iki alfabeden biridir, 9. yy.da bulunmuştur.) Misi 1326'da Orhan Gazi tarafından fethedildikten sonra Sultan 1. Murad Hüdavendigar'ın (1366-1389) vakıf köyü olarak sicile geçer. Özellikle şarapçılığı ile ünlenen Misi'de şarap üretimi Rumların yaşadığı dönemlere kadar uzanır. Talebin & buna bağlı olarak bağcılığın azalmasıyla şarap imal eden sadece bir tesis kalmıştır. Günümüzde Misi Köyü koruma altına alınan tarihî evleriyle geçmişe tanıklık etmeyi hâlen sürdürüyor. Osmanlı Dönemi'nde, lokman hekimler karların 20-50 cm derinliğinde kurt (zülal kurdu) arıyorlarmış. Kurdu bulduklarında bununla padişah macunu (afrodizyak) yapıyorlarmış.

Uludağ Milli Parkı gerek Alpin gerekse Türkiye & yalnızcca Uludağ'a özgü endemik bitkileri içeren zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Uludağ'da 1320 adet bitki türü bulunmaktadır, 171 adet endemik tür tespit edilmiştir. Bunun 30 adeti Uludağ endemiğidir & ağırlıklı olarak abietum & alpinetum kuşaklarında bulunmaktadır.

Uludağ ülkemizde yer alan önemli bitki alanı, aynı zamanda önemli bir kuş alanıdır.

Panorama & Zirve

Hem İstanbul hem de Bursa tarafında sis değil, berrak bir hava varsa çıplak gözle bakıldığında İstanbul Bursa'dan net bir şekilde görülür! Uludağ & Bursa'da su çeşmelerden içilir.

KARAGÖZ & HACİVAT

Beyaz Perdedeki Renkli Gölgeler [Bursa fatihi ikinci sultan Orhangazi dönemi (1324-1362)]

Karagöz (Kambur Bali Çelebi) & duvar ustası Hacı İvad'ın ata memleketi Kırkkilise'dir (Kırıkkilise, Kırklareli). Karagöz kırmızı, Hacivat ise mavi kostümlüdür.

The shadow player (hayali, hayalbaz, hayalbada, kuklacıyan) Karagöz oynatandır.Işık ruhu temsil eder.
Perde dünyayı temsil eder.
Kavuğun yedi defa sarılması yedi imamı temsil eder.
Yardımcıları yardak, çırak, dayrezen & sandıkardır.
Tefe dayren, tefi çalana dayrenbaz denir.

Bursa'daki Orhan Camii'nin yapımında çalışan Karagöz & Hacı İvad (Hacivat) adında iki usta birbirleriyle sürekli şakalaşırmış. Hacivat & Karagöz hep nükteli konuşurlarmış. Konu ne

olursa olsun tarz değişmezmiş. Hacivat hep bilgece konuşurmuş, Karagöz ise hep hazırcevapmış. Sonunda da hep Hacivat kandırırmış. İkisi de Prusia'da (Bursa) yaşamışlardır & Orhan Camii inşaatında çalışmışlardır.

Şeyh Küşteri İran'dan Prusia'ya (Bursa) yerleşmiş, sultana yakınlığı ile bilinen, dönemin aydın kişilerindendir. Padişaha yakınlığı ile bilinen güngörmüş, aydın bir kişidir. Bütün gün nükteli konuşmaları dinleyen işçiler işlerini bırakıp etrafında toplanırlarmış. Bu yüzden cami inşaatı ilerlemezmiş. Bunun farkına varan Orhan Gazi iki ustayı da idam ettirir. Fakat sonradan yaptığına pişman olur. Derviş, Şeyh Küşteri, padişahın üzüntüsünü azaltmak için önce ayaklarından çıkardığı deri yemenilerini (çarık) ellerine alarak (sol eline Karagöz'ü, sağ eline de Hacivat'ı) kurduğu oyununu önceleri böyle oynatırmış. Sonradan deve derisinin şeffaf kısmından Karagöz & Hacivat'ın figürlerini yapıp, boyayarak (Genelde Karagöz kırmızı, Hacivat mavi renklerdedir.), bunlara tahta çubuklar takıp, ardından beyaz bir perdenin arkasında mum yakarak, bunları perdeye yansıtıp, bir yandan da konuşturarak oynattı. Karagöz & Hacivat karakterlerinden başka olması gereken diğer karakterler de vardır (Günümüzde deve derisi pek bulunmadığından yerine şeffaf dana derisinden yapılmaktadır.) Böylece Şeyh Küşteri, padişaha "Ölümlü dünyada asıl olan düşüncedir, eserdir. Yaşam bir gün bitecek, hayal olacak." demeye getirdi. Bu buluşla teselli bulan sultanın üzüntüsü bir parça olsun azaldı. Bu nedenle Karagöz oyunun oynandığı alana "Şeyh Küşteri Meydanı" denir.

Dil takılması

Kuklacıyan Hafız Bey bir gece yirmi sekizinci sultan 3. Selim'in (1789-1807) huzurunda Karagöz oynatır. Oyunda Karagöz ağadır. Konağına getirilen Selim adındaki kölelerden birine "Selim'im!" diye seslenir. Sultan da şaka olsun diye cevap verir:

"Buyurun, buyurun!" Bunun üzerine Hacivat, Karagöz'e "Ey Karagöz, huzur-u şahanede bir sürçülisan ettin ki affı kabul değildir. Şevketmeap Efendi'miz sana hacca ruhsat buyurdular. Artık tövbekâr olup hacca gideceksin." der & perdenin arkasındaki mumu söndürür. 3. Selim "Hafız, vallahi gücenmedim. Muradım bir latife idi. Kesme, oyununa devam eyle." derse de hafız "Efendimiz, kusurumu af buyurdunuz. Lakin sanat itibarıyla bu hata benden çıkmamalı idi. Mademki çıktı, artık benim asla meziyetim kalmadı." cevabını verir & tövbe edip hacca gider.

Orhan Camii yapımında [İkinci sultan Orhan Gazi (1326-1366) dönemi] işçileri sürekli güldürerek yapımı geciktiren demir ustası Karagöz (Kambur Bali Çelebi) & duvar ustası Hacivat, ikinci sultan Orhan Gazi tarafından öldürtülmüştür (Başları kesilerek idam edilirler.) Sonradan işçiler & halk çok üzülmüştür. Orhan Gazi de çok üzülmüştür. Bunu gören Şeyh Küşteri, padişahı avutmak için perde arkasından oynatarak, hayata geçirip Karagöz & Hacivat'ı ölümsüzleştirmiştir. Karagözün mezar taşı Yeşil Külliye'deki (Orhan Gazi Külliyesi, Bursa) İslam Eserleri Müzesi'ndedir!

Orhan Camii 1339 yılında birinci Osmanlı sultanı Orhan Gazi tarafından yaptırılmıştır. Ters "T" planlı camilerdendir. Beden duvarları yığma taş, kesme taş & tuğla ile örülmüştür. Üzerinde art arda iki kubbe vardır. Ortadaki kubbenin iki yanında daha ufak iki kubbe vardır. Byzans sütun & sütun başlıkları ile devşirme malzeme kullanılarak yapıya arkaik bir hava vermiştir. Karamanoğlu Mehmet Bey Bursa'yı 1413 yılında işgali sırasında tahrip edilmiş bir hâlde görmüştür. 1417 yılında Vezir Bayezid Paşa tarafından onarılıp tekrar ibadete açılmıştır. Karagöz & Hacivat olayı Ulu Cami inşaatında değil, Orhan Camii inşaatında olmuştur.

MUSTAFA TAHTAKIRAN (1906-1973)
1906-1973, Kurucu (founder, gründer)

Mahalli daldaki usta eli değmemiş kılıç & kalkan halk dansına kendi yorumunu & ustalığını katarak, stilize dalda tasarlayıp, Bursa'ya mal edip Türkiye'ye & dünyaya sunmuştur.

He was the first person to stylize the sword & shield Folk Dance by Adding his great talence & experience to it. He dedicated his life to present this lovely dance to all around Turkey & The World as the most important main stay of Bursa, the first capital of the Ottoman/Osmanian Empire.

Das im volke bekannte Kılıç & Kalkan/Schwert & Schild wurde von ihm & seiner Einbringungen von ideen, style, & seiner Eingebung geformt & gestaltet, er widmete es Bursa der Türkei & der Welt.

Aslında Osmanlıda kılıç kullanmadaki ustalık cengin & kılıç & kalkan halk dansının içinde âdeta gizlidir! Savaşın balesini yapıyorlar.

1.IRGANDI KÖPRÜSÜ, BURSA (1442)

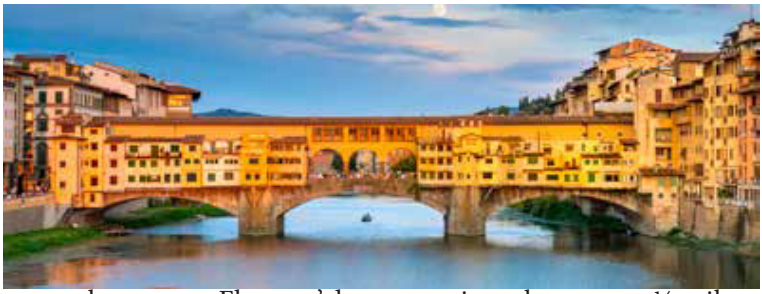

(Irgalanmak, sallanmak) [İkinci sultan Orhan Gazi dönemi (1324-1362)]İşgal döneminde (1920) Yunanlar tarafından bombalanıp tahrip edildi. Prusa'nın (Bursa) kurtuluş tarihi 19 Muharrem 1341'dir [11 Eylül 1338 (1922)].

Irgandı Köprüsü dünyadaki diğer üç köprüye de esin kaynağı (sebeb-i esin) olmuştur! Dünyadaki köprülü dört çarşıdan ilkidir.

Otuz bir dükkân, bir mescit & iki depo bulunur. Mimarı Timur Taş'tır. Yaptıran tüccar Pirali & oğlu Irgandılı Hacı Muslihiddin tarafından tamamlanmıştır (1442). O dönemdeki kulaktan kulağa anlatıma göre İkinci sultan Orhan Gazi (1324-1362), bir yeniçeri ile o yöreden geçerken yerin altından bir ses "Çıkayım mı, varayım mı?" der. Asker kılıcını çekip, yere vurup "Çık bakayım." der. Yer ırgalanıp sallanır. Askerin vurduğu yerden gürleyerek, büyük bir hazine fışkırıp çıkar. Hazinenin bir kısmı ile bu köprü yaptırılır, kalanı Osmanlı hazinesine katılır. Irgandı "ırgalanmak, sallanmak" anlamındadır. "**Bu beni ırgalamaz!**" sözü Türkçeye buradan mal olmuştur.

2. PONTE VECCHIO (VECCHIO KÖPRÜSÜ), FLORANSA

pazarcılar varmış. Floransa' da yaşayan insanların en az ½ milyonu hep bu köprüden geçiyor. İkinci Dünya Savaşı' nda da (1944) Alman orduları bu köprüden geçmişler. Gönülleri bu güzel köprüyü yıkmaya razı olmamış. Ama Yunanlar Prusa' da (Bursa) çarşılı köprülerin ilki olan Irgandı Köprüsü' nü gözlerini kırpmadan, bombalayıp tahrip etmişlerdir.

3.PONTE RIALTO (RIALTO KÖPRÜSÜ), VENEDİK (VENEZIA)

4. OSMA KÖPRÜSÜ/ COVERED BRİDGE LOFÇA, BULGARİSTAN

CUMALIKIZIK (1339) (yedi yüzyıllık köy)

Osmanien Village (Osmanlı Köyü) [M.S. / A.D. 1300], Keşiş Dağı

İki yüz altmış dokuz ev & yüz on yıllık cami vardır. Günlük 1.800 ziyaretçisi oluyor.Uludağ'ın eteklerinde kurulan beş kısık (kızık) köyünden birisidir. Beşi bir yerdedir: Cumalıkızık, Derekızık, Hamamlıkızık, Fidyekızık, Değirmenlikızık.

Kızık/Kısık: 24 Oğuz boylarından secere-i terasime/Türk seceresi 7 kızıktan kurulmuştur. İhsan-ı kâmil, tam insan, töreye saygılı halk anlamındadır.

Oğuz: Kutlu kabileler anlamındadır.

Yörük: Yörüyen, göçebe anlamındadır.

Kayı: Dağdan inen sel, çığ, tipi demektir. Kayılar yüksek dağlardan **kayarak** sel gibi geldiler. Zaten sert rüzgarlar yüksek dağlarda esiyordu. Gök çadırımız güneş Tuğ'umuz olsun dediler. Orta Asya'nın köklü kültürünü, sofralarının bereketini Anadolu'ya taşıdılar.

Mimari özellikleri bozulmamış, her biri hazine kadar değerli yapılar vardır.Safranbolu, Eskişehir Odunpazarı evleri & Misi Köyü gibi Cumalıkızık da kentsel sit kapsamındadır ama daha naif (saf) hâlindedir.

Ahlat mayalanma, Söğüt ile Domaniç sallanma yeridir. Prusia (Prusa, Bursa), Edirne (Hadrianapolis) & Konstantiniyye Yükselme Dönemi'dir.

Geç Dönem Selçuklu / Erken Dönem Osmanlı Kırsal Mimari (SMÖ)

Bursa'nın iki önemli değeri hanlar bölgesi & Cumalıkızık,

UNESCO'nun (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim & Kültür Örgütü) Dünya Kültür Mirası Listesi'ne (World Heritage Patrimoine Mondial) girmiştir. Aslında başvurulsa dünyanın en dar & en uzun sokağı olan Cinni Sokağı (aralığı) Guinness Rekorlar Kitabı'na girebilir. Büyük boyutta köy için gelir kaynağı olup dünya medyasında ses getirir. Ayrıca magazin basınında habercilere büyük bir malzeme de olabilir. Bu sokağı biz çok iyi tanıtmalıyız. [Yedi yüzyıllık geçmişe sahip hanlar bölgesinde yer alan Koza Han da tarihte İpek Yolu'nun (The Silk Road, M.Ö. (B.C.) 100-M.S. / A.D. 100) Anatolia'daki en önemli duraklarından biridir.] Kraliçe (Queen) 2. Elizabeth (doğ. 1926) Koza Han, Bursa'da akşam yemeği esnasında Osmanlı modası şovunu keyifle izlemiş, Yeşil Cami'de Kur'an-ı Kerim dinlemiştir.

Yedi yüzyıldır yaşayan müze & köyün kanalizasyonları hâlâ çalışıyor, kanalizasyon çukurları hâlâ var. Kaldırım taşlarının sistemi çok güzel, yazın hiç toz olmuyor. Köyün içinden geçen üç dere var, arazi sulamada kullanılıyor. Dar sokaklarına itfaiye giremeyeceğinden yangın hâlinde köyün içinden geçen su kullanılıyor. Ahududunun en lezzetlisi Cumalıkızık'tadır. Markalaşma çalışmaları devam etmektedir. Gözleme, cevizli ekmek, dut, kiraz, ahududu, böğürtlen meşhurdur. Dünyanın en dar sokağı olan Cin Sokağı (Cin Aralığı) meşhurdur.

Kahvaltı (breakfast, frühstück)

Cumalıkızık Köyü'nde gözleme ile cevizli ekmek yemeniz; Derekızık Köyü'ndeki "Babaçınar"da, şırıl şırıl akan dere kenarında ruhunuzu dinlendirip açık büfe kahvaltı etmeniz tavsiye edilir.

Osmanlının başşehrinde, Osmanlı kültürüne göre Osmanlının ilk çarşısı & uzun çarşıya bağlı dokuz hanın her biri ayrı ayrı fonksiyonlarda birbirlerine mükemmel bağlantılar ile bağlanmıştır.

Osmanlıda hanların & çarşıların işlevliği, esnaf işlevselliği ile dışarıdan getirilen mallara da bağlı idi. İpek & Baharat Yollarının en son çarşısı ise Koza Han' dır. Asya & Doğu ülkelerinin en son noktası yani bir "neugen" idi. Bursa, Osmanlı başkenti & esnaf kenti idi. Prusia (Bursa), Osmanlının rüyadan devlete & muhteşem yy.lara, imparatorluğa dönüştüğü kenttir. Prusa ticaretin bir merkezi, güvenli & huzurlu şehri idi. Mahalleleri ise homojen isimlerle adlandırılmıştı (Şehreküstü gibi). Mahallelerde üç ilahinin cemaati güven içinde & huzurluydular.

"Avarız" vergileri Müslüman cemaat & mahallelerden (Haraççızade), **cizye** ise Müslüman olmayan (gayrimüslim) cemaatten alınıyordu. **Cizyedar**, vergi toplayanlara denir. Devlet Romanları da cemaat kabul ettiğinden & onları komple mahalle olarak ele aldığından gayrimüslim statüsü altında onlardan da **cizye** (haraç) vergisi alıyordu. Ayrıca Osmanlı, yönetimine aldığı her yörenin tımar sistemini kontrol altına alıyordu. Hoşgörü ile dinin; kültürün, sosyoekonomiğin, coğrafyanın & dinî mimarinin en güzel örnekleri Osmanlıdadır. Bu dinî mimari mirasının en güzelleri sırası ile Bursa, Safranbolu; Odunpazarı, Eskişehir; Kosova, Makedonya & Bosnia Herzegovina' dadır.

1402-1413' e kadar (on bir yıl) süren Fetret (kaos) Devri' nden sonra beşinci sultan Çelebi 1. Mehmed Osmanlıyı yeniden kurduğunda yaşadığı zor yıllara rağmen Sırplar Bogomilleri yani Boşnakları sıkıştırıyordu. O dönemde Osmanlıdan yardım istediler. Beşinci sultan Mehmed 1. Çelebi de Bogomilllere yardım etmiştir. Bogomiller de sonradan Müslüman olup Boşnak adını almışlardır (13. yy. Bosna Krallığı) Bosnia Herzegovina' da hâlen kullanılan, alla-turca zamanı gösteren güneş saati de Osmanlıdan kalmadır. Erken dönem SMÖ' yü görebilirsiniz. Bursa' da, Bursa' nın merkezi ile Cumalıkızık' ta, bulutlar gibi var olmak ile yok olmak arasında ince bir çizgide bulunurlar; tıpkı Osmanlının ruhu, simgesi İnkaya' daki yedi yüzyıllık ulu çınar gibi.

ÇIN ARALIĞI

BURSA FRANSIZ PROTESTAN & KATOLİK KİLİSESİ (1880-1881)

19. yy.da, Fransızlar (levantenler) tarafından Meryem adına barok tarzında yapılmıştır. İbadet (ayin) her pazar günü saat 13.00'te başlamaktadır. Müslümanlar da hoşgörüyle merak edip ayinlerini izleyebilirler. Burası da Allah'ın evidir (İsterseniz dinler arası hoşgörü diyaloğu yapabilir, adını da "İslam'da Misyonerlik" koyabilirsiniz). Kilisenin içindeki bezemeleri 1927 tarihinde Assumptionist tarikatı tarafından bir Rus ressam yapmıştır. Dikdörtgen planlı, tek nefli kilise narteks, ana mekân & apsisten meydana gelir. Kilise kültür evi olarak kullanılmak amacıyla 2004 yılında restore edilmiştir.

The Ets Ahayim/yasaklanmış ağaç/hayat ağacı Synagogue (havra) (14. yy.)

Osmanlı Dönemi'nin ilkidir. İkinci sultan Orhan Gazi (1324-1362) Bursa fethinden sonra 14. yy. başında havranın yapılmasına izin vermiştir. Arap Şükrü Sokağı'ndadır (Yahudilik sokağı). Yapının depremler & yangınlardan dolayı yalnız dış kapısı, üzerindeki 1-2 dairenin kapı üstü aydınlık bölümünün ferforje (el işi demir) kısmı ile kadınlar bölümü ayakta kalmıştır!

The Mayor Synagogue (15. yy.)

İspanya'nın en büyük adası Mallorca'dan Osmanlı İmparatorluğuna sığınan Musevi göçmenlerce, 15. yy. sonlarında, sekizinci sultan 2. Bayezid'in izniyle yapılmıştır. Mayor ismi, geldikleri Mayorka'dan ötürü verilmiştir. İçi usta kalemkârlar tarafından kalem işi bezenmiştir.

The Gerush (kovulmuş) Synagogue

16. yy. başlarında sekizinci sultan 2. Bayezid yaptırmıştır.

Şeriat (engizisyon) mahkemesi İspanya'dan tüm Müslüman & Musevileri kovmuştur. O dönem hiçbir Avrupa ülkesi Musevi cemaatini almıyordu. Bu nedenle dönemin hoşgörü & adalete dayalı felsefesi ile büyük imparatorluğu Osmanlı beş yüzyıl önce sekizinci sultan 2. Bayezid (1481-1512) döneminde göçmen olarak gelen Sefarad Yahudilerini Konstantiniyye'ye (İstanbul'a) & Arap Şükrü Sokağı (Yahudilik sokağı), Prusa'ya (Bursa) yerleştirmiştir (Bunların dili Ladino dilidir. Ladino Yahudi İspanyolcasıdır.)Avrupa'dan çılgın kaptan Christopher Columbus, Sultan 2. Bayezid'in huzuruna çıkıp "Sultan'ım, bana gemiler verirseniz Osmanlı adına yeni keşiflere çıkacağım." der. Sultan 2. Bayezid çılgın kaptana bakıp düşünür ama güvenemediğinden önemsemeyip isteklerini iki defa geri çevirir (Görüyorsunuz ki tarihte bir anı değiştirmek hayatın akışını değiştirmektir. O dönem Sultan 2. Bayezid şayet Kaptan Christopher Columbus'u geri çevirmemiş olsa idi Osmanlılar Amerika'nın keşfine nail olacaktı! Türkçe dili konuşulacaktı.)Şu an Arap Şükrü Sokağı'nda (Yahudilik sokağı) üç synagogue (sinagog, havra) vardır, bunlardan bir tanesi ibadete açıktır. Şaul Markos Çeşmesi'nin arkasındaki yapı üçüncü yapıdır. Burası kadınlar bölümüdür. Hemen sağındaki cumbalı kapı orijinal ferforjeyle durmaktadır. Deprem & yangın sonrası yok olmuştur!

O dönemin Osmanlı Türkçesi ile İngilizce başa baş gidiyordu!

BEŞ YÜZYILLIK TARİHÎ YAHUDİLİK, ARAP ŞÜKRÜ, GASTRONOMİ SOKAĞI

Judaism (Judentum, Yahudilik) & Bursa'nın Kumkapısı

Tophane, Prusia'dan (Bursa) bakıldığında görünen Arap Şükrü Sokağı (Yahudilik sokağı) Bursa'nın Altıparmak Caddesi'nin bir üst paralelindeki; maket maket, pastel pastel badana boyalı; ahşap, kırma çatılı SM.Ö. evleri ile "Yahudilik" olarak bilinen bölgede yer alan; balık lokantaları, barları, dans barları, kafeleri, butik oteli ile işkembe çorbacıları, paçacıları, fast food'culara olan; Roman sokak müzisyenlerinin müziği eşliğinde sazlı sözlü eğlence yerlerinin bir arada bulunduğu, taşıt trafiğine kapalı turistik sokaktır.

1990 döneminden bu yana turizm amaçlı özel yeme içme tesisleri için bir eğlence sokağı olarak düzenlenmiş, "Bursa'nın Nevizadesi" hâline gelmiştir.

T.C. Kültür & Turizm Bakanlığı ruhsatlı, Turizm İşletmesi Belgeli (özel tesis) ilk tesisler de Kosova kökenli üçüncü jenerasyon (generation) Mert Ailesi'nin açmış olduğu tesislerdir. Bu tesisler diğerlerine esin kaynağı (sebeb-i esin) olmuştur.

Barantico-Mert Ailesi gastronomi branşında on dört yıldan bu yana TÜYAP Fuar Merkezi, Bursa'da Barantico restoranlarını & kafelerini başarıyla işletmiştir.

Resmî adı Sakarya Caddesi olan Arap Şükrü Sokağı adını Bursa'da bir meyhane kültürü oluşmasına katkıda bulunan, 1960'ta hayatını kaybeden iş adamı Arap (araber, arabian) Şükrü Değişmez'den (1893-1960) alır. Şükrü Değişmez, Arap lakabını dedesinin Yemen'de bir Arap kızı ile evlenmesi nedeniyle almıştır. 1893 Vodina (Selanik yakını) doğumlu Şükrü Değişmez

(Arap Şükrü) askerî okulda okuyup, subay olduktan sonra "Akıncı Şükrü" olarak Kurtuluş Savaşı'na katılmış, Kütahya yakınlarında esir düşmüş bir savaş gazisidir. Esaretten kaçarken, kolundan yaralanıp malulen emekli olan Arap Şükrü ilk lokantasını

Ayvalık'ta açmıştı. Daha sonra ilk eşi Servinaz Hanım & iki küçük kızı ile Bursa'ya gelen Arap Şükrü, bugünkü Tayyare Kültür Merkezi'nin (TKM) yerinde bulunan Şark Kulübü'nün işletmeciliğini yapmıştı.Ardından Yahudi kökenlilerin işlettiği meyhanelerin bulunduğu Yahudilik Çarşısı'nda (bugünkü Arap Şükrü Sokağı) dükkân kiralayan Arap Şükrü meyhanesinde müşterilerine kuru fasulye, pilav; kelle paça & işkembe çorbaları türünde yemekler sunmuştu. Giderek ünlenen bu lokantaya Bursa civarından atlarla müşteriler gelmekteydi. İleride beş erkek çocuğunun da işi sürdürmesi sonucunda Arap Şükrü bir marka hâline geldi, eskiden beri "meyhaneler sokağı" olan sokak Arap Şükrü Sokağı olarak ünlendi. Arap Şükrü'nün çocukları, damatları & torunları tarafından işletilen Arap Şükrü Balık Restoranları hizmet vermeye devam etmektedir (Arap Şükrü'nün oğlu Yılmaz'dan olan torunları Kıvanç & Bülent Değişmez'dir.) Hâlen Misi köyü (Mysia), Nilüfer'de Arap Şükrü Balıklı Bahçe Restoranı'nı işletmektedirler! Bursa'da yaşayan 50-60 hanelik Yahudi nüfusun kullanımına açık olan Gerush Synagogue, Arap Şükrü Sokağı'nda yer alır. Sokak, Zafer Plaza'dan Altıparmak'a doğru gelirken solda görülen ünlü balıkçı Reşat Kayapalıoğlu (balıkçıların kralı) Balık Market & Restoranlarıyla başlar.

1990 yılında ise Almanya'da, turizm okulunda eğitim almış; Kosova kökenli üçüncü jenerasyon (generation) Barantico Mert Ailesi de gelmiş, aile şirketlerine bağlı (Piccolo Tourism Ltd. Co. & Barantico Tourism Ltd. Co.) turizm ruhuyla açtıkları restoran, bar (pub, kafe) & dans bar ile kaliteli işletmecilik ruhuyla start yaparak markalaşmışlardır. Romantizmden uzaklaşmadan, uzay çağına kozmik bir kapı açarak yeni bir dönem başlatmışlardır.

Arap Şükrü Sokağı'nda (Yahudilik sokağı) ihya olmuş, ünlerine ün katmışlardır. Gençliğinde çekim merkezi olmuştur. Bu arada beş yüzyıllık tarihî Arap Şükrü Sokağı'na (Yahudilik sokağı) çok önem veren, önünü açan dönemin Osmangazi Belediye Başkanı Sn. Erhan Keleşoğlu'na saygılarımızı sunuyoruz. Arap Şükrü Sokağı'nı (Yahudilik sokağı) seven ziyaretçilerine de saygı & sevgilerimizi sunuyoruz. Bu arada beş yüzyıllık tarihî Yahudilik sokağının restoran işletmecisi Yahudi kökenli Sn. Vitali'yi anmadan geçmeyelim [(Vitali Restoran, şimdiki 16 No.lu Piccolo'nun (Eski Fırın) duvar komşusuydu. Sn. Vitali sonra İsrail'e göç etmiştir.] Sokağın yerlerine, her 5 m'ye bir üzerlerinde Bursalı ünlü sanatçıların adlarının yazılı olduğu plakalar yerleştirilmiştir.

Şimdiki dönem Bursa'nın üst düzey yöneticileri & Sn. Belediye Başkanımız,

Sokağın hanlar bölgesindeki "Uzun Çarşı" üzerine tarihi bozmadan yağmurdan korunma amaçlı yapmış olduğunuz çatı hem ziyaretçiler için hem de çarşı esnafı için güzel oldu. Ama Arap Şükrü Sokağı'nın (Yahudilik sokağı) ziyaretçileri ile esnafı yağmur yağdığında sefilürezil olmaktadırlar. Tarafgir olmadan söylemek gerekirse bu sokağın esnafının & ziyaretçilerinin de Uzun Çarşı esnafı gibi hakları vardır. Bu nadide İnci Sokak'a da önem verilirse nasıl olur?

Beş yüzyıllık tarihî Arap Şükrü Sokağı'nda (Yahudilik sokağı) bulunan gastronomi işletmelerinin dünyanın her yerinden gelen ziyaretçilerini turist değil, misafir (guest) olarak görmeleri; fiyatları normal menü fiyatlarında vermeleri turizm anlayışına en uygun hareket olacaktır. Arap Şükrü Sokağı gastronomi bölgesinin sokak sonuna kadar ruhsat verilip uzatılması (kırmızı çizginin kaldırılması) Bursa şehrine yakışan turizm anlayışının gerekliliğidir. Miksoloji & gastronomi dalında da böyle değerli & tarihî sokağın turizme katkısı büyük olur.Tescilli tarihî yapıların

etrafındaki tescilsiz, problemli kaçak yapılar (tarih kondu) sokağın tarihî ruhuna hiç yakışmıyor.Atalarımız ne demiş: "Söz uçar, yazı kalır."

Bursa' daki Kumkapı [Sekizinci sultan 2. Bayezid (1481-1512)]

Engizisyon (şeriat) mahkemeleri Yahudi & Müslümanları İspanya' dan atar (1492). Yahudi & Müslümanlar ya zorla Hristiyan olacaklardı yani din değiştireceklerdi ya da ülkeyi terk edeceklerdi. Aslında üç ilahi dinde de yolun sonu tek Allah' a gidiyordu. İnandıkları tanrı aynı tanrıydı. "Hristiyan ol, olmazsan öl ya da terk et." diyorlardı. O dönemin sultanı 2. Bayezid büyük bir hoşgörü ile Yahudi İspanyolcası Ladino dilini konuşan Sefarad Yahudilerini Ortaköy, İstanbul' a & Bursa' daki Tophane' nin altında bulunan Arap Şükrü Sokağı (Yahudilik sokağı) bölgesine yerleştirir.

1. The Gerush (kovulmuş) Synagogue (16. yy.)

2. The Ets Ahayim (hayat ağacı) Synagogue (havra) (14. yy.)

İkinci sultan Orhan Gazi döneminde (1324-1362) sinagog yapılmasına müsaade verilmiştir. Yapının depremler & yangınlardan dolayı yalnız dış kapısı, üzerindeki yarım daire ferforje kısmı ile kadınlar bölümü ayakta kalmıştır.

3. The Mayor Synagogue (Mallorca adasından gelenler tarafından yapılmıştır.) (15. yy.)

16. yy. başlarında sekizinci sultan 2. Bayezid (1481-1512) döneminde yapılmıştır. Tophane' den kuş bakışı bakıldığında görülen, beton yığını Altıparmak Caddesi' nin üst paralelinde bulunan, sivil mimari örneği olan; maket maket, pastel pastel badana boyalı; ahşap, kırma çatılı; beş yüzyıllık tarihî sokağın barlarında, balık lokantalarında Roman sokak müzisyenlerinin müziği eşliğinde bir akşamüstü macerası yaşayıp balık yiyebilirsiniz. Tavsiye

edilir. Ama pazarlık yapmak kaydıyla.

Şimdiki dönemde Arap Şükrü Sokağı'ndaki (Yahudilik sokağı, gastronomi sokağı) dükkânların %65'i Reşat Kayapalıoğlu'na (balıkçıların kralı), %25'i Türk-Musevi Vakfına, %4'ü Turgay Güler'e, %6'sı Adnan Mert-Barantico ailesine aittir.

Kabahat, Turgay ile Adnan'ın annesinde. Doğduklarında anneleri isimlerini yanlış koymuş. Ama Reşat'ın annesi Reşat'ın ismini "bilinçli" koymuş. "Altın doğuracağım." demiş, bebek doğduğunda ismini, uzak görüşlü olduğundan bilinçli bir şekilde, "Reşat" koymuş (Reşat altın). Şu anda bu sokaktaki en "bilinçli kuruluş"un Reşat (deniz tabağı) Balık Restoranları olduğunu göreceksiniz. Beş yüzyıllık sokağın büyülü atmosferinde akşam yemeği (dinner) yedikten sonra dar bir çatal çıkmazdan geçip (Körfez'de, Zula'da) gizemli (mysterious) bir ön bahçe göreceksiniz (Arka bahçesi de var!) Karşınızdaki beş yüzyıllık SMÖ, kırma çatılı, iki bahçeli, üç katlı yapının her katında aynı günde & aynı zamanda sabah saat 04.00'e kadar ayrı ayrı maceralı atmosferi yaşayabilirsiniz. 6 No.lu yapının yanında 8 No.lu, yine üç katlı, iç bahçeli bir yapı daha vardır. Burada beş odalı, 2,5 m'ye 2,5 m'lik bin yıllık tonozlu bir pansiyon (pension, guesthouse, butik otel, konaklama yeri) var.

500 YEARS HISTORY OF ARAPŞÜKRÜ/GASTRONOMY STREET

Judaism/Judentum/Yahudilik, Bursa' s Kumkapı

Looking from the Tophane over an ancient city prusia/Bursa, Arapşükrü street is parallel to – altıparmak street, with whitewash, pastel-painted wooden maquette, with crushing roofs, p. m. d. homes are situated in the area known as judaism fish restaurants, bars, dance bars, café, boutique hotels, the tripe soup-paçacıları, fast food, street performers, accompanied by music, novel as rescuers reach remote areas a verbal entertainment locations, vehicle parking is forbidden in this tourist street.

Since the 1990 's, district has been organized as an entertainment street'' Bursa' s nevizadesi'' a private foods & beverage facilities all that for tourism purposes.they are all with ministry of culture & tourism ministry licensed, with a tourism business certificate (private property) one of the first restaurants were opened by the 3.rd generation of Kosovian family. These facilities have been good reason to be inspired by others.

"Piccolo & Barantico" run by the Mert family, last 14 years they run catering business at Tüyap fuar in Bursa as well, their Barantico restaurant & café-bars run successfully.

The official name of the Sakarya Street (Arapşükrü street) is a pub culture gets his name from the men who died in the 1960 the business man called "arab/araber/arabian sukru degismez" (1893-1960). his grandfather was married to a Yemeies lady hence the name is 'Arab' comes from. Şükrü Değişmez was born in 1893 town called vodina (near Thesaloniki), he went to military school he became a tough officer during participating in the war

of liberation (Akıncı şükrü) he was wounded & captured, he is a Kütahyas' war veteran. After his release has retired from army & opened his first restaurant in ayvalık. then he & his first wife servinaz hanim & their 2 little girls come to Bursa & run orient clun opposite Teyyare Culture Center/Tayyare Kültür Merkezi, (T.K.M).

Later on he opened a restaurant (meyhane) with specialities foods to cutomers were beans, rice, trotting, the tripe soup type dishes. this restaurant is became very famous for its customers.

As a result of his success with his 5 boys has become a brand/marka name in the Arapşükrü street, the street used to be called 'pubs street' operated by the descendants of the children of the Arapşükrü damatları & Arapşükrü fish restaurants continue to serve as. (the son of Arapşükrü children with pride from the decisions & Bülent Yılmaz) now they run place called Arapşükrü-fish garden restaurant at called missi village (mysia).

Bursa' s jewish population of 50-60 habitants that uses gerush synagoge/havra is located in the Arapşükrü street. street from the zafer plaza to altıparmak (as seen on the left) starts with famous fish market & restaurants owened by the reşat kayapalıoğlu. (king of fishermen)

in 1990, also from germany, the tourism school educated 3. generation of Barantico - Mert family with a tourism spirit in mined opened a restaurant called (Piccolo tourism Ltd. Co./Barantico tourism Ltd. Co.) bar (pub – café) a quality business, with dancebar & became a well known brand name. he started a romance without navigating away from the space age by opening the door to a new era of cosmic with determination. Arapşükrü - Judaism Street/Arapşükrü Sokağı - Yahudilik did satisfied every generation that includes the young. meantime, in the 500-year history Arapşükrü-paving the way for that period to care so

much about judaism street we salute the mayor of Osmangazi Mr. Erhan Keleşoğlu.

We must thank all the visitors of Arapşükrü- judaism street. ın the meantime, we must offer our thanks & respects to mr vitali in 500-year history of jewish origin of judaism to the alley restaurant operator in the Arapşükrü street.

(Restaurant was next door to number 16 's Piccolo/old oven' s wall area. Mr. Vitali then emigrated to Israel.)

Also on the ground on the street every 5 m. is a famous artists ' names written on ginsberg plates. current period of Bursas' senior executives, & Mr. Mayor, has helped to put these spectacular roof & rain cover on main market/hanlar bölgesi.

Uzun - Çarşı in the centre of Bursa. Thank you. But Arapşükrü/Gastronomy street visitors & I with shopkeepers are miserable when it rains.

The towards end of 15th century the Spanish courts gave choice to those Moslems & Jewish people who used to live in Spain either become a Chiristian or to leave Spain, The Ottoman 8. Sultan Bayezid 2. offered those jewish people to settle in Bursa & Ortaköy in istanbul, and those settled in Bursa, the Sultan build them a 3 Synagoges . (1-the gerush synagoge, 2-the etsahayim synagoge, 3-mayors synagoge) like the western mentality without keeping a political side, owners of those restaurants & its customers expects a same type of favour like those given to cities open market, if in this 500-year history Arapşükrü-judaism street shelteres from the rain belive me your popularity will increase more. registered historical buildings surrounded by illegal unregistered buildings does not look good at all, the west of the streets entry key is in the hands of the turkish jewish foundation and bath owner, the eastern entrance is in the hands of the fisherman resat

& florist this is not fair. what our ancestors might have said "flies article." I asked the governer ' please find a solution to this unfair competition.

Currently, 65% Arapşükrü street shops/restaurants owened by reşat kayapalıoğlu ' (then king of fishermen) 25% of the turkish-jewish foundation,4% of turgay güler 's, 6% of adnan Mert' s.

You' ll see & feel the magical atmosphere of the 500 years old street, after eating your dinner, if you take a walk through you come a cross a narrow dead end small road you will see a mysterious garden ıntroducing the 5th century. s.M.Ö. , a 3-storey building with garden, on the same day at the same time, in each floor you can experience the atmosphere up to the morning hours 04.00 am, next to the three-storey building there is a pension/guesthouse/butikhotel. 1000 years old meditation room(2.5mx2.5m).

Türkiye' nin "Julio Iglesias"ı: İlhan İrem

"İstanbul' un gürültüsünden, keşmekeşinden, sanat dünyasının yozluklarından bunaldıkça ayda bir, on beş günde bir de olsa hafta sonları Bursa' ma kaçıp geliyorum. Yeşil şehrim & çocukluğumun güzel insanları birkaç güncük de olsa bir koza gibi sarıp sarmalıyor beni. Rahatlamış düşüncelerle yeniden tutuyorum İstanbul' un yollarını.

Ancak Bursa' da birkaç ay önce keşfettiğim bir yer var ki müthiş! Dost, sevecen bir atmosfer içinde olağanüstü güzel içkilerle doyumsuz akşamüstüler yaşıyorum orada.

Barantico ya da Gastronomy, burası bana yaşam sevinci veriyor…

Barantico' da genç, girişimci, çağdaş beyinler romantizmden uzaklaşmadan uzay çağına kozmik bir kapı açmışlar." [İlhan İrem

(şarkıcı, bestekâr, müzisyen)]

İlhan İrem, Julıo Iglesias of Turkey.

Once or twice a month ı come back to Bursa to escape the noise & confusion of ıstanbul & be free of the monotony of the outside world.

My green city & the people of my childhood enfold me like silk &even after a few days ı return to ıstanbul with fresh thoughts. In the last few months, i have discovered a wonderful place in Bursa.

There, I have spent wonderful & pleasant evenings in a friendly atmosphere.

Barantico fills me with the joys of life . the young, enterprising & contemporary brains behind Barantico have opened a cosmic door to the space age of romanticism.

İlhan İrem - Singer/Musician/Musiker/Songwriter

500 Jahre geschichte der Yahudilik - Arapşükrü/Gastronomie Strasse

Judaism/judentum/Yahudilik, Bursa' s Kumkapı

Wenn man von Bursa nach Tophane schaut, dann befindet sich die Arapşükrü straße in der oberen parallelstraße von altıparmak, die mit pastellfarben angestrichenen, aus holz gebauten & abgebrochenen dächern v. chr. häusern geschmückt. dieses gebiet wurde mit dem judentum verbunden & dort befinden sich fischrestaurants, bars, clubs, cafés, boutique hotels & restaurants, die kuttelflecksuppe, fast-food restaurants, wo von zigeunermusik begleitet wird. Ferner handelt es sich hierbei um eine touristisChé fußgängerzone.

seit 1990 wurde dieses gebiet mit einem fokus auf tourismus als eine straße der vergnügung mit ess & trinkmöglichkeiten entwickelt & ist letztlich Bursa' s "nevizade"geworden.

einer der ersten betriebe, welChé mit einer lizenz vom ministerium für kultur & tourismus ausgestattet wurde, wurde von der 3. generation der familie Barantico - Mert, welChé albanisChé wurzeln hat, eröffnet. Dies war ein vorbild für alle nachfolgenden betriebe.

"Piccolo & Barantico" wurde im messegebaeude tüyap von familie Barantico - Mert seit 14 jahren erfolgreich gefürht.

Der offizielle name der Arapşükrüstrasse ist eigentlich sakarya str./caddesi. Jedoch verdankt die strasse ihren heutigen namen dem im jahre 1960 verstorbenen"arap/araber/arabian Şükrü Değişmez" (1893 – 1960). Şükrü Değişmezhat den beinamen arabisch seinem grossvater zu verdanken, der in jemen eine arabisChé frau geheiratet hat. Şükrü Değişmez(Arapşükrü) geboren in vodina (1893) hat an seine ausbildung an der militaerschule absolviert & hat als offizier (Akıncı Şükrü) am befreiungskrieg gekämpft & ist in der nähe von kütahya in sklavenschaft genommen & ist kriegsveteran geworden. während seiner flucht aus der sklavenschaft hat er seinen arm verletzt & wurde rentner & hatte sein erstes restaurant in Ayvalık eröffnet. Danach ist er mit seiner ersten ehefrau & seinen zwei töchtern nach Bursa gezogen & betrieb das sog. Şark club, welches sich auf dem gelände des heutigen tayyare kulturzentrums (T.K.M) befindet. Im anschluss hat er in der sog. Juden-stadt (das heutige Arap Şükrü), wo juden wirtshäuser betrieben haben, einen laden gemietet & ein wirtshaus eröffnet, welches den gästen bohnen, reis, kuttelflecksuppe etc angeboten hat. Das wirtshaus wurde immer bekannter und führte dazu, dass gaeste aus burda mit ıhren pferden anreisten.

Auch der betrieb des wirtshauses durch seine fünf söhne hat

dazu beigetragen, dass das wirtshaus zu einer marke geworden ist & die straße als Arapşükrü straße bekannt wurde. Auch heute noch gibt es das Arapşükrü fischrestaurant, welches von jeder generation weiterbetrieben wurde (die enkel kıvanç &bülent yılmaz von Arapşükrü von seinem sohn yılmaz) & ebenso im dorf misi, wo sich das Arapşükrü-fisch-garten restaurant befindet.

In Bursa befindet sich die gerush Synagoge in der Arapşükrü strasse, die von juden (50-60 familien in Bursa) besucht wird. Die strasse, wenn man von zafer plaza richtung altıparmak verfolgt, befindet sich auf der linken seite & startet mit dem bekannten restaurant Balıkçı Reşat Kayapalıoğlu/Fish König (balıkçıların kralı).

Auch die im jahre 1990 von der 3. generation der familie Mert, eine familie mit albanischen wurzeln & die ihre ausbildung in deutschland absolviert hat, eröffnetes restaurant, eine bar (pub – café) & dancebar (Piccolo Tourism Ltd. Co./Barantico Tourism Ltd. Co.), wurde ein nächster meilenstein gemacht & dies hat sich zu einer marke entwickelt. Hiermit wurde ein neues konzept entwickelt, das eine kombination von romantik & modernem darstellt.

Es ist auch en dank anden bürgermeister der gemeinde Osmangazi herrn Erhan Keleşoğlu auszusprechen, der besonderen wert auf die Arapşükrü straße & deren 500 jahre geschichte gelegt hat. auch ein großes dankeschön geht an die besucher der Arapşükrü - Jüddüschen/Judentum/Yahudilik straße.

auch zu erwähnen ist der mit jüdischen wurzeln versehene Herr Vitali, der ein restaurant betrieben hatte (sein restaurant befand sich auf dem gelände, wo sich das heutige Piccolo nr. 16 befindet/Herr Vitali ist nach ısrael ausgewandert). Alle 5m. befinden sich schallplatten, auf denen die namen der künster, die aus Bursa kommen, geschrieben sind.

Ein herzliches dankeschön ist auch an den heutigen Bürgermeister hanlar bölgesi, Uzun-Çarşı/Lange Bazaar/ auszusprechen, der sich dafür eingesetzt hat, dass die Fußgängerzone mit transparenten Dächern ausgestattet werden soll, der die besucher & die kaufleute vor regen schützen soll, ohne den gebaueden zu schaden. Jedoch ist zu erwaehnen, dass die besucher & kaufleute der Arapşükrü Straße dem regen ausgesetzt sind & keinerlei schutzmöglichkeiten vorhanden sind.

Aus einem neutralen standpunkt heraus ist es durchaus vertretbar, auch dafür zu sorgen, dass die Arapşükrü Straße mit solchen transparenten daechern ausgestattet werden soll, um die besucher & kaufleute vor regen zu schützen glauben sie mir, dass wird sich auch positiv auf die stimmen im rahmen der naechsten wahl auswirken.

Auch Reparaturen, die nicht ordnungsgemaess ausgeführt werden, sind keineswegs mit dem spiritus dieser strasse in einklang zu bringen. Des weiteren ist es auch keineswegs nachvollziehen, aus welchem grund sich der schlüssel für den eingang im westen im besitz von den saunebtreibern & des Türkisch-Jüdischen vereins befindet, & der schlüssel für den eingang im süden im besitz des blumenhaendlers & dem fischrestaurant reşat befindet.

Wie unsere vorfahren schon richtig gesagt haben "wörter verfliegen, aber schriften bleiben". wir werden weiterhin schreiben! bitte lösen sie dieses problem! hochachtungsvoll.

Kumkapı Bursa, 8.Sultan/2. Bayezid (1481 – 1512)

(Inquisition, Juden & Muslime wurden zum christentum gezwungen & mussten ihren glauben wechseln. (1492). Alle 3 religionen enden bei Allah/Gott. Es handelt sich um den gleichen Allah/Gott.

Es wurde befohlen zum christentum überzugehen, die religion zu wechseln oder aber seine religion zu verlassen.

Der tolerante Sultan Bayezid 2. grosse hat den Jüddüsch-spanisch sprechenden juden sefarad in der Arapşükrü Straße/judentum/Yahudilik einquartiert.

1- The gerush synagoge 16. jahrhundert./2 - the Ets' ahayim Synagoge/

14.th Jahrhundert. 3 -The Mayor Synagoge

(15. Jahrhundert Aus Mallorca.) 16. Jahrhundert durch 8. Sultan/2. Bayezid (1481 – 1512) erfolgt. Wenn mana us Tophane mit einer vogelperspektive schaut, dann befindet sich die Arapşükrü straße in der oberen parallelstraße von Altıparmak, die mit pastellfarben angestrichenen, aus holz gebauten & abgebrochenen dächern v. chr. häusern geschmückt. Ein besuch ist empfehlenswert. (der preis des fisches sollte vorher erfragt werden) zur heutigen zeit werden die betriebe zu 65% von Reşat Kayapalıoğlu, (könig der fische), 25% von der türkischen-judischen stiftung, 4% von Turgay Güler & zu 6% von Adnan Mert - Barantico betrieben. Die schuld ist den müttern von Turgay & Adnan zuzurechnen, da diese bei der geburt die namen falsch gewaehlt haben. Jedoch hat die mutter von reşat bewusst diesen namen ausgesucht, weil sie wusste, dass ihr sohn gold (sog. Reşat gold) verdienen wird. Das bekannteste restaurants - "deniz tabağı - fischrestaurants" – befindet sich in dieser strasse.

Nachdem sie ein dinner in dieser strasse mit einer geschichte von 500 jahren gegessen haben, werden sie nach eingang in eine einbahnstraße einen mysteriösen vorgarten entdecken. Vor ihnen befindet sich ein im 5. jahrhundert errichtetes 3-stöckiges v, welches 2 gärten hat & welches auf zwei etagen service bis jeweils 4 uhr anbietet. Neben dem gebaude mit der nummer 6 befindet

sich ein weiteres gebaeude mit der nummer 8, welches aus 3 etagen besteht. Hierbei handelt es sich um eine pension/guesthouse/boutique hotel, Im anschluss können die gaeste in dem tonoz/meditationszimmer (2.5 m x 2.5 m) zur ruhe kommen gebaude.

RODOP KÖFTESİNİN TARİHÇESİ & SIRRI

Adı Bulgaristan ile Yunanistan sınırındaki Rodop Dağlarından gelmektedir. Bu dağların üzerindeki Rodop kasabasında yaşayan büyüklerimiz oradaki gastronomi (damak zevki, mutfak) kültürlerini Türkiye'ye taşıdılar. Üçüncü jenerasyon (generation) Barantico Tourism Ltd. Co. ile üçüncü kuşak Rodop köftecisi Şef Ahmet Dalgıç marka tescilini alıp Türkiye'ye mal ettiler! Rodop köftesinin ünü Bursa'dan dünyaya yayılmıştır. Rodop & İnegöl köfteleri kuzendir. Kasap köftesi ise soğanı konulmamış ikinci aşamadaki Rodop köftesinin hamuruna yedi baharattan oluşan karışımın katılıp hamurun iyice yoğurulmasıyla olur. Huni ile basılmaz, soğan katılmaz, bir porsiyon altı adettir (125 gr).

Rodop köftesinin Kosova & Bosnia Herzegovina'daki [Sarajevo (Saraybosna)] adı çüfte veya köfte değil, "kebab"tır! Köfteci ise "kebabchi"dir (kebapçı). Kasap köftesinin daha büyüğüne de çüfte veya köfte denmektedir.

Rodop Köftesi Tarifi (gizli, geheim, secret) (4 kg et için)

1. 4 kg dana kaburgasından parça et alınır.

2. 32 cm çapındaki ince diş ayna (kıyma makinesinin parçası) ile dana eti bir defa çekilir (Uyarı: İki defa çekilmemelidir!)

3. 40 gr karbonat, 40 gr kalın yemeklik tuz, 400 gr ekmek içi (iki günlük bayat beyaz ekmek) eklenir.

Ön hazırlık (mis en place, vorbereitung)

1. Küçük tas içine ılık su (Yoğurma esnasında etin elimize yapışmaması içindir.) konur. Yoğurmak için büyük paslanmaz çelik küvet kullanılır.2. Hazırlanan malzeme büyük bir tencereye konur. Malzeme (etimiz) sakız gibi olup yumruklarımız beyazlaşıncaya kadar yoğurulur (Teknoloji kullanılarak yoğurma makinesinde de yoğurulabilir.)

3. Et topak hâline getirilip, çelik küvete konup üzeri streçlenir & bir gün buzdolabında dinlendirilir (Üflemeli meşrubat dolaplarında dinlendirilmez.)

İkinci gün

1. Dinlenmiş et yine 32'lik kalın diş ayna ile bir defa (son defa) çekilir.

Önceden satır ile inceltilmiş iki avuç soğan (Asla rendelenmez.) ile tekrar yoğurulur

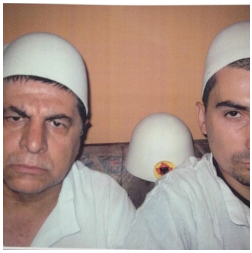
(2 kg ete bir avuç soğan katılır. Soğan, "kırmızı soğan" denen acı Karacabey soğanıdır).2. Özel köfte hunisi ile temiz & düz tepsiye parmak şeklinde basılır [Etler, kıymalar beşerli sıralar hâlinde basılır. 1 kg hazırlanmış kıymadan sekiz porsiyon köfte çıkar. Bir porsiyon köfte on adettir (130 gr)]

Salih Gjlanlı, Emina Mathusha & oğlu Sait (Mert) Prizreni 12. 8. 1937, Kosova

Kebabchi Şaban & oğulları Muharrem, İbrahim, Abdülkadir BölükeminiPrishtinë, Kosova

Ustalık Belgesi (head cook, küchenchef) No. 152/A 160434-154/A 160436
T.C. Türk Patent Enstitüsü Marka Tescil Belgesi No. 2001 13732
T.C. Türk Patent Enstitüsü Marka Tescil Belgesi No. 2002 24976
Orijinal köfte maşası, paslanmaz çelik, 2 cm' ye 32 cm.Tel köfte ilave şişi, hafif yassı, 26 cm.

ZEKİ MÜREN

(6 Aralık 1931; İncirli, Bursa-24 Eylül 1996, İzmir)
(altmış beş yaşında)

(Batmayan sanat güneşi)
"Şimdi Uzaklardasın"

Seyyid Emir Sultan Hz. Buhari (1368-1430) Camii & türbesinin avlusundaki doğu kapısından çıkınca hemen soldan aşağı mezarlıklara inen dik merdivenlerin tam karşısında dikkat çeken iki mezar göreceksiniz. Mezarı buradadır. Babası Kaya'nın mezarının üzerinde bu dünyanın gök kubbesini temsil eden, üzeri yıldızlar ile dolu metal bir kubbe göreceksiniz. Hemen yanı başındaki Zeki Müren'in mezarında ise yıldızlar ile dolu iki metal gök kubbe göreceksiniz. Bunlardan bir tanesi dünyamızı, diğeri ise öteki dünyayı temsil etmektedir.

Zeki Müren'in babası **Kaya Müren** (?-1970) çok zengin & yakışıklıdır. Kereste & halı ticareti ile meşguldür. Kadınlar onu çok beğenirdi. Beyaz atıyla gezerdi. Hep "bu dünya" diyordu. Oğlu Zeki, ona "Baba niye böyle yapıyorsun?" diye sorar. Babası da "Peki, sen niye kadın gibi giyinip şarkı söylüyorsun?" diye sorar. Zeki, babasına "İleride büyük devlet sanatçısı olacağım. Sesimdeki tenor tonunu kaybetmemek için uğraşıyorum. Erkekler gibi giyinip erkek gibi davranırsam tenor sesimi kaybederim. Bariton veya bas olursam ileride devlet sanatçısı olamam. Ama ben hem bu dünyaya hem de öbür dünyaya inanan bir insan olarak her iki dünyayı da istiyorum." der. Hakikaten ileride devlet sanatçısı olmuştur. Öldüğünde mirasını büyük Mehmetçik Vakfına bağışlamıştır. Babası bu dünyayı çok istediğinden oğlu Zeki Müren ona yalnız bu dünyayı temsil eden tek kubbe yaptırmıştır. Kubbe üzerindeki yıldızlar gök kubbeyi temsil eder. Kendisi ise her iki dünyayı da istediğinden iki kubbe yaptırılmıştır.Dünyada bu yüz-

yıla nasip olmuş iki dev sanatçı vardır. Yerleri doldurulamaz, bir yüzyıl daha geçse böyle sanatçılar daha gelmez. Birincisi Michael Jackson (King of Pop), ikincisi ise Zeki Müren'dir. Mükemmel diksiyonu, Türkçesi & yorumuyla eşsiz bir devlet sanatçısıdır.

Türk bestekâr, ses sanatçısı & oyuncudur. Üsküp, Makedonya'dan Bursa'ya göç etmiş bir ailede dünyaya gelmiştir. "Sanat güneşi" & "paşa" olarak da anılan Müren, Türk Sanat Müziği'nin en büyük isimlerinden kabul edilir. Türkçeyi güzel konuşması ile meşhurdur. Babası Kaya Müren (?-1970), annesi Hayriye Müren'dir (1913-1985). Pınarbaşı Mezarlığı, Bursa'dadırlar. Zeki Müren günde otuz altı ilaç içiyordu. TV'de sahneye son çıktığında, ayakta iken hafiften kalp krizi geçiriyordu ki çok sevdiği Türk halkına olan saygısından buna rağmen dimdik ayakta durdu & sandalyesine oturdu. O gün ilaçlarını da almamıştı. Eline, sahneye çıktığı o ilk mikrofonu tutuşturdular. O an Zeki Paşa öyle çok heyecanlanmıştı ki belki de yaşamına mal olan o mikrofon kırılma noktasının başlangıcı idi. Oracıkta vefat etti. Sanat güneşimiz sahnede doğdu & sahnede battı. Ne yazık ki hayatına mal olan, ki bu bir kaderdir, o mikrofon o an sahnedeki kargaşada sırra kadem basmıştır. Kim bilir kimin elinde, nerelerdedir.

Hz. Emir Sultan Mezarlığı, Doğu Kapısı

ASTRAL SEYAHAT

Tayyimekân, bastızaman [teleportasyon (ışınlanma) yoluyla (tarikiyle) seyahat (yolculuk)]: Aynı beden ile her insan aynı anda transportal yolculuk yapar yani bedenden çıkıp, yolculuk yapıp tekrar bedene gelir. Her insan Allahutaala tarafından, ruh bu mazhariyete hazır ise, tabii ki zamanı geldiğinde ödüllendirilebilir. Bu uzun olmaz. Bu, ruhun bedenden saniyeler ile, en fazla dakikalar ile ayrılmasıdır.

Astral Seyahat

Zaman diliminde zamanlar (paradoks) ile paralellik, asimetriklik. Bizim zekâmızca zaman ötesi boyutta şimdiki matematiksel zekâmızla çözümsüzlük. Sonucunda şifrelenmek vebtini (diyafram) yapmaya kalkarsak bu ezoteriktir & sonunda yapılır! O, sonsuza açılan sonucu yani işi altmış altıya bağlamaktır! Allah, evre lafzının bağlantısıdır. Eski Arap rakamlarına göre hangi açıdan toplarsan topla altmış altı olur yani her yol Allah'a gider.

Keramet: Allah katında verilen, ikram edilen şey.

Kudüs turundan Bursa'ya yeni gelmiştim. Mescid-i Aksa Camii'nde namaz kıldıktan sonra, Ağlama Duvarı'nın hemen sol tarafındaki sinagogda ismime önceden getirdiğim, Farisilere ait örme kipayı başıma toka ile tutturdum. David ismimle Farisilerle birlikte Beyt-ul Makdis'te [Ağlama Duvarı (Kutsal mabet. M.Ö. 960-950. Hz. Süleyman. Yahudilerin dininin temel taşı.)] Tora'ya (Tevrat) bakarak zikir çektikten sonra ("Bizi yaşatan, yücelten yüce Tanrı'mız mübarektir." diye.) Bursa'ya geldik. Bir ara, Ulu Cami'de yatsı namazı kıldıktan sonra, içimdeki bir sıkıntıdan dolayı motosikletime binip, Emir Sultan Camii & kabristanının doğu kapısında bulunan panoramik avludaki banklara oturup uzun uzun Bursa'yı, dördüncü sultan Yıldırım 1. Bayezid (1389-1402) Camii'ni & kabristanını seyrettim.

Hemen aşağıdaki mezarlıkta Zeki Müren ile babası Kaya Müren'in mezarları görünüyordu. Hafifçe sola eğilip; beşinci sultan Çelebi 1. Mehmed'in (1413-1421) muhteşem, sekizgen, erken dönem Osmanlı mimarisi, Bursa'nın simgesi olmuş yeşil türbesini seyredip; düşüncelerime dalmışken birden, derinden Hz. Emir Sultan türbesinin olduğu yerden sesler gelmeye başladı. Hafifçe ürperdim. Acaba rubailer miydi? Doğu kapısına doğru yöneldim. Kapı kapalıydı. Kulağımı dayadım. Hakikaten içeriden ritmik sesler geliyordu. Sesleri daha net duyabilmek için kulağımı iyice kapıya dayadığımda kapı açılıverdi! İçeri, avluya girdim. Ortadaki havuzun şırıltıları arasında sessizce dinlerken hemen kabristanın köşe tarafında gölgeler gördüm. Yavaş yavaş yaklaşıp gölgelere baktım ki sarıklı, sakallı, yeşil cübbeli altı kişilik bir cemaat sıkı sıkı el ele kenetlenmiş, ağzından & burnundan ritmik bir şekilde nefes alarak zikir çekiyordu. Hoşuma gitti, ruhani bir haz duydum & hemen soldan en sondakinin kenetlenmiş elini açarak, ben de kenetlenip ritmik bir şekilde transa geçtim. Öne & geriye sallanırken sanki tek bir parçaydık. Bir saat kadar zikirle uçtuk, uçtuk… Zikir bittikten sonra hiçbirimiz bir şey söylemeden, doğu kapısından çıkıp dağıldık. Ben de motosikletime binip huzurlu bir şekilde evimin yolunu tuttum.

Bursa'ya geldiğimde Tevrat'ı (Tora), Zebur'u (Mizmorlar), İncil'in (Holy Bible) Bereşit & Aftorası'nı & yüce Kur'an-ı Kerim'i alıp inzivaya çekildim. Meditasyon hayatı yaşıyordum. Her sabah şevkle kalkıp Bursa'nın Ayasofya'sı Ulu Cami'de sabah namazlarını tam bir trans hâlinde hazla, şevkle kılıyordum çünkü Ulu Cami'nin içine girmek, Kur'an-ı Kerim'in içine girmek gibidir. Bir sabah namazında müthiş bir şey oldu: Namaz transında alnım secdede iken sırtım sanki elektromanyetik bir elle sıvazlanıyordu. Öyle bir pozitif enerji ile doldum ki tüylerim diken diken olmuştu, rahatlamıştım. Bir ay boyunca her gece saat 01.00'den sabah ezanına kadar defalarca okudum, okudum. Hiç açlık hissetmiyordum. Sanki o dünya dışı tadındaki sıvı, dişlerimin arasından

boğazıma süzülüp mideme iniyordu. Sürekli okuduğumdan çok mutluydum. Benliğimdeki yetmiş beş trilyon hücrenin tamamı sanki iman ile doğmuştu. Uçuyordum, uçuyordum… O müthiş gece derin bir uykuya daldım. Rüyamda bahçemize gri renkli bir uzay aracı indi. Yatay şekilde bahçemize kondu. Kapıları yukarı doğru açıldı, içinden astral (ışık) bedenli, 2 m boylarında, atletik yapılı iki adam indi. Bu görüntüleri çok net şekilde görüyordum. Duvardan geçip bana emir kipinde "Kalk, gidiyoruz!" dediler. Tüylerim diken diken oldu. İçimden "Tamam, beni götürüyorlar." dedim. Hemen kelimeişehadet getirdim, kalktım. Onlarla duvardan geçerek bahçeye çıktık. İkisi arka koltuğa oturdu. Ben orta koltuğa oturdum. Ön koltuğa da aracı kullanan kişi bindi. Kendimi görmek istiyordum ama göremiyordum. Sadece ellerimi uzatmaya çalıştığımda çok az ışıklı kısmını görebiliyordum. Gökyüzü pırıl pırıldı, binlerce yıldızla doluydu. Dolunay vardı. Arkadakiler "Koordinatları ayarla." dediler & havalandık. Üç dil bildiğimden düşündüm: "Acaba hangi dilde konuşuyoruz?" Dikkat ettim: Konuşmuyorduk; sadece zihinsel (düşünsel), elektromanyetik bir dilde konuşuyorduk. Havalandık. Yıldızların arasındaki bir sarmaldan, tünelden, geçitten geçtik. Tünelin içi örme geçme duvarlıydı, tünel tuhaftı. Bir başka âleme geçtik. İndiğimiz gezegende gündüz, gündüz gibi değildi. Işık da Güneş ışığı değildi, fosforlu bir ışıktı. Gece de yoktu gündüz de. Mavi bir okyanusun üzerinde zümrütler gibi fosforlu bir şekilde parlıyordu. Işıl ışıl, fosfor renkli bir gökyüzü vardı. Yıldızlar, güneşler, gezegenler… Sonra dünyamıza benzeyen bir gezegene geldik. "İniyoruz." dediler, indik. Bu gezegen dünyamıza benziyor muydu, benzemiyor muydu? Hayal gibiydi. Turkuaz renkte nefis bir deniz, upuzun sahillerde altın kumlar; caddelerde Arnavut kaldırımına benzeyen, zümrütten işlemeli taşlar vardı. Bol bol ağaçlar binbir çeşitli renkteydi & çeşitli meyveler ile doluydu. Bizimle aynı boydaki insanlar bize geldiler, "Hoş geldiniz, hoş geldiniz." dediler. Kısa bir zaman sonra "Dönüyoruz." dediler & havalandık. Aynı tünelden

dünyamıza geri döndük. "Kalk." diye bir ses duydum. Kalktığımda sabah ezanı okunuyordu. Elimi göğsüme attım, göğsüm sanki bir kova su dökülmüş gibi ıslaktı. Göğsüm bir yılan veya akrep sokmuş gibi şiddetli ağrıyordu. Namaz kılmak için kalkamadım, yerimden doğrulamadım. Bedenim ağrı içindeydi, tutmuyordu. Dizlerimin üstünde sürünerek denedim. Abdest de alamadım, namaz da kılamadım. "Hayırdır inşallah." diye söylendim. Göğsümdeki ağrı on beş gün sürdü, sonra geçti.

İSİMLERİN İADESİ

Tarihte şehirleri kuranların, onlara isim verenlerin onuruna şehirlere orijinal isimlerini iade edelim. Hiç değilse tanıtım tabelalarında şimdiki isimlerinin altına orijinal isimlerini de yazarak bize bu kültürel mirası bırakan şehir kurucularının onuruna eski, orijinal isimlerini onlara lütfen iade edelim. Bunun Anatolia'nın tarihi & turizm açısından önemi büyük olacaktır. Bazı orijinal isimler zamanla dönüşerek şimdiki hâlini almıştır:

Anadolu (**Anatolia, anayurt**), Edirne (**Hadrianapolis**), Kırklareli (**Kırk Kilise, Kırık Kilise**), İstanbul **(Konstantiniyye, Stanbolis)**, Marmara (**Marmoro**), İmralı (**Emir Ali**), Gelibolu (**Kallipolis)**, Çanakkale (**Dardanelles**), Truva (**Troy, Troia**), Balıkesir (**Karasi**), Gebze (**Libyssa**), Bergama (**Pergamon**), Mudanya (**Montania**), Zeytinbağı (**Trigleia**), Gölyazı (**Apollonia**), Uludağ **(Keşiş Dağı)**, Gümüştepe (**Mysia**), Bursa **(Prusia)**, İznik (**Nikaia**), İzmit (**Nicomedia)**, İzmir (**Smyrna**), Efes (**Ephessus**), Bodrum (**Halikarnassos**) vb.

B. HIERAPOLIS

Heredot; gezilen yerler eğlenceli değilse işlevsel değildir.

*Rivayete göre Ephesuslu Amazon savaşçısı Hiera, Hierapolis'i (Nikos Vadisi) kuruyor, 2200 yıllık şehir, yy. başlarında kurulduğu veya & Pergamon / Bergama'nın efsanevi kurucusu Theleohos'un oğlu 2. Evmenes babaannesi Hiera' nın adını vermiş. Theleohos'un karısı Amazonlar kraliçesi Hiera'dan dolayı Hierapolis
* adını alıyor (M.Ö. 3. yy.). Nicea benzeri Hypodemic/ızgara planlı birbirini kesen yollar. Amasyalı Strabon' a (M.Ö. 64 - M.S. 24) göre şehrin adı Amazon Kym' den gelmekte olup, kentte basılan sikkelerde de kurucusuna hitaben Kyme'nin yüzü tasvir edilmiş.

M.Ö. 3. yy.' da kuruldu, M.S. 60 da büyük deprem oluyor, hiçbir şey kalmıyor, M.S. 6. yy. kent altın çağını yaşıyor, M.S. 7. yy.' da yine büyük deprem oluyor.

* Antik havuz M.S. 7.yy' da depremle Agora/Çarşı yıkılıyor, yeraltından termal sular fışkırınca antik havuz meydana geliyor. Günümüze kadar devam ediyor. Kleopatranın kızkardeşi burada saglık için gelmiş, Ephessus antik kentinde siukastle öldürülüyor.

6. MITRIDATES (M.Ö. 120 - M.Ö. 63)

* Anadolu'ya gelen Tevcimen Ordusu' nu bütün ailesi ve çocuklarıyla birlikte Efes/Ephesus, Bergama/Pergamon, Hierapolis' de 80 bin insanı katlettiriyor. Tarihe Ephesus Gecesi olarak geçiyor.

Pamukkale doğal miras listesine giriyor, Hierapolis Kutsal Kent ise kültürel miras listesine aynı anda 2'si giriyor. "çifte miras" UNESCO World Cultural Heritage

1- Hierapolis of Phrygia, Byzans, Roma
2- Xanthos - Letoon / Kınık - Kaş (M.Ö. 1200)
3- Hattusash / Hititler / Çorum (geç tunç çağı)
4- Pergamon (M.Ö. 282-133)

* Traverten kalsiyum bikarbonat yapıların büyük bölümü Babadağ'dan getirilen mermerlerle inşaa edilmiş.

* Çal Dağı/thermal sularda kalsiyum bikarbonatla mineral karbondioksit havayla karışıyor. Bu madde daha sonra tepeden gelen sularla karışıp sertleşiyor.

* Hierapolis kalsiyum bikarbonatla gelen karbondioksit tebeşirinde üzerini doldurmasıyla şehir 3-4 m. aşağıda kalmış.

* İlk/gerçek Hierapolis aşağıda günyüzüne çıkmayı bekliyor.

*** İLK SAĞLIK TURİZMİ**

* Sağlıklarına kavuşmak için Hierapolis' e termal sulardan faydalanmaya gelen insanlar belli bir ücret karşılığında çanak içinden üzerinde harfler olan pişmiş taş alıyorlar & Apollon Tapınağı geliri için bu harfler fal görevi görüyor.

* Kehanetler tanrısı Apollon Tapınağı'nda her çekilen tabletlerde harfler & şekiller var. Rahipler çok enteresan tipler, tapınağa gelir olsun diye tapınakların duvarlarına harflerin altına pozitif kehanetler yazılıyor. Falı çeken kişi gidip duvardaki harflerden falına bakıyor (tıpkı sakız falı gibi pozitif yazılar), fakat önce tapınağa adak adıyorlar.

Adı kutsal, ölüleri unutulmuş bir kent.

* **Hades/Ölüm tanrısı** yanına da mutlaka Apollon Tapınağı (Kehanet Tanrısı)

* İnsanlar thermal tedavi merkezine gelince önce bu tapınağa adak adarlardı.

* **Hades'in ülkesi** (Cehennem Tanrısı) antik çağın yazar & tarihçisi ***Vergilius*** şöyle yazar:

* "Issız gecenin içinde gamlı bir yürekle yürüyorlardı, hayaletlerin boş barakaların arasında ve de görünmez ülkesinde Hades'in ülkesinde."

* **cin deliği / praetorium / mağara / gedik / delik/Cehennemin Ağzı**
* Amasyalı Strabon (M.Ö. 64 - M.S. 24) kitabında deliğin içine serçeler atıyor. Serçelerin öldüğünü sıkışan buhar & metan gazlarının sıkışmasından görüyor. O dönem sağlık için içine giren meraklı ziyaretçilerden hep kurban alıyor. Son dönemlerde de meraklı turistlerin kurbanlarını aldığından duvar örülüyor, küçük bir gedik bırakılıyor. Akşamları serçeler ısınmak için deliğin içine konduklarından çevresinde hala ölmüş serçeler görülmektedir.

  Kentin kuzey kapısında nekropol & latrina/genel tuvalet var.

  Öbür dünyaya giden yol
  Hades/Strapula (Cehennem Tanrısı)
  Apollon (Kehanet Tanrısı)
  Alttan fışkıran termal sularla birlikte karbondioksit gazından dolayı içeriye giren insanlar zehirlenip,
  bir daha geri gelemiyorlar, içeri giren ölüp kalıyor.

SARKOPAJ/ET YİYEN LAHİTLER

Kemikler kalınca insanlar Lahitlerin et yiyen canavarlar olduğuna inanıyordu.

LANETLEYEN MEZARLAR/LAHİTLER

Hierapolis kutsal bir kent, suyu kutsal, kentin sokakları, evleri, çeşmeleri, tapınakları, hamamları, içinde termal sularla dolu şifalı antik havuzlarıyla yeryüzünün en büyük nekropolü/ antik mezarlığı.

Adı kutsal, suyu kutsal, unutulmuş bir kent, içinde ölüler ülkesi,

İçinde travertenleriyle tanıdığımız Pamukkale'nin gerçek yüzü.

Değişik dönemlerde, değişik üsluplarda & değişik üslüplara, değişik halklara ait, değişik nekropol alanı olması.

Bu haliyle dünyanın en büyük antik mezar alanı/nekropol'ü, HIERAPOLIS.

LANETLER:

Leratia Apolinis adlı bir beyzadeye, tüccara ait içinde bütün ailesine ait 3 katlı, en üstünde kendi lahti.

Alınlığında/yazıtında/kitabesinde şöyle yazar:
"Bu mezara giren ölsün, uğursuzluk başına gelsin, ailesinin en yakınlarını kaybetsin, yeraltı tanrılarına tutsak edilsin, çaresiz hastalıklardan başı kurtulmasın, para cezalarına tutulsun."

BAŞKA MEZARDAKİ LANET

"Mezarıma girmeye kalkan hırsız yürüyecek toprak, seyredecek deniz bulamasın, çocuksuz & mutsuz bir hayatın ardından

öldüğünde tanrıların lanetleri de üzerinde olsun."

6. Mitridates (M.Ö. 120 - M.Ö. 63)

Anadolu'ya gelen Tevcimen Ordusu'nu Levanten/Latin/İtalyan kökenli insanların bütün ailesi; çocuklarıyla birlikte Hierapolis' de, Pergamon' da, Ephesus' da 80 bin insanı katlettirmiş. Ephesus Gecesi adı veriliyor.

Prokonsül/Roma Valisi Prantinius Hierapolis'e muazzam bir giriş kapısı yaptırıyor. Adı da Prantinius olarak anılıyor.

İmparator Augustus Octavius (M.Ö. 63 - M.S. 14)
M.S. 17'den sonra 220 yıl dünya topyekün savaş görmedi.

PAX ROMANA/ROMA BARIŞI

Pax Romana (M.Ö. 27 - M.S. 180), Latince "Roma Barışı" anlamına gelir. Roma İmparatorluğu'nun uzun soluklu barış dönemi için kullanılır.

3. yy. krizi 235 ile 284 yılları arasında Roma İmparatorluğu'nun parçalandığı & yıkılmanın eşiğine geldiği dönem için kullanılan isimlendirmedir. Augustus'un iç savaşlara son vermesinin ardından imparatorluk sınırlı sayıda dış istilaların yaşandığı, iç barışın & ekonomik refahın hakim olduğu bir döneme girmiştir. Pax Romana - her şeyi pakladık / akladık cümlesi buradan gelmektedir!

33 yılı: Hz. İsa' dan küçük olan Betlehem/Beytüllahimli havari Saint/St/Aziz Philippus Hierapolis'e geliyor, yakalanıp önce recm/taşla cezalandırılıyor, sonra stavroza bağlanıp (haç'a) feci şekilde öldürülüyor. Aziz Yuhanna' ya göre ekmeklerin çoğalma

işini yazıyor, belirtiyor. 14 kasım doğu kiliselerinde (denizden hac çıkarma törenleri halen İstanbul' da yapılmaktadır) Aziz Philippus günü kutlanıyor, 5 ekmek 2 balık, ekmeklerin & balıkların çoğatılması, 5 bin kişiye, 12 sepet artıyor, mezarı Hierapolis'tedir. Martyrion; din adına martyrer/şehit edilmiş kişilerin mezarları için yapılmış anıtsal yapılar nekropolis/tümülüs nomisma, 8'gen ölümsüz hayatı & yeniden doğuşu simgeliyor, hacılar Aziz Philippus' dan kehanet almak için geceleri 8' gen "Octagon" mezarın köşelerindeki odalarında konaklıyorlardı. Gece uyku sırasında Aziz Philippus' un onları iyileştirdiğine & gelecekten haber alacaklarına inanıyorlardı. Martyrion, ana rahminden günahsız çıkışın sembolüdür, incile göre Hz. İsa ölüp 3 gün sonra dirildikten sonra göğe yükseliyor. Göğe yükselmeden havarilerine "Gidiniz, dinimizi yayınız." diyor. İnançlar/dinler hep aynı, asla değişmiyor, sadece form değişiyor. Kainat sırlarla dolu. Bizim galaksimiz kainatta bir toz zerresi kadar!

Her köşesinde Hierapolis' e gelen hacılar da Martilion' da

Çadırcı Saul koyu bir Musevi' yken sıkı bir Yahudi cemaatindendi & Hristiyan olmadan önce ilk Hristiyanlara acımasız zulümler yaşatmıştı. **Stefanos**' un (ilk şehit, martyrer) taşlanarak ölümünü **(recm)** onaylayan kendisidir. Şam' daki İsevilere zulüm yapmak için giderken yolda gökyüzünden inen bir imge görür. Bu, Hz. İsa' dır. Ona, "**Niye benimle uğraşıyorsun, neden inananlarıma zulmediyorsun?**" diye sorar. Bu şokun etkisiyle Tarsuslu (Kilikyalı) Çadırcı Saul uzun müddet geçici körlük yaşamış, şoka girmiştir. Bu imgeden sonra aklı başına gelmiş; Hristiyanlara zulmetmeyi bırakıp, din değiştirerek Musevilikten İseviliğe geçmiştir. Roma vatandaşı olunca Pavlus ismini almıştır (St Paulus "Tarsuslu, Kilikyalı"). St/Saint Paulus, pavlik kiliselerin kurucusu & Hristiyanlığı yayan misyonerdir. İlk papa da havari Simon Petrus' tur!

4 İmparator Yılı

Nero'nun 68 yılında intihar ettikten sonra 4 imparator yılı olarak bilinen kısa bir iç savaş (M.Ö. 31) Antonius'un ölümünden beri yaşanan ilk iç savaş.

M.S. 69 Roma Vespasianus'un Flavius Hanedanlığı'nın (69-70' de yahudiler Jerusalem/Kudüs'ten kovuluyor, ancak kısa süreli saltanatında iki felaket; 79' da (24-25 Ağustos günü) Pompei' deki Vezüv yanardağının patlaması ve 80 yılında Roma'nın büyük bir bölümünü yerle bir eden yangın damgasını vurmuştur. Ardından Titus Dönemi'inde babasının zamanında başlanan büyük antik tiyatro Colesium tamamlanmış olup, 100 gün süren gösterilerde 100 gladiator görev aldı. 5000 adet kurban kesildi, 81 yılında 41 yaşında hastalıktan öldü. Yerine kardeşi Domitianus [81 - 96] geçti, aynı zamanda Hierapolis anfi tiyatrosu için Roma paraları gönderildi.) ilk hükümdarı olarak başa geçişine kadar Galbai Otho & Vitellius'un iktidara gelip gitmelerine tanık oldu. İç savaş Roma İmparatorluğu tarihinde siyasi huzursuzluğun simgesi olmuştur. İç savaş nedeniyle yaşanan siyasi & anarşinin **Batavia**'daki isyan gibi çok ciddi sonuçları olmuştur, 61 yılında Roma yanarken lir çalan imparator Nero, senato tarafından ölüme mahkum olduğunda şu meşhur sözünü söylemişti: **"İçimde nasıl bir sanatçı ölüyor!"**

*

78-79 Neikaia/Nicea/Lefke Kapısı Kitabesinde şehrin patronu **Proconsul** (vali) **M. Plancius Varus'un**, dostu Cladius Quintanus'u onurlandırdığı yazılıdır. Döneminde şehrin nüfusu **45.000** idi. **Şehir nüfusu, o dönemin tiyatrosunun oturma yerlerinin (cavea) kapasitesinden anlaşılıyor. Nüfusun 1/3'ü 15.000'dir**. Ne ilginçtir ki günümüzde de İznik'in nüfusu **45.000'**dir. Vali Plancius Varus, Roma tiyatrosunun yapımı için Flavius Hanedanlığı **İmparator Vespasianus**'tan yardım istiyor ama İmparator, Roma'ya büyük projesi Collesium'u yaptıracaktır. Az para gönderince Nicea'da nüfus sayımı yaptırıyor. Sonuç 45.000 kişidir. İmparator Vespasianus ölünce yerine oğlu **Titus**

geçer. Muazzam bir açılış yapıyor, 5.000 kurban kestiriyor, Collesium'un içinde savaş gemileri yüzdürüyor. Nicea, Proconsul Plancius Varus'a tam para gönderilecek ama bir aksilik oluyor: 79 yılında Vezüv Yanardağı patlıyor. Volkanik bulutlar yükseliyor, Pompei şehrine doğru yöneliyor. Şehir yaklaşık 7-10 km uzaklıktadır ama 500 derecedeki lavların volkanik tozu Pompei şehri üzerine geliyor. Aniden yağmur gibi yağınca gafil avlanan kişiler taş heykel oluyor. İmparator Titus, Proconsul Plancius Varus'a az para gönderiyor. 41 yaşında ölünce yerine kardeşi Domitianus geçiyor. Vali, Nikea'da nüfus sayımı yaptırıyor. 45.000 kişiden Roma tiyatrosu için harç toplayıp tiyatroyu yaptırıyor. Şu an İznik'in nüfusu 45.000 kişi. İznik ne uzamış ne kısalmıştır. Tiyatronun İmparator Trajanus Dönemi'nde, M.S. 62-113 yıllarında yapıldığına dair belgeler vardır. 13. yy.da veba yüzünden tiyatronun altı toplu mezarlığa dönüştürülmüştür.

İmparator Septimus Severus'un oğlu Antonius Caracalla Dönemi (211-217)

Severus hanedanlığı döneminde (193-235) antik tiyatro 206 yılında tamamlanmıştır. Severuslar dönemi Septimus Severus (193 - 211), Caracalla (211 - 217), Macrinus (217 - 218), Elagabalus (218 - 222) & Alexander Severus'un (222 - 235) giderek sorunlu hale gelen hükümdarlıkları kapsar.

Septimus Severus (193 - 211) Emperor / İmparator, ilk Afrikalı / siyah tenli, o dönemlerde senatoya karşı hangi generalin legioner / lejyonu üstünse o imparator oluyordu. (Severus 16 Eylül 307'de Maxentius tarafından öldürüldü.)

İmparator Septimus Severus' un taç giyme töreni Hierapolis amfi tiyatroda yapılıyor. Amfi tiyatro yarım ay şeklinde oluyor, collesium ise tam yuvarlak oluyor.

Oğlu Antonius Caracalla (198 - 217) Roma'nın en gaddar,

en kana susamış imparatoru, Septimius Severus'un 2. karısı Julia Domna'dan olan küçük oğlu olan Publius Septimius Geta'yı (209 - 211) 22 yaşında öldürüp ona yakın kim varsa tamamını öldürtüyor. Bir rivayete göre de Geta annesinin korkudan kucağına kaçtığında Caracalla bıçaklayarak öldürüyor. Birlikte olan hanedanlık mozaiklerinde / frescolarda bile Geta'nın yüzünü sildirtiyor, heykellerini kırdırtıyor.

Caracalla da sonunda hizmetçisi tarafından sapkınlıklarından dolayı suikast ile öldürülüyor.

* Öncesi Caracalla'nın babası Septimus Severus Hierapolisli **Antipatros**'u Roma'ya oğulları Caracalla & Geta'ya öğretmenlik yapmasını/eğitim vermesini istiyor (Osmanlılar'da lala gibi). Sonunda Hierapolisli Antipatros nasıl bir canavar yetiştirmişim diye psikolojisi bozuluyor, çok üzgündür, Hierapolis'e dönüyor.

*

M.S. 215'te İmparator Antonius Caracalla Hierapolis'i ziyaret ediyor. Antik tiyatroda gladiator gösterileri, tiyatro izliyor. Hocası Antipatros'u çağırtıyor, Antipatros gitmeyip ölüm orucuna başlayıp intihar ediyor.

"Bir Romalı ölürse önce onurunu, sonra her şeyini kaybeder; bir gladiator ölürse acılarını kaybeder & artık o özgürdür."

(1204' de Latinler Konstantinopolis' i işgal edince [Dardanos mezarı Ayasofya' da] Byzans' ın saltanat soyu Theodoros Lascaris Nicea' ya kaçtı & burada taç giyme töreniyle imparatorluğunu ilan etti. 57 yıl boyunca Nicea' da saltanatını sürdürdü. Sonra başkenti Konstantinopolis' e taşıdı.)

M.S. (A.D.) 20 Mai 325 CONCILIUM NICAENUM

*

Thrak'lar, Berberikoslar, Bithi & Tinni'ler; **eskiden Bebryeya diye anılan bölge sonradan Bithynia diye anılır!**

Roma İmparatoru Hadrianus (117 - 138) Edirne'yi kurdu, Britanya'da Hadrianus Wall'ı inşaa ettirdi. Nicea şehrinin surlarını yeniden renove etti. Nicea'nın ikinci kurucusu olarak kabul edilir. Thrak krallarının önemli şehri olan Edirne'ye bir kale yaptırdığından şehre Hadrianus'a ithafen şehrin adı Hadrianapolis olarak değiştirilmişti. Zamanla Adriana, sonradan Edirne'ye dönüşmüştür.

Konstantin'in ölümünün ardıncan imparatorluk 3 oğlu arasında bölündü. Batı en büyük oğlu 2. Konstantinius & en küçük oğlu Constans arasında paylaşıldı. Doğu ise Konstantinopolis de dahil olmak üzere 2. Konstantius'un oldu. İznik konseyinden 15 yıl sonra (325) 2. Konstantinius 340 yılında en küçük kardeşi ile girdiği çatışmada öldürüldü. Constans ise ordunun Augustus ilan ettiği Magnentius ile girdiği çatışmada 357 tarihinde öldürüldü.

⋆ 2. Nikaia Konseyi/Konsilium (M.S. 325), İmparator 1**. Konstantinius'** un başkanlığı ile papanın temsilcisi **Cordoba Metropoliti Hasius** asbaşkanlığında Göl Kapı' daki **Muhteşem Senatus Palast**' ta (saray ve bazilika) toplanıyor. Holy Bible / evangil / incil; inciller Hz. İsa'dan 100 yıl sonra yazılıyor. Konseye 2340 din adamı (keşiş, rahip, monk, bischoff, priester) katılıyor. Farklı fikirlere sahip olunduğundan imparatorluk & konsey uygun olanlarından büyük çoğunlukta 318 din adamını kabul ediyor, konseyde yüzlerce incil **27 kitap** haline getirilip tek bir Holy Bible / İncil oluşturuluyor. Apostle / Havari Metius / Matta, Marcus, Luka, Jo-

hannes / Yuhanna sonunda 4 incil kabul ediliyor. **İmparatorluk siyasi olarak incilleri kabul edemezdi. İmparator' un amacı paganizm & İsevilikte Roma lehine balans ayarı yapmaktı.** Daha rasyonel & her kesimin kabul edeceği bir incil olmalıydı. Konsey sonunda tirinity / teslis 1 + 1 + 1 = 1 baba - oğul - kutsal ruh kabul edilip **ilk sembol olan balık haç'a dönüştürülüyor** (Tarsuslu Saul / Paulus / Pavlus [M.S. 5 - 67] azizliğin başlangıcıdır, 67 yılında Roma'da öldürülüyor, afaroz edilme; hiç yaşamamış gibi o kişinin üzerine hiçbir kayıtlı ev vb. olmuyor.

Göl Kapı' da bulunan Senatus Palace / Senatus Sarayı ve Bazilika Nicea' nın batısındaydı. Depremlerden sonra yıkılıp bazilikası (külliye) gölün içine kaymıştır! Roma ordularının & rahiplerin bulması için yollarda Senato Sarayı' na kadar zeytinyağlı, fitilli kandiller yakıldı. Roma' dan, Byzans' tan, Jerusalem' den (Kudüs) & Philadelphia' dan geldiler [Philadelphia, Anatolia' nın batısındaki Ön Asia' da bir yer. İncil' de adı geçen, melek gönderilecek yedi kiliseden biri. Yani Amerika' daki Philadelphia, Anatolia' daki Philadelphia' nın esin kaynağı (sebeb-i esin)!]. Her yöreden geldiler. Dara mezhebinin lideri **İskenderiyeli Arius** & yandaşları tartışmalarda karşı gelip "İsa Mesih **Logos** (sonsuz söz) değil, önceden var olan değil; yaratılanlar dünyasından. Ama en yüce olanıdır." deyince sapkın ilan edilip aforoz edildiler (dışlandılar). Aynı görüşteki üç papaz **(Trigleia) Aya Yorgi, Aya Yani & Aya Sotiri** konseyi terk edip şimdiki Trilye' yi kurdu.

Sonra Dara mezhebinin lideri İskenderiyeli Arius (M.S. 256-336) öldürüldü (M.S. 336) & sonucunda Nikaia (Nicea), kutsal (mukaddes) şehir ilan edildi. "Meryem' in oğlunun (Nazaret, Nasıralı İsa Mesih, Jesus Christus) Tanrı' nın oğlu olduğunu & Tanrı' nın bu bedenle yeryüzüne indiğini söyleyen yüzlerce orijinal İncil/Holy Bible 27 kitap haline getirildi. Dört yön vardır: kuzey, güney, doğu, batı (su, hava, ateş, toprak). Svastika." denilip, Roma İmparatorluğunun menfaatine dört İncil seçilip, Roma' nın

bütünlüğünü bozmamak için ilaveler de edilip Matta Levi, Marcus, Luca & Johanna (Mathias) İncilleri kabul edildi. İmparator 1. Constantinius Dönemi, Neikaia (İznik) ile Hristiyan tarihi & ilahiyatı açısından önemlidir. Şehirdeki kiliselerin varlığı & orijinal yüzlerce İncil'den indirilen dört İncil'in burada teşekkülü, Nikea'nın çekiciliğini artırmış ama tartışmalar Konstantinopolis Konseyine [M.S. (A.D.) 381] kadar sürmüştür! İlk Hristiyanlar tek tanrıcı idiler. Aynı zamanda (Tanrı'nın yağ ile kutsadığı temsilcisi olarak) Meryem'in oğlu Nasıralı (Nazireli) Hz. İsa Mesih'in (Jesus Christus) Galile'ye yollandığına inanıyorlardı. Hristiyan yaşam biçimi, özellikle yoksullara & toplumdan dışlanmış kişilere Hz. İsa'nın (Jehosua, Jesus Christus, JC) (0-M.S. 33) sunduğu sevgi örneği & öğretisi izlenerek oluşturuldu. Hz. İsa'ya başından beri inananlar (Mesihiler, İseviler) ona tanrısal bir onur yakıştırdılar. İnançlarına göre Tanrı'ya yakarırken İsa (ruhu ile) hep onların yanındaydı. Matta Levi (Matthaus), Marcos & Lucas İncilleri Hz. İsa'yı bir kurtarıcı olarak betimler. İsa'nın bedeninde & onun aracılığıyla "Tanrı, halkına inmiştir." St. Paulus, Korintos halkına "Yani kendisiyle dünyayı barıştırarak, suçlarını onlara saymayarak & bize barışma kelamını teslim etmiş olarak Tanrı Mesih'te idi." yazıyordu. 1 & 2. asırların bazı Hristiyan ilahiyatçıları Tanrı'nın birliğini vurgulamak isteyerek **teslisin (Trinity)** ikinci unsuru olan "**Oğul**"u birinciye yani "**Baba**"ya bağlamak istemişlerdir. **"İn nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti."** Nicea Konseyi **"Homo-Ousios"** terimini kullanarak Mesih'in "Baba"yla sonsuzluktan beri var olduğunu & aynı özden olduğunu bildirdi. Kilise, Hz. İsa'nın (JC) Baba'yla sadece benzer özden olmadığını, onunla aynı özden & maddeden olduğunu belirtti. Tarsuslu (Kilikyalı) Çadırcı Saul koyu bir Musevi'yken sıkı bir Yahudi cemaatindendi & Hristiyan olmadan önce ilk Hristiyanlara acımasız zulümler yaşatmıştı. Havari **Stefanos**'un (ilk şehit, martyrer) taşlanarak ölümünü **(recm)** onaylayan kendisidir. Şam'daki İsevilere zulüm yapmak için giderken yolda gökyüzünden inen bir

imge görür. Bu, Hz. İsa'dır. Ona, "**Niye benimle uğraşıyorsun, neden inananlarıma zulmediyorsun**?" diye sorar. Bu şokun etkisiyle Tarsuslu (Kilikyalı) Çadırcı Saul uzun müddet geçici körlük yaşamış, şoka girmiştir. Bu imgeden sonra aklı başına gelmiş; Hristiyanlara zulmetmeyi bırakıp, din değiştirerek Musevilikten İseviliğe geçmiştir. Roma vatandaşı olunca Pavlus ismini almıştır (St. Paulus "Tarsuslu, Kilikyalı"). St. (Saint) Paulus, pavlik kiliselerin kurucusu & Hristiyanlığı yayan misyonerdir. İlk papa da havari Simon Petrus'tur.

* Nicea Roma tiyatrosunda taş duvarda Gladyator mızraklı kalkanı & kılıcı duvara işlenmiş. Roma tiyatrosu & tiyatronun cavea / merdiveninin altında Osmanlı döneminden kalma çini atölyeleri kalıntıları bulunmuştur.

* İmparator Theodosius (379-457) Hierapolis'e gelip arenada gladiator savaşlarını izlemişler.

(Gladyo kılıç demek, gladiator silahşör demektir. Bir önceki dövüşte ölen gladiator'lerin kanının üzerine kum dökülüyor. Bir sonraki gelen gladiator'ler etkilenmesin diye, bu dökülen kuma arena deniyor.)

O dönem Anatolia'da yaygın olan bir söz:

"Bir Romalı ölürse önce onurunu, sonra her şeyini kaybeder - Bir gladiator ölürse acılarını kaybeder & artık o özgürdür."

527-575 arasında İmparator Justianos (Justinyen)Nikaia'yı yeniden canlandırdı. Kiliseler, Ayasofya & manastırlar yeniden kuruldu. Su, tepelerden su getiren yollardan **(aquaduct, watergang, köprülü kemer),** yüksek bir seviyeden (Şehrin doğusuna, Lefke Kapısı tarafına.) cazibeli viyadükler, köprüler ile akıtılıyordu. Roma amfitiyatro & surları yenilendi, Nicea ihya oldu.

İmparator 1. Justinianus (527-565) Aynı zamanda İstanbul & İznik' teki Ayasofya' yı, İstanbul' daki Basilica Cistern' i (Yerebatan Sarnıcı, Binbirdirek Sarnıcı); Çekirge, Bursa' daki kaplıcayı & Efes' teki St. John kilisesini yaptırmıştır.

Aslında Konstantiniyye' ye, Nicea' ya, Prusa' ya; Ephessos, Selçuk' a armağan eden & miras bıraktığı İmparator 1. Justinianus' un büstü Yerebatan Sarayı' nın önüne konursa yakışır.

⋆ İmparator Justinyanus (M.S. 5. yy.) Hıristiyanlığın geçmişte uzun zaman ayak direten/yanaşamayan Hierapolis halkına başpiskopos ile birlikte heyet gönderiyor. O zaman 80 bin nüfusu olan Hristiyanlığı habul ediyor. 98 kilise ile 12 manastır inşaa ettiriyor.

2./7. Nikaia Konseyi (M.S. 787) İkonoklast Devir ile ilgili Hagia Sophia' da (Ayasofya: kutsal bilgelik) toplandı. İkonaların yasaklanmış olduğu dönemde Nicea konseyinde ikonlar serbset oluyor. İmparator Leon' un oğlu İmparator **5. Konstantinous** on yaşında olduğundan, naibe olarak annesi Kraliçe **Irene**' nin (M.S. 760-802) başkanlığında 7. Nikaia Konseyi Hagia Sofia' da (Ayasofia) toplanıyor. Üç yüz elli kadar keşiş (rahip, monk, bischoff, priester) katılıyor. Byzans İmparatorluğu Hristiyanlığın iç bunalımını çözmek için toplanmış & kiliselerde resimleri, ikonaları (tasvirler kültü) yasaklama yoluna gidilmişti. Manastırlar kapatılmış, kilise & rahipler itibarlarını kaybetmişlerdi. Sonuçta ikonalar yasaklanmıştı. Aslında Meryem' in oğlu Nasıralı İsa Mesih (Jesus Christus) döneminden sonra, insanlar o dönem okuma yazmayı bilmediğinden İnciller yazı yerine resimlerde, ikonalarda anlatılmıştır. İncil' in hikâyesi aynı fotoroman gibi ikonalarla, resimlerle dünyanın kuruluşundan yok oluşuna kadar tasvir ediliyordu çünkü o dönemler halkın çoğunun okuma yazması yoktu. Ayasofya Kilisesi' nin beden duvarları, onuncu sultan Kanuni Sultan 1. Süleyman (1520-1566) Dönemi' nde Mimar Sinan tara-

fından yenilenip payandalar (istinat duvarları) ile güçlendiriliyor. Bu sayede Ayasofya günümüze kadar ayakta kalmıştır. **Selimiye Camii (Edirne), boyutta büyüklüğü, kudreti & ihtişamı olan; Koca Mimar Sinan'ın "İşte bu benim ustalık eserim.", Fransızların** "Bu muhteşem yapıyı Türklerin yaptırdığını bilmeseydik onu gökten ilahi güçlerin indirdiğini zannederdik.", Japonların ise "Bu muhteşem eser şayet bize ait olsaydı onu camdan fanus ile koruma altına alırdık." dediği camidir, altı zemin-yaylı sistem, minareler demir çemberli. Evvelden lale bahçesiydi, bu yüzden sahibi ters kişi olduğundan ters lale motifini işlemiştir (Mimar Sinan). **9 km uzaktan, Belgrad Ormanı'ndan Konstantiniye/Taksim'e!; Romalılar gibi saraylara aquaduct/su yolları yapıp su getiren ama evine susuz giden ey Koca Sinan! Seni rahmetle anıyoruz. Sen mübareksin. Ruhun şad olsun.**

Neikaia-Nicea/Hierapolis 8. yy.da Arap akınlarına karşı şehrin etrafına surlar inşa edildi.

Hierapolis 12./13. yy'da Stavropolis (İstavroz) Haç kenti adını almış.

Otuzuncu Sultan: 2. Mahmud (1808-1839) - Bursa Ulu Cami Doğu Kapısı

Bu levhaların en değerlisi Sultan 2. Mahmud'un yaptığı & Ulu Cami'ye astırdığı levhadır. İmzası kozalak şeklindedir, cenneti & sonsuzluğu sembolize eder. Kozalak Vatikan'da da kullanılır!

* **Ceviz:** Beyne benzer. Dış yeşil kabuğu **şeriat**, ikinci sert kabuğu **tarikat**, zar kısmı **marifet**, yenilebilir kısmı **hakikattir**. Simetrik, her şeyden iki tane var, beynin arkasındaki epifiz bezi / kutsal kozalak / üçüncü göz, ruhun içinde olduğuna inanılıyor. Horus' un gözü ruh & bedenin birleştiği yer. DMT.

SEPTIMUS SEVERUS (M.S. 200) CENDERE KÖPRÜSÜ / ANTENIUS CARACALLA - GETA

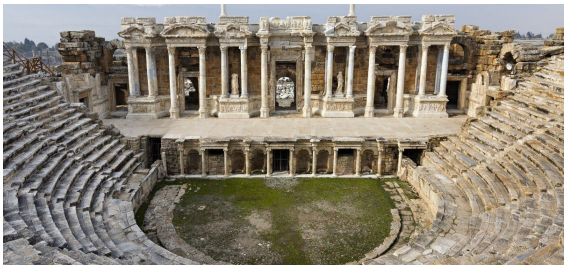
6. MITRIDATES (M.Ö. 120 - M.Ö. 63)
Anadolu'ya gelen Tevcimen Ordusu' nu bütün ailesi ve çocuklarıyla birlikte Efes/Ephesus, Bergama/ Pergamon, Hierapolis' de 80 bin insanı katlettiriyor. Tarihe Ephesus Gecesi olarak geçiyor.

SARDESLİ FLAVIUS ANTİK TİYATROSU, SANAT HER ZAMAN GÜZEL BİR ŞEY, YAŞI & DİNİ YOK.

Hierapolis Amfi Tiyatro: Bundan 2200 sene evvel antik tiyatro İmparator Hadrianus (ilk sakal bırakan) döneminde (117 - 137) inşaa halindedir, Septimus Severus hanedanlığı döneminde (193-235) antik tiyatro 206 yılında tamamlanıp ideal formunu alıyor. İtalyan kazı heyeti büyük bir kadro ile gelip 40 yılda oturma alanı caveaları meydana çıkartıp yıkılmış olan sahneyi tekrar ayağa kaldırıyorlar, 40 yıl sürüyor. O dönem tiyatro üzerinde açılıp kapanan stoa/perdeler vardı. Günümüzde stor buradan gelmektedir. Dönemin aristokrasisi köleleri & minderleriyle gelip cavealara yayılıp zevk-i safa çekiyorlarmış.

Bu müthiş anfi tiyatroyu/collesiumu yapan insanları alkışlayarak onure edelim mi? Ne dersiniz? Alkışı hak etmiyorlar mı? Bu insanları sevgi & saygıyla anıyoruz.

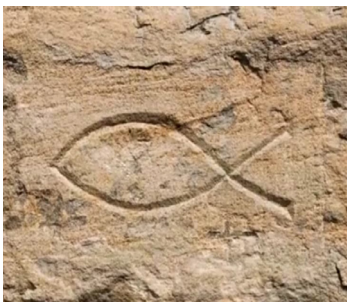
Haydi hep beraber **A L K I Ş .....**

SAINT/ST/AZİZ PHILIPPUS YOLU - 14 KASIM (YUHANNA İNCİLİ)

14 kasım doğu kiliselerinde (denizden hac çıkarma törenleri halen İstanbul' da yapılmaktadır) Aziz Philippus günü kutlanıyor, 5 ekmek 2 balık, ekmeklerin & balıkların çoğatılması, 5 bin kişiye, 12 sepet artıyor, mezarı Hierapolis'tedir. Martyrion; din adına martyrer/şehit edilmiş kişilerin mezarları için yapılmış anıtsal yapılar nekropolis/tümülüs nomisma, 8'gen ölümsüz hayatı & yeniden doğuşu simgeliyor, hacılar aziz Philippus' dan kehanet almak için geceleri 8' gen "Octagon" mezarın köşelerindeki odalarında konaklıyorlardı. Gece uyku sırasında Aziz Philippus' un onları iyileştirdiğine & gelecekten haber alacaklarına inanıyorlardı. Martyrion, ana rahminden günahsız çıkışın sembolüdür, incile göre Hz. İsa ölüp 3 gün sonra dirildikten sonra göğe yükseliyor. Göğe yükselmeden havarilerine "Gidiniz, dinimizi yayınız." diyor. İnançlar/dinler hep aynı, asla değişmiyor, sadece form değişiyor. Kainat sırlarla dolu. Bizim galaksimiz kainatta bir toz zerresi kadar!

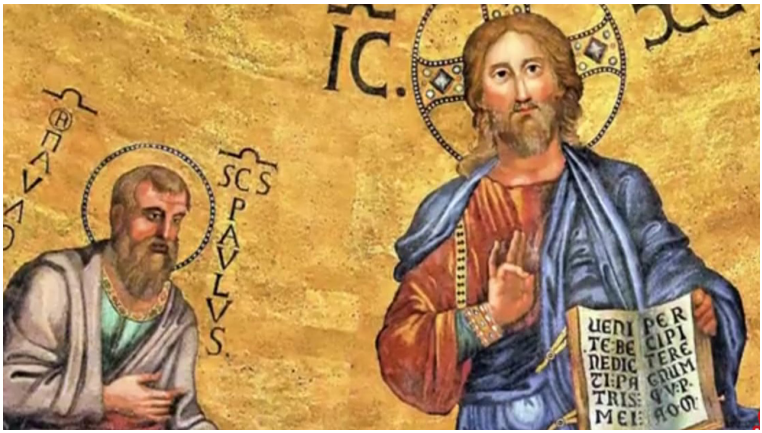
2. Nikaia Konseyi/Konsilium (M.S. 325), İmparator 1**. Konstantinius'**un başkanlığı ile papanın temsilcisi **Cordoba Metropoliti Hasius** asbaşkanlığında Göl Kapı' daki **Muhteşem Senatus Palast**' ta (saray ve bazilika) toplanıyor. İlk Hristiyanlık sembolü olan balıktan stavroza/hac'a karar veriliyor!

SAINT/ST/AZİZ PHILIPPUS YOLU - 14 KASIM

*** Dua**

"Bir olan Tanrı'ya, her şeye gücü yeten Baba'ya,
Görünen ve görünmeyen her şeyin yaratıcısına,
Ve bir olan Efendi İsa-Mesih'e, Tanrı'nın Oğlu,
Yegâne Baba'dan doğan, yani Baba'nın cevherinden olan,
Tanrı'dan Tanrı, nurdan nur, hakiki Tanrı'dan hakiki Tanrı,
Doğurulmuş, imal edilmemiş, Baba ile aynı özden
Gökte ve yerde olan her şeyin kendisiyle olduğu
Biz insanlar için ve bizim kurtuluşumuz için inmiş,
Bedenlenmiş, kendini insan yapmış, ızdırap çekmiş,
Üçüncü gün tekrar dirilmiş, Göklere çıkmış ve
Canlılar ile ölüleri yargılayacak olana,
ve Kutsal Ruh'a inanıyoruz.'

The New Testament

Ephesians	180	Hebrews	204
Philippians	185	James	214
Colossians	188	1 Peter	218
1 Thessalonians	191	2 Peter	222
2 Thessalonians	194	1 John	224
1 Timothy	195	2 John	228
2 Timothy	199	3 John	228
Titus	202	Jude	229
Philemon	203	Revelation	230

Flavius Valerius Aurelius Constantinus Augustus (27 Şubat 272-22 Mayıs 337)
I. Konstantin veya Büyük Konstantin, Hristiyanlığı kabul eden ilk Roma imparatoru
Konstantinopolis kentinin ve Doğu Roma İmparatorluğu'nun kurucusudur.
ABONE OL

CONCILIVM
NICAENVM I

HIERAPOLISLİ ANTIPATROS
AMASYALI STRABON

Septimius Severus - Caracalla - Geta

Septimus Severus (193 - 211)

Antonius Caracalla (198 - 217)

Geta (209 - 211)

* Hocaları Hiearapoisli Antipatros

Caraccalla Hierapolis' de taç giyme töreni yaptırıyor.

21

Hierapolis Kuzey Kapısı - Antik dönem tuvalet kültürü
Hierapolis Latrinası

TOKAI/TOKAT: SIK DİŞİNİ HELASI/KARŞI HELA/TERS HELA/ALLATURCA HELA,
VENI - VIDI - VICI, EUDOKIA ANLATILIYOR.
İPEK YOLU DEVELEER KERVANI (SELÇUKLU DÖNEMİ)

6. Mitridates (M.Ö. 120 - M.Ö. 63)

Anadolu'ya gelen Tevcimen Ordusu'nu Levanten/Latin/İtalyan kökenli insanların bütün ailesi; çocuklarıyla birlikte Hierapolis' de, Pergamon' da, Ephesus' da 80 bin insanı katlettirmiş. Ephesus Gecesi adı veriliyor.

Prokonsül/Roma Valisi Prantinius Hierapolis'e muazzam bir giriş kapısı yaptırıyor. Adı da Prantinius olarak anılıyor.

VEZÜV YANARDAĞI / POMPEI ŞEHRİ (M.S. 78-79)

Flavius Hanedanı: Vespesianus - Titus - Domitianus (Kudüs Jerusalem kutsal tağınağı yıktırıyor, yahudileri sürdürüyor.

Kehanet Tansırı Apollon

(KEÇİBORLU) Kuyucak, Lavanta Köyü, Salda Göyü/Yeşilova:

Göl sürekli kendini yeniliyor. Suyun altı çok berrak, dibinden artezyen su fışkırdığından suyu çok temiz, sodalı, çamurunu alıp götürmek yasak, volkanik patlama ile krater gölü oluşmuş. Derinliği 184 m, çevresi 40 km, dünyanın 5. temiz gölü.

Burdur Pisidia/Lisinia Doğal Yaşam Köyü, Antik Kent Pisidia/Lisinia anlamı "Doğan ve batan güneşin ay ışığı pırıltısı"

Burdur Gölü; yağışlar mevsimlik ve sürekli akarsuları ile yer altından fışkıran artezyen sularıyla besleniyor. Bölgeye uyum sağlamış, Honamlı Keçisi ve Karakıl Keçisi bulunmaktadır.

Gastronomi; yöresel keçi kıymasından köfte ve gözleme.

Lavanta Tarlaları; ilk yer Fransa-Provans bölgesi, yıllarca önce Kuyucak Köyü kurak ve susuz kalınca tarlalar susuz kalmasın diye Fransa' dan getirilip ekilen lavanta fideleri 3000 hektar alana yayılmıştır. Başlangıçta bunlar ot n'olacak denmiş! Isparta güller ve lavantalar diyarında.

ANNUIT
COEPTIS
NOVUS ORDO SECLORUM

18 MART 1915 ANLATIMI (DÜNYADA EŞİ BENZERİ YOK)

YIL 1612-1613 RUSYA KARIŞIK ÇARLIK MÜCADELESİ VERİLİYOR RUSLAR, ALTIN ORDA, TATARLAR/ TARAS BULBA PARALI SİLAHŞÖRLERE İHTİYACI VAR, EN İYİ KILIÇ USTALARI İSPANYOLLAR & TÜRKLER, (THE THREE MUSKETEERS/3 SİLAHŞÖRLER ALL FOR ONE, ONE FOR ALL, HEPİMİZ BİRİMİZ, BİRİMİZ HEPİMİZ İÇİN.)

İSPANYADAN İSPANYOL ADIYLA SİLAHŞÖR GELİYOR & ŞÖHRET OLUYOR, YANINDAKİ YARDIMCISI/KÖLESİ RUS ADI ANDREW ROMANOV (Çar/Tsar)

KÖLELİKTEN USTALIĞA

ANDREW TAHTADAN BİR KILIÇ YAPIYOR USTASI İSPANYOL CENK EDERKEN ONU AYNEN TAKLİT EDEREK BİR KILIÇ USTASI OLUYOR, FAKAT İSPANYOL AĞIR YARALANARAK KAN KAYBINDAN ÖLÜNCE, ANDREW USTASININ BAŞINDA ÜZGÜN ÜZGÜN DÜŞÜNÜRKEN BEYNİNDE ŞİMŞEKLER ÇAKARAK AKLINA ÇILGINCA BİR FİKİR GELİYOR, USTASININ EVRAKLARINI ALARAK, KOSTÜMLERİNİ, KILICINI, MİĞFERİNİ & ATINI DA ALARAK EFSANEVİ İSPANYOL ROLÜNE DEVAM EDEREK ÜNÜNE ÜN KATIYOR. BİR PRENSES İLE DE EVLENEREK İLK ÇAR OLUYOR.

İŞTE 300 YIL BOYUNCA OSMANLININ BAŞINA BELA OLAN ROMANOW'LAR RUSLAR DOĞUDAN KAFKASLARDAN SALDIRIYORLAR, SICAK DENİZLE-

RE İNMEK İÇİN BATIDAN SALDIRIP BOĞAZLARI, İSTANBUL'U İSTERLER.

RUSYA ÇARLIĞINI (TSAR) YÖNETEN 23 EKİM 1924, 1613DEN ŞUBAT RUS DEVRİMİNE BOLŞEVİK EKİM DEVRİMİ 7 KASIM 1917, AMAÇ VILADIMIR LENIN & JULIUS MARTOV ÖNDERLİĞİNDE RUSYA YÖNETİMİNİ ELE GEÇİRİP ÇAR 2.NIKOLAY ROMANOV

AİLESİNİN TAMAMINI KURŞUNA DİZİYORLAR ÇÜNKÜ İNGİLİZLER & FRANSIZLAR BOĞAZLARI GEÇEMEYİNCE RUSLARA SİLAH & GIDA YARDIMI YAPAMIYORLAR. HALK FAKİRLEŞTİĞİ İÇİN AYAKLANIYOR & HALK HAREKATI'NA BAŞLIYORLAR. ÇAR/TSAR 2.NIKOLAY ROMANOV BRITANYA KRALI KUZENİ 5.GEORGE'DAN YARDIM İSTİYOR.

HAYAT ACIMASIZDIR, ÇIKARLAR AKRABALIK BAĞLARINI KOPARTIYOR, ÇÜNKÜ HASTA ADAM DEDİKLERİ OSMANLIYI BİTİRMEK İNGİLİZ & FRANSIZLARIN MÜTTEFİKLERİYLE ARALARINDA GİZLİ ANLAŞMALARI GELİBOLU İÇİN PLANLARI VARDIR.

BOLŞEVİKLER/KOMUNISTLER YÖNETİMİ ELE ALINCA BİZİM NE İŞİMİZ VAR OSMANLI İLE DİYEREK KAFKASLARDAN GERİ ÇEKİLİYORLAR, İLERİDE TÜRKLERE PARA & SİLAH YARDIMI DA YAPIYORLAR.

MUSTAFA KEMAL SOFYA'DA ATEŞE MİLİTER/ASKERİ ATEŞE İKEN 1MART 1914'TE YARBAYLIĞA TERFİ EDİLİYOR, ORDU EVİNİN SALONUNDA KIYAFET BALOSU İÇİN İSTANBUL ASKERİ MÜZEDEN GETİRT-

TİĞİ YENİÇERİ UÇ BEYİ KIYAFETİ İLE SALONA GİRDİĞİNDE ALKIŞ TUFANI KOPUYOR, BALONUN GÖZDESİ OLUP JURİ TARAFINDAN 1.SEÇİLİYOR, BULGAR ÇARI/TAR ÖDÜLÜNÜ VEREREK, ELİNİ SIKARAK KUTLUYOR, O GECE BU EFSANEVİ FOTOĞRAF İSPANYA ELÇİLİĞİNDE ÇEKİLİYOR.

DÜNYADA 35 ÜLKEDE HEYKELİ OLAN, CADDELERE İSİMLERİ KONAN TEK LİDER GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'TÜR, TIME DERGİSİNE KAPAK OLUYOR.PEACE AT HOME, PEACE IN THE WORLD/FRİEDEN İM LANDE, FRİEDEN AUF DER GANZEN WELT / YURTTA SULH, CİHANDA SULH.

YRB.MUSTAFA KEMAL BAŞKOMUTAN VEKİLİ ENVER PAŞADAN GELİBOLU'YA TAYİN İSTEYİNCE İSTEĞİ KABUL EDİLİYOR, BİGALI KÖYÜNE YERLEŞİP, CEMAL PAŞA, ALMAN SUBAYLAR İLE 70

KM. KUZEY, GÜNEY HATTI İLE 10-15 KM.'LİK DERİNLİKTE İSTİŞARE YAPIYORLAR.

BURADA SUNDUĞUM HARİTADA GÖRÜLDÜĞÜ GİBİ ÇANAKKALE SAVAŞI SEDDÜLBAHİR'DEN KİREÇTEYE'YE UZANAN TAM 14 AY 6 GÜN SÜREN 18 MART 1915 GÜNÜ BOĞAZLARDAN BAŞLAYIP ANAFARTALARDA BİTEN VAROLUŞUN SAVAŞIYDI, GÖZE GÖZ DİŞE DİŞ BİR SAVAŞTI.

1914 YILINDA İNGİLİZ HAZİNE BAKANLIĞINCA ÖZEL BASTIRILMIŞ 10 ŞİLİN/ SHILLINGS'LİK BANKNOT ÜZERİNDE 60 GÜMÜŞ KURUŞ İBARESİ VAR HEM İNGİLTERE HEM DE İSTANBUL'DA TEDAVÜLE SÜRÜLECEKTİ, KENDİLERİNDEN ÇOK EMİNDİLER, BU PARALAR BALYALAR HALİNDE GEMİLERE YÜKLENMİŞTİ.18 MART 1915'TE BATIRDIĞIMIZ GEMİLERDEN BOĞAZA SAÇILMIŞLARDI, İŞTE TARİHİ BİR VESİKA..

19 ŞUBAT 1915 SAAT 10:05'TE SEDDÜLBAHİR ÖNLERİNE GELDİLER;

TABYA'LAR/TAHKİMAT'LAR ÖNCEDEN SUSTU-

RULMUŞTU 3 KASIM 1915'TE SEDDÜLBAHİR KALESİ SAVUNMA BATARYALARININ BOMBALANMASI İLE CEPHANELİK PATLIYOR! İLK ŞEHİTLER VERİLİYOR 5 SUBAY,81 MEHMETÇİK ŞEHİT OLUYOR.

8 MART 1915 DENİZ SAVAŞINI KAYBEDEN MÜTTEFİKLER 25 ŞUBAT 1915'TE KARADAN ÇIKARMAYI DENERLER KURU YÜK GEMİSİNİ ERTUĞRUL KOYUNA OTURTARAK SANDALLARI DA İSKELE GİBİ KULLANARAK KIYIYA ÇIKMAK İSTERLERKEN DİK YAMAÇLARIN EN TEPESİNDEN AŞAĞIYA DOĞRU MEHMETÇİKLER ÖYLE BİR YAYLIM ATEŞİ AÇIYORLAR Kİ İNGİLİZ ASKERLERİNİN TAMAMI ÖLDÜRÜLÜYOR.İNGİLİZ KEŞİF UÇAĞININ PİLOTU YUKARIDAN BAKARAK SEDDULBAHİR ÖNÜNDE DENİZ KIPKIRMIZI OLMUŞTUR DİYE RAPOR EDİYOR.KAHRAMAN MEHMETÇİKLERİMİZ BÖYLECE İLK ŞEHİTLERİMİZİN KANINI YERDE BIRAKMIYORLAR.İNGİLİZLER BURADA BAŞARISIZ OLUNCA GELİBOLU YARIMADASI ARIBURNU SAHİLİNDEN ÇIKARAK ALÇI TEPE YÖNÜNDEN TÜRK ORDUSU NU YARARAK BOĞAZLAR TARAFINDAKİ SAHİLE İNİP TÜRKLERE GELECEK OLAN YARDIMLARI ÖNLEMEK İSTİYORLARDI.BU ARADA, LİMAN VON SANDERS İLE MUSTAFA KEMAL DEVREYE GİREREK BU HAREKAT'I PÜSKÜRTÜYOR METREKAREYE 6000 MERMİ DÜŞÜYOR. KAYBEDİLEN/KAZANILAN HER TOPRAK İÇİN TOPRAĞA DÜŞEN ASKER 4200, SİPER SAVAŞLARI İLE SÜNGÜ SAVAŞLARI OLUYOR.

SİPER SAVAŞLARI: M²'YE 6 BİN MERMİ DÜŞÜYOR. KARŞILIKLI SİPERLER ARASINDA MESAFE 8 M. ÖLÜM MUHAKAK,1. SİPERLERDEKİNİNDE MEHMETÇİKLERİN HEPSİ ŞEHİT OLUYOR. 2. SİPERLERDE OLANLAR HIZLA ONLARIN SİPERLERİNE GİRİYOR, ÖLENLERİ GÖRÜYOR, 3-4 DAKİKADA ÖLECEKLERİNİ BİLİYORLARDI. **İŞTE ÇANAKKALE MUHAREBESİNİ KAZANDIRAN BU RUHTU.**

"HİÇBİR KOMUTAN YRB.MUSTAFA KEMAL'DEN BAŞKA BEN SİZE ÖLMEYİ EMREDİYORUM DEMEMİŞTİ"

2 SİPER ARASINDA YARALI OLAN BİR ANZAK ASKERİ İNİM İNİM İNLİYORDU, TÜRK SİPERLERİNDEN İRİ YARI BİR ASKER BEYAZ BAYRAK SALLAYINCA HER İKİ TARAFTAN DA SİLAHLAR SUSUYOR, ŞAŞKIN BAKIŞLAR ARASINDA YARALI ANZAK ASKERİNİ KUCAKLAYIP ANZAK TARAFINA BIRAKIP KENDİ SİPERİNE DÖNÜYOR.İLERİDE SAVAŞ TAN AVUSTRALYA'YA DÖNEN ASKER SAĞ OLARAK LORD CASEY'DİR, AVUSTRALYA GENEL VALİSİ OLUYOR, OLAYI ORADAKİ TÜRK ELÇİLİĞİNE BİLDİREREK MEHMETÇİĞE SAYGI ANITININ YAPILMASINA YAZIŞMALAR İLE SEBEP OLUYOR.

CEVAT PAŞA KARANLIK LİMANDAN DÜŞMAN GEMİLERİNİN MANEVRA YAPARAK GERİ DÖNDÜKLERİNİ FARK ETMİŞTİ.

11 MART 1915: AMİRAL CARDEN'İN YETKİLERİ ARTTIRILDI, UÇAKLARIN ART ARDA KEŞİF YAPARAK TOP ATIŞLARININ YERİNİN TESPİT EDİLMESİ İSTENDİ.

15 MART 1915: AMİRAL CARDEN 14 GÜNDE İSTANBUL'A GELECEKLERİNDEN EMİNDİ,GENERAL HAMİLTON MONDROS'A GELDİ,AMİRAL CARDEN SAĞLIK SORUNLARINDAN DOLAYI GÖREVİNİ AMİRAL DE ROBECK'E TESLİM EDİP LONDRA'YA GERİ DÖNDÜ.AMİRAL DE ROBECK SALDIRI PLANLARI YAPMIŞTI,İŞGALCİ KOALİSYON GÜÇLERİ HER GECE BOĞAZDA DEVRİYE TURLARI ATIYOR TÜRKLERİN BOĞAZDAN ÇIKIP ADALARDAKİ YIĞINAKLARINI VURACAĞI KORKUSUNDAN TEDBİR ALIYOR,IŞILDAKLARLA DENİZİ TARIYOR & MAYIN DÖŞEMEK DAHİL HER TÜRLÜ HAREKETLERİ TAKİP EDİYORLARDI.BOĞAZDA ŞİDDETLİ LODOS VARDI,CEMAL PAŞANIN SORUMLULUĞU BÜYÜKTÜ.

17/18 MART 1915 GECESİ DE AYNI ŞEKİLDE DEVRİYE GÖREVİNİ YAPAN İNGİLİZ BİNBAŞI SAAT 21:30'A KADAR BOĞAZI TARAMIŞ & BOĞAZIN TEMİZLİĞİNE DAİR RAPORUNU VERMİŞTİ.

BU RAPORDAN 5 SAAT SONRA NUSRAT MAYIN GEMİSİ TARİHİN AKIŞINI DEĞİŞTİRECEKTİ.

İNGİLİZ BİNBAŞI NUSRAT'IN BOĞAZIN KARANLIK LİMANINA KUĞU GİBİ SÜZÜLEBİLECEĞİNİ NEREDEN BİLECEKTİKİ, İNGİLİZ YÜZBAŞI 18 MART 1915 FELAKETİNDEN SONRA BU RAPORUN BEDELİNİ KURŞUNA DİZİLEREK ÖDEYECEKTİ.CEVAT PAŞA 17/18 MART'I BAĞLAYAN GECESİ MAYIN GRUBU KUMANDANI BNB.NAZMİ BEY İLE KAPTANI YZB. HAKKI BEY'İ MAKAMINA ÇAĞIRIP ZORLU GÖREVİN DURUMUNU İSTİŞARE ETTİLER, 26 MAYINI KARANLIK LİMAN'A KIYIYA PARALEL OLARAK DÖŞENMESİNE KARAR VERDİLER.YZB.TOPHANELİ HAKKI BEY,BU ÇOK TEHLİKELİ GÖREVİ TEREDDÜT ETMEDEN KABUL ETTİ,BNB.HAFIZ NAZMİ BEY & YZB.HAKKI BEY 54 PERSONELİ İLE AKBAŞ İSKELESİNDEN 26 YERLİ MAYINI NUSRAT MAYIN GEMİSİNE ALDILAR,SABAHA KARŞI SAAT 02:30'DA GECENİN SESSİZ KARANLIĞINDA KARANLIK LİMANDA MAYINLAR DÖŞENMEYE BAŞLANDI,MAYINLAR 150 M. ARAYLA 4-5 M.DERİNDE DURACAK ŞEKİLDE AYARLANIYORDU,GECE İLERLİYOR IŞILDAKLAR YANINCA ÖLÜMÜN SOĞUK NEFESİ GECENİN SERİN & SESSİZ KARANLIĞINDA ENSELERİNDE HİSSEDİLİYORDU.1-2-3 DİYEREK KUTLU MAYINLARI BESMELELER & TEKBİRLERLE BOĞAZA KARANLIK LİMANA BIRAKIYORLARDI.

ÖNCEDEN KALP KRİZİ GEÇİRİP KALP AMELİYATI OLMUŞ OLAN BNB.HAFIZ NAZMİ BEY KALP KRİZİ GEÇİREREK ŞEHİT OLACAKTI.

(ÇANAKKALE'DEKİ NUSRAT MAYIN GEMİSİ REPLİKA'SIDIR ''BİREBİR AYNISI KOPYASI''ORİJİ-

NALİ TARSUS'TADIR.)

YENİLMEZ ARMEDA YENİLİNCE ARŞİVLERİNDE TARİHE GEÇTİ.

CHURCHILL; İŞTE O MAYINLAR Kİ DEVLETİN KADERİNİ DEĞİŞTİRDİ, HASTA DENİLEN HASTA ADAMIN HALA AYAKTA OLDUĞUNU DÜNYAYA GÖSTERDİ.

18 MART'TA DÜNYA KARASULARINDA 5 BİNİN ÜZERİNDE GEMİ HİZMET VERİYORDU,NUSRAT'IN YAPTIĞI BİR YANA 5 BİN GEMİNİN YAPTIĞI BİR YANA SIR WINSTON CHURCHILL TIME GAZETESİ

13 ARALIK 1915'TE İNGİLİZ B-11 DENİZALTISI MESUDİYE ZIRHLISINI BATIRDI: DENİZDE İLK ŞEHİTLER, O DEVİRDE ÇELİK DÜNYA DEDİKLERİ 18-20 KM. MESAFEYE CEHENNEM KUSAN CHURCHIL'LİN BÖBÜRLENE BÖBÜRLENE SIKÇA SÖYLEDİĞİ QUEEN ELİZABETH AMİRAL FORSU TAŞIYORDU.

1.SIRADA: QUEEN ELIZABETH - AGAMEMNUN - LORD NELSON - INFLEXIBLE - PRINCE - TRIUMPH ZIRHLILARI.

2.SIRADA: GAULİED - CHARLEMANGE - BOUVET - SOUFREN - MAJESTİK - SWFTUSURE ZIRHLILARI.

3.SIRADA: WANGEANCE-IRRESITIBLE-ALBION-OCEAN (HAMİDİYE/MECİDİYE TABYASI,

TAHKİMAT, SEYİT ONB.) ZIRHLILARI TAKİP EDİYORDU.

TABİİ Kİ ÖNLERİNDE - YANLARINDA - ARKALARINDA DA 210 ADET MUHTELİF BÜYÜKLÜKTE ZIRHLI KÖMÜR-CEPHANE & PERSONEL TAŞIYAN YARDIMCI GEMİLERDE.

19 ŞUBAT 1915 SAAT 10:15

GNR.HAMİLTON ÖMRÜMDE BU KADAR ÇOK ZIRHLIYI BİR ARADA GÖRMEMİŞTİM DİYE HATIRALARINDA YAZIYORDU.

MAĞDUR İŞGAL DONANMASI TEPELERDEN UÇAK İLE BAKINCA PEK MANZARALI & İHTİŞAMLI DİZİ DİZİ GEMİLERİ İLE BOĞAZIN YÜZEYİNİ ADETA KAPLAMIŞTI, HEM İHTİŞAMLI BİR YÜRÜYÜŞ KOLU SERGİLİYOR & HEMDE İKİ KIYIYADA YAYLIM ATEŞİ YAPARAK İLERLİYORLARDI.

CEVAT PAŞA GELİBOLU'YU TİTİZLİK İLE YÖNETEN BAŞARILI BİR KOMUTANDI, TÜM TABYALARA GEMİLERİN MENZİLE GİRİNCEYE KADAR BEKLEMELERİ EMRİNİ VERDİ.

AVRUPA KAYNIYOR PATLAMAYA HAZIR BİR BOMBA, BİR KIVILCIM BEKLİYOR.SARAYBOSNA'DA AVUSTURYA MACARİSTAN TAHT'ININ VARİSİ ARŞİDÜK FRANZ FERDINAND & EŞİ HOHONBERG DÜŞESİ SOPHIE SIRP GAVRİLO PRENCIP TARAFINDAN SIMITH WESSON TABANCAYLA ÖLDÜRÜYOR.

KIVILCIM BOMBAYI PATLATMIŞ 1. DÜNYA SAVAŞI BAŞLAMIŞTIR.AVUSTURYALILAR DERHAL SIRPLARA SAVAŞ İLAN

EDERLER, ALMANLAR AVUSTURYALILARA SIRPLARLA SAVAŞLAMALARI İÇİN AÇIK ÇEK YAZARLAR.

ALMANYA BELÇİKA'DAN GİREREK FRANSAYI İŞGAL ETMEK İSTİYOR, İNGİLİZLER MÜSAADE ETMEYİNCE, BELÇİKA DA MÜSAADE ETMİYOR. ALMANYA BELÇİKA'YA SAVAŞ İLAN EDİYOR.

(ALMANYA'DA 2.WİLHELM DEUTSCHES REİCH/ALMAN İMPARATORLUĞUNUN BAŞINDAKİ KAİSER/KRAL)

KASTAMONU'DAN POSTAYA VERİLEN ÇANAKKALE TÜRKÜSÜ TÜM DÜNYAYA MAL OLUYOR.

ÇANAKKALE AYNALI ÇARŞI: EVLENME ÇAĞINDAKİ GENÇ KIZLARIN SÜPÜRGELERİNE AYNALAR YAPIŞTIRIP KAPI ÖNLERİNİ UZUNCA SÜPÜRÜRLERKEN GÖRÜCÜLERİNİN GELİP GELMEDİKLERİNİ SÜPÜRGESİNE YAPIŞTIRDIĞI AYNALARDAN İZLİYORLARDI.

GÖMMEDEN MEZARA KOYDULAR BENİ:18 MART 1915PERŞEMBE GÜNÜ OCEAN GEMİSİNDEN RUMELİ MECİDİYE TABYASINA BİR TOP MERMİSİ ATILIYOR TOPLAR 250-500 KG. AĞIRLIĞINDAYDI. TOP YERE DÜŞTÜĞÜNDE DERİN BİR ÇUKUR KAZIYOR ÖLEN MEHMETÇİKLER İLE BİRLİKTE TOP-

RAKLAR HAVAYA YÜKSELİYOR ÖNCE ŞEHİT OLAN MEHMETÇİKLER DÜŞÜYOR ÜZERLERİNE DE TOPRAKLAR DÜŞÜYORDU (OCEAN GEMİSİNDE 38 TOP MERMİSİ VARDI)

ETRAF SİMSİYAH TOZ BULUTUNDAN GÖZ GÖZÜ GÖRMÜYORDU, TOPRAK ALTINDAN TOPÇU NEFERLERİ SEYİT ONBAŞI & NİĞDELİ ALİ ÇIKIYOR. SEYİT ONBAŞI; ALİ ALİ BİZ ÖLDÜK MÜ? NEREDEYİZ? DİYE HAYKIRIYOR, TOZ BULUTU KALKINCA BAKIYORLAR Kİ MAKARALI VİNÇ SİSTEMİ/CHARASKAL KIRILMIŞ

ÇALIŞAMAZ HALE GELMİŞTİ.SEYİT ONBAŞI 215 KG. AĞIRLIĞINDAKİ TOP MERMİSİNİ NİĞDELİ ALİ'NİN YARDIMI İLE SIRTINA ALARAK 5 BASAMAĞI KEMİKLERİ ÇATIRDAYARAK ÇIKIYOR TOPA SÜRÜP ATEŞLİYOR, 1.TOP MERMİSİ OCEAN GEMİSİNDEN UZAKTA DENİZE DÜŞÜYOR 2.SİDE BİRAZ YAKININA DÜŞÜYOR 3.SÜNDE OCEAN GEMİSİNİN BACASINDAN İÇERİ GİRİP MAKİNA DAİRESİNDE PATLIYOR, ORTADAN 2'YE BÖLÜNÜP BATIYOR. DÜNYAYI TÜRKLERE GÖMME HAYALLERİ BİTİYORDU.İNGİLİZ KAYNAKLARI OCEAN ZIRHSIZ OLAN DÜMENİNDEN İSABET ALDIK, NİĞDELİ ALİ'YE GÖRE TOP MERMİSİ OCEAN'IN BACASINDAN İÇERİYE GİRMİŞ CEPHANEYİ DE ATEŞLEMİŞ & KAVUN GİBİ İKİYE YARILARAK SERİN DENİZE GÖMÜLMÜŞTÜ, KENDİ GÖZLERİM İLE GÖRDÜM DİYORDU.

ÖZET/SUMMARY

ÇANAKKALE SAVAŞLARI 19 ŞUBAT 1915'TE BAŞLAMIŞ 8-9 OCAK 1916'DA TÜRK ORDUSUNUN ZAFERİ İLE BİTMİŞTİR.TÜRKLER 287 GÜN SÜREN SAVUNMADA 425 BİN ASKER İLE KATILMIŞ 253 BİN ŞEHİT VERMİŞTİR.

İTİLAF DEVLETLERİ 525 BİN ASKER İLE GELMİŞ 200 BİN İNGİLİZ,48 BİN FRANSIZ, 20 BİN AVUSTRALYALI,10 BİN YENİZELLANDALI,6 BİN HİNTLİ OLMAK ÜZERE 284 BİN ASKERİNİ KAYBETMİŞLERDİR.

10 OCAK 1918'DE SESSİZCE KUTSAL TOPRAKLARI TERK ETTİLER

MACERA USTACA TERTİPLENEN BİR KAÇIŞLA SONA ERDİ EDMOND DELAGE FRANSIZ YAZAR

BALKAN SAVAŞLARINDAN SONRA ÇANAKKALE DE DESTANLAR İLE DOLU YENİ BİR ONUR BELGESİ EKLENİYOR.

ÇANAKKALE BOĞAZINA HAKİM OLMASI JEOPOLİTİK AÇIDAN STRATEJİK BİR ÖNEM TAŞIMIŞTIR, BU YARIM ADAYA OSMANLI'NIN HAKİM OLMASIYLA KANITLANMIŞTIR.

KURTULUŞ SAVAŞINDA ANAFARTALAR-ARIBURNU CEPHESİNDE KAZANDIĞI ZAFER İLE MUSTAFA KEMAL TARİH SAYFASINA ÇIKMIŞ ÜNÜ TÜM DÜNYAYA YAYILMIŞTIR.

CHURCHILL GÖREVİNDEN İSTİFA EDİYOR!

YIL 1920 SAVAŞ 2 YIL 2 AY 2 GÜN SÜRÜYOR YUNAN ORDUSU İLERLİYOR MUSTAFA KEMAL ATATÜRK YUNAN ORDUSUNU SAKARYA NEHRİNİN DOĞUSU NA DOĞRU 75 KM. İLERİYE 150 KM. İLERİYE 150 KM. YANLARA YAYARAK SAVAŞ DOĞATEPE 22 GECE 22 GÜN SÜRÜYOR, DOĞATEPE-BASRİ TEPELERİ MEVZİLERİ-TÜRBE TEPE-KARA TEPEDE DÜŞMANI DURDURUP BÜYÜK TAARRUZU ATATÜRK BAŞLATIYOR **(ATATÜRK SİZ BENİM KABURGA KEMİĞİMİ KIRDINIZ BENDE SİZİN BEL KEMİĞİNİZİ KIRACAĞIM.)**

23 NİSAN 1920 T.C. DEVLETİ KURULDU,23 NİSAN 1923'TE CUMHURİYET İLAN EDİLDİ, DÜZENLİ ORDU İLK ZAFERİ İLE TBMM'DE GÜVEN ARTIYOR.23 NİSAN 1921 TEŞKİLATI ESASİYE KANUNU, İLK ANAYASA EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR İLE T.C. DEVLETİNİN KURULUŞU ANLAMINDADIR.İSMET İNÖNÜ ALBAYLIKTAN GENERALLİĞE YÜKSELDİ, İHTİLAF DEVLETLERİ SEVR/FRANSA DEĞİŞİKLİK YAPMAK İÇİN LONDRA'DA TOPLANDI.

1) METRİS TEPE-1. İNÖNÜ SAVAŞI (İSMET İNÖNÜ-İZZETTİN PAŞA)

2) DUA TEPE/POLATLI-SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ (22 GECE 22 GÜN)

3) ŞENTEPE

4) ESKİŞEHİR-AFYON (YENİLDİK)-KOCATEPE AFYON BÜYÜKTAARRUZ

CEMAL PAŞA 21 TEMMUZ 1922'DE ERMENİSTAN'DA TİFLİS'İN ORTASINDAKİ BÜYÜK PETRO MEYDANINDA ARKADAN KALLEŞÇE VURULARAK ŞEHİT OLUYOR, TALAT PAŞA BERLİN'DE KÖR BİR ERMENİ KURŞUNUYLA ŞEHİT OLUYOR, ENVER PAŞA 4 AĞUSTOS 1922'DE TÜRKİSTAN'IN ÇAĞIN TEPESİNDE BOLŞEVİKLERCE SAVAŞIRKEN ŞEHİT OLUYOR.

11 EKİM 1922 TARİHİNDE ATEŞKES ANTLAŞMASI; MUDANYA İSMET İNÖNÜ & GENERALLER İNGİLİZ HARRINGTON, FRANSIZ CHARPY, İTALYAN MONBELLİ TARAFINDAN İMZALANDIKTAN SONRA TÜRKİYE'NİN TAPUSU İSVİÇRE LOZANDA KESİNLEŞİYOR.AMERİKA'NIN 5.BÜYÜK GAZETESİ NEW YORK DAILY NEWS'TEN KALEMİ KUVVETLİ GENÇ BİR HABERCİ MUDANYA'YA GÖNDERİLİR. BU HABERCİ HABERLERİ DAILY NEWS'TE YAZINCA BÜTÜN AMERİKA OLAYLARI ÖĞRENİYOR. 1928'DE CUBA'YA GİDER & 1960'DA FİDEL CASTRO İLE TANIŞIR.

HAVANA FINCA VİGA'DAKİ EVİNDE ÖMRÜNÜN SONUNA KADAR KİTAPLAR YAZAR.KİTAPLARDAN EN ÜNLÜSÜ; **FOR WHOM THE BELL TOLS**/ ÇANLAR KİMİN İÇİN ÇALIYOR'UN YAZARI ERNEST HAMINGWAY'DİR.

CUBA'YA GİDEN ZİYARETÇİLER MÜZE EVİNİ

ZİYARET ETMEKTEDİRLER.

8 MART 1915 ÇANAKKALE SAVAŞINDAN SONRA, AVUSTRALYA & YENİ ZELANDA'DA ''ÇOCUKLARIMIZ DÜŞMAN TOPRAKLARINDA KALDI, RUHLARI HUZUR BULAMIYOR''ŞEKLİNDE İTİRAZLAR DİLE GELMEYE BAŞLADI.ÇOK SAYIDA ANNE, ART ARDA DİLEKÇELER VEREREK, ÖLÜLERİNİN BULUNMASINI & TOPRAKLARINA GERİ GETİRİLMESİNİ İSTEDİLER.

DOĞAL OLARAK, ÖNCE 1.DÜNYA SAVAŞI, SONRA DA KURTULUŞ SAVAŞI YILLARI BOYUNCA BU İSTEKLERİ DEĞERLENDİRİLEMEDİ.CUMHURİYET İLAN EDİLDİKTEN SONRA, BATI İLE İKİLİ İLİŞKİLER KURULDUKÇA, ANZAK ANNELERİNİN BASKISI ARTTI.

İSTEDİKLERİNİ YERİNE GETİRMEK, FİİLİ OLARAK ÇOK ZOR GÖRÜNÜYORDU.KAYIPLARIN ÇOK BÜYÜK KISMI, DENİZALTILARCA BATIRILAN GEMİLERDE, DENİZDE KAYBOLAN ASKERLERDİ.AYRICA BOMBARDIMANLAR, CESETLERİN SÜREKLİ PARÇALANMAYA DEVAM ETMESİNE NEDEN OL-

MUŞTU.ANCAK BUNLARI ANNELERE SÖYLEMEK MÜMKÜN DEĞİLDİ.BİR AÇMAZA GİRİLMİŞTİ.

TÜRK HÜKÜMETİ, ESKİ İŞGAL GÜÇLERİ YETKİLİLERİNE, CESET ARANMASI & MEZARLIK YAPILMASI KONUSUNDA İMKAN VERDİ.BAZI CESETLER BULUNDU, BİRKAÇ MEZARLIK YAPILDI, ANCAK HUZUR SAĞLANAMADI.

1934 YILINDA,18 MART'TA O ZAMANIN ŞARTLARINDA, NEREDEYSE UZAY YOLCULUĞUNA ÇIKMAK KADAR ZORLUKLARLA, BAZI ANZAC GAZİLERİ & YAKINLARI, KAYIPLARINI ANMAK İÇİN TÖRENE KATILDILAR.

ZAMANIN ÇANAKKALE VALİSİ, BU TÖRENDE YAPACAĞI KONUŞMAYI, ÖNCE ANKARA'YA BİLDİRİP ONAY İSTEDİ.

DIŞ İŞLERİ TARAFINDAN UYGUN BULUNAN METİN, ATATÜRK'E DE DANIŞILDI.ÖZET OLARAK, TÜRKİYE'NİN, İMAN GÜCÜ İLE DÜŞMANLARI HER ZAMAN KOVDUĞU, İŞGALE GELENLERİN DENİZİN DİBİNDE KALDIĞI, BUNDAN SONRA İŞGALE KALKIŞACAKLARA DA BİR DERS OLMASI GEREKTİĞİ ANLATILAN, HAMASİ BİR KONUŞMAYDI.

ATATÜRK, YAZI HAKKINDA HEM DANIŞTI HEM DE DÜŞÜNDÜ.

SÖYLENENLER DOĞRUYDU, GERÇEKTİ.KİMSE DE İTİRAZ EDEMEZDİ. ANCAK HEM ULUSLARARASI NEZAKETE UYGUN DEĞİLDİ HEM DE GELE-

NEKLERİMİZDEKİ ‘’MİSAFİRE DAVRANMA’’ŞEKLİNDEN UZAKTI.

SAVAŞI BİN BİR ZORLUKLA KAZANDIĞIMIZI ZATEN HERKES BİLİYORDU.KAFALARINA KAKMAK, DÜŞMANLIĞI & GERGİNLİĞİ DEVAM ETTİRMEK HİÇ DE ŞIK OLMUYORDU.

GELENLERE İSE, MİSAFİRLİKTEN DAHA ÜST BİR PAYE VERMEK, ÜLKEMİZİ KÜÇÜK DÜŞÜREBİLİR, GÜÇSÜZ, ACİZ GÖSTEREBİLİRDİ.İLİŞKİLERDE NEZAKET & ACİZLİĞİ KARIŞTIRMAMAK, BİR SANATTI.

ATATÜRK, BİZE ALLAH’IN LÜTFU OLARAK HEM SAVAŞI KAZANABİLECEK ZEKAYA HEM DE BARIŞI İLERLETECEK KÜLTÜR & OLGUNLUĞA SAHİPTİ.YAZIYI BİR KENARA KALDIRDI, YENİSİNİ YAZDI, ÇANAKKALE’YE GÖNDERDİ.

“BU MEMLEKETİN TOPRAKLARINDA KANLARINI DÖKEN KAHRAMANLAR!

BURADA, DOST BİR VATANIN TOPRAĞINDASINIZ.HUZUR & SÜKUN İÇİNDE UYUYUNUZ MEHMETÇİKLERLE YAN YANA KOYUN KOYUNASIZ.

UZAK DİYARLARDAN EVLATLARINI HARBE GÖNDEREN ANALAR! GÖZYAŞLARI NIZI DİNDİRİNİZ.EVLATLARINIZ BİZİM BAĞRIMIZDADIR. HUZUR İÇİNDEDİRLER & RAHAT UYUYACAKLARDIR.

ONLAR BU TOPRAKLARDA CANLARINI VERDİKTEN SONRA, ARTIK BİZİM EVLATLARIMIZ OLMUŞLARDIR"

DİNLEYENLERİ ALLAK BULLAK EDEN, GÖZYAŞLARINA BOĞAN BU METİN, YİNE O YILLARIN ŞARTLARINDA, ZAMAN İÇİNDE DUYULUP YAYILDI.ANZAC ANNELERİ, KENDİ ÇOCUKLARINA "KAHRAMAN" DİYEN & EVLAT KABUL EDİP "DOST" OLARAK HİTAP EDEN BU BÜYÜK ALÇAK GÖNÜLLÜLÜK KARŞISINDA ŞAŞIRIP KALDILAR. **VAY BE ATATÜRK BÜYÜK BİR DEHA KOMUTAN / IT IS IT WHAT IT IS/NEYSE O**

SYDNEY ŞEHRİNDE BİR ARAYA GELDİKLERİNDE, MESAJI AĞLAMAKTAN BİR KEREDE HİÇBİRİ OKUYAMADI.YAZI ELDEN ELE GEÇEREK 2 SAAT'TE, 50'DEN FAZLA KEZ OKUNDU, NEREDEYSE GÖZYAŞLARINDAN OKUNAMAZ HALE GELDİ.

DAHA SONRA CEVAP METNİ YAZIP GÖNDERDİLER.

"GELİBOLU TOPRAKLARINDA YİTİRDİĞİMİZ EVLATLARIMIZIN ACISINI ALİCENAP SÖZLERİNİZ HAFİFLETTİ, GÖZYAŞLARIMIZ DİNDİ. BİR ANNE OLARAK BANA BİR GÜZELİM TESELLİ VERDİ.YAVRULARIMIZIN SONSUZ UYKULARINDA HUZUR İÇİNDE DİNLENDİKLERİNDEN HİÇ ŞÜPHEMİZ KALMADI.

MAJESTELERİ KABUL BUYURURLARSA.BİZ-

LER DE SİZE ‘ATA’ DEMEK İSTİYORUZ.ÇÜNKÜ YAVRULARIMIZIN MEZARLARI

BAŞINDA SÖYLEDİĞİNİZ SÖZLER, ANCAK BİR ÖZ BABANIN SÖZLERİ GİBİ YÜCE.EVLATLARIMIZI BİR BABA GİBİ KUCAKLAYAN BÜYÜK ATA’YA BÜTÜN ANNELER ADINA SEVGİ, ŞÜKRAN, SAYIYLA.

- **BİR ANZAK ASKERİNİN ÇANAKKALE SAVAŞI SIRASINDA AİLESİNE YAZDIĞI MEKTUP…**

- ALİSTAIR JOHN TAYLOR

- GELİBOLU 1915

SEVGİLİ & BİR ZAMANLAR MUTLU AİLEM.

GELİBOLU CEHENNEMİNDEN HEPİNİZE MERHABA! BU MEKTUBU SİZE YAZMAK NİYETİNDE DEĞİLDİM.ASLINDA BEN ARTIK KİMSEYLE KONUŞMAK, KİMSENİN YÜZÜNÜ GÖRMEK İSTEDİĞİMDEN DE EMİN DEĞİLİM.HEM SİZ BENİM BURAYA CEHENNEM DEDİĞİME BAKMAYIN BURASI HAKİKATEN GÜZEL BİR YER. ÜZERLERİ TOZ TOPRAKLA ÖRTÜLMEDEN ÖNCE ZEYTİN AĞAÇLARININ BOLLUĞU, SAVAŞA ALDIRMADAN HER YANDA PITIR PITIR AÇAN KIRMIZI GELİNCİKLERİN NEŞESİ, AKŞAMLARI YARIMADA’YI KIZILA BOYAYARAK BATAN GÜNEŞİN İNSANIN İÇİNİ ACITAN GÜZELLİĞİ & BİRDE GELİBOLU BÜLBÜLLERİ. GELİBOLU’DA HALA UN UFAK OLMADAN KALAN

KÜÇÜK BİR RUH PARÇAM MEVCUTSA BUNU BÜLBÜLLER SAĞLAMIŞTIR.EĞER O SIRADA BİR TÜRK ÖLDÜRMÜYOR YADA TÜRKLER TARAFINDAN ÖLDÜRÜLMÜYORSAK,GELİBOLU'NUN MUHTEŞEM GURUBUNU SEYREDİYORUZ.EGE DENİZİ'NİN İÇİNE GÖMÜLEN GÜNEŞİN BİRAZ ÖNCE PASİFİK OKYANUSUNDAN YÜKSELEREK YENİ ZELANDA'DA Kİ ERTESİ GÜNÜ AYDINLATTIĞINI BİLMEK İNSANIN CANINI ACITIYOR.FAKAT BU ACI HİSSİ ÇOK KISA SÜRÜYOR,SONRA YENİDEN KATILAŞIYORUM.ARTIK SAATLERCE

HİÇBİR ŞEY HİSSETMİYOR & DUYMUYORUM. BU ARADA SADECE BAKIYOR, SAKLANIYOR, ATEŞ EDİYOR, SÜNGÜ TAKIYOR, DÜŞMAN ÖLDÜRÜYOR, BİT AYIKLIYOR, YEMEK DİYE VERDİKLERİ KURU BİSKÜVİ, KRAKER, KURU ET PARÇALARINI KEMİRİYOR, ZAMAN OLURSA YATIYOR, ÇOK ENDER OLARAK TA UYUYORUM.BEN ARTIK SADECE BİR ANZAK ASKERİYİM.NE SEVDİĞİM ŞARKILAR, YEMEKLER, KOKULAR NE DE SEVDİĞİM İNSANLAR…BEN ARTIK BİR SAYIYIM.YAŞAYAN BİR SAYI.ÖLÜRSEM O ZAMAN DA BİR SAYI OLACAĞIM.VATAN

UĞRUNA KAHRAMACA ÖLMÜŞ BİR SAYI.KAHRAMANCA & VATAN UĞRUNA! KAHRAMANLIK MI? HADİ YAA.KAHRAMANLIK ZORLA OLMAZ. VATANA GELİNCE…BURASI TÜRKLERİN VATANI & BU SAVAŞ BİZİM SAVAŞIMIZ DEĞİL.BİZLER İNGİLİZLERİNDE SÖYLEDİKLERİ GİBİ SADECE HE-

VESLİ OĞLAN ÇOCUKLARIYIZ.ASIL KAHRAMAN TÜRKLER VATANLARINI KORUMAK İÇİN BİZE KARŞI ÇOK AĞIR ŞARTLAR ALTINDA DİRENİYORLAR & KAHRAMANCA ÖLEN ASIL ONLAR.

GEÇEN HAFTA ÖLÜLERİ GÖMMEK İÇİN KARŞILIKLI ATEŞKES İLAN EDİLDİĞİNDE İLK DEFA TÜRKLERİ YAKINDAN CANLIYKEN GÖRDÜK. TÜRKLER BİZE ANLATILAN CANAVARLARA BENZEMİYORDU.ONLARINDA GÖZLERİNDE ENDİŞE & KEDER OLAN GENÇ İNSANLARDI.ONLARINDA ARKALARINDA BEKLEYEN ÜZÜNTÜLÜ AİLELERİ, YAŞLI ANNE-BABALARI, KARILARI BELKİ DE SEVGİLİLERİ VARDI.ONLAR DA YARALANINCA ACI ÇEKİYOR, ONLAR DA GENCECİK HAYALLERİNİ BIRAKIP ÖLÜYORLAR.TÜRKLER DE İNSANDI.

BANA SİGARA İKRAM EDEN İKİ TÜRK'E BEN DE KONSERVE ET VERDİM, AMA KABUL ETMEDİLER. BU SIĞIR ETİDİR DEDİYSEM DE İNANMADILAR. ASLINDA ANLAMADILAR.O ZAMAN ELLERİMLE KAFAMA BOYNUZ YAPIP ÖKÜZ GİBİ BÖĞÜRDÜM.GÜLDÜLER.BEN DE GÜLDÜM.ORADA SAVAŞ MEYDANINDA ETRAFIMIZ ASKERLERİN CESETLERİYLE DOLUYDU, BİZ DÜŞMANDIK & BİRBİRİMİZE GÜLÜYORDUK. BANA SİGARA İKRAM EDEN TÜRKLERDEN BİRİ SEN NO İNGİLİZ DİYE ŞAŞIRARAK SORDU.BEN İNGİLİZ DEĞİLİM DEDİM.SONRA ELİNİ UZATTI? BEN TÜRK DEDİ. BANA UZATILAN ELİ TUTTUM. ORADA, GELİBOLU'NUN EN KANLI SAVAŞLARININ YAPILDIĞI O

TEPEDE, EL SIKIŞTIK. BEN ARTIK BU ADAMA NASIL DÜŞMAN OLABİLİRDİM? BEN BU ADAMLA NEDEN DÜŞMAN OLMUŞTUMKİ? DÜŞMANIM O ANDA ARTIK ARKADAŞ TÜRK OLMUŞTU.

BEN BU SAVAŞTA ÖLMEYİ REDEDİYORUM.

BU BENİM SAVAŞIM DEĞİL.

FAKAT YAŞAMAK İÇİN DE HİÇ İSTEĞİM KALMADI.

TANRIM GÜNAHLARIMI AFFET.

HEPİNİZİ ÇOK SEVİYORUM.

EBEDİYEN SİZİN OĞLUNUZ.

18 MART 1915/9 OCAK 1916'YA KADAR ÇANAKKALE DENİZ & KARA SAVAŞLARINDA VATAN UĞRUNA ÖLEN BUGÜNLERİ BİZE BIRAKAN ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNİ RAHMET İLE ANIYORUZ, YATTIĞINIZ YERLER NURLA DOLSUN AMİN.

ADNAN MERT
LICENCE NO. 16 - 006441 TURK. - ALI
GSM. / MOB.: + 90. 533. 321 83 28
4 AĞUS./ 1914 / ÇA./ WE.
19 ŞUB./ FEB.1915 8 - 9 OCA. / JAN. 1916
TUR. 425.000 / -253.000 / 525.000 /-200.000 E./-48.000 F./-20.000 A.
- 10.000 N. / -6.000 I = +(-248.000)
18 MA.1915 DENIZ SAV. - 27.000.000
10 OCA./ JAN.1916
500.000
ADM. I. LORD SIR WINSTON CHURCHILL
ADM. JACKY FISHER 74
LORD KITCHENER
ADM.DE'ROBECK
GNR.IAN HAMILTON SIR
GNR.HUNTER WESTON KASAP
GNR. CHARLES MONREO
KAISER WILHELM II.
GNR. OTTO LIMAN VON SANDERS
AEGEAN SEA
EGE DENIZI
75.000
3/D
3/C
Kocadere
3/A
MUSTAFA
KEMAL
ATATÜRK
34
M.P.Ana Dağıtım Merkezi
1/A
Suğanlı Dere
Sahilidere
2/A
N.Z. MAORIPAH
DARDANELLES
ÇANAKKALE BOĞAZI
HELLES
ANATOLIA
25 NISAN / APRIL 1915 - ANZAKLA
INGILIZ'LER & FRANSIZ'LAR ÇIKART
HAREKATI

TERMİNOLOJİ / TERMINOLOGY (A'DAN Z'YE)

TARİHİN, DOĞANIN, KÜLTÜRÜN YERİ ANATOLIA

93 Harbi (1877-1878) (Osmanlı-Rus Harbi dönemi, Osmanlı İmparatorluğunun en büyük felaket dönemidir.): Ayastefanos Antlaşması (Yeşilköy), 93 Harbi [Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878)] sonunda imzalanan barış antlaşmasıdır. 93 Harbi olarak da bilinen (1877-1878) Osmanlı-Rus Savaşı Osmanlı İmparatorluğunun yenilgisiyle sonuçlandı [Otuz dördüncü sultan 2. Abdülhamid (1876-1909) dönemi.]

Abesa: Zerdüştlükte kutsal kitaptı, tevhit dinine aitti. Sonradan değişiklik olmuştur.Acemi (acemali): Osmanlıda ilk kez otomobil kullanan, Sultan Abdülhamid'in arabacısının adıdır. Direksiyon eğitiminde yerleşmiş bir deyimdir.

Acemi-Acemali: 2. Abdülhamid döneminde at arabası sürücüsü. Acemi sözcüğü at arabasından inip Amerika' dan gelen otomobile binildiğinde kullanılmıştır.

Acropolis: Yukarı şehir, uç şehir, en yüksekte tapınak, kutsal yer, kutsal alan.

Afrodit: Aşk & güzellik tanrıçasıdır. Kıbrıslıdır. Köpüklerden doğmuştur.

Ahi evran: Moğol - Selçuklu - Mevlana üçlüsüne karşı bayrak açmıştır. "Eline sahip çık" ifadesindeki "el", "il"dir. Yani Yurt, Vatan'dır. İline vatanına sahip çık demiştir. Hace... "beline sahip çık" ifadesindeki "bel, topraktır..." Toprak Türk milleti için kutsaldır. Toprak bellenirse / işlenirse ürün verir. İşini, toprağını boş bırakma, uğraşından geri kalma, toprarğını işle, toprağına sahip çık demiştir. Hace... "diline sahip çık" ifadesindeki "dil, ağımızın içindeki organ değil, lisandır." Lisanına, güzel Türkçemize sahip çıkın ki Farsça'nın resmi dil olması karşısında dilimiz, lisanımız

kaybolmasın demiştir hace...

Ahit vermek: Çölde esir alınırken öldürmeyeceğine dair verilen söz (Karşılıklı verilir.)

Ak sungur: Kartal cinsi yırtıcı kuş.

Akçe: Gümüş para (Dinar ise dönemin Byzans parasıdır.

Akıncılar: Harbe (cenk, cihat) fetih öncesinde önden giden saldırgan, yalın kılıç öncü birliklerdir. Ani baskın yaparlardı. Alplerin çoğunluğu dervişlerden teşekkül ediyordu. Akın olmadığı zamanlarda dergâhlarda eğitimleri ile meşgul oluyorlardı. (Derviş "kapı eşiği" anlamındadır, "kapı eşiğine basmamak"tır.)

Alangua / Alangisa: Cengiz Han'ın annesidir. Cengiz Han [Dschengis Khan (1162-1227)] "Temoçin" ismiyle doğdu. Moğol kabilelerini buyruğu altında birleştirip tarihin en büyük imparatorluğunu kurdu (1206-1294). Eski Göktürk topraklarında Türk boylarının batıya doğru göçlerini başlatmış & Anadolu'nun Türkleşmesini hızlandırmıştır! Tarihe "en büyük ordu lideri" olarak geçmiştir. Mezarının yeri sırdır, bilinmez! "Vücut sağlığım bozulsa da devletimin düzeni asla bozulmasın. Bütün bedenim acı çekerse çeksin ama ulusum asla dağılıp yok olmasın." demiştir.

Mezarım açıldığında tüm dünyaya felaket yağacak. - Cengiz Han

Alasia: Kıbrıs'ın bilinen en eski adı (Cyprus, Zypern).

Ali Kuşçu: Galileo'dan yaklaşık 200 yıl önce Dünya'nın döndüğünü söylemiş & Ay'ın evrelerini açıklaşmış ilk kaşiftir.

Altın oran: 1,618. Kâbe' de vardır. Arı peteğinde, salyangozda vardır. Mekke dünyanın merkezi, dönüşüm çizgisidir. "Allah yerleri & gökleri yarattığı gün melekleri yarattı." Kâbe' den önce beytülmamur vardı, meleklerin Kâbesi' ydi. Yetmiş bin meleğin girip çıktığı yerdir. Enginden aşkına, maddeden manaya.

Amazonlar: İskitlerden prensesin kurduğu yer. Anadolu' daki savaşçı kadınlar kurmuştur. Ephesus' u da (Efes) Pontuslu, Amazonlu kadınlar kurmuştur. Tanrıça Kybele, Amazon kadınlarının temsilcisidir [Thermedon (Thermessos, Terme Çayı)].

Amira: Osmanlıdaki soylu & nüfuslu Ermeni aileleri.

Anabasis: "On Binler' in Dönüşü", Xenofon (Antik Çağ tarihçisi).

Anatolia: "Güneş' in yolu, güneşin doğudan yükseldiği yer, tanrıça Kybele' nin ellerinin arasından Güneş' in yükseldiği yer veya doğu" anlamındadır. Rum diyarı, Rum iklimidir (Buhara ise Orta Asya' da aynı anlamdadır).

Angora: Ankyra, Ankara, ancor, çapa.

Anka kuşu: Phoenix. Mitolojide ateşin küllerinden doğan efsane kuş.

Antigonia: Neikaia, Nikaia, İznik (eis, nik).

Anzac: Australia, New Zealand, army, corps.

Apachi: Kızılderili (apoçi, PKK' li, Apocu).

Apameia: Montania, Mauntania, Mudanya.

Apollonia: Gölyazı. "Apollonia A.D. Rhyndakos (Kocasu)." (Orhaneli Çayı yakınındaki Apollonia) (Apollon: Işık, güneş, sanat tanrısı).

Apolloma: Aydınlık/Işık & Sanat tanrıçası.

Apostle: Apostel, havari.

Aquaduct: Kemerli su yolu. Roma döneminde su uzun yerlerden, su yollarından pişmiş toprak künkler ile "nympheume"-lere (çeşme) getiriliyordu.

Araf: "Görüşme, buluşma" anlamında. Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın cennetten kovulup dünyaya indirildiği yer. İnsanlık buradan yayılmıştır. Şeytan üç kez Hz. İbrahim'e görünür, Hz. İbrahim de şeytanı taş atarak kovalar. Şeytan taşlama da bu nedenle olur. Koç gönderilir, koçun gönderildiği yere Koç Dağı adı verilir.

Arap: Tersinden okursanız öncelikle "para"nın kimde olduğunu görürsünüz! Sanki Allah şifresini koymuş: Para Arap'ta. Bu nedenle doların sırtı yere gelmez çünkü üzerinde "In God we trust." (Biz Allah'a güveniyoruz.) yazıyor.

Arasta: Çarşı, agora, bedesten, bazaar.

Armagedon: Kıyamet Savaşı.

Artemis & Apollon ikizleri: Zeus & Titan kızı Leto'nun ilişkisinden.

Asklepios: Apollon'un oğlu, sağlık tanrısı.

Astarte: Ay tanrıçası, Artemis.

Ataşe militer: Askerî ateşe.

Ateist: İnanmayan (dinsiz, infidel, kâfir).

Athena: Akıl & zekâ tanrısı Zeus'un kızı.

Atranos: Orhaneli.

Atriumlu evler: Tuğladan, üzerleri ince mermer levhalar ile kaplanarak yapılan yapılar. Romalılar taşları mermerden yaparak ön cephe mimarisine son derece önem verdiler.

Avarız: Osmanlıda Müslüman cemaat & mahallelerden toplanan vergiler. "Haraççızade". [Cizye ise Müslüman olmayan (gayrimüslim) cemaatten alınıyordu] Cizyedar "vergi toplayan"a denir. Devlet Çingeneleri/Romanları da cemaat kabul ettiğinden, komple mahalle olarak ele aldığından onları Müslüman kabul etmiyor, gayrimüslim statüsünde değerlendirip onlardan cizye (haraç vergisi) alıyordu.

Ay Işığı / Moonlight: Osman Gazi'nin atının adı (M.S. 1324).

Ayaklı meyhane: Kızılca şarabın, bele üç tur atılarak sarılan koyun bağırsağının ucuna takılı musluk ile verildiği seyyar meyhane. Şarap, ayaklı meyhanenin sırtındaki uzunca cübbenin iç cebine astığı kadeh ile verilirdi. Mezesi leblebi & üzüm tanesidir. Yemeden önce yumruklarıyla ağızlarının kenarına akmış şarabı hızla temizlerlerdi. Buna da **"yumruk mezesi"** derlerdi. Son Osmanlı döneminde, meyhanelerde keyif ehillerinin gittiği & eski ocakçı zorbaların takıldığı dönemde Kıpti köçekler oynuyordu. Servis yapan yumuşak huylu **"padikar"**lar ile **"pediumu"**lar (ateş oğlanı) vardı.

Ayan: Ahi.

Ayan Gölü: Sapanca.

Ayazma (hagiasma): İncil'de mübarek (kutsal) yer. Kuyu, kaynak, pınar suyunun şifalı olduğuna inanılır. Kutsal su. Vaftiz suyu, zemzem, kutsal sular.

Aynedar: Berber, barbiera, sakalcı.

Bab-ı hümayun: Saltanat kapısı.

Baç: Ertuğrul Gazi döneminde tekfurlara verilen mallar karşılığında alınan para, dinar.

Bahir: Deniz (Bahriyeli: Denizci).

Bar vitzvah: Şeriatın oğlu.

Barista: Kahve uzmanı.

Barok: Rokoko.

Basa: Paşanın çöldeki bedevi aksanı.

Basilika (bazilika): Ortası geniş & yüksek, yanları alçak dikdörtgen yapı, kilise.

Baskak: Moğol vergi memuru.

Başıbozuk: Osmanlıda bir harp (cenk, cihat) çıktığında orduya süvari veya piyade olarak katılan gönüllü asker, savaşçı (maceraperest).

Bazalt: Sodyum karbonat (Beyazlık veren).

Bebrykoslar: Trakya kökenli, Bithy & Tinniler (Bithynia).

Bek: Beyin çöldeki bedevi aksanı.

Berat: Kitabe.

Beyt-ul Makdis: Ağlama duvarı, kutsal mabet (M.Ö. 960-

950, Hz. Süleyman) (Romalılar yakıp yıkmıştır).

Beyt' ül Hikmet: Bilgelik evi.

Biga: İki at ile çekilen araba (Roma).

Bilecik: Belokoma.

Bogomiller: Boşnaklar, Müslüman olan Bosnia Herzegovinalılar (Sarajevo / Saraybosna).

Bolshevik: Çoğunluk. **Menshevik:** Azınlık.

Bostan: Karpuz.

Boukefalos: (Bukefilis: Hırçın & inatçı.) Büyük İskender'in atının adıdır (M.Ö. 323) [Osman Gazi'nin atının adı ise Moonlight'tır (Ay Işığı)].

Bouleuterion: Küçük amfiteatra benzeyen (meclis) toplanma yeri.

Calchedon: Kadıköy, Kalchedonia.

Caldarium: Sıcaklık kısmı. Su buharı geçiyor (hamam).

Camelier: Balkon, çardak.

Candar: Candere, Candarlı.

Candere: Candar.

Cappadocia: Güzel atlar ülkesi (Pers dilinde yağmur ile rüzgârın, tarih ile taşların yazdığı şiir).

Castellium: Kestel.

Castron: Kastron (Ortaçağ kalesi)

Cavea: Oturma yeri (eğimli izleyici tribünleri), "amfiteatr".

Cebehane: Cephane, silah deposu.

Celvetiye: Hayata & hadiselere iştirak etmek & halk içerisinde Hak ile beraber olmak.

Cennet: Heaven, Nirvana, Valhalla.

Ceviz: Beyne benzer. Dış yeşil kabuğu şeriat, ikinci kabuğu tarikat, zar kısmı marifet, yenilebilir kısmı hakikattir. Simetrik, her şeyden iki tane var, beynin arkasındaki epifiz bezi / kutsal kozalak / üçüncü göz, ruhun içinde olduğuna inanılıyor. Horus' un gözü ruh & bedenin birleştiği yer. DMT.

Cibali: İstanbul. Yedinci sultan Fatih Sultan 2. Mehmed 29 Mayıs 1453 Salı günü Konstantiniyye'yi fethettiğinde Bursa (Prusia) subaşı Cebe Ali Bey sur kapısını kırdırıp surlardan içeri girdiğinden halk bu civara Cibali demiştir.

Cihandar: Dünyanın hâkimi, universal, cihanşümul.

Cios: Kius, Gemilik, Gemlik (Kius Limanı: Gemlik Körfezi).

Cizye: Osmanlıda Müslüman olmayan cemaat & mahallelerden toplanan vergiler. Cizyedar, "vergi toplayan" demektir. Devlet Çingeneleri de Romanları da cemaat kabul ettiğinden, komple mahalle olarak ele aldığından onları Müslüman kabul etmeyip gayrimüslim statüsü altında onlardan cizye (haraç vergisi) alıyordu.

Clock: Saat. Almanca "Glocke" kelimesinden gelir. "Çan" demektir.

Collesium/ Colosseum: M.S. 80'de açıldı. Yüz bir gün boyunca oyunlar aralıksız devam etti. Beş bin hayvan kurban edildi. Eski dünyadaki en büyük yapılardan biri. Tam bir mühendislik

harikası. İki bin yıl ayakta kaldı. O dönemde deniz sahneleri için su ile doldurulup gemiler yüzdürülmüştür. O dönem izolasyon iyi yapılmıştır (Horasan harcı, su geçirmez hidrolik sıva). İmp. Vespasianus & onun büyük oğlu İmparator Titus dönemi (79-81). 79'da Pompei'deki Vezüv Yanardağı patlıyor (büyük kıyamet). Column: Säulen, kolon (sütun).

Cusina: Cuisine, mutfak.

Cülusiye: Bahşiş. Şehzadelerin sultan olup tahta ilk çıkışlarında yeniçerilere verdikleri para (ulufe, ata verilen para). Arpa ise yeniçeriye verilen paradır. "Arpan var mı?" sözü buradan gelir.

Çanakkale: Cennet bahçesi (Gelibolu, Kallipolis).

Çaşnigir, çeşnicibaşı: Sultana giden yemekleri mutfakta test edip mühürleyen kişi.

Çay: Türklerin devamlı içtikleri şey (Türkler şerbet, ayran, salep & kahveden sonra çay içmeye başlamışlardır). Türklerin teklif edeceği ilk şey çaydır çünkü Türk çayı barışın sembolüdür. Çayın berraklığı, sıcaklığı ise Türk'ün sıcaklığıdır. Ateş kırmızısı laleler bayrağın; çayın kırmızısı Türk'ün kanının rengidir, Türk'ün ta kendisidir.

Çelebi: "Bilgili, görgülü, terbiyeli, olgun, kibar" demektir (şehzadelere verilen ad).

Çilingir Sofrası: Şilengar / Şölen / Donatan "Moğol kavramı".

Çorum: Çoğurum.

Çuhadar: Ulak (bir nevi istihbarat). Osmanlı Devleti'nde sarayın büyük memurlarından, padişahlara hizmetlerde bulunanlardan birine verilen ad.

Damacana: 18 litrede, Dame de Jean / Camcı Jean'ın karısı.

Dardanelles: Çanakkale Boğazı.

Dardanoslar: Truvalılar (İlyada'da kullanılan tanımlardan birisi).

Dar-ı Küffar: Kâfirlerin (kefere) ülkesi.

Darülaceze: Osmanlıda fakirlere yemek dağıtılan yer.

Depar: Kalkış.

Dergâh: İlim, irfan öğretilen yer.

Diadem: Kafaya takılan yapraklı taç.

Diadoklar: Generaller.

Divan-ı hümayun: Anadolu Selçuklularının devletindeki divan örnek alınarak kuruldu [İlk divan Prusia'da (Prusa) ikinci sultan Orhan Bey (1324-1362) döneminde kurulmuştur. Divan üyeleri padişah, vezir & Prusa kadısı idi. Padişahlar başkanlık yaptığından padişah neredeyse divan orada toplanırdı.] Yedinci sultan Fatih Sultan 2. Mehmed (1444-1446, 1451-1481) döneminde görev veziriazamlara bırakıldı. Sonraki padişahlar da böyle yaptılar. Sultanlar bundan sonra divan toplantılarını "Kasr-ı Adl" adlı pencereden izlediler. Divan-ı hümayun dışında diğer divanlara veziriazam konağında toplanan ikindi, çarşamba & cuma divanları vardı. Veziriazam sefere çıktığı zaman toplanana "sefer divanı", yeniçeri maaşları için toplanana "ulufe divanı", sultanların yabancı elçileri kabulü sırasında toplanana "galebe divanı", olağanüstü hâllerde toplanılan "hayat divanı", at üzerinde de toplanana divana da "at divanı" denilirdi.

Diyar-ı Rum: Anatolia, Anadolu, Rum ili ("güneşin doğduğu yer, doğu" anlamında).

Dolmuş: Taksi alternatifi, her gün aynı rotada (güzergâh) gider. İndibindi yapılan araç. "Tuk-tuk" Doğu'daki dolmuşun adıdır.

Donanma-ı hümayun: Osmanlı donanması.

Donau: Tuna nehri.

Ehliislam: İslam halkı.

El Cezire: Mezopotamya.

Eli Böğründe: SM.Ö. Türk evlerinde çıkıntı üst katların altına yapılan ahşap süslü destek.

Emanetimukaddese: Kutsal emanetler.

Enderun (en derin): Saray üniversitesi. Üstün zekâlı devşirmeler entrikalara başlıyor. Osmanlının sonunun başlangıcı. Entrikalar ile Osmanlının sonu hazırlanıyor. "İç saray" padişahın özel bölümüdür. Enderun saray okulu & harem bölümü bulunur. "Oda" denilen yerde ise devşirme çocuklar acemi ocağına gönderilmeden önce özel bir seçime tabi tutulup burada eğitilirlerdi. (Kapı kulu: Gulam, "yeniçeri". Okul, öğrenim yeri: Mektep. Devşirmeler tam Türk olarak yetişirlerdi. Osmanlıda devşirmeler enderuna asla zorla alınmazlardı, ikna yoluyla alınırlardı.)

Entegralizm: Bütünleşme.

Epigrafi: Taş, kil, metal üzerinde yazılan yazıları araştırma bilimi.

Ermeni pazarı: Pazar yeri.

Eros: Artemis'in oğlu. Hera, Zeus'un karısıdır.

Eski + chéir: Eskişehir.

Etrak: Medeniyetle, kültürle karşılaşmamış toplum.

Evharistiya: Şarap & ekmek ayini.

Evliya Çelebi: İstanbul'da doğdu. 4. Murad dönemi gördüğü rüya üzerine seyahate çıkmıştır. (1611 - ...) Zamanı aşan seyyah, babası Mehmed Zümrü Efendi, sarayın kuyumcusu. Annesi Abaza asıllı bir cariye. Aslen Kütahyalı aile. 51 yıl görevli olarak geziyor. Coğrafi ekonomi, siyasi ve sosyal bilgilerini almıştır. Her yerin yemek kültürünü de almıştır. Farsça, Arapça, Latince, Rumca biliyor. Soyu Hoca Ahmed Yesevi'ye dayanıyor. En son yetmişli yaşlarda 17. yy.' da Mısır'a gittiği biliniyor, mezarı bilinmiyor. 147 yöre gezmiş, seyahatnamesi Türkçe, Seyyah-ı Alem [1611 - ...]

Eyvan: Teras, revak (sütunlu yollar, veranda).

Faccia: Faça.

Fibula: Çengelli iğne (kilitli iğne).

Filedelpia: Philadelphia (Alaşehir), Anatolia. Amerika' daki Philadelphia orijinal değildir, orijinali Ege Bölgesi' ndedir.

Forivnae: Fortvnae (fortuna). Bereket & güzellik tanrıçası.

Fresko: Duvar resmi.

Frigidarium: Soğukluk.

Gedikli: Osmanlıda meyhanelere verilen ad.

..... **genez:** Genli anlamında/Soylu/Soyundan (Örn. Komagenez, Romen Diogenez)

Gerush: Kovulmuş demektir. İspanya›dan kovulan, Ladino dili konuşan Yahudiler. Mayor: Mallorca Adası' ndan gelen Yahudiler.

Gladiator: Bir kütleyi eğlendiren savaşçı esir (Bir Romalı ölürse önce onurunu, sonra her şeyini kaybeder. Ama bir gladiator ölürse acılarını kaybeder & artık o özgürdür!) Anadolu'da (Anatolia), Roma döneminde "colesium"lar (arena) vardı. Titus, babasının zamanında başlanan büyük amfiteatr (colesium, kolezyum) ile son derece gurur duyuyordu. 80 yılında henüz tamamlanmamış yapıda açılış törenleri düzenledi. Yüz gün süren müsrif gösterilerde yüz gladyatör (gladiator) yer aldı, beş bin adet hayvan kurban edildi. Titus 81 yılında, kırk bir yaşında tahminen bir hastalık yüzünden öldü. Colesium: Eski dünyadaki tam bir mühendislik harikası. İki bin yıl ayakta kaldı. M.S. 80'de açıldı, yüz bir gün boyunca oyunlar aralıksız devam etti. Eski dünyadaki en büyük yapılardan biri. Döneminde beden duvarlarına öyle bir su yalıtım sistemi yapılmış ki Colesium'un içi sular ile doldurulup, gemiler yüzdürülüp savaş sahneleri yapılmış. Colesium'un üzerine güneşten korunmak için gölgelik yapan, geri çekilebilir sistemli tenteler (stor, stoa, valerium) yapılmış. Harena (arena) ismi ise colesiumlarda gladiator'ların kanlarının üzerine kanı örtmek için dökülen kumun adıdır. Arena (harena) ismi de buradan geliyor.

Gladius: Kısa Roma kılıcı. Roma'daki Colesium'un inşaatını başlattırdı. 79'da Pompei'deki Vezüv Yanardağı patlıyor (büyük facia).

Gömeç: Eski Türk evlerinde lamba, kitap vs. konulan yer.

Gulash: Gulaş (kul aşı) yeniçeriden gelmektedir. Macar yemeğidir.

Gusülhane: SM.Ö. Türk evlerinde ahşap yüklük; dolapların içinde yıkanmak, abdest almak amacıyla kullanılan; zemini mermer, pis su gideri olan yer.

Günah çıkarma: Hristiyanlıkta kilisedeki kapalı, küçük ka-

binde günahları kafes pencereden papaza anlatarak çıkarmak.

Günah keçisi: Musevilikte günahkâr, sinagoga getirdiği keçinin bir kulağına günahlarını fısıldar. Haham da keçinin öbür kulağından dinler. Sonra haham o günahları keçinin kulağına geri söyleyip keçiyi vahşi doğaya salar. Yırtıcı hayvanlar keçiyi parçalayınca günah vahşi hayvana geçmiş, günahkâr da günahlarından kurtulmuş olur.

Güneş tanrısı: Mitraizm, Mitra, Ra (25 Aralık).

Habib-i Neccar: Hatay' daki ilk cami (633).

Haç, hilal, yıldız: Üç semavi din.

Hadîdülmizaç: Öfkeli.

Hadrianapolis: Edirne.

Halentum: Hititlerde dinsel törenlerde tanrı heykelinin saklandığı oda.

Halvet: Halvetiye tarikatı. Tek kalmak. İnsanın tenhada Hak ile yalnız kalmasıdır (Soyu Hz. Ali' ye dayanır).

Hanikah: Türbe ile cami yakınındaki mescit.

Harem: Saray kadınlarının bulunduğu bölüm [Sultan & şehzade çocuklarını doğurup mischlink (sentez) oluşturdular. Diğerleri de vezir & kapı kullarıyla evlendi.] Padişah, annesi valide sultan & eşleri ile cariyeleri bulunurdu. Özel eğitim görmüş baş kalfa, yönetici harem ağası (hadım ağa) bulunurdu.

Harena: Arena. Colesiumlarda gladiatorların kanlarının üzerine kanı örtmek için dökülen kumun adıdır. Arena ismi buradan gelir.

Hasbihâl etmek: Konuşmak.

Haşhaşîler: Siyasi teröristler, Alamut/Elamut, Şeyh ün Cebel Dağın şeyhi Hasan Sabbah; Orta Doğu'ya, Selçuklu'ya, Batıya 200 yıl korku & dehşet saçtılar. (Kazvin/İran Tarhan' ın 165 km. kuzey batısı, Hazar Denizi güneyinde Elbruz Dağları Alamut Kalesi (2000 m), kartal yuvası **"kartalın öğretisi".** Alamut Nehri'nin dar boğazından kaleye ulaşılıyordu.) Sofu; Dahi/Fedai anlamındadır. "Hiçbir şey doğru değildir, her şeye izin verilmiştir. - Hasan Sabbah". İsmailliler: Hasan Sabbah'ın sapkın tarikatı (... - 1124).

Havadis: Haber.

Hayat: Taşlık. SM.Ö. Türk evlerinin giriş kısmı.

Hellenistik Dönem: Büyük İskender & sonrası.

Hellennofil: Yunan Sevici.

Helles: Seddülbahir.

Hemdert: Tanımadıklarıyla hemen muhabbete giren kadınlar, muhabbetçi kadın.

Hendese: Geometri, deprem bilimi.

Herakles: Herkül (Herakleios, Herakleıus) Tanrı Zeus & ölümlü Alkmene' nin oğludur.

Hilat: Siyah hilat (kaftan). Sultan tarafından kime giydirilirse fermanı idam olan kişi.

Hiyeroglif: Kutsal oymalar anlamına gelir. Bir hiyeroglif bir sesin, bir fikrin ya da bütün bir sözcüğün yerini tutabilir. Mısır hiyeroglifleri hem sağdan sola hem de soldan sağa okunabilir. Hangi yöne doğru okunacağını bulmanın ilginç bir yöntemi vardır: Hayvanların & kuşların yüzleri ne yöne bakıyorsa hiyeroglif

de o yönde okunur.

Horasan: Işığın olduğu yer.

Horasan harcı: Kemer, tonoz & kubbe gibi yüksek mimari formlarda kullanılan sönmüş kireç, kaolin (Granit kili, beyaz volkanik toz. İznik çinilerinde de kullanılır. Sertleştiricidir. Çin' de yöre (şehir) adıdır). Kömür tozu, kırmızı tuğla tozu karışımlı harç (En son kullanılacak kadar alınır.) çimento ile karıştırılıp acele sıvanır. Çünkü çimento olduğundan harç sertleşiyor. Önce yanmasın diye yıkanır, kuruyunca da tel fırça ile temizlenir.Izgara plan: Caddeler, sokaklar planlı & dik şekilde kesişir. Hippodamik, menfezli yapı. Örneğin Roma, İznik (Nikea) ızgara planlıdır.

İbn-i Batuta: Orta Çağın en büyük seyyahı ve Rıhlet-ü İbn Battûta diye bilinen seyahatnâmenin yazarıdır. Mensubu olduğu Levâte kabilesi Berberî asıllı olup Berka'dan Tanca'ya göçmüşlerdir. Maliki mezhebine mensuptur. İbn-i Batuta, 1325'te Mekke'ye hacca giden zengin, Faslı bir Müslümandı.

İcazet: El verme.

Ikonia: Konya (Ikonion, Kawania, Iconium, Kuuniye, Konia).

İnegöl: Angelokoma/İnegöle (Angel D Kômé).

İsraliyat: İsrail-i rivayet (İsrailoğullarının kutsal kitaplarındaki olayların anlatımı).

İt Burnu: Uludere, Eskişehir.

Kadırga: Kürek çekme gücüyle esirlerin (forsa) seyrettirdiği tekneler.

Kâfir: Kefere. Hristiyan, başka dine mensup olan.

Kalchedonia: Kadıköy (körler ülkesi).

Kallavi: Büyük kavuk. Gastronomide büyük fincanlara "kallavi" denir. "Büyük" anlamındadır.

Kalyon: Yelken gücüyle seyreden tekneler.

Kandil: Kanlıdil, kandırandil.

Kapı kulu: Gulam, kul, köle. Devşirme hizmeti, kullar, Osmanlının siyaset arenasının parçaları, elit tabaka. Fikirler Doğu ile Batı arasında akıp altın çağı oluşturdular. Kuloğlu ise babadan oğula geçen yeniçeri. Ulufe yeniçeri maaşıdır. 1826'da Sultan 2. Mahmud yeniçeri ocağını topa tutturarak lavetti. Nizâm-ı Cedîd ordusunu kurdu.

Karahanlılar: İlk müslüman olan Türkler. Hakanı Saltuk Buğra Han'ın müslüman olduğu tarih 940 yılıdır, Osman bin Talha ise 640 yılında müslüman olmuş ilk Türk'dür.

Karat: İbranice keçi boynuzu çekirdeğidir. Özgül ağırlığı & yoğunluğu aynı olan çekirdekler olduklarından kuyumculukta bir karat, bir keçi boynuzu çekirdeğine eşittir (Beş çekirdek bir gramdır).

Karun Kaniş: Asur ticaret merkezi.

Karya bölgesi: Halikarnasos.

Kavut: Leblebi tozu, öğütülmüş leblebi.

Kayı: Dağdan inen sel, çığ (Kayılar dağdan sel gibi geldiler, batıya doğru akan nehir oldular).

Kazan kaldırma: Ocak kazanlarını meydana çıkarma. Yeniçeri isyanı.

Kazazlık: İpekçilik mesleği.

Keçel Memed: Keloğlan (Keçel: Kel).

Kefere: Zimmi, yabancı, auslender, başka dinden (kâfir).

Kelam: Söz.

Keltler: Galatlar.

Kemankeş: Arap & Byzans tarihlerinde "kirişci" veya "kiri" olarak lakap verilmiştir. Okçudurlar (zihgir).

Keramet: İkram edilen şey, doğaüstü olay.

Kılıç üşürmek: Kılıç ile lime lime keserek sokakta infaz etmek.

Kıpti: Mısırlı Hristiyanlar.

Kırklareli: Kırk kilise.

Kıyamet-i surra: Küçük kıyamet.

Kipa: Başlık (Musevilerde).

Kirmasti: Mustafakemalpaşa (ilçe).

Kirpisaçak: Osmanlıda mimari terim.

Kirte: Alçı tepe.

Kisve: Kâbe-i Muazzama'ya örtülen örtü. Toplam dört parçadan oluşur. Örtüye 125 kg altın, 25 kg gümüş sicim nakışlanır, ancak bir yılda tamamlanır. Yılda iki adet hazırlanır. Diğeri yedektir, olağanüstü durumlar için saklanır.

Kitap: Library (liberio). "Özgürlük" demektir.

Klipto agora: Gizli çarşı (kapalı çarşı).

Koios: Phoibe' nin kızı llto' dur (Leto).

Kolluk yeniçeriler: Gece asayişinden sorumlu gece nöbetçisi (şimdiki karakol) [Otuzuncu sultan 2. Mahmud (1808-1939].

Kolonize: Helikare (Nicea' nın ilk adı). Helikare, Antigonia, Neikaia, Nikaia, Nicea, İznik (nik izleri).

Kolonya: Colonia, Kölnisch Wasser, Köln suyu.

Komagene: Herkesin evi.

Komminion: Pazar Ayini/Ekmek Şarap Ayini

Konstantiniyye: Konstantinopolis, Constantinople, Konstanbol-is, Stanbol, İstanbul.

Koşer: Koscher (din kurallarına göre hazırlanan yemek).

Kozalak: Cenneti & sonsuzluğu sembolize eder! Bursa Ulu Cami' de, Kâbe' nin kapı örtüsünün üstündeki Sultan 2. Mahmud' un imzasında vardır. Vatikan' da da kullanılır!

Kuadrıga: Dört at ile çekilen araba (Roma). (**Biga**: Bir at ile çekilen araba).

Kur' an-ı Kerim: Koran, Quran, Mushaf, Kerim, The Holy Koran.

Kurangulez: SM.Ö. Türk evlerinin önündeki odunluk kapağı.

Kuro: Başsız heykel (Argodaki kıro buradan gelmektedir). Heykeller alçı taşından yapılıyor. Özelliği suyun içinde çözülmesidir.

Kusva: Hz. Muhammed' in devesinin adı.

Külliye: Hepsi bir arada eserler.

Kümbet: Selçukluda türbeye denir (Dom, dome, cupola).

Künde: Parça.

Kündekâri: Parça sanatı demektir. Tutkal & çivi kullanmadan birbirine geçme kakma ahşap sanatı.

Kürsü: Vaaz kürsüsü (Camilerdedir. Kiliselerdeki "ambon"-dur).

Kürt: Tersinden okuyunuz! Sorunun şifresi kelimenin içindedir: Türk.

Kybele: Cubaba (Hitit' lerde)

Ladino: Yahudi İspanyolcası (Sefarad Yahudileri).

Latife: Hikâye, fıkra.

Latrina: Latrin, tuvalet, WC, genel lavabo, hacet, hela, ayakyolu.

Lebiderya: Deryanın dudağında, tam deniz üzerinde.

Leşker: Asker.

Levanten: Anadolu' da yaşayan İtalyan & Fransızlar (Rumlar hariç), iki vatanlı insanlar.

Levent: Denizci, korsan, öncü birlik. Osmanlıya dost olmayan ülkelere karşı gönüllü savaşan denizci.

Logos: Sonsuz söz, evrendeki her şeyin birbirine uyumlu olması.

Mahfil: Cami içindeki sütunların üzerine oturtulmuş yüksek mekân (hünkâr mahfili, müezzin mahfili), balkon, balcony.

Mahya: İki minare arasına sürülen ışıklı yazı & şekiller. Gökyüzüne sürülen gerdanlık. İhya etmek, hakkını vermek demektir. İki minare veya kubbede aydınlatma, aydınlanma! Karanlık, uzun gecelerin aydınlığıdır yani Konstantiniyye'nin Türk olduğunu dünyaya ilan etmedir (Konstantiniyye işgal altında iken bile mahyalar yanmıştır. İki minare arasındaki karanlık boşluğa yazı yazma sanatıdır). Döneminde elektrik olmadığından yağmur altında bile sönmeyen kandillerle süslenmiştir. Bu gelenek dört yüzyıldan beri Konstantiniyye'ye aittir. Bu güzellik o dönem kiliselerde & sinagoglarda dahi yoktu. Gökyüzüne asılan aydınlık sanatı. Düşünün: Konstantiniyye'de bütün ışıklar sönmüş, yalnız mahyalar yanıyor. O dönem yağ kandilleri & meşaleler ile yanıyordu. Hatlar estetikli, tasarım ise yağmur yağsa bile sönmezdi. Kısacası mahya gökyüzüne asılan gerdanlık, ışıklar ile yazılan ilahi mesaj, gökyüzünden yıldızları toplayıp minareler arasına dizme sanatıdır. Gökyüzüne çizilen resimdir vesselam. Batı'nın Noel (Christmas) ışıkları varsa Doğu'nun da mahya ışıkları vardır. Bu gelenek hangi medeniyette var ki?

Mahyacı: Mahyaları hazırlayan usta, zanaatkâr.

Mansıo: "Roma Döneminde resmi konuk evi".

Mantenuta: Kapatma, metres, montinate (manita).

Martyrer: Martır, şehit.

Mâverâünnehir: Nehrin ötesi veya Amuderya Nehri'nin ötesi (Kayılar doğudan sel gibi geldiler, batıya doğru akan nehir oldular).

Maydos: Eceabat.

Mayor: Mallorca Adası'ndan gelen Yahudiler (Gerush "kovulmuş" demektir). İspanya'dan gelen, Ladino dili konuşan Yahudiler.

Medium: Kam, remmal, falcı (Remil atmak: Fal bakmak).

Mehmetçik: Peygamber adı, asker, Mehmed.

Meluncanlar: Osmanlı esirleri. Amerika' da yaşıyorlar. Kızılderililere karışmışlardır.

Memûrîn-i hafiye: Gizli görevler, jurnal, şimdiki MİT.

Menora: Yedi veya dokuz kollu şamdan.

Mermer: Marmor. Adı Marmara Denizi' nden gelir. İçinden Romalılar mermer çıkarıp işlemişlerdir. (Propontus, Marmara Denizi)

Mermerşahi: Tülbent, bardak silmek için kullanılan toz bırakmayan bez (peşkir).

Mevlâna: Efendimiz, veli, evliya.

"Come, come again, whoever you are, come!" "Wer auch immer du bist, komm wieder!"

Meyyal: Meyilli.

Mezuza: Kapı girişinin sağ eşiğindeki koruyucu dua (Musevilikte).

Mihaliç: Karacabey.

Mil taşı: Şehirler arası mesafeleri ölçmeye yarayan, Romalılar tarafından konulmuş mermer taş.

Milyon taşı: Dünyanın merkezini temsil ediyor. Mermerdendir. İmparator 1. Konstantin tarafından konulmuştur. Yerebatan Sarayı' nın (İstanbul), Osmanlıdan kalan su terazisinin yanındadır. Aynısı Roma' da da vardır.

Minber: Camide hatibin (hoca) hutbe okumasına mahsus kürsü. Arapça "yüksek olmak" anlamındaki "nebr" kökünden gelir. Cuma veya bayram hutbeleri okunmak üzere çıkılan merdivenli mihrabın sağ tarafında bulunan yapıdır.

Miralay: Albay.

Mischlink: Mişlink. Yarı kan, kırma, melez.

Misvak: Erak ağacının dalının düzgün ucundan 2 cm kabuk soyulur, uç suda birkaç saat bırakılır. Sonra ucu ezilince fırça gibi açılır.

Molla (mele): Medrese görmüş itibar sahibi.

Monk: Rahip, mönch (bischoff, priester, keşiş).

Monoteism: Tek tanrılı din. (Ateizm inançsızlık, paganizm çok tanrılı inançtır).

Muhteris: İhtiraslı.

Mukarnas: Niş, mihrap, apsis, gömeç, bima (Tevrat tomarlarının saklandığı kısım).

Muşabak: Cumba, uzun pencerelerin önündeki ahşap kafesler.

Mübadele: Takas dönemi.

Myra: Demre. Noel (Santa) Baba'nın (Aziz Klaus) memleketi.

Myrelia: Apemeia, Montania, Montagnac, Mudanya.

Nakşibendi: Soyu Hz. Ebu Bekir'e dayanır.

Narteks: Ana giriş, bab-ı hümayun, kilise bölümleri.

NATO: 1949 yılında kuruldu, Türkiye 1950 yılında üye oldu.

Nekropol: Eski mezarlık.

Nekropolis: Ölüler şehri.

Nepotism: Yeğencilik. Papalıkta yeğen kayırmak.

Nikaia: Sangarios (Sakarya) Irmağı ile tanrıça Kybele'nin kızı.

Nikomedia: İzmit (Kocaeli).

Niş: Heykellerin durduğu yer.

Nizâm-ı Cedîd/Yeni Nizam: Yeni tip askerler. Modern, yeni model ordu (Sultan 3. Ahmed & 2. Mahmud dönemi).

Noel: Christmas (Weihnachten, milat, sıfır, 0 günü) (Hz. İsa'nın doğuşu).

Nota bene: Noter. İlk not tutan. Tapınak Şövalyelerinin kuruluşunun bankacılık başlangıcı. Banca note: Banknot.

Nympheume: Çeşme. 2-3 katlı, son derece görkemli yapılar.

Nypheum: Anıtsal çeşmeler.

Obsidien: Volkan camı.

Ocaklılar: Yeniçeriler.

Odeon: Bouleuterion. Müzik yapılan, antik tiyatroya benzeyen yer.

Oğuz: Kutlu kabileler.

Ohallah: İnşallah anlamındadır. İspanyolcaya geçmiştir. Endülüs'ten kaçan Müslümanların Osmanlı pasaportu ile Latin Amerika'ya göç edip yerleşmeleriyle "inşallah" zamanla "Ohal-

lah"a dönüşmüştür ("Hay Allah' a" da benziyor).

Ok & yay: Arrow & bow (**Bow:** yay, **arrow:** ok, gez, yelek, çubuk, temren).

Olympium: Prusia, Prusa, Boursa.

Oppidum: Kutsal alan, Istrancalardaki gizli hazine, yalan kale üzerine kurulan ahşap konstrüksiyon (construction) kale. Savaşçı adamların oturdukları, faaliyet gösterdikleri alandır. Bu adamlar özerktirler.

Orta oyunu: Pişekâr, kavuklu (Sırasıyla İsmail Dümbüllü, Münir Özkul, Ferhan Şensoy, Rasim Öztekin & Şevket Çoruh).

Osmanist: Osmanlı uzmanı.

Osmanlı: Son medeniyet. Onlar olmasaydı Avrupa tarihi yeniden yazılırdı.

Osmanlıda ulaştırma: Kâtip odası, landen, koçu, kupa anlamlarındadır.

Paçoz: Hırpani, düşmüş kadın. Toplumun değerlerini muhafaza etmeden yaptığı işi ucuz yapan, sallapati, paspal.

Padroã: Kâşiflerin diktiği stavroz, direk (Bartolomeu Dias).

Palanka: Kale dışında yapılan küçük yapı, mini kale.

Panathenaia: Şenlikler.

Para: Şifresi içinde gizlidir. Tersinden okuyunuz & paranın kimde olduğunu görünüz! (Arap)

Paraklit: Hz. Muhammed' in İncil' de geçen adı.

Paskalya: Fingten (Hz. İsa' nın dirilişinin kutlanışı).

Pataros: Patara. Apollo'nun oğlu.

Payanda: Destekleme sistemi, istinat duvarı.

Pedofil: Sübyancı.

Pelekanon: Hünkâr Çayırı, Çayırova, Gebze (Yedinci sultan Fatih Sultan Mehmed'in şüpheli bir şekilde vefat ettiği yer). Orhan Gazi'nin Byzans İmp. Andranikos'u yendiği yer.

Peleponnesos Savaşları: Atinalılar & Spartalılar arasında yirmi yedi yıl süren savaş (Yazarı Thykidides'tir).

Penta: Amazonlulara ait ½ daire balta. [İskitli prensesin kurduğu kadınlar topluluğu (savaşçılar, Amazonlar) Anadolu'da (Anatolia) yaşamıştır.] (Thermedon, Terme Çayı!)

Pergamon: Bergama.

Peristyl: Greek (Helenistik) evi. Sütunludur, merkezi avluludur.

Petrol: Neft (sıvı yağ). Latincede "taş" anlamına gelen petra ile yağ anlamına gelen "oleum"dan oluşan kelimedir. Suda erimeyen birçok hidrokarbonat ile azot, kükürt & metalik elementler ihtiva eder. Evliya Çelebi seyahatnamesinde petrolden neft yağı, sıvı yağ olarak bahseder.

Peygamber: Prophet (Havari: apostel, apostle).

Philippolis: Plovdiv (Filibe).

Pinyonium: Kutsal mağara.

Piştov (pistol): Çakmakla çakılan tabanca. İçine namludan barut dolduruluyor, misket kurşunu konup ateşleniyor.

Podium: Podyum. Yüksek bir basamakla giriş. Roma tapı-

nakları mutlaka basamaklarla çıkıldıktan sonra yüksek bir alan, podyum üzerine yapılmalıdır. Etrüsk & Greek karışımı Roma mimarisidir. Semerdam çatılı priz & alınlıklıdır.

Propontis: Marmara Denizi (marmor, mermer).

Prytaneion: Resmî daire.

Puşide-i siyah: Meclis kürsüsüne konan siyah örtü.

Raggione: Racon.

Remmal: Falcı, fal açıp gelecekten haber veren (Remil çekmek, fal bakmak, remil atmak).

Revak: Eyvan (sütunlu yol).

Roma Hamamı: Frigidarium - Tepidarium - Kalderium / Antik hamamda Soğukluk - Ilıklık - Sıcaklık.

Roş Aşana / Ribât: Yahudilikte yılbaşı bayramı.

Sadaka taşı: Osmanlı dönemi camilerinin beden duvarlarının bir köşe bölümünde bulunan, ortasında büyük bir delik olan içi oyuk mermer taş (Zenginler ihtiyacı olanlara para & yiyecek koyarlardı).

Sadrazam: Selçukluda büyük & baş anlamındaki "sadaret"-ten gelir. Devletin en yüksek rütbelisi, birinci derecede demektir. Sultanlar sefere çıkmadığında "serdar-ı ekrem" (başkumandan) sıfatıyla orduyu sadrazamlar idare ederdi. Veziriazam olarak bilinir. "Başbakan" anlamındadır. Osmanlının kuruluş aşamasında "vezir" denirdi.

Safran: Asfar, za' feran, safranum, saffron, zafferano, azafran. Arapçada "sarı renk".

Sahabe: Eshab-ı Kiram [e-shab- (shab-e)]. Arapça "sohbet" kelimesinden gelir. Peygamber efendimizi görmüş, ona inanmış yüksek kişilerdir (Sağ iken cennet ile müjdelenmişlerdir).

Salam: Salamis. Kıbrıs'ta yapılmış menü. Et parçaları & kuru yemişlerin domuz derisine veya bağırsağına doldurulup kurutulmasıyla yapılırdı. Şimdiki salam, zamanın en eski menüsü.

Salymbria: Silivri.

Sancak-ı Şerif'i çıkarmak: Cihat (savaş) ilan etmek.

Sanduka: Sarpaganus, lahit.

Sangarios: Sakarya.

Sardis: Sart (Manisa yakını).

Satanus: Şeytan'ın Latincesi.

Seferiye kabı: Sefer tası.

Selanik: Tshelaniki. Büyük İskender'in kız kardeşi.

Selefkos: Silifke.

Semah: Semazen Mevlevilerin geliştirdiği "zikir" şeklidir. Kendinden geçerek çarkıfelek gibi dönmek, bütün hücreleri (yetmiş beş milyon) terk edip Allah ile buluşmaktır.

Ser (baş): Serçe (küçükbaş).

Seraskerlik Dairesi: Savunma Bakanlığı.

Serdengeçti: Dalkılıç (ölüm fedaileri, çılgın Türkler).

Serender: Erzak kulübesi.

Servatius: Servis yapan, garson (Roma dönemindeki esir

hizmetli).

Sezar: Caesar (kezar, kaizer) (Kaiserschnitt: Sezaryen).

Sicilya: Cicily.

Siesta: Sıcak yaz ayları yaşayan Akdeniz ülkelerinin alışkanlığı. Saat 12.00-14.00 arasında verilen iş paydosu (Türkiye de bir Akdeniz ülkesi değil mi? Bu alışkanlık bizde de uygulansa iyi olmaz mıydı?)

Silye: Kumyaka.

Sinkiang: Sincan. Arapçada "yeni fethedilmiş ülke".

Skenner: Sahne arkasındaki duvar yapı (Roma dönemi).

SMÖ: Sivil Mimarlık Örneği. Tescilli kültür varlığı. Eski eser yapılar (Rölöve: Mevcut yapının belgelenmesi).

Smyrna: İzmir.

Sosyoloji: Grup içi davranışları inceleyen dal. Bireylerin davranışlarını inceler. Kurucusu Auguste Comte.

SPA: "Selus per aquam" anlamındadır. SPA manada sağlık, zindelik, estetik & güzelliği suyun iyileştirici gücüyle geri kazanmaktır. Geçmişi Roma İmparatorluğuna kadar uzanır.

Sparta: Isparta.

Stoa, stor (Collesium'da): Üstü kapatılan (Latince "porticus", Hellence "stoa").

Sur: Kale duvarı. Birinci uzun surlar Diyarbakır'dadır (~9000 yıllık). Konstantinopolis/Byzans surları ikinci uzun surlardır. Son yapımı M.S. 408'den sonradır, uzunluğu 22 km'dir. İznik/Nicea surları yaklaşık 5 km'dir, üçüncü uzun surlardır.

Surre emini: Name-i hümayun. Padişaha ait defterleri tutan emin kişi. Tuğra çekilmiş değerli sandıkları emanet alıp istenen yere götüren emanetçi, emin kişi, emini.

Synagogue: Sinagog, havra, topluluk. Musevi ibadethanesi (cemaat, camia, cem olmak, toplanmak) [Kilise (ekklesia): Topluluk.]

Şahi: Büyük Osmanlı topları. Macar topçu urban ustanın Byzans'ın (Konstantiniyye) fethi (1453) için döktüğü, içinde insan dolaşan, on iki karışlık top. Artık kaleler, surlar, hisarlar dönemi bitmişti. Bundan böyle hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Bu böyle biline.

Şarap meftunu: Alkolik, narkozlu.

Şarap & ekmek ayini: Evharistiya.

Şecere-i Osmaniye: Osmanlı sicili.

Şefaat: Allah'a dua edip cennete girmek içindir. En büyük şefaat yetkisi Peygamber Efendimize & sahabelere aittir. Hz. Âdem'den sahabelere kadar "Benim ümmetim başka ümmete benzemez, ben ümmetimi abdest izinden tanırım." demiştir. Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimse ile Allah arasında peygamberin (prophet) yaptığı aracılık ["Şefâati li ehli'l-kebâiri min ümmetî." (Benim şefaatim ümmetimden büyük günah işleyenleredir.)]

Şehid-i muhakkak: Savaşta şehit edilenlerin yıkanmadan askerî üniformaları, savaş kostümleri & savaş silahları ile defnedilmesi.

Şehit: Martır, martyrer.

Şifreler: Lozan (yirmi üç kişi: 1923), şapka (beş harf: 1925),

medeni (altı harf: 1926), saltanatın kaldırılması (yirmi iki harf: 1922) teşvikiye (dokuz harf: 1929), para (Arap), namaz (zaman), Türk (Kürt. Tersten okuyunuz!), su (Us. Tersten okuyunuz!).

Tabhane: Camilerde odacıklı pencereler & odalar (Dershane; dinlenme, güçlenme yeri.) (Bitap düşme, "Bitap düştüm."

Tabya: Tahkimat (istihkâm). Düşmana karşı savunma amaçlı düzenlenmiş yer.

Taç kapı: Portal kapı, ana kapı, kuzey kapısı.

Taht-el kal' a: Kale tahtı, tahta kale, kale dışı.

Talak: Boşanma.

Talit: İbadet kayışı, dua atkısı.

Tenedos: Bozcaada.

Tanzimat: Düzen oluşturmak. Sultan 1. Abdülmecid & Sultan Abdülaziz döneminde ulus devlet olma & Batı' yı yakalama çabaları başlatılmıştı.

Tarikat: Derwischorden. Mönchorden, tarekat, tarıqa, dervish. Order (sufi). Path (sect, religious, order, denomination). (Yehova' nın Şahitleri / Jehovah' s Witnesses) The unification church (Moonies): Birleşik kilise (yunitarıyanizm, unitarianism). Mesih' i yadsıyan (inkâr eden). Mormonizm (mormonism). Christian science (Hristiyan bilimi). Kitab-ı Mukaddes Şti.

Taşlık: Hayat. Eski Türk evlerinde girişteki yere verilen ad.

Tavananna: Tavarna. Hitit kral & kraliçe unvanları.

Tayyare: Tuyyur, uçak.

Tayyimekân, bastızaman: Teleportasyon (ışınlanma) tarikiy-

le (yoluyla) öte âleme astral seyahat.

Celvetiye, Halvetiye, Zeyniyye tarikatları.

Tebdil-i kıyafet: Tedbir alıp, tüccar kıyafeti vb. kıyafet giyip halk arasına karışmak, kılık değiştirmek (Sultanların halk gibi giyinip halkın arasına karışması).

Tekfur: Proconsul, satrab, satrap, vali.

Telkâri: Mardin' de gümüş tel ile işleme sanatı.

Tepidarium: Ilıklık.

Ters lale: Dünyada sadece Hakkari, Van, Adıyaman, Malatya, Elazığ, Bitlis, Batman'da yetişiyor. Soğanlarının yurtdışına çıkarılması yasaklanmıştır.

Tersane: Gemi, tekne, kalyon & kadırgaların imal edildiği yer.

Teslis: Üçleme (Trinity. Baba, Oğul, Kutsal Ruh.) (Üç ilahi inancı) "In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti."

Teşkîlât-ı Mahsûsa: Son dönem Osmanlıda tarih sahnesinden çekilmesiyle emperyalist güçlere karşı kurulan teşkilat (Uçan Şeyh Kuşçubaşı Eşref).

Thrace: Thracia, Trakya.

Thykies: Fortuna. Bereket & bolluk tanrısı.

TİKA: Türkiye İş Birliği & Kalkınma Ajansı.

Tonoz: Beşik tonoz (çapraz tonoz).

Traklar: Üstün kültürler. İskitlerin şahane denen grubudur (Akrabaları Türkler, Daschlar, Friglerdir. Trakya ismi hâlen kullanılmaktadır.) Kabartmalı taş yazılar. Türkler öldükten sonra ruh-

larının yılanlarda taşındığına inanırlar. Hititler, Traklar & kent uygarlığı. Savaşçı atlı kabilelerdendir.

Tren: Şimendifer (demir) at.

Triclinium, Triglia, Triglieia (üç papaz), Trilye: Yemek odası.

Turchia: Turcmenia, Türkiye, Turcomania, Türkmen, Turcoman, Turcopulos.

Turkopulos: Turkupol. Byzans'ta yaşayan Hristiyan Türkler Haçlı ordusunda da yer almışlardır.

Turkuaz (Yeşil ile mavinin kombinasyonu): Modacıların dediği gibi kombin. Türk'ün ta kendisidir. Firuze ise yeşile bakan mavi anlamındadır.

Türk: Türük, Törük, Török, Mentürk, Türkmen, Türkoman, Türkmann, Turcopulos. Kuvvetli & güzel manasındadır. Tersinden okuyunuz! Sorunun şifresi kelimenin içindedir. (Kürt)

Türk üçgenleri: Osmanlı mimarisi. Türbelerde Türk üçgenlerinin üzerine oturtulan kubbe ile mucarnaslarda yapılan, ses akustiği veren muhteşem Uygur mimarisi.

Tyche: Fortuna (kader) tanrıçası.

Uç beyliği: Hudut birliği.

Ulufe: Ata verilen arpa anlamındadır. Yeniçeriye verilen maaş (para). Para ile arpa aynı anlamdadır. "Arpan var mı?" "Paran var mı?" anlamındadır.

UNESCO: Dünya mirasları (world heritage, patrimoine mondial). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim & Kültür örgütü.

Urban: Çöl bedevisi.

Üfta olmak: Düşmek anlamındadır (Hz. Üftade).

Üveysi tariki: Herhangi bir mürşide bağlı olmadan (direkt bağlı).

Vaka-i Hayriye: Hayırlı hadise. Sultan 2. Mahmud döneminde yeniçeri (kapı kulunu) & Kuloğlu ortadan kaldırılıp modern ordu "Nizâm-ı Cedîd" kuruluyor. Aynı dönemde Japonya' da samuraylar ortadan kaldırıp modern ordu kuruluyor (Ateşli silahlara geçiş dönemi). Bektaşilik yeniçeri ocağında oluşmuş olduğundan Bektaşiler ikinci sultan Mahmud' a "gâvur padişah" demişlerdir.

Vakvak ağacı: İnfaz ağacı.

Valerium: İki bin yıl önce Collesium (arena) üzerine gölgelikli, geri çekilebilir sistemli tenteler yerleştirilmiştir. Stoa, stor kelimeleri buradan gelir.

Varak: Altın dövülerek sayfa hâline getirilir. Altın sayfa, altın yaprak.

Vasal: Kul, uyruk, hizmetli.

Veli: Beden ile ruhun iyi iletiminde "veli" deniyor.

Yalakabad: Yalova.

Yehova' nın Şahitleri (Jehovah' s Mitnesses & Kristadelfiyanlar): İsa Mesih' in gerçek tanrı yönünü sık sık felsefi & teolojik görüşlere başvurarak reddetmektedirler. İznik & İstanbul' da Mesih' in yaratılmış varlık olmadığının yeniden açıklığa kavuşması, diğer sorunlara çözüm bulmamıştır.

Yörük: Göçebe, göçer, yörüyen.

Zabit: Subay.

Zakir: Zikir yapan.

Zakkum: Zehirli bitki "Zıkkımın Kökünü Ye!" Türkçe'ye zakkum bitkisinden geçmiştir.

Zaman: Şifresi içinde, tersinden okuyunuz! (Namaz)

Zat-i şahane: Zat-ı muhteşem Süleyman.

Zebur: Mezbur, mizmorlar.

Zeytin: Zeyt, ela, bais, ela gözlü.

Zihgir: Kemankeşlerin (ok atanlar) kiriş germeye yarayan yüzüğü (yüksük). Yayı gererken parmak boğumunu koruyor.

Zikir: Tasavvufi ruhsal ilerleme, trans hâlinde Allah ile birlikte olmak.

KAYNAKLAR / REFERENCES

Herodot, Antik Çağ tarihçisi

Xenofon/Ksenephon (M.Ö. 430 - 355), "Anabasis/sefer - On Binler' in Dönüşü"nün yazarı, Antik Çağ tarihçisi, asker.

Amasyalı Strabon (M.Ö. 64 - M.S. 24), Geographica 17 ciltlik kitap, Antik Çağ tarihçisi, coğrafyacı.

Adnan Mert [İki Kitap. Prusias (Prusia, Prusa). Barantico]

(Türkçe, Almanca, İngilizce) 2009

Fatih Genel, Bornova Kaymakamı, 2009

Halikarnassos (M.Ö. 484 - 425), Antik tarihçi yazar.

Adnan Mert, "Geçmişe Yolculuk / Journey to the Past", 2013

Adnan Mert, "Mixology & Gastronomy", Barantico, 2013

Hakan Kağan, "Yeniçeri: Kılıç Kından Çıkınca", 2011

Alina Fernández Revuelta, Fidel Castro' nun kızı, 1938

Zehra Anbartepe, sanat tarihçisi, Hünkâr Köşkü Müzesi tarihçesi, 2012

Raif Kaplanoğlu, Prusa tarihi & kronolojisi, 2012

Kenan Yetişen, Bursa kılıç & kalkan halk oyunu tarihçesi, 2006

Hüseyin Genç, "Mudanya' nın Zor Yılları", 2017

H. Bora Sertbaş, "Professional Tourist Guide", 2018

Yılmaz Özdil, "Mustafa Kemal", 2018

Said Çakış, "Ulucamii Minber", Profesyonel Tursit Rehberi-Yazar, 2025

Serhan Mert, "Endustrial Engineer/Endüstri Mühendisi", 2024

Bu kitap turizm kültürüne katkı için basılmıştır.

This book is printed to countribute to tourism culture.

Dieses buch wurde zu Gunsten der tourismuskultur geduruckt.

Son Söz

Üzerinde yaşadığımız Anadolu çok sayıda kültüre ev sahipliği yapmıştır. Bir kültür mozaiği olarak tanıdığımız yurdumuz; ikinci vatan olarak benimsediğimiz Anadolu tarihimizin evrelerinden birine ev sahipliği yapmaktadır. Kuşkusuz büyük göçler; Dandanakan (1040), Malazgirt (1071) ve Miryokefelon (1176) Savaşları ile taçlanmıştır. Ancak son çivi 30 Ağustos 1922 Başkomutanlık Meydan Muharebesi ile çakılmıştır. Ebedi Türk Yurdu olarak tarihteki yerini alan Anadolu bundan sonra Ulu Önder Atatürk'ün her alandaki çalışmalarına tanık olacaktır.

İşte bu aşamada Atatürk'ün ortaya koyduğu en önemli yapıt; konumuzun özünü oluşturan araştırmaların hangi kanallarla ve hizmetlerle yapıldığını gözler önüne seren Türk Tarih Kurumu (TTK 1931)'dur. Yani Atatürk'ün şanlı tarihimize verdiği önem büyüktür. Tarihimizin salt Osmanlı'dan ibaret olmadığını Asya'daki Türk medeniyetlerini, Anadolu Tarihi'ne ışık tutan arkeolojik çalışmaları ve kültürlerin tanımı, tanıtılması TTK'nın dolayısıyla Atatürk'ün eseridir. Kuşkusuz kültür ve uygarlık farklı kavramlardır. Kültür özeldir. Uygarlık veya medeniyet ise geneldir. Batı Uygarlığı denildiğinde her ulusun katkısı ile oluşan bir uygarlık, bir medeniyet anlaşılır. Kültürümüzün bu uygarlığa katkısı elbette yadsınamaz. Avrupa'da M.S. 5. yy. Türk Çağı olarak geçer. Elbette bundan onur duyuyoruz.

Makedonya Kralı Büyük İskender, Hellenistik Dönemin kurucusudur. (M.Ö. 330 – 30) Hindistan'daki ölümü bir dönemin sonu olurken generalleri arasındaki kavgalar parçalanmaya neden oldu. Bunlardan iki yönetim sahası Anadolu'dadır. Selevkiler (Hatay) ve Antigonitler (Batı Anadolu)

Sayın araştırmacı yazar Adnan MERT beyefendinin kaleme aldığı Bursa ve çevresinin tarihi; Roma, Byzans, Osmanlı ve bunlardan önceki Hellenistik Dönem ile iç içe geçmiştir. Ünlü ticaret yollarının üzerindeki gelişmeyi son derece açık konumuyla; antik

çağlardan itibaren adeta cazibe merkezi olmuştur.

Yunan Uygarlığı'nı yerle bir eden Roma Eflatun'un son ışığını söndüren Akademia Öğretileri'ni tarihe gömen bir güç olmuştur. Bursa tarihini; biat ederek renklendiren Kartaca Generali Hannibal, surlar önünde yerleşirken yeni gelişmelere de neden oldu. Fenikeliler usta denizci kavimlerdir. Her tarafta koloniler kurdular. Bugünki Tunus'ta kurulan Kartaca bunlar içinde en önemlisidir. Karadeniz, Kırım kolonileri ve pek çok yer Fenikeliler'in izlerini taşır. Ancak gittikleri hiçbir yere vatanları gözüyle bakmadılar. Yunanlılar gibi kolonilerini benimsemediler. Bu durum belki de onların sonlarını hazırladı. Kartacalı Hannibal, Romalılar'a karşı yenilgiye uğradığında bu muazzam güçle baş edemedi. Bursa, Osmanlı Dönemi'ne gelindiğinde 14. yy. başlarında Osman Bey'in rüyalarına giren bir şehir olmuştur. Alınış tarihi tereddütlüdür. 1324 veya 1326'da şehir alındığında bir rivayete göre Osman Bey ölüm döşeğindedir. Orhan Bey'in hükümdarlığı döneminde başkent yapılan bu güzel şehir, bundan sonraki gelişmelerin merkezi olmuştur.

Sayın yazar, bu eseriyle bence tüm dönemlere ışık tutarken hiçbir ayrım yapmaksızın bizim milletçe sık sık kullandığımız "Kültür Mozaiği" teriminin kelimenin tam anlamıyla hakkını vermektedir.

Bence yapıt bir başyapıttır. Ve sadece Bursalıların değil tüm Türkler'in, tarihe ilgi duyanların kendisinde bir şeyler bulacağı bir yapıttır. Sayın yazarımızı emeklerinden ötürü kutluyorum. Saygılarımla.

ismillah her hayrın başıdır, besmelesiz başlanmaz. Padişahlar da ferman yazarlarken Osmanlıca B. ile başlarlarmış. Bismillahirrahmanirrahim.

Profesyonel turist rehberi & yazar Adnan Mert Barantico doğma büyüme Bursalıdır & tam bir Bursa sevdalısıdır. Yazar Adnan Mert-Barantico, akademik & eşsiz eseri "Gastronomy &

Mixology"yi on beş yılda üç dilde (Türkçe, English, Deutsch) yazdıktan sonra bu sefer altıncı & son ustalık & gözde eseri olan "Geçmişe Yolculuk" (Journey to the Past) adlı eserini hazırlamak için onu bir roman gibi akıcı bir şekilde, yedi yılda, sanat tarihçileri ile birlikte, iki dilde (Türkçe, English) kâğıda dökmüştür.

Demet Çubukçu
Tarih Öğretmeni

Epilogue

Anatolia, on which we live, has hosted many cultures. Our homeland, which we know as a cultural mosaic; Anatolia, which we have adopted as our second homeland, is home to one of the phases of our history. Undoubtedly, great migrations; It was crowned with the Battles of Dandanakan (1040), Manzikert (1071), and Myryokefelon (1176). However, the last nail was nailed with the Battle of the Commander-in-Chief on 30 August 1922. Anatolia, which took its place in history as the Eternal Turkish Homeland, will now witness the works of the Great Leader Atatürk in every field.

At this stage, the most important work of Atatürk is; It is the Turkish Historical Society (TTK 1931), which reveals the channels and services of the research that constitutes the essence of our subject. In other words, the importance that Atatürk gave to our glorious history is great. The Turkish civilizations in Asia, the archeological studies that shed light on Anatolian History, and the definition and promotion of cultures are the work of the TTK and therefore Atatürk. Of course, culture and civilization are different concepts. Culture is special. Civilization is general. When Western Civilization is mentioned, a civilization formed with the contribution of each nation is understood. The contribution of our culture to this civilization is of course undeniable. In Europe in 5th century A.D. It is known as the Turkish Age. Of course we are proud of that.

Macedonian King Alexander the Great is the founder of the Hellenistic Period. (330 BC - 30 BC) His death in India marked the end of an era, while quarrels between his generals caused fragmentation. Two of these administrative areas are in Anatolia; Seleucids (Hatay) and Antigonites (Western Anatolia).

The history of Bursa and its surroundings, written by Mr. Adnan MERT who is the researcher and author; It was intertwined

with Rome, Byzantium, Ottoman and the Hellenistic Period before them. With its extremely open location to the development on the famous trade routes; It has been a center of attraction since ancient times.

Rome, which destroyed the Greek Civilization, has been a power that buried the Academy Teachings, which extinguished the last light of Plato. Bursa history caused new developments while Carthage General Hannibal was settling in front of the walls. The Phoenicians are master sailors. They established colonies everywhere. Carthage, which was founded in today's Tunisia, is the most important of these. The Black Sea, Crimean colonies and many places bear the traces of the Phoenicians. However, they did not consider any place they went to as their homeland. They did not adopt their colonies like the Greeks. This situation may have prepared their end. Hannibal of Carthage was unable to cope with this immense power when he was defeated by the Romans. In the beginning of the 14th century that is in the first Ottoman Period, Bursa was a city that entered Osman Bey's dreams. The date of conquest is uncertain. According to a rumor, Osman Bey was on his deathbed when the city was captured in 1324 or 1326. This beautiful city, which was made the capital during the reign of Orhan Bey, became the center of the next developments.

Dear author, while shedding light on all periods with this work, I think it does justice to the term "Cultural Mosaic", which we often use as a nation without any discrimination.

I think this work is a masterpiece. And it is a work that not only the people of Bursa, but all Turks, those who are interested in history, will find something in it. I congratulate our esteemed author for his hard work. Kind regards.

Demet Çubukçu
Historical Teacher

PHOTOS / FOTOĞRAFLAR

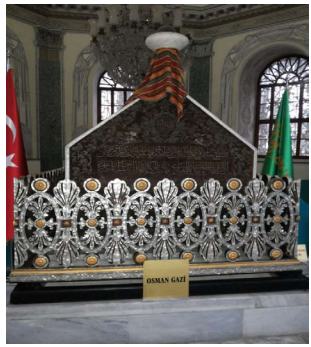
Kurucu / Founder (Beyliğin kurucusu.)

Prusa alınmadan önce Balabancık Kalesi'nden birinci sultan Osman Gazi (1281-1324), oğlu ikinci sultan Orhan Gazi'ye (1324-1362) şöyle vasiyet eder:

"Ey oğul! Şayet ben ölürsem ha beni Prusia'daki (Prusa) 'şol gümüşlü gubbe'nin (Silver Cupola, Aya Elia Monastery) altına koyasın e mi!" (Son, when I die, let me be laid to rest beneath the silver dome of Prusia / mein sohn wen ich sterbe, bergrab mich, unter diesen silver dom.)

Osmangazi & atı Moonlight/Ayışığı

Kaşgarlı Mahmud'un "Divan-ı Lügat'it Türk"ünde "iki ok" yazıyor. Sağdaki fotoğrafta "Bursa Geleneksel Okçuluk" yazıyor. Türklerde Üçoklar & Bozoklar vardı. Üç ok, bir yay. Yay açık "U" şeklindedir. Oklar Tengri'nin, Allah'ın elçisi olduğunu ("sancak" anlamında), yay ise göğü kavradığını ifade ediyor (mavi göğe hitabendir.) Gök tanrısı Allah'tır (Oklar: kabileler, Göktengri: mavi gök).

Orhan Gazi (1281-1362) Beyliği (1324-1362)
Kurucu / Founder (Osmanlı Devleti' nin kurucusu.)

ORHAN GAZİ

Bak oğul,
beni kır, Şeyh Adabalı'yı (Edebali) kırma.
O bizim boyumuzun ışığıdır.
Terazisi dirhem şaşmaz.
Bana karşı gel, ona karşı gelme.
Bana karşı gelirsen üzülür, incinirim;
ona karşı gelirsen gözlerim sana bakmaz,
baksa da görmez olur.
Sözümüz Adabalı (Edebali) için değil,
senceğiz içindir.
Bu dediklerimi vasiyetim say.

ERTUĞRUL GAZİ

Hz. Şeyh Adabali (Edebali)
Osman Gazi'ye Nasihati
Ey oğul!
Beysin! Bundan sonra öfke bize, uysallık sana.
Güceniklik bize, gönül almak sana.
Suçlamak bize, katlanmak sana.
Acizlik bize, yanılgı bize; hoş görmek sana.
Geçimsizlikler, çatışmalar, uyumsuzluklar,
anlaşmazlıklar bize; adalet sana.
Kötü göz, şom ağız, haksız yorum bize; bağışlama sana.
Bundan sonra bölmek bize, bütünlemek sana.
Üşengeçlik bize; uyarmak, gayretlendirmek, şekillendirmek sana.

Ey oğul!
Yükün ağır, işin çetin, gücün kıla bağlı.
Allahutaala yardımcın olsun.

BARANTICO

Osman Hamdi (1904) İstanbul'daki evinde. Mimar Sinan Üniversitesi ile Arkeoloji Müzesi'nin kurucusu. Kadıköy'ün ilk belediye başkanı.

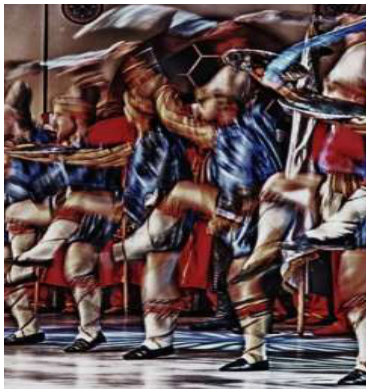

Osman Hamdi Bey, ünlü "Kaplumbağa Terbiyecisi" tablosunda kendini resmetmiştir. Bursa Yeşil Cami & Sarayı. Söylentiye göre kendisi ateisttir. Tanzimat Dönemi'nde yaşamıştır. Bazı tabloları protesto ettiğindendir. Tarihteki ünlü eserlerin önündeki, Topkapı Sarayı'ndaki, Yeşil Cami & Sarayı'ndaki (Bursa) tablolarında kendini resmetmiştir.

Sırtında kaplumbağa kabuğuna benzeyen nakkaresi, elinde neyi, yorgun ve yaşlı dervişe dönüşmüş adam Kaplumbağa Terbiyeccisi Osman Hamdi Bey'in ta kendisi. Osmanlı sadrazamı Paris'de hukuk ve sanat eğitimi almış entelektüel İbrahim Ethem Paşa'nın oğluKadıköy'ün ilk belediye başkanı, ilk Türk arkeoloğu ve ressam.

Uç Beyi Kıyafeti

Balçak & Zihgir

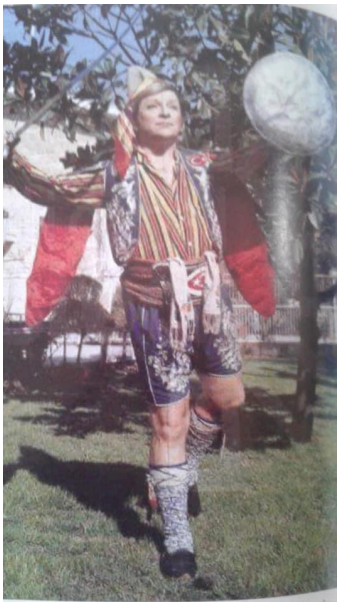

Sword & Sheild Fighting with Adnan Mert-Barantico

Pınarbaşı mezarlığı

14 Mart 1980
(Paris)

Canım annecigim
Paristeyim "centre chirurgical" kliniğindeyim. Biraz sonra 8 saat sürecek bir ameliyata girecegim.
Herşey bir insanlar için... Sayet yaşamam sam, 25 yıllık sanat hayatımda yüce halkımın bana layık gördüğü tüm maddi varlığımla bir (MÜREN VAKFI) kurmanızı ve bu vakfın yoksul insanlara sığınak verecek yollarda kullanılmasını kesinlikle istiyorum.
Öperim.
Not: Sevgim yazıda dedim Mektup ulaşdığında Erkin öğretmen'e teslim edilmiştir. ZM.

Zeki-Müren

Zeki-Müren'in annesi
Hayriye Müren Hanım

Zeki-Müren'in annesine yazdığı vasiyet sayılabilecek bir mektup. Paris, 14 Mart 1980

Mustafa Kemal Sofia 11-12 Mayıs 1914'te, kültür bayramı vesilesiyle askerî ataşe olarak Sofya'daydı. Kıyafet balosu için Orduevi'nin salonuna -İstanbul'dan, askerî müzeden getirttiği- **uç beyi** kıyafetiyle girdiğinde alkış tufanı kopmuş & balonun gözdesi olmuştur. **Sertad Bey**

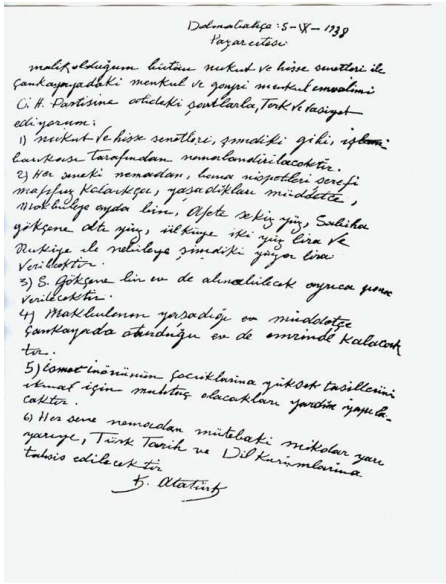
Jüri en çok Mustafa Kemal'in kıyafetini beğenmiş; Bulgar Çarı (Tar) Mustafa Kemal'e ödülünü verip, elini bizzat sıkarak onu kutlamıştı. Bu efsane fotoğraf o gece İspanya Elçiliğinde çekilmiştir.

"Yurtta sulh, cihanda sulh."
(Peace at home, peace in the world.) (Frieden im lande, frieden auf der ganzen welt.)

Dünyada otuz beş ülkede heykeli olan; yüz yirmi caddeye, otuz beş meydana adı verilen tek dünya lideri Gazi Mustafa Kemal Atatürk'tür (Türklerin atası).

Dolmabahçe: 5-VII-1938
Vazıyet cetveli

malik olduğum bütün menkul ve hisse senetleri ile Çankaya'daki menkul ve gayri menkul emvalimi C.H. Partisine editeki şartlarla, Türk ve taşıyor edi'yorum:

1) Menkul ve hisse senetleri, şimdiki gibi, iş bankası tarafından nemalandırılacaktır.

2) Her senede nemadan, kanun nüfusları şerefi mahfuz kalarak geçindikleri müddetçe, Makbileye aydan lira, Afete sekiz yüz, Sabihaya yüksekova dört yüz, iltikaya iki yüz lira ve Rukiyeye de mektebe şimdiki yüzer lira verilecektir.

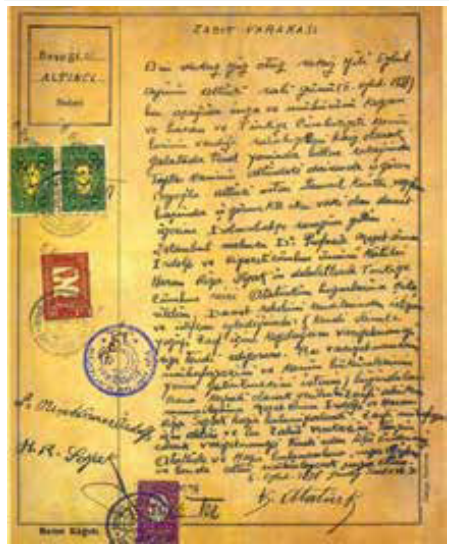
3) E. Köşkene bir ev de alınacaktır ayrıca para verilecektir.

4) Maklulenin yaşadığı ev müddetçe Çankayada oturduğu ev de emrinde kalacaktır.

5) Cumhuriyetimizin geleceklerine yüksek tahsillerini temin işini mahfuz olacakları yardım yapılacaktır.

6) Her sene nemadan mütebaki mikdar yarı yarıya, Türk Tarih ve Dil Kurumlarına tahsis edilecektir.

K. Atatürk

ZABIT VARAKASI

Bu vasiyetnamenin ... Eylül ... günü ... (15 Eylül 1938) ... Atatürk ... Türk Tarih ... Dil Kurumu ... Türkiye ... Türk ... Atatürk ... Türk ... Türk ... Tür

Gelibolu, Çanakkale Yarımadası

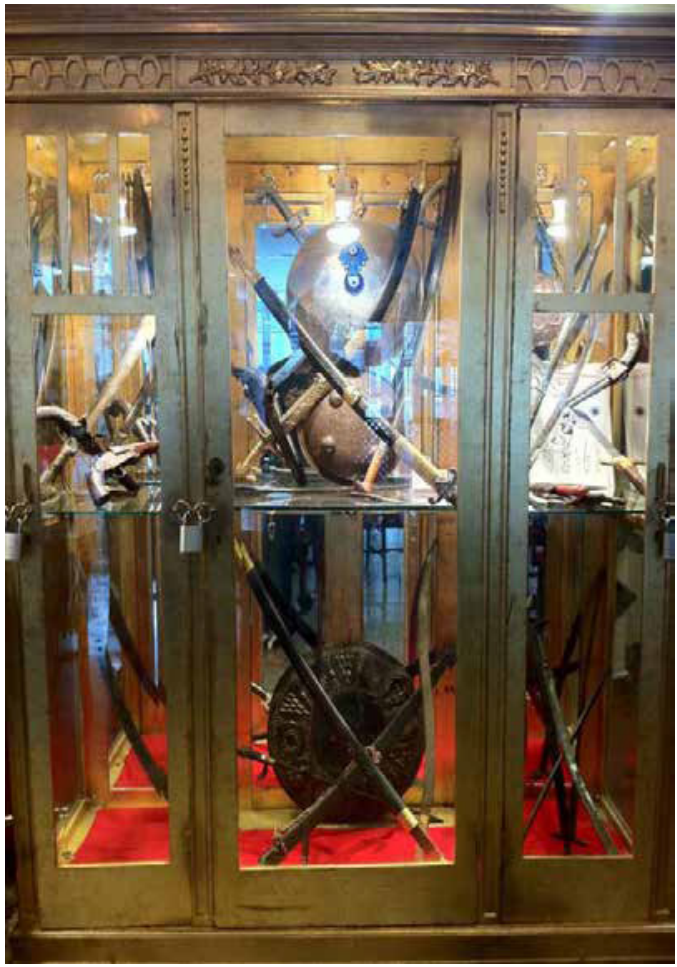

BARANTICO
ADNAN MERT
LICENCE NO. 16 - 006441 TURK. - ALM.
GSM. / MOB.: + 90. 533. 321 83 28
TRAKYA
EUROPE
4 AĞUS./ 1914 / ÇA./ WE.1- 1918./27.000.000
19 ŞUB./ FEB.1915 8 - 9 OCA./ JAN. 1916
TUR. 425.000 / -253.000 / 525.000 /-200.000 E./-48.000 F./-20.000 A.
- 10.000 N. / -8.000 I = +(-248.000)
10 OCA./ JAN.1916
500.000
Uzunköprü
Keşan
SEMADİREK
SAROS KÖRFEZİ
Bolayır
MARMARA DENİZİ / SEA
Gelibolu
6 Ağustos 1915
İMROZ
Abidos
Çanakkale
LİMNİ
25 Nisan 1915
ANZAK ÇIKARMASI
İNGİLİZ ÇIKARMASI
FRANSIZ ÇIKARMASI
Kumkale
Truva
TROY
BOZCAADA
İda Dağı
ANADOLU
AEGEAN SEA
EGE DENİZİ
MİDİLLİ
4 AĞUSTOS 1914 ÇARŞAMBA I. DÜNYA SAVAŞI BAŞLIYOR.

BARANTICO
ADNAN MERT
LICENCE NO. 16 - 006441 TURK. - AL
GSM. / MOB.: + 90. 533. 321 83 28
4 AĞUS./ 1914 / ÇA./ WE. 1-27.000.000
19 ŞUB./ FEB.1915 8 - 9 OCA. Y JAN. 1916
TUR. 425.000 / -253.000 / 525.000 /-200.000 E./-48.000 F./-20.000 A.
- 10.000 N. / -8.000 I = +(-248.000)
18 MA.1915 DENİZ SAV. - 27.000.000
10 OCA./ JAN.1916
500.000
AEGEAN SEA
EGE DENİZİ
N.Z. MAORIPAH
Kocadere
MUSTAFA KEMAL ATATÜRK
M.P.Ana Dağısın Merkezi
DARDANELLES
ÇANAKKALE BOĞAZI
Kumkale
Truva / TROY
S. HELLES
ANADOLU
ANATOLIA
25 NISAN / APRIL 1915 - ANZAKLA
İNGİLİZ'LER & FRANSIZ'LAR ÇIKART
HAREKATI

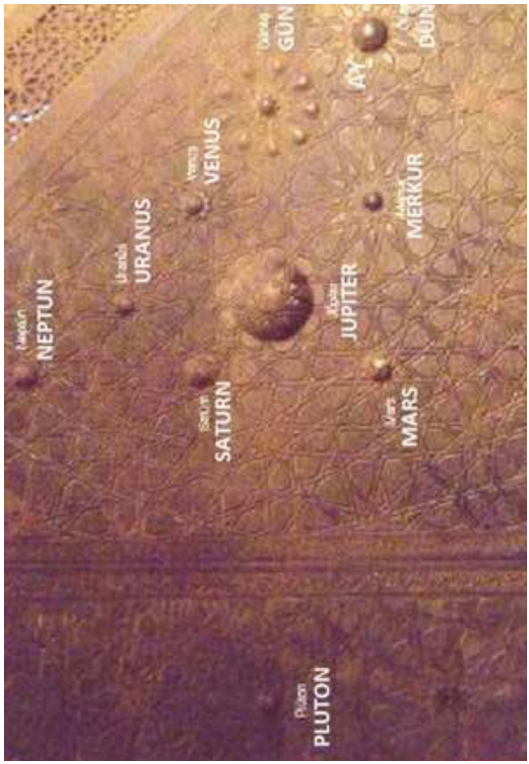

saros körfezi
6 ağustos 1915
ingiliz çıkarması
imbros
gelibolu
maydos
abidos
çanak
25 nisan 1915
anzak çıkarması
ingiliz çıkarması
fransız çıkarması
tenedos
kumkale
troya
EGE DENİZİ

HALEP'TE 6-7-8 MAYIS 2008
GAZİANTEP KÜLTÜR GÜNLERİ
أيام غازي عنتاب الثقافية في مدينة حلب
٦-٧-٨ أيار ٢٠٠٨
سيبال كان SİBEL CAN
أحمد أوزهان AHMET ÖZHAN
أحمد كانجي AHMET KANNECİ
TÜRK DÜNYASI MUZİK TOPLULUĞU
BURSA MEHTERAN TAKIMI
GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
TÜRK SANAT MÜZİĞİ KORUSU
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
HALK OAKSLARI TOPLULUĞU
BURSA KILIÇ KALKAN EKİBİ
SERGİLEN / DEFİLE
GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
بلدية غازي عنتاب
HALEP BELEDİYESİ
بلدية حلب

Adnan Mert-Barantico Collection

" Hz. MUSA "
(TANRI)
BAŞLANGIÇ
Ruhların İlk Hareketi
Büyük Devrenin Başlangıcı
Galaktik Irk
Yılanoğulları - Tanrıoğulları
Altın Çağ
Mu Uygarlığı
Atlantis Uygarlığı
Tufan
Bizim Devrimizin Başlangıcı
(Demir Çağ)
Mısır
Astek, İnka, Maya
Hint
Yunan
Hz. Musa
Hz. İsa
Hz. Muhammed
Dinlerin Ortaya
Çıkışı
19. YY.
20. YY.
Düşüşün Son Noktası & Çıkışın Başlangıcı
(TANRI)
Tanrılaşmış Ruhların
Geri Dönüşü
Devrenin
Bitişi
Altın Çağ
Kozmik - Evrensel
Bilincin Hakimiyeti
Altın Çağ'ın
Başlangıcı
Tufan
Sembolik Dini Eğitim
Sisteminin Sonu
Kıyamet (21. YY.)
Demir Çağ'ın Sonu
Gizli Bir Kitabın
Ortaya Çıkışı

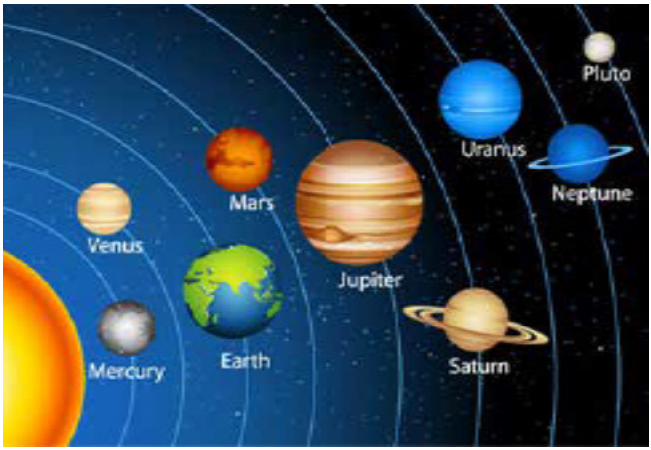
Bursa Ulu Cami Minberi

(Ali Kuşçu - Galileo'dan yaklaşık 200 yıl önce Dünya'nın döndüğünü söylemiş & Ay'ın evrelerini açıklaşmış ilk kaşiftir.)

"9 gezegen" minberin güneş sistemi ile muhteşemliği kündekari sanatı ile nerdeyse sonsuzluğu tamamlıyor.

Gezegen: Yunanca'da "Planete" yani "Avare" demektir.

Uzayda kendi halinde dönen küçücük bir uzay topunun içinde acaba yalnız mıyız? "Uzay biliminin ilmini burada görüyoruz!"

Pluto
Uranus
Neptune
Mars
Venus
Jupiter
Mercury
Earth
Saturn

OSMANLI ARMASI / ARMONY OSMANY
Kuvvet & Güç Sembolü, Kudret & İhtişam

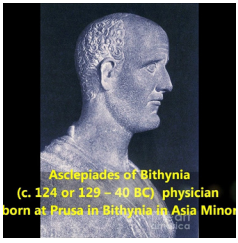

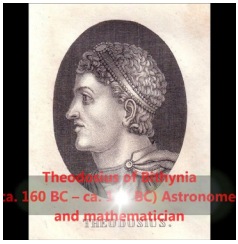
İznik - Nikaia - Nicea

Yunanca kitabede "C. Cassius Philiscus, C. Cassius Asklepiodotus' un oğlu, 83 yıl yaşadı." yazmaktadır. 5 taşın üzerinde kartal veya başka bir sembolün olduğu düşünülmektedir.

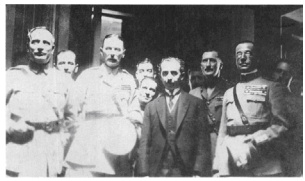
Atatürk & Atı, Sakarya

Anıtkabir' deki imzalı tek tablosudur. Devlet sanatçısı Sergei tarafından yapılmış, Anıtkabir' e hediye edilmiştir. Dikkat edilirse Sakarya' nın ayağının teki yerde, üçü havadadır! Rus mitolojisine göre "zaferden zafere koşan" anlamındadır.

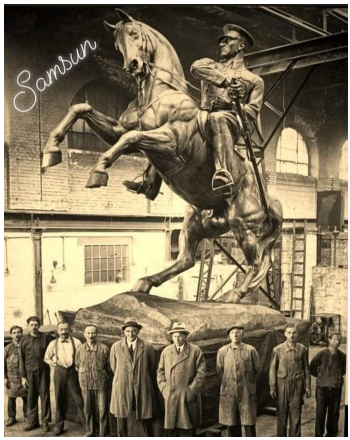

Yunan Ayıbı / Greek Shame

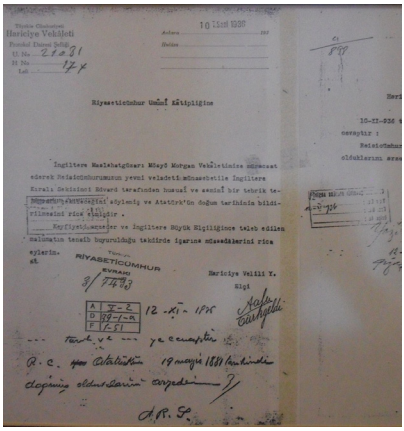
Mudanya Mütareke Evi

Samsun Atatürk Heykeli

Denge açısından dünyada 2. sırada olan **Onur Anıtı** adı verilen bu tarihi eser Avusturyalı heykeltraş Heinrich Kippel' e 1951 yılında sipariş edilmiş & 1 yıl sonra teslim alınmış.

Kılıç hikayesinde biz profesyonel rehberler aynı Ankara Ulus medyanında 1. meclis binası önündeki Atatürk heykelindeki gibi Türk kılıcı olmadığını, sanatçının bilerek yaptığı gizli imzası olduğuna, tıpkı Alman miğferleri gibi yorumluyoruz.

OSMAN GAZİNİN OĞLUNA VASİYYETİ

Gönül kerestesiyle bin Yenişehir ü bâzâr yap
Zulm eyleme rençberlere her ne idersen var yap

Eski Yenişehri bari İnegöl'e dek hep varı
Kırup geçürüp ağyârı Bursa'ya dek yık tekrar yap

Kurt olup girme süriye arslan ol bakma girüye
Çâridüp haydi çeriye Dilgeçidi'ni hisâr yap

İznik şehrine hor bakma Sakarya suyı gibi akma
İznik'Ii de al bırakma her burcuna bir hisar yap

Osman Ertuğrul oglısun Oğuz Karahan neslisün
Hakk'un bir kemter kulısun İslâmbol'ı aç gülzâr yap

Yeni yerler fethet ve fethettiğin yerleri imar et.

Fethettiğin yerlerin insanlarına zorluk çıkarma ve onlara iyi davran.

Fetihte nihai hedefin İstanbul olsun.

Bütün bunları yaparken soyunu, neslini unutma ve tevazu sahibi ol, kibre kapılma.

Bütün bunları gönül dili ve haliyle yap.

OSMAN GAZİ

Görüldüğü gibi şiir fetih idealinin şiir diliyle ifadesidir. Ama bu fetih sadece kılıca dayalı bir olay değildir. Fetih sırasında uyulması gereken insani ve ahlâki kuralları da ifade eder.

HANGİ ÜLKE KAÇ YIL TÜRKLERDE KALDI?

01. Anadolu (938 yıl)
02. Bulgaristan (545 yıl)
03. Yunanistan (400 yıl)
04. Sırbistan (539 yıl)
05. Karadağ (539 yıl)
06. Bosna-Hersek (539 yıl)
07. Hırvatistan (539 yıl)
08. Makedonya (539 yıl)
09. Slovenya (250 yıl)
10. Romanya (490 yıl)
11. Slovakya (20 yıl) Osmanlı ad:Uyvar
12. Macaristan (160 yıl)
13. Moldova (490 yıl)
14. Ukrayna (308 yıl)
15. Azerbaycan (25 yıl)
16. Gürcistan (400 yıl)
17. Ermenistan (20 yıl)
18. Güney Kıbrıs (293 yıl)
19. Kuzey Kıbrıs (293 yıl)
20. Rusya'nın güney toprakları (291 yıl)
21. Polonya (25 yıl)-himaye- Osmanlı adı: Lehistan
22. İtalya 'nın güneydoğu kıyıları (20 yıl)
23.Arnavutluk (435 yıl)
24. Belarus (25 yıl) -himaye-
25. Litvanya (25 yıl) -himaye-
26. Letonya (25 yıl) -himaye-
27. Kosova (539 yıl)
28. Voyvodina (166 yıl) Osmanlı adı: Banat Asya'da
29. Irak (402 yıl)

30. Suriye (402 yıl)
31. İsrail (402 yıl)
32. Filistin (402 yıl)
33. Urdun (402 yıl)
34. Arabistan (399 yıl)
35. Yemen (401 yıl)
36. Umman (400 yıl)
37. Birlesek Arap Emirlikleri (400 yıl)
38. Katar (400 yıl)
39. Bahreyn (400 yıl)
40. Kuveyt (381 yıl)
41. Iranın batı toprakları (30 yıl)
42. Lübnan (402 yıl) Afrika'da
43. Mısır (397 yıl)
44. Libya (394 yıl) Osmanlı adi:Trablusgarp
45. Tunus (308 yıl)
46. Cezayir (313 yıl)
47. Sudan (397 yıl) Osmanlı adı: Nubye
48. Eritre (350 yıl) Osmanlı adı: Habes
49. Cibuti (350 yıl)
50. Somali (350 yıl) Osmanlı adı: Zeyla
51. Kenya sahilleri (350 yıl)
52. Tanzanya sahilleri (250 yıl)
53. Çad'ın kuzey bölgeleri (313 yıl) Osmanlı adi: Reşade
54. Nijer'in bir kısmı (300 yıl) Osmanlı adi: Kavar
55. Mozambik ' in kuzey toprakları (150 yıl)
56. Fas (50 yıl) -himaye-
57. Bati Sahra (50 yıl) -himaye-
58. Moritanya (50 yıl) -himaye-
59. Mali (300 yıl) Osmanlı adı: Gat kazası
60. Senegal (300 yıl)
61. Gambiya (300 yıl)
62. Gine Bissau (300 yıl)

63. Gine (300 yıl)
64. Etiyopya' nin bir kısmı (350 yıl) Osmanlı adı: Habeş

Osmanlı Kara hudutları sınırları içinde resmen bulunmamakla birlikte fiilen Hilafete bağlı yerler.

65. Hindistan Müslümanları -Pakistan-
66. Doğu Hindistan Müslümanları -Bangladeş-
67. Singapur
68. Malezya
69. Endonezya
70. Türkistan Hanlıkları
71. Nijerya
72. Kamerun

Denizlerde ise;
Akdeniz'in tamamında 1 asır boyunca
Akdeniz'in bir kısmında 3 asır kadar
Karadeniz'in tamamına 4 asır kadar
Ege nin tamamına 4 küsur asır kadar.

Tarih bunları yazdı biz de toplayarak sizlere sunduk.

SARGIYERİ ŞEHİTLİĞİNDEKİ AĞAÇTAN BAHSEDİYORSUNUZ.
AĞACIN BURGULU OLMASI TAMAMEN DOĞAL BİR OLUŞUMDUR.
ÜZÜNTÜDEN AĞAÇ BURGULANMIŞ DEMİŞLER & BU ŞEKİLDE HİKAYELEŞTİRMİŞLER.
AMA 80'Lİ YILLARDAN ÖNCEKİ FOTOĞRAFLARDA AĞACIN OLMADIĞI GÖRÜLÜYOR !
O YÜZDEN BUNA HALK ARASINDA ANLATILAN KULAKTAN KULAĞA HİKAYELERDEN İBARET BİRİ DİYEBİLİRİZ.

PRUSIAS - PRUSIA - PRUSA - BURSA

BURSA IS THE FOURTH LARGEST CITY OF TURKIYE WITH POPULATION OF 4 MILLION PEOPLE, BURSA WAS THE FIRST CAPITAL CITY OF THE OTTOMAN EMPIRE, ARMY TOMBS OF OSMANGAZİ & ORHANGAZİ IN TOPHANE / BURSA.

THE TOMBS OF THE FIRST 6 SULTANS ARE IN BURSA. BURSA WAS CONQUEST BY ORHANGAZİ IN 1326. THE ANCIENT CITY CASTLE PRUSIA IN B.C. 200

ESTABLISHED BY CARTHAGINION GENERAL HANNIBAL BARCA WITH HIS 50.000 ARMIE / SOLDIERS & 37 ELEPHANTS. BURSA NAME COMES FROM OF BITHYNIAN KING PRUSIAS 1. (THE FIRST)

THE MOST FAMOUS PLACES OF BURSA

CUMALIKIZIK VILLAGE 700 YEARS OLD LATE SELCHUGS EARLY OTTOMAN VILLAGE, PANORAMIC 1326 CONQUEST MUSEUM, IRGANDI BRIDGE, THE GREEN TOMB, EMİRSULTAN, GRAVE ZEKİ MÜREN, ÜFTADE, MURADIYE KOMPLEX/ KÜLLİYE, ULUCAMİİ / ULUMOSQUE / ULUĞYAMA, ULUDAĞ / MOUNTAIN, İNKAYA PLANE TREE /ÇINAR, THERMAL BATHS, TEXTILE-AUTOMOTIVE & FILM INDUSTRY, SWORD & SHIELD FOLKLORE, BURSASPOR CROCODILE STADIUM, SILK, LEATHER, TOWEL, KNIFES, İSKENDER KEBAB, CHESNUT SWEET / KESTANE ŞEKERİ, PEACH, OLIVE, HONEY, ULUDAĞ MINERAL WATER & GAZOZ, ME TOO ADNAN MERT BARANTICO IS ON THE ROADWAY, NİCHT İMMER ABER İMMER ÖFTER.

MASTERS/USTALAR BURSA KILIÇ KALKAN FOLKLOR DERNEĞİ.

MASTERS OF BURSA SWORD SHIELD FOLKLORE CLUB.

CLUB FÜR FOLKLORE, SCHWERTER UND SCHILDE (MASTER'S BURSA).

MIXOLOGY & GASTRONOMY

Türkçe - English - Deutsch

ADNAN MERT BARANTICO

TÜRKİYE & AVRUPA'NIN FAVORİ MIXOLOJI & GASTRONOMI REHBERİ.
TÜRKİYE & EUROPA'S FAVORISIERTER MIXOLOGIE & GASTRONOMIE FÜHRER.
TÜRKİYE & EUROPE'S FAVORITE MIXOLOGY & GASTRONOMY GUIDE.

ISBN:978-605-68823-1-9

ULUCAMİ MİNBERİ

Bursa Ulucami ve minberinin yapımı sırasında, Bursa'da bilim dünyasının başı Musa Paşa (Kadızade-i Rumi Efendi)'dır. Musa Paşa hem iyi bir astronomi alimi hem de matematikçidir. Üstelik o tarihte Türk dünyasının diğer bütün ilim merkezlerinin arasında mekik dokuduğu ve bu ilim merkezlerini birbirleriyle örgütlediği bilinmektedir. Şüphesiz minberin yapımı sırasında da bilim emekleri ona aittir.

Ulucami minberi giriş kapısı üzerindeki yazı; "Murad Han oğlu Yıldırım Bayezid Han'ın emri ile 802'de inşa edildi" ifadesinden anlaşılacağı üzere, minber 1399 yılında yapılmıştır.

Minbere çıkış merdiveninin sağ trabzan kemeri üzerinde, süsleme motifine uygun bir şekilde minber ustasının kimliği yazılıdır. Burada "Amel-i El-Hac Mehmed bin Abdülaziz ed-Devaki" "Devaklı Abdülaziz oğlu Mehmed işi" yazar. Araştırmalar, Devak'ın, şu bölgelerden birisi olabileceğini göstermektedir.

1-Gaziantep
2-Hive
3-Tebriz
4-Bakü

Bunların içinde Gaziantep kuvvetli ihtimal olarak görülmektedir. Çünkü aynı usta, 23 yıl önce 1376'da Manisa Ulucami minberini de yapmıştır. O minber ile ilgili kayıtlar, Gaziantep'li olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Minber abanoz ağacından yapılmıştır. Kütük kalınlıkları 15-20 cm arasında değişmektedir. Alan sayımı yapıldığında yaklaşık 6666 parça kütük kullanılmıştır. Ayrıca işlenen motiflerin özelliklerini vurgulamak için 4 farklı renkte de sedef kakma işlemi yapılmıştır.

Minberin üzeri bir ahşap kitabe gibidir. Doğu cephesinde ana figür olarak Güneş Sistemi, batı cephesinde ise Galaksiler dü-

zeni yerleştirilmiştir. Tabir-i caizse "Göğü indirip yere, giydirmişler minbere". Her şey ölçülü, hesaplı ve günümüz verilerine uygundur. Yıldızlar, kuyruklu yıldızlar, gezegenler, güneş, galaksiler, çift yıldızlar, gökada formatları işlenmiştir. Hepsi olması gereken yerdedirler. Uzay 3 boyutludur. 2 boyutlu düzlem kâğıt üzerinde ölçekli tasarlamak adeta imkansızdır. Ancak mimar zoru başarıp, evreni ahşap üzerine olabildiğince ölçekli, detaylı, kıyaslamalı ve kabartma olarak işlemiştir.

Minberin batı cephesi evrenin düzenine ayrılmıştır. Büyük galaksiler önemli yerlere küresel kabartmalar halinde yerleştirilmiştir.

Minberin doğu yüzünde ise 9 adet yuvarlak kabartma vardır. Bunlar güneş sistemindeki gezegenlerdir. Bir adette, bir kürenin etrafında döner halde eskizlenmiş 9 damlacıklı kabartma kurs motifi bulunmaktadır. O da güneştir. Güneş'in etrafında neden 9 damlacığın olduğu sorusu akla gelebilir. Gök cisimleri büyüklükleri kıyaslanarak yerleştirilmiştir. Güneş ise dünyadan 50.000 kat daha büyüktür. Güneşi o yüzeye kıyaslamalı yerleştirmek imkansızdır. Mimarda olması gerekeni yapıp, etrafında 9 adet gezegen sayısınca damlacıklarla yerine işlemiş ve güneşin büyüklüğünü açık bir şekilde anlatacak hesaplamalarla olması gereken yerde şekilde yerleştirmiştir. İlk sekiz gezeni sağ taraftaki üçgen düzlemde, bir gezegeni de sol taraftaki dikey düzlemde yerleştirmiştir. Günümüz verileri de aynı şeyleri söylemektedir. Güneş sisteminde ilk sekiz gezegen aynı düzlemde dolanır, bir tanesi ise farklı açıyla, farklı düzlemde dolanır ki bu gezegen Plüton'dur. Bu yüzden birçok bilim adamı Plüton gezegenini bu farklılığından dolayı "dış merkezli gezegen" olarak tanımlamaktadırlar. Hayret edilecek bir durumdur ki mimar ilk sekiz gezegeni sağ üçgen zemin üzerine işlerken Plüton gezegeni olan dokuzuncusunu üçgenin dışında soldaki dik zemin üzerine işlemiştir. Plüton'un bulunduğu düzlemin alt köşesinde ve yönü güneş sistemine dönük üç çekirdekli bir kuyruklu yıldızlar görülmektedir.

Çekirdek ve kuyruk yapıları renkli sedef kakmalı desenlerle farklı gösterilmiştir. Kuyruklu yıldız motiflerinin yalnızca güneş sistemine ait düzlemde bulunması, üç çekirdekli kuyruklu yıldızında Plüton düzleminde yer alması oldukça manidardır. Günümüz verilerine göre de kuyruklu yıldızlar ağırlıklı olarak Güneş Sistemi çevresinde yer almaktadır.

Minberin en alt bölümünde adeta taşıyıcı olarak yerleştirilmiş, doğu cephesinde üçü başlangıçta, on ikisi ise üçlü grubun devamı olarak yerleştirilmiş 15 adet kapı motifi vardır. Aynı düzenle batı cephesinde de 15 adet kapı motifi vardır. Kapı Türk dünyasında "ilk çıkış" yani "başlangıç" olarak tabir edilir. Kapı motifleri incelendiğinde ana temaları aynı ama şekil olarak hepsi ayrı detaylar içermektedir. Minberin doğu cephesindeki kapılardan oluşan sistem ÜÇOKLAR'dır. Minberin batı cephesindeki kapılardan oluşan sistem ise BOZOKLAR'dır. Bu kapıların üstlerde değil de minberi taşıyan en alt zemine bir düzen halinde yerleştirilmiş olması, Türk dünyasının evreni sırtladığı anlamını taşımaktadır.

Minberin kubbesinin batı yüzünde ağaca kabartma kûfi yazı ile yazılmış üç defa tekrarlanmış "El mülkü lillah", "Mülk Allah'ındır" yazısı bulunmaktadır.

Minber kubbesinin tepesinde doğu tarafında kabartma yazı olarak, sülüs tarzında hadis yazılmıştır. "Kâle emin aleyhisselâm: El mü'minü fi'l mescit kes semeki fi'l mâ", "Mescitteki mümin sudaki balık gibidir." Aynı yazı hizasında merdivenlerin üstündeki kısımda da yine aynı yazı tarzında hadisin devamı yazılmıştır. "Ve'l münafiku fi'l mescit ke't tayri fi'l kafes", "Mescitteki münafık ise kafesteki kuş gibidir." Bu yazının üzerinde kalem-i muhakkak yazı ile kabartma olarak yazılmış ve üzeri yaldızla işlenmiş bir satır hadis-i şerif vardır. "Men kâle lâ ilahe illallah Muhammed'ur resulullah dehale'l cenneh", "Her kim lâ ilahe illal-

lah Muhammedur-resulullah derse cennete girer." XVIII. Asırda ordu sancağı minberde muhafaza edilmiştir.

The Minbar of Ulucamii

During the construction of the Grand Mosque of Bursa (Ulucamii) and its minbar, the leading scholarly figure in Bursa was Musa Pasha, also known as Kadızade-i Rumi. Musa Pasha was a distinguished astronomer and mathematician. Contemporary sources indicate that he maintained close intellectual ties with major centers of learning throughout the Turkic world, actively facilitating scholarly exchange among them. It is therefore widely assumed that his scientific knowledge influenced the design and conceptual framework of the minbar.

An inscription located above the entrance of the minbar states: "Constructed in the year 802 by order of Yıldırım Bayezid Khan, son of Murad Khan." Accordingly, the minbar dates to 1399.

The identity of the craftsman is recorded on the arch of the right balustrade of the minbar staircase, integrated harmoniously into the decorative program. The inscription reads: "Amel-i El-Hac Mehmed bin Abdülaziz ed-Devaki"—"The work of Mehmed, son of Abdülaziz, from Devak." Scholarly research suggests that Devak may refer to one of several regions: Gaziantep, Khiva, Tabriz, or Baku. Among these, Gaziantep is considered the most plausible, particularly because the same craftsman is known to have produced the minbar of the Manisa Grand Mosque in 1376, and archival records associated with that work support a Gaziantep origin.

The minbar is carved entirely from ebony wood, with log thicknesses ranging between 15 and 20 centimeters. A detailed count indicates that approximately 6,666 individual wooden components were used in its construction. To enhance the visual

impact of the carved motifs, mother-of-pearl inlay in four distinct colors was employed.

The minbar may be described as a monumental wooden manuscript. Its eastern façade features the Solar System as the principal motif, while the western façade presents a representation of the galactic order. In effect, the heavens are symbolically brought down to earth and embodied in wood. The composition is characterized by proportion, calculation, and internal consistency, and its conceptual framework aligns remarkably with modern astronomical knowledge. Stars, comets, planets, the sun, galaxies, binary star systems, and galactic formations are all depicted in relief. Each element is placed within a coherent spatial order.

Given that space is inherently three-dimensional, rendering such a system on a two-dimensional surface poses considerable challenges. Nevertheless, the designer succeeded in translating the structure of the universe into a scaled, comparative, and relief-based wooden composition.

The western façade is dedicated to the cosmic order, where major galaxies are emphasized through prominent spherical reliefs positioned at key locations.

On the eastern façade, nine circular reliefs represent the planets of the Solar System. In addition, a medallion-like motif depicts nine droplet-shaped forms orbiting a central sphere, symbolizing the sun. The choice to represent the sun in this manner reflects an awareness of scale: as the sun is approximately 50,000 times larger than the Earth, a literal proportional depiction would have been impractical. Instead, its magnitude is conveyed symbolically through the surrounding droplets, corresponding to the number of planets.

The first eight planets are arranged on a triangular plane on the right side, while the ninth planet is placed on a vertical plane to the left. Contemporary astronomical data indicate that the first eight planets orbit within approximately the same plane, whereas

Pluto follows a significantly inclined orbit. For this reason, Pluto has often been described as an "eccentric" or "off-plane" planet. Notably, the craftsman reflected this distinction by positioning the ninth planet outside the main triangular plane.

At the lower corner of Pluto's plane, oriented toward the Solar System, motifs of three-nucleus comets are depicted. Their cores and tails are differentiated through the use of colored mother-of-pearl inlay. The restriction of comet imagery to the Solar System plane, and the placement of a triple-nucleus comet specifically within Pluto's orbital plane, is particularly striking. Modern astronomy likewise locates comets predominantly within the vicinity of the Solar System.

At the base of the minbar, functioning symbolically as supporting elements, fifteen door motifs appear on the eastern façade—three at the beginning, followed by twelve arranged in groups of three. The western façade mirrors this arrangement with an additional fifteen door motifs. In Turkic cultural symbolism, the door represents "origin" or "first emergence." While the doors share a common thematic structure, each is rendered with distinct formal details. The eastern set represents the Üçoklar, while the western set represents the Bozoklar. Their placement at the lowest structural level of the minbar conveys the symbolic notion that the Turkic world bears the cosmos upon its foundation.

On the western face of the minbar's canopy, the phrase "El mülkü lillah" (Sovereignty belongs to Allah) is carved three times in raised Kufic script. At the apex of the canopy on the eastern side, a hadith is inscribed in relief in the thuluth style: "Kâle emin aleyhisselâm: El mü'minü fi'l mescit kes semeki fi'l mâ" (The Trustworthy One, peace be upon him, said: "The believer in the mosque is like a fish in water.") Aligned with this inscription, on the section above the staircase, the continuation of the same hadith appears in the same script: "Ve'l münafiku fi'l mescit ke't tayri fi'l kafes" (And the hypocrite in the mosque is like a bird in

a cage.) Above these inscriptions, a further hadith is rendered in raised muhaqqaq script and highlighted with gilding: "Men kâle lâ ilahe illallah Muhammed'ur resulullah dehale'l cenneh" (Whoever says "La ilahe illallah Muhammedur-rasulullah" will enter Paradise.)

In the eighteenth century, the military banner of the Ottoman army was preserved on the minbar.